UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

De Congregatione Lateranensi: Per Frigdionarios Canonicos Restitvta. Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Visual Library

DE CONGREGATIONE LATERANENSI: PER FRIGDIONARIOS CANONICOS RESTITVTA

LIBER TERTIVS.

GABRIELE PENNOTTO NOVARIENSE EX CONGREGATIONE LAteranenſi Abbate, ac Theologo Autore.

Cum Licentia Superiorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Excudebat Gerhardus Greuenbruch,
ANNO M. DC. XXX.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

REV.MO PATR

D. CONST
FASEOLO L

CANONICORVM
CONGREGATIONIS SAL
SIS ABBATI GENERA

Gabriel Pennottus Can
reuerentiam, &

SVB tui fœliciſſimi regiminis auſ
nianæ Baſilicæ, Lateranenſiſque
monimentis, Summorumque
autoribus, authenticiſque doc
tam, & exornatam, ſaltem fidelit
laborando tandem emittere curaui. Sic enim f
lis, & imperio ſuſceptum, & inchoatum, tuis au
rum, & munitum in publicum prodiret, non ob
plura per tuam Amplitudinem in regenda Late
nonicæ diſciplinæ vigor, & Sacrarum literarum
mor, illud etiam laudis tibi accederet iſtam v
compluribus quidem laudatam, & ab omnibus
inteatatam, te ſuaſore, autore, ac modera
(quod non abſque peculiari Dei conſilio factum
tionis, cuius in Magno Conſtantino Lateran
in altero Conſtantino ſupremo Lateranenſis C
ſi non imperio, certè pietatis, Religionis, integ
meritis magno, & maximo nouiſſimus locaretu
tenenda præſtitum fuit, non admodum labori
ſidemus quantum per anguſtiam temporis, &
regi. Alterum, vt in hiſtoria texenda ratio tem
per annos ſingulos (quod ab anno 1400. vſque a
ſtates inuincibiles id efficere non licuit, ſalte
rum vt in Monaſterijs ſeu Canonijs noſtræ Con
donorum, ſiue ante illam, & ante Bonifacium V
ones, quantum ex authenticis Scripturis expiſca
potuerunt: notatis illorum fundatoribus, necno
conſpicuis, è Collegijs ſingulis profectis, additis
peratorum, & Principum, illis præſertim, quæ in
ſtrum Baſilium Sirenium deſiderari videban
ab ipſo Sirenio typis editorum animus fuerat
tum Librum comportare: Verùm præ laboris, &
tate id integrum non fuit. Quam ob cauſam
ſolutum, & exſcriptum denuo ad manus meas ver

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

REV.MO PATRI ET D.

D. CONSTANTINO FASEOLO LAVDENSI,

CANONICORVM REGVLARIVM CONGREGATIONIS SALVATORIS LATERANENSIS ABBATI GENERALI VIGILANTISSIMO.

Gabriel Pennottus Canonicus, & ſeruus humilis reuerentiam, & Obedientiam.

SVB tui fœliciſſimi regiminis auſpicijs, Reuerendiſſime Pater, Sacræ Conſtantinianæ Baſilicæ, Lateranenſiſque Congregationis Hiſtoriam ex vetuſtis illarum monimentis, Summorumque Pontificum diplomatibus, & alijs probatis autoribus, authenticisque documentis, ſi non pro dignitate luculenter politam, & exornatam, ſaltem fideliter collectam, & ordinatam, in lucem publicam aliquando tandem emittere curaui. Sic enim fieri poſtulabat, vt opus tuo potiſſimum conſilio, & imperio ſuſceptum, & inchoatum, tuis auxilijs deſudatum, tuo etiam nomine decoratum, & munitum in publicum prodiret, non ob hanc ſolummodo rationem, vt inter alia complura per tuam Amplitudinem in regenda Lateranenſi Familia præclarè geſta, quibus & Canonicæ diſciplinæ vigor, & Sacrarum literarum ſtudia mirifice pullulauerunt, ac refloruerunt, illud etiam laudis tibi accederet iſtam videlicet non vſque adeo leuem prouinciam, à compluribus quidem laudatam, & ab omnibus optatam, ſed à nemine hactenus, quod viderim tentatam, te ſuaſore, autore, ac moderatore quadam tenus elaboratam: verùm etiam (quod non abſque peculiari Dei conſilio factum crediderim) vt ſeries hiſtoricæ huius narrationis, cuius in Magno Conſtantino Lateranenſis Baſilicæ autore primus limes ponitur, in altero Conſtantino ſupremo Lateranenſis Congregationis, Præſide, moderatoreque, ſi non imperio, certè pietatis, Religionis, integritatis, omnigenæque virtutis, & eruditionis meritis magno, & maximo nouiſſimus locaretur. Porro autem, etſi, quid in ipſa prouincia obeunda præſtitum fuit, non admodum laborioſum ſit vel ex ſola lectione diuinare, duo nihilominus quantum per anguſtiam temporis, & virium tenuitatem conceſſum eſt, efficere ſategi. Alterum, vt in hiſtoria texenda ratio temporum exactè ſeruaretur & vbi fieri potuit, per annos ſingulos (quod ab anno 1400. vſque ad 1623. præſtitum eſt) vbi verò propter difficultates inuincibiles id efficere non licuit, ſaltem per ſecula ferè ſingula diduceretur. Alterum vt in Monaſterijs ſeu Canonijs noſtræ Congregationis, ſiue poſt reformationem Frigdionariam, ſiue ante illam, & ante Bonifacium VIII. recenſendis, eorum origines, & fundationes, quantum ex authenticis Scripturis expiſcari conceſſum eſt, clarè, diſtinctè dilucideque ponerentur: notatis illorum fundatoribus, necnon viris ſanctitate, vel doctrina, vel dignitate conſpicuis, è Collegijs ſingulis profectis, additis Priuilegijs Romanorum Pontificum, Imperatorum, & Principum, illis præſertim, quæ in compilatione ante aliquot annos facta per noſtrum Baſilium Sirenium deſiderari videbantur. Quorum omnium, ac ſimul aliorum ab ipſo Sirenio typis editorum animus fuerat compendium vnà collectum in hunc Tertium Librum comportare: Verùm præ laboris, & voluminis magnitudine, temporiſque breuitate id integrum non fuit. Quam ob cauſam aliqua etiam omiſſa, quæ poſt volumen abſolutum, & exſcriptum denuo ad manus meas venerunt: alia pleraque omnia, vt ingenue di-

cam, præmaturè nimis, & concito gradu, tumultuariaque potius oratione collecta, vel agglomerata, ſiue confarcinata: quàm accuratè diſpoſita, ne dicam polita, vel eleganter exornata. Verùm noſtros defectus forſan aliquis ſupplebit diligentius, addet, poliet, exornabit, & vt noſtri Poetæ Cremonenſis verbis nunc vtar:

Spero etiam fore, cum, quæ nos extundimus ipſi,
Olim aliquis Diuis, & muſis charior ipſis
In melius feret, atque impenſius arte polibit.
Et quæ iam noſtro primò patefacta labore eſt,
Mollius ille viam ſolidabit marmore ſecto.
Mi ſat erit ſpecimen clari monſtraße laboris.

Lætor interim quàm maximè, præſentem, etſi læuiſſimam ingentiſſimi amoris, ſummæque in amplitudinem tuam tum obſeruantiæ, tum reuerentiæ patefaciendi occaſionem mihi ſemel oblatam, vt quem olim condiſcipulum intimè dilexi, quemque deinceps Theologum, & Verbi Dei præconem eximium, & in gerenda monaſteriorum concreditorum Præfectura Præſulem prudentiſſimum, æque vt vigilantiſſimum admiratus ſum, nunc tandem in ſupremo Congregationis culmine digniſſime locatum, conceſſum ſit, exiguo licet momento, venerari. Deumque Optimum obnixè deprecor, vt incolumem, fœlicioremque in dies R.mam P.tem tuam, & mei memorem ſua clementia tueatur. Romæ ex Canonica S. Mariæ Pacis XVIII. Calend. Decemb. Anni MDCXXIII.

CAPITA LIBRI TERTII.

I. Baſilicæ Lateranenſis nomenclatio multiplex.

II. Qui Lateranenſem Baſilicam vel fundauerunt, vel inſtaurauerunt, vel bonis temporalibus vſq; ad Bonifacium Octauum ditauerunt.

III. De Lateranenſis Baſilicæ dignitate, & eminentia ſuper omnes alias Eccleſias Vrbis, & Orbis.

IV. De Antiqua Canonicorum ſiue Clericorum Regulariter, & communiter viuentium Congregatione per B. Syluestrum Pontificem in Lateranenſi Baſilica inſtituta, & vſque ad Bonifacium Octauum continuata.

V. De Canonicorum Regularium eiectione ab Eccleſia Lateranenſi per Bonifacium VIII. & ſtatu dictæ Baſilicæ vſq; ad Eugenium IV. ſub quo ipſi Canonici Regulares ad eandem Baſilicam redierunt.

VI. De fundatione monaſterij Frigdionarij, in quo reformatio Canonicorum Regularium in Italia circa annum Domini 1400. fuit inchoata.

VII. De Continuatione Canonicorum Regularium in monaſterio Frigdionario vſq; ad Bonifacium IX. ſub quo illius reformatio eſt inchoata.

VIII. De Ven. Sacerdote Bartholomæo Columnenſi Frigdionariæ reformationis promotore, cæteriſq; ipſius reformationis primis autoribus.

IX. De duodecim ſtellarum prodigio prædictam reformationem præſignante, & de forma habitus regiminis, & de ſtatutis in eadem reformatione præſcriptis.

X. De primo monaſterio S. Mariæ Caſoreti prope Mediolanum per Canonicos Frigdionarios poſt reformationem fundato.

XI. De monaſterio S. Leonardi prope Veronam per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformato, & de nonnullis priuilegijs eiſdem Canonicis per Gregorium XII. conceſſis.

XII. De Antiquo monaſterio S. Mariæ Charitatis Venetiarum per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformato.

XIII. De Inſulis Diomedæis, & monaſterio Tremitano.

XIV. De monaſterijs S. Victoris, & S. Ioannis in monte per Canonicos Frigdionarios reformatos.

XV. De reformatione monaſteriorum SS. Quadraginta Martyrum Taruiſij, & S. Saluatoris Brixiæ.

XVI. De reformatione monaſteriorum S. Mariæ in Portu apud Rauennam, & S. Ioannis Baptiſtæ prope Caſtrum S. Archangeli in Epiſcopatu Ariminenſi.

XVII. De reformatione monaſteriorum S. Bartholomæi apud Mantuam, & S. Iacobi Cellæ Volanæ Diœceſis Comaclienſis, & S. Lazari de Tertio, & fundatione monaſteriorum S. Lazari prope Ferrariam, & S. Ioannis Baptiſtæ Ferrariæ.

XVIII. De vnione, & reformatione monaſteriorum S. Benedicti, nunc S. Auguſtini Placentiæ, & S. Ioannis in Viridario Patauij.

XIX. De monaſterijs S. Bartholomæi Feſulano, & S. Petri de Pado Cremonæ.

XX. De alijs quatuor monaſterijs S. Bartholomæi prope Vicentiam, S. Bartholomæi Piſtorij, S. Laurentij in Ceſarea, & S. Mariæ Calenæ per Canonicos Frigdionarios reformatis.

XXI. De Lateranenſi Baſilica, & Congregatione per Eugenium IV. ex Canonicis Frigdionarijs reformata, & reſtituta.

XXII. Canonicos Frigdionarios Eccleſiæ Lateranenſi per Eugenium reſtitutos, fuiſſe verè, & propriè de antiquis Canonicis Regularibus Baſilicæ Lateranenſis, & per reformationem factam in monaſterio Frigdionario nullam nouam congregationem inſtitutam.

XXIII. Decretis Summorum Pontificum eadem veritas firmatur, & cauillationes aduerſariorum tolluntur.

XXIV. Qui Canonici Regulares in Eccleſia Lateranenſi vſq; ad Caliſtum III. præſtiterint, & qualiter Fridericus III. Imperator habitum Canonicorum Regularium de manibus Prioris Lateranenſis in dicta Eccleſia ſuſceperit.

XXV. De monaſterio S. Syluestri Caſtri montis Compatrum Tuſculanæ Diœceſis eidem Congregationi per nobiles Annibaldenſes de Molaria donato, & de vnione Congregationis Mortarienſis cum Lateranenſi.

XXVI. De quatuor alijs Collegijs S. Epiphanij Papiæ, S. Theodori Ianuæ, S. Mariæ Pediſcryptæ, & S. Mariæ de Martorano Lateranenſi familiæ per Nicolaum V. vnitis.

XXVII. De reformatione antiquæ Canonicæ S. Petri ad Aram Neapolis, & monaſterij S. Gratiani Vercellarum.

XXVIII. De reformatione Canonicarum S. Mariæ montis Belli, & S. Andreæ Vercellarum.

XXIX. De reformatione monaſteriorum S. Viti Mantuæ, S. Sepulchri Parmæ, S. Michaelis Diſcalceatorum apud Piſas, & S. Catharinæ, ſiue S. Marci Firmani.

XXX. De alijs quatuor monaſterijs S. Marini Arimini, S. Mariæ Gratiarum Regij Lepidi, S. Mariæ de Gloria Anagniæ, & S. Mariæ de Balnearia in Calabria eidem Congregationi per Sedem Apoſtolicam vnitis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

XXXI.	*Qualiter Sixtus IV. Canonicis Regularibus Laterano eiectis nomen, ac titulum, & priuilegia Canonicorum Regularium Lateranenſium confirmauit.*
XXXII.	*De fundatione monaſterij S. Mariæ Gratiarum Nouariæ, ac vnione, & reformatione monaſteriorum S. Mariæ Nouæ Aſtæ. S. Mariæ de Caſtello Alexandriæ, ſancti Spiritus Bergomi, S. Antonij Coneglani, ſancti Bartholomæi Laudenſis, & S. Mariæ de Frauallo Diœceſis Iannenſis.*
XXXIII.	*De reformatione antiqua Canonicæ S. Mariæ montis Cretæ, & fundatione monaſterij S. Mariæ Pacis de Vrbe.*
XXXIV.	*De fundatione monaſteriorum S. Crucis Ceſennæ, & S. Mariæ Paſſionis Mediolani, necnon S. Mariæ Lacrymarum Caſtri Triuij.*
XXXV.	*De reformatione quatuor monaſteriorum S. Gregorij de Brinate, S. Mariæ de Friſa propè Lancianum, S. Mariæ de Creſcentiaco, & S. Iuliani prope Spoletum.*
XXXVI.	*De Venerabilis monaſterij S. Petri in cælo Aureo Papiæ reformatione facta per Canonicos Regulares Congregationis Lateranenſis.*
XXXVII.	*De ſeptem monaſterijs SS. Sebaſtiani Bugellæ, Ioan. Baptiſtæ Anconæ, Modeſti Beneuenti, Petri Aretini, Matthæi Dertonæ, Trinitatis Mutinæ, Catterui Tolentini, partim de nouo fundatis, partim Congregationi Lateranenſi vnitis.*
XXXVIII.	*De fundatione Præpoſituræ S. Vbaldi propè ciuitatem Engubinam.*
XXXIX.	*De vnione Venerabilis Canonicæ S. Frigdiani Lucenſis, & decem illius Prioratuum cum Congregatione Lateranenſi.*
XL.	*De Priuilegijs Canonicæ S. Frigdiani per Romanos Pontifices collatis.*
XLI.	*Summorum nonnullorum Pontificum literæ ad Priorem, & Canonicos S. Frigdiani, vel eorum cauſa ad alias perſonas datæ referuntur.*
XLII.	*De fundatione monaſteriorum S. Mariæ Gratiarum Caſtri Vincolæ, & S. Mariæ ad Parietem propè Nolam, & S. Benedicti Cremæ.*
XLIII.	*De Fundatione monaſteriorum S. Petri Gatinariæ S. Stephani in Cittadella Vercellarum, & Sancti Iuliani Imolæ.*
XLIV.	*De ijs, quæ in Lateranenſi Congregatione ab anno 1540. vſque ad 1559. contigerunt.*
XLV.	*De fundatione Abbatiæ S. Stephani Ponticuli, & alijs ab anno 1560. vſque ad 1580. in eadem Lateranenſi Congregatione contingentibus.*
XLVI.	*De tribus Præpoſituris S. Paſtoris Reatini, S. Iuſti Secuſiæ, S. Stephani Dertonæ, & alijs, quæ ab anno 1580. vſque ad 1600. acciderunt.*
XLVII.	*De ijs, quæ in eadem Congregatione ab anno 1600. vſq. ad annum 1623. acciderunt, & de fundatione monaſterij S. Caroli Menaſij.*
XLVIII.	*Omnium & ſingulorum Lateranenſis familiæ monaſteriorum Synopſis ex præcedentibus collecta.*
XLIX.	*De Collegijs ſacrarum Virginum Canoniſſarum Congregationis Lateranenſis.*
L.	*De Baſilicæ Lateranenſis, ac cæterorum Lateranenſis Congregationis monaſteriorum Canonicis in Sanctorum numerum relatis.*
LI.	*De quibuſdam alijs viris Beatis nondum in Sanctorum Catalogum relatis.*
LII.	*De Summis Pontificibus ex ordine Canonicorum Regularium, ac præſertim ex Lateranenſi Congregatione acceptis.*
LIII.	*De S. R. E. Cardinalibus, Bibliothecarijs, Cancellarijs, & Vicecancellarijs ex Ordine Canonicorum Regularium, præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.*
LIV.	*De Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis ex monaſterijs Congregationis Lateranenſis profectis.*
LV.	*De Scriptoribus, & Doctoribus dictæ Congregationis, & de Libris, quos in lucem ediderunt.*
LVI.	*De Priuilegijs per Summos Pontifices dictæ Congregationi largitis.*

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Baſilicæ Lateranenſis nomenclatio multiplex.

1 VEnerabilis, & ſacræ congregationis Lateranenſis originem, & procurſum hoc tertio libro, ſi non pro dignitate, ſaltem pro viribus proſecuturus, omiſſis pluribus, quæ Ioannes Diaconus Lateranenſis proprio volumine ad Alexandrum Tertium, & Onuphrius quatuor libris Lateranenſi Capitulo nuncupatis, de ipſa Eccleſia Lateranenſi egregiè, dilucidè, copioſiſſiméque diſſeruerunt, priuſquam ad rem ipſam me conferam, non alienum à meo inſtituto futurum exiſtimaui, ſi longa præfationis (vt aiunt) de nominum Baſilicæ, & Lateranenſis, origine, & ratione, necnon de ijs, qui dictam Baſilicam primi fundauerunt, vel à fundamentis reſtituerunt, vel bonis temporalibus ditauerunt, de illius ſuper cœteras Vrbis, & orbis Eccleſias eminentia, & dignitate quàm breuiſſimè diſputarem.

Igitur Baſilicam, vt ab hoc nomine ſermonem exordiamur, ἀπὸ τοῦ βασιλέως quod eſt Rege dictam, Regiam Latinè nuncupari, periti omnes concedunt: Græci verò Baſilicas, ſiue Regias domus dicebant, in quibus tanquam in locis publicis, & regijs publicè negotiationes, vel conſilia, vel iudicia exercebantur, & inde factum eſt vt loca, in quibus res huiuſmodi tractarentur, propriè Baſilicæ ſint vocatæ: quanquam nullus amplius in illis Rex habitaret. Hinc Vitruuius libro 5 Baſilicas foro adiunctas eſſe debere ſcribit, & Plinius in quadam epiſtola: *Deſcenderam, inquit, in Baſilicam Iuliam auditurus, quibus proxima comperendinatione reſpondere debebam*, & Seneca: *Fremitu iudiciorum Baſilicæ reſonabant*, & Cicero in Verrem: *Forum plenum, & Baſilicas videmus*. Poſtea verò nomen Baſilicæ latiorem ſignificationem habuit; nam Iureconſulti de verborum ſignificatione, Baſilicam eſſe dicunt omnem locum publicis vſibus deputatum. Quidam Baſilicam accipiunt pro loco domus ampliori, vbi dominum expectabant ſalutatores, patronos clientes, dominos ſerui, vbi etiam choreæ, conuiuiaque maiora fieri ſolebant. Cæterùm cum abrogato paganiſmo Chriſtianiſmus paſſim vires acquiſiuiſſet, & veteres Chriſtiani Conſtantini edictis Chriſtum liberè colere cœpiſſent, tunc ædes publicas, & ſacras, ad quas ſacra facturi, & tractaturi conuenirent, plurimas, & magnificentiſſimas fabricare cœperunt, quas quia non ad formam tem-

CAPVT PRIMVM.

Baſilicæ Lateranenſis nomenclatio multiplex.

I. VEnerabilis, & ſacræ congregationis Lateranenſis originem, & procurſum hoc tertio libro, ſi non pro dignitate, ſaltem pro viribus proſecuturus, omiſſis pluribus, quæ Ioannes Diaconus Lateranenſis proprio volumine ad Alexandrum Tertium, & Onuphrius quatuor libris Lateranenſi Capitulo nuncupatis, de ipſa Eccleſia Lateranenſi egregiè, dilucidè, copioſiſſimèque diſſeruerunt, priuſquam ad rem ipſam me conferam, non alienum à meo inſtituto futurum exiſtimaui, ſi loco præfationis (vt aiunt) de nominum Baſilicæ, & Lateranenſis, origine, & ratione, necnon de ijs, qui dictam Baſilicam primi fundauerunt, vel labentem reſtituerunt, vel bonis temporalibus ditauerunt, de illius ſuper cœteras Vrbis, & orbis Eccleſias eminentia, & dignitate quàm breuiſſimè diſputarem.

Igitur Baſilicam, vt ab hoc nomine ſermonem exordiamur, ἀπὸ τοῦ βασιλέως quod eſt Rege dictam, Regiam Latinè nuncupari, periti omnes concedunt: Græci vero Baſilicas, ſiue Regias eas domus dicebant, in quibus tanquam in locis publicis, & regijs publicè negotiationes, vel conſilia, vel iudicia exercebantur, & inde factum vt loca, in quibus res huiuſmodi tractarentur, propriè Baſilicæ ſint vocatæ: quanquam nullus amplius in illis Rex habitaret. Hinc Vitruuius libro 5. Baſilicas foro adiunctas eſſe debere ſcribit, & Plinius in quadam epiſtola *Deſcenderam*, inquit, *in Baſilicam Iuliam auditurus, quibus proxima comperendinatione reſpondere debeam*. & Seneca: *Fremitu iudiciorum Baſilicæ reſonabant*, & Cicero in Verrem : *Forum plenum, & Baſilicas videmus*. Poſtea verò nomen Baſilicæ latiorem ſignificationem habuit; nam Iureconſulti de verborum ſignificatione, Baſilicam eſſe dicunt omnem locum publicis vſibus deputatum. Quidam Baſilicam accipiunt pro loco domus ampliori, vbi dominum expectabant ſalutatores, patronos clientes, dominos ſerui, vbi etiam choreæ, conuiuiaque maiora fieri ſolebant. cæterùm cum abrogato paganiſmo Chriſtianiſmus paſſim vires acquiſiuiſſet, & veteres Chriſtiani Conſtantini edictis Chriſtum liberè colere cœpiſſent, tunc ædes publicas, & ſacras, ad quas ſacra facturi, & tractaturi conuenirent, plurimas, & magnificentiſſimas fabricare cœperunt, quas quia non ad formam templorum Gentilium rotundas, vel quadratas, ne Ethnicos æmulari viderentur, ſed more Baſilicarum oblongas exſtruebant, eas non templa, ſed Baſilicas vocauerunt, tum ob dictam cauſam, tum etiam quòd in eis omnium ſummo Regi, ac Domino ſacrificia fierent: in omnibus enim rebus Gentilium ſuperſtitionem auerſari ſtudebant, præſertim in ritibus, & cæremonijs Religionis: ne quæ Gentiles Dæmonibus, ipſi Deo tribuere viderentur. Card. Bellarminus libro 3. de Cultu Sanctorum capite 4. ad finem: *Eſt enim*, inquit, *obſeruandum, ſecundum veterum Patrum doctrinam, templum & baſilicam non eſſe ſynonima: & licèt de eadem domo ſæpe dicantur, tamen dici ſub diuerſiſſimis rationibus*. Sed & D. Hieron. epiſt. ad Riparium inquit, Vigilantium adnixum, vt cum Iuliano perſecutore ſanctorum Baſilicas aut deſtrueret, aut in templa conuerteret. Eſt igitur apud Chriſtianos Baſilica domus magnis ſubſtructionibus in honorem Dei, ad ſacra in ea facienda, & Deum in ea ſpeciali quodam modo colendum, fabricata, quales ſunt, quæ Romæ S. Petri, S. Pauli, Lateranenſis, & ſimiles nuncupantur. His expeditis de nomine Lateranenſi nunc dicendum.

LAterani Gentis Sextiæ vetuſtiſſimæ Plebeiæ cognomen extitit, (fuit enim & Sextia Patricia) cuius, & aliorum multorum origo incerta. II.
Sunt, qui putẽt, vel à latere, quod terræ in fornice excoctæ corpus ſolidum eſt, quo in fabricis vtimur, vel à latere, quod animalis pars eſt, & in volatilibus infra alam, hoc cognomen deductum. Vt vt res fuerit, primus Romanorum hoc nomine, ſiue cognomine vſus eſt L. Sextius, Sex F. N. N. Sextinus, qui Lateranus cognominatus eſt: hic enim, vt ex vaſtis marmoreis Capitolinis liquet, cum L. Æmilio L. filio Mamertino Patricio primum Conſul Romæ è plebe creatus eſt anno Vrbis CCCXXVII, cum eius Tribuni Plebis præcipuè opera plebs poſt multas ſeditiones, & certamina Conſulatum è Patriciorum poteſtate in ſe etiam tranſtuliſſet. Hunc Diodorus L. Lateranum vocat. Poſt hunc nulla mẽtio Lateranorum vſq; ad Neronis, & ſequentiũ Imperatorum tempora facta inuenitur. Sub Nerone verò Plautij Laterani, ſub Marco Aurelio Sextilij Laterani, ſub Seuero C. Laterani mentio habetur. Plautium Lateranum ſuffectum Conſulem deſignatum P. Silio Nerua, & C. Iulio Attico Veſtino Conſule anno Vrbis DCCCXVIII, Imperij verò Neronis XI, Piſoniana coniuratione, Tacitus l. 15. profitetur: *Annæus Lucanus*, inquit, *Plautiuſq; Lateranus Coſſ. viuida odia in Neronis coniurationem intulere, Lucanum propria cauſa accendebant. Lateranum Conſulem deſignatum nulla iniuria, ſed amor Reipublicæ ſociauerat*: & paulo poſt: *Proximam necem Plautij Laterani Coſſ. deſignati Nero adiungit adeo properè, vt nõ cõplecti liberos, non illud breue mortis arbitriũ permitteret. Raptus*

in loco inſer militibus potius ſepoſitum, manu Varij Tribuni trucidatur, plenus conſtantia ſilentij, nec tribuno obijciens eandem conſcientiam. De Sextilio Laterano Iulius Capitolinus in vita L. Veri Imperatoris, *Poſt quæſturam*, inquit, *ſtatim Conſul eſt factus cum Sextilio Laterano.* Fuit is annus Vrbis CMVII. cuius conſulatum commemorat hæc vetuſta marmorea tabula:

SEXTILIO LATERANO
AQVILIO ORFITO COSS.

Claudij Laterani mentio extat in hac vetuſta inſcriptione, quæ eſt Auguſtæ Vindelicorum in domo Cunradi Petingerij ſic:

MERCVRIO
CVIVS. ÆDES. A. TERGO.
SVNT.
A. P. CLAVDIVS LATERANVS.
XV. VIR. SAC. FAC.
COS. DESIGN.
LEG. AVG. PROPR.
LEG. III. ITAL.
V. S. L. M.

Quando verò is Conſul fuerit, incertum: illud tamen conſtare poteſt, eum poſt Marci Imperatoris tempora fuiſſe, neceſſe eſſe, nam is Legionem tertiam Italicam cuius hic Proprætor dicitur, inſtituit. In faſtis Conſularibus cuiuſdam Laterani mentio habetur ſub Imperio Seueri anno Vrbis CMLVI.

III. A Quonam iſtorum Ædes Lateranenſes, quas Romæ in monte Cœlio, vbi nunc eſt Baſilica Conſtantiniana, fuiſſe, refert in vita Marci Imperatoris Iulius Capitolinus, primùm conſtructæ, vel denominatæ fuerint, non eſt ita clarum. In Marco autem Aurelio ſic ſcribit idem Capitolinus; *Marcus imperator natus eſt Romæ in Monte Cœlio vj. Calend. Maij, Auo ſuo II. & Augure Coſ. educatus eſt in eo loco, in quo natus eſt, in domo aui ſui Veri iuxta ædes Laterani: Hinc eius æneam equeſtrem ſtatuam per longa annorum ſecula eò loci permanſiſſe conſtat.* Iuuenalis Lateranorum ædes quas egregias fuiſſe conſcribit. Plautij Laterani Coſ. deſig. à Nerone interfecti fuiſſe, ſubindicare videtur Satyra 10. vbi de Neronis ſæuitia loquitur, cum ait:

Temporibus diris igitur, iuſſuq; Neronis
Longinum, & magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clauſit, & egregias Lateranorum obſidet ædes
Tota cohors.

Iuuenalis ſententiam confirmare videtur S. Hieronymus in epitaphio Fabiolæ, vbi ait: *Quis hoc crederet, vt poſt mortem ſecundi viri in ſemet reverſa, ſaccum indueret, & errorem publicè fateretur, & tota vrbe ſpectante Romana, ante diem Paſchæ in Baſilica quondam Laterani, qui Cæſariano truncatus eſt gladio, ſtaret in ordine pœnitentium?* Nullius enim præterea Laterani mentio extat, ab aliquo Imperatore occiſi, præter huius Plautij. Quare ſi iſte Plautius is eſt, cuius ædes Lateranenſes fuerunt in monte Cœlio, neceſſe eſt, eum Lateranum, qui ſub Seuero Conſul cum Rufino fuit, è gente Plautia fuiſſe, huiuſque Laterani, à Nerone interfecti, pronepotem, vel abnepotem: Ipſe enim Seuero Auguſto gratiſſimus, atq; in omnibus bellis ciuilibus, & externis maximo vſui fuit. Quapropter, vt ait Aurelius Victor in Seueri vita, ab eo valde ditatus eſt, ex quibus diuitijs auitas ædes Lateranenſes magnificentiſſimas refecit in monte Cœlio, ait enim: *Seuerus beneuolentia, quo inclinaſſet, mirabili, ac perpetua, ad quærendum diligens, ad largiendum liberalis, in amicos, inimicoſq; pariter vehemens, quippe qui Lateranum, Cilonem, Anulinum, Baſſum, cæteroſq; alios ditaret, ædibus quoque memoratu dignis, quarum præcipuas videmus Parthorum, quæ dicuntur & Laterani.* Vnde tam Sext. Rufus, quam P. Victor in libris quos de regionibus vrbis Romæ ſcriptos reliquerunt, in Regione II. Cœlimontium domos Parthorum, & Laterani ſigillatim commemorant. Ab hoc igitur Laterano Seueri amico inſignes ædes illas Lateranenſes factas, ſiue reſtitutas, ex Sexto Victore facilè coniectare licet. Quarum poſſeſſionē, aut virili Plautiorum genere deficiente, aut per confiſcationē, aut alio quouis caſu, Fiſcus progreſſu temporis occupauit; nam victo, & occiſo Maxentio centeſimo decimo anno poſt Lateranum illum, eas in poteſtate Fauſtæ Auguſtæ vxoris magni Conſtantini fuiſſe, conuincitur ex Optato Mileuitano lib. 6. contra Donatiſtas, vbi ſic ſcribit: *ab Imperatore Conſtantino Iudices dati ſunt in cauſa Ceciliani Carthaginēſis Epiſcopi Maternus Colonienſis, Rheticius Auguſtodunenſis, & Maternus Arelatenſis Epiſcopi. quibus Romam venientibus congregatis atq; Miltiade XV. alijsq; Italis Epiſcopis, in domo Fauſtæ Lateranenſi concilium coactum eſt, Conſtantino, & Licinio Auguſtis III. Conſ. VI. nonas Octobris, die ſexta feria.* Fuit is annus Chriſti CCCXIII. quo anno 3. Idus Decemb. Miltiades Papa moriens, ſucceſſorem habuit in Epiſcopatu magnum Syluestrum, inter omnes Romanos Pontifices clariſſimum, cuius rogatu, vt Damaſus refert, Imperator Conſtantinus, qui Romæ per eos annos commoratus, aliquot magnas baſilicas, & in ijs Lateranenſem excitauit.

A B his ædibus Lateranenſibus in II. Vrbis Regione Cœlimontana, in quibus magnus Conſtantinus Baſilicam extruxit, Lateranenſis Baſilica eſt deinceps nuncupata, quæ alijs etiam nominibus vel à fundatore, vel à titulo, vel aliunde dicta eſt Baſilica Conſtantina, Baſilica Saluatoris, Baſilica Aurea, Templum Miſericordiæ, Aſylum, Eccleſia Vniuerſalis, Apoſtolica Romana & mater Eccleſiarum: his enim titulis decoratam, ex Romanorum Pontificū diplomatibus, & vetuſtiſſimis ipſius Eccleſiæ tabularijs, & monumentis paſſim inuenimus. Dicitur n. Baſilica Conſtantiniana à magno Conſtantino, qui eā in ſuis ædibus conſtruxit, vt ſequenti capite patebit. IV.

…tebit, dicitur Baſilica Saluatoris, non ea ſolum ratione, quod à magno Pontifice Syluestro in honorem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti ſit conſecrata, verum etiam quia prima extitit inter omnes Eccleſias in toto orbe Saluatori Chriſto nũcupatas. Nam quod in ſermone de Paſſione Imaginis Saluatoris ſcribit Athanaſius, Synagogam Iudæorum Beriti maiorem primam omnium in honorem Saluatoris dedicatam, indeque per varias Prouincias morem aduectum, Baſilicas, vel Oratoria ſacrandi in honorem Saluatoris, de Orientalibus, non de Occidentalibus intelligere oportet: cum conſtet, ipſam Lateranenſem Baſilicam primam omnium Eccleſiarum ſolemni ritu dedicatam: præterquam quod ſermo ille de Paſſione Imaginis Beriti non B. Athanaſium Alexandrinum, ſed alium longe poſteriorem autorem habet, vt ſcitè Cardinalis Bellarminus in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Athanaſio notauit.

Tertio, Baſilicam Auream nuncupatam reperio apud D. Gregorium in ſuo Regiſtro lib. 2. qui ſic incipit: *In nomine Domini, Indictione decima, de anno ordinationis eius ſecundo, menſe Septembri, temporibus Papæ Gregorij, Conſulatus Mauritij Auguſti anno ſeptimo, depoſitus eſt Laurentius, qui primus fuerat in ordine Diaconij Sedis Apoſtolicæ, propter ſuperbiam, & mala ſua, quæ tacenda duximus: & factus eſt Archidiaconus Honoratus, coram omnibus Presbyteris, & Diaconibus, nec non, & Subdiaconibus, vel cuncto clero in Baſilica Aurea*, puto autem, ita vocatam quod auro tecta, & vario emblemate tota eſſet exornata. Quarto, dicta eſt Aſylum, ſiue Templum Miſericordiæ, teſte Onuphrio lib. 1. cap. 5. in hunc modum ſcribente: *Templum item Miſericordiæ, ſiue Aſylum vocatum inueni, quod qui ad eam quouis crimine obſtricti confugiſſent, inde à Præfectis rerum capi, extrahi, & ad pœnam poſtulari non poterant. Hinc factum eſt, quod antiquitus per parallatas, & frequentia alia, ſiue intercolumnia, tota penè peruia fuerit, quæ non niſi celis, & cortinis occludebantur: quo omnibus ad eam confugientibus facilius pateret aditus. Frequentium porro oſtiorum ex vtroque Baſilicæ latere, quanquam muro clauſorum, adhuc veſtigia extant, vbi manent presbyteri pœnitentium.* Subdit deinde Onuphrius in eodem loco: *Dicebatur etiam Apoſtolica Eccleſia, Vniuerſalis Eccleſia, Romana Eccleſia, Apoſtolica Sedes, caput, mater, & magiſtra Eccleſiarum, & ſimilibus appellationibus honeſtata inuenitur, quod ab Apoſtolo Petro fundata, cæteris omnibus mundi Eccleſijs præerat, & ab ea doctrinam rectorum dogmatum accipiebant, re videlicet continente pro re contenta accepta. Aula etiam Dei appellabatur, quod typum quendam, ſeu ſimilitudinem cœleſtis Eccleſiæ gereret, atque ideo in ea die, noctuque in omnibus horis Canonicis, & Miſſarum myſterijs quotidie campanæ feſtiuo more pulſarentur. Inde eſt etiam, quod cum miſſæ in ea celebrantur, non dicitur tertia vice, qua repetitur Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem, ſed tantum, miſerere nobis, idque etiam tertio, quod in cœleſti Eccleſia, cuius iſta gerit typum, ſempiterna pax ſit. In ſacris quoque horis Canonicis tantum Oratio Dominicalis Pater noſter dicitur, vt intelligatur, eam primam omnium Eccleſiarum eſſe, quæ ſummam tantum omnium orationum frequentet, & quæ Saluatoris nomini dicata eſt, non niſi Saluatoris orationem, quam diſcipulos ſuos docuit, vſurpet.* Hæc Onuphrius ibidem.

CAPVT SECVNDVM.

Qui Lateranenſem Baſilicã vel fundauerunt, vel inſtaurauerunt, vel bonis temporalibus vſque ad Bonifacium VIII. ditauerunt.

I. CVm magnus Imperator Cõſtantinus Auguſtus poſt miraculoſam Crucis in cœlo viſionem, partamque de Tyranno Maxentio victoriam perfectè in Chriſtum credidiſſet, ne fides illius bonis operibus vacua putaretur, infinita, maximaq; beneficia, tanto Principe digna, Chriſtianæ Religioni contulit; ac in primis multis legibus per orbem vniuerſum promulgatis, Chriſtianam Religionem aduerſus inimicorũ vim, & audaciam communiuit, omnibus Imperiũ Romanum incolentibus edicens, vt Chriſtum cuique libere, quod hactenus interdictum fuerat, colere liceret. Mox inanium Deorum templis clauſis, profana ſacrificia fieri vetauit. deinde ad Baſilicarũ, & templorum erectionem, vt in ijs Chriſtiani ſuos cœtus cogere, Chriſtumque Saluatorem adorare poſſent, animum ſuum conuertit; multaſque ſacras ædes per diuerſas orbis terræ partes, Imperiali magnificentia dignas, extrui mandauit, pecunijs è fiſco ſuo in tantum opus largitis, ac inter illas circa annum Domini CCCXV. ædes magnificas, & egregias Lateranenſes, de quibus ſuperiori capite diſſeruimus, ſiue ab vxore Fauſta, ſiue hactenus ab ſe poſſeſſas, B. Papæ Syluestro, & S. R. Eccleſiæ donauit, & publicis ſumptibus in magnificentiſſimam, ſub ſancti Saluatoris D. N. Iesv Christi nuncupatione, Baſilicam conuertit, propinquo etiam Palatio, ad Pontificum Romanorum vſum, à fundamentis excitato, in quo Pontifices per annos plus mille iuxta dictam Baſilicam habitauerunt; quæ præter præcipuam S. Saluatoris, cui dedicata fuit, appellationem, ab autore quoque Baſilica Conſtantiniana, & ab antiqui loci recordatione Lateranenſe palatium, & Lateranenſis Baſilica, & ob alias cauſas alijs nominibus eſt nuncupata,

quæ omnium totius orbis terrarum & tempore, & loco primaria baſilica reputatur, vt tradit Nicolaus Papa in epiſtola ad Michaëlem Imperatorem. Quam poſtea perfectam S. Syluester Papa primam omnium publicè 5. Idus Nouemb. conſecrauit, & dedicauit, cum hic dedicationum ritus ante in vſu in Eccleſia Romana non eſſet; ex quo deinceps tempore per omnes orbis terræ partes vſus inualuit, vt ædificia publica in Chriſti, & Sanctorum honorem fabricata, ſolemnibus quibuſdam ritibus ab Epiſcopis conſecrarentur: nam idem Pontifex Syluester aliquot Baſilicas, ab eodem Imperatore in honorem SS. Petri & Pauli, & S. Crucis, & Sanctorum Laurentij, Agnetis, Petri & Marcellini martyrum conſtructas, eodem ritu conſecrauit.

11 QVæ verò ornamenta aurea, & argentea, cruces, imagines, picturas, veſtes, prædia, redditus vectigalia, & alia bona temporalia præfatæ Baſilicæ, pro illius ornatu, & clericorum in ea deſeruientium ſuſtentatione, idem pientiſſimus Imperator largitus fuit, habentur apud Damaſum in ſuo Pontificali, necnõ in primo volumine Conciliorum, ante Generale Concilium Nicenum, in hunc modum exarata. *Huius temporibus fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicas iſtas, quas & ornauit, Baſilicam Conſtantinianam, vbi poſuit dona iſta: Faſtigium argenteum, habens in fronte Saluatorem ſedẽtem in ſella quinque pedum, penſantem libras 120. & duodecim Apoſtolos, habentes ſinguli quinos pedes penſantes libras 90. cum coronis ex argento puriſſimo. Item à tergo reſpicientem in abſide Saluatorem ſedentem in throno, in pedibus quinque, ex argento puriſſimo, penſantem libras 140. & Angelos quatuor ex argento, in quinis pedibus, qui penſant ſinguli libras 105. cum gemmis Alabandenis, faſtigium ipſum penſat libras duo millia 25. coronas quatuor ex auro puriſſimo cum delphinis viginti, penſantes ſingulæ libras 15. Pharum ex auro puriſſimo cum delphinis quingentis, cum catena, qui penſant libras 25. Cameram Baſilicæ ex auro penſante in longum, & in latum libras 50. Altaria ſeptem ex auro puriſſimo penſante libras ducẽtas. Patenas aureas ſeptem, penſantes ſingulæ libras 30. Patenas argenteas ſexdecim, penſantes ſingulæ libras 30. Scyphos ex auro puriſſimo ſeptem, penſantes ſinguli libras 10. Scyphum ſingularem ex metallo corallo ornatum, & vndique de gemmis praſinis & hyacinthinis auro interclusum, ex omni parte, qui penſat libras viginti, & vncias tres. Scyphos argenteos 20 penſantes ſinguli libras quindecim. Amas ex auro puriſſimo duas, penſantes ſingulæ libras 50. portantes ſingulæ medimnos tres. Amas argenteas 20. penſantes ſingula libras 10. portantes ſingulæ medimnos ſingulos. Calices minores ex auro puriſſimo 40. penſantes ſinguli libras ſingulas. Calices minores miniſteriales quingentos, penſantes ſinguli libras duas.*

Ornamenta in Baſilica. Pharum cantharum ex auro puriſſimo ante altare in quo ardeat oleum nardinum piſticum, cum delphinis octoginta, penſantem libras 30. Pharum cantharum argenteum cum delphinis 20. qui penſant libras 40. vbi ardet oleum nardinum piſticum. Pharos canthares argenteos in gremio Baſilicæ 45. penſantes ſinguli libras 30. vbi ardet oleum ſuprascriptum. In parte dextera Baſilicæ pharos argenteos 40. penſantes ſinguli libras 20. Pharos cantharos in læua Baſilicæ argenteos 25. penſantes ſinguli libras 20. Cantharos cereoſtratos in gremio Baſilicæ argenteos 50. penſantes ſinguli libras 20. Metretas tres ex argento puriſſimo, penſantes ſingula libras 300. portantes medimnos decem. Candelabra ex aurichalco numero 7. quæ habent pedes denos, cum ornatu ex argento, interclusa ſigillis Prophetarum, penſantia ſingula libras trecentas, quæ conſtituit in ſeruitio luminum. Maſſam Gargilianã in territorio Sueſſano, præſtantem ſolidos 400. Maſſam Bauronicam in territorio Sueſſano, præſtantem ſolidos 360. Maſſam Aurianam in territorio Laurentino, præſtantem ſolidos 500. Vrbanam in territorio Antiano, præſtantem ſolidos 240. Maſſam Caſſis in territorio Catanenſi, præſtantem ſolidos 1000. Maſſam Trapeas in territorio Catanenſi, præſtantem ſolidos 1650. Thymiamateria duo ex auro puriſſimo, penſantia libras 30. Donum aromaticum ante altaria ſingulis annis libras 150.

12 AD prædictorum verò intelligentiam nomina quædam explicanda, quorum vſus noſtro ſeculo receſſit. Faſtigium idem erat, quod tectum internè Baſilicam operiens, laminis argenteis malleo deductis compactum. Camera idem, quod abſida, quã & tribunam dicimus. Pharum, id eſt candelabrum, ſupra quod candelæ, aut lampades ardebant, vel pede ſuffultum, vel ex catena pendens, quod à noſtris lampas vocatur. Phara canthara candelabra, ſeu lampades cum vaſis ad oleum continendum; Cantharum enim vas ad liquida, vt oleum, vinum, & ſimilia ſeruanda, propriè ſignificat. Canthara ceroſtata Candelabra, ſuper quibus cerei ardebant, vel patenæ ſupra candelabra, ad excipiendas ceras liquantes, ac defluentes, ipſis cereis ſuppoſitæ. Amæ, vel amulæ idẽ quod vaſa grandia, ad capiendum vinũ, & aquã, ad ornatum Baſilicæ ſpectantes, vel ad ſeruandũ vinum, & aquam, quæ in vſum incruenti ſacrificij veniebãt. Thymiamateria, vaſa, quæ Thymiama continebant, quales nunc naujculæ, in quib' incenſum ferimus, thuribulo imponendum. De his, & alijs id genus plurimis ſcitè, ac locupletiſſime Iulius Cæſar Bulengerus lib. 2. de Donarijs Pontificum per totum. Maſſa idem prorſus, quod Maſſum, vel manſum: Manſum verò prædium eſſe, quod duo bouum paria quotannis colant, definiunt Gloſſa, & Innocentius in cap. I. de Cenſibus. Cuiacius autem fundum, vnde quis ſe, & ſuam familiam commodè alere poſſit, & vectigal dominis ſoluere, manſum vocari affirmat, de Feudis lib. 1. tit. 1. §. Si quis de manſo & ibi Baldus. Apud noſtros Inſubres quotidianus, & cõmunis eſt vſus huius nominis maſſæ vel Maſſariæ, à qua maſſarij ruſtici dicuntur, qui manſos, vel maſſas, vel maſſarias excolunt.

Poſt

POſt magnum Conſtantinum primus, qui in Lateranenſi Baſilica fabricauit, fuit Leo Papa huius nominis I. Onuphrio autore lib. 1. c. 7. quem Summum Pontificem anno 440. renunciatum, in ipſa Baſilica Camerã exſtruxiſſe, ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius. putat vero Onuphrius, idem fuiſſe cameram, & abſidam, quam nos tribunam dicimus. Verum cum credibile nõ ſit, Conſtantinum Baſilicam ſine abſida primitus conſtruxiſſe, rationabilius eſt opinari, cameram à Leone I. fabricatam porticum fuiſſe rotundam,
IV. non nullis columnis, & paraſtatis fultam, quæ retro abſidam nunc etiam videtur. Ipſam autẽ abſidam ante Leonis I. Pontificatum muſiuo elegantiſſimè ornatam à Conſtantio Honorij Imperatoris ſororio, Gallæ Placidiæ coniuge Valentiniani III. genitore, inſcriptio ab eodem Onuphio relata ſic teſtatur: *Flauius Conſtantius, Fœlix, Valens, Magiſter vtriuſq; militiæ, Patritius, & Cõſul ordinarius, & Paduſia illuſtris fœmina eius vxor, voti cõpotes de ſuo fecerunt.* Hæc Paduſia prima Conſtãtij vxor extitit, qua defuncta Gallam Placidiam ſuperinduxit.

Poſt tempora Leonis I. vſque ad Sergium III. Pontificem nihil de Lateranenſis Baſilicæ fabricis, vel ſubſtructionibus, aut reparationibus apud autores veteres, teſte Onuphrio ſcriptum inuenitur; etſi probabile nullatenus ſit, tot ſeculorũ intercapedine non fuiſſe pluribus vicibus reparatam, & exornatam. Contrarium ſcribente Anaſtaſio Bibliothecario in Sergio I. Porro quod ſub Stephano VII. qui Bonifacio VI. ſucceſſit, anno ſalutis humanæ 896. illius tectum cum magna parte parietum ſuperiorum vſque ad periſtilia columnarum ab abſida vſque ad portas maiores terræ motu corruiſſet, & quod grauius eſt, in diro ſchiſmate inter Formoſum, Bonifacium VI. & nonnullos ſequentes Pontifices, omnibus ornamentis aureis, argenteis, & theſauris expoliata, fracta, diſiecta, & deſerta per integrum ſeptenniũ manſiſſet, quo tempore diuina in eadem Baſilica penitus ſiluerant. Sergius III. in Sede Pontificali conſtitutus, cum iura Pontificatus in pace tandẽ obtinuiſſet, ruderibus repurgatam, totam fere à fundamentis reſtituit, & muſiuo elegantiſſimo exornatam, in priſtinum nitorem, faciemque reduxit. Ornamenta vero aurea, & argentea, quæ ſublata fuerant, vel recuperauit, vel noua refecit. Extabat in abſida memoria reparationis, ſequentibus verſibus muſiuo ſic explicata.

Auguſtus Cæſar, totum cum duceret orbem,
Condidit hanc aulã, Syluestri Chriſmate ſacrã.
Iamq; ſalutifera lepra mundatus ab vnda,
Eccliſiæ hic ſedem conſtruxit primus in orbe
Saluatori Deo, qui cuncta ſalubriter egit:
Cuſtodemq; loci pandit te ſancte Ioannes.
Inclinata ruit ſenio voluentibus annis.
Spes dum nulla foret, per veſtigia priſca recõdi,
Sergius ad culmen perduxit Tertius ima,
Ceſſpite ornauit pingens hæc mœnia Papa.

Supra fores verò ipſius Baſilicæ in interiori parte ſequentia carmina è muſiuo legebantur.

Sergius ipſe pius Papa hanc, qui cœpit ab imis,
Tertius expleuit, iſtam, quam conſpicis aulam.

Ioannes autem XII. qui ſedit anno 956. renouauit eandem Baſilicam, ſi vera ſunt quæ ſcribit Onuphrius lib. 1. cap. 7. quanquam difficile id crediderint, qui huius Pontificis vitam, ac mores perſpectos habebunt, quos Platina, & alij autores deſcribunt.

CÆterum ãno 1060. Alexander II. ex Canonico Regulari eiuſdem Baſilicæ primũ Lucenſium Epiſcopus, ac exinde Summus Pontifex V.
creatus, primo quidem ſuis Canonicis dimidium oblationum Aræ maximæ donauit, & domos Baſilicæ adiacentes, & prædia multa in varijs vrbibus, & locis Italiæ conſiſtentia. quę omnia in priuilegio ipſius Alexandri notata fatetur idem Onuphrius lib. 2. c. 1. cuius priuilegij meminit Anaſtaſius IV. qui altero priuilegio illud prius renouauit. Deinde Innocentius II. ex eodem Collegio canonicorum regularium Lateranenſium aſſumptus, anno 1130. centũ libras monetæ Lucẽſis Lateranenſi Baſilicæ, ac monaſterio donauit, ex quib⁹ Bernardus tũc monaſterij Prior, poſtea Cardinalis, & Epiſcopus Portuenſis aliquot poſſeſſiones emit, nõ longe ab Vrbe, iuxta formas, & prope Eccleſiam S. Helenæ. Tectum quoque Lateranenſis Baſilicæ, ruinæ proximum, ſuis ſumptibus refecit, nouis trabibus repoſitis, quas Rex Siciliæ Rogerius, Pontificis rogatu, eidem Eccleſiæ de Calabria tranſmittens donauerat. Turrim quoque campanariam, quæ ruinam minabatur, renouari iuſſit, & plurima dona eidẽ Baſilicæ obtulit. Lucius quoque II. qui ex Lateranenſi canonicorum monaſterio aſſumptus fuerat, Eccleſiam S. Ioannis ante portam Latinam, cum omnibus illius redditibus, & vectigalibus, & hoſpitale, quod ſitum erat ante portam Lateranenſem, eidem Baſilicæ confecto diplomate donauit. Anaſtaſius vero huius nominis IV. & ipſe antea canonicus regularis Eccleſiam S. Gregorij in campo Martio cum Palatio & omnibus ad illã ſpectantibus, ipſi Baſilicæ, & monaſterio Lateranẽſi conceſſit, necnon etiam agrum cum molendino foris portam Lateranenſem, vbi dicitur in capite laci; quod tamen molendinum cum formis & aquæ ductibus canonici regulares multis ſumptibus totum refecerunt, prout legitur in libro Ioannis Diaconi Lateranenſis, hanc rem ſic teſtante: *Pro aquæ ductu, & molendinis, quæ fere de nouo conſtruximus, tam foſſionibus, quam muris, præter labores noſtros, & hominum, & equorum, & bubalorum, & aſinorum noſtrorum, & præter calcariam vnam, & victualia quæ multa fuerunt, & præter vnũ equum, quem donauimus magiſtro foſſorum, expendimus 158. libras prouiſionum, exceptis 64. libris, quæ continentur in ſcripto, quod fecit nobis ſanctæ recordationis*

Alex-

Alexander Tertius, apud Signiam, exceptis ijs libris, quas dedimus Senatoribus, ſeptem Conſiliarijs, & viginti ſolidos Cancellario eorum, & quatuor libras quibuſdam in priuato, & exceptis quadraginta libris, quas Alcarucius obtinuit à nobis in iure ſuper eadem terra de Lacu, pro forma reficienda, & ſemino molendini vndecim libras, & pro petris, & cemento adunando decem libras, & pro macinis quatuor libras, & pro tabulis quatuor ſolidos, & pro illis qui terram, quæ erat ante molendinum proiecerunt, vndecim ſolidos, quindecim libras expendimus in emundatione formæ, decem libras dedimus Odoni de Benedicto de Bona, tres libras priuatim maiori Alcarutio. Hæc in libro Ioannis Diaconi in quadam additione. Multis quoque fabricis idem Anaſtaſius Lateranenſem Baſilicam auxit, & ornauit. Porro Innocentius Tertius, & ipſe Lateranenſis canonicus Eccleſiæ, & monaſterio Lateranenſi donauit Caſtrum Tuſculi, ſiue Freſcatæ cum Eccleſia S. Mariæ in Oliuano, quæ modò dicitur de Cripta ferrata, item Eccleſiam S. Andreæ in Silice cum omnibus ſuis iuribus, bonis, & pertinentijs, quā donationem firmauit Honorius III. & ipſe à puero in monaſterio Lateranenſi educatus, per ſuum priuilegium datum anno primo ſui Pontificatus per manum Raynerij Prioris S. Frigdiani, & S. R. E. Vicecancellarij 4. Idus Nouemb. Indictione 5. videlicet anno Domini 1216. quod priuilegium Onuphrius lib. 2. cap. 1. in Bibliotheca Vaticana fatetur reperiri. Eandem quoque donationem confirmauerunt Gregorius IX. altero priuilegio inferius exſcribendo, in quo omnia Eccleſiæ, & monaſterij bona ſuis nominibus deſignat & Alexander IV. altero priuilegio, Priori & Canonicis Lateranenſibus facto anno Domini 1260. teſte eodem Onuphrio lib. 2. cap. 1. Demum anno 1288. aſſumptus fuit ad Pontificatum Nicolaus IV. ex familia S. Franciſci Aſſiſij qui cernens anteriores, & etiam poſteriores Baſilicæ parietes caſum minitantes, additis fortiſſimis repagulis firmauit: vnde à nonnullis creditum, & aſſertum, in eo viſum illud impletum, quo Pontifex Innocentius B. Franciſcum labentem Lateranenſem Baſilicam ſuis humeris ſuſtinentem vidit, quod ſequentes verſus muſiuo in abſida notati monſtrant.

Tertius Eccleſiæ Pater Innocentius hora,
Qua ſeſe dederat ſomno, nutare ruina
Hanc videt Eccleſiam, mox vir pannoſus, & aſper,
Deſpectusq; humerum ſupponens, ſuſtinet illam.
At Pater euigilans Franciſcum proſpicit, atq;
Verè eſt hic, inquit, quem vidimus, iſte ruentem
Eccleſiamq;, fidemq; feret. Sic ille petit
Cunctis conceſſis, liber, lætusq; receſſit.
Franciſci proles primus de ſorte Minorum
Hieronymus quarti Nicolai nomine ſurgens,
Romanus præſul: partes circumſpicit huius
Eccleſiæ, certa iam dependere ruina.
Ante, retroq; leuat, destructa reformat, & ornat,
Et fundamentis partem componit ab imis,
Poſtremò, quæ prima Dei veneranda refulſit,
Viſibus humanis facies, hac integra ſiſtitur,
Quo fuerat, ſteteratq; ſitu, reloc atur eodem.
Præſidis ecce tui Deus hæc amplectere vota,
Quæ tibi perſoluit, domus huius ornando decorem.
Serua, mirifica cælo, terraq; beatum
Effice, nec manibus tradas hunc hoſtis iniqui.
Ingrediens populus deuotus munera ſumat,
Quæ bonus hic paſtor dedit, indulgendo benigne,
Et larga pietate pater peccata remittet.

Extat ſub muſiuo abſidæ ſequens elogium, quod eandem rem ſic teſtatur: *Partem poſteriorem, & anteriorem ruinoſas huius ſancti Templi à fundamentis reædificari fecit, & ornari opere moſaico Nicolaus Papa IV. filius ſancti Franciſci: & ſacrum vultum Saluatoris integrum reponi fecit in loco, vbi primum miraculosè populo Romano apparuit, quando fuit iſta Eccleſia conſecrata anno Domini MCCXCI.* & ij quidem fuerunt, qui Lateranenſem Baſilicam vel primi fundauerunt, vel fundatam, & labentem reſtituerunt, vel bonis temporalibus ditauerunt, & ornauerunt vſque ad Bonifacium VIII. qui triennio poſt Nicolaum IV. ſedit in Pontificatu.

CAPVT TERTIVM.

De Lateranenſis Baſilicæ dignitate, & eminentia ſuper omnes alias Eccleſias totius Vrbis, & Orbis.

IOannes Diaconus, & Canonicus Regularis Eccleſiæ Lateranenſis ſcribens librum de ipſa Eccleſia Lateranenſi ad Summum Pontificem Alexandrum III. opus ſuum ſic orditur: *Incipit ſcriptum de ſupremo Sanctuario ſanctæ Dei Romanæ, id eſt, Lateranenſis Eccleſiæ, compoſitum de Archiuijs, & Romanorum Pontificum geſtis, quæ ſcilicet Eccleſia Patriarchalis, & Imperialis priuilegio, & prærogatiua ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, dono gratiæ Dei Saluatoris IESV CHRISTI ſuper omnes Eccleſias totius Orbis terrarum obtinet principatum: quæ etiam diuino nutu Apoſtolici culminis, & Romani imperij nomen poſſidet glorioſum. Et quoniam totus Orbis terrarum huic matri Eccleſiæ debitæ ſubiectionis exhibere debet obſequium, multi ex diuerſis Regionibus Legati huc conueniunt, quibus neſcientibus, quantum, & quàm pretioſum in hac prædicta Eccleſia Sanctuarium Dei ſit reconditum, per iſtarum inſinuationem literarum volumus eſſe manifeſtum, &c.* Sunt profectò innumera propemodum argumenta, quibus iſtius venar- I.

nerabilis, & ſacroſanctæ Baſilicæ dignitas, & præeminentia ſuper omnes alias Eccleſias demonſtrari poteſt: Verùm nos hæc pauca de multis ſubijcienda exiſtimauimus.

D. Bernardus Abbas Clareualenſis in quodam ſermone de priuilegijs B. Ioannis Baptiſtæ, Onuphrio referente libro 1. capite 4. ſic dicit: *Decimus honor eſt aſſertio matris Eccleſiæ: hæc enim mater, & magiſtra omnium Eccleſiarum Eccleſia Romana, cui dictum eſt: Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua, in honorem ſancti Ioannis Baptiſtæ, poſt Saluatoris nomen, conſecrata eſt, & ſignata. dignum namq; erat, vt ſententiam ſponſi ſponſæ ſequeretur autoritas, & ſingularem amicum eius illuc proueheret, vbi principatum ipſa conſcendit: Electio proculdubio ſingularis eſt, in illa ipſa Vrbe Ioannem vindicare primatum Eccleſiæ, quam cœli duo luminaria morte clariſſima conſecrauerunt.* Hæc D. Bernardus apud Onuphrium, quem tamen ſermonem inter D. Bernardi ſcripta non inueni; ſed hoc nihil refert; nam in periſtilio porticus maioris ante portas Baſilicæ quam Eugenius III. S. Bernardi diſcipulus reficiendam curauit, hi verſus nunc etiam leguntur, qui veritatem ſic teſtantur:

Dogmate Papali datur, ac ſimul Imperiali,
Quod ſim cunctarum mater, caput Eccleſiarum.
Hinc Saluatoris cœleſtia regna datoris
Nomine ſanxerunt, cum cuncta peracta fuerunt.
Sic vos ex toto conuerſi ſupplice voto
Noſtra quod hæc ædes, tibi Chriſte inclita ſedes.

In abſida quoq; Baſilicæ ſupra marmoream ſedem, quæ in medio extat ante Aram maximã, vbi Papa ſedere ſolet, quando ſacris intereſt, ſunt & alij verſus ſequentes.

Hæc eſt Papalis ſedes, & Pontificalis.
Præſidet & Chriſti de iure Vicarius iſti.
Et quia iure datur, ſedes Romana vocatur:
Nec debet verè niſi ſolus Papa ſedere.
Et quia ſublimis, alij ſubduntur in imis.

Teſtatur etiam Onuphrius lib. 1. cap. 5. & in libello de ſeptem vrbis Eccleſijs, alios ſequentes verſus in abſida olim lectos ſic:

Agnoſcant cuncti ſacro baptiſmate functi,
Quod domus hæc munda nulli ſit in Orbe ſecunda.
Nam cum Papalis locus hic ſit, & Cathedralis,
Primatum mundi meruit ſine lite rotundi.
Contendat nemo ſecum de iure ſupremo.
Omnis ei cedit locus, & reuerenter obedit.
Hanc Conſtantinus in Cœlum mente ſupinus,
Lepra mundatus intus, foriſq; nouatus
Fundauit primus, factum quod in ordine ſcimus.
Et ſeries rerum cogit nos ſcribere verum.
Chriſti ſucceſſor primus, fideiq; profeſſor
Petrus ab hac ſede laxauit retia prædæ,
Claue poteſtatis recludens regna beatis.

II. DEmum Canonicis regularibus Laterano pulſis, cum ſeculares fuiſſent introducti, lite de præcedentia inter illos, & S. Petri canonicos exorta, & per multos annos exagitata, Gregorius XI. ſequenti decreto, in tabula marmorea prope calcidicam eiuſdem Baſilicæ muro affixa, ſic diremit: *Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Super vniuerſas Orbis Eccleſias Romanus Pontifex à Domino conſtitutus, circa ea, de quibus dubitari dicitur, vt euitari poſſint quæcunq; diſpendia, declarationis ſuæ, vbi expedit, ſuam prouiſionem adijcit, prout fore conſpicit oportunum. Sanè dudũ dum minori fungebamur officio, percepimus, quod de Eccleſia Lateranenſi, quã claræ memoriæ Conſtantinus fideliſſimus Imperator in Lateranẽſi palatio ſuo, vbi miraculosè mũdatus à lepra, & ſacri baptiſmatis fonte renatus conſtruxit, ſub vocabulo ſancti Saluatoris, ſtatuens, quòd ex tunc libera eſſet vnicuiq; poteſtas per Vrbẽ, & Orbẽ Eccleſias conſtruendi, quod altera Imperialis prohibitio inhibebat, à quibuſdam curioſis dubitabatur, ac etiam in præſenti in dubium reuocatur, ſi ipſa in Vrbe, & Orbe terrarum præeminentiam, & honoris prærogatiuam in Romana Eccleſia, & cunctis Chriſticolis obtinere debeat. Nos igitur volentes huic dubio finem imponere, & ſuper amputare materiam, definimus, ſacroſanctam Lateranenſem Eccleſiam, perpetuã ſedẽ noſtrã, inter omnes alias Vrbis, & Orbis Eccleſias, & Baſilicas, ac etiam ſupra Eccleſiam, & Baſilicam principis Apoſtolorum de Vrbe, ſupremum locum tenere, eamq; de iure maiorem eſſe omnibus alijs Eccleſijs, & Baſilicis ſupraſcriptis, ac ſupra omnes, & ſingulas Eccleſias præfatas, & Baſilicas prioritatis, dignitatis, & præeminentiæ honore lætari. Et ſi quid contra huiuſmodi regulã, declarationẽ determinationẽ, ac definitionẽ à quoquã quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum fuerit, id irritum decernimus & inane. Nulli ergo omnino liceat, hanc paginam noſtræ declarationis, conſtitutionis ac definitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auenione 10. Cal. Februarij Pontificatus noſtri anno ſecundo.*

EX alio etiam capite huius ſacroſanctæ Baſilicæ dignitas refulget, ex ſacris nimirum reliquijs, quibus cum ſumma totius Vrbis, & Orbis veneratione ditatur, & mirificè ornatur, quas Ioannes Diaconus dicto libro cap. 4. numerans ita ſcribit: Multæ, & penè infinitæ ſupradictæ omnes reliquiæ comprehenduntur ſequentibus verſibus, qui à tempore antiquiſſimo in eadem Baſilica legebantur: III.

Et ſacra Sanctarum ſi nomina Reliquiarum
Lector ſcire velis docet hoc te cartha fidelis.
De Chriſti cuna, qua virga refloruit vna,
Cœlo manna datum, Paranymphi manna beatum,
Menſa gerens cœnam, turbamq; cibans duodenam,
Vnde ſacer ſanguis, quem ſudit myſticus anguis
His Biſſenorum coniungitur arca virorum,
Arca tenens pactum, ſeptem candelabra, tactum,
Quæ ſilicem fregit, & aquas tunc dare coëgit,
Vas auri puri, præſtans incendia thuri,
Gauſape quod ſacris aderat tingendo lauacris.
Clauditur & ciſta chlamys inconſutilis iſta,

Veſtis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Veſtis purpurea textrice manu Phariſaa,
Hac latet in capſa de cœli culmine lapſa,
Cumq́; tot bis denis ſunt panes propoſitionis,
Et panis frangenti, quis turba manſit edenti,
Sanguine Baptiſtæ pariter locis omnibus iſte
Eſt ſacer, & Magni ſudaria continet agni,
Præconiſq́; dati pars corporis incinerati,
Deq́; pilis tunica pretioſa carnis amica,
A longis annis Paranymphi ſacra Ioannis
Veſtis ſeruata, iuuenum triaq́; reparata
Membra dedit vitæ, iacet inſuper abdita ritè
Eiuſdem plena ſignorum ſacra catena.

Extat etiam alia tabula ſub Nicolao IV. facta, in qua reliquiarũ nomina, quarũ notitia tunc habebatur ſic leguntur exarata, videlicet: *Hac Baſilica S. Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſanctiq́; Ioannis Baptiſtæ atq́; Ioannis Euangeliſtæ his ſacroſanctis, ac venerabilibus inſignita conſiſtit Reliquijs. In primis hoc Altari ligneo, quod ſancti Dei Pontifices, & Martyres ab Apoſtolorũ tempore habuerunt, in quo per cryptas, & diuerſa latibula miſſas celebrabant, perſecutionis rabie imminẽte. Super quo deſuper eſt menſa Domini, in qua Chriſtus cœnauit cum diſcipulis ſuis in die cœnæ. Infra autem ſub altari ſunt de ſanguine, & aqua de latere Chriſti ampullæ duæ. Item eſt ibi de Cuna Chriſti, tunica inconſutilis, & purpureum veſtimentum eius. Item ſunt ibi Sudarium, quod fuerat ſuper caput eius, & linteum, vnde pedes diſcipulorum extersit. De quinque panibus hordeaceis, item de cineribus, & ſanguine ſancti Ioannis Baptiſtæ, & cilicium eius de pilis Camelorum. De Manna Sepulchri ſancti Ioannis Euangeliſtæ, & tunica eius, etiam pars catenæ, cum qua ligatus venit ab Epheſo, forcipes cum quibus tonſus fuit de mandato Cæſaris Domitiani. Sub iſto nempe altari eſt arca fœderis, in qua ſunt duæ tabulæ Teſtamenti, virga Moyſis, & virga Aaron, eſt ibi candelabrum aureum, & thuribulum aureum thymiamate plenum, & vrna aurea plena manna, item de panibus propoſitionum. In marmoreo ferculo ſuper altare ſanctæ Mariæ Magdalenæ ſunt hæ reliquiæ, Caput ſancti Zachariæ Patris ſancti Ioannis Baptiſtæ in theca argentea. Caput ſancti Pancratij Martyris in alia theca ex argento, catena, qua B. Ioannes Euangeliſta vinctus de Epheſo ad Vrbem adductus eſt, item vas, quo idem Sanctus venenum bibit, & illi non nocuit, item eiuſdem Sancti linea tunica, theca argentea plena oſſibus ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ſpatula beati Laurentij Martyris, interula linea Domini noſtri Ieſu Chriſti, quam ei beata Virgo fecit, in capſulo argenteo, linteum quo Chriſtus Apoſtolorum pedes terſit, pars harundinis, qua percuſſus fuit in capite in domo Pilati, forcipes, quibus beatus Ioannes Baptiſta attonſus fuit, velum, quo velatum fuit corpus ſancti Saluatoris in Cruce pendentis, Sudarium, quo caput Chriſti in Sepulchro poſiti inuolutum fuit, cineres ſancti Ioannis Baptiſtæ, veſtes, & capilli ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, dens ſancti Petri Apoſtoli, præputium Circunciſionis Chriſti, quod tempore direptionis Vrbis amiſſum fuit, nuper verò inuentum, vas in quo eſt ſanguis, & aqua, quæ fluxerunt de latere Domini noſtri Ieſu Chriſti, fruſtulum Crucis Chriſti. Plurimæ aliæ ſine nomine Sanctorum Reliquiæ.*

In Sacrario eſt capſa lignea, cum multis Sanctorum ſine nomine oſſibus, puluere, & cineribus, quæ olim in Eccleſia S. Ioannis ante portam Latinam inuenta fuit, & eò tranſlata. item caput S. Gordiani, & cranium S. Epimachi, & aliæ multæ Sanctorum reliquiæ, de quibus vide Onuphrium de ſeptem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi, & lib. 1. de Eccleſia Lateranenſi, capite 9.

CAPVT QVARTVM.

De antiqua Canonicorum, ſiue Clericorum regulariter, & communiter viuentium Congregatione, per B. Syluestrum Pontificem in Lateranenſi Baſilica instituta, vſq́; ad Bonifacium Octauum continuata.

PRincipio ſtatim poſt conditam Lateranenſem Baſilicam, inſtituti ſunt in illa per B. Syluestrum Pontificem clerici, Apoſtolico more vitam communem ducentes, vt libro ſecundo capite 11. probatum reliquimus. Hinc enim Sanctiſſimus Pontifex Eugenius huius nominis IV. in ſuis literis Apoſtolicis, quibus clericos canonicos poſtliminio ad eandem Baſilicam reducit, Originarios eiuſdem Eccleſiæ canonicos, ſiue clericos dicere non dubitauit: quorum diſciplina cum temporum viciſſitudine laberetur, B. Leo Romanus Pontifex per Gelaſium Valerij filium, ſanctiſſimiq; Patris Auguſtini diſcipulum, ſecundum regulam Apoſtolicam ab ipſo Auguſtino conditam reparauit, quorum inſtitutum ab eodemmet Gelaſio vſque ad Bonifacium VIII. etſi ſæpius collapſum, ſæpius reſtitutum continuata ſucceſſione in eadem Lateranenſi Baſilica manſiſſe, dicto libro ſuperiori pluribus eſt demonſtratum. Cæterum poſt Leonem I. regulam canonicam in dicta Baſilica nutantem per Magnum Gregorium fuiſſe reparatam, ait Ioannes Mauburnus Doctor Pariſienſis in Venatorio libro 2. capite 23. ex Ioanne Diacono in ſua hiſtoria libro 2. capite 12. ſcribente, B. Gregorium Clerum Eccleſiæ Romanæ ſic reformaſſe, vt talis eſſet tunc ſub Gregorio penes Vrbem Eccleſia Romana, qualis ſub Apoſtolis à Luca, & apud Alexandriam à Philone commemoratur. Eandem quoque poſt ducentos annos per Eugenium II. in Concilio Romano reſtitutam dicti Concilij capite 7. ſic habemus: *Neceſſa-*

uenientius res exigit, vt iuxta Eccleſiam clauſtra conſtruantur, in quibus Clerici diſciplinis Eccleſiaſticis ſtudeant, omnibus vnum ſit refectorium, ac dormitorium, ſeu cætera officinæ ad vſus clericorum neceſſaria. Quem Canonem in cap. Neceſſaria 12. quæſt. 1. Gratianus tranſcribit. Sed & ſub Sergio III. circa annum 900. poſt Lateranenſem Baſilicam renouatam, ipſam canonicam inſtitutionem illic ab eodem Pontifice reuocatam, & renouatam fatetur idem Ioannes Mauburnus lib. 1. cap. 9. ex antiquis ipſius Baſilicæ conſtitutionibus, quas in monaſterio ad ſeptem fontes dicit cuſtodiri. Ex quibus etiam liquet, priſcorum canonicorum Lateranenſium diſciplinam longè ſtrictiorem, quàm poſteriorum extitiſſe: nam medijs noctibus ſurgentes, Præpoſito præeunte, & Priore ſequente bini, & bini in ordine ad Eccleſiam procedebant, preces prolixas præmittebant, ſub matutinis Euangelium cum thuribulo, & alijs ſolemnitatibus canebant. A calendis Octobris vſque ad Quadrageſimam poſt matutinas Vigiliæ matutinæ defunctorum agebantur ita, vt parum noctis reſtaret, in quo iuniores quieti, reliqui verò orationi inſtabant hæc, & alia quamplura Mauburnus de antiquis illis canonicis ex libro dictarum Conſtitutionum. Fuiſſe autem canonicos regulares non autem more ſecularium viuentes, ex quodam alio ſtatuto in eodem libro contento planè colligitur, in quo de canonicorum habitu ſic ait; *Fratres in cotta procedant, dormitorij, cappam, pellem, cottamq; & ſubtulares, & ſi neceſſe fuerit, etiam caligas deponant, & ſolu interula veſtiti quieſcant.* Eaſdem verò Conſtitutiones vetuſtiſſimas fuiſſe, ex alio ſtatuto euincitur, i[n] quo de ritu Miſſas celebrandi, & communicar[e] di ſermo habetur.

II. APparet etiam eorundem antiquorum canonicorum dignitas, & eminentia cũ ex multis, tum ex hoc potiſſimum, quod ſcribit Onuphrius in lib. de ſeptem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi, Priorem videlicet Lateranenſem in ſeſſionibus, & generalibus, clericorum Romanorum conuentibus coram Romano Pontifice non ſolùm clericos, ſiue regulares, ſiue ſeculares, & monaſteriorum Abbates, verum etiam Cardinales presbyteros, ac Diaconos, ſolis Epiſcopis exceptis, omnes præcedere conſueuiſſe; ſic enim ait: *Cũ verò Roman. Pontifex in Ara ipſa maxima celebrabat, ei omnes, qui in Curia Romana aliqua dignitate, honore ſiue magiſtratu fungerentur, aderant, & aſſiſtebant: inter quos primi erant ſeptem Epiſcopi Cardinales, videlicet Oſtienſis, Portuenſis, ſancta Rufina, Preneſtinus, Tuſculanus, Sabinus, & Albanus. Hi Romani Pontificis collaterales, & primæ ſedis Epiſcopi appellabantur, quorum primò conſecratus Prior Epiſcoporum Cardinalium dicebatur, qui nunc Decanus Collegij vocatur. Poſt hos aderant quinq; Patriarchalium Eccleſiarum Prælati, videlicet Prior canonicorum Baſilicæ Lateranenſis, Archipresbyteri Baſilicarum S. Petri, & S. Mariæ Maioris, Abbates monaſteriorum S. Pauli, & S. Laurentij extra muros. Aſſiſtebant etiam 28. Presbyteri Cardinales S. R. E. qui totidem Eccleſijs, quæ tituli vocantur, intra Vrbem Romã cum Epiſcopali autoritate præſidebãt, quorũ primus Archipresbyter vocabatur. Aderant præterea, Archidiaconus S. R. E. cum 17. Diaconis Cardinalibus, ex quibus duodecim dicebãtur Diaconi Cardinales Regionarij: alij quinq; cũ Archidiacono Diaconi Cardinales Palatini, ſiue Altaris Lateranẽſis miniſtri dicebãtur, qui in Palatio, & Baſilica Lateranenſi, & Vaticana, cũ Papa celebraret, per vices ſuas Euãg. legerẽt &c.*

POſt Sergium III. inſignis extitit canonicorũ Lateranenſium reformatio facta per Alexãdrum II. circa ann. 1060. Inchoauerat illam Nicolaus II. Alexandri prædeceſſor, quantum ex illius decretis libro ſuperiori recitatis coniectari licet, ſuaſore potiſſimum, & autore B. Petro Damiani S. R. E. Cardinali, Epiſcopo Oſtienſi: is n. inter alia præclara tanti viri facinora canonicorũ diſciplinæ difficultatibus illorum temporum in multis Eccleſijs labenti, ad regulam vitæ Apoſtolicæ reparandæ impenſam operã nauauit, ſed præſertim in SS. Lateranenſi Baſilica, ſicut ex tota illius epiſtola ad D. Petrum Lateranenſis canonicæ Archipresbyterum apparet, vbi & canonicorum vitæ ſatis relaxatæ, & illorum reformationis meminit, ad quam eundem Archipresbyterum mirificè hortatur, ſubdens inter alia: *Porro autem quia ſancti conuentus Rector conſtitutus es, noli diſſimulare culpam, ſed mox, vt emerſerit, adhibe diſciplinam, vt cum Phinees te zelus ad æterni ſacerdotij iura promoueat.* Sic enim legitur in epiſtola per Baronium tom. 11. nu. 6. reddita, licet Conſtantinus Caietanus verba omiſerit, quibus de conuẽtu canonicorum mentionem habet. Ipſe autem Alexander II. qui ante Præſulatum Lucenſem fuerat canonicus in eadem Baſilica Lateranẽſi, mox vt ſupremum inijt Pontificatũ, accitis ex S. Frigdiani monaſterio nonnullis canonicis, quorum inculpatæ conuerſationis fama tunc celebris fuerat, Lateranenſem canonicam optimis legibus, & inſtitutis informauit; quod tam pium, & præclarum opus proſecuti ſunt illius ſucceſſores Paſchalis II. Gelaſius, Caliſtus, & Innocentius II. & Anaſtaſius IV. vt illorum literis ad Priores, & canonicos S. Frigdiani directis, & alijs eorundem Pontificum documentis inferius adducendis patebit. canonici enim regulares antiquæ Congregationis Lateranenſis cum S. Frigdiani Lucenſis ijdem prorſus erant, ijſdem moribus, & inſtitutis viuentes, & ex canonica S. Frigdiani vt plurimum accepti, vt Lateranenſis Congregatio cum S. Frigdiani vna eademq; prorſus Congregatio cenſeri, diciq; iure, ac meritò potuiſſet, ac debuiſſet, niſi Alexandri II. & Anaſtaſij IV. ſtatutum obſtitiſſet, quo Lateranenſem Baſilicã tanquam principalem, matrem, & dominam, omninò liberã, & nulli penitus, niſi Romano Pontifici, ſubiectã eſſe voluerũt: vnde factum, vt vna III

Congregatio ſub duplici capite cōſtituta, in duas etiam familias fuerit diuiſa quarum altera Lateranenſis, altera S. Frigdiani eſt appellata.

IV. NAm poſt huiuſmodi reformationem cum ſanctæ conuerſationis canonicorum Lateranenſium ſuaueolentia paulatim creſceret, & nō ſolum per Vrbem, ſed per vicinas quoq; ciuitates diffunderetur, inde factum, vt per Romanos Pontifices, Epiſcopos, & Magiſtratus multis alijs Eccleſijs, & monaſterijs donati, canonicorum & collegiorum numero augerentur: & ita vnicū collegium in plura collegia progreſſu temporis ſuccreuit in vnum corpus Congregationis, quæ Lateranenſis ab ipſo capite, quod erat Lateranenſe Capitulum, eſt nuncupata. Nam Lateranenſe monaſterium alia collegia complura, Eccleſias, & monaſteria canonicorum habuiſſe, quæ illius regimini ſubdebantur, Honorij III. Priuilegium datum Laterani 3. Idus Nouemb. anno 2. ſui Pontificatus apertè indicat, cum ait: *Concedimus autem, vt domos, Eccleſias, monaſteria, hoſpitalia, ac etiam Oratoria, & alia pia loca in omni diœceſi abſque aliqua licentia cuiuſcunque Epiſcopi ſeu Locumtenentis eiuſdem, in veſtris fundis tantum fundare, conſtruere, & ædificare poſſitis:* & aliud Priuilegium Innocentij quarti, datum Laterani 15. calendar. Martij Pontificatus ſui anno primo in quo ſic habet: *Ea propter dilectorum filiorum Prioris, & Capituli eiuſdem Eccleſiæ ſupplicationibus inclinati, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum B. memoriæ Alexandri Secundi, Anaſtaſij Quarti, Alexandri Tertij, Innocentij Tertij, Honorij Tertij, & Gregorij IX. Romanorum Pontificum, omnes indulgentias, immunitates, & exemptiones à prædictis, & alijs prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ipſi Eccleſiæ, & membris eiuſdem conceſſas, præſenti Apoſtolicæ ſedis priuilegio confirmamus: & inſuper nos de Dei miſericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius autoritate confiſi, omnibus, qui præfatæ Eccleſiæ, ac monaſterij, hoſpitalibus, & Eccleſijs eidem ſubiectis, eorumq; operibus grata impenderint ſubſidia, &c.*

V. MOnaſteria verò Eccleſias, & membra, dictæ Congregationis recenſet Gregorius IX. in magno priuilegio Priori, & canonicis fratribus ſacroſancti Patriarchij Baſilicæ Lateranenſis conceſſo, quod ab authentico acceptum integrum hic redditur, videlicet;

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori ſacroſanctæ Patriarchij Baſilicæ Saluatoris Domini, quæ Conſtantiniana vocatur, eiusq; canonicis fratribus, tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis in perpetuum. Vigilanti, atque ſupereminenti ſpecula ſummæ Apoſtolicæ ſedis qua cunctis, Deo autore, licèt immeriti, præeminemus Eccleſijs, monemur pariter, & exhortamur, actus noſtros ritè componere, & omnia pro rerum varietate cum ea cautela, & moderatione diſtinguere, vt de vultu eo iudicium noſtrum prodeat, & oculi noſtri videant æquitatem. Congruam, enim officij noſtri proſequimur actionem, ſi vnicuique Apoſtolica prouidentia ſuum honorem, & dignitatem ſeruemus, & Eccleſias, quæ digniores, & ſanctiores habentur, in ſuo ſtatu prærogatiua, vigilanti ſtudio, cuſtodire curemus, vt à ſummo Patrefamilias reddendo ſingulis debita commiſſæ nobis diſpenſationis, ſempiternæ recipiamus incrementum mercedis. Cum ergo iuxta creditum nobis à Domino diſpenſationis talentum omnibus Eccleſijs Apoſtolica ſolicitudine inuigilare, & intendere debeamus, multò amplius circa eius commodum, & profectum, curam, & vigilantiam adhibere compellimur, per quam datur, vt omnibus inuigilemus, illud Apoſtoli ſtudioſè adimplentes, quod dicitur: Operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Quapropter dilecti in Domino filij Eccleſiam ipſam in qua diuino mancipati eſtis obſequio, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum beat. mem. Alexandri Secundi, Anaſtaſij Quarti, & Alexandri Tertij, Innocentij & Honorij, Romanorum Pontificum, Apoſtolicæ Sedis Priuilegio communimus.

In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam, in ea noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter conſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, Deo propitio, poterit adipiſci, firma vobis, veſtrisque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Medietatem omnium oblationum principalis altaris in integrum ſine expendio aliquo: ex alia verò medietate ſeptem videlicet vncia rum quæ ſunt Epiſcoporum, quoties Epiſcopatus vacant, partes, quæ Epiſcopos contingerent, ex beneuolentia ſedis Apoſtolicæ, & paterna benignitate vobis, veſtrisq; ſucceſſoribus in perpetuum concedimus, & confirmamus, ita tamen, quod poſtquam Epiſcopi fuerint ſubſtituti illas debeant portiones habere: ſaluo tamen in omnibus ſeruitio Eccleſiæ, quod de ipſis vobis debetur, donationem ēt, ſeu redditum, qui glandaticū dicitur, vel herbaticum, ex noſtris porcis, & pecoribus, ſeu omnē fructionem ab eodē prædeceſſoribus noſtris Eccleſiæ ipſi collatā Eccleſiam S. Ioannis de fonte cum oblatione ipſius altaris, vel Eccleſiæ integram cū omnibus Oratorijs, quæ in circuitu eius ſunt, domos, quas habetis in Lardatio, cum Baſilica Vlpia ex dono fel. mem. prædeceſſoris noſtri Lucij Papæ, Eccleſiam S. Ioannis ante Portam Latinam, cum capellis ſuis, videlicet S. Stephani in capite Africæ, S. Laurentij iuxta porticum B. Petri, S. Anaſtaſij cum Caſtro Nouali, S. Luciæ in ſelina, cum omnibus ad prædictā Eccleſiam S. Ioannis ante portam Latinam pertinentibus, intra, & extra Vrbem. necnon Hoſpitale, cum Eccleſia S. Nicolai iuxta portam S. Ioannis, cum omnibus ſuis pertinentijs, Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Spazz elaria cum pertinentijs ſuis.

ex dono etiam beat. mem. prædeceſſoris noſtri Anaſtaſij Papæ. Eccleſiã S. Gregorij in Martio, cũ Palatio, in quo ipſa ſita eſt, & cũ omnibus ad eandem pertinentibus, necnon Molendinum in capite lacuum cũ terra veſtra, quã volo reſtituit. Eccleſiã S. Bartholomæi, & S. Danielis cũ earum pertinentijs. Caſtrũ Perlatæ cum Eccleſia S. Luciæ, S. Petri, S. Simeonis, & S. Pancratij, cũ omnibus earũ pertinentijs. Quidquid habetis in Caſtro Montis faſconis intus, & foris. Molendinũ de Rege, Eccleſiã S. Mariæ in colle Scipij, cũ omnibus ſuis pertinentijs. Eccleſiã S. Ioannis in Paterno, cũ omnibus ſuis pertinentijs. Eccleſiã S. Thomæ in ciuitate Interamnienſi, cũ omnibus pertinentijs ſuis. In Ducatu Spoletano Eccleſiam S. Mariæ de Cilano cum omnibus Eccleſijs, & poſſeſſionibus ſuis, Hoſpitale S. Ioannis de Taren. cũ omnibus poſſeſſionibus ſuis. Quartã partẽ de octo caſtellis ſcilicet Pertegæ, Grumuli, Ballaculæ, Labrij, Morum, Mollicæ, Crucrani, Mari, & octauam partem de alijs quatuor Caſtellis Iarcha, Melon, Planen, Cruce, & Turri, cũ Eccleſijs & pertinentijs eorundẽ. Caſtrum Vallis Monton cum omnibus Eccleſijs intus, & foris, & cum omnibus ad ipſum caſtrum pertinentibus. Caſtrum Metalantij cũ Eccleſijs, & omnibus ad ipſum pertinentibus. Caſtrũ Carpineti cũ Eccleſijs, & omnibus ad ipſum pertinentibus. Caſtrum Solpheratæ cũ omnibus ſuis pertinentijs. In Epiſcopatu Amelino. Eccleſiam S. Romanæ iuxta ciuitatem ipſam, Eccleſiam S. Pauli intra muros ciuitatis eiuſdem, cum omnibus earum pertinentijs. Suburbium inſuper, quod eſt circa Conſtantinianam Baſilicam in ſcabellis iuxta ſacrum palatium cum domibus, quas ibi habetis, ſummum & vineam, quas emiſtis à Theodora filia Raimonis in campo Lateranenſi. Domos, quas habetis ibidem iuxta portam Claudiam. In Præneſtino in Cantello, & via maiori Domos, quas habetis, & terram in Caſtro nouo, & quæ habetis in circuitu Eccleſiæ veſtræ, terras videlicet, & hortos cũ oliuis, & diuerſi generis arboribus à vineali S. Nicolai prodecema, vſq; in terram S. Thomæ, Turrim veſtram cum fundo, & cum vinearum loco, qui dicitur ad quartam fundi tabernulæ, fundum campi vituli, fundum, & Eccleſiã S. Luciæ Renati, cum vineis, & omnibus pertinentijs ſuis, fundum ſauradi, fundum Marani cum prato, & turri, vineas, quas habetis in monte Honorij, vineas marco veteri, vineas, & molendinum in valle ſub granario noſtro. Eccleſiam S. Andreæ in ſilice, cum omnibus ſuis pertinentijs, ſicut in conceſſione eiuſdem prædeceſſoris noſtri Innocentij priuilegio continetur. Eccleſiam S. Mariæ in Fraſcata ſitam in fundo Oliuano, cum Caſtro, & Terra, quas ibi habetis, apud Oſam Caſale iuxta S. Dignam, & Mertã, quatuor ſilos Salinarum in pedica vetula. In campo Oſtienſi pedicam de furcella ad ſalẽ faciendũ, & tria andita in pedica de vacarijs, cum alijs ſalinis ibidẽ poſitis, & ſalinas, quas habetis in territorio Portuen. in campo maiori videlicet pedicam, quæ dicitur Piſcina Gaglarda, vel ſi alijs vocabulis vocetur, & quinq; andita poſita ibidem in ſtanello maiori maledicto. Illud verò, quod à memoratis prædeceſſoribus noſtris Alexandro II. & Anaſtaſio ſtatutum eſt, maximè obſeruari præcipimus, videlicet vt vaſa, ſeu veſtimenta, altare, & cunctа ſacri miniſterij ordinamenta non tangantur, vel proferantur, ſeu reponantur, aut etiam qualeſcunq; oblationes deſuper altari à non ſacratis Deo miniſtris tollãtur. Porro celebrantibus ibidem Epiſcopis ſacra Miſſarum ſolemnia, clericalibus tunicis præſentes ſitis, tantũ imponatis ex vobis presbyterum, diaconum, & ſubdiaconũ, atq; acolytum inſuper prouidere curetis, & minus quatuor fratribus aſſiſtentibus miſſa in eadẽ Eccleſia etiam in diebus priuatis minimè celebretur, diebus verò dominicis, & etiam eorũ Sanctorũ feſtiuitatibus, quantũcunq; fuerit plenarius, veſter adſit conuentus. Adijciẽtes ad hæc decreto eorundẽ prædeceſſorum noſtrorũ, vt eadem Eccleſia, tanquam principalis, mater, & domina omnino libera ſit, & nulli penitus, niſi Romano Pontifici, ſit ſubiecta; atq; ijdem Epiſcopi ſalubri prouidentia veluti cooperatores, & Vicarij noſtri ipſius venerabilis ſacroſanctæ Baſilicæ vtilitatem, & honeſtatẽ attendere prouideant. Vt autem in eadem Baſilica regularis ordinis, & diſciplinæ vigor inuiolabiliter auxiliante Deo cuſtodiatur, & ſeruetur, vnumquẽq; prædictorum Cardinalium Epiſcoporum, qui ad Dominici altaris ſunt ſeruitium deputati, ſemel in hebdomada de obſeruantia regulæ cum fratribus Capitulum tenere, & ſi quid graue corrigendum fuerit, cum cõi conſilio Prioris, & fratrum per ipſos vice noſtra emendari ſtatuimus.

Sancimus præterea & autoritate Apoſtolica indulgemus, vt quoties aliqui peregrinorũ in Parochia veſtra ſine teſtamẽto decedunt, eorũ bona ſine alicuius cõtradictione, vel impedimento, niſi hæredem, vel hæredes habuerint, ad quos debeant de iure deuolui, iam dictæ Eccleſiæ veſtræ proueniant, nec alicui abſcondere vel alienare eorundem bona aliqua adſit facultas. Obeunte verò te nunc eiuſdem ſacroſanctæ Baſilicæ Priore, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia, ſiue violentia præponatur: ſed fratres in aliqua perſona de veſtro collegio, ſi idonea reperta fuerit, vel de alio religioſo conuentu, prius conueniant, & poſtmodũ cum conſilio, deliberatione, & iudicio Romani Pontificis eligatur. Electus autẽ, & confirmatus, nulli niſi tantum Romano Pontifici de obedientia, vel ſubiectione aliqua teneatur. Præcipimus quoq; præſenti decreto, vt nullus omnino in Priorẽ, & canonicos eiuſdem Eccleſiæ vbicunq; morantes ſuſpenſionis, vel excõmunicationis ſententiam promulgare, vel eos ad ſynodũ vocare præſumat: ſed neq; clericos, vel laicos oblatos in ſuis Eccleſijs permanentes: Quòd ſi quiſquã in eos huiuſmodi ſententias promulgaret, illas decernimus irritas, & inanes. Liceat præterea vobis clericos è ſeculo, vel laicos fugientes liberos, & abſolutos vndecũq; fuerint, niſi excõicati, vel interdicti ſint, abſq; alicuius contradictione ad conuerſionem ſuſcipere, & qui ſuſcepti fuerint cũ cõi conſilio Prioris, & fratrum, nulli de obedientia teneantur, niſi Romano Pontifici, & Priori eiuſdem Eccleſiæ.

Prohibemus aũt, vt nulli fratrum poſt factam in eadem Baſilica profeſſionem, ſine Prioris ſui licentia fas ſit de clauſtro diſcedere: diſcedentem verò abſq; cõmunium literarum cautione nullus audeat retinere.

Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam ſacroſanctam Baſilicam temerè perturbare,

aut poſſeſſiones eius auferre, & ablatas retinere, minuere ſeu quibuslibet vexationibus perturbare, ſed illibata omnia, integra conſeruentur eorum, pro quorũ gubernatione, & ſuſtẽtatione cõceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurũ eccleſiaſtica, ſecularisſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis, & cõfirmationis paginã ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiouè commonita, niſi præſumptionẽ ſuam digna ſatisfactionẽ correxerit, poteſtatis, honorisq́; ſui dignitate careat, reamq́; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq́; in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Laterani per manum magiſtri Martini S.R.E. Vicecancellarij, tertio Nonas Februarij, indictione prima, Incarnationis Dominicæ anno 1227. Pontificatus verò Gregorij Papæ IX. anno primo. Porro ex ſupradictis caſtris exiſtentibus in Ducatu Spoletano, & agro Reatino, nonnulla donauerunt Eccleſiæ Lateranenſi Illuſtriſſimi Comites de Caſtello, Nahartium olim Reguli, prout conſtat authenticis inſtrumentis, quæ vidi.

VI. PОrro autem ex prædictis Eccleſijs nonnullas conſtat collegiales, ſiue conuentuales extitiſſe. de omnibus verò non ita certum, quæ collegiales, & conuentuales erant, ſequentes potiſſimum fuerunt.

Prima Lateranenſis, quæ omnium aliarum dictæ congregationis erat caput, & mater.

Secunda ſancti Ioannis ante Portam Latinam, quæ nunc etiam Lateranenſi Baſilicæ ſubijcitur, licèt collegio, & conuentu deſtituta.

Tertia S. Stephani in Monte Cœlio, quam poſtea obtinuerunt fratres ſancti Pauli primi Eremitæ: nunc autem per Gregorium XIII. manet vnita collegio Germanorum ſancti Apollinaris.

Quarta S. Mariæ in Epiſcopatu Tuſculano, vulgo de Crypta ferrata nuncupata, inſigne monaſterium, & magnis prouentibus abundans; ſed commendatum. Manèt nunc in eo quidam monachi Græci ex inſtituto ſancti Baſilij.

Quinta ſanctæ Romanæ propè Ameliam, ſed nunc collegio, & conuentu omnino deſtituta, & commendata.

Sexta ſanctæ Mariæ in Colle Scipij Diœceſis Interamenſis, ſed ex regulari nunc facta ſecularis, retinet collegium canonicorum.

Septima S. Thomæ in ipſa ciuitate Interamnio, ſed deſtituta, & commendata.

Octaua S. Ioannis de Paterno in Epiſcopatu Marſicano, inſignis Præpoſitura, cuius Præpoſitus habet vſum Pontificalium: verùm ex regulari effecta ſecularis, retinet collegium canonicorum.

In alijs autem Eccleſijs degebant canonici Lateranenſes regulariter viuentes. vtrum autem eſſent collegiatæ, an ſimplices Prioratus, Manuales nuncupati, vel Rectoriæ ſine conuentibus, nullo ſcripto authentico licuit inuenire.

CAPVT QVINTVM.

De Canonicorum Regularium eiectione ab Eccleſia Lateranenſi per Bonifacium VIII. & ſtatu dictæ Baſilicæ vſq; ad Eugenium IV. ſub quo ipſi Canonici Regulares ad eandem Baſilicam redierunt.

PErmanſerunt autem clerici canonici, qui & regulares dicti, pacificè in Lateranenſi Baſilica per annos circiter mille, nimirùm à temporibus Beati Syl- I.
ueſtri Papæ, vel ſaltem Leonis Primi Pontificis, vſque ad Bonifacium VIII. de ciuitate Agnaniæ, familia de Caetanis, qui ad ſummum Pontificatum contractu anno Domini 1391. canonicos clauſtrales, & regulares monaſterio exire ordinauit, & ſeculares loco eorum in dicta Baſilica ſtare fecit; & ex monaſterij redditibus magno labore, vigilijs, ieiunijs, & odore inculpatiſſimæ conuerſationis partis per canonicos regulares, ſingulis canonicis ſecularibus ſingulas ſpeciatim præbendas conſtituit, & tot bona temporalia vel à canonicis regularibus comparata, vel à Romanis Pontificibus ex Lateranenſi monaſterio profectis in teſtimonium gratitudinis largita, Romanorum ciuium eſſe decreuit, vtpote ab illis, aut illorum parentibus Lateranenſi Baſilicæ, ſiue monaſterio collata, qui forſan nec vnum lapidem ſuper lapidem in eo poſuerant, nec clauum, vt aiunt, in parietem confixerant; cum de acquiſitione, & natalis omnium, & ſingulorum bonorum Lateranenſis Baſilicæ, ſiue monaſterij per Bonifacium in præbendas diuiſorum conſtet manifeſtiſſimè.

Quæ verò cauſæ Bonifacij Pontificis animum ad regulares canonicos eijciendos, & ſeculares loco illorum ſtatuendos impulerint, coniicere ex cæteris illius geſtis per Platinam, & alios Hiſtoricos memoratis.

Hoc certum, ab Alexandro II. vſq; ad Bonifacium VIII. octo Romanos Pontifices ferè omnes ſanguine, ac genere clariſſimos ex Lateranenſi canonicorum monaſterio acceptos, exceptis S.R.E. Cardinalibus, Vice cancellarijs, & inferioribus Prælatis, videlicet Alexandrum ipſum

II. Pa-

II. Paſchalem II. Honorium II. Innocentium II. Lucium II. Alexandrum III. Innocentium III. & Honorium III.

II. QVinimmo ſi diuini cultus ſplendorẽ, & vitæ canonicæ diſtrictionem attendamus, certo certius eſt, hæc nullo tempore vnquam magis, quàm ante ipſius Bonifacij tempora in Lateranenſi Baſilica micuiſſe, ac floruiſſe, quod ipſemet Onuphrius in libello ſæpe allegato nullatenus omiſit, ſic ſcribens pagina mihi 135. *Canonicorum ordinem dilabentem Laterani iuxta Beati Auguſtini regulam poſt multa tempora primus omnium reformauit Alexander Papa Secundus, qui ante Pontificatum canonicus regularis fuerat, & in ampliſſimam dignitatem, priſtinumq́; ſplendorem reſtituit, ita vt monachis Caſſinenſibus magno tunc ſanctitatis, ac pietatis nomine florentibus, & celeberrimis nulla in re cederent. Quare ea deinceps congregatio ingentem maximorum virorum prouentum tulit: ex eo enim monaſterio prodierunt Honorius Secundus, Innocentius Secundus, Lucius Secundus, Alexander Tertius, & Honorius Tertius Romani Pontifices.* Hæc ille. E contrario verò poſt Bonifacium VIII. quantum obſcuratus fuerit diuinorum cultus in eadem Baſilica, ex alio Summo Pontifice, Eugenio videlicet Quarto, accipe, qui illius caſum in literis Apoſtolicis, quibus canonicos regulares eidem Baſilicæ reſtituit, in hunc modum commiſeratur.

Cum autem hoc pium, & ſalutare inſtitutum multorum malignitate, ex antiqua hoſtis inuidia fuerit perturbatum, & per fœlicis recordationis Bonifacium VIII. prædeceſſorem noſtrum quadã illius temporis malitia conſideratione immutatum, & per ipſum Patrum terminis, contra diuina præcepta, tranſlati noſcuntur, & amotis regularibus canonicis, ſecularium clericorum, & canonicorum fuerit dicta Eccleſia cura & gubernatio commiſſa, & dignitatum, officiorũ, canonicatuũ, præbendarũ, & beneficiorum erectio, inſtitutio, deputatio, & fundatio celebrata, certis etiã tũc expreſſis cauſis, quæ diuina clementia, cũ omnibus in illa immutatione narratis, noſtris temporibus omnino nunc ceſſant, & ceſſare amplius futuris tẽporibus domino largiente ſperantur, & ex præfata immutatione S. Baſilica plurimũ dicta S. inſtitutione in ſacro cultu, diuinis officijs, & ſacroſanctis myſterijs, ac in ſpiritualibus, & temporalibus deformata, & paſſa fuerit detrimẽta quàmplurima, & vbi prius religio, & honeſtas cũ bonorũ tẽporaliũ vbertate florebat, vix ſaltẽ veſtigiũ potuerit bonorũ temporalium apparere, & habitaculũ Domini, quadã ſpirituali, & temporali ſqualeret ſolitudine, nihil amplius noſtra &c.

III. ET accedit in huiuſce veritatis confirmationem ipſa temporaliũ bonorũ affluẽtia, quibus Lateranenſis Baſilica ſub canonicis regularibus, & per canonicos regulares ante Bonif. VIII. ingentiſſimis abundabat, quæ vel ab ipſis regularibus canonicis parta, vel à ſummis Pontificibus, & alijs pijs viris intuitu illorum ſanctitatis donata, nullus neſcit, qui ſeriem rerum ad eandem Baſilicam ſpectantium non ignorat. Etſi enim per

II. Paſchalem II. Honorium II. Innocentium II. Lucium II. Alexandrum III. Innocentium III. & Honorium III.

II. QVinimmo ſi diuini cultus ſplendorē, & vitæ canonicæ diſtrictionem attendamus, certo certius eſt, hæc nullo tempore vnquam magis, quàm ante ipſius Bonifacij tempora in Lateranenſi Baſilica micuiſſe, ac floruiſſe, quod ipſemet Onuphrius in libello ſæpe allegato nullatenus omiſit, ſic ſcribens pagina mihi 135. *Canonicorum ordinem dilabentem Laterani iuxta Beati Auguſtini regulam poſt multa tempora primus omnium reformauit Alexander Papa Secundus, qui ante Pontificatum clericus regularis fuerat, & in ampliſſimam dignitatem, vitæq; ſplendorem reſtituit, ita vt monachis Caſſinenſibus magno tunc ſanctitatis, ac pietatis nomine florentibus, & celeberrimis nulla in re cederent. Quare ea deinceps congregatio ingentem maximorum virorum prouentum tulit: ex eo enim monaſterio prodierunt Honorius Secundus, Innocentius Secundus, Lucius Secundus, Alexander Tertius, & Honorius Tertius Romani Pontifices.* Hæc ille. E contrario verò poſt Bonifacium VIII. quantum obſcuratus fuerit diuinorum cultus in eadem Baſilica, ex alio Summo Pontifice, Eugenio videlicet Quarto, accipe, qui illius caſum in literis Apoſtolicis, quibus canonicos regulares eidem Baſilicæ reſtituit, in hunc modum commiſeratur.

Cum autem hoc pium, & ſalutare inſtitutum mundi in maligno poſito, ex antiqua hoſtis inuidia fuerit perturbatum, & per fœlicis recordationis Bonifacium VIII. prædeceſſorem noſtrum quadā illius temporis malitia conſideratione immutatum, & per ipſum Patrum termini, contra diuina præcepta, tranſlati noſcantur, & amotis regularibus canonicis, ſecularium clericorum, & canonicorum fuerit dicta Eccleſia cura & gubernationi commiſſa, & dignitatum, officiorū, canonicatuū, præbendarū, & beneficiorum erectio, inſtitutio, deputatio, & fundatio celebrata, certis etiā tūc expreſſis cauſis, quæ diuina clementia, cū omnibus in illa immutatione narratis, noſtris temporibus omnino nunc ceſſant, & ceſſare amplius futuris tēporibus domino largiente ſperantur, & ex præfata immutatione S. Baſilica plurimū ab illa S. inſtitutione in ſacro cultu, diuinis officijs, & ſacroſanctis myſterijs, ac in ſpiritualibus, & temporalibus deformata, & paſſa fuerit detrimēta quāplurima, & vbi prius religio, & honeſtas cū bonorū tēporaliū vbertate florebat, vix ſaltē veſtigiū potuerit bonorū temporaliū apparere, & habitaculū Domini, quadā ſpirituali, & tēporali ſqualleret ſolitudine, nihil amplius noſtra &c.

III. ET accedit in huiuſce veritatis confirmationem ipſa temporaliū bonorū affluētia, quibus Lateranenſis Baſilica ſub canonicis regularib⁹, & per canonicos regulares ante Bonif. VIII. ingentiſſimis abundabat, quæ vel ab ipſis regularibus canonicis parta, vel à ſummis Pontificibus, & alijs pijs viris intuitu illorum ſanctitatis donata, nullus neſcit, qui ſeriem rerum ad eandem Baſilicam ſpectantium non ignorat. Etſi enim per magnum Conſtantinum, & alios Principes, ac etiā Romanos Pontifices maximis redditibus eſſet donata, cum nihilominus Alex. II. accitis S. Frigdiani canonicis illam reformauit, ea omnia vel à Tyrannis erepta, vel à laicis occupata, vel à Pontificibus in ſchiſmate creatis diſtracta fuerant adeò, vt in priuilegio eiuſdem Alexandri, quo ipſius Baſilicæ bona temporalia cenſentur, nulla prorſus illorum mentio habeatur: vnde cum in diplomatibus Pontificum Romanorū ab Alexā. II. vſq; ad Bonif. VIII. tot bona temporalia ad Lateranenſem Eccleſiam ſpectantia, caſtra, villæ, prædia, redditus, cenſus, vectigalia cōmemorentur, certo certius eſt, illa omnia canonicorū regularium partus extitiſſe, ex quibus tamē poſt illorum eiectionem Eccleſia Lateranenſis ampli⁹ nihil poſſidet, ſed nec etiam temporibus Eugenij IV. & multis annis ante illum poſſidebat, quorū non pauca per laicos teneri, & in pace nunc poſſideri, nullus ignorat. Quibus omnibus hoc tandem adijciendum videtur, pulſis regularibus canonicis ſub Clemente Bonifacij ſucceſſore, totā Lateranēſem Baſilicam conflagratione conſumptam fuiſſe, quam conflagrationem Onuphrius lib. 1. de Baſilica Lateranenſi c. 7. nec non in libello de ſeptem Vrbis Eccleſijs ſic proſequitur, ex Ioanne Vilani lib. 8. ſuæ hiſtoriæ c. 97. *Nouiſſimè anno Dom. 1308. Papa Clemente V. in Gallijs reſidente, menſe Iunio, dum canonici in Choro horam veſperarum cātarent, & iā hymnum Magnificat anima mea Dominū, inchoaſſent negligentia quorundam artificum, qui laminas plumbeas tecti Baſilicæ Lateranenſis reficiebant, verſa eſt olla, in qua ignis erat pro plumbeis chartis reſina & pice conglutinandis, ex cuius verſione ignis in trabibus tecti accenſus eſt, qui flante auſtro adeo exarſit, vt totum tectum Eccleſiæ, adiacentes canonicorū ædes, porticum, quo à Baſilica itur ad Palatium, & Patriarchium ipſum omne conſumpſerit, parua tantum S. Laurentij ædicula, quæ Sancta Sanctorū dicitur, excepta, in qua tunc cum multis alijs reliquijs capita Apoſtolorū Petri, & Pauli recondita erant, quo incendio magna theſauri, ornamentorumq́; auri, & argenti copia cū ingenti veſtiū ſupellectile conſumpta eſt.* Hæc ille. quæ lōgius proſequitur 2. & 3. lib. multis in locis.

Vtcunq; verò res ſe habuerit, & vt demus, veteres illos canonicos ante Bonif. VIII. à primæuis inſtitutis aliqualiter lapſos, forſan ſatius fuiſſet ad priſtinā diſciplinam illos reducere, quàm canonicam inſtitutionem inclinatā deijcere, & à fundamentis conuellere. Profectò Sergius III. quem male inter Pontifices audiuiſſe, Luitprandus, Sigibertus, Platina, Onuphrius, Baronius, & quotquot illius vitam deſcripſerunt, paſſim fatentur, cum Lateranenſem Eccleſiam collapſam, & diſciplinam Eccleſiaſticam in ea penitus neglectam deprehendiſſet, primùm quidem ipſam Baſili- ruderibus repurgatam à fundamentis totam refecit: mox vitæ regularis inſtitutum in ea tunc maximè renouauit, teſte Mauburno in ſuo

Venatorio libro 1. capite 9. qui id ex antiquis eiuſdem Lateranenſis Baſilicæ ſtatutis, in monaſterio ad ſeptem fontes repertis conſtare dicit. Ex quibus tandem habes, quis iſtius venerabilis Eccleſiæ fuerit ſtatus tum ante Bonif. VIII. tum etiam poſt illum vſq; ad Eugenium IV. qui congregationem canonicorum regulariter viuentiũ in eadem Eccleſia reſtituit, ex canonicis regularibus paulò antea in monaſterio Frigdionario reformatis. quod quemadmodum contigerit nunc cõſequenter dicturi, prius ab ipſa reformatione Frigdionaria opus erit, vt narrationem ordiamur.

CAPVT SEXTVM.

De fundatione Monaſt. Frigdionarij, in quo reformatio Canonicorum Regularium in Italia circa annum Domini 1400. fuit inchoata.

I. DIcturus conſequenter de reformatione canonicorũ Frigdionariorum, ex quibus antiqua Lateranenſis congregatio per B. Pontif. Eugenium IV. fuit reſtituta, priùs de ipſi' monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria fundatione, & origine, nec non de canonicorum regularium inſtituto in eodem monaſt. vſque ad ipſam reformationem continuato, verba facere neceſſarium exiſtimaui. Eſt Friſonaria, ſiue, vt alijs placet, frigdionaria colliculus in Hetruriæ finibus, in Lucenſium comitatu, tribus circiter milliaribus à ciuitate diſtans, Aquilonem verſus, ſyluis roborum denſiſſimis contra Boream munitus, verſus Auſtrum apertus, tum ſitus, tum aëris amœnitate, ſalubritateque mirificè delectabilis, à turbis ſecularibus remotus, ad diuinarum rerum contemplationem, ac meditationem à natura deſtinatus: ibique templum vetuſtiſſimum Virgini Dei Genitrici ſacrum, non ſolùm ab indigenis, verùm etiam à toto populo propinquæ ciuitatis ſumma in veneratione ſemper habitum, vt ſi ſuperſtitionem circumſcribas, illud appoſitiſſimè in hunc locum quadrare videatur, quod de monte Idæo Berecynthiæ Deorum genitrici ſacro, Virgilius tertio Æneid. ſcribit:

Hinc mater cultrix Cybele, Coribantiaq; æra,
Idæumq; Nemus: hinc fida ſilentia ſacrũ,
Et iuncti currum Dominæ ſubiere Leones.

II. VNde verò Frigdionariæ, ſiue Friſionariæ nomen deriuatum, aut loco inditũ, ſunt, qui ab auiculis Friſonibus vocatis, quarum in propinquo nemore copia ingens eſt, nomen Friſonariæ deductum velint. Alij verò, de quorum numero eſt Ioannes Baptiſta Signius libro 4. de canonicis capite 8. à propinquo vico Friſonario nuncupato Friſonariam dictam arbitrantur. Verum in vetuſtis monumentis Lucanæ ciuitatis & illius comitatus, nulla iſtius vici memoria reperitur. Auguſtinus Ticinenſis, qui Frigdionariam, non Friſonariam dicendam cenſet, ab Oratorio per S. Frigdianum Lucenſium Epiſcopum, ibi loci erecto, ad quod frequenter diuertebat cauſa meditationis & orationis, Frigdionariam vocatam arbitratur. Multa de nomenclatione Friſonariæ, ſeu Frigdionariæ leguntur apud recentem autorem Ioſephum Mozzagrugnum lib. 8. præſertim fol. 16 & 40. quibus in locis egregijs paranomaſijs in Frigdionarios canonicos lepidiſſimè ludit, quæ illius ingenij leuitati indulgere oportet. Illud porrò non omittendum, quod fol. 16. pag. 2. ſic notauit: *Verum hoc nomen ad mentem ſcribentium in honorem* (puto dedecus velle dicere) *& deſpectum, & ferè infamiam venit, vt cum Scopetinos vocamus, vel Frigdionarios, rem deſpicabilem, & dedecoram notamus.* nam quidquid ſit de Scopetinis, quorum nunc cauſam non ago, nullum virum doctum, probatum, aut ſanæ mentis proferet, qui nomine canonicorum Frigdionariorum rem dedecoram, vel deſpicabilem notare velit, quorum religioſam vitam, & viros præclaros miris laudibus extollunt plures autores graues, quorum nonnullos in ſequentibus adducemus. Certè nos ipſi de nomine canonicorum Frigdionariorum, deque illorum ſanctiſſima conuerſatione, familiaritate, ſocietate, vnitate non ſolum non erubeſcimus, ſed vel maximè, & meritò quidem gloriamur: quorum vitam ſanctiſſimam & mores inculpatiſſimos vtinam nunc omnes æmularemur. Sed de nomine ſatis.

QVod ad rem attinet, de prima origine monaſterij Frigdionarij triplex apud ſcribentes ſententia reperitur. Prima nonnullorum, qui illam in annum circiter 1250. in quendam militem Lucenſem nomine Marcoaldum de Malpilis refundendam arbitrantur, propter quoddã Alexand. IV. priuilegiũ canonicis Frigdionarijs factum Viterbij 2. calend. Maij Pont. ſui anno 4. in quo inter alia ſic habet: *Volentes Eccleſiæ veſtræ obtentu dilecti filij nobilis viri Marcoaldi militis Lucani, qui nuper de bonis proprijs Eccleſiam veſtram fundaſſe dicitur, & dotaſſe, & qui pro vobis perſonaliter &c.* Quam ſententiam veram eſſe contendit Ioannes Baptiſta Signius, loco proximè citato, propter teſtimonium allegatum. III

Secunda ſententia eſt autoris ſupplementi Chronicorum libro 12. ſub ann. 1107. in fine ſcribentis: *Extat & Friſonaria extra vrbem ipſam monaſterium, Mathildis Comitiſſæ opus, huius optimi viri,*

(S. ar-

(S. Arnulphi) iuſſu fundatum, nunc ſub regulari obſeruantia excultum.

Tertia verò ſententia tum Eccleſiam, tum monaſterium Frigdionarium à B. Frigdiano Lucenſium Epiſcopo fundatum, & in eis clericos canonicos Lateranenſes inſtitutos affirmat, quam tuetur R. P. Cæſar Franciottus Sacerdos Lucenſis, in libro Hiſtoriæ de ſacris imaginibus, & reliquijs ciuitatis Lucenſis in deſcriptione monaſterij S. Frigdiani, adſtipulatur Auguſtinus Ticinēſis in Propugnaculo pag. 4. cap. 8. & par. 5. § *alleno, confirmatur hoc idem per Sigibertum.* vbi affert pro confirmatione teſtimonium depromptum ex Archiuis ſancti Martini Lucenſis, & quanquam ſcribat Signius loco proximè citato, quoſdam ſentire, Frigdianum Epiſcopum Lucenſem Oratorium ibi erexiſſe, & locum ab eo Frigdionariam appellatum, idque ſatis frigidum eſſe alios dicere, monaſterium ab illuſtri Mathilda Comitiſſa conditum, ſed neutros credibiles, cum nihil afferant quod pro legitimo queat acceptari, hanc tamen à proprio cerebro frigiditatem excuſſiſſet, ſi vel S. Martini Lucenſis chartophilacia luſtrare voluiſſet, aut ſaltem Alexandri IV. priuilegium eidem monaſterio factum attentius legiſſet, in quo inter alia hæc habet: *Præterea omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ veſtræ conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas, autoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti priuilegio cõmunimus.* Nam ſi ſub Alexandro IV. Eccleſia, ſeu monaſterium Frigdionarium primitùs fuerunt excitata, tuncque primum clerici canonici regulariter viuentes ibidem conſtituti, quænam illa fuit Eccleſia, cui Romani Pontifices Alexandri prædeceſſores prædictas libertates, & immunitates conceſſerunt, qui etiam canonici, quibus Reges, & Principes libertates & exemptiones indulſerũt, per Alexand. IV. confirmatas? Fuit ergò ab antiquo tempore ante Alex. IV. Eccleſia, fuit monaſteriũ, fuerũt canonici regulares, libertatibus, immunitatibus, & exemptionibus per Romanos Pontifices, Reges & Principes donati: & ita quod de ipſius Eccleſiæ fundatione, ac donatione facta per nobilem militem Marcoaldum in priuilegio Alexandri Papæ legitur, non de prima fundatione, ſed de reparatione, ac reſtitutione intelligere neceſſarium erit.

IV. QVare omnibus collatis, & æqua lance trutinatis, vera ſententia de primaria origine, ac fundatione tum Eccleſiæ, tum monaſterij Frigdionarij ſic ſe habet: S. Frigdianus Vltoniæ, quæ regio eſt Hyberniæ, Regis filius, ex S. Patritij Hibernenſium Apoſtoli inſtituto regularis clericus, ſiue Canonicus, circa annum 560. Lucenſium Epiſcopus deſtinatus, cum illam Eccleſiam regendam ſuſcepiſſet, vitæ canonicæ inſtitutum inter ſuos clericos introducere ſollicitus, duas inter alias Eccleſias ædificauit, ac in illis canonicos ſecundum inſtituta Lateranenſis Baſilicæ per S. Gelaſium ſub B. Auguſtini regula reformatæ collocauit, alteram in ciuitate ſub inuocatione trium Martyrum Leuitarum, quæ poſtea eidem beato Frigdiano eſt nuncupata: alteram in cliuo prope ciuitatem, ſub inuocatione Sanctiſſimæ Dei Genitricis, quæ temporũ ſucceſſibus à fundatore S. Mariæ de Frigdionaria, & corrupto vocabulo de Friſonaria eſt nuncupata. Autor idem venerabilis Sacerdos Cæſar Franciottus ex Archiuis Eccleſiæ Lucenſis, quæ ſe vidiſſe, & legiſſe non ſemel atteſtatur. Iſtas Eccleſias vetuſtate labentes in ampliorem formam illuſtriſſima fœmina Mathildis, circa annum Dñi. M.C. reſtituit, dotem auxit, & numerum canonicorũ multiplicauit, eodem autore. quod ante illum Ticinenſis, & autor ſupplementi Chronicorum tradiderant, in locis proximè hoc capite allegatis: in quarum priori canonicam inſtitutionem continuatis decurſibus vſque in hodiernum hũc diem viguiſſe, documenta veriſſima teſtantur, maximè ſeculo 11. & trib. ſeqq. quib⁹ in congregationem ampliſſimam plurimorum collegiorum, & canonicorum, vitæ integritatis, & virtutis laude clariſſimorum ſuccreuit. Altera verò conditione loci, ab ipſa ciuitate nimium diſtantis, & nequam hominum iniurijs expoſiti, malitia temporum, & vi bellorum ſæpius expoliata, vaſtata, concremata, paulatim conuentu canonicorum, in fabricis collapſa, & redditibus adeò priuata, vt pro conuentu canonicorum in ea reſtituendo neceſſè fuerit non ſolùm fabricas ab imo reficere: verum etiam nouis prædijs attributis dotem inſtaurare, non tamen omnino, difficillimis etiam temporibus canonicis regularibus priuata, vt ex dicto priuilegio Alex. IV. liquet. Qui verò tam piam operam impendit, is fuit egregius, nobilis, & ſtrenuus miles Marcoaldus de Malpilis ciuis Lucenſis, & eques ex ordine clariſſimo S. Ioannis Ieroſolymitani. Hic enim ob peculiarem erga B. Virginem Dei Genitricem deuotionem, necnon erga religioſos clericos canonicos ſingularem affectum, circa annum humanæ ſaluatis 1250. ſedente in Pontificatu Innocentio IV. primò quidem ipſam Eccleſiam ſub inuocatione S. Virginis totam à fundamentis refecit, mox clauſtro cum officinis pro conuentu canonicorum additis, prædijſque ac redditibus pro dote attributis, numerum canonicorum ſecundum B. Auguſtini regulam viuentium ibidē auxit. Quod monaſterium Alexander IV. Innocentij ſucceſſor, tribus ſequentibus priuilegijs datis anno 1258. ſtatim decorauit. Horum primum datum eſt idibus Aprilis, per quod omnes libertates, & immunitates à Romanis Pontificibus ſuis prædeceſſoribus, necnon exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principi-

bus, & à cõi Lucenſi monaſterio Frigdionario conceſſas autoritate Apoſtolica confirmat, incipit: *Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori, & fratribus Monaſterij de Friſonaria Lucanæ Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Solet annuere Sedes Apoſtolica.* Secundum datum fuit Viterbij per manum Magiſtri Iordani idibus Maij, per quod ordinem canonicum in dicto monaſterio inſtitutum firmat, & perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter præcipit obſeruari, locum, & canonicos, & omnia illorum bona ſub immediata ſedis Apoſtolicæ protectione recipit; quæ bona diſtinctis nominibus exprimit, à ſolutione decimarum liberat, laicos à ſeculo fugientes recipere indulget, diſceſſum à loco poſt emiſſam profeſſionem ſine Prioris licentia prohibet; officia diuina tempore Generalis interdicti clauſis ianuis, non pulſatis campanis celebrare permittit; Chriſma, oleum ſanctum, &c. à Diœceſano, vel eo nolente, ab alio quocunque Epiſcopo Catholico recipere permittit, vt nullus intra fines Parochiæ capellam, ſiue oratorium ſine canonicorum licentia ædificare poſſit, præcipit: nouas exactiones ab illis, & illorum bonis fieri prohibet: ſepulturam in eorum Eccleſia, vel monaſterio liberam eſſe iubet: decimas ad Eccleſiam ſpectantes, & à laicis detentas redimendi facultatem concedit: Electionem noui Prioris à capitulo monaſterij fieri mandat: vt nullus intra monaſterium, vel grangias, & bona monaſterij rapinam facere præſumat, ignem apponere, ſanguinem fundere, vel hominem capere, aut aliquam violentiam exercere, diſtrictè iubet: omnia Romanorum Pontificum, Regum, & Principum priuilegia eidem monaſterio conceſſa autoritate apoſtolica confirmat, incipit: *Alexander Epiſcopus, &c. Religioſam vitam.* Tertium datum Viterbij 2. calendas Maij, quo ad inſtantiam prædicti militis Marcoaldi libertates, & priuilegia monaſterio, & canonicis à prædeceſſoribus Pontificibus, & Regibus conceſſa confirmat, incipit: *Volentes Eccleſiæ veſtræ &c.* quæ per extenſum videri poſſunt in libro Indultorum congregationis Lateranenſis pag. 165. & ſequentibus.

V. VNde verò accepti canonici per præfatum militem Marcoaldum in monaſterio Frigdionario locati, ex actis capitularibus eiuſdem monaſterij ſtatim recitandis conſtat euidentiſſimè; ſiquidem Priore monaſterij cedente, vel decedente, mos erat canonicis Frigdionarijs, ex capitulo S. Frigdiani Lucenſis, vel alterius monaſterij dictæ congregationis Priorem deligere; vnde conſequens, Frigdionarios, & S. Frigdiani canonicos eoſdem prorſus extitiſſe. Quanquam veriſſimum ét cenſeri debeat, quod Ticinenſis in Propugnaculo par. 4. cap. 8. ſcribit; *Succedente verò tempore ſub Alexandro IV. huius nominis à nobili milite Lucenſi Marcoaldo de Malpilis fuit tertio loco reſtaurata (ſcilicet Eccleſia S. M. de Frigdionaria) anno videlicet 1250. eiſdem adhuc regularibus canonicis ibidem exiſtentibus, vt patet ex Originalibus indultis, & priuilegijs eiuſdem Alexandri IV.* Nam verba priuilegiorum apertè hanc veritatem præ ſe ferunt, cum priuilegia ipſis canonicis, & eorum monaſterio à Summis Pontificibus Alexandri prædeceſſoribus, Regibus, & Principibus collata, idem Alexander ſua autoritate confirmauerit.

Vixit autem præfatus Marcoaldus in Monaſterio Frigdionario cum canonicis aliquot annis, vbi ſancto fine tandem in Domino quieuit, in arca lapidea, quæ ante fores Eccleſiæ in paruo clauſtro viſitur, cum hoc Epitaphio tumulatus, quod tamen ante illius obitum regulares canonici poſuerant, videlicet:

MARCOALD MALPILI INSIGNI EQVITI
POST PRIMAM AB ILL. MATILDA
RESTITVTAM CANONICI ORD.
VETVSTATEM
FVNDATORI SECVNDO
CANONICI REG. BENEF. ACCEP. MEMORES
POSVERVNT AN. D. MCC. L. III.

CAPVT SEPTIMVM.

De continuatione Canonicorum Regularium in monaſterio Frigdionario, vſq; ad Bonifacium IX. ſub quo illius reformatio fuit inchoata.

POſt Alexandrum IV. vſque ad Bonifacium IX. ſub quo ipſius monaſterij reformatio eſt cæpta, nimirũ ann. MCDI. perſtitiſſe in eodem monaſterio canonicos regulares, nunquam interrupto tramite ſucceſſionis, ſequentibus documentis authenticis ſic probatur. Nam anno MCCLXXII. Gregor. X. Priori, & fratribus Eccl. S. Mariæ de Friſonaria ſequens priuilegium indulſit; I.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori Eccleſiæ S. Mariæ de Friſonaria, eiuſque fratribus tam præſentibus, quàm futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur (quod abſit) ſacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis, in qua diuino eſtis obſequio mancipati, ad inſtar fæl. rec. Alexandri Papæ IV. prædeceſſoris noſtri ſub B. Petri & noſtra protectione

ſuſci-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſuſcepimus, & præſentis ſcripti priuilegio cõmunimus.

Inprimis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunq; poſſeſſiones, quæcunque bona dicta Eccleſia impræſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtrisque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum, in quo prædicta Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentijs ſuis annuum redd. tum modiorum bladi, quem habetis de terra ſita ad Pontem S. Donati, in loco qui dicitur Pinzara, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vſuagijs, & paſcuis in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in vijs, & ſemitis, & omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus ſuis, &c. reliqua ſequuntur vt in priuilegio Alexand. IV. Datum apud Vrbem veterem per manum magiſtri Iononi Lecacorui S. R. E. Vicecancellarij, nonis Octob. indict. 1. Incar. Dom. 1272. Pontificatus D. Gregorij Papæ X. anno 1.

Anno MCCCVI. indict. 4. 8. calend. Iulij ſequens inſtrumentum per Priorem, & canonicos S. Mariæ de Frigdionaria confectum inuenitur ſic. In Chriſti nomine amen. Ven. P. Lucas Prior capituli, & conuentus Eccl. S. Mariæ de Frigdionaria, cum conſenſu, & voluntate fratrum canonicorum, & d. capituli, & conuentus videlicet Fr. Viuiani, F. Franciſci, F. Lini, F. Angeli, Fratris Marci, Fratris Auguſtini, F. Gregorij, F. Petri, F. Lini, F. Gratiæ, F. Benedicti, & F. Vghi, cum ad præſens ibi plus non ſint, & ipſi fratres, & canonici, vnà cum Priore conſentientes, ſibi inuicem pro ipſis capitulo, & conuentu prouiſa, & bene cogita vtilitate dicti capituli, & conuentus &c.

Anno MCCCXXXVII. fuit factum ſequens Decretum per DD. Antianos ciuitatis Lucenſis, quod habetur in Archiuis. & libris authenticis eiuſdem ciuitatis videlicet MCCCXXXVII. exiſtente Luca ſub dominio DD. de la Scala fuit factum decretum per DD. Antianos, quorum nomina ſunt infra ſcripta, Brexianus Honeſti, Cecius Pieri, Iuſtus Betrini, Gerardus Lazarij, Nuncius Bletius, Lemmus Catrignella, Banducius della grotta, Colucius Boncaſochi, Saulus Sauli, Nellus de Monte Claro, cuius decreti verba ſunt hæc: Conſiderantes honeſtam vitam, & benignam conuerſationem, quam canonici regulares monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria ſeruant in ordine S. Auguſtini, & conſuetudinem diutius in his obſeruatam, ordinauerunt, quòd habeant fœnum, & ligna, & alia neceſſaria pro ipſis religioſis canonicis, qui negotia Monaſterij Lucæ exercent.

ANno MCCCXXXVIII. Vicarius, & canonici monaſt. S. Mariæ de Friſonaria ad ſequentem electionem deuenerunt, videlicet. In nomine Domini amẽ. ann. Nat. Dom. MCCCXXXVIII. indict. 6. die 1. menſis Maij conuocato capitulo Eccleſiæ monaſterij de Friſonaria de mandato fratris Donati Subprioris dicti loci, in Eccleſ. S. Mariæ prædictæ, videlicet in naue d. Eccleſiæ ad ſonum campanellæ, more ſolito, coram me notario infra ſcripto, & fratre Benedicto, & fratre Deodato fratribus conuentus d. Eccleſiæ teſtibus ad hoc vocatis, & rogatis. Frater Michael d. ordinis & conuentus olim Prior, dicti ordinis, & conuentus loci, pro anno proximè præterito incœpto in calend. Maij, dicto anno finito prædictis cal. Maij. MCCCXXXVIII. indict. prædicta, dicto ſuo officio, & omnibus dependentibus ab eo in manibus dicti Subprioris, præſentibus fratribus Angelo, Petro, Bartholomæo, Gerolamo, & Franciſco, more ſolito ſecundum formam conſtitutionum dicti loci expreſſè prædicto Prioratui renunciauit.

Vacante Eccleſia S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis per renunciationem Fratris Michaelis olim Prioris dicti loci, congregato capitulo conuentus ipſius Eccleſiæ, ad quos de iure electio Prioris facienda pro tempore dignoſcitur pertinere, ad ſonum campanellæ, vt moris eſt, in quo capitulo interfuerunt infraſcripti fratres videlicet Fr. Donatus Subprior, F. Angelus, F. Petrus, F. Donatus, F. Bartholomæus, F. Michael, F. Gerolamus, F. Franciſcus, volentes ipſi fratres & capitulum, eorum Eccleſiam ob vacationem diuturnam debere incidere in ſpiritualibus, vel temporalibus in aliquam læſionem, S. Spiritus inuocata gratia, cœperunt ſimul tractare, ad electionem Prioris futuri, & prædictus Subprior expoſuit coram eis dicens. Nos ſumus hic, vt prouideamus Eccleſiæ noſtræ, & capitulo noſtro de Priore; ſed ſunt plures formæ ſtatutæ, per quas poſſumus, & debemus, & tenemur procedere ſcilicet per formam ſcrutinij, & alijs modis, deliberent igitur modum, per quẽ vultis, & placet vobis, procedere ad electionem faciendam de futuro Priore, qui Subprior, & fratres omnes deliberauerunt, diligenti prahabita inter ſeſe communi concordia, & voluntate, & nemine diſcordante, & reſpondente: & dixerunt communiter, & concorditer ſe velle procedere ad electionem prædictam per formam ſcrutinij. Acta ſunt hæc omnia in Capitulo dictorum fratrum, videlicet in naui dictæ Eccleſiæ coram fratre Benedicto, & fratre Deodato, dicti conuentus teſtibus ad hæc vocatis, & rogatis. anno Nat. Dom. 1338. indict. 6. die 1. menſis. Maij.

Poſt hæc ſupradictis anno, & indictione, & die, & loco, & teſtibus ſupradictis, frater Donatus Subprior ſupradictus coram dicto capitulo, & fratribus expoſuit dicens: Nos deliberauimus procedere ad electionem futuri Prioris per formam ſcrutinij, vnde debemus etiam eligere de nobis duos vel tres fide dignos de dicta electione ſcrutatores, qui vota ſingulorum fratrum ſecretè, & ſigillatim exquirant. qui Subprior, & fratres omnes communi concordia elegerunt fratrem Angelum, & fratrem Bartholomæum ſupraſcriptos dictæ Eccleſiæ dictæ electionis, & votorum fratrum ſcrutatores, vt ſecretò, & ſingillatim vota cunctorum exquirant, & in ſcriptis redacta debeant publicare. Poſt hæc ſupradictis anno, & indictione, & die in dicto loco coram me notario, & teſtibus ſupraſcriptis, per dictos ſcrutatores perſcrutatis votis ſingulorum fratrum ſecretò, & ſigillatim, ex prædictis fratribus numero qua-

tuor,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tuor, videlicet frater Bartholomæus, frater Michael, frater Gerolamus, & frater Franciſcus conuenerunt in fratrem Donatum ſupraſcriptum dicti capituli, & conuentus. Alij verò conuenerunt in diuerſos alios, videlicet frater Angelus in fratrem Raynerium canonicum S. Frigdiani, & frater Donatus in fratrem Bartholomæum, & frater Petrus in fratrem Bartholomæum. Demum incontinenti publicato ſcrutinio, habita collatione numeri ad numerum, electi ad electum, meriti ad meritum, prædictus frater Angelus implorata S. Spiritus gratia, ad honorem Dei, & beatæ Mariæ ſemper Virginis, & Domini Summi Pontificis, & Domini Epiſcopi Lucani Epiſcopatus, ad pacificum ſtatum dictæ Eccleſiæ, capituli, & conuentus, & vice, & nomine illorum, qui conuenerunt in dictum fratrē Donatū, coram capitulo, & conuentu dictorū fratrū, & de volūtate illorū, elegit dictū fratrē Donatū in Priorē dictæ Eccleſiæ, capituli, & conuentus fratrum, in quem maior, & ſanior pars totius Capituli, & conuentus conuenerat; quam electionem ab inſtanti ſolemniter publicauit coram dicto Capitulo, & fratre Donato ſupradicto in capitulo ſupraſcripto, coram me Notario, & teſtibus ſupraſcriptis, ad hæc præſentibus, & rogatis, & vocatis &c.

Et Ego frater Iacobus de Luca dicti conuentus Imperiali autoritate Iudex, & notarius, ſupraſcriptis omnibus interfui, & ea omnia publicè rogatus expreſſi, & meo ſigno ſolito, & nomine publicaui.

III. ANno MCCCXXXXV. Ijdem canonici, & capitulum ſanctæ Mariæ de Friſonaria coram ſupradicto notario publico, & rogato, ad ſequentem electionem deuenerunt videlicet.

In nomine Domini Amen. Vacante Eccleſia, & loco S. Mariæ de Frigdionaria, ordinis S. Auguſtini, Lucanæ diœceſis Priore, per renunciationem fratris Donati, olim Prioris dictæ Eccleſiæ, & loci, vt de ipſius renunciatione conſtat, publicè ſcripta manu mei notarij infraſcripti, anno & indictione infraſcriptis, die 1. præſentis menſis Maij, congregato capitulo, & conuentu Fratrum dicti loci ad ſonitum campanellæ, more ſolito, ſubtus porticum dictæ Eccleſiæ, ad capitulum, in quo loco conſueuerunt congregari, per fratrem Gerolamum Subpriorem dicti capituli, & conuentus, in quo interfuerunt omnes infraſcripti fratres, videlicet frater Gerolamus Subprior, frater Donatus prædictus, frater Michael, & frater Laurentius pro ſe, & fratre Bartholomæo, fratre conuentus, & capituli, ex commiſſione ipſi facta &c. Acta ſunt hæc omnia in ſupraſcripto capitulo, & loco, ſub anno Natiu. Dom. 1345. indict. 13. die 12. Menſis Maij, coram fratre Deodato, & fratre Ioanne Conuerſis dicti loci, & dictæ Eccleſiæ, teſtibus ad hæc vocatis, & rogatis &c.

Poſt hæc ſupraſcripto ann. indict. & die. in ſupraſcripto lo. o, coram me notario, & teſtibus ſupraſcriptis, perſcrutatis votis ſingulorum fratrum ſecretò, & ſigillatim ex prædictis fratribus numero tres hoc modo, videlicet frater Gerolamus Subprior prædictus pro ſe ipſo, & ēt ex commiſſione ſibi facta ad dictam electionem faciendam, & pro dicta electione facienda à dictis fratribus Donato, & Michaele, pro ipſis fratribus, & vtroq; eorum, vt conſtat manu mei notarij infraſcripti, & ad omnia alias facienda, quæ ad prædicta, & infraſcripta ſpectare noſcuntur, conuenit in fratrem Michaelem ſupraſcriptum, fratrem dicti capituli, & conuentus. Alij verò in diuerſos alios conuenerunt, videlicet frater Laurentius pro ſe tantum, conuenit in fratrem Bartholomæum ſupraſcriptum fratrem dicti capituli, & conuentus: ex commiſſione verò ſibi fratri Laurentio facta, vt dixi, à dicto fratre Bartholomæo ægritudine grauato, qua intereſſe non potuit ad prædicta, & alia omnia infraſcripta facienda, idem frater Laurentius ex commiſſione prædicta conuenit in fratrē Mathæum, fratrem conuentus, & loci, & ordinis Fratrum de Caſtrofranco Vallis Arni, Lucanæ diœceſis &c. Acta ſunt hæc omnia in loco dicto Friſonaria ſubtus porticum dictæ Eccleſiæ, & clauſtri, coram &c.

Qui autem fuerint fratres conuentus de Caſtro Franco Vallis Arni, & cuiuſnam ordinis, vel inſtituti, habes ex ſequenti inſtrumento confirmationis, electionis Prioris dicti conuentus factæ per R. D. Epiſcopum Lucenſem, ex Archiuis curiæ Epiſcopalis Lucenſis in forma authentica nuper extracto, videlicet:

In nomine Domini Amen. Continetur in libro nuncupato, liber Regiſtri Collationum, & inſtitutionū beneficiorum, diſpenſationum &c. incepto de ann. 1326. & proſecuto vſq; ad ann. 1379. ſcripto, compoſito, & ordinato per egregios viros DD. Notarios, & Cancellarios dictæ curiæ, tunc temporis ſigno † Inter cætera in dicto libro contenta, ſub ipſius libri fol. 99. extant infraſcripta videlicet.

Paulus de Gabrielibus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Lucenſis Epiſcopus Vniuerſis, & ſingulis, præſentes literas in formam publicā inſpecturis ſalutē in Domino ſempiternam. Vniuerſitati noſtræ tenore præſentium facimus manifeſtum, quod vacante regulari, & collegiata canonica S. Mariæ Magdalenæ de Caſtro Franco, Lucanæ diœceſis ordinis S. Auguſtini per mortem venerabilis viri D. Andreæ Ormauetti vltimi Prioris euſdem, qui extra Romanam Curiam diem clauſit extremum per dilectum nobis in Chriſto filium D. Ferran Ciuti de . . . . nobis extitit præſentata quædam electio de ipſa facta per religioſum, & honeſtum virum D. Robertum Nicoluccij canonicum dictæ Eccleſiæ, necnon in hac parte commiſſarium, ad hoc ſpecialiter deputatum, & conſtitutum per canonicos, capitulum, & conuentum canonicæ ſupraſcriptæ, prout de prædicta commiſſione, & electione latius continetur in publicis inſtrumentis inde confectis, manu quondam Bindi de Podiobonci publici Notarij factis, & rogatis anno Domini ab ipſa Incarn. 1379. indict. 2. ſecundum curſum, & conſuetudinem Florentiæ, tempore ſanctiſſ. Patris D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VI. die 6. menſis Septembris, ac per ipſum reuerenter expoſitum, quod dictæ electioni ſuum præbuit aſſenſum, eamq; pariter acceptauit, prout nobis per publica inſtrumenta manu ſupraſcripti Notarij publici demonſtratur. Quare nobis humiliter ſupplicauit, vt electionem, & acceptationem prædictas recipere, & admittere, ipſumq; in

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dictæ canonicæ Eccleſiæ ſupraſcriptæ Priorem confirmare, & alia facere, quæ ad prædicta requiruntur, gratiſſimè dignaremur. Nos igitur volentes &c. Porro dictos canonicos, & conuentum S. Mariæ Magdalenæ de Caſtro Franco eiuſdem fuiſſe inſtituti, & congregationis cum canonicis ſancti Frigdiani, patet ex bullis Leonis Papæ X. quibus dictum monaſterium tanquam membrum Monaſterij, & congregationis S. Frigdiani noſtræ congregationi Lateranenſi cum ſuo capite fuit vnitum, quod nunc etiam per Dei gratiam tenemus.

Ex prædictis verò electionibus liquet, eiuſdem prorſus inſtituti fuiſſe canonicos Frigdionarios ante reformationem cum canonicis S. Frigdiani, & S. Mariæ Magdalenæ membri congregationis Frigdianæ: quādoquidem liberum erat eiuſdem Frigdionarijs ſuos Priores de gremio capitulorū dictorū monaſteriorū, quēadmodū de proprio capitulo ſibi deligere: quāquā Frigdionarij ex vi ſuarū conſtitutionū Priores annuales deligerēt, cōtra quā illi S. Frigdiani facerēt, qui Priores perpetuos eligebant. Acta ſupradictarū electionum habētur in Archiuis d. monaſterij Frigdionarij, cum alijs multis charactere vetuſtiſſimo exarata, quę vt legi poſſunt, quæ fide oculata vidi.

IV. ANno MCCCLXXXII. Reuerendiſſimus D. Epiſcopus Lucenſis per ſuum Vicarium viſitauit monaſterium, & canonicos ſanctæ Mariæ de Friſonaria. Cuius viſitationis exemplum authenticum ab originali nuper extractum, & ad me tranſmiſſum ſic habet:

In nomine Domini Amen. Continetur in libro intitulato, Liber Primæ Viſitationis Eccleſiarum, Hoſpitalium, & monaſteriorum ciuitatis, & Diœceſis Lucenſis facta à R. P. D. Antonio Epiſcopo Lucano ſua auctoritate ordinaria anno Domini 1382. ſigno litera S. existentis in Archiuo inferiori Curiæ Epiſcopatus Lucenſis ſub cuſtodia ego DD. Notariorum dictæ Curiæ inter cætera in dicto libro contenta ad fol. 66. extant infraſcripta, videlicet:

Viſitatio monaſterij ſanctæ Mariæ de Frigdionaria dicti Plebatus die 4. Iulij 1382.

D. Lippus viſitator ſupradictus accedens ad dictum monaſterium viſitationis cauſa, & conſtitutus coram ſe fratribus Tomeo Graſsini Priore, & Aluyſio, & Andrea, inquiſiuit, & vidit paramenta, & libros, & calices, & Altaria, & inuenit ea omnia bene diſpoſita, & interrogatus Prior, quo titulo, & iure tenet dictum Prioratum, dixit, ex collatione, & prouiſione D. Lucenſis Epiſcopi, iam ſunt quatuor anni, & vltra. & dixit interrogatus, quod ipſe fecit profeſſionem in dicto monaſterio, iam ſunt 35. anni, & quod ſunt de ordine ſancti Auguſtini, & ſub regimine D. Epiſcopi Lucenſis, & quod ſeruat regulam quantum poteſt: ſed quia non habet conuentuales ſufficientes, non poteſt tenere regulam, vt debet: & quod omnes viuunt in communi, & quod omnes ſunt fratres ſibi obedientes. & dixit interrogatus, quod frater Aluyſius Schiattæ ſupraſcriptus fuit de ordine Minorum per multos annos: tamen antequam intraret ordinem Minorem, fecerat profeſſionem in dicto monaſterio de Frigdionaria: & examinatus de officio, & alijs repertus omnino idoneus, & expertus in ſpiritualibus, & temporalibus propter guerras, & incurſus ſtratarum monaſterium recepit multa incendia, & damna, & ſpolia, & quod habet in redditibus circa XIV. modios grani, & currus III. vini, & modium de oleo: & quod eſt in debito florenorum XVI. auri diuerſis perſonis.

Et dixit, quod ipſe non poteſt ſcire conſcientiam dicti fratris Aluyſij, quia nunquam fuit ſibi confeſſus peccata, nec petijt ab eo licentiam alij confitendi.

Frater Thomas Pinelli de Luca dixit interrogatus, ſe emiſiſſe profeſſionem in dicto monaſterio, iam ſunt anni XVIII. & non habet ordinem clericalem, & quod ipſe eſt obediens ſuo Priori, & quod dictus frater ſe bene gerit: tamen frater Aluyſius eſt rebellis, & inobediens ſuo Priori, & excommunicatur, & recalcitrat ſæpius, & fornicatur, & eſt petra ſcandali, & fuit frater Minorum, nec vult ſurgere in matutino, quamuis vocetur à Priore.

Frater Aluyſius Schiattæ ſupraſcriptus interrogatus dixit, ſe emiſiſſe profeſſionem ſub regula S. Auguſtini per ſex annos, & poſtea ſe contuliſſe ad ordinem Minorum, ibique emiſiſſe profeſſionem, & ſtetiſſe per tres annos non petita, vel obtenta licentia à Priore dictæ Eccleſiæ, ita quod poſtea conſcientia punctus redijt ad priorem ſtatum in dicto monaſterio.

Qui D. Viſitator monuit eum ſub excommunicationis pœna, quod hinc ad 15. dies ſe præſentet coram D. Epiſcopo cum ſuis iuribus.

Fuit examinatus de officio, & de Canone, & Cantu, & inuentus eſt penitus ignorans, & idiota, & neſcit legere: & monuit eum ſub pœna excommunicationis, quod non celebret miſſam ſine licentia D. Epiſcopi, &c.

Hinc vides, in dicto monaſterio vſque ad annum 1382. ſletiſſe canonicos regulares ſub obedientia Prioris, licet numero canonicorum ſatis imminuto, & monaſterio in bonis temporalibus plurimum deteriorato, propter cauſas explicatas, ac etiam contra priuilegium Alexandri IV. ſub iuriſdictione, & viſitatione Ordinarij conſtituto. Profuit tamen ipſi monaſterio non parum huiuſmodi viſitatio, nam ex tunc cœpit tum numero Canonicorum augeri, tum etiam in bonis temporalibus aliqualiter meliorari. Huc fortaſſe illud tendit, quod Archiepiſcopus Florentinus in 2. parte ſuæ hiſtoriæ tit. 15. cap. 16. in fine, & capite 23. §. 2. in princ. ſcribit, circa annum Domini 1380. reformationem Canonici ordinis in hoc monaſterio inchoatam, quod de reformatione facta per epiſcopum Lucenſem, non de alia facta per Venerabiles viros Bartholomæum Columnenſem, Leonem de Carate, Thadæum de Binaſco, & alios, de quibus infra, verum eſſe poteſt.

V. ANno MCCCXCI. Reuerendiſſimus Pater, & Dominus Fr. Ioannes Epiſcopus Lucenſis conceſſit Priori, & Canonicis S. Mariæ de Friſonaria pro ſe, & illorum ſucceſſoribus in perpetuum Eccleſiam, ſiue Capellam ſimplicem ſancti Dalmatij intra ciuitatem Lucenſem ob cauſas in inſtrumento donationis explicatas, videlicet:

Frater Ioannes Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Lucanus, Vniuerſis præſentes literas, ſeu publicum inſtrumentum inſpecturis, ſalutem in Domino. Religioſam vitam eligentes, iuxta B. Gregorij eloquium, congrua, & decens eſt intentione proſpicere, ne cuiuſquam neceſſitatis occaſio, aut deſides faciat, aut, quod abſit, ſanctæ conuerſationis robur infringat. Sanè nuper Religioſus vir Fr. Philippus de Betteris de Luca Prior monaſterij ruralis S. Mariæ de Frigdionaria Ordinis S. Auguſtini Lucanæ Diœceſis, accedens coram nobis, expoſuit reuerenter, quòd ab olim prædeceſſores, ſeu Prior, & Conuentus dicti monaſterij habere conſueuerint in ciuitate Lucana prope portam ſancti Donati, & iuxta hoſpitale pauperum, dictum della Miſericordia, quaſdam domos, & ædificia pro ipſorum commodis, & neceſſarijs habitationibus, & refugijs, maximè temporibus guerrarum, & incurſuum gentium armatarum, ciuitatem, & diſtrictum Lucan. frequenter, & ſæpius inuadentium, adeo quod in ipſo eorum monaſterio ſecuri habitare, & regularē vitam ſeruare nequibant, prout etiam nequeunt in præſenti, propter metum exercituum Lombardorum, & Florentinorum dictum diſtrictum miſerabiliter occupantium, & diſcurrentium. tamen dictæ domus eorum fuerunt, iam ſunt anni viginti elapſi, tempore aduentus ad ciuitatem Lucanam fœl. record. Domini Caroli Romanorum Imperatoris Quarti, funditus diruptæ, penitus & deſtructæ, & ſuper fundo earum alia fuerunt, & ſunt ædificia fabricata, prout hæc omnia ſunt omnibus manifeſta: quamobrem expedit eis aliquam commodam, & aptam habitationem intra ciuitatem Lucanam, in aliquo congruo, & honeſto loco, pro huiuſmodi ipſorum Prioris, & Fratrum, & eorum familiæ, & ſucceſſorum ſuorum habitatione, & refugio procurare, vbi perſonas ſuas, ac ſubſtantiam, & bona ſua in huiuſmodi guerrarum, & incurſus gentium periculis valeant ſecurum habere refugium, & recurſum. Et ideo idem Prior nobis humiliter ſupplicauit, quatenus Eccleſiam, ſiue Capellam ſimplicem S. Dalmatij Lucan vacantem ad præſens, per liberam reſignationem, & renunciationem Vener. viri D. Ioannis Simonis de Luca vltimi olim dictæ Eccleſiæ Rectoris, quæ, vt aſſeritur, ad collationem, ſeu prouiſionem, vel quamuis aliam diſpoſitionem Capituli noſtri Lucan. noſcitur pertinere, eidem Priori, pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, & dicto ſuo monaſterio, & Conuentui concedere, & donare miſericorditer dignaremur: vt ibi ædificare poſſint domos, & ædificia pro eorum habitatione, & ibi conuentualiter viuere, & vitam regularem ſeruare, & diuina officia celebrare, cum ipſa Capella ſit omnibus domibus, & ædificijs denudata. Nos igitur habito ſuper præmiſſis omnibus ſæpius colloquio, & conſilio cum Vener. fratribus noſtris Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ Lucanæ, & inquiſito diligenter, & cognito, & reperto, præmiſſa omnia veritate fulciri, de ipſorum fratrum noſtrorum infra nominatorum conſilio, & expreſſo conſenſu, dictam Eccleſiam ſiue Capellam S. Dalmatij, vt præfertur, vacantem, cum iuribus & pertinentijs ſuis vniuerſis præfato Priori præſenti, petenti, & humiliter acceptanti pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & dicto monaſterio, & Conuentui de Frigdionaria, cum plenitudine iuris canonici, præſentium tenore conferimus, concedimus, & dicto monaſterio annectimus perpetuo, & vnimus, curam, regimen, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ in ſpiritualibus, & temporalibus eidem Priori pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & Conuentui plenariè committentes fœliciter in Domino gubernandam, omni meliori iure, forma, & modo, quibus melius poſſumus. Volumus tamen, & dicto Capitulo reſeruamus omnia & ſingula iura, honores, & obuentiones ex in dicta Eccleſia, ſeu Cappella de iure, vel conſuetudine pertinentia, & pertinentes, quibus in nullo per vnionem, & conceſſionem noſtram huiuſmodi vllum præiudicium generetur: Quæ iura, & honores, & obuentiones ſunt hæc, prout inuenimus ab olim fuiſſe ſeruatum, videlicet quia ipſis Capitulo, & Canonicis cum ſchola ſuaentibus ad ipſam Eccleſiam honorandam in die feſti S. Dalmatij quolibet anno, quod eſt quinto Calendas Decembris, in primis Veſperis, & in miſſa ſolemniter celebrandis, dicti Prior, & Conuentus eos honorare, & honorificè recipere, & eos competenter reficere teneantur in prandio ipſa die, vel ſaltem loco refectionis huiuſmodi dare, & effectualiter perſoluere teneantur eis, ſeu eorum Camerario, & diſpenſatori pro eis duos florenos boni auri, ſaluo etiam eiſdem Capitulo, & Eccleſiæ Lucan. iure cenſus duarum librarum ceræ, quam ab olim dicta Eccleſia, & Rector eius in ipſa die dicti feſti ſoluere & reddere conſueuit, quem cenſum etiam dicti Prior, & Conuentus ſimiliter reddere deinceps quolibet anno perpetuo teneantur. Præterea etiam volumus, & mandamus, dictos Priorem, & Conuentum teneri, & obligatos eſſe ad reddendum nobis, & ſucceſſoribus noſtris quolibet anno in perpetuum nomine cenſus, in recognitionem huiſmodi conceſſionis, & gratiæ in die feſti S. Martini vnam libram ceræ ad pondus Lucan. Quæ omnia, & ſingula prædicta idem Prior pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, & ſuo monaſterio, & Conuentu promiſit ſolemniter, & conuenit, nobis, & dicto Capitulo perpetuò, & inuiolabiliter ſeruaturum, ſub obligatione ſui & ſucceſſorum ſuorum, & dicti monaſterij, & bonorum ſuorum. Ad hæc omnia Ven. viri Domini Nicolaus Nantis Archidiaconus, Guilielmus Steſſerij Primicerius, Antonius Captani, Laurentius Puccinelli, Ioannes Cellini Vergelleſe de monte Catino, Pellegrinus Alexij, & Nutus Cecchi, Canonici Lucan. præſentes prædictis omnibus, & ſingulis conſenſerunt, & ea omnia, & ſingula, quatenus in eis fuit, & eſt, approbauerunt, omni iure, forma, & modo, quibus melius potuerunt. Quocirca nos Frater Ioannes Epiſcopus præfatus committimus, & mandamus Ven. viro Domino Lucæ de Solerta Canonico Lucenſi Vicario noſtro, quatenus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tum accedas ad dictã Eccleſiam S. Dalmatij præfatum Priorē inducas, & mittas in corporalē poſſeſſionē dictæ Eccleſiæ, iuriũq; et pertinētiarũ vniuerſarũ ipſius, ſibiq; faciat de fructibus, redditibus, prouētibus, & iuribus vniuerſis ipſius integrè reſpōdere, cũ per eũ fuerit requiſitus. In quorũ omniũ teſtimoniũ præſētes literas in formã publicã inſtrumēti per Fedocchum, & Ioannē notarios noſtros infraſcriptos fieri mandauimus, & noſtri ſigilli iuſſimus appenſione muniri. Volētes & mandātes, quod de prædictis tria publica cōſimilia conficiãtur inſtrumēta, expēſis proprijs dicti Prioris, quorũ vno penes archiuũ Lucani Epiſcopatus, & vno in Sacriſtia Lucan Capituli dimiſſo, reliquũ dicto Priori, & Cōuentui de Friſionaria aſsignetur. Datũ, & actũ Lucæ in camera ſuperiori Epiſcopalis noſtri Palatij reſidētiæ noſtræ, præſentibus Ven. viris Domino Gerardo Antonij S. Mariæ de Sileſaceſtij, & Bartholomæo Ioannis de S. Geruaſio publicũ Lucan Diœceſis plebano, & nobili viro Crucchino de Aduocatis de Luca Comite Palatino, & alijs pluribus teſtibus ad prædicta vocatis ſpecialiter, & rogatis. Anno Natiu. Dom. 1391. Indictione 15. die 16. menſis Nouemb. Pontificatus Sanctiſsimi in Chriſto Patris & D. D. Bonifacij diuina prouidentia Papæ IX. Anno tertio.

Eccleſiã prædictam S. Dalmatij tenuerunt ijdē Canonici Frigdionarij per multos annos poſt reformationem, donec occaſione muniendæ Ciuitatis, ob propinquitatem murorũ, funditus eſt euerſa. Ex quibus omnib. apparet, quã falſum, ac frigidum ſit commentum illorũ, qui prædictum monaſteriũ tempore reformationis Canonicorũ Conuentu deſtitutum, & Eremitarum domicilium effectum, vel Clericis ſecularibus commendatum, ſine vllo documento vero, vel etiam apparenti, & probabili, ſine ſucco, & ſine ſale, in ſuis quinternionibus ſcribere, & ad inuidiã conciliandam, & fucum veritati faciendum, per vulgi ignarum ſpargere non erubuerunt.

CAPVT OCTAVVM.

De Venerabili Sacerdote Bartholomæo Columnenſi Frigdionariæ reformationis promotore, cæteriſq; ipſius reformationis primis autoribus.

INter immenſa beneficia, ingētiaq; miracula diuinæ largitatis, quibus Omnipotēs Hebraicũ populũ à ſeruitute Pharaonis erutum, ad terrã illam fœliciſsimam promiſsionis nuncupatam perducere dignatus eſt, illud non poſtremũ, ſed præcipuum extitit, quod in libro Exodi 13. his verbis recenſetur: *Dominus autē præcedebat eos, ad oſtendendam viã per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis: vt dux eſſet in itinere vtroq; tempore: Nunquã defuit columna nubis per diem, & columna ignis per noctem coram populo.* Sanè quemadmodum iſtud tam ſtupendum miraculum, & tam ingens beneficium rudi Hebræorum populo ſemel viſibiliter, & materialiter collatum, nulli dubium eſt, vicibus innumeris ſpiritualiter, & inuiſibiliter ſub lege gratiæ renouatum in Sanctis, qui veluti nubes militantem Eccleſiam ab æſtu iræ furoris Domini ſuis precibus protegunt, & luce bonorum operum per ſeculi tenebras, & caliginem ad cœleſtem patriam fœliciter perducunt, de quibus diuinus Vates in Pſalmo 67. *Date gloriam Deo ſuper Iſrael: magnificentia eius, & virtus eius in nubibus, mirabilis Deus in ſanctis ſuis.* & iterum Iſaias: *Dedi te in lucē gentium, vt ſis ſalus mea vſq; ad extremũ terræ.* & clarius Saluator in Euangelio: *Sic luceat lux veſtra corã hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrē veſtrũ, qui in cœlis eſt.* Ita ſingulariter, & mirabiliter in noſtro Venerabili, religioſiſſimoq; viro Bartholomæo Columnēſi Reformationis Canonicorũ Regulariũ Italicorũ autore impletũ, nullus nō intelliget, qui huius ſanctiſſimi viri geſtorũ periodũ nō ignorat. Cũ n. ob dirũ Schiſma, quod per annos circiter quinquaginta Catholicos exagitauit, & miſerrimè lacerauit, ab anno nimirũ MCCCLXXVIII. vſq; ad MCDXXVII. necnon etiã propter bella ſæuiſſima, quæ per illa tempora totã penè Italiam contriuerunt, non ſolùm obſcuratum eſſet apud fideles aurum Charitatis, & diuini cultus: verùm etiam immutatus color optimus vitæ Religioſorum, illorum Eccleſijs, monaſterijs, domibus, bonis partim ſecularibus in commendam traditis, partim pro cuiuſque libidine rapinis, & incendijs expoſitis, & Eccleſia penè tota vitiorum caligine obfuſa ſederet mœrens, & ſqualida, & ipſa oppreſſa amaritudine, Deus omnipotens, qui dixit de tenebris lucē ſplendeſcere, inter alia media, ſiue remedia, quibus ipſam Eccleſiam fugatis tenebris ad priſtinum nitorem, ac ſplendorem reduxit, dedit illi ſanctiſſimum hũc virum, religioſiſſimumq; Sacerdotem Bartholomæum, re & nomine, ſiue cognomine Columnã, ciuem Romanum, natalibus clarum, ſed virtute longè clariorem, qui tanquam columna nubis, & ignis peccatores à calore inſtantis iracundiæ diuini furoris protegens, & totam Italiam imbre prædicationis fœcundans, & luce conuerſationis inculpatiſſimæ vitiorum caliginem diſſipans, ad lumen vitæ, & agnitionem veritatis gentes innumerabiles perduxit. hic namque Venerabilis Sacerdos, cum eſſet Ciuis Romanus ex proſapia nobiliſſima de Columnenſibus, Canonicusque Coronenſis, diuinarum, & humanarum ſcientiarum eruditione clariſſimus, ac in ſtudio ſacrarum literarum optimè verſatus, verbi Dei prædicator egregius, ſuper omnia diuini honoris æmulator zelantiſſimus, ſalutiſq; animarũ negotiator auidiſſimus, benignus, pius, miſericors, peccatoribusq; adeo cōpatiens, vt illorũ pecca-

ta in ſacra pœnitẽtiali cõfeſſione intelligẽs, vberrimè fleret, ad cuius lacrymas pleriq; cõpũcti, ſeculo relicto, ſeipſos arctiſſimæ vitæ, ac pœnitẽtiæ in monaſterijs agendæ perpetuò mancipauerũt, cũ totum mundũ cernerent in maligno poſitũ.

II. ANno Dñi MCCCXCVI. quo tempore Petri Sedem Bonifacius IX. legitimè tenebat, & in Cathedra peſtilentiæ Petrus de Luna Benedictus XIII. in ſchiſmate contra verum Pontificem electus ſedebat, velut alter Elias, & nouus Abraham zelo diuini honoris armatus, ob Dei honorem, & amorem egrediens de terra ſua, & de domo Patris ſui, cœpit per omnes Italiæ prouincias diſcurrere, in ſimilitudinem ignis, & fulguris corruſcantis, Verbum ſalutis cunctis annunciando peccatores ad pœnitentiam vocando, contra vitia acriter exaggerando, errores conuellendo, virtutes ſerendo, confeſſiones ſacramentaliter audiendo, pœnitentias ſalutares iniungendo, & multa mirabilia patrando, primò quidem per Hetruriam, mox Æmiliam, deinde Marchiam Taruiſinam peragrando, in qua diutius commoratus, & præſertim in ciuitatibus Venetiarum, Patauij, ac Vicentiæ, in quibus fructũ tam vberem tulit, & copioſum, vt non ſolum ad illius prædicationem plures vitæ præteritæ pœnitudine ducti, illam per pœnitentiam in melius commutarent: verùm etiam ex Eccleſiaſticis non pauci arctioris vitæ deſiderium concipientes, vel nouos Ordines inſtituerent, vel antiquos Regularium ordines arctioribus inſtitutis reformantes, illis tanquam vinculis ſeſe obſtringerent, & alijs id faciendi exemplum efficaciſſimũ præberent. Fuerunt in ijs primi quidem D. Gabriel Gondulmerius, & D. Antoninus Corarius Patricij Veneti, & Gregorij XII. alter quidem ex ſorore, alter verò ex fratre nepotes, qui ſacri Canonicorum antea ſecularium, nunc Regularium Ordinis S. Georgij in Alega nuncupati prima fundamenta poſuerunt, vterque ad Cardinalatum ab ipſo Gregorio XII. euectus, ſed prior Summus etiam Pontifex poſt Martinum V. renunciatus, & Eugenius IV. vocatus: vterque de noſtra Congregatione Lateranenſi, quàm optimè meritus. Tertius verò fuit Ven. D. Ludouicus Balbus Patricius item Venetus, antea Prior monaſterij S. Georgij de Alega, tunc Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, poſtea D. Benedicti monachus, & illuſtriſſimæ reformationis, & Congregationis monachorum S. Iuſtinæ, nunc Caſſinenſium autor, per quem monaſtici Ordinis vigor, & ſplendor in Italia eſt reſtitutus, poſtea Taruiſinus Epiſcopus; qui poſt multos labores pro Dei gloria exantlatos, ſancto fine quieſcens, in Capitulo Cœnobij ſanctæ Iuſtinæ Patauinæ, cum epitaphio eſt tumulatus. Quartus fuit eximius, & excellentiſſimus legum Doctor, & in Patauino Gymnaſio Iuris Ciuilis primarius interpres Dominus Albericus de Aduocatis, vulgo de Auogadis nobilis Bergomenſis, aut, vt alijs placet, Brixienſis, nihil enim refert, qui ad prædicationem prædicti Venerab. & ſancti Sacerdotis Domini Bartholomæi, corde compunctus, ſeculi vanitatibus nuncium remittens, Venetijs in monaſterio ſanctorum Ioannis & Pauli Ordinis fratrum Prædicatorum regularem habitum ſuſcepit, quique ad tantam humilitatem deſcendit, vt quia propter bigamiam ad ordines clericales ſuſcipiendos minus foret idoneus, Conuerſorum habitum ſuſcipere dedignatus non fuerit: qui tandem poſt reformationem Frigdionariam inchoatam, per Sedem Apoſtolicam à bigamia vſque ad Diaconatum diſpenſatus, habita licentia à Fratre Thoma Firmano Prædicatorij Ordinis tunc Generali Magiſtro, in monaſterio Frigdionario noſtrorum Canonicorum inſtitutum, & habitum accepit, & per varias Ciuitates Dei verbum in frequentiſſimo concurſu populorum, qui ad illum tanquam ad Oraculum accurrebant, per ſpatium aliquot annorum annunciando, noſtram Congregationem mirificè decorauit. Quintus fuit Ven. Sacerdos nomine Beltramus, qui prope Taruiſiũ in Eccleſia B. Mariæ Magdalenæ multos religioſos in maxima ſpiritus humilitate, paupertate, & vitæ ſanctitate degẽtes cõgregauit. Et alios innumeros cõuertit idẽ Ven. Pater Bartholomæ', qui vel in ſtatu laicali ſanctiſſimè vixerũt, vel Religiones probatas ingreſſi, poſt peractam pœnitentiam, ſancto fine quieuerunt.

SEd omiſſis externis, & ad noſtra pedem referendo, inter alia præclara huius Sancti viri facinora, quæ non ſine diuino conſilio meditatus, egregiè tandem præſtitit, præclariſſimum extitit Canonici Ordinis in Italia plurimum relaxati, & propemodũ labentis, reformatio, primũ in monaſterio S. Mariæ de Frigdionaria inchoata, mox illo adhuc ſuperſtite in pluribus alijs locis, & monaſterijs propagata, & illo adiuuante dilatata. Id II
verò quonam modo præſtiterit, altiori nunc indagine perquirendum, & ex veridicis illorum temporum Autoribus & authenticis documentis fuſius, & diligentius explicandum occurrit. Erat locus in agro Lucenſi, vt cap. te proximè præcedenti notatum, ibiq; monaſterium Canonicorum S. Mariæ de Friſonaria nuncupatũ laudabilis quidẽ vitæ, ac ſanctæ cõuerſationis fama celebri olim notiſſimũ: Verũ propter cauſas iam dictas, cũ in ſpiritualibus, tũ etiã in temporalibus ſatis imminutũ: deficientibus n. neceſſarijs, ſine quibus præſens vita tranſigi nõ poteſt, ipſo quoq; etiã numerus Canonicorum in dicto monaſterio fuit imminutus, & cõſequenter vigor canonicæ diſciplinæ relaxatus, & eneruatus. Et licet poſt peractã à Lucẽſi Epiſcopo viſitationẽ, quæ facta fuit anno 1382. aliquatenus in ſpẽ erecti, ruinam imminentẽ pauperes Canonici reparari totis viribus adnixi fuiſſent, quæ occaſio fuiſſe videtur

tur

tur D. Antonino reformationem Frigdionariā non ad annum 1400. referendi, ſed ad 1380. vt ex 2. parte Summæ Hiſtorialis tit. 15. cap. 10. in fine, & cap. 23. §. 2. ſuperius allegatis apparet; ipſam nihilominus reformationem ſubſiſtentibus eiſdem impedimentis, ad finem optatum perducere non ſolùm nequiuerant; verùm etiam ob frequentes tranſitus armatorum, & incurſiones prædonum, loco ſæpius excedere, & intra ciuitatem ſeſe recipere coacti fuerant, vt ex literis donationis Eccleſiæ ſancti Dalmatij per Lucenſem Epiſcopum illis factæ, ſuperius memoratis, liquet. Verùm illorū deſiderium omnipotens irritum fieri tandem paſſus non eſt, ſed in tempore oportuno miſit illis adiutorem ſtrenuum ipſum Ven. Patrem D. Bartholomæum Columbenſem. qui in ſuo per Hetruriam diſcurſu Lucam veniens, cognito illorum propoſito, viſo etiam monaſterio, & loco ad tam pium opus ſummopere idoneo, ad illud promouendum, & adiuuandum pro viribus ſtatim animū adiecit: vnde in Æmiliam, & Marchiam Taruiſinam deſcendens, mox in Lombardiā proficiſcens, quà prædicando, quà confeſſiones audiendo, & alia pietatis opera præſtando, viros nonnullos religioſos, & ad tantum opus inchoandum idoneos, quorū tetigerat Deus corda paulatim colligens, ad præfatum monaſterium cœpit deſtinare. Cōtigit etiam per idem tempus Bonifacium IX. Pōtificem, Deo illius animum excitante, mentis aciem ad idem opus dirigere; nam anno ſui Pontificatus 11. & noſtræ ſalutis 1401. octauo Calendas Aprilis datis literis Apoſtolicis ad Abbatem S. Petri in Cœlo aureo Papiæ, & Prioris S. Frigdiani Lucenſis, & S. Auguſtini Piſanæ Diœceſis, Prouinciale Capitulum canonicorum illos cogere, iuxta Benedicti XII. decretum, & Conſtitutiones ab eodem Benedicto pro reformatione canonicorum regularium promulgatas, mādauit publicari, & executioni demandari. Eo igitur anno dictus Ven. Sacerdos ex ciuitate Papia, vbi tunc degebat, duos S. Petri in Cœlo aureo canonicos profeſſos, viros eximios, ſcientia & vitæ integritate præclaros, vt S. Antoninus ſcribit, Frigdionariam, ad ponenda fundamēta Reformationis primitùs deſtinauit. qui verò fuerint hi duo viri, explicant Volateranus lib. 21. & Iacobus Philippus Bergomenſis in ſupplemento Chronicorum nouiſſimæ editionis lib. 14. ſub anno 1407. quorum primus ſic ſcribit: *Nouiſſimè verò anno 1401. autore Leone de Carrate, Ciue Mediolanenſi, eiuſdem Ordinis viro, Cœnobium ſanctæ Mariæ de Frigdionaria Lucanæ Diœceſeos reformantes, Frigdionariam nominauere.* Poſterior verò rem ipſam accuratiùs explicans ſic ait: *At qui fuerint præfati duo viri, authenticis ſcripturis, & certa veritate compertum habetur. hi videlicet extiterunt eiuſdem ſanctæ regularis obſeruantiæ autores D. Leo de Carrate, & Dominus Thadæus de Bonaſio, ſeu ſecundum alios de Bagnaſco Papienſis, Canonici ambo regulares Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Papiæ profeſſi, & ipſi Ven. Patris Bartholomæi ſacerdotis Dei præconis celeberrimi, Ciuiſq́; Romani de Columna, conſilio, & hortatu ad præfatum locum ſe recipientes, ſanctam reformationem ſub regulari eiuſdem Ordinis obſeruantia, & ſub altiſſima paupertate Dei cooperante gratia fundauerunt. Siquidem Leo, qui antea Leonardus dictus eſt, dum præfati Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Prior exiſteret, & iuris Canonici doctor eximius, vir ſanctus, & quaſi alter Elias Dei ſpiritu feruens, per omnia certè probatus, Zelo arctioris vitæ, è præfato Cœnobio ad eum locum reformandum, de conſenſu tamen Abbatis, & Conuentus, gaudens ſe contulit: quod & publico ſuper hoc inſtrumento rogato, manu Ioannini de Piſcarijs, Notarij, & Ciuis Papienſis apparet. Eius exemplar vſq; ad noſtra tempora penes quendam Ciuem Papienſem de Vecchijs repoſitum eſſe dignoſcitur. Hunc itaq; virum paulo ante præceſſerat Ven. Sacerdos, & Concanonicus eiuſdem Cœnobij S. Petri Dominus Thadæus, diuino quidem numine afflatus, & præfati ſacerdotis Bartholomæi ſuaſu, anno Domini 1402. præfatā Frigdionariæ Canonicam Vicarius, & ſubinde Prior nō multo poſt, dicti Domini Bartholomæi, & præſidentis coadiutor incredibili prouidentia gubernauit.* Hæc ille in nouiſſima librorum ſuorum recognitione, in qua multos errores, qui in prioribus editionibus irrepſerant, ingenuè retractauit, de veritate doctus, vt ipſemet in eiuſdem retractationis præfatione, ſiue in epiſtola nuncupatoria, & liminari ad Reuerendiſſ. Antoniotum S. Praxedis presbyterum Cardinalem adnotauit. Porrò præfati Canonici Frigdionariam tranſmiſſi, quòd monaſterium ferè deſtitutum eſſet, Canonicis ad paucos redactis, illiſq; propter imminentia pericula intra Ciuitatem apud ſancti Dalmatij Eccleſiam vt plurimum degentibus, & quia monaſterium ſub Epiſcopi Lucenſis poteſtate iam ab aliquot annis erat conſtitutū, ſine cuius licentia nec ad monaſterium accedere valebant, nec illud reformare, non ſtatim ad illud acceſſerunt, ſed ad vicinum Carthuſianorum Cœnobium, cui tunc R. P. D. Nicolaus de Albergatis, qui poſtea fuit Epiſcopus Bononienſis, & S. R. E. Cardinalis præſidebat, immediate diuerterūt. Qui nō ſolùm illos benigniſſimè ſuſcepit, & per aliquot dies neceſſaria miniſtrauit; ſed ad obtinendum ab eodem Epiſcopo monaſterium cū omnibus ad illud ſpectantibus, & cum libera facultate illud reformandi efficaciter operam ſuam impendit: & tandem monaſterio obtento, ipſemet R. P. D. Nicolaus eos perſonaliter ad prædictum monaſterium voluit comitari, & in poſſeſſionē, vt aiunt, immittere, ſuſcipientibus illos cum ſummo gaudio pauperculis monaſterij Canonicis, & de illorum propoſito collætantibus. & ita Deo fauente, ſanctiſſimaq; Dei Genitrice loci tutelari ſuis precibus iuuante, poſita fuerunt prima fundamenta iſtius ſanctiſſimæ reformati-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

onis Canonicorum Regularium in Italia, ſub Pontificatu Sanctiſſimi Pontificis Bonifacij IX. anno illius 12. & humanæ ſalutis MCDI. quibus poſitis, ſequenti

ANno MCDII. idem Ven. Pater D. Bartholomæus cum ſocio, nomine Benedicto Ariminenſi, qui fuerat Gregorij Papæ XII. tunc Cardinalis familiaris, Papia recedens, ad idem monaſterium contendit, & die 6. Maij currente, feſto S. Ioannis ante portam Latinam, Lucã peruenit: die vero 27. eiuſdem menſis, in feſto S. Ioannis Papæ, & martyris, habitum Canonicorum Regularium in monaſterio S. Mariæ de Frigdionaria ſuſcepit: qui die 6. Iunij electus eſt ab ipſis Canonicis in Priorem, in feſto S. Philippi, qui fuit vnus de ſeptem primis Diaconibus, & die 8. eiuſdem menſis, in feſto S. Medardi Epiſcopi, confirmatus ab Epiſcopo Lucenſi, ſecundum antiquam conſuetudinem Priorũ ipſius monaſterij, & eodem die in poſſeſſionem poſitus, præſentibus prædicto Ven. P. D. Nicolao Priore Carthuſiæ, & D. Michaële Rectore Hoſpitalis miſericordiæ, & Ser. Guidone de Petra ſancta, teſtibus vocatis & rogatis. die verò 11. in feſto S. Barnabæ prædictus D. Benedictus Ariminenſis habitum Canonicorum Regularium de manibus ipſius Ven. P. D. Bartholomæi Prioris accepit. Ipsũ aũt Ven. P. D. Bartholomæũ ſecuti ſunt ſtatim ex ciuitate Papiæ tres alij, tum generis nobilitate, tum virtute illuſtres, & religioſi viri, D. Petrus de Rido ſacerdos, & legum Doctor in Gymnaſio Papienſi, & D. Galdinus Placentinus ex Comitibus Bardi nunc Principibus Landis vocatis, qui erat aulicus, & familiaris Ducis Mediolani, tunc Papiæ commorantis, & D. Nicolaus de Curte nobilis Papienſis, & ipſe familiaris eiuſdem Ducis Mediolani. Qui Frigdionariam venientes, & Canonicorum habitu ſuſcepto, in magna continentia, paupertate, & vitę auſteritate viuentes, magna lumina noſtræ Congregationis euaſerunt. Hæc omnia ex antiquis inſtrumẽtis, & præſertim ex charta vetuſta in pergameno ex monaſterio S. Frigdiani accepta, quam pro teſtę habeo. Canonici verò dicti monaſterij, qui reformationem exceperunt, fuerunt numero quinque, videlicet Frater Ioannes de Pergamo, qui de anno 1405. fuit Prior, Fr. Hieronymus Teuthonicus, Fr. Auguſtinus de Piſis, Fr. Michaël de Salis, & Fr. Franciſcus ſeu Franciſchinus de Placentia. Et hi quidem reformationis Frigdionariæ primi autores fuerunt, ſeptem Regulares antea Canonici, tres ſacerdotes ſeculares, videlicet D. Bartholomæus Columnenſis, D. Benedictus Ariminenſis, & D. Petrus de Rido Patauinus. Duo nobiles laici D. Galdinus Comes Bardi, & D. Nicolaus de Curte Patricius Ticinenſis, ambo aulici & familiares Ducis Mediolanenſium, quorum nomina ex varijs inſtrumentis dicti monaſterij, & chartis membranaceis in diuerſis locis repertis, non paruo labore collegi: quandoquidem omnia ſimul notata in antiquis ſcripturis nullibi reperire licuit, quippe qui non omnes in eodem loco manſerunt, ſed ad alia monaſteria reformanda accerſiti, varijs in locis vltimum diem obierunt, vt in progreſſu patebit. vnde obiter cauſam colliges, cur ſcripſerit Cæſar Franciottus in Hiſtoria de ſacris Imaginibus Lucenſibus, locum ſepulturæ prædictorum Canonicorum ignotum eſſe, quòd putet illos omnes in monaſterio Frigdionario defunctos, quod verũ non eſt, nã in varijs locis, prout Deo placuit, naturæ debitum ſoluerunt.

SVpradictis verò poſt aliquot dies ſeſe adiunxit Fr. Iacobus de Aduocatis Bergomenſis, Albericus in ſeculo vocatus, de quo ſupra dictum fuit. hic enim cum Ven. Patris D. Bartholomæi ſuaſionibus, & prædicatione accenſus ſeculum relinquens, habitum Fratrum Prædicatorum Venetijs in monaſterio ſanctorum Ioannis, & Pauli ſuſcepiſſet, quod illud monaſterium, contra quàm crediderat, aliquantiſper relaxatum deprehendiſſet, vel quòd nonnullos dicti monaſterij carpere voluiſſet, apud illos grauiter offendit: quare vt ſuæ quieti conſuleret, obtenta à Reuerendiſſ. Magiſtro Thoma Firmano Generali Ordinis Magiſtro licentia, publico Notario rogata, necnon etiam à Pontifice diſpenſatione ab irregularitate bigamiæ vſque ad Diaconatum, Frigdionariam accedens, habitum Canonicorum de manu Ven. Patris D. Bartholomæi tunc Prioris accepit, in feſto S. Barnabæ, quod vel anno 1403. vel ſequenti accidiſſe arbitror. At ipſe D. Bartholomæus expleto munere ſui regiminis, vel paulo poſt, fratribus in timore Domini, & in vigore, ac rigore canonicæ diſciplinæ confirmatis, aſſumpto ſibi in ſocium Fr. Iacobo, ad opus Euangelicæ prædicationis eſt reuerſus, vt ſequenti capite fuſius dicetur.

CAPVT NONVM.

De duodecim Stellarum prodigio prædictam reformationem præſignante, ac etiã de forma habitus, regiminis, & de ſtatutis in eadem reformatione præſcriptis.

QVo primũ tempore duodecim præfati Canonici ad pauperẽ vitã Apoſtolicã, & diſciplinam priſcorum Canonicorum Apoſtolicorum renouandam, in Cœnobio pauperrimo S. Mariæ Frigdionario, diuino afflante ſpiritu, ſe ſimul collegerũt, viſas p noctes ſingulas ab indigẽis, & I.

aliq-

alijs illac tranſeuntibus ſtellas duodecim luci-diſſimas ſupra monaſterium, in modum coronæ locum ambientes, vetus & conſtans incolarum Frigdionariæ adiacentium eſt traditio, quam teſtatur R. P. Cæſar Fráciottus in libro allegato de ſacris Imaginibus Lucenſib', in deſcriptione monaſterij Frigdionarij, extatq; in Eccleſiæ calcidica, ſiue tribuna tantæ rei memoria, duodecim nimirum imagines Canonicorum in pariete depictæ, duodecim ſtellas ſupra capita geſtantes, quas iniuria temporũ exeſas intueri nunc etiam licet.

Qualis autem fuerit ab initio illorum vitæ paupertas, cùm ſpiritus, tum etiam temporalium omnium bonorum, ex hoc capite coniectari poteſt, quòd deficientibus illis vitæ neceſſarijs, de loco deſerendo, vt irent vnuſquiſq; ad vitæ ſubſidia comparanda, coacti tandem ſunt ad inuicem habere tractationem. quod audientes quidam ſerui Dei, ex ordine Ieſuatorum nuncupato, apud Lucam in quodam monaſterio cõmorantes, illorum receſſum ægro animo ferentes, igne S. Spiritus, & fraternæ charitatis valdè ſucſensi Frigdionariam accedentes, canonicosque conuenientes, bono animo eſſe iubent. Nos, inquiunt, pro vobis parati ſumus quotidie per Ciuitatem eleemoſynas quærere, & de noſtro labore vobis ſuccurrere, donec Ciuibus innoteſcatis: tantum in Domino confidentes, qui nunquam defuit ſperantibus in ſe, locum ne deſeratis. Eo dicto plurimum confortati, in loco manſerũt, ipſis Ieſuatis quotidie per Ciuitates, & Villas panem, & alia neceſſaria pro eis quærentibus, & optimam illorum conuerſationem propalantibus. Et ita breui tempore factum eſt, vt non ſolùm vitæ neceſſaria illis abundanter ſubminiſtrarentur; verùm etiam ex piorum eleemoſynis monaſterium totum renouaretur, & illius redditus, qui vix tribus, aut quatuor alendis ſatis eſſe poterant, taliter aucti, vt triginta Canonicos alere ſufficientes eſſent, induſtria præſertim, & labore Fratris Petri de Cumis, monaſterij Conuerſi, qui fuit vir ſanctus, & per annos circiter quinquaginta ipſius monaſterij procurationem egit, & illud bonis redditibus locupletauit.

II. IN prædicta reformatione licet noua quædam ſtatuta pro canonicæ diſciplinæ vigore, ac rigore condita fuerint, nihil tamen de eſſentialibus antiqui Ordinis canonici, & Apoſtolici fuit immutatum. nam forma profeſſionis antiquorum canonicorum ad vnguem retenta: modus quoque regiminis priorum, & poſteriorum in monaſterio Frigdionario degentium, vnus & idem fuit, vt nimirũ Priores non perpetui, ſed annuales à Capitulo crearentur, qui anno regiminis expleto, niſi denuo confirmati per Capitulum, in ordinem redigerentur. Habitus etiam reformatorum, & veterum canonicorum vnus, & idem, niſi quòd poſteriorum aliquantò ſimplicior & humilior: habitus enim reformatorum veſtis linea, rocchettum nuncupata, quam ſuper tunica lanea alba, & ſub cappa nigra cum cappucio deferunt, quem veterum canonicorum habitum verum, & proprium fuiſſe lib. 1. & 2. ſatis ac ſuper probauimus. Quare contemnenda & ridenda, quæ vel de cappis Fratrum Prædicatorum, vel de habitu monachorum, vel de geſtaminibus Mendicantium, & Eremitarum à canonicis Frigdionarijs in eorum reformatione aſſumptis, ſcioli quidam, ſi non verius ignari comminiſcuntur, inter quos Continuator Hiſtoriæ Vincentij Beluacenſis cap. 71. Fr. Paulus Bergomenſis, & Ambroſius Coriolanus Eremitæ in Apologijs contra canonicos Frigdionarios, Antonius Maſſa Galleſius in Allegationibus pro monachis Caſſinenſibus in cauſa præcedentiæ contra eoſdem canonicos Frigdionarios, & nouiſſimè Ioſephus Mozzagrugnus lib. 8. fol. 4. 9. & alibi. qui verum habitum canonicorum regularium prorſus ignorantes vel ignorare ſimulantes hæc effundunt, ad pauca, vt Philoſophus ait, aſpicientes.

Conſtitutiones in prædicta reformatione promulgatæ eædem prorſus, quæ in noſtra Congregatione vſq; in hodiernum diem cuſtoditæ, paucis pro temporum, & rerum oportunitate, vel exigentia mutatis, vel additis: quæ tandem anno 1618. propter quædam noua ſacri Tridentini Concilij, & Summorum Pontificum decreta in Generalibus Comitijs fuerunt reformatæ. Harum Conſtitutionum meminit Martinus V. in priuilegio ipſis canonicis Frigdionarijs conceſſo, anno Domini 1421. cum illos ab obligatione Conſtitutionum Benedicti XII. ſoluit. *Quo: mores, inquit, obſeruantias, & conſuetudines abundantiores habent illi, & in rigiditatibus, ac diſciplin. Ordinis ſtrictiores, & obſeruantia regulari aptiores, ad conſeruandum religionis debita ſtatum.*

REbus verò ſic conſtitutis, fratribuſq; in via Domini confirmatis, præfatus Venerab. Pater D. Bartolomæus expleto munere ſui regiminis, & in eius locum electo D. Benedicto Ariminenſi, conſtitutoq; illius Vicario D. Thadæo de Bagnaſco Papienſi, poſt aliquot dies aſſumpto ſibi in ſocium Fr. Iacobo Bergomenſi, qui fuerat Conuerſus in Ordine Prædicatorum, quique Diaconus ex diſpenſatione Pontificis ordinatus, magnus prædicator euaſit, ad priſtinum exercitium prædicationis, & lucri animarum eſt reuerſus, per Vrbes, & Oppida, & Villas ſine intermiſſione diſcurrendo, cum eodem ſocio Fr. Iacobo ipſo ſcilicet prædicationi inſtante, & Ven. P. Bartholomæo, quòd ſenio iam appropinquans non adeo viribus polleret, confeſſiones audiẽte, præſertim in prouincijs Marchiæ Taruiſinæ, & Lõbardiæ, quibus in locis fructum incomparabilẽ tulerunt, & multos clericos & laicos è ſeculi naufragio erutos, ad ſanctæ Religionis portum III.

tranſmiſerunt, alijs OrdinemS. Georgij in Alega, alijs monaſterium S.Iuſtinæ Patauinum ingredientibus, alijs ad Frigdionarium, alijs aliò tranſmiſſis. Et ita canonici Frigdionarij numero aucti, eodem Ven. P.Bartholomæo adhuc ſuperſtite, per varias Ciuitates, & Prouincias paulatim dilatari cœperunt, iuxta quod prædictus vir ſanctus prophetico prædixerat, qui Fr.Iacobo ante nonnullos annos ad cœleſte præmium, vt piè creditur, à Deo vocato, dum ex Prouincia Venetiarum cauſa prædicandi Euangelium ad partes Montis ferrati cum alio ſocio, qui eum ducebat (erat enim cœcus effectus) pedes proficiſcitur, prope Mantuam in monaſterio S.Benedicti eiuſdem Ordinis, & Congregationis Caſſinenſis, febribus correptus octogenario maior in Domino quieuit, anno 1430. cuius cadauer à ſanctis illis Monachis in nouo ſepulchro reconditum, tanquam vnius beati vſque in hodiernum diem in veneratione habetur; quanquam illi exiſtiment Canonicum ſecularem, non regularem fuiſſe, de qua re ſermo prolixior inferius redibit.

IV. QVæ verò de prædicti Iacobi ab Ordine Fratrum Prædicatorum apoſtaſia, vel de habitu Canonicorum Regularium ſumpto in Monaſterio S Auguſtini de Nicoſia Piſano, temporibus Concilij Piſani, & Gregorij XII. ab eius loci Priore accepto, vel de vita Eremitica ab illo prius acta in monaſterio Frigdionario, Impoſtores quidam & Calumniatores nugantur, frigida & falſa ſunt adeò, vt quemadmodum gratis, & ſine vllo fundamento, vel in ſpecie probabili proferuntur: ita gratis reijci poſſint ac debeant, aduerſante in primis illorum aſſertionibus ipſa ratione temporum, qua conſtat Gregorium XII. non ante annum 1406. ad Pontificatum euectum, Concilium verò Piſanum anno 1409. congregatum, ante quæ tempora iam monaſterium Frigdionarium fuerat reformatum, & ipſe Frater Iacobus in eodem aſſumpto habitu Canonicorum ex licentia ſui Generalis, & diſpenſatione Bonifacij IX. Diaconus ordinatus, de quibus conſtat, cum Venerab. Patre Domino Bartholomæo per Ciuitates, & Oppida Verbum Dei concionando, diſcurrebat.

CAPVT DECIMVM.

De primo monaſterio ſanctæ Mariæ Caſoreti prope Mediolanum per Canonicos Frigdionarios poſt reformationem fundato.

ANno MCDIV. Bonifacius IX legitimus, & verus Pontifex, naturæ debitum ſoluit die prima Octob. in cuius locum Cardinales in Italia degentes Coſmatũ de Melioratis preſbyterum Cardinalem S. Crucis in Ieruſalem concordes elegerunt. hoc eodem anno fuit vir quidam nobilis, & valdè pius, Petrus de Tantijs nuncupatus, & Ciuis Mediolanenſis, ac etiam Ianuenſis, qui habebat Villam propè Mediolanum, foris portam Orientalem, in loco, qui dicitur Caſoretum, ibique erat parua Eccleſia, ſed deuota ſub titulo S. Mariæ de Miſericordia, quæ etiam S. Mariæ Blancæ vocabatur, quam de proprijs bonis dotare, ac in illa viros aliquos religioſos, Deum timentes, inſtituere cupiebat. quam ob cauſam audita fama conuerſationis Canonicorum Frigdionariorum, quæ iam ex latebris erumpere incipiebat, quatuor ex ipſis ad dictam Eccleſiam accedere rogauit, nec mora obtenta, quos impetrata illis Eccleſia ſine vllis redditibus à Mediolanenſi Archiepiſcopo, in domo, quam Eccleſiæ propinquam habebat, pro interim locauit, in qua nonnullis cellulis, prout loci opportunitas patiebatur, conſtitutis, aliquot annis moram traxerunt. I.

MCDV. idem Dominus Petrus Tantius prædictam Eccleſiam omnium ſuorum bonorum hæredem inſtituit, & facultatem in ea Collegium ſeu monaſterium Canonicorum Regularium erigendi, ſecundum reformationem in monaſterio Frigdionario recens factam, ante obitum à Sede Apoſtolica impetrauit, & eodem anno corpore ſolutus ad cœleſtem patriam, vt piè creditur, migrauit. Anno verò ſequenti MCDVI. Prior, & Capitulum S. Mariæ de Frigdionaria vigore teſtamenti prædicti Petri de Tantijs, & literarum Apoſtolicarum elegerunt, & conſtituerunt primum Priorem monaſterij S. Mariæ de Caſoreto P. D. Petrum Ridum de Padua, Canonicum dicti monaſterij de Frigdionaria, qui antea fuerat Lector in Gymnaſio Ticinenſi, vt ſupradictum fuit: quem iſtum per Dominum Thadæum de Bagnaſco Papienſem in corporalem poſſeſſionem deduxerunt, & immiſerunt eodem anno 1406. Conſtant omnia prædicta publico inſtrumento eodem anno die 28. Auguſti Frigdionariæ rogato, cuius exemplum authenticum ab Originali extractum, & cum eodem collationatum Mediolani coram Domino Vicario Generali Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, cum ſubſcriptione ipſius Domini Vicarij, & Notarium, Romæ in Archiuo S. Mariæ Pacis adſeruatur, quod tale eſt, videlicet:

In nomine Domini Amen. Cum hoc ſit ex vigore teſtamenti, & vltima voluntatis quondam Domini Petri de Tantijs Ciuis Mediolanenſis, & Ianuenſis, filij quondam Domini Nicolai, per ſanctiſſimam Sedem Apoſto-

poſto-

poſſeſſionem fuerit collatum, & confirmatum in temporalibus & ſpiritualibus monaſterium S. Mariæ Blanchæ, dictum della Miſericordia, ſitum in Archiepiſcopatu Mediolanenſi prope, & infra corpora Sanctorum Ciuitatis Mediolani, non multum longe à dicta Ciuitate, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, monaſterio, Priori, & Canonicis Regularibus ſanctæ Mariæ de Frigdionaria, Lucanæ Diœceſis, dictorum Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini pleno iure, prout in prædictis, & alijs dixerunt contineri, publicis, & authenticis bullis, & priuilegijs Apoſtolicæ Sedis, & de dicto teſtamento dixerunt contineri, infraſcripti Dominus Prior, & Fratres publica manu Ser Baptiſtæ de Ghogijs de Papia, & Ser Baldaſſaris de Pauirio Ciuis Ianuenſis, rogatorum anno Natiuitatis Domini MCCCCV. Indictione duodecima, ſecundum curſum ciuitatis Ianuenſis, die prima menſis Auguſti, & ſic per prædicta patere dignoſcitur: Et electio, & inſtitutio Prioris dicti monaſterij S. Mariæ Blanchæ pertinet et ſpectat ad Priorē dicti monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria, in quem collatum eſt. Idcirco Venerab. vir Frater Ioannes de Pergamo humilis, & honorabilis Prior dicti monaſterij ſanctæ Mariæ de Frigdionaria, cum conſenſu, præſentia conſilio, & voluntate infraſcriptorum eius Confratrum, quorum nomina ſunt hæc: videlicet, Dominus Benedictus de Rimino Vicarius in ſpiritualibus & temporalibus dicti Domini Prioris, Dominus Nicolaus de Curte de Papia, Dominus Michael de Salu, Dominus Franciſchinus de Placentia, Dominus Auguſtinus de Piſis, Dominus Leonardus de Carrate, Dominus Antonius de Mediolano, Dominus Ioannes de Nouaria, Dominus Galdinus de Mediolano, Dominus Bernardus de Bononia, & cuiuslibet eorum, & ipſi Confratres, & Canonici cum conſenſu & autoritate dicti Domini Prioris, coadunati in Capitulo dicti monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria, ad ſonum campanellæ, more ſolito, de mandato dicti Domini Prioris, qui omnes ad præſens reſidentiam faciunt in dicto monaſterio, & ſunt vltra, quam tres partes de quatuor partibus dicti Capituli, & Conuentus, habita quidem inter eos prius diligenti & matura deliberatione, & conſilio, ſemel, & iterum Chriſti, Beatæq; Virginis glorioſæ Mariæ nominibus, & ſuffragijs inuocatis, dictus Dominus Prior, & dicti Confratres ſimul, vt ſupra, coadunati vnanimiter, & nemine diſcrepante elegerunt, creauerunt, fecerunt, conſtituerunt, & ordinauerunt vigore huius publici inſtrumenti diſcretum, & religioſum virum Dominum Petrum de Padua in ſacerdotio conſtitutum, & Canonicum Regularem profeſſum ſanctæ Mariæ de Frigdionaria, in Priorem Eccleſiæ S. Mariæ Blanchæ prædictæ, dictæ della Miſericordia. Dantes, & concedentes eidem Domino Petro Priori plenam, liberam, & generalem adminiſtrationem in ſpiritualibus, et temporalibus, ad omnia, et ſingula infraſcripta, videlicet ad locandum, diſlocandum, affictus, et redditus percipiendum, terrarum, et poſſeſſionum, domorum, proprietatum, beſtiarum, armentorum, et aliarum mobilium, et immobilium rerum dicti monaſterij S. Mariæ Blanchæ, tam eorum, quæ nunc poſſidet dictum monaſterium, quàm eorum, quæ per tempora tenebit, ſeu poſſidebit. Item ad confitendum affictum, redditus, & obuentiones dictarum rerum, à quibuscunq; colonis, & penſionarijs dicti monaſterij, & faciendum inde, & ex eis chartas, & inſtrumenta, & quaslibet alias ſcripturas, & cautelas, quæ in prædictis, & circa prædicta fieri ſolent, ſecundum morem, & conſuetudinem ciuitatis Mediolani, dummodo dictæ locationes non ſapiant vim alienationis. Item ad cauſandum, agendum, petendum, & excipiendum, replicandum, & defendendum, & procuratores vnum, & plures inſtituendum, & ſubſtituendum, & eiuſdem inſtitutis, aut ſubſtitutis licentiam ſubſtituendi concedendum, et eos, et quemlibet eorum ab onere ſatiſdandi releuandum, et poſitionibus reſpondendum, et teſtes, et inſtrumenta producendum, et omnia, et ſingula faciendum, quæ merita cauſarum poſtulant, et requirunt, etiamſi mandatum requirerent ſpeciale, et ad concedendum dictis procuratoribus plenam, et generalem cum libera adminiſtratione facultatem. Item ad recipiendum quæcunq; depoſita pecuniarum et aliarum quantitatem, et rerum, quæ fuerint penes dictum monaſterium. Item ad petendum, et exigendum omnes, & ſingulas quantitates, & res, quæ debentur, ſeu quoquo modo deberentur in futurum, tam ex vltimis voluntatibus, quam, ex quibuscunque contractibus dicto monaſterio ſanctæ Mariæ Blanchæ. Item ad ſuſcipiendum Canonicos, & alios, qui vellent, & poſſent licitè, & honeſtè ſe, & ſua bona dicto monaſterio dedicare, & faciendum generaliter, & gerendum omnia, & ſingula quæ Priores monaſteriorum facere, gerere, et adminiſtrare poſſent. Dantes, et concedentes in prædictis, et circa prædicta plenam, liberam, et generalem adminiſtrationem omnium bonorum dicti monaſterij ſanctæ Mariæ Blanchæ. Volentes tamen, et declarantes, quòd prædicta, ſeu aliquod prædictorum non ſe extendat ad aliquam alienationem, ſeu pignorationem bonorum mobilium, ſeu immobilium dictæ Eccleſiæ S. Mariæ Blanchæ. Inſuper volentes, et declarantes, dictum officium Prioratus, et dictam autoritatem durare annuatim, prout dixerunt dictus Dominus Ioannes Prior S. Mariæ de Frigdionaria prædicta, et dicti Fratres declarauerunt, quod dictus Dominus Prior S. Mariæ Blanchæ quolibet anno de menſe Auguſti, in feſto Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis teneatur ſe præſentare ad dictum monaſterium S. Mariæ de Frigdionaria, et ibidem ſuper altari dictæ Eccleſiæ in ſignum veræ obedientiæ præſentare duas candelas de cera ponderis duarum librarum in totum, et alia facere, quæ eidem imponentur per dictum Dominum Priorem S. Mariæ de Frigdionaria, de conſenſu, et voluntate dictorum Confratrum. Item teneatur ſub vinculo iuramenti, et in virtute veræ obedientiæ obſeruare, et obſeruari facere Regulam Canonicorum Regularium S. Auguſtini, prout moris eſt, et ſolitum fuit per dictos Fratres hactenus obſeruari, ac etiam intra duos menſes initiandos à die, qua intrauerit dictum monaſterium S. Mariæ Blanchæ incipere, et initiare inuentarium omnium rerum mobilium, immobilium, et ſe mouentium dicti monaſterij, et Eccleſiæ prædictæ, et finire, et fine debito termina-

nare, & dictis Domno Priori, & Fratribus de Frigdionaria fidem per publicum inſtrumentum facere de omnibus, & ſingulis, quæ in dicto Inuentario deſcribentur infra ſex menſes, poſtquam dictum intrauerit monaſterium. Et prædicta, & quælibet prædictorum fecerunt, & ordinauerunt dicto modo, & cum dictis conditionibus, & modis, & omni meliori via, iure, & forma, quibus magis, & melius de iure fieri poteſt, & debet. Et præcepit, & mandauit dictus Dominus Prior in virtute veræ obedientiæ dicto Domino Petro nouiter electo, quatenus dictam electionem cum dictis modis, & conditionibus debeat acceptare, & fines dicti mandati, & commiſſionis diligenter inſpicere, & ſeruare. ac etiam commiſerunt, & mandauerunt, impoſuerunt, & mandauerunt Domno Thadæo de Bagnaſco Canonico dictæ Eccleſiæ, & monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria, quem ad hunc actum ſpecialiter, & nominatim elegerunt, quatenus vadat, & in corporalem poſſeſſionem ponat, & immittat dictum Domnum Petrum nouiter electum, in dictum monaſterium S. Mariæ Blanchæ, cum dictis modis & conditionibus, & eidem claues oſtiorum Sacriſtiæ, & aliorum locorum dicti monaſterij conſignare, & alia faciat, & dicat, quæ in prædictis, & circa prædicta requiruntur, tam de iure, quàm ex conſuetudine dicti monaſterij, & Regionis, vbi ſitum eſt. Actum in Capitulo S. Mariæ de Frigdionaria, Lucani comitatus, coram Berto quondam Luſi Bertini Lucano Ciue, fratre S. Petri, Canonico monaſterij S. Ioannis in monte de Bononia, & Nicolao Raynerij famiglia de Piſis, teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis. Anno Natiuitatis Domini 1406. indictione 14. die 27. menſis Auguſti. Ego Laurentius filius Ioannis Vannuchorum, Lucenſis Ciuis, publicus Imperiali autoritate Notarius, Iudexq́; ordinarius prædictis omnibus, & ſingulis interfui, eaq́; rogatus rogaui, ſubſcripſi, & publicaui, & ad præmiſſorum fidem ſignum meum appoſui conſuetum.

Poſt prædicta incontinenti dictus Domnus Petrus audita, & intellecta dicta electione, & mandato, & omnibus in ea contentis, flexis genibus humiliter, & deuotè, & cum omni deuotione, qua debuit, ipſam electionem de manu dicti D. Prioris acceptauit, in præſentia dictorum Fratrum, & Canonicorum, in cuius ſignum, & deuotionem dictus D. Prior annulo aurato dictum Dõnum Petrum muniuit, & inſigniuit, ac etiam oſculo pacis, & ſalutationis actu coronauit, & alia fecit, quæ circa prædicta requiruntur. Actum in Capitulo S. Mariæ Frigdionariæ prædictæ coram dictis teſtibus. Anno, Indictione, die, et menſe ſuperius prænarratis. Ego Laurentius filius Ioannis Vannucchorum Lucenſis Ciuis, publicus Imperiali autoritate Notarius, Iudexq́; ordinarius prædictis omnibus, et ſingulis interfui, eaq́; rogatus rogaui, ſubſcripſi, et publicaui, et ad præmiſſorum fidem ſignum meum appoſui conſuetum.

In nomine Domini Amen, Anno Natiuitatis eiuſdem 1559. Indictione 2. die Iouis 17. menſis Auguſti coram Reuerendiſſ. Domino Ioanne Franciſco Sormano, Iuris vtriuſque Doctore Archipresbytero Eccleſiæ ſancti Laurentij de Maudello Cuman. diœceſis. Mediolani commorante, Curiæ Archiepiſcopalis Vicario generali, pro tribunali ſedente ſuper quadam cathedra poſita in Archiepiſcopali Cancellaria Mediolani, quam Cathedram, et quem locum prædictus Reuerendiſſ. Dominus Vicarius elegit et eligit pro eius loco, banco, et tribunali idoneis pro infradictis omnibus, et ſingulis ſpecialiter peragendis, ſupraſcriptum exemplum, ſeu tranſumptum per me Chriſtophorum Venegonum Notarium infradictum, et per infraſcriptos prouidos viros Dominos Bartholomæum Parpalionum, Ioannem de Mazijs, et Ioannem Aluyſium Ghiſulphum Notarios publicos infraſcriptos ad id per prædictum Reuerendiſſ. Dominum Vicarium electos, ſic inſtante, et requirente Ven. D. Don Ioanne Franciſco de Placentia, profeſſo ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini Congregationis Lateranenſis, ſyndico, et procuratore, et ſyndicario, et procuratorio nomine Reuerend. et Venerabilium Dominorum Prioris, Canonicorum, et conuentus monaſterij S. Mariæ Blanchæ de Caſoreto Mediolanenſis Diœceſis prædicti Ordinis, per inſtrumentum illius ſyndicatus, ſeu mandati, et procuræ, rogatum per me Notarium infraſcriptum anno, et menſe præſentibus, ſeu anno, et die in eo contentis, vna cum originalibus, et authenticis inſtrumentis, non vitiatis, non cancellatis, non abolitis, neque in aliqua ſui parte ſuſpectis, ſed omni prorſus vitio, et ſuſpicione carentibus, tenoris prædicti, fideliter, et diligenter collationatum, examinatum, et auſcultatum fuit: et quia huiuſmodi ſumptum, ſeu tranſumptum cum dictis originalibus, et authenticis inſtrumentis de verbo ad verbum concordare inuentum fuit, et in nullo diſcrepare: Ideo prædictus Reuerendus D. Vicarius pro tribunali ſedens viſo huiuſmodi exemplo, ſiue tranſumpto, ſuam, et Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatem pariter, et decretum interpoſuit ſolemniter, et interponit, et dixit cum plena, et pleniſſima cauſæ cognitione, et prius cognitis cognoſcendis, ac decreuit, et decernit, huiuſmodi exemplo ſeu tranſumpto plenariam fidem in Iudicio, & extra, vbilibet, & in quocunq́; loco adhibendum eſſe, & adhiberi debere, quemadmodum dictis originalibus, & authenticis inſtrumentis adhiberetur, ſi exhiberentur. Et de prædictis rogatum fuit, per me Chriſtophorum Venegonum iam dictum Notarium inſtrumentum publicum debere confici, quod ad cautelam cum ſigilli ipſius appenſione, ſeu impreſſione communiri. Actum vt ſupra, præſentibus ibidem Magnifico Iureconſulto D. Ioanne Baptiſta Parauicino filio Magnifici Phyſici D. Petri Pauli Portæ Orien. parochiæ S. Babilæ, intus Mediolanum, Domino presbytero Baldiſſare Vrbino filio quondam D. Nicolai Portæ Ticinen. parochiæ S. Laurentij maioris intus Mediolan. et D. Ioanne Ambroſio de Ciſunfrallo filio quondam D. Ioannis Baptiſtæ Portæ Orient. parochiæ S. Teclæ Mediolani, teſtibus omnibus idoneis, ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, et rogatis.

Et Chriſtophorus Venegonus filius quondam Domini Ioannis Portæ Orientalis parochiæ S. Stephani in Bregundia Mediolani publicus Apoſtolica, Imperialiq́; ac Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatibus Notarius, quia prædictum exemplum, ſeu tranſumptum à prædictis originalibus, et authenticis in-

ſtru-

ſtrumentis coram prædicto Reuerendiſſ. Domino Vicario ſumptum, ſeu tranſumptum, ac per me vnà cum infraſcriptis Dominis Bartholomæo Barpalione, Ioanne de Mazijs, & Ioanne Aluyſio Ghiſulpho Notarijs publicis infraſcriptis, cum eiſdem originalibus, & authenticis inſtrumentis collationatum, & examinatum, de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: ideo de eis omnibus & ſingulis hoc præſens publicum inſtrumentum confeci, & me ſubſcripſi, ſignumq́; meum appoſui conſuetum, in fidem & teſtimonium omnium, & ſingulorum præmiſſorum rogatus, & requiſitus.

Ego Bartholomæus Parpalionus filius quondam Zanoti publicus Apoſtolica, Imperialiq́;, ac Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatibus Notarius, præfatæq́; Curiæ Cancellarius, quia prædictum exemplũ, ſeu tranſumptum à prædictis originalibus, & authenticis inſtrumentis coram prædicto Reuerendiſſimo Domino Vicario ſumptum, ſeu tranſumptum per prædictum prouidum Dominum Chriſtophorum Venegonum Notarium, vt ſupra, ac per eum, & me, necnon & infraſcriptos prouidos Dominos Ioannem de Mazijs, & Ioannem Aluyſium Ghiſulphum Notarios publicos infraſcriptos, cum eiſdem originalibus, & authenticis inſtrumentis collationatum, & examinatum de verbo ad verbum, inuentum fuit concordare: ideo hic me ſubſcripſi, ſignumq́; meum Tabellionatus appoſui conſuetum, in fidem, & teſtimonium præmiſſorum.

Ego Ioannes de Mazijs filius quondam ſpectabilis Domini Ioannis Antonij Portæ Romanæ, parochiæ ſancti Michaelis ſubtus Domum Mediolani, publicus Mediolanenſis Imperiali, Apoſtolicaq́;, ac Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatibus Notarius, quia prædictum exemplum, ſeu tranſumptum à ſuprascriptis originalibus, & authenticis inſtrumentis coram Reu. Domino Vicario prædicto ſumptum, ſeu tranſumptum per ſupradictum D. Chriſtophorum Venegonum Notarium, vt ſupra, ac per eum, necnon me, & prædictum D. Bartholomæum Parpalionum Notarium, vt ſupra, ac infraſcriptum D. Ioan. Aluyſium Ghiſulphum Notarium infraſcriptum cum eiudem originalibus, & authenticis inſtrumentis collationatum, & examinatum de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: Ideo hic me ſubſcripſi, ſignumq́; meum Tabellionatus appoſui conſuetum, in fidem, & teſtimonium præmiſſorum.

Ego Ioannes Aluyſius Ghyſulphus filius Domini Franciſci Porta Romana, parochia ſancta Euphemia intus Mediolanum, Clericus Mediolanenſis publicus Apoſtolica, ac Curia Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatibus Notarius, quia ſuprascriptum exemplum, ſeu tranſumptum à prædictis originalibus, & authenticis inſtrumentis coram prædicto Reuerendo Domino Vicario ſumptum, ſeu tranſumptum per ſuprascriptũ Dominum Chriſtophorum Venegonum Notarium, vt ſupra, ac per eum, nemon me, & ſupradictos Dominos Bartholomæum Parpalionum, & Ioannem de Mazijs Notarios, vt ſupra, cum eudem originalibus, & authenticis inſtrumentis collationatum, & examinatum de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: ideo hic me ſubſcripſi, ſignumq́; meum Tabellionatus appoſui conſuetum, in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Ioannes Franciſcus Sormanus I. V. Doctor Archipresbyteralis Eccleſiæ ſancti Laurentij de Mandello, Cumanæ Diœceſis, Mediolani commorans, Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis Vicarius generalis, notum facimus, & atteſtamur vniuerſis, & ſingulis præſentes inſpecturis, ſicuti prædictus Dominus Chriſtophorus Venegonus de prædicto inſtrumẽto rogatus, vt ſupra, ac prædicti D. Bartholomæus Parpalionus, Ioannes de Mazijs et Ioãnes Aluyſius Ghiſulphus, qui ſeſe ſubſcripſerũt, prout ſupra, tempore rogitus confectionis, & ſubſcriptionis ipſius inſtrumenti, ac ante, & poſt fuerunt, ſteterunt, & de præſenti ſunt publici, legales, & authentici Notarij, prout ſupra, ſe ſubſcripſerunt, inſtrumentisq́;, & alijs ſcripturis publicis per eas reſpectiuè confectis, & ſubſcriptis adhibita fuit, & de præſenti adhibetur plenaria, et indubitata fides in iudicio, et extra, in quorũ fidem præſentes fieri iuſſimus, et ſigilli noſtri parui muniminе roborari. Datum Mediolani die Veneris 18. menſis Auguſti 1559. indictione 2.

II. HOc monaſterium, quod fuit in ordine ſecundum inter Collegia noſtræ Congregationis, in magna paupertate, ac diſtrictione fundatum, mediante bona fama inculpatæ conuerſationis Canonicorum ibidem degentium, in magna ſemper veneratione ab omnibus eſt habitum, & piorum largitionibus, & fidelium eleemoſynis, bonis etiam temporalibus ſatis auctũ, ita vt cum vix ab initio quatuor ibidem, vel quinque Canonici ſtare poſſent, viginti, ac etiam triginta ex illius redditibus ali commodè valerent: ex quo viri complures vitæ integritate, & doctrina celebres prodierunt, qui noſtram Congregationem multipliciter ornauerunt, & auxerunt. ex his fuerunt Ven. P. D. Baſſianus Mediolanenſis prædicator celebris, qui per multos annos eidem monaſterio laudabiliter præfuit, & triennio totam Congregationem Rector Generalis gubernauit, ſub finem vltimi anni ſui regiminis defunctus anno Domini 1419. D. Simon Mediolanenſis Verbi Dei concionator mirificus, qui fuit Rector Generalis annis 1445. & 1446 & 1447. horum exemplo, & ſuaſione pluſquam centum iuuenes Mediolanenſes, & præcipuæ nobilitatis Congregationem ingreſſi, ferè omnes viri præclari ſua tempora clariora reddiderunt. Amborum meminerunt Autor ſupplementi in nouiſſima editione lib. 14. ſub anno 1407. & Ioannes Philippus Nouarien. in Chronica lib. 6. cap. tertio. D. Cambius Boſſus genere nobilis, ſed virtute, ac vitæ inculpatæ ſinceritate longè nobilior, liberalium omnium artium, & diuinarum Scripturarum eruditione inſignis, qui ob præcipuum amorem erga Saluatorem noſtrum Dom. Ieſum Chriſtum, illius incunabula, & loca ſanctiſſimæ paſſionis viſitauit, poſtea in Italiam reuerſus, omnibus gradibus honoris in noſtra Congregatione decoratus, cum poſt Ge-

nera-

neralem præfecturam, quam anno 1474. gerebat, aliquot annis ſuperuixiſſet, Cremonæ obijt in noſtro monaſterio S. Petri de Pado, ad quem ſunt literæ Matthæi Boſſi Veronenſis 17. 49. 61. 64. & 67. De eodē Ioan. Philipp⁹ noſter lib. 6. c. 11. ſic ſcribit: *Ieſū in omni vita ſua ſecutus eſt, diuitias, & ſeculi honores contēpſit: paupertatē amauit. Ferunt eum nunquam voluiſſe veſte noua vti, ſed obſoleta, humilitatis, patientiæ, ſobrietatis obſeruator. in D. N. Ieſu Chriſti recordatione paſſionis lacrymas amariſſimas inceſſanter fundebat, quæ nunquam de memoria eius recedebat. quare Ieroſolymam, & loca noſtræ redemptionis viſitare voluit, & illic vitam agere mens fuit, ſi licuiſſet. Si quando regimen in ipſa Religione de more habebat, gregem ſibi commiſſum verbo pariter, & exemplo paſcebat, tanta manſuetudine, pietate, ac modeſtia, vt etiam mali, viſa hominis bonitate, in meliorem vitam reformarentur.*

III. EVſebius etiam Corradus nobilis Mediolanenſis huius monaſterij alumnus extitit, vir omnigena eruditione apprimè inſtructus, & in vtroque Iure ciuili, & canonico verſatus, qui Congregationem noſtram, & totum Ordinem canonicum contra nonnullos calumniatores, verbo, & libris editis, coram Sixto IV. & Innocentio VIII. Romanis Pontificibus optimè defendit, præſertim contra Ambroſium Coriolanum: qua de cauſa libros nonnullos edidit, quorum Ioannes Mauburnus in Venatorio, & Ioannes Molanus in libro de ſacris Imaginibus meminerunt. qui cum pluribus vicibus fuiſſet Viſitator Generalis noſtræ Congregationis, tandem plenus bonorum operum, ac dierum Mediolani obijt in monaſterio noſtro S. Mariæ de Paſſione anno 1500. teſte Ioanne Philippo lib. 6. cap. 8. qui illius exitum oculatus vidit.

D. Seuerinus Calcus nobilis Mediolanenſis prædicti Euſebij Sinchronos, vir prudens, religioſiſſimus, & magni conſilij in rebus gerendis, qui quatuor vicibus fuit Rector Generalis noſtræ Congregationis, ſub cuius regimine plurimum in ſpiritualibus, & temporalibus profecit. Gerebat vltimam generalem præfecturam anno Domini 1495. hic ille eſt Seuerinus Calcus, cuius meminit Ioannes Mauburnus Doctor Pariſienſis in ſuo Venatorio lib. 2. cap. 114.

D. Paulus Feruſinus nobilis Alexandrinus, Sereniſſimique Ducis Mediolanenſium intimus familiaris, & Conſiliarius, in eodem monaſterio Religionis habitum ſuſcepit, qui adeò profecit, & ad tantam humilitatem deuenit, vt priſtinæ dignitatis penitus oblitus, ad quæcunque viliſſima exercitia, quę vix infimi famuli facere volebant, libentiſſimè, & cum ſumma hilaritate manum mitteret: vt in magnam ædificationem omnibus cederet, videre hominem tam venerandum, & tantæ apud Principes autoritatis ad tantam humilitatem deueniſſe. Obijt Bononiæ Prior monaſterij S. Ioannis in monte, anno ſalutis 1478.

DOm. Hieronymus Boſſus Mediolanenſis eiuſdem monaſterij profeſſus, noſtræ Congregationis ſydus ſplendidiſſimum, qui ſingulari doctrina, prudentia, & integritate non ſolum in Ordine canonico, ſed longè, lateque per Italiam fuit nominatiſſimus, Summis Pontificibus, & Regibus, ac Principibus notus, & charus. Nã cum de anno 1509. quidam noſtros canonicos de monaſterio S. Petri in Cœlo aureo Papiæ per vim, & contra ius, & fas expuliſſent, vnde tota ciuitas Papienſis in ſeditionem verſa eſt, hic Ven. Pater, qui tunc fungebatur officio Rectoris Generalis, Senatum Regium Mediolani primùm: deinde Chriſtianiſſimum Regem Ludouicum, tunc Mediolani Ducem conueniens, ita ſe geſſit, vt Rex, & Senatus miſſis Papiam tribus Senatoribus, intra paucos dies ipſos canonicos in priſtinum ſtatum, delinquentibus exilio mulctatis, reſtituerint. multos labores graues hic optimus Pater pro defenſione Congregationis tulit, & grauia pericula, etiam cum vitæ periculo, ingenio, patientia, & dexteritate ſuperauit. tribus vicibus Generalem Præfecturam totius Congregationis obtinuit, & tandem in ſenectute bona obijt Placentiæ monaſterij Abbas, poſt annum ſaltem 1513. nam illo anno erat Rector generalis. Sed & alij complures viri conſpicui ex eodem monaſterio prodierunt, quos breuitati cõſulens omitto. IV.

Huic monaſterio multa priuilegia ampliſſima conceſſerunt Sereniſſimi Duces, & Duciſſæ Mediolani, quorum originalia in illius chartophilacijs ſeruantur. Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate illud exornauit.

CAPVT VNDECIMVM.

De Monaſterio ſancti Leonardi prope Veronam per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformato, & nonnullis Priuilegijs eiſdem Canonicis per Gregorium XII. conceſſis.

ANno MCDVI. Innocentius VII. naturæ debitum ſoluit, octauo Idus Nouemb. in cuius locum à Cardinalibus in Italia degentibus ſuffectus eſt Angelus Corarius Patritius Venetus, & Presbyter Cardinalis tituli S. Marci, qui Gregorius XII. eſt nuncupatus, die 30. e- I.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iuſdem menſis Nouembris. hic adepto Pontificatu Antonium Corarium ex fratre, & Gabrielem Condulmerium ex ſorore nepotes, & S. Georgij in Alega Canonicos, dictiq; Ordinis fundatores Pileo Cardinalitio donauit. Et quia ſuaſionibus, & prædicatione Ven. Patris D. Bartholomæi Ordinem ingreſſi fuerant, eam ob cauſam illum ſemper in ſumma veneratione habuerunt, & noſtram Congregationem impensè dilexerunt, fouerunt, & beneficijs auxerunt: Eorumque potiſſimum ſuaſione Summus Pontifex Canonicis Frigdionarijs multa priuilegia conceſſit, & in primis ipſos Canonicos in monaſterio Frigdionario commorantes, & omnia bona monaſterij liberauit ab omni ſolutione decimarum triennalium, & aliorum onerum quorumcunque, ratione cuiuſcunque charitatiui ſubſidij in præteritum impoſitorum, & in futurum imponendorum vſque ad annos 50. confectis literis Apoſtolicis, datis Senis Idib. Decemb. Pontificatus ſui anno 1. & humanæ ſalutis 1406. quæ videri poſſunt in lib. Indultorum noſtræ Congregationis pag. 286.

Deinde monaſterium S. Leonardi in monte Donico prope Verenam idem Pontifex nobis donauit, deſignato illius Priore D. Benedicto Ariminenſi, qui fuerat ipſius Gregorij XII. familiaris. Eccleſia S. Leonardi fuit vetuſtiſſima, & de iuriſdictione, & ratione Canonicorũ, & Capituli Eccleſiæ Cathedralis Veronenſis, quam anno Domini 1230. Pontificatus Gregorij IX. anno ſexto, Archipresbyter, & Capitulum conceſſerunt duobus religioſis viris Paci, & Amedæo ad inſtituendum in ea Ordinem canonicorum ſecundum Regulam B. Patris Auguſtini, deſignato primo illius Priore prædicto Pace, factaq; facultate Capitulo, & Fratribus inibi degentibus, ſuum Priorem in poſterum conſtituendi, ſeu eligendi, reſeruataq; in ſignum ſubiectionis annua penſione libræ vnius ceræ ipſis Archipresbytero, & Capitulo ſoluendæ in die Purificationis Beatæ Virginis. Extant priuilegia quædam in Archiuis monaſterij Gottifredi S. R. E. Cardinalis tituli S. Marci, & per Lombardiam Legati, necnon Iacobi Cardinalis, & Epiſcopi Veronenſis eandem inſtitutionem, & conceſſionem probantia, quæque dicto anno 1230. ſunt emanata. Eandem confirmauit Gregorius IX. alio Priuilegio dato Laterani Idibus Aprilis Pontificatus ſui anno 10. Poſtea iſtud monaſterium Congregationi Canonicorum Ordinis S. Marci Mantuæ, magna ſanctitatis fama olim celebri eſt vnitum, vt ex compluribus monumentis in dicto monaſterio repertis liquet. Demum ſub tempore Gregorij XII. vel ipſa temporum iniuria, vel Prælatorũ incuria, non ſolum Canonicis omnino deſtitutum fuerat, ſed in fabricis, & redditibus penè collapſum: nam omnia illius bona magno ære fuerant grauata, & creditoribus oppignorata, & ipſe Prioratus cuiuſdam nomine Pandulpho S. Nicolai in carcere Diacono Cardinali commendatus. Cum autem prædictus Grego. XII. Pontificatum iniuiſſet, de illius ſtatu per Clerum, & Ciues Veronenſes certior factus, qui pro illius reformatione preces ſupplices Pontifici porrexerant, primum quidem cum prædicto Cardinali Pandulpho egit, vt Prioratum ſibi commendatum reſignaret, mox D. Benedictum Ariminenſem canonicum Frigdionarium, qui antea fuerat eiuſdem Pontificis familiaris, eiuſdem monaſterij Priorem conſtituit, ipſumque monaſterium canonicis Frigdionarijs reformãdum, & perpetuò regendum, & habendum autoritate Apoſtolica conceſſit: quæ res toti Ciuitati, ſed in primis canonicis Cathedralibus pergratiſſima extitit. adſunt literæ Apoſtolicæ totam rei ſeriem continentes, ſic:

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Benedicto de Arimino Priori Prioratus S. Leonardi de monte Donico extra muros Veronenſes, Ordinis S. Auguſtini, familiari noſtro, Salutem, & Apoſtolicã benedictionem. Religionis zelus, vitæ, ac morum honeſtas, aliaq; laudabilia probitatis, & virtutũ merita, quibus perſonã tuã tam fide dignorum teſtimonijs, quàm etiã familiari experientia nouimus inſignitam, meritò nos inducũt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. hodie ſiquidẽ per nos accepto, quòd licet olim in Prioratu S. Leonardi de monte Donico extra muros Veronenſes Ordinis ſancti Marci de Mantua, qui à monaſterio dicti ſancti Marci Mantuani Ordinis præfati dependebat, & quem dilectus filius noſter Pandulphus ſancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ex conceſſione, & diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ tunc obtinere dignoſcebatur, nonnulli Fratres dicti Ordinis S. Marci reſidere, ac Domino famulari conſueuiſſent, tamẽ in eodem Prioratu nullus Fratrũ dicti Ordinis S. Marci tunc reſideret. Nos, vt idem Prioratus in ſpiritualibus, & temporalibus reformaretur, ac ex alijs rationabilibus cauſis ad id noſtrum inducentibus animum, motu proprio, non ad tuam, vel alicuius alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra liberalitate voluimus, prout etiam ipſe Cardinalis id ſponte voluerat, Quod dictus Cardinalis præfatũ Prioratum, quem ex tunc vacare decreuimus, realiter, & omnino dimittere teneretur, necnon dictum Prioratum ſic vacantem cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis à præfato monaſterio autoritate Apoſtolica penitus ſeparauimus, ipſumque cũ iuribus, & pertinentijs antedictis ad eundem Ordinem S. Auguſtini tranſtulimus, necnon ab omnibus ſubiectione, dominio, & poteſtate quorumlibet ſuperiorum dicti Ordinis ſancti Marci in perpetuum liberauimus: ac voluimus, quòd ipſe Prioratus deinceps Conuentualis exiſteret, & per Priorem dicti Ordinis ſancti Auguſtini gubernari deberet, ac in ipſo Prioratu tot Canonici eiuſdem Ordinis S. Auguſtini profeſſores reſidere, qui conuentum facere, necnon iuxta regularia inſtituta dicti Ordinis ſancti Auguſtini viuere deberent, quot de fructibus, redditibus, &

pro-

prouentibus dicti Prioratus, qui vitra ſexcentos florenos auri ſecundum communem æſtimationem, vt aſſerebatur, annuatim non valebant, decenter ſuſtentari, & incumbentia ſibi onera congruè poſſent ſupportare, prout in ipſis literis plenius continetur. Nos itaq; cupientes eidem Prioratui de gubernatore prouido, & vtili ſecundum cor noſtrum prouidere, & tibi, qui presbyter, ac Canonicus monaſterij ſanctæ Mariæ de Friſonaria eiuſdem ordinis ſancti Auguſtini Lucanæ diœceſis, Ordinem ipſum expreſſe profeſſus exiſtis, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, eundem Prioratum per te in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus reformandum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſupradictis, motu ſimili, eadem autoritate tibi conferimus, & de illo etiam prouidemus. Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus monaſterij, & Ordinum prædictorum contrarijs, iuramẽto, confirmatione Apoſtolica, vel quacũq; firmitate alia roboratis. Aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciẽdis de huiuſmodi prioratibus, dignitatibus, perſonatibus vel officijs ſpeciales, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales Apoſtolicæ Sedis, vel Legatorũ eius literas impetrarint, etiãſi per eas ad inhibitionẽ, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione huiuſmodi Prioratus volumus anteferri. Sed nullum per hoc quoad aſſecutionem eorum Prioratuum, dignitatum, perſonatuum, vel officiorum, aut beneficiorum aliorum præiudicium generari, ſeu ſi aliquibus communiter, vel diuiſim à prædicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel prouiſionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli non poſſint, quamquam de Prioratibus, dignitatibus, perſonatibus vel officijs huiuſmodi, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis ad eorũ collationẽ, prouiſionem, præſentationẽ, electionẽ, ſeu quamuis aliã diſpenſationẽ coniunctim vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat prouideri per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali, cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quã præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus huiuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cuiuſq; toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ collationis, prouiſionis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud ſanctũ Petrum ſecundo nonas Iulij, Pontificatus noſtri anno primo.

II. POſt quam reformationem partim Canonicorũ labore, ac diligentia, partim fideliũ pietate, ac elemoſynis quo ad ſpiritualia & tẽporalia ſic fuit reſtitutum, vt vbi pauci, aut nulli Canonici degebãt, intra paucos annos 30. circiter Canonicorum Collegiũ, ſub arctiſſima diſciplina ſemper deinceps cum ſumma totius Ciuitatis ædificatione floruerit, quemadmodum nunc etiam per Dei gratiam floret: eſt enim domus Nouitiorum, in qua totius prouinciæ Venetiarum tyrones educantur, & in Regularibus diſciplinis erudiuntur, ex qua viros complures eximiæ ſanctitatis, & eruditionis per omnem Italiam celebres accepimus, è quibus vt paucos de multis referam, fuerunt

Primus, D Paulus Maphæus D. Antonij de Maphæis ſtrenui militis, & equitis filius, ſecundum ſeculum illuſtris, ſed qui generis nobilitatẽ religionis, pietatis, & reliquarum virtutum acceſſione non parum illuſtrauit: fuit enim Rhetor eloquentiſſimus, Theologus acutiſſimus, declamatorq; facundiſſimus, qui Venetijs in frequentiſſimo nobilium, & popularium concurſu annis decem & octo ſine intermiſſione Dei verbũ annunciauit: pluribus annis Prioratum ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarũ adminiſtrauit: Præfecturamque generalem totius Congregationis tenuit anno 1443. poſt quam, cũ per annos quadraginta ſanctiſſimè in noſtra Congregatione talentum ſibi à Domino creditum traneguſſet, Ferrariæ obijt ſexagenarius, cum eſſet Prior S. Bartholomæi in ſuburbijs Vicentiæ, hunc ſama eſt, florem virginitatis vſque ad vitæ terminum illibatum cuſtodiſſe.

Secundus fuit Ven. P. D. Timotheus Veroneſis Raguſinus Archiepiſcopus, & præfati D. Pauli diſcipulus, Prædicatorum ſui temporis apud Italos facile princeps, cuius verba erant quaſi ignis ardens, & quaſi malleus conterens petras, erat enim non ſolũ omnigena eruditione inſtructus, Philoſophus, ac Theologus profundiſſimus, verum etiam aſpectu decorus, amabilis, & grauis, venerandam maieſtatem præ ſe ferens, Principibus ſummè charus, maximè Alphonſo Aragonio Regi Neapolis, Ludouico, & Franciſco Sfortiæ, Sabaudiæ, & Mediolani Ducibus, Barbaræ Gõzagæ Mantuę Principi, & magno Coſmo Medices, qui eius potiſſimum cauſa Feſulanam Abbatiam à fundamentis renouauit, in qua plus ſexaginta millia nummum aureorũ impendit, addita bibliotheca ſelecta, quæ octo millibus aureis nũmis illi ſtetit. Hic ſarculo prædicationis multas Vrbes à ſentibus vitiorum repurgauit: Bononiæ luxum nimium fœminarũ in veſtimentis, & ornamentis, quæ virorum pecunias, & magnã partem redditũ cũ ſcandalo nõ modico exhauriebant, publicis edictis per ſuperiores latis reſtrinxit. Hic propter amorem D. N. IESV CHRISTI & ſuæ ſacratiſſimæ Paſſionis peregrinationem Hieroſolymitanam ſuſcipere voluit, qui multis Epiſcopatibus ſibi per Nicolaum V. & Pium II. oblatis partim precibus, partim excuſationibus reiectis, Romam à Paulo II. præter opinionem accerſitus, Archiepiſcopus Raguſinus eclamatus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

noſtrã eſt cõſecratus: ex quo die, teſte Matthæo Boſſo in epiſt. 31. nunquã lætus viſus eſt amplius, nunquã nõ querelas fudit, q; Religionis ſtatu, & habitu mutato propoſitũ ſuũ vſq; ad finem vitæ nõ traxiſſet. Extãt plures ipſius Matthæi Boſſi epiſtolæ ad illũ datæ, in quarũ prima, quæ eſt in ordine quinta, meminit cuiuſdã libri ab eodẽ Timotheo editi ad Alphonſum Regem Aragonũ ſic dicens: *Libellus tuus ad Alphonsũ eſt perurbanus, & bellus, ac plane Rege digniſſimus, ſed præcipuè ad id, quod paras, incitamentũ admodum efficax.* cui viciſſim ipſe Mathæus ſuum dialogũ de tolerãdis aduerſis dolandũ tranſmiſit, vt illemet in epiſt. 12. fatetur. qui demũ ſenio cõfectus Raguſij in ſua Eccleſia magno ſui deſiderio apud optimos quoſq; relicto, fœliciter in Domino quieuit.

III. TErtio quoq; loco addẽd' ipſe Vẽ. P. Matthę' Boſſus Veronẽſis prædicti Archipræſulis Timothei diſcipulus, canonici Ordinis ſydus clariſſimũ, verbi Dei præco maximus, tũ dicendi, tum ſcribendi lepore, & grauitate Hieronymiano Frontoni non immerito cõparandus, à Summis Põtificib', & Italiæ Principibus in precio habit', qui eius opera, cõſilio, & ingenio in reb' arduis, & negotijs difficillimis non ſemel vſi fuerunt, q; facilè intelligent, q illius epiſtolas legent ad Sixtũ IV. Pontificẽ, Beſſarionẽ, Ioannẽ Mediceũ, qui poſtea fuit Leo X. Franciſcũ Sfortiam, Theodorũ Montisferrati, Franciſcũ Gonzagam Ioannem Arcimboldũ, Marcũ Balbũ, Iulianũ à Ruuere, S.R.E. Cardinales, Federicũ Feltriũ Vrbini Ducem, Guilielmũ Marchionem Montisferrati, Laurentium Mediceum, & alios ſimiles datas. Hunc Sixtus IV. ad Sanctimoniales Ianuenſis reformandas, & illarum licentiam, non ſolùm per Vrbem, ſed per vicos & ſuburbana curioſè, parùq; religioſè, & cum graui ſcandalo, diſcurrentium, frænandã deſtinauit: quam prouinciã licèt magnis laborib', nec ſine vitæ periculo, Deo adiuuante, fœliciter tandem ad finem optatũ perduxit, vt videri poteſt ex literis illius ad eundem Sixtum IV. quæ ſunt in ordine 42. & 43. Sed nec illud omittendũ, cum Abbatiam Feſulanam hic Venerandus Pater moderaretur, Ioannem Mediceum ab Innocentio Octauo in numerũ Cardinalium cooptatũ, inſignia Cardinalatus de manibus illius accipere voluiſſe, totam ſeriẽ geſtorũ ipſomet tradente in epiſt. 110. quæ eſt ad Archangelum Vicentinum: quem dictus Cardinalis vt Patrẽ venerabatur, cuiuſq; iuſſu illemet ſuas epiſtolas, & alia opuſcula in vnũ collecta, & collectiones Feſulanas vocata, typis edidit, ac eidem Ioanni Mediceo Cardinali nuncupauit. Hic multa ſcripſit tum luculenter, tũ eruditè quorũ Catalogum inferius texemus, multos diſcipulos ſuo magiſtro dignos reliquit. huius viri ſtudiũ in cordis munditia ſeruanda, in epiſt. 2. ad Iſotã Nogarolam ſacrã Virginẽ tanquam in imagine videri poteſt. qui multis muneribus in congregatione ſumma cum laude functus, Paduæ in collegio Viridariano ſpiritum Ieſu Chriſto Saluatori reddidit, anno ſalutis 1502. cuius viri laudabiliter meminerũt Autor ſupplementi Chronicorũ, Antonius Poſſeuinus, Hieronymus Platus, Petrus Calcedonius Venetus, Syluester Maurolicus, & alij.

QVartus quoq; addendus Celſus Maphæus Veronenſis, Magnus Pater, & Diuini Verbi præco mirificus, Philoſophus, & Theologus clariſſimus, cui ob ſummam autoritatem, & famam ſanctitatis Magni Principes aſſurgebant, ſummis Pontificibus, & toti Romanæ Curiæ valde charus, ſed vitæ regularis amator adeo, vt oblatos non ſemel Epiſcopatus contempſerit. hic iura noſtræ congregationis, & totius ordinis in Romana Curia, præſertim contra nonnullos aduerſus ordinem canonicum deblaterantes, acriter defendit, quorum dicendi, & ſcribendi licentiam autoritate Pontificum frænauit, & cohibuit. pluribus vicibus Rector Generalis, vel inuitus, & reluctans eſt renunciatus. Mulam dono à Pontifice acceptam, vt commodius viſitationes de more perageret, illis abſolutis, Pontifici remiſit, quòd amplius illa opus non haberet. ſcripſit nonnulla, de quibus inferius dicetur. Obijt Veronæ admodum ſenex circa ann. 1500. IV.

Quintus fuit D. Marcus Veronenſis, qui cum eſſet inſignis concionator, ſalutis animarum tantam ſolicitudinem gerebat, vt per vicos, & plateas diſcurrendo ter, quaterq; ſingulis diebus verbum ſalutis turbis ſimplicioribus propinaret, ab obſeruantia regulæ nunquam recedens, paupertatis, & humilitatis amator ſingularis, in lege Domini meditans die, ac nocte, quà concionando, quà ſcribendo, quà pſallendo, ſemper aliquid boni faciens: ſcripſit enim ſermones prædicabiles eruditos ac diſertos de Paſſione Domini, & epiſtolas ad diuerſos. Obijt Lucæ in monaſterio ſancti Frigdiani. meminit illius Matthæus Boſſus in epiſt. 108.

Sextus D. Timotheus Veronenſis iunior, Philoſophus, ac Theologus eruditiſſimus, qui multis annis Philoſophiam, & ſacram Theologiam Paduæ in Academia Viridariana maximo cum audientium profectu legit, vitæ innocentia notabilis, conuerſatione affabilis, eloquio nitidus, & comptus. hic magnum volumen ſcripſit in Summam D. Thomæ Aquinatis. Obijt Patauij anno 1530. Meminit illius laudabiliter Autor Supplementi.

Poſtremo quoque loco recenſendus Ven. P. D. Ioſeph à Naue Veronenſis, & ipſe huius monaſterij alumnus, cuius ſanctitatẽ ex elogio illius imagini in eodem cœnobio ſubſcripto non obſcurè colligere licebit, qui chriſtianæ pietatis exemplar, & regularis diſciplinæ præſtantiſſimum fuit, nam ijs potiſſimum virtutibus claruit, quæ ſummam perfectionis Euangelicæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

perſtringunt; fuit enim abſtinentia mirabilis, in Chriſti pauperes pijſſimus, in oratione aſſiduus, & in meditatione feruentiſſimus ita, vt ſæpius in exthaſim raperetur. quieuit in Domino Veronæ nonagenarius anno Chriſti 1565. tandem iſtud monaſterium ſeminarium bonorum hominum ſemper extitit.

V. SEd & Moniales ſancti Ioannis de Beueraria Veronenſes, ordinis olim Humiliatorum, ob celebrem famam integritatis canonicorum dicti monaſterij, per illos ad frugem melioris vitæ reformari, ſupplices à Romanis Pontificibus poſtulauerunt, & obtinuerunt, & regulam ſancti Auguſtini cum habitu canonicorum acceperunt. Verum cùm progreſſu temporis ab obedientia reſilire contumaciter cœpiſſent, nec facilè regi poſsēt, dimiſſæ sūt, & habitū mutauerūt.

Monaſterio S. Leonardi ſic reformato Gregorius XII. anno 1408. ſequens priuilegium indulſit, videlicet;

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs ſancti Leonardi de monte Donico, & ſanctæ Mariæ de Friſionaria per Priorem ſolitorum gubernari, ſancti Auguſtini Veronenſis, & Lucanenſis diœceſis monaſteriorum Prioribus, & conuentibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Pia nos excitat, & inducit affectio, vt vos, & monaſteria veſtra in quibus fortè noſcimini diuinis obſequijs mancipati, fauoribus proſequentes Apoſtolicis ad ea paternis ſtudijs intendamus, per quæ ſtatus eorundem monaſteriorum votiua continuè creſcat incrementa.

Hinc eſt, quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt in temporalibus, & ſpiritualibus vos & ipſa monaſteria, autore Domino, ſalubriter proficere valeatis, quòd omnes, & ſinguli canonici, ſiue fratres eorundem monaſteriorum, qui ſunt, & erunt pro tempore perpetuis futuris temporibus, de vno ad aliud eorundem monaſteriorum de licentia tamen Priorum ipſorum monaſteriorum exiſtentium pro tempore, trāſire, ac in eo remanere valeant, quodq; in eodem monaſterio, ad quod taliter tranſibunt, perinde illius canonici, ſiue fratres haberi, ac cenſeri debeant in omnibus, & per omnia, ac ſi in illo Ordine S. Auguſtini regulam, cuius profeſſores eſtis, expreſſè profeſſi fuiſſent, & Priores ipſorum monaſteriorum, qui etiam ſunt, & erunt pro tempore, de anno in annū mutari, ſiue de regiminibus ipſorū monaſteriorum tranſactis ſingulis annis eo ipſo deſtituti cenſeantur. Ita tamen, quod iterum, & iterū de anno in annū in caſu, quo videatur eiſdem canonicis in ſtatum priſtinum eligi, & ad regimina huius aſſumi poſſint, ac electiones huiuſmodi, dummodo per duas partes eorundem canonicorum, et alias canonicè fiant, eo ipſo perinde vim confirmationis habeant, ac ſi per ſedē Apoſtolicam confirmatæ forent, ad hoc etiam Diœceſani loci, & cuiuſcunq; alterius licentia, ſeu conſenſu minime requiſitis. Quodq; vos omnibus, et ſingulis priuilegijs, prærogatiuis, gratijs, exēptionibus, immunitatibus, & præminētijs per eandē ſedē, aut alias qualitercunq; vobis, & eiſdē monaſterijs diuiſim conceſſis perinde vti, et gaudere licitè valeatis, ac ſi vobis, et eiſdem monaſterijs communiter conceſſa fuiſſent, quibuſcunq; conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis, et conſuetudinibus monaſteriorum, et Ordinis prædictorum, iuramento, con firmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, & alijs contrarijs nequaquam obſtantibus, vobis autoritate Apoſtolica, tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Lucæ 5. calend. Maij 1408. Pontificatus noſtri anno 2.

Alia etiam priuilegia eidem monaſterio indulſerant ante reformationem Gregorius Nonus, & Ioannes Vigeſimus ſecundus, & poſt reformationem idem Gregorius Duodecimus, Martinus Quintus, & Eugenius Quartus, & Sereniſſimum Dominium Venetorum, quorum authentica in illius cartophilacijs ſeruantur. Demum Pius Quintus dignitate Abbatiali illud inſigniuit, cui ob commoditatem canonicorum ad vrbem accedentium, Eugenius Quartus Eccleſiam parochialem S. Iuſti intra ciuitatem vniuit, anno 1446. ſexto calendas Decembris. De hoc monaſteria ſcribit Hieronymus de Curte in ſua hiſtoria Veronæ libro 14. ad quem te remitto.

CAPVT DVODECIMVM.

De antiquo monaſterio ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum, per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformato.

I. ANno MCDIX. congregatum fuit Piſis Concilium à Cardinalibus, ſine autoritate Romani Pontificis, in quo ad tollendum ſchiſma Gregorium Duodecimum, & Petrum de Luna Benedictum Decimum Tertium nuncupatum exautorauerunt, & nouum Pontificem Petrum Filagrium ex Ordine Minorum creauerunt, qui Alexander Quintus eſt nuncupatus. nihilominus Gregorius Duodecimus tanquam verus Pontifex nullatenus ſeipſum Pontificatu abdicauit, quin etiam nonnullos Cardinales creauit, quod ipſum Benedictus Decimus Tertius, Pſeudopontifex effecit. Eodem autem anno electus fuit Prior monaſterij Frigdionarij Domnus Leo de Carrate Mediolanenſis, quo exiſtente Priore Domnus Vincentius Ianottus ſancti Frigdiani Prior, referentibus Auguſtino Ticinenſi in Propugnaculo parte 4. cap. 22. & autore Supplementi Chronicorū lib. 14. ſub an. 1407. ad reforma-

dium

dum ſuum collegiū aliquod canonicos ex Frigdionarijs acciuit, cui præfatus Leo cum toto capitulo quatuor viros probos, & prudentes conceſſit, facta eis licentia per publicum inſtrumentum rogatum manu Ser Raphaëlis quondā Ser Benedicti, ciuis & notarij publici Lucenſis, quod inſtrumentū præfatis autoribus teſtantibus, in Archiuis ſancti Frigdiani ſeruatur (etſi reluctātibus canonicis, qui vitæ laxiori iā aſſueuerant, eiuſmodi reformatio ſuum effectum non fuerit aſſecuta) & ita rebus ad deteriora in dies vergentibus, tum, monaſterium, tum, ipſa congregatio ſancti Frigdiani ab illo pendens grauiſſima diſcrimina, & diſpendia poſtmodum pertulerunt, amiſſis multis monaſterijs, quæ ob laxiorē vitam canonicorum dictæ congregationis, paulatim ad manus aliorum deuenerunt, ex quibus fuerunt ſancti Marci Ferrariæ, S. Saluatoris, & S. Sirii in agro Ferrarienſi, S. Frigdiani prope Piſtorium, S. Bartholomæi in Diœceſi Volaterrana, & ſancti Martini ciuitatis Senarum.

II. EOdem autem anno Frigdionarij ad reformandum antiquum cœnobium canonicorum ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum ſunt vocati. De cuius monaſterij fundatione, & vetuſtate plura libro præcedenti cap. 24. & 47. in congregatione Portuenſi, cuius fuerat membrum, à Marco Iuliano clerico Caſtellano, ſub Caliſto II. anno 1122. fundatum, in quo canonica inſtitutio difficillimis etiam temporibus vſque ad hunc annum perſeuerat. Tenebat Prioratum monaſterij Ven. P. D. Franciſcus Capello Patritius Venetus, Ioannis Baptiſtæ filius, & regularis canonicus profeſſus. Conſtat ex literis Apoſtolicis, datis eodem anno à Gregorio Duodecimo in ciuitate Auſtria, quæ eſt in prouincia Fori Iulij 7. idus Iunij, Pontificatus ſui anno tertio. Hic autē Ven. Prior cernens, in ſuo monaſterio numerum canonicorum imminutum, nec poſſe ſperari, illum ex Portuenſibus, de quorum erat congregatione reparari (quippe cœnobium ipſum Portuenſe, quod erat caput cōgregationis, ante aliquot annos Angelo Cardinali ſanctæ Potentianæ fuerat commendatum, qui præter redditus nihil omnino curabat, & ita canonicis fere omnibus fuerat deſtitutū, illius fabricis in præceps dilapſis, vt non iam cœnobium, ſed lapidum congeries, ac ruderū videretur) intellecta fama conuerſionis canonicorum Frigdionariorum, illos ad ſuum monaſterium accedere, & diuina officia in eo celebrare, aliaque ſacra facere, plurimum rogauit: quod & libenter præſtiterunt, miſſis canonicis, quibus habitationem cum Eccleſia, quotidianis oblationibus, quæ in illa fiebant, & ſexaginta tritici ſextarijs annuis pro victu aſſignauit, cum quibus, ob laudabilis illorum vitæ famam, per decem annos triginta canonici commodè in eodem monaſterio vixerunt: intra quod tempus multi nobiles tum ex Venetis, tum etiam ex alijs ciuitatibus habitum canonicorum noſtræ congregationis ibidē aſſumpſerunt, & in canonica obſeruantia magnos profectus fecerunt. Sublato autem ſchiſmate in Cōcilio Conſtantienſi, & Martino Quinto Summo Pontifice communibus votis renunciato, pontificatus illius anno quarto idem Franciſcus Prior vnionem, & incorporationem omnimodam ſui monaſterij cum noſtra congregatione procurauit, & obtinuit, probante Martino Quinto Bullis Apoſtolicis eodem anno, ſecundo calendas Iulias emanatis. quin immo reformationem libentiſſimè complexus, in noſtrā ſocietatem cum ſuis tranſiuit: qui viciſſim in Generalibus Comitijs Bononiæ celebratis anno 1422. primus Prior annualis ſecundum formam ſtatutorum noſtræ congregationis, & tanquam vnus ex canonicis ipſius congregationis fuit deſignatus, confecto publico inſtrumento, rogato per Philippum quondam Stephani de Formaglinis, cuius exemplum ſubijcitur, videlicet;

In nomine Domini Amen. Anno Natiuitatis eiuſdem milleſimo quadringenteſimo, vigeſimo ſecundo, indictione 15. die 12. menſis Maij, Pontificatus Domini noſtri, Domini Martini Papæ Quinti anno quinto, venerabiles viri canonici, ac Dominus Petrus de Padua Rector, & capitulum generale Ordinis canonicorum regularium ſancti Auguſtini de congregatione ſanctæ Mariæ de Friſonaria Lucanæ Diœceſis vnanimiter, & capitulariter congregati in Eccleſia, ſiue monaſterio ſancti Ioannis in monte Bononiæ dicti Ordinis & congregationis, diligenter attendentes, quòd perſona honeſti viri Domini Franciſci Capelli de Venetijs erit Prioratui ſanctæ Mariæ de Charitate de Venetijs dicti Ordinis congregationis menſali, & manuali monaſterij S. Mariæ in Portu Rauennatenſis diœceſis ordinis, & congregationis prædictorum vtilis, & proficua: ac volentes eundem Prioratum ob Prioris defectum in ſpiritualibus, aut temporalibus læſionem aliquam pati, vnanimiter, & concorditer eundem Dominum Franciſcum, licèt abſentem elegerunt, conſtituerunt, & deputauerunt in Priorem annualem dicti monaſterij S. Mariæ de Charitate de Venetijs, cum poteſtate, & arbitrio alijs Prioribus annualibus à dicto capitulo hactenus conſtitutis concedi ſolitis, & quæ facere conſueuerunt Priores dicti monaſterij, & vt conceſſum eſt in dictis literis Apoſtolicis vnionis, & colligationis infradictæ conceſſis dicto capitulo per Dominum Martinum Papam Quintum ſcriptis ſub datum Tibure 2. cal. Iulij, pontificatus ſui ann. 4. præſente, volente, & conſentiente Domino Galdino de Bardis Priore dicti monaſterij ſanctæ Mariæ in Portu, de cuius menſa eſt dictum monaſterium ſanctæ Mariæ de Charitate. Et deinde Dominus Paulus de Briſia dicti Ordinis vice, & nomine dicti Domini Franciſci electi Prioris annualis dicti monaſterij de Charitate abſentis, à dicto Rectore nomine dicti capituli dante recepit librum, & ſigillum in ſignum electionis factæ de dicto Domino Franciſco, ad Prioratum

dicti monaſterij, vt ſupra dictum eſt. mandans idem capitulum omnibus canonicis dicti monaſterij, vt eundem Dominum Franciſcum in Priorē annualem antedictū recipiant, et admittant, ſibiq́; in cunctis licitis, et honeſtis pareant, et intendant. mandans mihi Philippo de Formaglinis, vt de prædicto notario infraſcripto, publicū conficiā inſtrumentū. Actū Bononiæ in Monaſterio S. Ioãnis in mõte Bononienſi, Ordinis et congregationis antedictæ. Præſentibus S. Thoma Zerardi de Lana mercatore, capellæ S. Ioannis in monte, S. quondā Ioannis de Zena Ianardo dictæ capellæ, et magiſtro Hilario quondam Richi de Florentia tinctore, Capellæ ſanctæ Luciæ, teſtibus ad hæc vocatis, et rogatis. Ego Philippus quondam Stephani de Formaglinis ciuis Bononiæ publicus Imperiali, communis Bononiæ, ac Curiæ Epiſcopalis Bononiæ, autoritate notarius, prædictæ electioni, et omnibus, et ſingulis interfui, eaque rogatus ſcribere, publice ſcripſi, ſignoque meo conſueto ſignaui in fidem præmiſſorum.

III. QVa vnione perfecta, canonici noſtri ad monaſterium quoad ſpiritualia, & temporalia reparandum alacrius inſiſtere cœperunt, & primo quidem ſublatis antiquis domibus carioſis, & ruinoſis, ædes nouas extruxerunt, in quibus pluſquam viginti nummorum aureorum millia de communibus contributionibus expenderunt, vt in vetuſtis Chronicis pergameno ſcriptis reperitur. Sed & Reuerendiſſimus Dominus Gabriel Condulmerius S.R.E. Cardinalis, qui Prioratum ſancti Saluatoris Venetiarum in commendam obtinebat, eoſdem canonicos ad officia diuina in dicto Prioratu celebranda vocauit, quod ob eximiam tanti viri erga noſtram congregationem beneuolentiam præſtiterunt aliquot annis, videlicet vſq; ad ãn. 1427. quo anno locum ob cauſas libro ſuperiori c. 24. notatas, decreto Generalis Capituli dimittere ſtatuerunt.

Interim ipſe Reuerendiſſimus Dominus Gabriel Condulmerius ad Summum Pontificatum euectus, Prioratum ſancti Clementis Venetiarū, qui erat antiquum canonicorum regulariū cœnobium, ſed canonicis ante multos annos omnino deſtitutum, tunc vacantem per mortem Domini Iacobi de Leonardis illius vltimi Prioris, qui ſolus ex canonicis regularibus in eo reſidebat, extincta in illo dignitate, ac titulo Prioratus, monaſterio Charitatis perpetuo vniuit, & donauit, datis literis Apoſtolicis apud ſanctum Petrum 4. nonas Decembris anno Domini 1432. & quia prædictum monaſterium ſanctæ Mariæ Charitatis erat membrum congregationis Portuenſis, à monaſterio ſanctæ Mariæ in Portu Rauennę pendens, quod Portuenſe monaſterium epidimia in partibus Romandiolæ graſſante, & multis copijs armatorum per totam illā prouinciam diſcurrentibus, & cuncta ſubuertentibus circa annū Dñi. 1438. multas preſſuras grauiſſimas ſuſtinuerat, canonicis partim morbo extinctis, partim fugatis, omnibuſq; illius bonis à militibus, ſeu latronibus direptis, ne malum capitis in membra deriuaret, idem Pontifex eodem anno monaſterium S. Mariæ Charitatis, cum alio ſancti Bartholomæi prope Mantuam, à prædicto Portuenſi cœnobio, cum omnibus illorum bonis, iuribus, & pertinentijs in finibus tamen Caſtellanæ, Paduanæ, Mantuanæque ciuitatum conſiſtentibus, autoritate Apoſtolica in perpetuum diſmembrauit, & ſeparauit, & ad vniuerſitatem totius congregationis duntaxat deinceps ſpectare, illique ſubiecta eſſe voluit. necnon Priores, & canonicos dictorum monaſteriorum ab omnibus ſolutionibus, & præſtationibus eidem Portuenſi monaſterio debitis abſoluit, & in perpetuum liberauit. Conſtat ex literis Apoſtolicis ea de cauſa directis Mauro Abbati ſanctæ Iuſtinæ Patauinæ, anno 1438. idibus Auguſti, pontificatus ſui anno 8.

PRoficiente verò de die in diem in eodem
monaſterio, vigore diſciplinæ regularis, in IV.
humilitate, & paupertate profunda, circa annum Domini 1505. illuſtriſſimi Comites Collalti, Comites Taruiſij, quandam Eccleſiam ſanctæ Mariæ loci Marcadelli Comitatus Collis alti, & diœceſis Ceneteuſis, quæ de iure patronatus illorum fuerat, cum illius bonis, & iuribus eidem monaſterio conceſſerunt. Conſtat ex concesſione facta per illuſtriſſimos D.D. Comitem Ioannem Antonium, & fratres de Collalto, Comites Taruiſij, & Dominam Catharinam relictam quondam clariſſimi Comitis, & Equitis D. Ioannis Baptiſtæ illorum matris eodem anno die 11. Septembris, quam probauit Iulius II. pridie idus Decembris pontificatus ſui anno 3.

Deinde anno 1547. monaſterium S. Mariæ Charitatis omnia bona, prædia, poſſeſſiones, & iura monaſterij Portuenſis, quæ habebat in ciuitate & diſtrictu Senogalliæ ciuitatis, acquiſiuit, conſentiente toto Capitulo Generali, eodem anno Rauennæ celebrato, publicoq; inſtrumento confecto per Hieronymum quondam Iuſtiniani à Portu, ciuem, & Notarium publicum Rauennatenſem rogato, die 12. menſis Maij, pro quibus monaſterium Charitatis ſoluit tria millia nummorum aureorum, quæ monaſterium Portuenſe occaſione pecuniæ mutuo acceptæ, diuerſiſque perſonis Romæ, & Cameræ apoſtolicæ perſolutæ, creditoribus debebat. probata eſt eiuſmodi acquiſitio per Paulum Tertium ſeptimo calendas Decembris anno ſui Pontificatus 14. exiſtente Priore dicti monaſterij Ven. P. D. Gregorio Barbarigo nobili Veneto, qui nouam monaſterij fabricam inchoauit, quam nonnam illius ſucceſſores perfeciſſent.

HOc monaſterium plerique Romani Ponti- V.
fices ampliſſimis priuilegijs decorauerunt, & muniuerunt, & in primis Innocentius Secundus

dus, illud cum omnibus bonis ſuis ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ recepit, & liberauit à ſolutione decimarum, quod confirmauit Vrbanus Tertius, alio priuilegio Veronę dato die 4. Iulij, in quo prioris priuilegij Innocentij Secundi meminit. Illud eſt in libro Indultorum pag. 587. Alexander Tertius anno 1177. cum eſſet Venetijs, Eccleſiã S. Mariæ Charitatis proprijs manibus conſecrauit, & die dedicationis cũ tribus ſequentibus dictam Eccleſiam deuotè viſitãtibus plenariam Indulgentiam in perpetuum largitus eſt, confectis literis Apoſtolicis, quarũ exemplũ eſt Romæ in Archiuio S. Mariæ Pacis. dies ipſius dedicationis eſt 5. Aprilis, quo Sereniſſimus Venetorum Dux cũ toto Senatu ad prædictã Eccleſiã proceſſionaliter, & ſolẽniter procedit. ferũt Alexand. III. Friderici Primi Imperatoris inſidias, & violentiã declinantẽ, ſub habitu canonico in hoc monaſterio latitaſſe, ibi vero deprehẽſũ à Duce Venetorũ, & toto Senatu cũ honore exceptũ; ac propterea theſauros Indulgẽtiarũ viſitantibus Eccleſiam largitum, quæ non ſolum totius ciuitatis Venetiarum, ſed etiam finitimarum eo die ad prædictam Eccleſiam ſumma cum deuotione quotannis concurſum facientium, vetus, & conſtans eſt traditio, quam teſtantur imagines in maiori Aula Palatij Diui Marci Venetiarum, totam rei geſtæ ſeriem repræſentantes: & quod maioris eſt ponderis, Alexander Sextus in quodam priuilegio, quod authenticũ in eodem monaſterio ſeruatur, dato anno 1501. in quo eiuſdem Hiſtoriæ mentio habetur, per quod priuilegium Priori, & canonicis facultatem indulget, in crepuſculo noctis, ſeu poſt illud, expleto tamen matutino, miſſam Natiuitatis Domini celebrare, quæ noctis tempore celebrari conſueuit. Et licet hiſtoriam, quæ aſſerit, Alexandrum Tertium, ſub canonicorum habitu in prædicto monaſterio deliteſcentem, à Duce Veneto deprehenſum, reijciat Baronius tom. 12. ſub ann. 1177. tamen Indulgentiarum per Alexandrum Tertium, prædictã Eccleſiam viſitantibus largitarum, meminerunt Pius Secundus, Paulus Secundus, Sixtus Quartus, Innocentius Octauus, Alexander Sextus, Clemens Septimus, Gregorius Decimus Tertius, & Clemens Octauus, in alijs literis quarum autographa vidi. Eſt in Archiuo Pacis Romæ copia literarum Alexandri Tertij, ex primo libro Parcorum Venetiarum extracta, carta 128. videlicet. *Hoc exemplum inuentum eſt in primo Parcorum libro Venetiarum: Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori, & fratribus ſanctæ Mariæ de Charitate ſalutẽ, & Apoſtolicam benedictionem. Cum pro commodo generalis Eccleſiæ, cuius curã, & regimen licet immerito gerimus, veniſſemus Domino ducente Venetias, ad petitionem veſtram, pro noſtri officij debito, nonas Aprilis, Eccleſiam veſtram, inuocata Spiritus ſancti gratia, dedicauimus, & omnibus qui in anniuerſario dedicationis, vel tribus diebus ante, vel poſt eandem Eccleſiam contrito animo deuotè, & humiliter viſitauerint, de pœnis ſibi iniunctis, confiſi de miſericordia Ieſu Chriſti, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli meritis, duximus indulgendos. Ne igitur illud Indulgentiæ, quod viſitantibus Eccleſiam veſtram annuatim indulſimus, impoſterum à memoria hominũ elabatur, remiſſionem, quam fecimus, autoritate Apoſtolica confirmamus, eamq́; ad perpetuam memoriam futurorum in ſcriptis duximus redigendam. Dat. Venetijs in Riuo alto 4. calend. Iulij. Ego Bonincontrus Ducatus Venetorum Scriba hoc exemplum ſumptum ex authentico, nihil addens, vel minuens, vt comperi, ita bona fide ſcripſi, & exemplaui, & meo ſigno corroboraui currentibus anno Dom. 1320. indict. 3. die 10. Aprilis.*

INnocentius Tertius aliud priuilegium prædicto monaſterio conceſſit, quod quia in libro Indultorum non habetur, hic addendum curaui. VI.

Innocentius Epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei, dilectis filijs Vincentio Priori S. Mariæ in Portu, eiuſq́; fratribus, tã præſentibus quã futuris Religioſam vitã profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Charitate conſtructam in poſſeſſionibus à Marco Iuliano infra Ducatum Venetiæ beato Petro collatis, quas piæ recordationis Innocentius Secundus Eccleſiæ veſtræ commiſit, cum omnibus pertinentijs ſuis, ad exemplar eiuſdem prædeceſſoris noſtri, ſub beati Petri iure, ac patrocinio perpetuis temporibus manere ſancimus. Statuentes, vt decimæ laborum veſtrorum, quos proprijs ſumptibus colitis, fratrum ibidẽ Deo ſeruientium vſibus cedant. Porrò quamdiu religio in eodem loco durauerit, tam de Eccleſia ipſa, quam de omnibus ſuis appendicijs canonicè habitis, vel habendis ordinandi, & diſponendi, ſecundum veſtram prouidentiam, & arbitrium, prout melius ad honorem Dei, & vtilitatem eiuſdem loci vobis viſum fuerit, in temporalibus, & ſpiritualibus liberam vobis concedimus facultatem. omnibus Eccleſiaſticis, ſecularibuſuè perſonis vobis ſuper hoc contradictionem, ſeu moleſtiam inferendi Apoſtolica autoritate licentia interdicta. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promouendi, à diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſi quidem Catholicus fuerit, & communionem ſacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea voluerit vobis gratis, & ſine prauitate aliqua exhibere, alioquin liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antiſtitẽ, gratiam, & communionem Apoſtolicæ ſedis habentem, qui noſtra fretus autoritate vobis quod poſtulatur, impendat. Sepulturam quoque ipſius loci liberam Eccleſiæ decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat: ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum fas ſit, in eadem Eccleſia, ſeu in rebus ad ipſam pertinentibus, ſibi aliquid vindicare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed integra omnia conſeruentur, eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura: ſalua Sedis Apoſtolicæ autoritate. Ad huius autem conceſſionis indicium, ſeu quod eadem Eccleſia cum ſuis poſſeſſionibus beati Petri iuris exiſtat, vnum Bizantium nobis, noſtriſq; ſucceſſoribus annis ſingulis perſoluetis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisuè perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo tertiouè commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui dignitate careat, reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Petrus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ioannes Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ioannes Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Guido Praneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ioannes tituli ſancti Stephani in Cœlio monte presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Soſredus tituli ſanctæ Praxedæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ega Vencius ſanctorum Ioannis, & Pauli presbyter Cardinalis tituli Panachij.

Ego Benedictus tituli S. Suſannæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Rogerius tituli ſanctæ Anaſtaſiæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Gregorius ſancti Georgij ad velum aureū Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Guidus ſancti Nicolai in carcere Tull. Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Guala ſanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Octauius ſanctorum Sergij, & Bacchi Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Data Romæ apud S. Petrum per manus Ioannis ſanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis, S. Romanæ Eccleſiæ Cancellarij 5. idus Ianuarij, indictione 11. Incarnationis Dominicæ anno 1206. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ III. anno 10.

Honorius III. ān. 1285. aliud priuilegiū cōceſſit, q; in lib. Indultorum pag. 175. videri poteſt.

Eugenius IV. anno 1446. lapidem porphireticum pro maiori capella fundanda cum ſequentibus literis tranſmiſit, videlicet:

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs canonicis regularibus S. Mariæ de Charitate de Venetijs, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Olim felic. record. Caliſtus Papa II. prædeceſſor noſter oblatas à Petro presbytero poſſeſſiones in loco nunc Eccleſiæ, & monaſterij veſtri ſitas, acceptans, prædictam Eccleſiam veſtram inibi ædificari, et per regulares canonicos, parum eſtis ſucceſſores, ſub Principis Apoſtolorum protectione voluit gubernari, Deinde ædificaturis eandē Eccleſiam ipſis canonicis lapidem miſit, qui primus in iaciendis dictæ Eccleſiæ fundamentis ponendus, benedictionem Domini, et Dei noſtri in eodem loco aſſuturam prænuntiaret, gaudemuſque ſanctam prædicti prædeceſſoris noſtri intentionem effectum optatum hactenus habuiſſe: quandoquidem locus ipſe in numero canonicorū, omniq; alia ex parte in primis regulari obſeruantia, et cæteris virtutibus cōcedēte Domino eſt adauctus, adeo, vt Eccleſia ipſa cōfluenti ad deuotionē populo, & diuina celebraturis officia canonicis ſtrictior videretur haberi, qua ratione cū eſſet vobis p Chriſti fideliū eleemoſynas oblata occaſio, prædictam Eccleſiā proximis temporibus cum noſtra licentia ampliare cœpiſtis, et ſicut nobis ſignificare curaſtis, nunc capellam dictæ Eccleſiæ maiorem fundare, atque erigere inſtituiſtis. Quare poſſeſſori virtutum Domino concedente, Religioſæ vitæ celebrator perpetuus nobis notiſſimus talis eſt, vt eius odore Ciuitatē Venetiarum lætificet, & bonis repleat exemplis, cupientes prædicti Caliſti prædeceſſoris noſtri veſtigia imitari, lapidem porphireticum, qui primus omnium in fundatione prædictæ maioris capellæ ponatur, et licentiam conſtruendi dictam capellam, ſimul cum noſtra benedictione, vobis mittimus. Volentes, quod ampliata huiuſmodi Eccleſia omnibus Indulgentijs, priuilegijs, et gratijs gaudeat, et vtatur, quibus parua, et ante appoſitam amplificationi manum gaudere, et vti ſolita erat. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1446. tertio nonas Septembris Pontificatus noſtri anno 16.

Anno 1566. Pius V. Abbatiali dignitate monaſterium inſigniuit.

Anno autem 1502. Sanctimoniales S. Danielis curante Sereniſſimo Principe Leonardo Lauredano, & iubente Romano Pontifice, Alexandro curæ, ac regimini Abbatis S. Mariæ Charitatis, & totius congregationis ſubditæ fuerunt, ſub qua per annos centum manſerunt, cum autem longa experientia didiciſſent Abbates monaſterij Charitatis, illorum autoritatem conditione temporum ad earum regimen non amplius ſufficere, D. Petro Veneto Abbate cū Sereniſſimo principe ſecreto rem agente, curæ ac regimini Patriarchæ Venetiarum traditæ ſunt.

EX monaſterio S. Mariæ Charitatis multi viri præclari, ijq; religioſiſſimi prodierunt, videlicet D. Nicolaus Bononienſis, qui ante reformationem fuerat canonicus S. Ioannis in mon-

te Bononiæ, ſed deſiderio arctioris vitæ, in dicto monaſterio reformationem Frigdionariam amplexatus fuit, qui per viginti annos fuit Prælatus in noſtra congregatione, & ſex annis Rector generalis, & cum eſſet Prior monaſterij Lateranenſis, à ciuibus Bononienſibus Epiſcopus poſtulatus, dum Roma Bononiam reuertitur in itinere defunctus eſt Lucæ, ſepultuſque in Eccleſia S. Frigdiani. D. Benedictus de Placentia, qui tribus annis fuit Rector generalis, & Romæ obijt Prior Lateranenſis anno 1451. D. Aurelius Placentinus, qui pluribus annis ſummum regimen totius congregationis obtinuit, & fuit etiam Prior Lateranenſis, ſub cuius regimine congregatio multorum monaſteriorum acceſſione plurimum fuit dilatata, D. Oroſius Mediolanenſis, qui ſimiliter fuit Rector generalis. D. Titus Ferrarienſis, qui fuit Adriæ Epiſcopus. D. Thadæus Venetus Epiſcopus Scodræ in Illirico, D. Hieronymus Rhigettus, qui fuit Epiſcopus Caprularum. D. Gabriel Flamma Epiſcopus Clodienſis, omnium Concionatorum ſui æui præclariſſimus, & eloquentiſſimus, qui multa verſibus, & ſoluta oratione ſcripſit, cuius adhuc memoria in populis viuit. D. Laurus Venetus, qui in ſuo reditu à prædicatione Panormitana vbi conciones Quadrageſimales habuerat, ab Infidelibus captus, inedia, ſqualoreque confectus, in Domino requieuit ante annos quadraginta.

In Eccleſia ſanctæ Mariæ Charitatis cunduntur Reliquiæ Beati Aniani Epiſcopi Alexandrini, Marci Euangeliſtæ diſcipuli, eiuſq; in Epiſcopatu Alexandrino primi ſucceſſoris, quæ anno 1288. Venetias translatæ, ac in Eccleſia S. Clementis primum poſitæ, ad dictam Eccleſiam anno 1455. die quarto Nouembris ſunt translatæ. Reperitur in eadem Eccleſia vna de Coſtis B. Bartholomæi Apoſtoli, cum alijs minoribus reliquijs.

Sunt quoque in illa tria Mauſolæa triũ Principum Venetorum magnificentiſſimè ornata, Marci Barbarici, Auguſtini Barbarici, & Nicolai de Ponte, & alia multa Patritiorum Venetorum.

CAPVT DECIMVM. TERTIVM.

De Inſulis Diomedæis, & Monaſterio Tremitano.

I. ANno 1412. Greg. XII. iubente canonici Frigdionarij perantiquum, & nobile cænobiũ S. Mariæ Tremitanum in Inſulis Diomedæis reformandum ſuſceperunt, cuius reformationis progreſſum priuſquam explicemus, poſtulat ipſius loci dignitas, vt illius deſcriptionẽ breuiter ſaltem attingamus; quod faciliùs, libentiùſq; præſtabimus; quia de Inſulis Diomedæis, quas modò Tremitanas dicimus, integrum opuſculũ ſex libellis diſtinctum ante ãn. 100. edidit Benedictus Cocorella Vercellenſis, & noſtræ congregationis canonicus ſtylo ſincero, nec parum erudito, & ornato, cui quæ nunc ſubijcimus, vt plurimum accepta referenda præmonemus. De Inſulis Tremitanis, olim Diomedæis, variam apud Hiſtoricos, & Coſmographos opinionem inuenimus, nam Ptolomæus quinq; fuiſſe cõmemorat. Plinius verò lib. 3. Naturalis Hiſtoriæ, & Strabus lib. 6. duas tantum. & hic quidẽ vnã Diomedæã à Diomædis Mauſoleo, alteram Teutriã; ille verò vnã tantum habitabilẽ, alteram deſertã fuiſſe ſcribit. Cõſentiunt omnes tum veteres, tum recentes, Diomedæas à Diomede Ætoliæ Rege poſt euerſum Ilium illic cum ſocijs aduecto, ibique ſedibus poſitis, vita functo, ac tumulato, ſic cognominatas. Hæ sũt in mari Ionio Dauniã abluẽte, quã nunc Apuliam dicimus, non procul à monte Gargano, vel à Sipontinis, & à continenti miliario octauo ſupra decimum diſtantes, de quibus Virgilius, Ouidius, Dionyſius & alij plura, necnõ D. Auguſtin. de Ciuitate Dei lib. 18. & c. 18. de auibus Diomedæis loquens, Inſularũ ſcopulos tenentibus, quas ſocios Diomedis ibidem merſos, & in volucres mutatos ipſe Diomedes apud Virgilium ſic queritur.

Hanc etiam horribili uiſu portenta ſequuntur,
Et ſocij amiſſi petierunt æthera pennis :
Fluminibus vagantur aues, heu dira meorum
Supplicia, & ſcopulos lacrymoſis vocibus implent.

SVnt autẽ huiuſmodi aues, qñdoquidem in illarum mentionem incidimus, Anatis amplitudine paulò grãdiori, plumas habentes in tergo colore glaucas, vel ſubnigras, ſub pectore aũt albas, capite ſunt groſſiori, ac rotũdo, oculis igneis, roſtro ſubadunco, breuibus cruribus, & pedibus croceis, ac cartilaginatis inſtar anſeris, aliſq; oblongis. Et quanquã alibi ẽt, vt nonnulli aſſerunt, inueniãtur, maiore tñ numero, & copia apud Diomedæã Inſulã habentur. Nidificant autẽ in foraminibus ſaxeis, vno tñ ouo ſingulæ contentæ. Diẽ medio in pelago piſcando peragunt. Nocte reuertũtur in cryptas, & ſub primum noctis crepuſculum, ſcopulos æſtate clamoribus implent. Earum garritus veluti vox vagientis infantuli; & niſi quiſpiã ipſarũ cognitionẽ calleret, crederet pueros potius in cunis vagire, quã garrire alites in cauernis. Pulli iſtarum auium ſunt in Autumno pingues, & tunc incolæ ferreis eos aucupantur vncis, non ad veſcendum tamẽ, quia earum carnes graui quodã odore ſtomachũ faciunt, ſed ad excipiendum adipem, qui collectus, & adſeruatus languoribus plurimis medetur. Nam huius adipis liquor, vt à pleriſq; compertũ eſt, prodeſt omni neruorum contractioni ex cauſa frigida, & mixta orienti, nec non humorum algen- II.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tiũ, rigentiumque diſcurſui. Adiumentum prę-
terea non mediocre affert omni colliſioni,& debilitati ex diuturna ægrotatione conſecutæ, & dolorem podagræ, chiragræque mirifice ſedat. Hæ aues Artennæ modò ab incolis vocantur.

III. FVerunt, qui crederent, has inſulas vnico prius ambitu conſtitiſſe. Verum longo poſt tempore vi ventorum,& pelagi ſæuitia in tres, aut etiam plures diuiſas, vt de Trinacria Virgilius 3.lib Æneidos phibet, quod q credere velit, haud diſſiculter pōt. nam videntur nunc etiam montium amphractus, ſcopulique ſub aquis latentes, quos vnum fuiſſe olim montem credendum ſit, ideoque Diomedis nomine paulatim obſoleſcente, inſulas Tremitanas ab aſpectu trium montium nuncupatas, quorum vnus ab alio interfuſo maris brachio 500. circiter paſſibus ſecatur. Harũ prima Deiparæ glorioſæ, ac D. Nicolao dicata eſt. Secunda B. Iacobo Apoſtolo maiori,& ſancto Domino Epiſcopo,& martyri. Tertia Capparia dicitur, quod cappares gignat. Hæc poſtrema Septentrionem reſpicit,& 25. ſtadiorum ambitu perſtringitur, nullis ædificijs ornata, virgultis tantum,& vepribus abundans. Secunda in Occidentem vergit, Zephyris ſubiecta, cuius ambitus eſt ſtadiorum quadraginta, quæ præter ſacellum ſanctis Iacobo Apoſtolo, & D. Antiſtiti, & martyri dicatum, humilibus nonnullis caſis ad laborantium potius commodum, quam ad ornatum extructis, conſtat. Copioſius abundant in illa,& creſcunt altius virgulta plurima, videlicet Barba hircina, Roſmarinus, Stinchus,& arbuta, ac patulis ramis ſilueſtris Pinus,& Mirthus, quorum omnium copia tam denſa eſt, vt nemus, aut ſacer lucus, ad habitantium neceſſitatem facile ſuppeditãs eſſe videatur. huius ſolũ ferax,& pingue, campos habet varijs arboribus conſitos, tũ maximè Oliuetis, ac Vinetis excultos, ex quibus oleum, vinum, ficus, ceraſa, mala punica,& alia id genus ſuauiſſima colliguntur. At in prima, quæ cæteris magis celebris eſt, templum, & Regiam, & Diomedis tumulum extitiſſe. nemo dubitare debebit: cum præter Hiſtoricorum autoritatem, extent adhuc ædificiorũ parietinæ, ſtructurarũque ruinæ,& fundamẽta ipſa vetuſtate antiquiora, quæ quotidie ab incolis excauata rem teſtẽtur. quin & antrum ſaxeum, quod tumulũ Diomedis vocant, nunc etiam præmonſtratur, Deiparæ Virginis indicio ante longa ſecula detectũ, in quo aureorum non mediocris theſaurus, & iuxta complura defunctornm corpora iacebant, inque vno ſepulchro eximium caput repertum, corona deaurata, pretioſis lapillis intertexta redimitum, quod vel Regis Diomedis, vel eius filij antumant extitiſſe, coronaque ipſa in hodiernũ diem ſupra lãpadem ante maiorem templi aram pendet. Nũc vero in eadem Inſula templũ cum cœnobio canonicorum,& arce tutiſſima,& omni genere armorum,& commeatus, cũ valida manu defenſorum viſitur. in litore verò exiguum Nauale, cum nonnullis caſis, vulgo Magazenis, ad excipienda nauigiorũ onera conſtructis cernitur: ex quo nauali ad ſacrum promontorium accliuo, flexuoſoque tramite commodiſſime delapidato ad duo ſtadia aſcenditur. in cuius vertice pualida,& machinis bene munita turris fundata eſt, quæ portui imminens, cum facile tutum reddit. Hæc prima eſt montis cuſtodia, vbi confluentium arma deponuntur, cuius portam ingreſſi planitiẽ late patentem intuentur, quã via cementis,& arte adæquata,& ad amuſſim directa ad arcẽ, longitudinis duorum ſtadiorũ mediam. diuidit, reperta ſunt autem à foſſoribus in eadem planitie mira ædificiorũ fundamenta, & pauimẽta, loca plurima, vaſaque fictilia vetuſtiſſima, quibus ſummos viros ibidẽ aliquando habitaſſe facile credi poteſt: cuius latera rupes, vtrinque altiſſimæ,& turres meridiem verius tres præmuniunt, ex quibus arceri, cõprimique portum inuadentes, vel infeſtantes poſſint. Arx ad Occidentem habet frontem, ſuper ingens ſaxũ firmata & extructa, muro vngulato deſuper erecto, ac depreſſam foſſam exciſo habens ſaxo, cuius latera dilatantur in medio. ſed deorſum poſtmodũ in anguſtias protenduntur. ſaxis præruptis, ac rupibus cingitur altiſſimis, quibus vtrinq; obſtantibus nulla ex parte adiri pōt. In ea cœnobium ſitum eſt, vltra quod nihil aliud ſtructuræ cultioris habetur, præter templum humile D. Nicolao dicatum

Demum in ipſius Arcis vmbilico, vbi Diomedæum Fanum ex vetuſtiſſimis fundamentorum indicijs fuiſſe creditum eſt, nunc celeberrimum templum Deiparæ Virgini Marię dicatum fulgeſcit, in quo vetus illius ſimulachrum miraculis innumeris claret, quod ab omnibus Adriaticum nauigantibus, in veneratione habetur. Ferunt illud temporibus Imperatoris Conſtantini per Almeradum quendam Pracoracenſem Antiſtitem ſolemni ritu conſecratum, ex quodam inſtrumento vetuſtiſſimo. verum crediderim, nõ ſub Magno Conſtantino, ſed ſub alio eiuſdem nominis Inperatore id contigiſſe, vt ex ſeqq. patebit.

HIs de Inſulis Diomedæis, ſiue Tremitanis præmiſſis, reliquum eſt, vt qui Diomede extincto locum poſt longa ſecula coluerint, & quanam via ad noſtros canonicos deuenerint, breuiter aperiamus. Principio igitur cũ hic locus multò tempore à nullo penitus habitatore coleretur, eſſetque latronum,& pyratarum ſingulare profugium, vir quidam venerabilis, & ſanctus, IV.
quietis,& ſolitudinis amator, quò ſe totum Deo dicaret,& diuinis liberius inſiſtere poſſet contẽplationibus, tanquam alter Elias à ſecularium rerum ſtrepitu ſe ſubtrahens, hunc in locum ſeceſſit, vbi cœli ſalubritatẽ, ſolitudiniſque dulcedine plurimum oblectatus, cœpit ſibi domunculam

In

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in parte maioris Inſulæ, quam D. Nicolao ſacrã [illegible], ad diuertendum erigere: nam ſtructuræ Diomedeæ, vel ob nimiam vetuſtatem, vel quia nullus per longa tempora inſulam illam habitauerat, funditus corruerant, & ita erant æquata ſolo, vt ruinæ vix altè defoſſæ poſſent inueniri. ibi cum vir ille Deicola ingenti animi tranquillitate frueretur, & cœleſtem in terris vitam ageret, die quadam deuotiùs orationi incumbens, vidit in exceſſu mentis glorioſam Saluatoris Matrem talia ſibi monita proferentem: Surge, inquit, & accepto ſarculo fode in tali loco feſtinatò, nam ibi pecuniam non modicam defoſſam inuenies, quam accipiens, concitus ad litora continentis nauiga, indeq; comparabis, quæ ad templum meo nomini fabricandũ fuerint neceſſaria. his dictis B. Virgo diſparuit: exurgens vir Dei, & ad ſeipſum rediens, cœpit diu, multumque cogitare huius viſionis nouitatem, totuſque ancipiti cogitatione turbatus meditabatur ſecum tacitus, eſſetne an minus tali oraculo præſtanda fides. Itaque dum poſtridie cœleſtia tota mente contemplaretur, ecce iterum Ven. Deipara oranti viro implacido vultu, ac turbatis oculis apparuit, cumque cur primæ iuſſioni non obtemperaſſet, durius increpans, ad locum præmonſtratum protinus fodiendum vt accederet, ac ſingula perficeret, iteratò præcepit: quæ ille ſtudioſius adimplere ſatagens, foſſarium illico arripuit, & iuxta tumulum quendam circum fodiens, reperit vaſa nonnulla monetis aureis, atque argenteis oppleta, & in ipſo tumulo coronam deauratam, vti prænarrauimus. Illico vir Dei humi ſtratus, in laudes B. Virginis prorupit, & theſaurum nummorum colligens ſtatuit quamprimum diuinis monitis obedire: paratoque nauigio, illud ſolus ingreſſus, breuiſſimo temporis ſpatio ad quandam Vrbem peruenit, comparatiſque omnibus ad fabricam neceſſarijs cum naui oneraria protinus cum illis in inſulam eſt reuerſus, conductiſque artificibus templum in honorem Dei, & B. Virginis extruxit. Cuius templi fama cum apud vicinos continentis accolas percrebuiſſet, & deuotiùs ad illud homines accederent, cœpit ipſa B. Virgo pluribus in eo miraculis coruſcare. Itaque vir pius cernens Eccleſiæ deuotionem, crebreſcentibus ſignorum prodigijs, in dies apud populos augeri, de templi cura religioſis aliquibus committenda cogitare cœpit, per quos & Dei cultus, & deuotio fideliũ augeretur: quare ad vrbem Romanam profectus egit apud Pontificem, vt Religioſos templo prædicto, & inſulæ deputaret, quibus ipſius templi, totiuſque inſulæ adminiſtratione reſignata, plenus bonorum operum, & dierum paulo poſt in pace obdormiuit. Religioſi autem illi plurimis annis inſigni ſanctitate celebres apud omnes habebantur, curæque templi, & diuino cultui accuratius inſiſtentes, tam deuotione apud finitimas gentes, quam opibus mirum in modum excreuerunt, quippe quamplurimi nobiles, & Principes ipſorum, & loci Religione vehementer allecti, caſtra, villas, agros, Tremitano templo in remiſſionem peccatorum ſuorum, & animarum ſalutem libero munere concedebant.

CVius autem inſtituti, vel ordinis eſſent illi V.
religioſi, & quæ bona, caſtra, villas, & oppida monaſterium Tremitanum haberet, ſubiectum Leonis IX. priuilegium anno 1054. emanatum, ſic monſtrabit:

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Eccleſiæ S. Mariæ ſemper Virginis in Inſula, quæ Tremiti dicitur, & per eam Quiſinolpho Abbati, ſuiſq; ſucceſſoribus canonicè intrantibus in perpetuum. Omnium Sanctorum merita, cum ſicut oportet, ſolemni veneratione colamus, dignum vtiq; ac iuſtum eſt, vt Reginam Cælorum, poſt Creatorem filium ſuum vnigenitum, omni creaturæ deuota mente præponamus, & in locis ſpecialiter ſibi dicatis bona, quæ poſſumus, hilari exhibitione faciamus. Venerabilis frater, & Abbas eiuſdem monaſterij Quiſinolphe iuſtis petitionibus tuis annuentes, per priuilegium S. apoſt. ſedis confirmamus eiuſdẽ Eccleſiæ bona, quæ iuſte, ac legaliter videtur habere, aut vnquam fidelium donatione habitura eſt, & nominatim hac in Comitatu Theatino Eccleſiam S. Mariæ ad Freſam, Caſtellum de Riuoarmari cum pertinentijs, medietatem Caſtelli Planatij, cum ſuis pertinentijs. in Comitatu Tremuloſe Eccl. S. Pauli, & Eccl. S. Ioannis de Montenigro, Eccl. S. Sylueſtri, item S. Eleutherij, tertiam partem de Caſtello Amari cum ſuis pertinentijs, Caſtellum Guilonisij cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de la Vetrana cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de Campo de Abbatiſſa, Eccleſ. ſancti Quirici in principatu Beneuentano, Eccl. S. Luciæ, item Eccl. S. Ioannis, Eccl. S. Mariæ ad Cornitum, Eccleſiam S. Nicolai ad Caſtellum de Torra, Eccleſiam S. Martini Apiſille, Eccleſiam S. Viti, Ciuitatem de mare cum ſuis pertinentijs, quantum ad ſe iuſtè pertinet, Caſtellum de Vena de cauſe cum ſuis pertinentijs, Eccleſiam S. Ioannis, Eccleſiam S. Angeli. In Ciuitate Veſtia Eccleſiam S. Ioannis, & S. Laurentij. Si quando Abbas ipſius loci de hac luce migrauerit, bonus, & idoneus frater in dicta congregatione digna electione ad idem monaſterium ſecundum regulam S. Benedicti ſubrogetur, & nullo modo ab aliquo, niſi à Summo Pontifice canonicè conſecretur. ſciens locum ipſum ita Apoſtolicæ ſedi eſſe ſpecialem, ac proprium, vt nullus præter eam in eodem loco ſibi vſurpet aliquod dominium. Quapropter temeratoribus huius noſtri priuilegij damnationem pro ſacrilegio æternam, & debitum talibus anathema ab Apoſtolica ſede intendimus, & comminamur. Pijs verò obſeruatoribus eius ſempiternam à filio, & Domino ipſius perpetuæ Virginis Mariæ recompenſationem meritis eius, Sanctorumque Apoſtolorum patrocinijs pro ſua beneuolentia, & deuota obedientia peroptamus. Datum 5. idus Nouemb. per manus Federici Diaconi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarij, & Cancellarij Vice-

do-

domini Hermanni Archicancellarij, & Colonienſis Archiepiſcopi, Pontificatus Domini Leonis noſtri Papæ anno 5. Indictione 6. ann. 1054. Simile priuilegium dedit Nicolaus II. Abbati Tremitano anno. 1061. vt aliud Anacleti pſeudopapæ omittamus an. 1087. emanatum, quorum exempla in noſtro Archiuo Romano vidi.

VI. CÆterum, vt ſolet plerunque in magnis diuitijs ſanctitas periclitari, monachi progreſſu temporum à rigore diſciplinæ monachalis plurimum deſciuerunt: quàm ob cauſam illis loco amotis, alij ex ordine Ciſtercienſium, ingenti ſanctitatis fama tunc celebri, ex monaſterio Caſæ nouæ propè ciuitatem Pannenſem celeberrimo in locum priorum, autoritate Apoſtolica, ſunt ſubrogati per Eugenium Pontificem huius nominis Tertium. vt ex priuilegio Innocentij Tertij, dato Peruſij calendis Iunij Pontificatus ſui anno nono, q incipit: *Retulit &c.* & ex alio Alexandri IV. dato anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſexto, quod incipit: *Religioſam vitam &c.* Abbatibus Caſæ nouæ directis colligitur, quorum authentica ſunt in Archiuo Tremitano. Qui optimis moribus, regularibuſque inſtitutis breui priſtinum decus ſancto loco reddiderunt, miramq; ſibi ipſis adiacentium populorum deuotionem conciliauerunt. Qui vt vitæ ſanctitate optimè apud illos audiebant: ita non defuerunt, qui crederent, illos theſauris & magnis opibus abundare, nam plurimi deuotionis gratia in Inſulam confluebant, Virginiſque Beatiſſimæ adorato ſimulachro, oblatiſq; templo muneribus ad propria remeabant. Hocque facto, fama percrebuit apud finitimas nationes, templum ipſum auro, gēmiſque ac huiuſce generis ornamentis eſſe quàm maximè refertum. quam rem quidam ex Almaſio Caſtro decem millibus paſſuum à Spalatro Dalmatiæ oppido diſtante audientes, auaritiæ ſtimulis exagitati, decreuerunt in Inſulam nauigare, & cuncta, quæ poſſent, rapere, & exportare (erant enim latrones & pyratæ, Adriaticum atrociter infeſtantes) inſtructaque Biremi, verſus Inſulam nauigantes, portum pacificè ingreſſi fuerunt. Itaque per fraudem cœnobium occupare meditati vnum ex ſocijs vita functum ſimulant, & chriſtianæ ſepulturæ velle illum tradere confingūt, quē veluti mortuum capſæ inſtar pheretri componunt, & ſub ipſo gladios abſcondunt. qua machinata fraude cœnobitas adeunt, cum maxima precum inſtantia petentes, vt & funerales exequias apud ipſos celebrare concedant, & defunctum ſuum ad ſepulturam recipiant. Religioſi verò rem ſic habere facilè credentes humaniter, & piè votis annuunt ſupplicantium, & nihil fraudis ineſſe cogitantes, pheretrum leuantes, in Eccleſiam de more detulerunt, ſequentibus à tergo machinatoribus, & ſuper ſimulatum mortuum luctum ſimulantibus: quod cum in medio Eccleſiæ poſuiſſent, & in modum coronæ circumſtantes, exequias celebrarent, nefarij prædones mutuo ſeſe contuentes, aperta capſa, moxque arreptis gladijs, in ſanctos viros inſilientes, illos ferè omnes cum monaſterij famulis immaniſſimè trucidauerunt. Inde ad prædam conuerſi, omnia templi ornamenta, & reliquam loci ſupellectilem diripuerunt: cætera vero ferro, & igni vaſtauerunt, & ſtructuras, præter partem Eccleſiæ, vbi maior ara ſita eſt, funditus euerterunt: ſicque direptis omnibus, & fracto monaſterio, præda nobili referti, domum hilares, & ludentes redierunt. quos tamen vltio Dei mox eſt ſecuta, quæ non ſolùm in eos, ſed etiam in totam illius Caſtri gentem per 200. circiter annos & fortaſſis amplius deſæuit adeo, vt ex eo die nunquam agri, nunquam vineæ, nunquam oliueta, campiq; fertilitatis quidpiam attulerint: ſed aut vis grandinis eorum prædia demoliretur, aut æſtus exſiccaret, aut pruina decoqueret: nullus in arboribus fructus ad maturitatem perueniret, ſed immaturi omnes defluerent, nec ſpicæ ſemine replerentur, nec herbæ pecori ſufficientes germinarent: & vel mulieres eorum abortum paterentur, vel nati pueri manci, & diſcerpti eſſent, alijque gibboſi, alij monſtruoſi, aut elingues, aut cæci naſcerentur: Cætera hominum multitudo, quæ tunc fuerat, ægrotationibus, & morte acrioribus, quam ſolebant, diuexaretur: Nam incolæ illius caſtri ſupra 100. annum ſub excommunicationis vinculo permanſerunt, à quo cum abſolui ſe plurimum exoptarent, communi conſilio decreuerunt, ad Vrbem ſacerdotem ſuum parochialem deſtinare, vt publicis impenſis abſolutionis beneficium impetraret. qui cum domum rediens, poſt multos labores attuliſſet, & pecuniam, quam pro illa obtinenda expenderat, à comparochialibus ſibi ſubditis repeteret, illi ingratiſſimi, & tanto beneficio nunquam digni, in Paſtorem inſurgentes, pro accepto beneficio cæſum turpiter interemerunt; ſicque in maledictionis ſententia obſordeſcentes, innumeris obnoxij calamitatibus, de malo in peius ruerunt, vt de illis quam veriſſimè dici potuerit cum Pſalmographo: *Dilexit maledictionem, & veniet ei, & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo: & induit maledictionem ſicut veſtimentum: & intrauit ſicut aqua in interiora eius, & ſicut oleum in oſſibus eius:* Quo verò tempore malum iſtud, grandeque piaculum in ſanctum locum fuerit admiſſum, indicant Innocētij III. literæ ad Electū Sipontinum, anno ſui Pontificatus 16. directæ, incipientes: *Lacrymabilem* in quibus rei ſeriem narrat, & eidem mandat, vt nonnullos de Sipontina Diœceſi, quos à Pyratis bona monaſterio deprædata audierat coēmiſſe, accepto pretio, quod ſoluerant, monaſterio reſtituerent, quod indicio eſt, ſub illud tempus contigiſſe.

Poſt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

VII. POſt diſceſſum autem illorum ſacrilegorum reuerſus ad Inſulam Abbas, nam diebus, quibus hæc monaſterio acciderant, Dei nutu aberat, videns monachorum famulorum ſtragem, & monaſterij ruinam, conſternatus animo, modicas, quæ ſuperfuerant reliquias collegit, & apud Pontificem conqueſtus, egit, vt anathemate mulctaret illos ſacrilegos, & prædam, quam ex cœnobio aſportauerant, reſtitui iuberet. Cuius ſupplicationibus cum annuiſſet Pontifex, nihilque rerum ablatarum reſtitueretur, ſupra centum annos (vt dictum eſt) excommunicationis vinculo conſtricti permanſerunt. Verùm cum diffiderent Abbas, & ſui monachi, & reputarent, non eſſe ſibi integrum, in Inſula commorari, locum deſeruerunt, Deo, & B. Virgini Deiparæ illum obnixè commendantes. Manſerunt tamen in monaſterio Tremitano vſque ad tempora Alexandri IV. vt ex quodam priuilegio eiuſdem Alexandri proximè citato ſatis patenter colligitur, quo tempore deincepſque fama huius atrociſſimi facinoris apud vicinos populos increbreſcente, nemo audebat ad Tremitanas inſulas nauigare, nullum tutò exiſtimans, inibi futurum, cuius rei gratia paulatim cœpit locus ipſe à cunctis euitari, & in ſolitudinem reduci, tandemq; titulus Abbatiæ cum ſuis redditibus, qui haud exigui erant, cuidam Cardinali eſt commendatus, taliterque per annos plurimos perſeuerauit: poſt quos cum locus tam ſacer, & venerandus à nemine coleretur, viro cuidam ſolitudinis percupido in illo ſeſe recipere, Deo inſpirante, in mentem venit, vt ibi ſolitarius diuinis meditationibus quietius vacaret. in quem Dei fretus auxilio deueniens, Inſulam Diuis Iacobo Apoſtolo, & D. Antiſtiti, ac martyri dicatam, inhabitandam elegit, quòd aërem puriorem haberet & clementiorem: vbi domuncula ſibi extructa, ne poſt cœleſtes meditationes otio torpeſceret, vineta, & olineta plantauit, & omnis generis arboribus fructiferis conſitam magna ex parte ornauit: templum tamen B. Virgini Deiparæ dicatum ſine cultore manebat vſq; ad annũ humanæ ſalutis 1412. quo tempore Ioannes Dominicus S.R.E. Cardinalis & Epiſcopus Raguſinus, qui Abbatiam in commendam tenebat, de diuino cultu in ſacro loco reſtituendo impenſius meditari cœpit. & quia multi latronum incurſiones veriti, eidem loco ſe committere non audebant, canonicis Frigdionarijs, præcipiente Gregorio XII. grauem, & duram ſatis prouinciam illam demandauit, illis ſimiliter excuſationem, ob prædictam cauſam, apud Pontificem prætendẽtibus, quam non admiſit. Quapropter Apoſtolicis mandatis reluctari nolentes, Deo, & B. Virgini, cuius domum erant gubernaturi, ſeipſos cõmendantes, illius regimen ſuſceperunt, quod tãquam difficillimum Ven. P. D. Leoni de Carrate, cõmiſerunt; quem cum literis Apoſtolicis, & quatuor ſocijs ad Inſulam deſtinauerunt eodẽ an. 1412. quo anno prædictæ literæ ſunt datæ Caietæ ſub die Septemb. 7. quibus Pontifex extincto in Abbatia Tremitana ordine Ciſtercienſium, & erecto in illa ordine canonicorum regularium S. Auguſtini congregationis Frigdionariæ, d. Abbatiam cum omnibus illius bonis, iuribus, & priuilegijs canonicis Frigdionarijs regendam tradidit, & in perpetuum vniuit. Qui Ven. Pater cum prædictis literis, & ſocijs ad Tremitanam Abbatiam dirutam, & exhauſtam, quandoquidem prædictus Cardinalis illius fructus vita durante ſibi reſeruauerat, cum diuini auxilij confidentia alacres acceſſerunt: nihil aliud interim habentes, niſi quod à fidelibus eo nauigãtibus afferebatur, vnde pauperrimam vitam, & ſecundum ſenſum valde duram, & aſperam per aliquod temporis ſpatium duxerunt, ſæpius animis hærentes, incerti quid eligerent, an maximam calamitatem diutius ferrent, an ſcopulos illos ſteriles deſererent; cum præſertim ob procellas frequenter inſurgentes, victui neceſſaria pro arbitrio conquirere multoties non liceret. Verùm Dei, & illius S. Genitricis maieſtatem offendere timentes, ſi loco excederent, & Summi Pontificis in eos perbenigni iuſſa contemnere, & illius indignationem incurrere metuentes, Deo ſe totos commiſerunt, obnixè deprecantes, vt ex alto moneret, quid in tanto diſcrimine ſalubrius decernere deberent: cum ecce Cardinali commendatario corpore ſoluto, prouentus, & omnia iura, & bona monaſterij, & templi Tremitani canonicis ceſſerunt. Quare diuinis officijs diebus, ac noctibus ſolicitius, & deuotius inſiſtere cœperunt: aucto etiam numero canonicorum, qui rem diuinam indefeſsè curarent: & inter cætera hoſpitalitati ſummopere incumbentes, quã Deo gratiſſimam, & ipſis neceſſariam intelligerent, ad quorum manus tanta bona temporalia deuotione fidelium ſacro templo in eleemoſynas elargita, deueniſſent: ſicque declinantes ad Monaſterium magnis animis admittebãt, & qui aliquando victum mendicatoriè ab alijs quæritauerant, iam ſuis diuitijs indigentiũ viſcera refouebant, largèq; neceſſaria miniſtrabant, hoſpites, peregrinos, & aduentantes quoſcunq; procellis præſertim, & tẽpeſtate maris illuc adactos, officioſè colligentes, ac refouentes.

ACcendebantur etiam ad illud officij, ac pietatis genus exemplo, & caſu quodam ſiue miraculo, quod præ oculis habuerant, quo tempore ſub Leone Priore vitam pauperrimam, & aſperrimam inter illos ſcopulos adhuc agebant, quod Ioannes Philippus noſter in Chronicis lib. 7. c. 12. ſic refert: *Cum à principio noſtræ reformationis in monaſterio Tremitano præſideret ille venerandus vir D. Leo de Carrate Mediolanenſis, aduenerunt quodam tempore ad ipſam Inſulam quidam nautæ, & mercatores à tempeſtate maris, & vi ventorum conquaſſati, qui* VIII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ti, qui ab ipſo Patre ſupplices petiere, vt eis liceret in portu reſidere, donec ceſſaret illa tempeſtas: quibus benignus pater libentiſſimè annuit, & deficientibus ſibi eleemoſynis iuſſit, de qualicunq; ſua paupertate ſibi miniſtrari, ne fame tabeſcerent. quadã autem die ex hoſpitibus à Patre petijt amore Ieſu, & Beatæ Virginis, parum olei ſibi dari. quo audito, Pater iuſſit diſpenſatori, vt hoſpiti daret oleum, quod petebat, cui ille ait, non eſt in domo noſtra oleum, niſi parum in lecytho pro Eccleſia. & Pater, vade; & de eo quod eſt in Eccleſia præbe: nam confido, quod Dominus, & beata Virgo ſibi prouidebunt. ſtatim ille hoſpiti oleum tribuit. ſequenti die vident à longe in mare vas magnum à fluctibus iactari, & verſus inſulam ſe transferre, quod videntes canonici, ad litus deſcendunt, & vas in terram trahunt, & plenum oleo reperiunt. non eſt dubium, quod illud miſerit Dominus, qui dixit, centuplum accipietis. Pater autem monaſterij Deo, & Beatæ Virgini gratias egit. Hæc ille.

IX. TEnebat per illud tempus inſulam alteram D. Iacobo Apoſtolo dicatam deuotus quidam Eremicola Petrus Polonus vocatus cum ſocio, qui caſu die quodam in vndas delapſus eſt præfocatus. hic totius inſulæ poſſeſſionẽ, quo ad vixiſſet, Pontificis diplomate obtinuerat, qui vitã, & mores canonicorum multis diebus contẽplatus, die quodam ad illos accedens, totam inſulam, & ſeipſum eis obtulit, promittens nunquã ab illorum ſocietate, niſi per mortem receſſurũ, & vt dicto fidem faceret, Bullas Pontificias protinus illorum manibus reſignauit. Canonici verò illius deuotionis affectum non parũ admirati, eum in confratrem acceperunt, & ſecum ad vitã communem admiſerunt: qui religioſè cum eis viuens, non diu poſtea quieuit in Domino, & in ſenectute bona; poſt cuius obitum inſula tota in ditionem canonicorum venit. quorum ſanctitatis fama inter propinqui litoris accolas crebreſcente, ac per illos ad exteras quoque nationes protendente, plurimi deuotione ad ſacrũ locũ, ac deſiderio cernendi, an vera eſſent, quæ de canonicis ad eos rumor aduexerat, ad Inſulam cõmigrabant: vbi longe maiora videntes, quã quæ fama vulgauerat, alacres ad propria remeabant, & ſancta opinione de illis concepta, vt peccata eleemoſynis redimerent, ſacro templo Tremitano prædia, vineas, nemora, cãpos, & oliueta ad Eccleſiæ ornamentum, & canonicorum inhabitantium ſuſtentationem, & commodum donabant. quorum donationes Romani Pontifices, Imperatores, & Reges ſuis priuilegijs firmauerunt. quibus adminiculis, accedente ſolicitudine canonicorũ in recuperandis antiquis monaſterij bonis, & iuribus, cœnobium id augmẽti conſecutum eſt, vt alteri ſine iniuria nullatenus inuideret.

X. REbus verò ſic diſpoſitis, ad reparandas templi ruinas, ipſumq; templum, & monaſterium tum exornandum, tum etiam contra prædonum, & pyratarum inſultus muniendum, animum adiecerunt; omnia ſiquidem adeò diruta, & diſiecta erant, vt nulla penè templi, vel cœnobij facies appareret; nullus enim poſt exuſtã domum à pyratis, & templum quaſſatum, & euerſum audebat ſolus inſulam inhabitare. vnde collabebantur muri, & templum magna ex parte delapſum, deſerta domus, ruderibus, & vepribus obſitum clauſtrum, & omnes cœnobij officinæ deformatæ. quibus omnibus breui repurgatis, reſtitutiſque ædificijs, meliorẽ faciem cuncta prætulere; nam in primis templum in auguſtiorẽ formã, quæ nunc eſt, inſtauratum in anteriorem partem, quam faciem vocant, pario lapide, ac figuris marmoreis inſigniter fuit exornatũ, clauſtrum periſtilijs inſtauratum, pauimentum loco tecti ſubdialibus inductum. Inſula præterea in qua templum cum cœnobio ſitum eſt, mœnibus præaltis, & firmis extructis, cũ turribus craſſiſſimis vallata, & in modum arcis munitiſſimæ obfirmata, cum triplici porta: qua munitione extructa, & aucta ſcopulorum prominentium altitudine prope modũ inacceſſibilem, & contra Turcas, Pyratas, & externa quæcunque pericula tutiſſimam reddiderunt. Ferunt ſuperius propugnaculum, cum clauſtro extruxiſſe Ven. P. D. Cyprianum Mediolanenſem cœnobij Abbatem. Cæteras ædes à Matthæo Vercellenſi, cũ Abbas exiſteret, inchoatas, quas ſucceſſores ad culmen ſtructuræ, magnis ſumptibus perduxerunt, qui Ven. P. D. Matthæus decennio poſt iterum loco præfectus, dormitorium ex integro cum cæteris fabricis abſoluit, quod Benedictus Cocorella in præallegata hiſtoria lib. c. 4. ſequentibus verſibus ſic notauit.

Eximias ædes admirans, hac lege Lector
Carmina, ſcire potes, antea quid fuerim.
Vilis eram ſcopulus, contectus ceſpite, multo.
Structura nunc ſum clarior egregij.
Me Reuerendus enim Matthæus paſtor, & Abbas
Extulit in pulchras has, celebreſq; domus:
Nam lapidem poſuit fœlici ſydere primus,
Vltimus optato fineq; clauſit opus.
Hic Vercellarum praceiſis natus in Oris,
Religione fuit clarus, & ingenio.

XI. MOnaſterium Tremitanum, vt prædictum eſt villis, caſtris, ac etiam ciuitatibus, magniſque redditibus olim fuerat ditatũ, quorum quædam nunc retinet: aliqua vel iniuria temporum, vel negligentia miniſtrorum, vel auaritia laicorum diſtracta, vel ab alienis occupata: quædam etiam à monaſterio ſeparata, & in Abbatias diſtinctas erecta, cuiuſmodi ſunt Abbatia S. Mariæ Calenæ apud Veſtriã, & Abbatia S. Mariæ de Friſa prope Lancianum in Samnitibus, vtraque tamen ſpectans ad noſtram Congregationem. Spectant nunc etiam ad Tremitanam Abbatiam Prioratus S. Mariæ in Valle prope Vaſtum Ay-

monis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

monis cum pertinentijs ſuis, propeque idem Vaſti oppidum pagus Aranea cum territorio campeſtri centum circiter ſtadiorum, in quo Tremitanus Abbas merum ac mixtum imperium exercet. Villæ item duæ adiacentes Tarſona & Paieta prædicto Prioratui ſubiectæ. In Diœceſi Termularum Eccleſia S. Antonij cum pertinentijs ſuis. In territorio Golioniſij agri multi, & ſyluæ. In Diœceſi Larinenſi domus, vineæ, & olîueta. In Comitatu Vici Eccleſia S. Ioannis de Monte nigro, cum pertinentijs ſuis. Prope flumen Fortorium inter Ciuitatem ad mare, & oppidum, quod dicitur Serra Capreola, Eccleſia S. Agathæ, vetus olim Abbatia, cum iuribus & pertinentijs ſuis. In eodem litore, propeque eundem locum, in Campo marino vocato, Rus, quod Ramatellum dicitur, habens territorium centum, & viginti ſtadiorum, pluribus priuilegijs Regalibus munitum. ibidem Ciuitas ipſa ad mare, licèt nunc diruta, cuius veſtigia vix ſuperſunt, & alia bona in diuerſis locis poſita, quæ longum nimis eſſet ſingula recenſere.

XII. ABbas ipſe Tremitanus in habitâtes Inſulam, & quædam alia loca própinqui continentis omnimodam iuriſdictionem ſpiritualem, & têporalem, & vtrunque gladium exercet. Vocaturque Princeps Ciuitatis ad mare, & Baro Araneæ, & inter Regni Barones ſuum locum habet.

Cæterùm Abbates, & Canonici Tremitani multis gaudent priuilegijs tum à Summis Pontificibus, tum ab Imperatoribus, & Regibus vtriuſque Siciliæ ſibi conceſſis, quorum nonnulla, quòd in libro Indultorum noſtræ Congregationis deſiderentur, partim ab originalibus, partim ab exemplis authenticis accepta hic reddenda curaui. Primum priuilegium, quod videre potuimus, eſt illud Leonis Noni, quod ſupra poſuimus.

Secundum eſt Nicolai II. Datum per manus Bernardi Cardinalis Epiſcopi anno ab Incarnatione Domini 1061. Pontificatus ſui tertio ſic:

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Eccleſiæ B. Mariæ ſemper Virginis in Inſula, quæ dicitur Tremiti, & per eam A. Venerabili Abbati, ſuiſq; ſucceſſoribus ibidem regulariter promouendis in perpetuum. Omnium Sanctorum merita, cum ſicut oportet ſolemni veneratione colamus, dignum vtique, ac iuſtum eſt, vt Reginã Cœlorum poſt creatorem ſuum filium vnigenitum omni creatura deuota mente præponamus, & in locis ſpecialiter ſibi dicatis dona, quæ poſſumus, hilari exhibitione faciamus. Vnde Frater, & Abbas eiuſdem mon. A. iuſtis petitionibus annuentes per priuilegium ſanctæ Apoſtolicæ Sedis confirmamus eiuſdem Eccleſiæ bona, quæ iuſte, & legaliter videtur habere, aut vnquam legali ratione fidelium habitura eſt, & nominatim hæc: In Comitatu Theatino Eccleſiam S. Mariæ ad Freſam, Caſtellum de Riuo armari cum Eccleſia S. Petri, & cũ pertinentijs ſuis, Caſtellum de Aquauiua cum Eccleſiis, & pertinentiis, tertiam partem de Caſtello, quod vocatur Planati cum ſuis pertinentijs, tertiam partem de Caſtello Linari cum ſuis pertinentiis, Caſtellum, quod vocatur Sparpalia cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis. Medietatem Caſtelli de Turricella cum pertinentiis ſuis. In Comitatu Termulenſi Eccleſiam ſancti Pauli cum ipſo Poio, Eccleſiam S. Ioannis de Montenigro, Eccleſiam S. Sylueſtri, Eccleſiam S. Eleutherij, Caſtellum Guloniſij cum ſuis pertinentijs. Caſtellum de Lauetrana cum ſuis pertinentiis, Caſtellum de Campo de Abbatiſſa cum ſuis pertinentiis. Eccleſiam S. Quirici cum ſuis pertinentiis. In Principatu Beneuentano Eccleſiam S. Luciæ, Eccleſiam S. Martini, Eccleſiam S. Ioannis, & S. Mariæ ad Cornetum, Eccleſiam S. Nicolai, Caſtellum de Terra, Caſtellum de Petra ficta, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiã S. Martini, Eccleſiam S. Viti cum omnibus ſuis pertinentijs. Ciuitatem de mari cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de Vena de cauſe cum ſuis pertinentiis, Eccleſiam S. Petri cum ſuis pertinentiis. in Ciuitate Veſte Eccleſiam S. Ioannis, S. Mariæ, in loco Calena Eccleſiam S. Laurentij cum omnibus earum pertinentijs. Præterea ſi quando Abbas loci ipſius de hac luce migrauerit, bonus, & idoneus frater in Congregatione digna electione ad idem monaſterium ſecundum Regulam S. Benedicti ſubrogetur, & nullo modo niſi à Summo Pontifice conſecretur. Sciens locum ipſum Apoſtolicæ noſtræ Sedi ita eſſe ſpecialem, ac proprium, vt nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Abbas, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Caſtaldi, vel alia qualibet perſona, magna, paruaq;, præter eam, ſibi in eodem loco vſurpet quodlibet dominium, nec aliquam moleſtiam eidem monaſterio inferat. Et ſi qua neceſſitas exegerit quidquam de ſacris ordinibus, de conſecratione Eccleſiarum in eodem monaſterio peragere, Abbas eiuſdem loci habeat poteſtatem, quemcunque religioſiorem inuenire potuerit abſque vlla venalitate conducere, atque id Canonico ritu perficere. Adhæc Apoſtolica cenſura ſtatuimus, vt ſi quis huius noſtri priuilegij temerè violator extiterit, & monitus canonicè, emendare contempſerit, perpetui anathematis vinculo innodetur, & inſuper centum librarum auri pœna mulctetur, ſacro noſtro Lateranenſi palatio, & præfato monaſterio pro medietate ſoluen. Pijs autem obſeruatoribus eius ſempiternam à filio, & Domina ipſius perpetua Virginis Mariæ recompenſationem meritis eius, Sanctorumq; Apoſtolorum patrocinijs pro ſua beneuola, & deuota obedientia concedi peroptamus. Datum per manus Bernardi Cardinalis Epiſcopi, anno Incarnationis Domini 1061. Pontificatus verò Domini Nicolai II. anno tertio.

TErtium eſt Gregorij VII. directum Congregationi Monachorum, ſiue monaſterij S. Mariæ de Tremitis incipit: *Quia famoſa*, ſtatuit in eo Abbatem Caſſinenſem protectorem dictæ Congregationis, & monaſterij, quam tamen protectionem alijs Abbatibus ſuis ſucceſſoribus noluit competere, & inter alia inquit: *Nolumus enim, vt locus veſter alicui ſubdatur loco, nec ex libertate ſibi conceſſa aliquam patiatur diminutionem: ſed in propria permanens liber-* XIII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tate, huic duntaxat conſtitutioni obtemperet, quatenus ab infeſtationibus, quibus grauiter afficitur, per ſtudiũ tam dicti fratris noſtri liberetur, vt omne ius conceſſa libertatis illæſum ſeruetur. Hinc vides, Abbatiam Tremitanam ab illo tẽpore nulli, præter Romano Pontifici ſubditam fuiſſe, & nullius, vt aiunt, Diœceſis, quod in nonnullis ſequentibus priuilegijs magis explicatur. Hic autem Abbas Caſſinenſis, quem Pontifex vocat Venerabilem fratrem, fuit Deſiderius S.R.E. Cardinalis, qui poſtea fuit Victor III. qui vigore protectionis ſibi conceſſæ Tremitanum monaſterium ſibi ſubdiderat, quod tamen reſignauit ſub eodem Gregorio VII. Calendis Decemb. anni 1082. vt Abbatia in poſterum, ſicuti antea, eſſet libera, & in ſuo iure permaneret ſub tutela S. Romanæ Eccleſiæ.

Quartum Vrbani III. ſimile primo, & ſecundo: & ideo non ponitur: Incipit. *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Ferro Tremetanſi Abbati, &c.*

Quintum Alexandri III. in forma literarum Apoſtolicarum directũ Abbati Tremitano. Datum Beneuenti pridie nonas Decembris. Incipit: *Venerabilis.* Dicitur in eo, Epiſcopum Larinenſem in inſulis Tremitanis nullum ius habere.

Sextum Alexandri IV. directum Abbati Caſæ nouæ, & Tremitani monaſteriorum. Datum anno 1256. Pontificatus ſui anno ſecũdo, per quod Ordinem Ciſterciẽſem per Eugenium III. in dicto monaſterio Tremitano inſtitutum, firmat, & bona monaſterij à ſolutione decimarum omnino libera decernit, & eadem bona proprijs nominibus expreſſa eidem monaſterio confirmat. Decernit, nullum Epiſcopum, aut aliam quãuis perſonam poſſe cogere monachos ire ad Synodos, vel Iudicibus ſecularibus de propria illorũ ſubſtantia ſubiacere. quod oleum ſanctum, chriſma, conſecrationes altarium, & Eccleſiarum ordinationes ſuorum monachorum, à quocunque maluerint Epiſcopo Catholico recipere poſſint. & alia concedit, quæ omittuntur, quod in alijs priuilegijs contineantur.

Septimum Gregorij XII. Datum Caietæ idib. Septemb. per quod dictum monaſterium transfert ab Ordine Ciſtercienſi ad Ordinem Canonicorum Regularium, & Canonicis Frigdionarijs regendum committit. iuxta priuilegia, & inſtituta ipſorum Frigdionariorum, quæ ad Canonicos in monaſterio Tremitano degentes extendit.

Octauum Sixti IV. quod hic ſequitur:

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuã rei memoriam. Licet ex debito Summi Apoſtolatus, cui præſtante Domino præſidemus, circa Eccleſiarum, & monaſteriorum quorumlibet, ac illorum temporalium locorum ſtatum ſalubrius, & proſperè dirigendum, nos deceat intentos exiſtere, ad illa tamen, quibus grauia pericula, ſiniſtrìq́ eventus, & ſucceſſiuè Romanæ Eccleſia, & toti Italiæ cognoſcimus imminere. Sanè cum in mari Adriatico ſit vna Inſula inter alias, nomine Tremitana, nullius Diœceſis, in finibus eiuſdem Italiæ regni Siciliæ citra Pharum, cum vno Venerabili monaſterio Beatæ Mariæ, Canonicorum Regularium Congregationis Lateranenſis Ordinis S. Auguſtini, natura loci fortiſſima, & ſubiecta exiſtat multis periculis, aduerſisq́, & ſiniſtris caſibus, propter Pyratas, ac etiam infideles, qui ex diuerſis mundi partibus ad ipſam Inſulam diuertunt, & ad quam immaniſſimi Turci ſuperiori anno propter loci opportunitatem, & inuaſionem Ciuitatis Ydrontinæ illarum partium aſpirabant. vnde neceſſarium eſt, vt dicta Congregatio multas expenſas, & alia grauia onera pro defenſione dictæ Inſulæ ſubeat: quia ſi à Pyratis, aut infidelibus ſeu à perfidis Turcis huiuſmodi occuparetur, id profectò nedum in dictæ Cõgregationis, ac illius Canonicorum, ſed totius Italiæ, atque fidei Chriſtianæ magnum cederet periculum, grauemque iacturam, ac deſolationem, & calamitatem fidelium non modicam. Nos tot, & tantis periculis pro debito noſtro paſtoralis officij, quantum cum Deo poſſumus, remedijs opportunis occurrere, ac ſtatui, & indemnitati Inſulæ, necnon monaſterij, & Congregationis prædictorum conſulere cupientes, maximè attendentes, prout manifeſtè conſtat, quod in hoc non ſolum de re Congregationis, ac Canonicorum, & inſulæ prædictorum agitur, ſed de tota Italia, fideque Catholica, ac dicti regni in primis, & propterea expediat, dictam inſulam ad propulſandas incurſiones, & hoſtes huiuſmodi, fore omnibus neceſſarijs bene munitam, & hæc fieri non poſſint abſque magna expenſa. motu proprio, non ad ipſius Congregationis, vel alicuius alterius ſuper hoc oblatæ nobis petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, ac certa ſcientia, & voluntate; & quia ita neceſſarium eſſe cognoſcimus, monaſterium, & inſulam prædicta, ac Abbatem, & Canonicos, necnon incolas pro tempore in dicto monaſterio, & inſula exiſtentes, ad hoc vt facilius, & commodius onera huiuſmodi ſupportare, & dictam Inſulam à Pyratis, infidelibus, & Turcis prædictis tueri, & defendere poſſint, a quacunque ſolutione decimarum, ſeu exactione cuiuſcunque alterius oneris, ſubſidij, aut grauaminis, vel impoſitionis, datij, aut gabellæ realis, ſeu perſonalis, tam noſtra, quam etiam prædeceſſorum noſtrorum, etiam pro fide Catholica, autoritate impoſitis, ſeu imponendis, necnon ex ſpecialibus priuilegijs, ſiue indultis per nos, aut prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, aut eiuſdem Sedis legatos, ſeu nuntios conceſſis, aut in poſterum concedendis, perpetuò eximimus, & totaliter liberamus, necnon exemptos, liberos, & immunes eſſe volumus, atque decernimus. diſtrictius inhibentes omnibus, & ſingulis officialibus noſtris, & dictæ Sedis pro tempore, ad quos ſuper exactione huiuſmodi ſpectat, & ſpectabit in futurum, ne decimas, & alias exactiones contra tenorem præſentium, ſub excommunicationis pœna, petere, aut exigere præſumant. decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Et inhibentes Venerabilibus fratribus noſtris Theatinen. ac Tertiularum, & Lucerin. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, vel alios præmiſſa, vbi, quando, & quatenus opus fuerit, ipſiſque deſuper fuerint requiſiti, ſimiliter publicantes, ac eiſdem Abbati, Congregationi, & Canonicis, & incolis ſuper præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant eadem autoritate Abbatem, Congregationem, Canonicos, & monaſterium, inſulam, & incolas prædictorum perpetuis futuris temporibus pacifica poſſeſſione, & vſu, vel quaſi exemptionis huiuſmodi gaudere. Non permittentes Abbatem, Congregationem, Canonicos, monaſterium, ac inſulam, & incolas prædictos, & inibi habitantes ſuper his per quoſcunque ſiue præmiſſa, ſeu quauis alia autoritate contra formam, & tenorem præſentium indebitè moleſtari. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac legibus, ſtatutis, & priuilegijs, ſeu indultis, ac conſuetudinibus dicti Regni, necnon impoſitionibus etiam iureiurando, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate roboratis cõtrarijs quibuſcunque: ſeu ſi officialibus, & exactoribus prædictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim à prædicta Sede indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis, liberationis, voluntatis, conſtitutionis, inhibitionis, decreti, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Domini 1483. calen. Aprilis 14. Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

Idem Sixtus IV. in alio priuilegio Congregationi Lateranenſi conceſſo, quod incipit: *Dum ad vniuerſos.* & habetur in libro Indultorum dictæ Congregationis pag. 345. de monaſterio Tremitano ſic ſubdit. *Et cum ſicut accepimus, Congregatio ipſam inſula Tremitana in mari Adriatico, & in partibus Italiæ, prope Prouinciam Apuliæ conſiſtente, & longè à terra diſtante, inſigne habeat monaſterium, ad quod ſæpius monaſteriũ maritimi, & nauigantes, vt inibi portũ recipiãt, declinant & nulla in dicta Inſula exiſtat Eccleſia præter ipſius monaſterij Eccleſiã ne declinãtes huiuſmodi Eccleſiaſticis careãt Sacramentis, Congregationi, & Canonicis prædictis pariter concedimus, ipſis declinantib. & ſeruitoribus, quos ad ſeruitiũ monaſterij retinent, poſſint etiam in feſto Reſurrectionis, Euchariſtiæ, & omnia alia Sacramenta miniſtrare: necnon cum Pyratis, & cæteris excommunicatis humaniter conuerſari, ac eiſdem indicto loco vitæ neceſſaria exhibere: cum difficile admodum foret Canonicis & perſonis eiuſdem loci, Pyratas huiuſmodi euitare, propter eorum ſæpius, & dictorum Canonicorum per illas partes tranſitũ, cum facile admodũ inuicẽ ſæpe caſualiter conueniant, & niſi ipſi Canonici cum dictis Pyratis humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi poſſent. dummodo dicti Canonici non participent cũ dictis Pyratis, aut alijs excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis ſententiam incurrerent.*

Nonũ Innocentij VIII. in forma literarũ Venerabili Epiſcopo Inſulano, & Collectoribus decimarũ in regno Siciliæ citra Pharum. videlicet; *Venerabili fratri Epiſcopo Inſulano, & dilectis filijs Collectoribus decimarũ in Regno Siciliæ citra Pharum. Venerabilis frater, & dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Iuxta prouinciam Apuliæ eſt Inſula quædam, ſita in mari Adriatico, & in ea monaſterium Beatæ Mariæ de Tremito, quod & loci natura, & opere munitiſſimum eſt, & incolitur à Regularibus Canonicis Lateranenſibus ſolis. & quoniam monaſterium illud velut Propugnaculum eſt aduerſus Barbaros, & Turcas, quo ſæpe potiri tentarunt, vt Italiæ nocere poſſent. fœlicis recordationis Sixtus IV. prædeceſſor noſter illud ab omni ſolutione decimæ exemit, & à Regijs quoque vectigalibus immune ſeruari intelleximus. Cum vero nuper acceperimus, monaſterium ipſum, & illius Religioſos à vobis occaſione huiuſmodi decimæ moleſtari, volumus, ac vobis mandamus expreſſè, vt gratiam, & immunitatem ab eodem prædeceſſore dictis Canonicis, & Religioſis factam manuteneatis, neque illos quouis modo dictæ decimæ occaſione moleſtetis, aut permittatis moleſtari; ſed in ſua exemptione conſeruetis, & manuteneatis. Contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris die 6. Aprilis 1489. Pontificatus noſtri anno quinto.* XIV.

Decimum Alexandri VI. datũ Romæ 1502. Põtificatus ſui anno 10. per quod Abbati Tremitano facultatem eligendi concedit, ac deputandi vnum ex Canonicis dicti monaſterij, alias idoneum, tabellionem, ſeu Notarium publicum, ad effectum celebrandi cum quibuſcunq; perſonis negotia monaſterium Tremitanum concernentia, & pro potiori cautela, & firmitate ipſum tabellionem, ſeu Notariũ ſic electum, & deputatum idem Pontifex autoritate Apoſtolica publicum Notarium creat, decernens, vt illius ſcriptis, & inſtrumentis ritè celebratis in Iudicio, & extra plena fides, ſicut aliorũ Notariorum habeatur. Incipit; *Exponi nobis &c.*

Vndecim ũ Leonis X. quod hic ſequitur, videlicet, à tergo: *Dilectis filijs, Abbati, Canonicis, & Conuentui monaſterij B. Mariæ Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini Congregationis Lateranenſis, Inſulæ Tremitæ, Regni Siciliæ citra Pharum.* intus. *Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum perſpectum, & cognitum ſit Inſulam iſtam crebris Turcarum, & Pyratarũ incurſionibus infeſtari, atque adeo vos, & Congregationem iſtam pro inſulæ, & monaſterij prædictorum munimine, &*

deſenſione graues quotidie impẽſas ſubire oporteat. Et propterea fœl. record. Sixtus Pont. IV. prædeceſſor noſter probè conſiderans, quod ſi dicta inſula in hoſtiũ Catholicæ fidei ditionem deueniret, maximũ exinde vniuerſa Italia, quin immò & tota Chriſtiana Reſpublica incommodum, & detrimentum ſentiret, monaſterium prædictum, ac vos, Abbatesque, & Canonicos illius pro tempore exiſtentes, & dictæ Inſulæ incolas, vt locum ipſum validius munire, & accuratius cuſtodire, ac onera vobis, & illis propterea incumbentia ſupportare commodius valeretis, & valerent, à quacunque ſolutione decimarum, & exactionis cuiuſcunque alterius oneris, ſubſidij, grauaminis, impoſitionis datij, aut gabellæ realis, ſeu perſonalis, quacunque autoritate, etiam pro fide Catholica impoſitorum, ſeu imponendorum, perpetuo exemerit, & liberauerit, & ſucceſſiue fœl. rec. Innocentius VIII. etiam prædeceſſor noſter immunitatem, exemptionem, & priuilegia huiuſmodi confirmauerit, & obſeruari mãdauerit, prout in literis ſub plumbo, & in forma Breuis Sixti, & Innocẽtij præfatorũ reſpectiuè deſuper editis plenius continetur. Et nos etiã poſtquã ad Apoſtolatus apicem diuina diſponente clementia aſſumpti fuimus, præmiſſis dictis rationibus, ac præſertim attendentes, quod peregrini illac tranſeuntes, necnon naufragi mari, & ventis iactati, Turcarum, & Pyratarum violentiam fugientes, à vobis in dicto monaſterio recipiuntur, benigneq; tractantur, monaſterium ipſum, ad quod propterea ſingularem gerimus deuotionis affectum, ſpecialibus gratijs, & indulgentiarum muneribus decorauerimus, Idcirco ſupremis deſiderantes affectibus vt Turcarum, & aliorum infidelium rabies Chriſtiani ſanguinis ſitibunda, Deo propitio, comprimatur. Sanctiſſimis veſtigijs præfatorum Sixti, & Innocentij prædeceſſorum noſtrorum inhærentes, Motu proprio, nõ ad veſtram, vel alterius pro vobis ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, & mera deliberatione, immunitates, exemptiones, & priuilegia prædicta, ac literas eorundem Sixti, & Innocentij prædeceſſorum noſtrorum deſuper editas, illarum tenores perinde, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus insererentur, pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, approbamus, confirmamus, innouamus, & Apoſtolico munimine roboramus, & quatenus opus ſit de nouo concedimus per præſentes. Mandantes harum ſerie dilectis filijs præſentibus, & pro tempore exiſtentibus decimarũ collectoribus, & ſubcollectoribus, omnibuſq; alijs, ad quos ſpectat vel quomodolibet in futurũ ſpectare poterit, etiam ſub ſuſpenſionis, & excõmunicationis pœnæ latæ ſentẽtiæ, quã ferimus in his ſcriptis, ne vos, ſeu Abbatem, & Canonicos, ac Conuentũ monaſterij prædicti pro tempore exiſtentes occaſione dicti monaſterij, aut bonorum eiuſdem, necnon incolas dictæ Inſulæ, ad ſolutionem alicuius decimæ, ſubſidij, exactionis, datij, gabellæ, aut cuiuſuis alterius oneris per nos, & Sedem Apoſtolicam, aut quoſcunque alios, quauis autoritate fungentes, hactenus impoſitorum, aut in poſterum forſan imponendorum, quauis occaſione, vel cauſa, etiam pro fide Catholica, aut expeditione contra Infideles, cum vos ad propulſandam illorum violentiam continuè inuigiletis, atque laboretis, cogant, aut compellant, neve à vobis, ſeu incolis prædictis præmiſſorum occaſione quidquam exigere, aut per ſe, vel alium, ſeu alios deſuper vos, aut Abbates, Conuentum, & Canonicos pro tempore exiſtentes, vel Congregationem prædictam, nec non incolas eiuſdem Inſulæ, quomodolibet moleſtare, aut inquietare audeant, vel præſumant: ſed vos, & monaſterium, & incolas prædictos in immunitatibus, & exemptionibus huiuſmodi teſſeuent. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus Nicaſtrino, & Troiano Epiſcopis harum ſerie committimus, & diſtrictius præcipiendo mandamus, quatenus vobis in præmiſſis de efficacis defenſionis auxilio prouidentes, vos, ac pro tempore exiſtentes Abbates, & Canonicos, & Conuentum monaſterij in liberam, pacificam, & expeditam exemptionis, immunitatis, & priuilegiorum prædictorum poſſeſſionem manuteneant, & defendant. Contradictores, & renitentes, aut ſeſe quomodolibet opponentes, per cenſuras, & pœnas prædictas, & alia opportuna remedia, autoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac legibus ſtatutis, & conſuetudinibus dicti Regni, necnon impoſitionibus dattorum, aut gabellarum huiuſmodi iure iurando, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis contrarijs quibuſcunque, ſeu ſi officialibus, & exactoribus prædictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim à prædicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 13. Maij MDXIX. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Duodecimum eiuſdem Leonis X. datum año 1516. Pontificatus ſui anno quarto, per quod perpetuo facultatem concedit Abbati, Canonicis, Conuerſis, familiaribus, domeſticis, & alijs in Inſula commorantibus defendendi, etiam cum omni genere armorum ſeipſos, Congregationem, Inſulam, Monaſterium, Eccleſiam, & bona illius à Turcis, Pyratis, & alijs infidelibus quibuſcũque. Item concedit eidem Abbati, & Conuentui facultatem puniendi, prout iuris fuerit, fideles delinquentes per ſemetipſos citra tamen pœnam ſanguinis, aut per officiales laicos per eoſdem pro tempore deputandos. ſimul ſtatuens, vt nulla à prædictis incurratur excommunicationis ſententia, aut alia cenſura, ſeu pœna Eccleſiaſtica, vel contrahatur irregularitas, etiamſi ex præmiſſis, vel aliquo eorum huiuſmodi cædes, membrorum mutilationes, vulnera, fracturæ, aut alia detrimenta Turcarum, Pyratarum, & aliorum infidelium interuenirent. Similiter idem ſtatuit, cum prædicti delinquentes puniuntur pro eorum demeritis à præfatis officialibus. Incipit: *Exponi nobis, &c.*

Decimum

Decimum tertium eiuſdẽ Leonis X. datum anno 1517. Incipit: *Cum à nobis petitur.* Vocat locum nullius Diœceſis. Suſcipit perſonas, & locũ ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ. Confirmat omnes libertates, & immunitates à Leone IX. Paſchali II. Anacleto II. Nicolao II. Alexandro III. & Clemẽte III. monaſterio cõceſſas, ac illi vnito monaſterio S. Mariæ de Calena eiuſdẽ Ordinis, &c.

XV. DEcimum quartum Clementis VII. quod hic ſequitur, videlicet:

Clemẽs Papa VII. Dilectis filijs Abbati, Canonicis, & Conuentui monaſterij B. Mariæ Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini, Congregationis Lateranenſis, Inſulæ Tremitæ, Regni Siciliæ citra Pharum, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum fœl. rec. Sixtus IV. Innocẽtius VIII. ac Leo X. Romani Pontifices prædeceſſores noſtri pro cõperto habẽtes, Inſulam iſtam, ex eo quod Africæ ab hoſtibus Chriſtiani nominis occupatæ oppoſita eſt, crebris Turcarum, & Pyratarum incurſionibus infeſtari, atque adeo Abbatem, & Conuentum eiuſdem monaſterij pro tempore exiſtentes, ac Cõgregationem iſtam pro Inſulæ, & monaſterij prædictorũ munitione, & defenſione graues quotidie impẽſas ſubire oportere, & propterea ijdem prædeceſſores noſtri attendentes, locum iſtum magis, & propugnaculis, ac inſtrumentis, & tormentis bellicis, necnon & viris validiſsimè munitum, velut propugnaculum, & antemurale Italiæ, atque etiam Catholicæ fidei exiſtere, & ſi (quod Redeptor noſter Deus auertat) Inſula ipſa in dictorum hoſtium ditionem deueniret, maximum inde vniuerſæ Italiæ, quin immo & Chriſtianæ Reipublicæ incommodum, detrimentum, & periculũ imminere, monaſteriũ prædictum, vos, illiusq; Abbates, Canonicos, & Conuentũ pro tẽpore exiſtentes, necnõ dictæ Inſulæ incolas vniuerſos, vt ſc. Inſulã ipſam validius munire, vigilantius, & accuratius cuſtodire, ac onera vobis, & illis propterea incũbentia cõmodius ſupportare valeretis, & valerent, à quacunq; ſolutione decimarũ, & exactionis cuiuſcunque oneris, ſubſidij, grauaminis, impoſitionis, ſacij, aut gabellæ realis, ſeu perſonalis, quacunq; autoritate occaſione, vel cauſa, etiã pro fide Catholica, tunc impoſitorũ, ſeu abinde imponẽdorum, perpetuo exemerint, & liberauerint, prout in diuerſis eorundem prædeceſſorum noſtrorum tam ſub plumbo, quam ſub forma breuis reſpectiuè deſuper editis literis plenius continetur. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt literas prædictas approbare, & innouare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, literas prædictas autoritate Apoſtolica tenore præſentiũ approbamus, & innouamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, illaſque inuiolabiliter obſeruari debere decernimus, atque mandamus. In contrariũ nõ obſtantibus quibuſcũque. Datũ Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris die vlt. Martij MDXXIV. Pontificat. noſtri anno primo.

Decimum quintum eiuſdem Clementis VII. anno 1529. Pontificatus ſui ſexto Incipit. *Dudum* per quod eximit monaſterium, & illius bona à ſolutione decimarum, quæ tunc vniuerſaliter exigebãtur, ob grauiſſimas impenſas, quæ continuo pro Inſulæ cuſtodia fieri conſueuerunt.

Decimum ſextum Pauli III. directum Abbati, & Conuentui Tremitano Ordinis S. Auguſtini. datum anno 1535. Pontificatus ſui primo. Incipit: *Dudum ſiquidem.* Recẽſet in eo priuilegium Leonis X. circa defenſores inſulæ, & punitionem delinquentium, quod cum omnibus in eo contentis confirmat: & amplius extendit, concedens, vt Abbas, & Conuentus per ſeipſos, ſi opus fuerit, & per Canonicos, Conuerſos, oblatos dictæ Congregationis liberè, & licitè perſequi poſſint, & capere omnes Pyratas infideles, ad eorum litus applicantes, ſeu applicare tentantes. Verum circa fideles pyratas, & alios tam maritimos quam terreſtres latrones, necnon circa delinquẽtes de familia ipſorum concedit, vt eos non tantum in dicta Inſula, ſed etiam in omnibus locis, & membris eiuſdẽ inſulæ perſequi valeant, capere, incarcerare, per laicos ad exercendã iuriſdictionem deputari ſolitos, & per eoſdẽ torquere, & vſque ad vltimum ſupplicium punire, ſi iuſtitia id poſtulauerit, abſque periculo incurrẽdi ſententiam excõmunicationis, aut alias cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aut contrahendi aliquam irregularitatem, etiã interueniente quauis offenſa, aut detrimẽto ſuper infideles, & fideles delinquentes opera dictorum laicorũ iuriſdictionem exercentium, aut eorum miniſtrorũ: dummodo ipſi nihil quærant ſanguinis & etiam contra fideles, vltra quam per præſentes committitur, non ſe intromittant.

Decimũ ſeptimũ Pauli III. directum Cardinali Protectori Herculi Gonzagæ, datum 7. Iulij 1539. per quod monaſterium Tremitanũ eximit à ſolutione decimarum ob cauſas ſæpius dictas.

Decimũ octauum Gregorij XIII. datum an. 1581. quo altare Priuilegiatum pro animabus fidelium defunctorum eſt erectum. Et alia cõplura Romanorum Pontificum, & Epiſcoporum priuilegia, & literæ Apoſtolicæ in monaſterij cartophilacijs ſeruãtur, quę lõgũ nimis eſſet recẽſere.

ADſunt etiã innumera priuilegia Imperatorũ, Regum vtriuſque Siciliæ, & Hiſpaniarũ eidem monaſterio, illiusq; mẽbris ſubiecta, quę ſi exſcriberentur, volumẽ in immenſum creſceret. propterea quædam potiora hic referam, quorũ. XVI.

Primum eſt Conradi Imperatoris, datum 14. Calend. Iulij an. 1039. quo multa bona monaſt. donata numerat & donationẽ denuo firmat, & inſuper ſtatuit, vt monaſteriũ ſit ſub regimine ipſius Imperatoriæ maieſtatis, & nulli niſi ſibi reſpõdeat, præcipiẽs, vt nullus Archiepiſc. Epiſcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, ſeu alia perſona totius regni ſui magna vel parua prædictũ monaſterium ſuper prædictis bonis habitis, & in poſterũ habendis inquietare, moleſtare, aut diſinueſtire præſumat. Incipit: *Omniũ ſanctæ etc.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Secundum Henrici III. datum anno 1054. Incipit: *Si prædeceſſorum noſtrorũ.* concordat per omnia cum priuilegio Conradi.

Tertium Ferdinandi I. Regis Aragonum. datum die 8. menſis Decemb. 1475. Incipit: *Pijs Eccleſiarum* per quod Abbati, & Canonicis Tremitanis concedit facultatem extrahendi, & extrahi faciendi per ſeipſos, & illorum miniſtros de quibuſuis locis tã prouinciæ Capitaniatæ, & Apuliæ, quam Aprufij, & ipſarum pertinentiarum, necnon deferendi, & deferri faciendi, per mare, & per terram ad prædictam Inſulam, ſeu ad alia loca Monaſterij in terra firma quæcunque terragia, prouentus, & introitus Monaſterij, ad quamcunque quantitatem aſcendentia, prouenientia ex bonis ipſius Eccleſiæ præſentibus, & futuris, pro vſu, ſuſtẽtatione & fulcimento ipſius Eccleſiæ, Conuẽtus, & aliorum ibidem pro tempore commorantium, abſque aliquo onere cuiuſcunque nominis tam Curiæ Regiæ pertinenti, & debito, quam quibuſuis Baronibus, Vniuerſitatibus, & hominibus. Statuens, & omnino deliberans, vt iſta franchiſia, & exemptio ſit inuiolabilis, & perpetua, & extenſa ſuper onera impoſita, & de cætero imponenda. Inſuper francat quaſcunque perſonas in præſenti, & in futuro ſe offerentes Eccleſiæ prædictę, & monaſterio, & quibuſuis Eccleſijs, & membris antedicti monaſterij, ſimul cum rebus oblatis, à quocunque grauamine debito, & debendo, ſeu regiæ cameræ, ſeu alijs. extendens dictam libertatem etiam ſuper loca, ad quæ bona, & perſonæ fuerint tranſlatæ.

Quartũ Ferdinandi II. Regis Neapolis conceſſum anno 1490. die primo Februarij. Incipit: *Licet adiectione.* per quod primo confirmat antedictum priuilegium Ferdinandi Primi, & alia priuilegia Regum, & etiam Pontificum anteceſſorum. ſecundo adijcit, vt quando fructus agrorum, & locorum monaſterij ad illius ſuſtentationem, & victum in eo degentium & illi ſeruientium non ſufficerent, poſſint emere, & ſupplere in Regno, & ex Regno ad monaſterium conducere, pro eorum vſu, cum franchiſia gabellarum, vectigalium, trattarum, & datiorum, vt ſupra. Et quod omnia prædicta exequantur in locis maſſariarum monaſterij, videlicet in terris Lanciani, Vacti, Calenæ, Sanctæ Agathæ, Fortorij, Montis nigri, Turini, Mãfredoniæ, Aragnæ, Imbuti, Termularum, Galioniſij, & alijs locis dictarum maſſariarum. tertio quod anno quolibet conſequantur ex Salinis Manfredoniæ, & Baroli centum viginti tumulos ſalis antea ſemper habitos, enumerans varia Regum eius prædeceſſorum priuilegia, in quibus ſupradicta continentur, & conceduntur, videlicet Alphonſi Primi datum 14. Auguſti 1454. Ferdinandi Primi, datũ 1. Septemb. 1464. item aliud eiuſdem datum 8. Dec. 1465. item aliud eiuſdem datũ 23. Nou. 1467.

Quintum Cardinalis Surrentini Proregis Neapolis, datum 24. Maij 1510. Incipit: *Licet, quæ etc.* per quod nomine Catholicę Maieſtatis prędicta omnia in perpetuum confirmat, & ſpecialiter facultatem extrahendi fructus, redditus, &c. & accipiendi ſal ex ſalinis Manfredoniæ, & Baroli.

Imago Virginis Deiparæ in templo Tremitano miraculis innumeris coruſcat. quibus ab omnibus continentis incolis, & mare Adriaticum nauigantibus in ſumma veneratione habetur.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

De Monaſterijs S. Victoris, & S. Ioannis in Monte per Canonicos Frigdionarios reformatis.

ANnno MCDX. die 3. Maij Alexander V. defunctus eſt, & in eius locum die 19. eiuſdẽ menſis electus eſt Balthaſar Coſſa, ex Diacono Cardinali S. Euſtachij, Ioannes XXIII vocatus. Anno autem 1412. Gregorius XII. qui nihilominus Pontificatum tenebat, vtpote ante illum legitimè creatus, monaſterium Tremitanum Canonicis Frigdionarijs reformandum & perpetuo tenendum commiſit. Anno autem 1414 Ioannes XXIII. & Sigiſmundus Imperator de congregando Generali Concilio tractatum habuerunt, decretusque pro eo locus idoneus, ciuitas Conſtantia prouinciæ Moguntinæ in Germania. Anno autem 1415. ipſe Ioannes XXIII. ſiue pro bono pacis, & ad ſchiſma tollendum, ſiue timore perculſus, quod contra illũ proceſſus de illius vita, & moribus per Conciliũ fuiſſet fabricatus eiq; per nũtios (fugerat enim à Cõcilio clam mutato habitu) oblatus, vt ad articulos ſibi obiectos reſponderet, Pontificatu ſeipſũ abdicauit. Idẽ pręſtitit eodem an. Gregorius XII. verus, & legitimus Pontifex vnitatis, & pacis Eccleſię verus amator, per ſuos nuntios Ioannem Dominicum Cardinalem, & Epiſcopum Raguſinum, & Carolum Malateſtam Arimini Principem, probato prius à ſe Concilio, & pro legitimo confirmato, cuius viciſſim omnia geſta in Pontificatu pro authenticis, & legitimis, fuerunt per Concilium probata, Cardinaleſque per illum creati pro veris agniti, & habiti. Quæ omnia patent ex hiſtoria Concilij ſeſſ. 2. vſque ad 14. Vocatus deinde Petrus de Luna Benedictus XIII. in ſua obedientia nuncupatus, qui ſe in partibus Galliarũ pro vero Pon- I.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tifice gerebat, cum nec per ſeipſũ, nec per nuntios legitimos ad Concilium acceſſiſſet, communibus omnium in Concilio exiſtentium votis eſt abrogatus.

11. ANno eodem MCDXV. Canonici Frigdionarij monaſterium S. Victoris prope Bononiam Cœnobio S. Ioannis in monte vnitum, ſed à multis annis Canonicis deſtitutum, ipſis Canonicis S. Ioannis concedentibus priuata illorum poteſtate, potius ad diuertendum, quam ad inhabitandum acceperunt. ea occaſione in dictorum canonicorum S. Ioannis, ac totius ciuitatis notitiam citius deuenerunt.

Anno vero MCDXVII. die 11. Nouemb. incredibili totius Chriſtiani populi gaudio, & lætitia renunciatus eſt ſummus, & verus Eccleſiæ Romanæ Paſtor, & Pontifex Otto Diaconus Cardinalis S. Georgij in Velabro ex clariſſima proſapia de Columna, vir ſummæ pietatis, prudentiæ, humanitatis, & integritatis, Imperatori, Cardinalibus, Epiſcopis, & toti Concilio gratiſſimus, qui Martinus V. eſt appellatus, per quem Deo volente pax, & vnitas perfecta Eccleſiæ Catholicæ fuit reſtituta. Sub hoc Pontifice multa Collegia canonicorum per Frigdionarios ſunt reformata, ipſeque Ordo canonicus in Italia mirifice reſtoruit, inter quæ primo loco recenſenda monaſteria S. Ioannis in monte Bononiæ, & S. Victoris inuicem vnita, quæ hoc ipſo anno ijdem Frigdionarij antiquis locorum canonicis poſcentibus, & inuitantibus obtinuerunt. de quorũ origine, & antiquitate quoniam ſatis libro ſuperiori cap. 23. dictum fuit, nunc de ſola illorũ reformatione verba faciemus. Vixerant in dictis Cœnobijs per aliquot ſecula clerici canonici cum magna laude, & ſanctitatis opinione vſque ad annum circiter 1400 circa quod tempus, vel paulo ante tum propter diuturna ſchiſmata, & ſcandala, quæ faciem Sponſæ Chriſti deformabant, tum ob alias cauſas, à priſtino vigore diſciplinæ canonicæ nonnihil fuerant relaxati: ſed ob iſtam præcipuè, quia monaſterij regimen, & præfecturam obtinuerat Prior quidam nomine Rudulphus, vir doctus, & multæ literaturæ, verum qui præter redditus, & lucra ſeculi aliud nihil curare videbatur. quam ob cauſam ſub illius regimine multæ domus monaſteriorum ruerũt, & numerus canonicorum multum fuit diminutus, quippe in monaſterio S. Ioannis ſex canonici ſoli cum duobus clericis ad diuina officia recitanda, & ſacra facienda reſidebant. Cæterum illo vita functo, eodem anno 1417. canonicè fuit electus in Priorẽ Ven. Pater D. Bartholomæus Paſulinus canonicus regularis profeſſus, vir religioſus, & diſciplinæ canonicæ ſedulus æmulator, ac inſtaurator. qui ſtatim de monaſterijs reparãdis, & regulari obſeruantia in illis reſtituenda cum ſuis tractatum habere cœpit, nec incaſſum: quandoquidẽ fama canonicorũ Frigdionariorũ recens reformatorũ veridicè cõperta, cũ illis inire ſocietatẽ, & laudabiles illorũ conſuetudines, & vitæ normã ſuſcipere vnanimes ſtatim decreuerunt, & ad vnionem cum illis admitti, nuncijs cum literis hinc inde miſſis, rogauerunt, nec mora obtinuerunt. & vt ſancta illorum ſocietas perpetuæ firmitatis robore ſubſiſteret, Ordinariorum, in quorum diœceſibus, & ſub quorum iuriſdictione antiquorum canonicorum conſuetudine degebãt, videlicet Bononienſis, Veronenſis, & Lucenſis conſensũ poſtulauerunt, qui libentiſſimè illum præſtiterunt. nam Veronenſis, & Lucenſis Epiſcopus ſuas literas ad Bononienſem, huiuſmodi reformationem, & vnionem probantes, ac laudantes ſtatim tranſmiſerunt. Nicolaus vero Bononienſis Epiſcopus eorum literis acceptis dictam vnionem, & reformationem ſequenti diplomate ſtatim roborauit:

Nicolaus Dei gratia Epiſcopus Bononiæ, & Princeps, ad futuram rei memoriam. Etſi ad ſalubrem ſtatum Eccleſiarum, & monaſteriorum omnium noſtro regimini commiſſorum de iniuncto nobis paſtorali officio teneamur ſollicitè cogitare, circa tamen monaſteria regularia, quæ animarum curam habent annexam, & per Canonicos Regulares etiam gubernantur, ſic diligenter vigilare debemus, quod ſi monaſteria ipſa ab obſeruantia regulæ, ſub qua ſunt fundata, & instituta, per eorum Canonicos, & Conuentus deuiarunt, ad plenam ipſius regulæ obſeruantiam reducantur, per vniones, & incorporationes aliorum monaſteriorum ſub eadem regula inſtitutorum, quorum Canonici, & Conuentus in plena ipſorum regulæ obſeruantia degunt, diuinis obſequijs pro Chriſti fidelium ſalute, & diuini cultus augmento puris mentibus inſiſtendo: vt huiuſmodi Cõuentus ſic vniti pariter, & incorporati, eandem regulam, quam ſunt deuotè profeſſi, in charitate obſeruare, Altiſſimi maieſtatem collaudare, & Sanctorũ memoriã per congrui honoris obſequia renouare noſcantur. Nuper ſiquidẽ pro parte Venerab. & Religioſorũ virorũ S. Victoris de prope Bononiam & S. Ioannis in monte Bononiæ ſimul vnitorũ, necnõ S. Mariæ de Friſonaria Lucan. ac S. Leonardi de monte Donico Veronenſ. diœc. monaſteriorũ canonicorũ regular. Ord. S. Auguſtini, Priorũ, & Conuentuũ nobis oblata petitio continebat, quod in dictis monaſterijs S. Mariæ Lucan. & S. Leonardi Veronẽ. diœc. ſunt canonici deuotionis ſpiritu accenſi regulã huiuſmodi S. Auguſtini, quam ſunt deuotè profeſſi, obſeruantes, & in eius plena obſeruantia perſiſtentes, quique perpetuis futuris temporibus laudabiliter perſiſtere intendunt, quãtum ad hoc Altiſſimus eos iuuabit, quodq; in præfatis monaſterijs S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte Bononiæ eiuſdem ordinis iuriſdictioni ſubiectorum eſt, & eſſe conſueuit Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum canonicorum præfatam regulam profeſſorũ, qui licet honeſtè de præterito vixerint, & viuant, non tamen in eadẽ ipſius regulæ obſeruantia degunt, ſicut & canonici conuentuum mona-

ſteriorum prædictorum Lucanæ, & Veronæ diœc. quodque ipſi intellecto Conuentuum prædictorum regulæ obſeruantiam ſpiritualem, & exemplarem ſanctæ Religionis vitam, & obſeruantiam, ſanioris conſilij tacti ſpiritu propoſuerunt, ſe ipſorum vitæ veſtigijs, priuilegijs, obſeruantijs, moribus, & conſuetudinibus cum Dei adiutorio vnire, & ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, & pro huiuſmodi eorum laudabili propoſito effectualiter conſequendo cupiunt plurimum, & affectant, & per eorum tractatus pluries ſolemniter, & cum inquiſitione, ac meditatione opportuna capitulariter celebratos, dicta eorum monaſteria, ac præfata monaſteria S. Mariæ Lucanæ, & S. Leonardi Veronæ diœceſis ad inuicem, & ſub eadem regulæ obſeruantia plena vniri, annecti, & perpetuò incorporari deliberauerunt, & per inſtrumenta publica exinde confecta in hoc expreſſè conſenſerunt. Continebat etiam petitio antedicta, quòd per Priores. & Conuentus eorundem monaſteriorum Lucanæ, & Veronæ prædictarum diœceſum percepto huiuſmodi conuentuum dictorum Bononiæ pio, & ſancto propoſito, attendentes ex ipſa narrata vnione, ſi fuerit, diuinum cultum, eorumq́; ſanctam Religionem antedictam multimodè augmentari, & ad ſalutem animarum ipſorum, & aliorum Chriſti fidelium multipliciter cedere, perq́; plures tractatus in eorum Conuentibus ſingulariter, & conſultè celebratos deliberauerunt, huic vnioni accedere, illiq́; per publica inſtrumenta expreſſè conſenſerunt. & demum ad effectum ipſius vnionis conſequendum, & ad ipſam procurandam eos ſyndicos, & procuratores conſtituerunt. & ordinauerunt, & ſucceſſiue à Reuerendis Patribus Dominis Lucæ, & Veronæ Epiſcopis eorum ordinarijs, & pro ipſorum iuriſdictionibus literas, & commiſſiones ſuper adimplenda præſenti vnione impetrauerunt, & etiam obtinuerunt, per duas patentes literas ipſorum Dominorum Epiſcoporum ſigillorum ceræ albæ, & rubeæ ad cordulam ſerici rubei pendentium ſingulariter munitas, quarum tenor ſequitur, & eſt talis.

Reuerendo in Chriſto Patri Domino Nicolao, Dei gratia Bononiæ Epiſcopo, Guido Memo eadem gratia Epiſcopus Veronenſis, ſalutem cum recommendatione ſeipſum. Ordinis Canonicorum Regularium B. Auguſtini ſacra Religio, ipſiq́; in plena obſeruantia regulæ eiuſdem Ordinis deuotè perſiſtentes, meritò nos inducunt, vt eorum votis, illis præſertim, quæ monaſteriorum ordinis huiuſmodi reformationem, & Chriſti fidelium ſalutem, diuinique cultus augmentum reſpiciunt, quantum cum Deo poſſumus, fauorabiliter annuamus. Nuper ſiquidem pro parte dilectorum nobis religioſorum virorum Prioris, & Conuentus monaſterij ſancti Leonardi de monte Donico diœceſis Veronæ dicti Ordinis nobis expoſito, quod ipſi à certo tempore citra deuotionis feruenti ſpiritu accenſi, regulam huiuſmodi B. Auguſtini, quam fideliter ſunt profeſſi, obſeruarunt, & in eius plena obſeruantia perſtiterunt, & perpetuis temporibus, quantum humana fragilitas permittit, vt Altiſſimus eos iuuabit, deuotè perſiſtere, & alios ad hoc ducere cum charitate ſunt diſpoſiti: quodque ſub veſtra iuriſdictione ſunt duo monaſteria inuicem vnita, videlicet ſanctorum Victoris, de prope Bononiam, & Ioannis in monte Bononienſi, eiuſdem Ordinis, in quibus eſt Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum Canonicorum Regularium huiuſmodi regulam profeſſorum, qui de præterito vixerunt, licèt honeſtè, & de præſenti viuunt, non tamen in ipſius eadem regulæ obſeruantia plena, ſicut ipſi degunt. quique audita nuper ipſorum huiuſmodi regulæ obſeruantia ſpirituali, & exemplari ſanctæ religionis vita, & obſeruantia, ſanioris conſilij tacti ſpiritu, propoſuerunt ſe ipſorum vitæ veſtigijs, & obſeruantijs, & conſuetudinibus cum Dei adiutorio cordialiter ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, naturam, & mores, priuilegia, atque ſtatuta per omnia acceptare, & ſequi, ita vt in nullo ab ipſorum Canonicorum Regularium vita laudabili, moribus, & conſuetudinibus, atque obſeruantia regulari vllatenus diſcrepent. Et vt hoc eorum laudabile propoſitum poſſint efficacius adimplere, cupiunt multipliciter, & affectant, ſe & eorum monaſteria prædicta cum S. Leonardi de monte Donico prædicto, & S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis monaſterijs, & eorum Conuentibus ſub eiuſdem regulæ obſeruantijs, ac moribus, & conſuetudinibus antedictis ſimul vnire, & perpetuò incorporare, cum omnibus rebus ſuis, iuribus, & actionibus, quæ eis competunt, aut in futurum quomodolibet competere poſſent: & huiuſmodi vnioni faciendæ ſuum, & Capituli ſui conſenſum per inſtrumentum publicum in Rev. Paternitatis veſtræ præſentia magno, & ſolemni præmiſſo tractatu concorditer præſtiterunt. quâ de re præfati Prior, & Conuentus monaſterij S. Leonardi Veronenſis volentes huic vnioni accedere, & dictum Conuentum Bononienſem ad huiuſmodi obſeruantias cum charitate inducere, & præſeruare, nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus de autoritatis noſtræ auxilio huic vnioni dignaremur de ſpeciali gratia ſubuenire. Nos igitur de prædictis nobis expoſitis certam notitiam non habentes, & de vobis tanquam ſanctæ Religionis vero cultore plenam in Domino fiduciam obtinentes, vniendi, & incorporandi monaſteria prædicta ad inuicem, & perpetuò, & ipſi vnioni autoritatem noſtram interponendi, & præſtandi, cum modis, regulis, legibus, & conditionibus, de quibus vobis viſum fuerit, autoritate qua fungimur, præſentium tenore licentiam liberam concedimus, & omnimodam facultatem. Ita tamen, quod alicui iuriſdictioni, quam habemus in dicto monaſterio ſancti Leonardi Veronenſis nullatenus derogetur, ſed potius inuiolata ſeruetur, & ſuper hoc totaliter committimus vices noſtras. In quorum omnium fidem, & teſtimonium præſentes literas, ſeu hoc publicum inſtrumentum fieri mandauimus, per Mathæum Corrizatium Notarium publicum, noſtrumq́;, & Epiſcopalis Curiæ noſtræ Scribam infraſcriptum, noſtriq́; Pontificalis ſigilli appenſione muniri. Datum, & Actum Veronæ in noſtro Epiſcopali palatio die Lunæ, vndecimo menſis Octobris, anno à Natiuitate Domini 1417. Indictione decima. Præſentibus egregijs Decretorum doctoribus D. Bartholomæo de Beneuenuto Vicario noſtro, D. Gulielmo de Tirecanis

de Ve-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

de Verona, D. Marco de Furliuro capellano noſtro, atq; D. Ioanne de Praſiu de Cremona Archipresbytero plebis S. Martini de Lagiſio Veronenſis diœceſis, Teſtibus ad prædicta vocatis ſpecialiter, & rogatis. Ego Matthæus de Correzarijs Notarius, &c.

Reuerendo in Chriſto Patri Domino Nicolao Dei gratia Epiſcopo Bononienſi, Nicolaus eadem gratia Epiſcopus Lucanus, ſalutem cum recommendatione ſcriptum. Ordinis Canonicorum Regularium Beati Auguſtini ſacra Religio, ipſiq; in plena obſeruantia regulæ eiuſdem Ordinis deuotè perſiſtentes, meritò nos inducunt, vt eorum votis, illis præſertim, quæ monaſteriorum ordinis huiuſmodi reformationem, & Chriſti fidelium ſalutem, diuiniq; cultus augmentum reſpiciunt, quantum cum Deo poſſumus, fauorabiliter annuamus. Nuper ſiquidem pro parte dilectorum nobis religioſorum virorum Prioris, & Conuentus monaſterij S. Mariæ de Frigdionaria dicti Ordinis, noſtræ Lucanæ Diœceſis nobis expoſito, quod ipſi à certo tempore citra feruenti deuotionis ſpiritu accenſi regulam huiuſmodi B. Auguſtini, quam fideliter ſunt profeſſi, obſeruarunt, & in eius plena obſeruantia perſtiterunt, & perpetuis temporibus, quantum humana fragilitas permittit, & Altiſſimus eis iuuabit, deuotè perſiſtere, & alios ad hoc inducere cum charitate ſunt diſpoſiti, quodque ſub veſtra iuriſdictione ſunt duo monaſteria inuicem vnita, videlicet S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte eiuſdem Ordinis, in quibus eſt Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum canonicorum regularium huiuſmodi regulæ profeſſorum, qui de præterito vixerunt, licet honeſtè de præſenti viuunt, non tamen in eadem ipſius regulæ plena obſeruantia, ſicut ipſi degunt. Quiq; auditis nuper ipſorum huiuſmodi regulæ obſeruantia ſpirituali, & exemplari ſanctæ religionis vita, & obſeruantia, ſanioris conſilij tacti ſpiritu propoſuerunt, ſe ipſorum vitæ veſtigijs, & obſeruantijs, moribus, & conſuetudinibus, cum Dei adiutorio cordialiter ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, & vt hoc eorum propoſitum poſſint efficacius adimplere, cupiunt, & affectant ſe, & eorum monaſteria prædicta cum S. Mariæ de Frigdionaria Lucanæ noſtræ diœceſis, & S. Leonardi de monte Donico Veronenſis diœceſis monaſterijs, & eorum Conuentibus ſub eiuſdem regulæ obſeruantijs, ac moribus, & conſuetudinibus antedictis ſimul vnire, & perpetuò incorporare, & huiuſmodi vnioni faciendæ ſuum, & Capituli ſui conſenſum per inſtrumentum publicum in Reuerendæ Paternitatis veſtræ præſentia magno, & ſolemni præmiſſo tractatu concorditer præſtiterunt. Qua de re præfati Prior, & Conuentus monaſteriorum S. Mariæ de Frigdionaria, volentes huic vnioni accedere, & dictum Conuentum Bononienſem ad huiuſmodi obſeruantiam cum charitate inducere, & præſeruare, nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus de autoritatis noſtræ auxilio, ſiue dignitate dignaremur de ſpeciali gratia ſubuenire. Nos igitur de prædictis nobis expoſitis certam notitiam non habentes & de vobis, tanquam ſanctæ religionis vero cultore, plenam in Domino fiduciam obtinentes, vniendi, & incorporandi monaſteria prædicta ad inuicem, & perpetuò, & ipſi vnioni autoritatem noſtram interponendi, & præſtandi cum modis, regulis, legibus, & conditionibus, de quibus viſum fuerit autoritate, qua fungimur, præſentium tenore licentiam liberam concedimus, & omnimodam poteſtatem: ita tamen quod honori, iuriſdictioni, quos habemus, ac legibus, & ſtatutis, ſiue ordinamentis per nos factis, & datis in noſtra conceſſione nullatenus derogetur, ſed illæ expreſsè reſeruentur in ſui roboris firmitate. & ſuper hoc vobis committimus vices noſtras. Datum in noſtro Palatio Merliæ Lucenſis Comitatus, Anno Natiuitatis Domini 1417. Indictione vndecima, die 12. menſis Octobris. In quorum teſtimonium præſentes literas, noſtri Pontificalis ſigilli appenſione munitas fieri fecimus, & per D. Franciſcum Notarium, & Cancellarium noſtrum ſcribi, & annotari. Ego Franciſcus Gabrielis Gonellæ de Antelminellis de Luca Notarius &c. Qua de re tam pro parte præfati Conuentus S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte Bononienſi, vt præfertur, vnitorum, quam Priorum, & Conuentuum huiuſmodi monaſteriorum Veronenſis, & Lucanæ diœceſis, & per eorum ſyndicos ad hoc, vt præfertur, ſpecialiter conſtitutos nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt tam autoritate noſtra, quam dictorum Reuerendorum Dominorum Epiſcoporum Lucan. & Veron. huiuſmodi dictorum monaſteriorum, & ipſorum Conuentuum vnionem facere, & ſolemniter adimplere dignaremur, iuxta ipſorum ſupplicantium votum, & deliberationes antedictas. Nos igitur viſis tractatibus, deliberationibus, & conſenſibus per omnes Conuentus monaſteriorum prædictorum vniformiter, & ex iuſtis, & deuotis cauſis præſtitis, ac etiam commiſſionibus ad hanc vnionem faciendam nobis factis per eoſdem Dominos Epiſcopos, qui nobis ſuper hoc vices ſuas plenariè commiſerunt. Attendentes, vota ipſorum ſupplicantium tendere ad huius ſacræ Religionis plenam obſeruantiam, diuini cultus augmentũ, Chriſtiq; fidelium ſalutem, Volentes, quantum cum Deo poſſumus, ipſis ſupplicantibus in hoc eorum laudabili propoſito confouere, ipſorum huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, ſæpedicta monaſteria S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte Bononienſi ſimul annexa, & S. Mariæ de Frigdionaria Lucanæ diœceſis, ac S. Leonardi de monte Donico Veronenſis diœceſis omnia eiuſdem Ordinis B. Auguſtini, & eorum Conuentus, ac ipſorum, & cuiuslibet eorum bona, & iura præſentia, & futura, tam veſtra, quam Reuerendorum Patrum Dominorum Epiſcoporum Lucæ, & Veronæ autoritate, & omni modo, via, iure, & forma, quibus magis, & melius poſſumus, præſentium tenore ad inuicem vnimus, annectimus, coniungimus, & perpetuò incorporamus. & ſic vnita de cætero eſſe volumus, & declaramus, dictorumq; monaſteriorum Fratres, & Canonicos præſentes, & futuros vnum eſſe corpus, & Capitulum ſimul, & inuicem annexum, vnitum, & incorporatum, ita quod deinceps, & perpetuis futuris temporibus Conuentus dictorum monaſteriorum Bonon. & Canonici eiuſdem ſe vitæ veſtigijs, regulis, obſeruantijs, moribus, & conſuetudinibus Conuentuum Lucæ, & Veronæ prædictorum dirigere, ſubmittere,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mittere, & denotè ſub eadem regula obſeruantia penitus conformare teneantur, & debeant, & in ea ſe perpetuò conſeruare; naturam, & mores, priuilegia, atque ſtatuta dictorum monaſteriorum Lucæ, & Veronæ per omnia acceptare, & ſequi, ita vt in nullo ab ipſorum canonicorum vita laudabili, moribus, & conſuetudinibus, atque obſeruantia regulari generaliter diſcrepent. Ita tamen, quòd ſi aliqua priuilegia prædicta monaſteria S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte Bononienſi habuerint, quæ vitæ laudabili, ac moribus, conſuetudinibus, & priuilegijs, atque obſeruantiæ regulari dictorum monaſteriorum Lucæ, & Veronæ non obuient, per prædictam vnionem non debeant violari, ſed ipſa monaſteria ſic vnita ipſorum poſſint prærogatiua lætari. ſic tamen, quòd ex hac vnione ordinariæ iuriſdictioni, quam habemus in præfatis monaſterijs ſancti Victoris de prope Bononiam, & ſancti Ioannis in monte Bononienſi, nullatenus derogetur, ſed ſit penitus nobis, & ſucceſſoribus noſtris perpetuò reſeruata. Et hanc vnionem facimus, conſtituimus, & ordinamus præſentibus, petentibus, & conſentientibus Venerabilibus, & religioſis viris Domino Fratre Bartholomæo Priore, necnon Fratre Santo Canonico monaſteriorum prædictorum S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte Bononienſi ſyndicis, & procuratoribus Canonicorum, & Conuentuum monaſteriorum prædictorum, ex inſtrumento eorum ſyndicatus, ſcripto manu Rolandi Alberti de Caſtelanis Notario Bononienſi, necnon Fratre Petro de Rido de Padua Priore Capituli, & Conuentus monaſterij S. Leonardi de monte Donico Veronen. Diœceſis, ſyndico, & procuratore Conuentus monaſterij antedicti ex inſtrumento rogato per Antonium Donati quondam D. Iacobi de S. Paulo Notario Veron. necnon Domino Domno Fr. Galdino Priore, & ſyndico, ac procuratore Capituli, & Conuentus monaſterij S. Mariæ de Friſonaria Lucan. Diœceſis ex inſtrumento ſui ſyndicatus ſcripto, & rogato per Franciſcum Gabrielis Goncllæ de Antelminellis Notarium Lucan. in quorum teſtimonium, atque fidem præmiſſorum omniũ præſentes literas, vim inſtrumenti publici continentes, per Marcum Notarium noſtrum infraſcriptum ſcribi fecimus, & regiſtrari, noſtriq́; Pontificalis maioris ſigilli appenſione muniri. Data, & acta fuerunt prædicta omnia Bononiæ in Epiſcopali Palatio, in Capella ſecreta dicti Palatij, præſentib. Venerabilibus viris D. Rainaldo de Marino de Maiorica Licentiato in iure canonico, Vicario noſtro, & Andrea de Brunis Canonico Eccleſiæ Cathedralis S. Petri Bononienſis, presbyteris Ioanne de Bonon. Rectore Eccleſiæ ſancti Antonini portæ nouæ, & Rodulpho Ioannis de Gazo Rectore Eccleſiæ S. Iuliani Ferrarien. Sub anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti milleſimo quadringenteſimo decimo ſeptimo, Indictione 10. ſexto menſis Decembris, tempore Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Martini diuina prouidentia Papæ V. anno primo. Ego Marcus Raimaldi, &c.

III ANno MCDXVIII. proximè ſequenti Martinus V. quatuor prædicta monaſteria inuicem vnita ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcepit, dato ſequenti priuilegio, videlicet:

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs S. Leonardi de monte Donico extra muros Veronæ, & S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ Diœceſis, ac ſanctorum Victoris extra muros Bononienſis, & Ioannis in monte Bononienſi monaſteriorum inuicem canonicè vnitorum Prioribus, & Conuentibus per Priores gubernari ſolitorum, Ordinis ſancti Auguſtini, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum à nobis petitur, quod iuſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis, vt id per ſolicitudinem officij noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, perſonas veſtras, & monaſteria veſtra prædicta canonicè vnita, in quibus diuino eſtis obſequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ impræſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum iuſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, ſub Beati Petri protectione ſuſcipimus, atque noſtra, omnesq́; libertates, & immunitates, gratias, & conceſſiones à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſiue per priuilegia, vel alias indulgentias vobis, & monaſterijs veſtris prædictis conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, ac alijs Chriſti fidelibus vobis, & dictis monaſterijs veſtris indultas, ſicut eas iuſtè, & pacificè obtinetis, vobis, & per vos eiſdem monaſterijs autoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ confirmationis, & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Dei omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Conſtantiæ Calendis Aprilis, Pontificatus noſtri anno primo 1418.

Cur verò in dicto diplomate trium monaſteriorum, videlicet S. Mariæ Caſoreti prope Mediolanum, & S. Mariæ Tremitanæ, & S. Mariæ Charitatis Venetiarum non meminerit, quæ cõſtat, illo tempore Canonicis Frigdionarijs fuiſſe vnita, incompertum habeo: nam quod illorum vnio ſolo nomine conſtaret, vt Sirenius in margine adnotauit, mihi non probatur, extantibus literis Apoſtolicis ſupra memoratis, quæ illorum vnionem firmauerant, excepto tamen monaſterio Charitatis.

Etſi verò Bononienſes Canonici in Frigdionariorum ſocietatem tranſiuiſſent, & illorum viuendi normam amplexati fuiſſent, non tamen perfectè per omnia fuerant reformati; nec ipſe D. Bartholomæus Prior iuxta conſuetudines Frigdionariorum Prioratu ſeipſum abdicauerat, ſed more cæterorum prædeceſſorum Prioratum ſibi retinebat.

Anno igitur ſequenti, qui fuit 1419. idem Bartholomæus Prioratum ſponte in manibus Epiſcopi Bononienſis reſignauit, reſeruata ſibi pro

victu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

victu annua penſione centum ducatorum, vel quod Frigdionarijs ſubijci nollet, vel quòd illorum vitam duriorem, quàm crediderat, expertus fuiſſet. ex tunc cœperunt in dictis monaſterijs Priores annuales, & amouibiles creari accedente facultate Pontificis, qui nouis literis eidem Nicolao Bonon. Epiſcopo facultatem omnimodã prædicta monaſteria reformandi tam in membris, quàm in capite conceſſit, & Priores annuales in illis inſtituendi. quarum literarum vigore omnimoda reformatio monaſteriorũ fuit abſoluta; nec poſt multos dies idem Ven. P. Bartholomæus penſionem in manibus Capituli ſponte reſignauit, & ſeipſum Priori per omnia ſubiecit, & cum canonicis reformatis per ſpatium 38. annorum tanquam minimus omnium inculpatiſſimus vixit. Erat enim vir ſapiens, & doctus, ſed corde humilis, & patiens, in victu parcus, ad officia diuina diebus, & noctibus aſſiduus. & quia cantum Eccleſiaſticum optimè didicerat, chorũ regebat, organa ſuauiſſimè pulſabat. erat etiam Prædicator diſertiſſimus, & ſine intermiſſione per multos annos Dei verbum in multis Ciuitatibus prædicauit, multa eleganter, & eruditè ſcripſit, ac in eis Chronicam mutationum ſtatus ſuæ Ciuitatis. cuius tacito nomine autoris meminit Sigonius in volumine de Epiſcopis Bononienſibus ſub anno 1410. pag. mihi 180. multos etiam cantus notauit, & cum eſſet doctiſſimus, & tot virtutibus exornatus, in officijs quibuſcunque, licet infimis, ſemetipſum libentiſſimus, & cum ſumma hilaritate cordis, & vultus exercebat. nam & veſtes Canonicorum incidebat, & ſuebat, multò libentius, quæ ſacris vſibus deſeruiebant. hunc fama eſt, vſque ad vitæ exitum virginem manſiſſe. Obijt Bononiæ ſeptuagenarius anno ſalutis 1453. non ſine opinione ſanctitatis, ad cuius funus curandum totus Bononienſium populus, & omnes regularium cœtus, & complures ex clericis ſecularibus accurrerunt, eius manus, & pedes certatim oſculantes, habita eleganti oratione in eius laudem per D. Gaſparem de Bononia loci Priorem.

Poſt reformationem vetuſtis ædificijs collabentibus Eccleſia S. Ioannis in monte cum Cœnobio à fundamentis ſunt renouata, præcipuusque renouationis autor extitit D. Florentius à Florentiola Placentiæ Diœceſis oppido, quod Matthæus Boſſus epiſt. 25. ſic teſtatur. *Quid enim dignius tuo iſto in Prioratu potuiſſes efficere, quam contra omnium ſpem, quoniam fieri poſſe non videbatur, domum tam ſplendidulo, tamque vſibus noſtrũ idoneo clauſtro, clarisq; porticibus dignificare? quid modeſtius, clarius, quam hortos ipſos pariete altiore circundare, & à vicinia proſpectu fratres occulere? Hæ ſunt vera Præpoſitorum laudes, hæc propria munera, vt quibus præſunt locis, conſulant.* meminit in eadem epiſtola Bibliothecæ per eundem Patrem Florentium multo ære comparatæ. præfuit hic Florentius monaſterio ſub anno 1460. Vtrum autem clauſtrum per illum exſtructum illud ipſum fuerit, quod nunc viſitur, incompertum hactenus habeo: quandoquidem circa annum 1530. alia quædam monaſterij inſtauratio, & clauſtri acceſſio inchoata legitur, extantibus eiuſdem inſtaurationis, ſeu acceſſionis monumentis in Archiuo Romano domus Pacis, in quam opulentiora Cõgregationis monaſteria certam pecuniæ ſummã contulerunt, præſertim Cœnobium Portuenſe, quod redditus annuos duarum poſſeſſionum, ſiue manſarum in loco, qui Sauerna dicitur, pro dicta fabrica deſtinauit. Nouiſſimè Sacrarium pulcherrimum cum abacis, & armarijs adiecit Reuer. admodum Pater D. Iacobus S. Martinus loci tunc Abbas, qui nunc eſt Procurator Generalis noſtræ Congregationis, & de illa benè meritus.

PRædicta monaſteria viris compluribus memoratu dignis tum poſt reformationem, tũ antea floruerunt. nam ex monaſterio S. Victoris prodierunt D. Martinus Prior, vir omnium opinione doctiſſimus, qui floruit anno Domini 1102. D. Henricus Conſolimæus Ciuis Brixienſis, ſecundum aliquos autores, ſed dicti monaſterij Canonicus profeſſus, quem Innocentius III. anno 1213. Bononienſem Epiſcopum ordinauit. qui cum Prætore Ciuitatis de iuriſdictione contentionem habuit, & à Friderico II. Imperatore pro iuriſdictione in Caſtris Epiſcopatus exercẽda priuilegium obtinuit: & pro decimis, quas à ciuibus exigebat, duo caſtra, Centum, & Plebem, accepit. Hic Fratres Humiliatos, Prædicatores, & Minores intra Ciuitatem accepit. Obijt anno ſalutis 1241. ex Sigonio in volumine de Epiſcopis Bononien. Vgolinus item Prior, & Legum Doctor excellentiſſimus, & prædicator facundiſſimus. Obijt anno 1168. in clauſtro S. Victoris tumulatus cum Epitaphio, quod adhuc extat. Item Domnus Hugo Baiſius cognomento Archidiaconus, quia cum eſſet Canonicus S. Victoris ad Archidiaconatum Eccleſiæ matricis S. Petri eſt aſſumptus, vt Ioannes de Nigraualle in Chronica notauit. Nec mirum, cum alios etiam eiuſdem matricis Archidiaconos ex canonicis regularibus aſſumptos, nimirum Lambertum de Fagnano, qui poſtea fuit Cardinalis, & Pontifex Honorius II. nuncupatus, & Gerardum Giſlam, qui fuit Epiſcopus Bononienſis, referat Sigonius eodem volumine ſub annis 1105. & 1187. Hic ſcripſit ſuper Decretum, & Decretales epiſtolas lectura digniſſimas. Obijt anno 1287. IV.

Ex Canonica verò S. Ioannis in monte prodierunt Victor dicti monaſterij Prior, qui anno 1104. à Paſchali II. Bononienſis Epiſcopus eſt renunciatus. cui iuſſit, Abbates in ſua parochia Pontificalia munera ſibi vſurpantes coercere, & confirmationem priuilegij à Gregorio VII. Epiſcopis Bononienſibus facti conceſſit. Obijt

anno

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

anno 1129. ex Sigonio. item Gerardus, qui factus fuit Epiſcopus Bononienſis anno 1145 & confirmationem priuilegij Lucij II. ab Eugenio III. impetrauit, & omnes fundos, quos Eccleſia Romana in Bononienſi Comitatu poſſidebat, ab Anaſtaſio IV. in emphiteuſim accepit. Obijt anno 1161. ex Sigonio. D. Ioannes canonicus S. Ioannis in monte, qui eodem anno 1161. prædicto Gerardo in Epiſcopatu ſucceſſit, qui obtinuit ab Alexandro III. confirmationem priuilegij Anaſtaſij IV. & alia noua priuilegia. hic templum S. Petri, quod incendio fuerat conſumptum, inſtaurauit. Obiit anno 1188. D. Gerardus Giſla, qui eodem anno 1188. ex canonico S. Ioannis in monte Bononienſi Epiſcopus, & ab Henrico V. Imperatore Princeps ſacri Imperij, cum omnibus illius ſucceſſoribus, fuit deſignatus, & à Cœleſtino III. multis priuilegijs exornatus. Obijt anno 1108. Sigonius. D. Albericus Prior S. Ioannis in monte, poſtea Epiſcopus Regienſis anno 1163. creatus. ex matricula canonicorum dicti monaſterij. D. Iacobus de Vngarellis eiuſdem monaſterij canonicus, poſtea Epiſcopus Milepotamenſis in Creta anno 1397. creatus. ex matricula dicti monaſterij. D. Nicolaus dicti monaſterij canonicus, qui reformationem canonicorum Frigdionariorum amplexatus in Canonica S. Mariæ Charitatis, poſt ipſum monaſterium S. Ioannis reformatum, eidem per multos annos digniſſimè præfuit, ſex annis diuerſis temporibus totam Congregationem moderatus fuit. vir miræ integritatis, qui tandem cum eſſet Prior monaſterij Lateranenſis Bononienſium Epiſcopus à Ciuibus poſtulatus, & à Pontifice deſignatus, in ſuo ad patriam reditu Lucæ obiit anno 1444. in Eccleſia S. Frigdiani tumulatus. ex Sigonio, qui tamen errat, dicens, illum obiiſſe anno 1443. nam contrarium habeo ex actis Capitularibus illius anni. D. Paulus de Groſſis egregius prædicator, qui fuit Zacynthi Epiſcopus, & obiit anno 1589. D. Florianus Nanius de Caſtro Caſij Diœceſis Bononienſis, Theologus eruditiſſimus, meuſque in Theologia magiſter, qui D. Thomæ Summam memoriter recitabat, & firmiter adeo tenebat, vt perdita per illum renouari poſſe videretur: qui à Clemente VIII. Scalæ in regno Neapolis Epiſcopus creatus, obiit Bononiæ anno 1599. hic multa ſcripſit, quæ partim ſunt typis edita, partim in albeolis ſeruantur. Prę ter hos fuerũt D. Iacobus de Beluiſio legum doctor excellentiſſimus, & Ioannis Andreæ magiſter, qui multa ingenij ſui præclara monumenta reliquit, vt inferius dicemus. Obiit anno 1280. D. Antonius de Lignano, vir valdè prudens, & magnæ apud noſtros autoritatis, qui multis præfecturis egregiè perfunctus, cum eſſet Prior monaſterij Lateranenſis, in viſitatione Tremitana defunctus eſt anno 1463. D. Sanctes, qui fuit vnus de antiquis canonicis ante monaſterij reformationem, & poſt illam factus eſt Prior Portuenſis, vbi ſanctiſſimè obiit. D. Petrus Alemannus dicti monaſterij profeſſus, vir ſimplex, & rectus, qui obijt Pœnitentiarius in Eccleſia Lateranenſi, cum in multis monaſterijs præfecturam laudabiliter geſſiſſet. D. Gaſpar Bonon. vir doctiſſ. & æque religioſiſſimus, qui erat Prior Lateran. quando Caliſtus III. ad petitionẽ quorundã Romanorũ noſtros Laterano mouit, quod audiens Alphonſus Aragonius Rex Neapolis, illum ad ſe accerſiuit: qui poſtea ſub Paulo II. ad idem Lateranenſe monaſterium regendum reuocatus, Bononiæ tandem obijt, & anno 1468. fuit Rector Generalis noſtræ Congregationis. D. Gaſpar Dulcinus, qui fuit Rector Generalis anno 1553. Obijt anno 1561. D. Petrus Bonon. qui fuit Rector Generalis, & Theologus eruditiſſimus. Obijt Neapoli dum viſitationes ageret anno 1608.

V. PRædictis monaſterijs multa priuilegia indulſerunt Summi Pontifices, Imperatores, & Archiepiſcopi Rauennatenſes, cum Epiſcopis Bononien. quorum ſummam iuxta ordinem temporum hic referam.

Primum priuilegium eſt Gualterij Archiepiſcopi Rauennatenſis, datum anno 1133. Incipit: *Eccleſiaſticæ ſolicitudinis.* per quod Eccleſias, & bona SS. Victoris, & Ioannis in monte Oliueti liberat ab omni ſeruitio, & tributo: omnia bona, & iura habita, & habenda confirmat: prohibet diſceſſum profeſſorum à clauſtro, cum poteſtate illos reuocandi, concedit liberam electionem ſepulturæ in dictis Eccleſijs. &c.

2. Henrici Bononienſis Epiſcopi directum Priori, & Fratribus S. Victoris. concordat cum præcedenti datum anno 1133.

3. Moyſis Archiepiſcopi Rauennatenſis, datum anno 1154. concordat cum præcedenti.

4. Alexandri III. datum anno 1181. Priori, & Fratribus S. Victoris, per quod exonerat illos ab obligatione parandi menſam in ſolidum Legatis, ſiue Nuntijs Apoſtolicis.

5. Lucij III. datum anno 1183. incipit: *Propoſtulatio.* concordat cum priuilegijs Gualterij, & Moyſis Archiepiſcopi Rauennatenſis.

6. Vrbani III. datum anno 1186. incipit: *Quoties vobis.* Confirmat gratias, & priuilegia per anteceſſores collata monaſterijs S. Victoris, & S. Ioannis in monte.

7. Gregorij VIII. datum anno 1187. per quod ad exemplar Alexandri ſui prædeceſſoris illos recipit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, & omnia priuilegia per ſuos anteceſſores collata firmat.

8. Innocentij III. datum anno 1198. incipit: *Quoties illud.* Concordat cum antecedentibus.

9. Innocentij, non dicit cuius, nec ponitur milleſimum, ſed ſolum datum anno nono ſui Pontificatus. incipit: *Vt dilectorum.* per quod

prædi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

prædicta monaſteria ſoluit ab omni coactione, & contributione, ſeu penſione ſuper beneficijs Eccleſiaſticis imponenda, niſi de illis, & de hoc individuo mentio ſpecialis habeatur.

10. Bonifacij IX. datum anno 13. ſui Pontificatus. incipit: *Sedis Apoſtolicæ.* quo Priorem, Monaſterium, & Eccleſiam S. Ioannis in monte, & illius bona, perſonas & familiares in illis degentes liberat ab omni iuriſdictione, exactione, dominio, & ſuperioritate Epiſcopi Bononienſis, & aliorum Ordinariorum in ſpiritualibus, & temporalibus, ſuſcipiendo prædicta omnia ſub immediata cura, & protectione Sedis Apoſtolicæ.

11. Martini V per quod omnes immunitates conceſſas monaſterijs S. Leonardi Veronæ, S. Mariæ Friſonariæ, S. Victoris, & S. Ioannis in monte Bononienſi confirmat, & inuicem communicat. Datum Conſtantiæ Cal. Aprilis 1418 incipit: *Cum a nobis petitur.*

12. Ludouici Archiepiſcopi Arelatenſis Legati Bononienſis & totius Exarchatus, datũ anno 1425. incipit: *Gubernationis officium.* per quod declarat, in priuilegijs Pontificũ, & Friderici Imperatoris, concedẽtibus exemptionem prædictis monaſterijs ab omni onere, & grauamine, includi exemptionem à gabellis, datijsq; Ciuitatis. Itẽ communicat dictis monaſterijs priuilegia S. Michaelis prope Bononiã, præſertim à Ioanne Papa XXIII. largita, quibus eximuntur à ſolutione datiorum, item à ſolutionibus decimarum, vel collectarum, & alijs oneribus impoſitis, vel imponendis clericis, vel beneficijs Bononienſibus. Itẽ communicat eiſdem priuilegia conceſſa monaſterio S. Hieronymi Carthuſianorum inter quæ continetur, quod non teneantur ſoluere datia pro quacunque re ad vſum, & vtilitatem monaſterij, & fratrum in eo degentium ſpectante. Illud priuilegium eſt in Archiuo in capſula, in qua cõtinentur immunitates: & illud priuilegium fuit confirmatum per Martinum V. vt patet per ſuas literas datas 1426. quæ ibidem ſeruantur.

13. Caliſti III. datum ann. 1456. incipit: *Romanus Pontifex.* declarat, priuilegium immunitas à ſolutione Gabellarum, & datiorum extendi etiã ad famulos cum canonicis commorantes, & in monaſterijs degentes. item declarat contra Publicanos, ſiue exactores vectigalium, illos non poſſe limitare numerum perſonarum, vel famulorum in familijs monaſteriorum degentium. itẽ abſoluit ab omni ſolutione Gabellarum omnia ad victum, & vſum monaſteriorum, & perſonarum in eis degentium attinentia, etiamſi ex locis alienis inferantur.

14. Friderici I. Imperatoris conceſſum anno 1162. incipit: *Tranſitorij Regni.* per quod monaſteria cum omnibus illorum bonis, & iuribus ſuſcipit ſub Imperialis dignitatis defenſionem. Confirmat bona acquiſita, & iuſtè adipiſcenda liberat ab omni onere, ſeu grauamine, per quemuis imponendo locis ſacris, & illorum ambitui, concedit immunitatem, vt nulla perſona in eis capi poſſit, vel inde per violentiam extrahi.

MOnaſterium S. Ioannis in monte dignitate Abbatiali fuit decoratum per Pium V. anno 1566. In eius Eccleſia conditum eſt corpus B. Helenæ de oleo, cuius meminit in tabula Epiſcoporum Bononienſium, edita 1582. Gabriel Paleotus S.R.E. Cardinalis, & Archiepiſcopus Bononienſis. Item Brachium S. Petronij eiuſdẽ Ciuitatis Epiſcopi, item Brachium S. Mariæ Ægyptiacæ, cum alijs minoribus reliquijs Sanctorum. VI.

Demum non omittendum, Sixtum IV. anno 1473. Priori, & canonicis S. Ioannis in monte regimen canoniſſarum S. Laurentij ſub pœna excommunicationis iniunxiſſe, vt ex literis Apoſtolicis ſequentibus apparet, videlicet: *Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Volentes pridem paterna charitate conſulere ſpirituali conſolationi dilectarum in Chriſto filiarum Priorißæ, & ſororum monaſterij S. Laurentij Stratæ Caſtilionis, ordinis ſancti Auguſtini Bononienſis, ipſarum ſupplicationibus inclinati per alias noſtras vobis dedimus in mandatis, vt vnum, pluresvè, ſi opus eſſet, presbyteros veſtri ordinis probos, & graues, qui earum confeßiones audirent, eiſq; ſacramenta Eccleſiaſtica adminiſtrarent, deputaretis. Nuper verò relatum nobis eſt, quod id facere hactenus recuſaſtis in quo ſanè vos laudare non poſſumus: eſt enim à Chriſtiana charitate alienum. Proinde rurſus ſub excommunicationis pœna mandamus vobis, vt iuxta priorum literarum noſtrarum tenorem, presbyterum, vel presbyteros huiuſmodi deputare debeatis. Contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 9. Martij 1473. Pontificatus noſtri anno 2.*

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

De reformatione Monaſteriorum Sanctorum Quadraginta Martyrum apud Taruiſium, & S. Saluatoris prope Brixiam.

ANno MCDXVIII. duo alia vetuſta canonicorum cœnobia per Frigdionatios fuerunt Deo fauente reformata. Primum fuit monaſterium Sanctorum Quadraginta Martyrum apud Taruiſium, fuerat id membrum antiquæ congregationis S. Frigdiani Lucæ, ex priuilegio Alexandri III. cuius libro ſuperiori, nec nõ etiam ipſius monaſterij mentio habita. Durauit I. *Octauum Monaſt.*

in eodem cœnobio inſtitutio canonica vſque ad Martini V. tempora, quibus cum omnia valde inclinata viderentur, nam domus cœnobij dirutæ, bona oppignorata, & numerus canonicorum imminutus, D. Bartholomæus de Taruiſio canonicus regularis profeſſus, & dicti monaſterij Prior videns ſe ad illud reformandum parum idoneum, Prioratum in manibus Epiſcopi Taruiſini ſponte reſignauit. qui quidem Epiſcopus ſtatim D. Petrum de Saluadeis Patauinum canonicum regularem dicti monaſterij Priorem conſtituit, vt conſtat per publicum inſtrumentum rogatum manu Petri de Benedictis clerici, & notarij publici Taruiſini anno 1418. die 1. Iulij, cuius exemplum eſt Romæ in monaſterio Pacis. Ipſe autem D. Petrus de Saluadeis Prior, ne monaſterium canonicis totaliter deſtitutum remaneret, nonnullos ex Frigdionarijs, ac inter illos D. Marcum Venetum canonicæ Charitatis Venetiarum profeſſum ad diuina in eodem monaſterio peragenda acciuit: Martino verò Pontifice renunciato, ipſe quin etiã Prioratu ſeipſum ſponte abdicauit, vt vnus de Frigdionarijs ſecundum illorum inſtitutum Prior annualis crearetur. Ceſſionem probauit idem Martinus V. datis literis Apoſtolicis ad Epiſcopum Taruiſinum, quarum hic eſt tenor:

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Epiſcopo Taruiſino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dignum arbitramur, & congruum, vt illis ſe reddat ſedes Apoſtolica gratioſam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter ſuffragantur. dudum ſiquidem omnes Prioratus, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica ſecularia, & regularia cum cura, & ſine cura, tunc apud Sedem Apoſtolicam vacantia, & in antea vacatura collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſeruantes, decreuimus irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate, ſcienter, vel ignoranter cõtingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Prioratum Sanctorum Quadraginta Martyrum extra muros Taruiſij ordinis ſancti Auguſtini per liberam reſignationem dilecti filij Petri de Saluadeis ipſius Prioratus Prioris per eum de illo, quem tunc obtinebat, in manibus noſtris ſpontè factam, & per nos admiſſam, apud ſedem ipſam vacauerit, & vacet ad præſens, nulluſq; de illo præter nos hac vice ſe intromittere potuerit, ſiue poſſit, reſeruatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis. Nos volentes dilectum filium Marcum de Venetijs canonicum dicti Prioratus apud nos de Religionis zelo, vitæ, ac morum honeſtate, alijſque probitatibus, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horũ intuitu fauore proſequi gratioſo, tuæ diſcretioni per Apoſtolica ſcripta mãdamus, quatenus ſi poſt diligentem examinationem eũdem Marcum ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, Prioratum prædictum, qui conuentualis eſt, & ab aliquo monaſterio, vel regulari loco non dependet, cuiuſque fructus, redditus, & prouentus ducentorum florenorum auri, ſecũdum communem æſtimationem, valorem annuum, vt idem Marcus aſſerit, non excedunt, ſiue vt præmittitur, ſiue alias quouis modo, aut ex alterius cuiuſcunque perſona vacet, ſi tanto tempore vacauerit, quod eius collatio iuxta Lateranenſis ſtatuta Concilij ad ſedem prædictam legitimè deuoluta, vel ipſe Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatus, ac curatus exiſtat, & ad eum conſueuerit quis per electionem aſſumi, ac ſuper eo inter aliquos lis pendeat indeciſa, dummodo ipſius diſpoſitio ad nos duntaxat hac vice pertineat, cum iuribus & pertinentijs ſuis eidem Marco autoritate noſtra conferas, & aſſignes. inducens per te, vel alium, ſeu alios eundem Marcum, vel procuratorem ſuum eius nomine in corporalem poſſeſſionem Prioratus, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum mittas, & defendas inductum, amoto exinde quolibet detentore. ac facias ipſum Marcum, vel dictum procuratorem pro eo ad huiuſmodi Prioratum, prout eſt moris, admitti, ſibique de ipſius Prioratus fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſponderi. Contradictores autoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. non obſtantibus tam fœl. record. Bonifacij Papæ Octaui prædeceſſoris noſtri, quam alijs conſtitutionibus Apoſtolicis, nec non ſtatutis, & conſuetudinibus Prioratus, & ordinis prædictorum contrarijs, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis: aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Prioratibus ſpecialis, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ ſedis, vel Legatorum eius literas impetrarint: etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnibus præfatum Marcum in aſſecutione huiuſmodi Prioratus volumus anteferri. ſed nullũ per hoc eis quoad aſſecutionem Prioratuum, aut aliorum beneficiorum præiudicium generari, ſeu ſi Epiſcopo Taruiſino pro tempore exiſtenti, & dilectis filijs cõuentui dicti Prioratus, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim à dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionẽ, vel prouiſionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de huiuſmodi Prioratibus, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem coniunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat prouideri per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & quolibet alia dictæ ſedis indulgentia generali, vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus earũ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cuiuſque toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. nec non, prout eſt irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate, ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel imposterum contigerit attentari. Datum Florentiæ nonis Auguſti, Pontificatus noſtri anno 2.

QVia verò ſequenti anno, qui fuit 1419. Vrbs Taruiſij cũ toto Comitatu ab inimicis caternatim per agrũ diſcurrentibus multa damni gramiſ- II.

gratiſſima tulit ideò ſequẽti anno, qui fuit 1420. prædictus D. Marcus Prior cum collectoribus Apoſtolicis in hunc modum concordauit, videlicet;

Petrus Benedicti canonicus, & Theſaurarius Eccleſiæ Taruiſinæ, fructuum, prouentuum, cenſuum, decimarum, & aliorum quorumcunque iurium Cameræ Apoſtolicæ debitorum in Taruiſina Diœceſi Apoſtolicus ſubcollector, vniuerſis, & ſingulis tam præſentibus, quã futuris præſentes literas inſpecturis ſalutem in Domino. Vniuerſitati veſtræ notum facimus per præſentes, quod ad nos, noſtriq; notitiam deducto, venerabilem virum Religioſum Dominum Marcum de Venetijs nuper in Priorem, ſeu Prioratum monaſterij ſanctorum Quadraginta Martyrum de propè Taruiſio ordinis canonicorum regularium Beati Auguſtini fuiſſe autoritate Apoſtolica pacificè aſſecutum. Nos eadem auctoritate Apoſtolica, qua fungimur in hac parte, cum eodem Domino fratre Marco Priore antedicto præſentem compoſitionem per nos fieri inſtantem, & inſtante, petente pro examinatione dicti Domini Marci Prioris, qui vt iuris & moris eſt, in Camera Apoſtolica ſe infra annum ſoluendo ..... promiſit, & ſoluere etiam obligauit. Conſideratis igitur guerrarum præſentialiter vigentium diſcriminibus, & damnis, quæ hoc anno, vt plurimum fuere, tam ab inimicis, quam à noſtris ſtipendiarijs illatis, & turbinibus, ac tempeſtatibus, & quantum dictum monaſterium ſit redditibus exinanitum, ac etiam attento, quòd ſunt in dicto monaſterio ſolito plures fratres, & canonice regularem vitam ducentes, & pauperrimam propter cauſas ſupradictas: Conuenimus, & compoſuimus cum eodem fratre Marco Priore antedicto ſuper medijs fructibus primi anni Cameræ Apoſtolicæ antedictæ debitis pro dicto Prioratu in ducatis viginti ſex auri, quos tenore præſentium occaſione præmiſſa ab eodem Domino Marco contentamur, confitemur, ac publicè recognoſcimus nomine Cameræ prædictæ habuiſſe, & integraliter recepiſſe, ſibiq; & ſuis hæredibus, poſteris, & ſucceſſoribus dicta auctoritate Apoſtolica de ipſis ducatis viginti ſex, ſicut præmittitur, habitis, & receptis, & nobis datis, & realiter aſſignatis, & numeratis pro tali, & integra ſolutione, & ſatisfactione, annuata, ſeu priorum fructuum primi anni præfati Prioratus plenariam quietationem, abſolutionẽ, & liberationem omnimodam facientes, necnon renunciantes expreſſè exceptioni non ſic factæ compoſitionis, & nobis non datorum, & ſolutarum dictorum ducatorum 26. occaſione prædicta, ac omnibus alijs, & ſingulis exceptionibus, tam iuris canonici, quam ciuilis, quibus prædicta, vel aliud prædictorum poſſemus de iure, vel de facto quomodolibet contra facere, vel venire. Et ſpecialiter iure dicenti, generalem renunciationem non valere, niſi præceſſerit ſpecialis, &c. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præſentes noſtras manu propria confectas, noſtriq; quo vtimur, ſigilli ſoliti appoſitione roborari. Datum, & actum Taruiſij in ſacriſtia Eccleſiæ maioris. Præſentibus Reu. in Chriſto Patre, & Domino, Domino Franciſco Vrſo Truſinen. & nobili viro Zanino Zane ciue Taruiſino, & alijs ſub anno Dominicæ Natiuitatis 1420. indictione decimatertia, die penultimo Martij, Pontificatus Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & Domini noſtri, Domini Martini diuina prouidentia Papæ V. anno 3.

Ex tunc cœperunt dicti Frigdionarij monaſterium cum Eccleſia inſtaurare, & canonicorum numerum augere, paulatimq; factum, vt vbi vix ſex canonici cum magna temporalium bonorũ caritate degebant, viginti quinque ſatis abundãter alerentur: cui etiam ob laudabilis vitæ famã, per Summos Pontifices quædam alia beneficia fuerunt vnita, nam anno 1490. Innocentius VIII. Prioratum S. Mariæ Bethlehemiticum eiuſdem ciuitatis ipſi monaſterio Sanctorum Quadraginta Martyrum vniuit. datis literis Apoſtolicis eodem anno decimo tertio calendas Decemb. Dicebatur autem Prioratus S. Mariæ de Bethlehem, quòd eſſet membrum Eccleſiæ cathedralis Bethlehemiticæ in Palæſtina, quæ erat canonicorum regularium, ſicut lib. ſuperiori cap. 41. dictum fuit. nam quemadmodum Eccleſia Dominici Sepulchri Ieroſolymitana, ita etiam Bethlehemitica nonnullos Prioratus habebat in Italia, qui Palæſtina ab Infidelibus occupata, partim Ordini militari S. Ioannis, partim alijs Ordinibus ceſſerunt, partim ſunt commendati, quemadmodum hic de quo loquimur, quem tempore vnionis in commendam tenebat quidam Dominus Doymus, ex nobilibus de Valuaſono Patriarchalis Eccleſiæ Aquileienſis Decanus. Rurſus Clemens VII. anno 1530. dicto monaſterio vniuit aliam Eccleſiam Parochialem ſanctæ Agnetis intra ciuitatem, & datæ ſunt literæ dictam vnionem continentes 13. calend. Septembris.

Cæterum in noua ciuitatis munitione monaſterium antiquum euerſum eſt & ſolo æquatum, & nouum, quod nunc ſupereſt, intra ciuitatem à canonicis noſtris ædificatum, emptis fundis partim à Capitulo cathedrali, partim à monialibus S. Mariæ Ordinis D. Benedicti, cui nouam Eccleſiam adiecit ante paucos annos R. admodum P. D. Valerius de Beltramnijs nobilis Taruiſinus, & loci Prior, qui monaſterio nunc præſidet, alijs etiam gradibus in noſtra congregatione digniſſimè functus. Ex hoc monaſterio prodierũt Dominicus ille Taruiſinus declamator celebris, & Theologus acutus, qui ſub tempora Sixti IV. ſcripſit librum pro defenſione canonici Ordinis contra nonnullos illum impugnantes. Hieronymus etiam Taruiſinus omnigena eruditione clariſſimus, qui ſeptem vicibus electus fuit Rector Generalis noſtræ congregationis, obijtq; Patauij circa annum 1490. quorum meminerunt laudabiliter Matthæus Boſſus Veronenſis in epiſtolis, Iacobus Philippus Bergomenſis in ſupplemento Chronicorum ſub anno 1407. Mauburnus in Venatorio, Ioannes Philippus Nouarienſis in Chronica lib 6. & alij.

III. EOdem anno 1418. reformatum fuit monaſterium S. Saluatoris in Suburbijs Brixiæ, poſcentibus loci Præpoſito, & canonicis prout ex ſubiecto procuratorio in Frigdionarijs Cartophilacijs reperto liquet, videlicet:

Nemũ Monaſt.

In Chriſti nomine. Anno à Natiuitate eiuſdem 1418. indict. 11. die 30. menſis Decembris in clauſtro monaſterij, & Eccleſiæ S. Saluatoris ſito in Suburbijs Brixiæ, præſentibus Rodelengo de Palazzo, Ioanne de Richardo Spectario, Antonio de Bononia Mezadro, & Gerardo de Verona Zerlotto, ciuibus Brixiæ rogatis, & notis. Conuocato, & congregato Capitulo monaſterij Conuentus, & Eccleſiæ ſupraſcriptæ ſancti Saluatoris, & infraſcriptorum Dominorum canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini de mandato, & in præſentia venerabilis viri Domini Dumpni Gulielmi de Placentia Præpoſiti dicti monaſterij, & Eccleſiæ, ſono campanæ more ſolito pro inſtrumentis peragendis, in quo quidem Capitulo aderant præfatus D. Præpoſitus, & infraſcripti Domini canonici, videlicet Dumpni Antonius de Florentia, Marcus de Luca, Andreas de Venetijs, Nicolaus de Papia, & Stephanus de Florentia, repræſentantes, & facientes, vt aſſerunt, totum capitulum dicti monaſterij, & Eccleſiæ, & ipſorum Dominorum Canonicorum profeſſorum, & habentium vocem in Capitulo, præfati Domini Præpoſitus, & canonici, & capitulum per ſeſe, ac nomine, & vice dicti monaſterij, & Eccleſiæ S. Saluatoris non reuocando aliquos ſuos procuratores, & nuntios, ſed potius confirmando. In communi concordia, omni modo, iure, via, forma, & cauſa, quib. melius potuerunt, & poſſunt, fecerunt, conſtituerunt, & ordinauerunt, & faciunt, conſtituunt, & ordinant Venerabilem virum Dominum Dumpnum Petrum de Padua Præpoſitũ monaſterij, & Eccleſiæ S. Leonardi Veronæ eiuſdem Ordinis, & Regulæ abſentem tanquam præſentem, ipſorum Dominorum Canonicorum Regularium monaſterij, cõuentus, & Eccleſiæ S. Saluatoris verum, certum, & legitimum procuratorem, ſyndicum, œconomum, nunciũ, & negotiorum geſtorem, & prout melius eſſe, & dici poteſt, ad impetrandum, & obtinendũ à Domino Summo Pontifice, quod locus, ſiue monaſterium, & Eccleſia dicti S. Saluatoris Brixiæ vniatur, & incorporetur, & annexum, & incorporatum ſit cum omnibus ſuis rationibus, iuribus, actionibus, præſentibus, & futuris cum monaſterijs S. Mariæ de Frigdionaria Lucanæ Diœceſis, & S. Leonardi de Verona dicti ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini ſimul vnitis, & cum alijs locis, & monaſterijs dictæ congregationis vnitis, & vniendis, ita quòd ſint, & intelligantur dicti Domini Præpoſitus, & canonici præſentes, & futuri in dicto monaſterio vnum eſſe corpus, & capitulum ſimul, & inuicem vnitum, & perpetuo incorporatum cum prædictis monaſterijs dictæ congregationis S. Mariæ de Friſonaria, & S. Leonardi de Verona, & alijs præſentibus, & futuris. ſic tamen, quod dicti D. canonici S. Saluatoris ſupra nominati perpetuis temporibus teneantur, & debeant ſe ſubmittere vitæ veſtigijs, moribus, & conſuetudinibus, ſtatutis, obſeruantijs, & priuilegijs dictorum monaſteriorum Lucæ, & Veronæ, & in omnibus, & per omnia ſe totaliter conformare. & tam in annua electione Rectorum, quã in cæteris moribus, & conſuetudinibus ſecundum formam, & tenorem priuilegiorum antedictorum locorum Lucæ, & Veronæ narratam, quam mores, cõſuetudines, & priuilegia, atque ſtatuta antedictorum locorum acceptare, & ſequi teneantur in omnibus, & per omnia, ita vt in nullo ab ipſorum canonicorum regularium Lucæ, & Veronæ, aliorumq; locorum dictæ congregationis, & ordinis S. Mariæ prædictæ, cum cunctis locis, & monaſterijs vita laudabili, moribus, & conſuetudinibus, ac obſeruantia regulari, ſtatutis, & priuilegijs vllatenus diſcrepent. dictusq; locus, & monaſterium S. Saluatoris gaudere poſſit, & gaudeat omnibus etiam ſimilibus gratiis, prærogatiuis, & libertatibus, exemptionibus, & immunitatibus dictorum locorum omnium, & monaſteriorum Eccleſiaſticis, & ſecularibus. Item & ad omnia alia faciendum, & impetrandum, quæ dicto Domino procuratori videbũtur pro bono, & vtilitate, & tutela, & conſeruatione loci prædicti, & ad gerendum, faciendum, & exercendum in prædictis, & circa ea omnia, & ſingula vtilia, neceſſaria, incumbentia, connexa, dependentia, & emergentia à prædictis, & quolibet eorum: etiamſi talia forent, quæ mandatum exigerent ſpeciale, & grauiora forent præmiſſis, & quæ ipſi Domini canonici, & Capitulũ facere, & exercere poſſent, ſi adeſſent, quæ hic haberi voluerunt pro ſpecificatis. & ad ſubſtituendum, & faciendum loco ſui vnum alium procuratorem, ſyndicum, & nuncium, vel plures ad prædicta, vel quodlibet eorũ, ſi dicto D. procuratori, & ſyndico videbitur. quos ſic ſubſtituendos, & ſicndos ipſi Domini conſtituentes ex nũc faciunt, & conſtituũt, prout facti, & conſtituti erunt per dictum eorum procuratorem, & ſyndicũ: & ad reuocandum ſubſtitutos ſi ſibi videbitur. Dantes, concedentes, & mandantes præfati Domini conſtituentes pro ſe, & dictis nominib. præfato Domino procuratori, & ſyndico ſuo, & ſubſtituendis ab eo in prædictis omnibus, & ſingulis plenum, liberũ, generale, & ſpeciale mandatum, cum plena, libera, generali, & ſpeciali adminiſtratione, & poteſtate faciẽdi, & gerendi vt ſupra. Promittentes per ſolemnẽ ſtipulationem mihi notario infraſcripto, & publicæ perſonæ ſtipulanti, & recipienti nomine, & vice quorumcunq; intereſt, & intererit, ſeſe propterea firma, rata, & grata habituros, & obſeruaturos, quæcunq; per dictum D. Procuratorem, & nunciũ eorum geſta, facta, celebrata, & agitata erunt, & ſicut agitabuntur: & in nullo cõtrauenturos, ſub obligatione eorũ, & omnium, & ſingulorũ bonorũ, & iurũ dicti monaſterij, & Eccleſiæ præſentiũ, & futurorũ.

Ego Antonius filius Thomaſini de Cataneis ciuis Brixienſis publicus Imperiali autoritate Notarius his omnibus adfui, & rogatus hanc cartam confeci, tradidi, & publicè ſubſcripſi.

QVa reformatione abſoluta præfatus D. Gulielmus Præpoſitus iuxta formam conſtitutionum Frigdionariæ Præpoſituram reſignauit, ac in eius locum electus D. Baſſianus Mediolanenſis. ipſe verò D. Gulielmus natione Placentinus anno 1420. in Capitulo Generali Venetijs habito electus fuit Viſitator totius congregationis. IV.

Poſtea

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Poſtea in Capitulo Generali Bononiæ celebrato anno 1422. D. Baſſianus Mediolanenſis Præpoſituræ ceſſit, & in eius locum ab ipſo Capitulo electus Ven. P. D. Leo de Carate Mediolanenſis. Conſtat publico inſtrumento rogato eodem anno die 12. menſis Maij per Philippum quondam Stephani de Formaglinis notarium publicum Bononienſem, quod tale eſt:

In Chriſti nomine Amen. Anno natiuitatis eiuſdem 1422. indict. 15. die 12. menſis Maij Pontificatus Domini Martini Papæ V. anno 5. venerabilis vir Dominus Baſſianus de Prioris de Mediolano Præpoſitus S. Saluatoris extra muros Brixiæ, ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini de congregatione S. Mariæ de Friſonaria Diœceſis Lucanæ, ſponte, & ex certa ſcientia, & animo deliberato, purè, & ſine aliqua fraude conſtitutus coram Ven. viris canonicis, & Capitulo Generali de Friſonaria vulgariter nuncupato, dicti ordinis S. Auguſtini, & venerabili Patre Domino Petro de Padua dicti ordinis, & congregationis Rectore digniſſimo, vnanimiter, & capitulariter congregato in Eccleſia, ſiue monaſterio S. Ioannis in monte Bononienſi dicti ordinis, & congregationis, coram dicto Capitulo, & in manibus præfati D. Rectoris nomine dicti Capituli recipientis, renunciauit Præpoſituræ dicti monaſterij S. Saluatoris extra muros Brixiæ, & omni iuri quomodolibet ſibi competenti, & competituro in eodem, vigore collationis, & prouiſionis ſibi factæ de eadem per dictum Dominum noſtrum Papam, ſeu alium vel alios quouis modo, & in ſignum renunciationis huiuſmodi tradidit, & dimiſit dicto Capitulo vnum librum, & quoddam ſigillum, quæ habebat in manibus. volens, intendens, & conſentiens, dictam Præpoſituram eſſe vnitam, & colligatam cum alijs Prioratibus, & beneficijs dicti Ordinis, & Congregationis, & quod ad prædictam Præpoſituram per Capitulum dicti ordinis, & congregationis eligatur Præpoſitus annualis, ac regatur, & gubernetur, prout & ſicut eidem Capitulo conceſſum fuit per dictum Dominum noſtrum Papam Martinum in literis Apoſtolicis nuper inde confectis, à me notario infraſcripto, viſis & lectis, ſcriptis ſub data Tibure 2. Calendas Iulij Pontificatus ſui anno 4. & petijt idem Baſſianus præfatus, dictam renunciationem per eoſdem Dominũ Rectorem, & Capitulum admitti. Qui Dominus Rector, & Capitulum, vt ſupra congregati, viſa dicta renunciatione, & reſignatione prædicta, dictam renunciationem admiſit, in quantum ſit de iure admittenda, recepto ab ipſo renunciante iuramento, quod in renunciatione huiuſmodi dolus, fraus, aut ſimoniæ prauitas nullatenus intercedunt. & ſucceſſiue dicti canonici Rector, & Capitulum dicti Ordinis, & Congregationis S. Mariæ de Friſonaria, vt ſupra, congregati in dicto monaſterio S. Ioannis in monte Bononienſi capitulariter, viſa renunciatione ſupra facta per dictum Dominum Baſſianum Præpoſitum dicti monaſterij S. Saluatoris extra muros Brixiæ, ordinis, & congregationis prædictorum de dicta Præpoſitura, & omni iure in eadem ſibi quomodolibet competenti, prout ſupra plenius continetur, & admiſſione dictæ renunciationis factæ autoritate dicti Capituli. Nolentes eandem Præpoſituram, & Eccleſiam ob Præpoſiti carentiam in ſpiritualibus, aut temporalibus læſionem aliquam pati, ſperantesq́; quòd perſona honeſti viri Domini Leonis de Mediolano dicti Ordinis erit ipſi Præpoſituræ plurimum vtilis & proficua, vnanimiter, & concorditer eundem Dominum Leonem præſentem, & humiliter acceptantem elegerunt, conſtituerunt, & deputauerunt, in Præpoſitum annualem dicti monaſterij S. Saluatoris, cum poteſtate, & arbitrio alijs Prioribus, & Præpoſitis annualibus à dicto Capitulo conſtitui ſolitis, & quæ facere conſueuerunt Præpoſiti dictæ Eccleſiæ, & eis conceſſum eſt in dictis literis Apoſtolicis vnionis, & colligationis antedictæ conceſſionis dicto capitulo. Qui Dominus Leo immediatè poſtquam electus fuit ab ipſo Capitulo in Præpoſitum antedictum, à dicto Rectore nomine dicti Capituli dante recepit librum, & ſigillum in ſignum acceptationis huiuſmodi Præpoſituræ, ac iurauit in manibus dicti Rectoris, Capituli nomine recipientis, ſe bonam, & legalem reddere rationem de ijs, quæ gubernabit, & adminiſtrabit, & ad eius manus peruenient de bonis dictæ Præpoſituræ dicto Capitulo. Mandans dictũ Capitulum omnibus canonicis dicti monaſterij, vt eundem Dominum Leonem in Præpoſitum annualem antedictum recipiant, & admittant, ſibiq́; in cunctis licitis, & honeſtis pareant, & intendant, rogantq́; me Philippũ de Formaglinis notarium infraſcriptum, vt de prædictis publicum conficiam inſtrumentum. Actum Bononiæ in monaſterio S. Ioannis in monte Bononienſi ordinis, & congregationis antedictæ. Præſentibus Domino Thoma Zerardi de lana mercatore Capituli S. Ioannis in monte, Dominoq́; Ioanne de Zena Lauarolo dicti Capituli, & magiſtro Hilario quondam vici de Florentia tutore Capituli S. Luciæ, teſtibus ad hæc vocatis, & rogatis.

Ego Philippus quondam Stephani de Formaglinis ciuis Bononienſis, publicus Imperialis, communis Bononienſis, ac Curiæ Epiſcopalis Bononienſis autoritate Notarius, ſupraſcriptis renunciationi, electioni, & omnibus, & ſingulis, dum ſic, vt præmittitur, agerentur, vna cum prænominatis teſtibus interfui, eaque rogatus ſcribere publicè ſcripſi, ſignoque meo conſueto ſignaui in fidem præmiſſorum: Supraſcriptum monaſterium ſecundum communem valorem æſtimatum fuit centum florenorum, prout in dicta Bulla collationis continetur.

Ferunt, Dominum Pandulphum de Malateſtis Brixiæ, Ariminiq́; tunc Dominum huius reformationis autorem præcipuum extitiſſe, quem conſtat monaſterio, & canonicis reformatis multa bona largitum, & ad reparandas ædes ruinam minantes, adiumento non modico extitiſſe, nam ante reformationem fabricæ omnes monaſterij ferè collapſæ, & illius prædia oppignorata, & inculta, vt vix ex illorum redditibus ſex canonici ſuſtentari poſſent: cum tamen poſt reformationẽ ex eorundem redditibus triginta facilè, & commodè ali poſſent.

DE illius monaſterij antiquitate, ac dignitate V.
nonnulla ſuperiori libro ca. 25. ſunt notata:

nam præter conuentum canonicorum Præpoſitus S. Saluatoris aliud collegium canoniſſarũ ſibi ſubiectum regebat, vt ex Gregorij IX. priuilegio liquet. Porro poſt reformationem creſcente in dies optima fama Religioſorũ dicti monaſterij, meruit priuilegijs Pontificum, & Principum, acceſſioneque bonorum temporalium multipliciter augeri. ac in primis ſupradictus Dominus Pandulphus de Malateſtis Brixiæ Dominus ſolemni eos priuilegio à ſolutionibus omniũ Datiorum, & alijs quibuſcunque grauaminibus liberauit, ſub Andrea Griti, Venetiarum Principe anno 1536. die 16. Septembr. indictione 10.

Deinde anno 1441. Eugenius IV. per ſuas literas cum plumbo monaſterium S. Mariæ Magdalenæ propè Brixiam ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, quod tamen canonicis carebat, eidem cœnobio S. Saluatoris vniuit. Emanauerunt literæ Florentiæ 13. calend. Ianuarij. Poſtea dicto monaſterio fuit vnitum aliud perantiquum monaſterium canonicorum S. Georgij propè oppidum Montis clari Diœceſis Brixienſis. de cuius antiquitate conſtat per ſequens priuilegium Cœleſtini III. cuius exemplum nuper repertum, hic reddendum curaui, ſcilicet:

Cœleſtinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Morſano Præpoſito Eccleſiæ S. Georgij, quæ ſita eſt in territorio Montis clari in loco, qui Mons Medianus dicitur, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris canonicam vitam profeſſis in perpetuum. Monet nos Apoſtolicæ Sedis, cui licet immeriti præſidemus, autoritas, vt de omnibus Eccleſiis paſtoralem curam gerere debeamus, & ne prauorum hominum moleſtijs agitẽtur, eos Apoſtolico patrocinio communire. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam S. Georgij ſitam in territorio montis clari in loco, qui dicitur mons Medianus, in qua diuino mancipati eſtis obſequio fœl. record. prædeceſſorum noſtrorum Innocentij, Eugenij, & Vrbani Romanorum Pontificum veſtigijs inhærentes, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini Regulam in eodem loco inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Prædia ad eandem Eccleſiam pertinentia, quæ circa monaſterium ſita ſunt, clauſuram, & cum ſedimine Eccleſiæ prædictæ. Nemus, Runcum, Molendina, cum pratis, & prædijs, omnes terras, quas habetis, & poſſidetis iuxta Eccleſiam. Terras quas habetis in Curte Carpe ne duli, & Gatalt. Terras, quas habetis in Caſali Paulo. Prata quoque, paludes, vineas, nemora, & decimas Noualium, quas habetis in Caſtello VVifredo. Sancimus etiam, vt tam in ordinationibus, quam in fratrum ſuſceptione, & in cæteris omnibus ab omni ſubiectione plebis montis clari omnino liberi maneatis. Excepto quod duodecim nummos Mediolanenſis monetæ eidem plebi annualiter perſoluetis, & in Sabbato magno Paſchali vnum de fratribus veſtris ad eandem plebem pro diuini officij celebratione deſtinabitis, ſi à plebanis clericis concorditer requiſitum fuerit: atque pœnitentias publicas, ſi quando ante vos delatæ fuerint, cum conſilio Archipreſbyteri ipſius plebis ad maiorem Eccleſiam referetis: Reliquas verò, prout melius vobis diuina gratia inſpirauerit, tribuetis. Decimas quoque, quas venerabilis frater noſter Ioannes Brixienſis Epiſcopus in Curia de Logamano Eccleſiæ veſtræ conceſſit, & ſcripto ſuo firmauit, ac vos eas iuſtè, & pacificè poſſidetis, vobis nihilominus confirmamus. Sanè Noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus, aut ſumptibus colitis, ſiue de nutrimentis animalium, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, è ſeculo fugientes liberos, & abſolutos ad conuerſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ne vlli fratrum veſtrorum poſt factam in loco veſtro profeſſionem, fas ſit abſque Præpoſiti ſui licentia, niſi arctioris religionis obtentu, de eodem loco diſcedere: Diſcedentem verò abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Cum generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis ianuis excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare. Apoſtolica quoque autoritate ſancimus, ne quis in vos, vel Eccleſiam veſtram excommunicationis, vel interdicti ſententiam ſine manifeſta, & rationabili cauſa audeat promulgare: vel nouas, & indebitas exactiones vobis, aut hominibus veſtris imponere. Obeunte verò te nunc eiuſdem loci Præpoſito, vel quolibet tuorum ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel pars conſilij ſanioris ſecundum Dei timorem, & B. Auguſtini regulam prouiderint eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. Salua ſedis Apoſtolicæ autoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam venire tentauerit, ſecundò, tertiòuè commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat: reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini noſtri Redemptoris Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diuinæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti,

quatu-

quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniãt. Amen, Amen. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis. ſanctus Petrus, ſanctus Paulus, Cœleſtinus Papa III. Ego Cœleſtinus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Ioannes Praneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Petrus Portuenſis Eccleſiæ S. Rufinæ Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Bandus Baſilicæ duodecim Apoſtolorum presbyter Cardinalis ſubſcripſi. Ego Petrus tituli S. Cæciliæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi. Ego Ioannes tituli S. Clementis Cardinalis Viterbienſis, & Tuſcan. Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Guido presbyter Cardinalis tituli S. Caliſti ſubſcripſi. Ego Hugo presbyter Cardin. Equitij ſubſcripſi. Ego Ioannes tit. S. Stephani in Cœlio monte presb. Cardinalis ſubſcripſi. Ego Gonfredus tit. S. Praxedis presb. Card. ſubſcripſi. Ego Ynardus S. Petri ad vincula presbyter Cardinalis tit. Eudoxiæ ſubſcripſi. Ego Fidelis tituli S. Marcelli presbyter Cardinalis ſubſcripſi. Ego Ioannes tituli S. Priſcæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi. Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis ſubſcripſi. Ego Gregorius S. Angeli Diaconus Cardinalis ſubſcripſi. Ego Bobo S. Theodori Diaconus Cardinalis ſubſcripſi. Ego Petrus S. Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis ſubſcripſi. Datum Laterani per manum Cencij S. Luciæ in Orthea Diaconi Cardinalis D. Papæ Camerarij 4. Idus Nouembr. indict. 13. Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo nonageſimo quarto, Pontificatus verò Domini Cœleſtini Papæ III. anno quarto.

Poſtmodum anno Domini 1517. totum monaſterium S. Saluatoris cum Eccleſia perpulchra, & magnificenter exornata, pro munimine ciuitatis à fundamẽtis eſt euerſum. quam ob cauſam Præpoſitus cum canonicis intra ciuitatem ſe recipere, & in priuatis domibus vſque ad annum 1522. eſt morari coactus. quo anno, cum nulla eſſet amplius ſpes antiquum domicilium reædificandi, neque canonici locum aliquem intra ciuitatem haberent, vbi commodè ſub regularibus inſtitutis manerent aliud monaſterium S. Fauſtini ad ſanguinem, vulgo S. Afræ d. ord. canonici, verum canonicis deſtitutum, & cuidam clerico ſeculari commendatum, eodem commendatario nomine Thoma de Capreolis cedente, & Clem. VII. Romano Pontifice concedente, ad transferendum in illud, erigendumque monaſterium ſub tit. S. Saluatoris obtinuerunt, prout ex literis Apoſtolicis eod. an. 1523. pridie nonas Decemb. emanatis apparet. Egerunt de monaſterio intra ciuitatem transferendo ante ann. circiter 60 teſtante Nicolao V. in ſuis literis ad Abbates de Leuco, & SS. Fauſtini, & Iouitæ, & S. Fauſtini minoris ann. 1451. datis 4. nonas Martij. quibus Eccleſiam S. Nicolai Ord. Cluniacenſis, ad effectũ erigendi, & transferendi propè illam monaſterium, ipſis Præpoſito, & canonicis S. Saluatoris vniri præcepit: quia, vt inquit, d. monaſterium S. Saluatoris cauſantibus guerris, & alijs ſiniſtris euentibus, ab al quibus temporibus citra, iam bis pro magna parte deſtructum, & dirutum fuerat. Verum qua de cauſa translatio effectum ſortita non fuerit, mihi incompertum.

Poſtmodum anno 1561. prædicto monaſterio ſic translato ad Eccleſiam S. Fauſtini ad ſanguinem, vnitum fuit aliud monaſterium ſub titulo Prioratus S. Dominici nuncupatum in ripis Bennaci, propè Salodium, vbi dicitur Tuſculanum, quod erat prius ord. S. Dominici, deinde commendatum, exinde conceſſum monialibus S. Crucis in Iudaica Venetiarum ord. S. Benedicti, tandem ipſis monialibus, annua penſione ſibi reſeruata, conſenſum præbentibus, per Pium V ann. 1561. à monaſterio S. Crucis diſmembratum, & monaſterio S. Saluatoris annexum, & perpetuò vnitum. Penſionem canonici S. Saluatoris ann. 1564. data certa ſumma pecuniarum redemerunt.

Monaſterium verò S. Saluatoris ad prædictã Eccleſiam S. Fauſtini ad ſanguinem translatum, extinctoque in ea tit. S. Fauſtini, & erecto tit. S. Saluatoris, totum à fundamentis cum prædicta Eccleſia in conſpicuam formam, quæ nunc cernitur, fuit renouatum, primum lapidem iaciẽte D. Petro de Caſtro Conegliani digniſſimo d. monaſterij Præpoſito, ſed & vetuſtam Eccleſiam anno Domini 1580. Lateranenſes canonici diruentes, intra decennium duplicem à fundamentis renouauerunt, ſuperiorem videlicet, ac inferiorem, in quarum prima diuina officia diebus, ac noctibus decantantur, miſſæ celebrantur, & ad populum conciones habentur: in altera verò Sacramenta miniſtrantur, & cætera, quæ ad curã animarum ſpectant, exerceri conſueuerunt, nam Eccleſia curam animarum ampliſſimam adiunctam habet. VI.

Porro in dictis Eccleſijs theſaurus Reliquiarũ Sanctorum inæſtimabilis ſeruatur: nam in ſuperiori, ſequentium Sanctorum corpora conduntur, videlicet in maiori altari corpora cum vaſe pleno ſanguine SS. Martyrum Fauſtini, & Iouitæ Fratrum item corpus S. Fauſtini Epiſcopi. In altari S. Mariæ Magdalenæ Reliquiæ inſignes SS Angelini, Alberti, Dominici, Angeli, Camilli, Roberti, Euſebij In altari S Afræ corpus eiuſdẽ Virginis, & martyris In altari S. Auguſtini corpus S. Fœlicis Epiſcopi. In altari S. Latini corpus eiuſdem S. Latini Epiſcopi. Iſtud eſt priuilegiatum pro animabus defunctorũ. In altari Aſſumptionis B. Mariæ Virginis Reliquiæ inſignes SS. Cõſtantij, Cæſarij, Corradi, Barnabonis, Aimerij, Balthaſaris, Calloceri, Bonfantis. In altari S. Apollonij Reliquiæ inſignes SS. Valeriani, Valentini, Sapricij, Naimonis, Bonacurſi, Bernardini, Iacobini, & carbones quibus exuſti fuerunt S. Fauſtinus, & Iouita. In altari S. Elizabethæ Reliquiæ inſignes Sanctorum Ioſaphat, Cœleſtini,

Maximi, Stephani, Angelini, Orieldæ, Paulini, Gentilis, Maximi, Benjamini.

In altari verò maiori Eccleſiæ inferioris, conduntur corpora SS. Calloceri, Martialis, & Seuerini. In dextero autem latere, ipſius altaris ad cornu Euangelij, eſt tumulatum corpus venerandæ matris Angelæ, virginum intra domeſticos parietes vitam ſanctimonialium agentium inſtitutricis, quarum multitudo in eadem ciuitate reperitur: ibique ſunt carceres, quibus SS. Martyres in cuſtodia tenebantur. In altari verò, quod eſt à latere ſiniſtro, & in cornu epiſtolæ, ſunt Reliquię SS. Iulij, Verzeri, Vguzonis, Corradi, Duchi, Peregrini, Sigiſmũdi, Æmiliani, Syluani, Euſtachij, Franciſchini, Ottonis, Alexandri, Aluenti, & Henrici. Prædictæ omnes Reliquiæ ſunt inuentæ in antiqua Eccleſia SS. Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem nuncupata, nam vbi tunc erat Eccleſia, & nunc etiam eſt renouata, ſub perſecutionibus Tyrannorum carceres Sanctorum fuerant, illuſtreque martyrium, in quo pro Chriſti fide plura Martyrum centena glorioſum ſanguinem fuderunt, inter quos præclariſſimi Martyres Fauſtinus & Iouita, quorum cadauera partim in puteũ ibidem exiſtentem proiecta, partim in Oratorio, ante aram D. Calocero dicatam fuerant tumulata. Inuenta ſunt autem dicta corpora anno 1529. teſte D. Iacobo monaſterij canonico, qui inuentioni interfuit, publico notario cum teſtibus adſtante, & dictæ inuentionis hiſtoriam texuit, quæ in Archiuis monaſterij ſeruatur. meminit eiuſdem inuentionis, ac etiam dictorũ Martyrum, & SS. Petrus Galeſinus in ſuo Martyrologio ſub diebus 7. 12. & 16. Ianuarij, & ſub die 2. Februarij: quippe quòd non vno, & eodem die omnes prædictæ Reliquiæ fuerunt inuentæ: ipſamque inuentionem in ann. 1529. refert; quæ poſt nouam templi ſtructuram in ſingulis altaribus, vt in maiori veneratione haberentur, fuerũt decentius diſtributæ, ac locatæ. meminit eorundem Martyrum Marius Mutius in ſuo libro Hiſtoriæ Sanctorum Bergomi: nam illorum nonnullos ciues Bergomenſes fuiſſe contendit.

VII. CÆterum præter ſupradictas Sanctorum reliquias in altaribus locatas, adeſt in inferiori Eccleſia puteus, & ſupra illud altare, qui de Sãctorum Martyrum cadaueribus eſt plenus. horũ nomina quædam in tabella ſunt notata: quædam ſoli Deo, & Sanctis ſuis cognita. Nomina illorũ, quæ ad noſtram notitiam deuenerunt, ex tabella impreſſa Brixiæ anno 1618. & ad me tranſmiſſa ſic accipe:

In medio Eccleſiæ inferioris eſt puteus ſub altari continens inter multa martyrum centena, infraſcriptos, qui ſunt: S. Bonifacius martyr. S. Aemilianus. S. Syluanus martyres ex nobili familia de Scaligeris Romanis. S. Aymo martyr cum carbonibus, cineribus eius, & carbonibus, cum quibus corpus eius combuſtum fuit. S. Bonacorſus. S. Bernardinus. S. Bernabus. S. Aimero. Prodocinus m. ex nob. fam. de Mazzis. S. Calocerus. S. Bonfantes. S. Maximus mar. ex nob. familia de Mazzcagninis, nunc de Vgonis. S. Valerianus. S. Valentinus martyres, ex nobili familia de Bruſatis. S. Celſus. S. Cæſar martyres, ex nobili familia de Martelenghis. S. Marinus. S. Stephanus martyres, ex nobili familia de Marinis. S. Fœlix. S. Gedeon martyres, ex nobili familia de Lauel longo. S. Conſtantius. S. Iulius martyres ex familia nobili de Alta foglia. S. Otto. S. Alexander martyres, ex nobili familia de Calinis. S. Aluentius. S. Henricus martyres ex nobili familia de Alneutis de Colonia Alemannia. S. Euſtachius m. ex nobili familia de Chizzolis. S. Corradus. S. Duchus. S. Peregrinus. S. Vgozonus m. fratres ex nobili familia de Duchis. S. Angelinus. S. Orielda. S. Gentilis. S. Paulinus, m. Maritus, Vxor, & duo filij, ex nobili familia de Barignianis. S. Fauſtinus. S. Iouita. S. Iacobinus m. ex nobili familia de Oldofredis. S. Baruſaldus ex nobili familia de Moris Iſerella. S. Sapritius m. ex familia de Gratacaſolis, qui Diuum Calocerum, alioſque ſupradictos tranſtulit. S. Conſtantius m. ex familia de Conſtantia de Alemannia. S. Ioannes m. ex familia nobili de Milijs. S. Corradus m. ex nobili familia de Bornatis. S. Balthaſar m. ex nobili familia de Bonis. S. Beniaminus m. ex nobili familia de Bianzanis. S. Leonardus m. ex familia nobili de Griffis. S. Iuſtinianus m. ex nobili familia de Ranieris. S. Franciſchinus m. ex nobili familia de Peſcherijs. S. Olna m. ex nobili familia de Aldigeris. S. Samaritanus m. S. Afra ancilla, ſancta Dignamerita ex familia nobili de Lauel longo, cum duobus filijs martyribus. Ibi plures alij ſancti m. exiſtunt, quorum nomina, quòd extranei eſſent, ſciri non poſſunt, ſuntque ante arcam S. Caloceri, & ſociorum ſepulti.

Infraſcripti ſancti M. in vno certamine ab Infidelibus, & Idololatris Brixianis martyrio ſunt affecti, trucidatiq; ob eam maximè cauſam, quòd audacter, & ſine vllo timore veram, ſanctamq; Chriſti fidem confiterentur, atque defenderent, & in Oratorio ante ſancti Caloceri, & ſociorum arcam ſepulti ſunt. ſuntq; numero centum octoginta quatuor.

Sanctus Georgius ex nobili familia de Calimalis. S. Nazarius ex familia nobili de Confalonieris. S. Fredeghinus ex nobili familia de Bornatis. S. Fauſtinus ex familia nobili de Cremona. S. Paulus ex nobili familia de Aluentis. S. Mattia Scaraſſus. S. Ioannes ex nobili familia de Medicis. S. Orlandus ex nobili familia de Salis. S. Innocentius ex nobili familia d' Aſte. S. Nicolinus ex nobili familia de Pronezzis. S. Franciſcus ex nobili familia de Vachis. ſanctus Bertazolus ex nobili familia de Nauis. ſanctus Venturinus Biſtichus. ſanctus Nicolaus ex nobili familia de Anſelmis. S. Archetrilinus ex nob. fam. de Geroldis. S. Gunphrius ex nobili familia de Naſinis. S. Ottauianus Montaninus. S. Bertolinus ex nobili familia de Aderis. S. Chriſtophorus ex familia nobili de Ronco. S. Azinus ex nobili familia de Romeris. S. Venturinus ex familia nobili de Lanzonis. S. Breſſanus ex nobili familia de Rabuſco. S. Pezzinus ex nobili familia de Bonuiſis. S. Ottebonus ex nobili familia de Parma. S. Albertus ex nobil. familia de Ciuilis. S. Anto-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nus ex nob. familia de Grataeaſolis. S. Franciſcinus ex nobili familia de Maluezzis. S. Lanfrancus ex nobili familia de Pattonis. S. Iacominus ex nobili familia de Pilatis. S. Petrus ex nobili familia de Vgeris. S. Bonacorſius ex nob. fam. de Compoſtis. S. Ioanninus ex nobili familia de Sforſcis. S. Venturinus ex nobili familia de Soraghis. S. Caietanus ex nob. familia de Caietanis. S. Benedictus ex nobili familia de Bocchis. S. Nicolinus ex nobili familia de Mazzolis. S. Chriſtophorus ex nobili familia de Baittis. S. Cominus ex nobili familia de Mazzanis. S. Cominus ex nobili familia de Sancto Geruaſio. S. Oliuerus ex nob. fam. de Bornado. S. Virgilius ex nob. familia de Bornatis. S. Toninus ex nobili familia de Brozzo. S. Mariſius ex nob. fam. d'Arigonis. S. Trama, & Biatta ex nobili familia de Palazzo. S. Mantenutus ex nobili fam. de Honis. S. Vincilaus ex nobili familia de Perſinis. S. Thomas ex nob. fam. de Paluſello. S. Orieldus ex nobili fam. de Arigonis. S. Pizzinus ex nobili familia de Mazzis. S. Petrus ex nobili familia de Rozzis. S. Euſtachius ex nobili familia de Vgozonis. S. Fetolinus ex nob. fam. de Bochettis. S. Traianus Piega Boſchus. S. Gerardus Auroldus. S. Ottebonus de Calino. S. Viſcardus de Terzo. S. Milinus de Milijs. S. Saitabenus de Zafabis. S. Gerardus Pontolius, ſanctus Sanſon de Porcelaghis. S. Nicolinus de Valſanna. S. Fauſtinus de Logrado. ſanctus Bonihaius, & Matthaus de Pōcaral. ſanctus Ioannes Ariſoilus, & Sidon de Cazzago. ſanctus Bertazolus Golſis. S. Ludouicus de Cozzanis. S. Oliuerus de Fraſchati. S. Alprandus de Azanis. S. Cernuſcus de Banottis, ſanctus Iulianus de Moreſchis. ſanctus Ioannes de Gorlago. ſanctus Laurentius de Bonis. ſanctus Barnaba de Ronado. S. Tenchertus de Aſola. S. Iulius & Camillus de Nazaris. S. Ottebonus de Baiucris Auus S. Sauini, & Cypriani. S. Cignolus de Valle renouata. S. Federicus Caccus. S. Melchior de Paito. S. Cominus de Bonettis. S. Angelinus, & Hieronymus de Senonis. S. Fipardus de Pazengolis. S. Ioannes de Borginis. S. Luzacbinus de Alta ſoglia. S. Paſinus, & Aloiſius de Rodenghis. S. Fracaſſus de Gambara. S. Iulianus presbyter de Caſtello. S. Ioſeph de Boſſis. S. Alexander de Iorzis. S. Pedrettus de Scancio. S. Nicolinus de Ganatero. S. Hieronymus de Caſtello de Comedo. S. Petronius de Bononia. S. Aſcanius de Trenzano. S. Andreas de Bonis. S. Benuenutus de Calzaueglijs. S. Gotardinus de Cazzago. S. Achilles de Aduocatis de Bergomo. S. Agenorus Mantuanus. S. Lucius de Auituris. S. Ioannes de Tauerijs. S. Tebaldus de Bruſatis. S. Bontempus de Tiberijs. S. Vgerus de Viganis. S. Albertus de Aliottis. S. Nicolaus de Pedrocchis. S. Toninus de Alegris. S. Alphonſus de Marinaris. S. Benuenutus de Bilda. S. Chriſtonus de Guainerijs. S. Rizardus de Malſeronis. S. Lamphrancus de Calzauacha de Cremona. S. Ioannes de Panxaldis. S. Ludouicus Binetta. S. Cinaca de Cinaie. S. Arnoldus de Comendino. S. Verzima de Fraſſatis. S. Zanolinus de Seriatis. S. Amadeus Aſiatus. S. Marcolinus Piciuelli. S. Martinus Capirola. S. Antonius de S. Miniato de Hoſtiano. S. Lanterus de Picanellijs. S. Melchior de Durantis de Palazolo. S. Carlus de Baronis. S. Philippus de Roſſis. S. Leander de Ciglis. S. Ioannes de Bulgaro. S. Petrus Paulus de Piano. S. Belaſius de Balaſijs. S. Azinus de Adobatis. S. Santolinus de Saianis. S. Vgerus de Meſſanis. S. Toninus de Oſſlaga. S. Africanus de Bardellis. S. Petrus de Belaſis. S. Aliottus de Corteſis. S. Petrus de Lottis. S. Alexander de Prouaglis de Cauriana. S. Aloyſius de Prandonis. S. Ricarbonus de Pattono. S. Ioannes de Robertis. S. Philippinus de Lodis. S. Bertazinus, & Bonomus de Lodis. S. Bontempus de Pilizono. S. Rizardinus Cataneus de Salo. S. Zerbinus de Scaluo. S. Fachinettus de Godoferis de Bagnolo. S. Amidanus de Amideis. S. Marchio Diſamader. S. Pizzinas de Sarnego. S. Cominus de Ratueris. S. Paulus de Vſtiano. S. Ioannes de Galcagnis. S. Toninus de Fortis. S. Philippus Mignianus. S. Federicus de Salis. S. Tulius de Maiandis. S. Pezzolus de Gniocchis. S. Iacominus de Chizzolis. S. Antonius Milaneſe. S. Luchinus de Brandonis. S. Iouita de Buſchis. S. Folchus de Mazzis. S. Onuphrius Maluezzus de Bononia. S. Georgius de Prandonis. S. Cominus de Sacheis. S. Nicolaus de Ferardis. S. Gulielmus de Pregniacchis. Prior S. Petri, & Marcellini. S. Angelus de Mazzis. S. Hieronymus de Pedrochis. S. Fenarolus de Fenarolis de Tauernola Bergamaſchus. S. Thadeus dictus Strigettus de Turre. S. Baptiſta de Cenis. ſanctus Emanuel de Conſalonieris. ſanctus Vgozonus Conte. ſanctus Angelus de Mazzolis. ſanctus Albertus de Faitis de Trenzano. ſanctus Dominicus de Bargnani. ſanctus Angelus de Prouaglis de Cauriana. ſanctus Camillus de Grilis. ſanctus Rubertus, & Euſebius de Pezzis. ſanctus Oſattinus de Chizzoli.

Libet etiam hic loci ſubnectere, quod de prædictis Martyribus, & de monaſterio antiquo Sanctorum Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem Ioan. Philippus noſter in Chronica lib. 3. c. 32. ex autore Chronicæ Brixienſis ſcribit: *In Eccleſia*, inquit, *Sanctorum Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem in ciuitate Brixienſi, quæ nunc dicitur S. Afræ, viguit canonicus ordo. In ea ſiquidē ſtetit B. Dominicus, & ibi adhuc habetur ſedes, & menſa, in qua ipſe glorioſus ſtudebat, quæ cum maxima veneratione ſeruatur. In ea etiā B. Gualla Ordinis Prædicatorum, & poſtea Brixienſis Epiſcopus, dum eſſet in Campanili, vidit animam B. Dominici in Cœlū ab Angelis deferri. ibi etiam ſunt multa Sanctorum Martyrum corpora. Vnde cum eſſet R. D. Paulus de Bononia canonicus regularis S. Auguſtini Præpoſitus Eccleſiæ Sanctorum Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem, Summus Pontifex ſcripſit illi vnam literam, vt dictus D. Paulus mitteret ei in ſcriptis nomina omnium martyrum, qui erant in dicta Eccleſia. Dictus D. Paulus, litera lecta, totus attonitus, & neſciens quomodo poſſet dare iſtam notam Summo Pontifici, afflatus à Spiritu ſancto, perrexit ad S. Fauſtini Oratorium, & deuotè orauit ad Dominum, inſpiratus, quòd deberet accipere tres pugillos Sabuli, quod erat in dicto Oratòrio, & ponere in vno ſudario candido, & mittere ad Summū Pontificem, & ita fecit. Pontifex autem cū accepiſſet illud Sabulum, aperuit ſudarium, & non inuenit in illo, niſi bollettinos, in quib. erant ſcripta Martyrū nomina in litera, quæ videbatur ſcripta ſanguine. Dictus Summ. Pont. accerſiuit ad ſe D. Paulū, & multo honore eū decorauit.*

Item

item Pontifex mandauit nomina dictorum martyrum ſcribi in Catalogo Sanctorum. Dictus Pontifex vocabatur Vrbanus. Hæc ex quadam Chronica Brixienſi. Poſtea hæc Eccleſia Domino concedente reformata fuit per canonicos noſtros Lateranenſes anno Dom. 1524. ſub R. P. D. Ludouico Salodienſe primo Præpoſito, & tertio reformatore.

VIII. DEmum iſtud monaſterium viris tum generis, tum virtutis nobilitate illuſtribus ſemper floruit, & nunc etiam floret, inter quos recenſeri meretur in primis Dominus Paulus Bononienſis Præpoſitus, de quo proximè dictum fuit. Dominus Conſtantinus Ruſconus Brixienſis, & vitæ integritate, & linguarum peritia conſpicuus, qui inter alia ingenij ſui monimenta ſcripſit Commentarium in Geneſim octo in partes diuiſum, & de fide, & terminis humanæ cognitionis, & libertatis librum vnum. floruit circa annum 1550. Dominus Hippolitus Chizola genere nobilis, ſed Religione longè nobilior, qui cū eſſet Theologus acutiſſimus, & Concionator facundiſſimus, tum verbo, tum ſcripto nomen ſuum mirificè illuſtrauit. ſcripſit reſponſiones ad Vergerium librum vnum, Sermonum prædicabilium librum vnum. Obijt anno Incarnationis Dominicæ 1565. Aſcanius Martinengus ex Comitibus de Aro prædicti Conſtantij diſcipulus, qui inter munera publica, & monaſteriorum præfecturas, & totius congregationis regimen, quibus per multos annos fuit detentus, ſtudium ſacrarum literarum nullatenus omiſit. quod teſtantur illius Commentarij ſub titulo Gloſſæ magnæ in Geneſim duobus voluminibus comprehenſi, quibus tamen diſponendis plurimam operam contulit D. Cherubinus de Beterris nobilis Brixienſis, & eiuſdem monaſterij profeſſus, & Abbas, de quo plura dicenda, quæ modò reticemus, quoniam Deo dante in viuis agit. Obijt autem præfectus Aſcanius Martinengus anno 1598. cum triennio præcedēte generalem totius congregationis præfecturam tenuiſſet. D. Iacobus Tribeſchius vir multæ eruditionis, vt illius opera indicant, quæ partim typis edita, partim manuſcripta in Bibliotheca ipſius monaſterij ſeruantur.

Nec omittendus Ven. P. D. Iulius de Mauris, qui ob ſingularem integritatem pluribus vicibus in diuerſis monaſterijs Abbas deſignatus, etſi reluctans, & inuitus, tandem abdicato à ſe omni regimine, non ſine ſanctitatis opinione per aliquot annos in eodem cœnobio vixit. qui octogenario maior exiſtens, diuinis tamen aderat, & nocturnis ac diurnis horis omnium primus ſemper indefeſſus intererat, ac ſi fuiſſet in iuuentute conſtitutus. Obijt Brixiæ anno 1621. huius boni viri manſuetudo, & charitas tunc potiſſimum eluxit, cum ipſo Patauij exiſtente in canonica S. Ioannis in Viridario, cuius præfecturam tenebat, quidam Diabolo ſuadente manus in eum violētas iniecit, vt clanculum in cubiculo præfocaret, idque ſuperiores reſcientes in delinquentem animaduertere voluiſſent, ſupplex illi veniam impetrauit, faſſus ſe nihil offenſæ ab illo paſſum, vnde & abſolutus fuit.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

De reformatione monaſteriorum S. Mariæ in Portu apud Rauennam, & S. Ioannis Baptiſtæ propè Caſtrum S. Angeli in Epiſcopatu Ariminenſi.

EOdem anno 1418. celebratū eſt primum Capitulum generale noſtræ congregationis Bononiæ in monaſterio S. Victoris, in quo electus fuit Rector generalis R. P. D. Ioannes de Ollandia. prius enim canonici Frigdionarij priſcorum legibus, & inſtitutis viuentes nullum generale capitulum coegerant, vel quòd licet reformati adhuc ſub Epiſcoporum regimine, & poteſtate viuerent, vel quòd ipſe Prior monaſterij Frigdionarij totius congregationis eſſet caput, ad quem cum capitulo monaſterij electio, & inſtitutio Priorū, ſeu Prælatorum aliorum monaſteriorum ſpectabat. hoc autem anno quantum conijcere poſſum, facultatem congregandi capitulum, & conſtituendi Rectorem Generalem obtinuerunt: nam de huiuſmodi facultate per ſedem Apoſtolicam illis facta teſtatur Martinus V. in priuilegio inferius reddendo, quod incipit: *Sollicitudini Paſtoralis* cum inquit; *Præterea eadem autoritate ſtatuimus, vt pro deductione, atque expeditiua determinatione cauſarum contingentium de tempore in tempus, & ocurrentium de locu ſuis, de canonicorum gremio dictæ Religionis valeant vnum idoneum Rectorem maiorem, vel conſeruatorem, ſeu viſitatorem principalem, prout eis viſum fuerit, eligere, & creare iuxta formam de eorundem electione, & confirmatione Rectoris dicti ipſorum monaſterijs alias ab Apoſtolica ſede conceſſam.* Licet priuilegium, in quo prædicta conceſſio continetur multo labore conquiſitum, nullatenus potuerim inuenire. I.

II. ANno verò 1419. congregatum eſt rurſus Capitulum generale in eodem monaſterio S. Victoris, vbi electus in Rectorem Generalem D. Galdinus de Comitibus Bardi Placentinus, additique Viſitatores D. Leo de Carate Mediolanenſis, & D. Petrus de Rido Patauinus. Hoc autē anno inchoata eſt reformatio inſignis monaſterij S. Mariæ in Portu apud Rauennam. de cuius anti-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

antiquitate, ac dignitate quoniam lib. ſuperiori cap.21.& 47. plura tradidimus, nunc de ſola reformatione dicemus. Hoc monaſterium, quod erat caput præcipuæ congregationis, temporum difficultatibus,& armatorũ excurſionibus multa damna grauiſſima non ſemel paſſum fuerat: verum in profundum omnium malorum cecidiſſe viſum fuit tẽpore ſchiſmatis anno 1378. inchoati, quo nimirum commẽdatum fuit cuidam Angelo presbytero Cardinali S. Potentianæ, quem ob illius demerita Gregorius XII. Cardinalatus titulo, & dignitate priuauit. hic namque lucris ſeculi ſolum deditus omnes illius ædes ruere permiſit, & Eccleſiam canonicis deſtitui, & monaſterij bona vel alienauit, vel oppignorauit: tandemque inſtante D. Obizone Rauennæ Domino, ſub Innocentio VIII monaſterium in manibus Pontificis ſpontè reſignauit, quod Pontifex Petro Mini de Bagnacauallo canonico regulari contulit, vt multipliciter in ſpiritualibus,& temporalibus collapſum reſtitueret, & illius bona, iuraque tueretur. qui licet multa ſpopondiſſet, ſiue impotentia, quòd omnia ferè bona monaſterij vel eſſent oppignorata, vel aquarum colluuionibus ſuffocata, ſiue incuria, & ignauia, res monaſterij ſemper in peius vergere permiſit, adeò vt numerus canonicorum ad vnum Priorem, & ſocium redigeretur quod cernentes Ciues Rauennatenſes, ac in primis ipſe Dominus Obizo, primò quidem ſuaſerunt eidem Priori, canonicos Frigdionarios optimè tunc apud omnes audientes, ad monaſterium reformandum vocare, quod & præſtitit. mox vt reformatio perpetuæ firmitatis robur obtineret, tam ipſe Prior, quam præfatus Dominus Obizo per Martinum V. illam cõfirmari ſupplices petierunt, nec mora obtinuerunt, acceptis literis Apoſtolicis Ariminẽſi Epiſcopo directis, per quas totius reformationis ſummam illi committebat. quarũ vigore dictus Epiſcopus anno 1420. Rauennã profectus, monaſterium viſitauit,& reformauit,& de prædictis publicum inſtrumentum confici mandauit, cuius exemplum hoc eſt:

II. *IN Chriſti nomine Amen. Anno ab eiuſdem Natiuitate 1420. indict. 13. tempore S. in Chriſto Patrũ, & D. N. D. Martini diuina prouidentia Papæ V. & die 20. menſis Iulij. Vniuerſis,& ſingulis præſens publicũ inſtrumentum inſpecturis pateat euidenter, quòd R. in Chriſto P. & D. D. Hieronymus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Ariminenſis, in hac parte Commiſſarius,& executor Apoſtolicus, receptis cũ debita reuerẽtia literis ſedis Apoſtolicæ, & S. D. N. prælibati bulla plumbea ad cordulã canapis more Romanæ Curiæ munitis, aliiſq; & earum tenore viſis, inſpectis, lectis, & diligenter conſideratis, quarũ tenor, & continentia ſubſequuntur. Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei Ven. Fr. Hieronymo Ariminenſi ſalutem & Apoſtolicã benedictionem, Inter curas multiplices &c. Statim cũ Comitiua ſua ad Ciuitatẽ ſe tranſtulit, & ibidẽ ſacta perноctatione in domibus mag. D. Opizonis de Polenta, in ipſa Ciuitate pro S. R. E. Vicarij. ſequenti die ad monaſteriũ in Portu præfatũ diſtans ab ipſa ciuitate per tria milliaria, pro exequendis literis antedictis, acceſſit. quẽ mag. D. Iſabeta eiuſdem mag. D. conſors, ipſo tunc ob neceſſariam cauſam abſente, magnificusq; vnigenitus eius Oſtaſius de Polenta, ac mag. vir Iacobus quondam mag. militis D. Aluiſij de Caſalib. de Cortonio, nec non mag. D. Soror, & filia eiuſdem D. cum Comitiua eorũ, ac Ciuium multitudine copioſa, deuotè ad intereſſendum executioni ipſarum literarum, & dicti monaſterij reformationi ſecuti ſunt. cui quidem D. Epiſcopo, & executori Ven. P. Fr. Petrus de Rauenna dicti monaſterij Prior cũ Cruce in manu, & cum monachis infraſcriptis obuiam veniens, cantando: Ecce Sacerdos magnus. & eundem D. Epiſcopum, & executorem ad viſitationẽ & reformationem dicti monaſterij cum reuerentia magna recepit. qui D. Epiſcopus,& executor deoſculata flexis genibus Cruce prædicta, cum prænominatis omnib. introiuit Eccleſiam, & cantata per ipſum D. Epiſcopum antiphona: Aue Regina Cœlorum, &c. & oratione B. Virginis Mariæ, videlicet, Concede nos famulos tuos, & c. cãtataq; per infraſcriptum D. Galdinũ ſolemniter miſſa, cauſam ſui acceſſus in conſpectu omnium præfatorum publicè ſignificans, & exponens, literas antedictas patenter alta voce legi fecit per me Orſicinum notarium infraſcriptum. deinde ipſis literis per eundem D. Epiſcopum, & executorẽ vulgariter expoſitis ad intelligentiam plenã aſtantium quorumcunq; ipſam viſitationẽ, & reformationem in nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & intemeratæ Virginis inchoauit, & videns, & conſiderãs monaſterium in Portu præfatum, & eius domos, & ædificia quaſi totaliter ruinata, & collapſa, à cultuq; diuino penitus deſtituta, & tanquam loca deſerta ad reductum, & ſtabulum animalium conuerſa, & redacta, & maxima reformatione, canonicorumq; copia, & ſubuentione neceſſaria indigere: & comperto, eius poſſeſſiones, & prædia multa, & penitus derelicta, & auditis, & intellectis ſub ſtricto examine ciuibus antedictis inferius nominatis, ac teſtimonio eorum, deſiderioq; comprehenſo de ipſius monaſterij reformatione, & reparatione, videns, ac manifeſtè cognoſcens præſentem reformationem, & omnia in præſenti proceſſu contenta profutura eſſe, & accommoda ipſi monaſterio in Portu. primo & ante omnia ipſum monaſterium reformãdo, & ipſi de canonicis prouidendo, cum vnicus tantum repertus fuerit cum ipſo Priore oppreſſus ſenio, & debilitate grauatus, canonicos infra nominatos regulæ beati Auguſtini, & congregationis, & Religionis monaſterij ſanctæ Mariæ de Friſonaria præfati, præſentes, & coram præfato Domino Epiſcopo Commiſſario, & executore prædicto ante altare flexis genibus deuotè, & humiliter exiſtentes in ipſo monaſterio, & ipſius monaſterij in Portu, autoritate Apoſtolica præfata conſtituit, ac etiam deputauit, fulciens eos autoritate præfata, omnibus priuilegijs, quibus vti, & gaudere poſſent pro eis, & quibuslibet in dicto monaſterio de Portu Domino pro tempore ſeruientes, ac ſi in dicto monaſterio de Friſonaria ſub huiuſmodi remanerent obſeruantia.*

Decer-

Decernens inſuper eadem autoritate debere deinceps obſeruari in dicto monaſterio in Portu futuris temporibus vniuerſa, & ſingula, ritus, mores, obſeruantias, conſuetudines, ordinationes, & ſtatuta in dicto monaſterio de Friſonaria pro ſtatu monaſtico hactenus vigere ſolita, ſtatuens præterea, & ordinans autoritate præfata, quod poſtquam ipſe Prior ab ipſo Domino Epiſcopo, & executore exhortatus, propter eius debilitatem & ſenium, inductuſq́; pluries ad cedendum Prioratui pro bono, & vtilitate dicti monaſterij, & nequaquam cedere volens, penituſq; recuſans, poſtquam dicto monaſterio in Portu præſidere deſierit, & tunc ex eo, qui primum illi per annum præfuerit, dicti monaſterij in Portu bonorum regimini, & adminiſtrationis in manibus Conuentus ipſius monaſterij, omni exceptione, & contradictione ſublata cedere, & renuntiare libere debeat, & ſit aſtrictus, & ab huiuſmodi regimine ibidem, & adminiſtratione eo ipſo abſolutus penitus habeatur. liceatque Conuentui monaſterij in Portu huiuſmodi ad electionem alterius inibi procedere, ſeruatis alias dicti monaſterij de Friſonaria ſtatutis, & priuilegijs memoratis, & conſpiciens, ac conſiderans præfatus Dominus Epiſcopus, & executor, dictum fratrem Petrum Priorem præfatum infirmitate grauatum, ſenioque confractum, & ſe benè (vt decet) veriſimiliter habere poſſe nequaquam, & vtiliter circa curam, regimen, & gubernationem monaſterij in Portu præfati, foreque neceſſarium ſuper hoc prouidere ad ipſius monaſterij, vt Conuentus eiuſdem maiorem vtilitatem, & commodum, aduertenſque circumſpectionem, diſcretionem, & prudentiã venerabilis viri Domini Galdini infraſcripti, vnius ex præfatis, & infraſcriptis canonicis in ipſo monaſterio conſtitutis, eundem D. Galdinum præſentem, & deuotè de conſenſu, & placito infraſcriptorum aliorum ſuorũ confratrum, ac humiliter acceptantem, eidem Priori volenti, & liberè conſentienti dedit autoritate præfata, & conſtituit coadiutorem cum plenaria poteſtate regendi, gubernandi, & adminiſtrandi dictum monaſterium, & eius bona ſpiritualiter, & temporaliter, prout ſibi videbitur expedire, tamen ſemper de conſenſu, & conſcientia Prioris eiuſdem. quæ quidem omnia, & ſingula ſic acta, geſta, & executa mandauit idem D. Epiſcopus, & executor per præfatos Priorem, & canonicos ſub indignatione Sedis Apoſtolicæ inuiolabiliter obſeruari, reſeruans ſibi ſemper in prædictis, & circa prædicta, ac alia omnia, quæ conſpexerit, ad correctionem, & reformationem dicti monaſterij in Portu, & conuentus eiuſdem fore vtilia, neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna, autoritatem, & poteſtatem ſibi ab Apoſtolica ſede conceſſas, & quibus virtute literarum præfatarum vti poſſet quomodolibet in præfatis. Demum D. Prior in ſede ante altare collocatus, prædictos & infraſcriptos canonicos, vt ſupra in dicto monaſterio conſtitutos ad pacis oſculum, tanquam dicti monaſterij canonicos deuotè recepit, & ipſi genuflexi eundem reuerenter recognouerunt, & humiliter in Priorem cantantes alta voce: Te Deum laudamus, &c. De quibus omnibus ſic vt ſupra geſtis, & executis, idem D. Epiſc. & executor fieri mandauit per me Notarium infraſcr. publicum inſtrumentũ, ſuiq; Pontificalis ſigilli munimine roborari. quorũ quidem canonicorũ, vt ſupra conſtitutorum nomina ſunt hæc, videlicet D. Galdinus de Bardis, D. Gulielmus de Papia, D. Nicolaus de Alemannia, D. Antonius de Florentia, D. Ioannes de Brabantia, D. Bartholomæus de Crema, D. Iacobus de Venetijs, D. Paulinus de Vicentia, D. Leonardus de Bardis, D. Andreas de Venetijs, D. Nicolinus de Papia, D. Antonius de S. Archangelo, Frater Lucas de Alemannia Conuerſus, & frater Antonius Conuerſus de Venetijs.

Acta, & celebrata fuerunt hæc in monaſterio in Portu prælibato Rauennatenſis Diœceſis, ante præſentiam prædictorum mag. Dominorum, & virorum prænominatorum ibidem aſtantium. Præſentibus egregijs illuſtribus Doctoribus D. Pacino de fraſta, & D. Senco de muratoribus, Magiſtro Paulo medico, Magiſtro Bonſilio grammaticæ profeſſore, D. Bartholomeo de Parma, Antonio de Balbis, Alberto Gerandini, & aliorum complurium ciuium Rauennatenſium multitudine copioſa: necnon Ven. viris D. D. Antonio de Barulo canonico Ariminenſi, fratre Gregorio de R. . . . Ordinis Curiæ Ariminen. & Goſuino Henrici Theutonico eiuſdem D. Epiſcopi familiari, ac alijs teſt. his ad hæc vocatis, habitis, & rogatis. Et ego Orſicinus filius quondam Magiſtri Iacobi de Ceſena, ciuis Ariminenſis, publicus Apoſtolica, & Imperiali autoritate notarius, & Iudex Ordinarius, & nunc notarius, & officialis præfati D. Epiſcopi, & eius Curiæ Epiſcopalis Ariminenſis, necnon ad hæc notanda, & ſcribenda ab eodem D. Epiſcopo, & executore ſpecialiter aſſumptus, & deputatus præmiſſis omnibus, & ſingulis dum ſic, vt præmittitur, agerentur, & fierent, interfui, eaque rogatus ſcribere, ſcripſi, & publicaui, ſignumque meum conſuetum appoſui, & in maiorem fidem, & teſtimonium præmiſſorum, hoc inſtrumentum de prædicti D. Epiſcopi, & executoris mandato, ſigilli pontificalis eiuſdem appenſione, ac munimine roboraui.

Meminit eiuſdem reformationis eruditiſſimus Hieronymus de Rubeis in Hiſtorijs Rauennatenſibus lib. 7. ſub anno 1419. ita ſcribens: *Canonicią; Lateranenſes, quorum ab ipſis Apoſtolis ductum initium ferunt, à Diuoque Auguſtino Hipponenſi Epiſcopo inſtauratum, deinde à Petro Piſtatore in Portuenſi cœnobio ad Rauennatem, cum ferè interiſſet, elatum, & abſolutum vti memorauimus, Rauennam ſe ad cœnobium illud Portuenſe contulere. Ad eam autem diſ quorundam fidei commendatũ, peſtilentia, bellis, aquarum eluuionibus eo deuenerat, vix vt duobis viuere canonici poſſent: itaque Rauennatibus enixè à Martino V. Summo Pontifice poſtulantibus, vt tantum cœnobiũ vetuſtate, & virorũ præſtantiſſimorũ habitatione clariſſimũ reſtitui, ac conſeruari iuberet. Ariminenſi Pontifex Epiſcopo mandauit, vt è Friſonario cœnobio huc adduceris canonicos, quod & factũ eſt primuſq; præfectus Prior fuit Galdinus Bardus Placentinus, cum eodem anno in Comitijs eius Ordinis Venetijs habitis præfecturam, etiam Generalem iniuiſſet. fuit autem is annus ab ortu Christi 1420.*

IV. Licet verò ex illo tempore diſciplina canonica in Portuenſi cœnobio, cum totius populi Rauennatenſis ingenti lætitia refloruiſſet, canonici nihilominus inibi degentes ſummam omnium temporalium bonorum inopiam ſuſtinebant, quòd, vt dictum eſt, omnia monaſterij bona oppignorata eſſent, vel alienatã, vel aquis præfocata: ſed nihil eis defuit, quia Deum timebant, eodem in primis Rauennæ Domino cuncta neceſſaria illis conferente copioſè, donec monaſterij bona recuperarentur. quibus recuperandis Ven. P. Dominus Galdinus Prior ſedulus incumbebat; nam illius potiſſimum labore, ac diligẽtia quatuor monaſterij Prioratus, videlicet S. Bartholomæi propè Mantuam, S. Margaritæ in agro Ferrarienſi, S. Mariæ de Stradella propè Faentiã, & S. Auguſtini in agro Foroliuienſi ſunt nobis reſtituti. Demum hic Ven. P. verè fidelis, & prudens ſupra familiam Domini conſtitutus, intra paucos annos monaſterij redditus taliter auxit, vt ex illis triginta canonici præter famulos conuenienter ali poſſent. quo cum deuentum eſſet, anno 1438. graſſante in illis partibus epidimia, multi ex canonicis ſunt conſumpti. reliquos Nicolaus Picininus Rauennam obſeſſurus, monaſterium occupando, & militibus complendo, & omnia illius bona diripiendo fugauit. quam ob cauſam ne malum capitis in membra deriuaret, Eugenius IV. eodem anno duos illius Prioratus conuentuales S. Mariæ Charitatis Venetiarum, & S. Bartholomæi propè Mantuam ab eodẽ monaſterio perpetuo ſeparauit. Ex quo Picinino cũ ſuis militibus recedente, canonici ad illud reuerſi, omnibus bonis expoliatum reperientes, ablata iterum reſtituunt, collapſa inſtaurant, & cœnobium in ſtatum priſtinum reponunt, cũ ecce poſt annos circiter quadraginta Sixtus IV. bello contra Venetos, qui Rauennatenſem ciuitatem ſibi ſubdiderant, excitato, Cœnobium Portuenſe cum propinquo claſſenſi, & cum omnibus illorum bonis Patriarchæ Antiocheno Laurentio nomine, qui erat nepos Pontificis commẽdauit, anno 1483. Calendis Ianuarij, licet rebus cum Venetis compoſitis, & prædicto Patriarcha poſt biennium defuncto, monaſterium Portuenſe cum Prioratu S. Crucis Ceſennæ, qui illius erat membrum, omnibus mobilibus expoliatum iterum ad noſtros redierit.

Dicto autem anno 1483. Illuſtriſſima & Religioſiſſima fœmina Domina Lucretia de Malateſtis Sigiſmundi filia & Alberti Eſtenſis conthoralis, Cœnobium Portuenſe bonorum ſuorum hæredem inſtituit, per quam inſtitutionem multa prædia quæ ſunt in agro Ariminenſi, prope caſtrum Sabinianum, in loco, qui dicitur Gualdũ, monaſterio acceſſerunt.

Anno verò 1495. præfectus fuit monaſterio Venerab. Pater D. Matthæus Boſſus Veronẽſis, qui vt erat vir ſapiens, & prudentiæ ſingularis, cernens monaſterium in aperto diſcrimine conſtitutum, rapiniſq; pro libito expoſitum, fundũ ſatis amplum in loco, vbi dicebatur Caſa maior, intra Ciuitatem pro nouo Cœnobio exſtruendo comparauit: vbi ſequenti anno Ven. Pater Dominus Syluanus Mauraceno Patricius Venetus, cum eſſet loci Prior, noui monaſterij prima fundamenta iecit, in die ſolemni S. Mariæ ad Niues. ad quod anno 1503. Ven. Pater D. Hieronymus Contarenus Prior cum toto canonicorum collegio ex veteri Cœnobio tranſmigrauit, & in eo ſedes locauit: quod exinde maximum accepit incrementum, exſtructa miræ pulchritudinis, & magnitudinis Eccleſia ſub inuocatione S. Mariæ in Portu, quæ ante triginta circiter annos fuit abſoluta.

Iſtud monaſterium multis priuilegijs per Romanos Pontifices, & Imperatores fuit munitum. Priuilegia Pontificum ferè omnia continentur in lib. Indultorum noſtræ Congregationis. V.

Primum. Paſchalis II. datum anno 1115. incipit: *Deſiderium.* firmat ordinem canonicũ in monaſterio inſtitutum. prohibet diſceſſum à clauſtro ſine licentia poſt factam profeſſionem. dat licentiam ſuſcipiendi clericos, & laicos ingredi volentes. confirmat bona acquiſita, & legitimè acquirenda.

Secundum. eiuſdem Paſchalis II. datum anno 1118. Pontificatus ſui anno 18. incipit: *Ad hoc Apoſtolicæ.* confirmat bona acquiſita, & acquirenda. dat facultatem recipiendi clericos, & laicos, ordinationes clericorum, & conſecrationes, oleum, chriſma, eligendi ſepulturam.

Tertium. Honorij II. datum anno 1125. incipit: *Ad hoc vniuerſalis.* Suſcipit canonicos cum monaſterio, & omnibus illius bonis ſub immediata tutela, & protectione Sedis Apoſtolicæ. confirmat bona acquiſita, & impoſterum acquirenda. liberat à grauaminibus extraordinarijs.

Quartum. Innocentij II. datum anno nono ſui Pontificatus, videlicet anno 1139. incipit. *Iuſtis votis.* cõcordat cum priuilegio Alexandri IV. inferius ponendo.

Quintum. Cœleſtini N. Datum Laterani 13. Calend. Maij Pontificatus ſui anno primo. incipit: *Cum à nobis.* Prohibet, ne quis Priorẽ, vel Canonicos, aut ipſorum Eccleſiam audeat temeraria impietate moleſtare ſuper his, quæ Eccleſiæ, aut illius obedientijs cuiuſquam vltima volũtate relinquuntur. Prohibet ne decimę poſſeſſionum ad menſam prædictorum canonicorũ iuſtè pertinentes, alicuius inſolentia perturbentur.

Sextum. Adriani IV. datũ anno 1155. incipit: *Commiſſæ.* concordat cum priuilegio Alexandri IV. infra reddendo.

Septimum. Alexãdri N. Datum Laterani pridie Idus Februarij Pontificatus ſui anno 3. dirigitur ad ſuffraganeos Eccleſiæ Rauennatenſis,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Abbates, Priores , Decanos , & alios Eccleſiarum Prælatos, quos arguit , quòd monaſterium Portuenſe in illius perſonis,& bonis à nonnullis malefactoribus iniurijs affici , & moleſtari permittant; quos iubet ipſi monaſterio,& canonicis patrocinio defenſionis adeſſe , malefactores per cenſuras Eccleſiaſticas compeſcendo.

Octauum. Cœleſtini III. datum anno1196. incipit : *Commiſſe*. recenſet bona monaſterij, quæ confirmat, concordat cum priuilegio Alexandri IV.

Nonum. eiuſdem Innocentij datum an.1207. incipit: *Exhibita*. dat facultatem fructus prædiorũ monaſterij aliunde collectos Rauennam transferendi ſine ſolutione alicuius grauaminis.

10. Innocentij IV. datum Lugduni 5. Idus Martij,Pontificatus ſui anno 7.incipit: *Damna*. indulget,vt in Eccleſia Portuenſi , vel membris eius canonici Portuenſes cogi non poſſint ad alicuius receptionem, vel prouiſionem alicuius pẽſionis,vel beneficij Eccleſiaſtici,per literas Apoſtolicas non facientes expreſſam mentionem huius priuilegij.

11. Innocentij IV. datum Lugduni 4. nonas Aprilis Pontificatus ſui anno 5.incipit: *Petitionibus*.affirmat Eccleſiam Portuenſem nullo medio ad Eccleſiam Romanam pertinere. dat facultatẽ reuocandi profugos ad clauſtra.

12. Eiuſdem datum 16. Calend. Decembris anno 10.incipit : *Sacroſancta*. ſuſcipit Eccleſiam cum omnibus bonis ſub protectione S. Petri , & Sedis Apoſtolicæ.

13. Eiuſdem datum Laterani anno 11. incipit: *Vt in dilectis*.concedit, vt ad recipiẽdum aliquem in canonicum in Eccleſia , vel eius membris cõpelli non poſſint, neque ad prouidendum alicui de penſionibus,vel Prioratibus , vel beneficijs ad Eccleſiam Portuenſem ſpectantibus , etiam per literas Apoſtolicas , non facientes mentionem huius indulti.

VI. 14. ALexandri IV. quod per extenſum hic ponitur,videlicet:

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filiis Priori S. Mariæ in Portu Rauennatenſi , eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Commiſſæ nobis Apoſtolicæ Sedis nos hortatur autoritas , vt locis pijs eius auxilium deuotione debita implorantibus,tuitionis ſubſidium impendere debeamus : quia ſicut iniuſta petentibus nullus eſt tribuendus effectus,ita legitima, & iuſta poſtulantium non eſt differenda petitio , eorum præſertim , qui cum honeſtate vitæ, & laudabili morum compoſitione gaudent omnipotenti Deo deſeruire. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus,& Eccleſiam beatæ Mariæ in Portu Rauennatenſi , in qua eſtis diuino obſequio mancipati, ad inſtar fœlicis mem. Innocentij, & Adriani prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum,ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus , & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes , vt ordo canonicus,qui ſecundum Deum, & beati Auguſtini regulam in eadem Eccleſia conſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones,quæcunque bona eadem Eccleſia iuſtè, & canonicè poſſidet,aut in futurũ conceſſione Pontificum,largitione Regum,vel Principum,oblatione fideliũ,ſeu in alijs iuſtis modis,Deo propitio poterit adipiſci,firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant : in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum,in quo præfata Eccleſia ſita eſt, cum pertinentijs ſuis.quæcunq; à quondam Sipete Abbate monaſterij S. Andreæ , & S.Mariæ de Cereto ex partibus Yſtriæ per emphiteuſim, ac etiam, quæ à Ceruienſe,Ceſenate, & Ariminenſi Epiſcopis eidem Eccleſiæ rationabiliter conceſſa ſunt. Aquæmolum verò cum flumine,& adiacentijs ſuis extra portam ſancti Laurentij Rauennatenſis,vbi molendinum conſtructũ eſt,& iuxta pontem , qui ſuper aquam ante eandem portam ſitentem conſiſtere cernitur,in ſuperiori, & exteriori parte eiuſdem pontis,ad ius beati Petri pertinens , prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhærentes , vobis concedimus, ſub cenſu vnius denarij Lucenſis monetæ, à veſtra Eccleſia nobis,noſtriſq; ſucceſſoribus annualiter perſoluẽdo & quæcunque à bonæ mem. Gualtero quondam Rauennatenſi Archiepiſcopo Eccleſiæ veſtræ diuinæ pietatis intuitu ſunt collata,cum terris,pratis,vineis, nemoribus,vſuagijs,& paſcuis in boſco, & plano, in aquis , & molendinis,in vijs,& ſemitis, & in omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus ſuis. Liceat etiam vobis clericos è ſeculo fugientes ad conuerſionem in Congregationem veſtram ſuſcipere, abſque alicuius Epiſcopi , vel Præpoſiti contradictione,ſiue moleſtia : ſed & laicos de quibuſcunque parochijs veſtræ ſocietati , ac diſciplinæ ad conuerſionem per vos ipſos adiungi, niſi fortè aliquibus legalibus conditionibus cenſeantur obnoxij , nullus Epiſcopus vel Præpoſitus vobis interdicere audeat. Nulli que fratrum liceat poſt factam apud vos profeſſionẽ, de clauſtro,vel de domo veſtra diſcedere abſque occaſione, ſiue Prioris Eccleſiæ veſtræ , aut abſque communi licentia. Quod ſi quis ex laicis,vel clericis profeſſis de clauſtro,vel de domo veſtra diſceſſerit, & commonitus, redire contempſerit. Priori Eccleſiæ ipſius, qui pro tempore fuerit, ex Apoſtolica autoritate ſit facultas eiuſmodi à ſuis officijs ſuſpendere , & excommunicare. Suſpenſum verò , ſiue interdictum , vel excommunicatum nullus Epiſcoporum, Abbatumue ſuſcipere , vel retinere præſumat. Quæ omnia autoritate Apoſtolica concedimus , quamdiu apud vos Canonici Ordinis tenor Domino præſtante viguerit. Præterea clericorum tonſuram in veſtro loco regulariter per profeſſionem volentium viuere , noſtra conceſſione vobis facere liceat. Porrò clericorum veſtrorum ordinationes,à quo malueritis Catholico Epiſcopo , ſuſcipiendi licentiam habeatis, ſi quando Rauenna Epiſcopum non habuerit, vel ſi is , qui in ea fuerit , conſtiterit , non eſſe Catholicum. Sanè fructuum veſtrorum,quos vbilibet veſtris laboribus, ſumptibuſq; colligitis, nullus Epiſcoporum , vel Epiſcopaliũ miniſtrorũ decimas à vobis exigere audeat,

ſepultu-

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

De reformatione Monaſteriorum S. Bartholomæi apud Mantuam, & S. Iacobi Celleuolanæ Diœceſis Comaclienſis, & S. Lazari Ariminenſis, & fundatione monaſteriorum S. Lazari, & S. Ioannis Baptiſtæ Ferrariæ.

I. ANno 1420. coactum fuit Generale Capitulum Venetijs in monaſterio Charitatis, vbi renunciatus fuit Rector Generalis R. P. D. Galdinus Placẽtinus, additis Viſitatoribus D. Baſſiano Mediolanenſi, & D. Gulielmo Placentino, qui fuerat Præpoſitus S. Saluatoris Brixiæ ante reformationem, & cũ toto Conuentu in noſtram Societatem tranſiuerat, qui poſtea vocatus eſt D. Paſchaſius.

Anno 1421. Patres noſtri Generalem Synodum collegerunt Rauennæ in monaſterio Portuenſi, in qua Ven. P. Dominum Gulielmum de Placentia S Saluatoris Brixiæ antea Præpoſitum, vt præmiſimus, Rectorem Generalem elegerũt. eidemque duos ſocios Viſitatores adiunxerunt, D. Galdinum de Placentia, & D. Petrum Ridum de Padua. Multa in ijs Comitijs pro forma regiminis totius Congregationis, & conſeruando diſciplinæ canonicæ vigore ſunt decreta, quæ paucis immutatis, vel ſublatis, vel additis, vſque ad noſtra fere tempora inuiolabiliter ſunt cuſtodita, quibus vt robur perpetuæ firmitatis accederet, ſequens diploma Pontificium à Martino V. receperunt, videlicet *Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, &c.* Reliquum in Bullario nuper edito.

Circa quod priuilegium aduertas primò figmentum eſſe, quod à nonnullis aſſeritur Martinum V. reliquias canonici ordinis ex alto ruentis primum in vnum collegiſſe, ac compegiſſe: licet enim decem, vel vndecim dicti ordinis monaſteria inuicem vnita, & Frigdionariorum nuncupata pro maiori vnionis firmitate nouo decreto, vnum corpus, & vnam Congregationem eſſe voluerit, non obſtante, quod illorum canonici diuerſorum monaſteriorum profeſſi exiſterent, non tamen canonicos Italicos ille primus vniuit, ſed vnitos priuilegio muniuit, quod ex lectione priuilegij ſatis liquet ſine alia probatione. Sed neque omnes canonici ordinis in Italia reliquiæ per huiuſmodi priuilegium ſunt ad inuicẽ vnitæ; nam pleraque ſupererant Collegia canonicorum, necdum vnita, quæ poſtea ſucceſſu temporis in Frigdionariorum ſocietatem iuerunt, vt ex dicendis patebit.

Aduerte ſecundò falſum omnino eſſe, quod quidam aiunt, ante datum hoc priuilegium nullum Congregationis Frigdionariæ titulum extitiſſe, Martinumque Pontificem primum decem monaſteria canonicorum inuicem compacta Congregationem Frigdionariam vocari præcepiſſe, cum ex lectione priuilegij contrarium habeas, videlicet Martinum V. canonicis Frigdionarijs nullum titulum indidiſſe, verum è contrario dicere, canonicos, de quibus in priuilegio loquitur, Frigdionarios vulgariter, ſiue de Frigdionaria fuiſſe nuncupatos.

Aduerte tertiò contra quoſdam ſciolos, nec propria ſcientes, nec aliena intelligentes, hoc non fuiſſe primum priuilegium per Romanos Pontifices Cõgregationi canonicorum Frigdionariorum tributum, cum in eodem priuilegio aliorum eidem Congregationi per Sedẽ Apoſtolicam indultorum, ſemel, ac iterum expreſſa mentio habeatur, primò illis verbis: *Iuxta formam de eorundem electione, & confirmatione Rectoris dictis eorum monaſterijs alias à Sede Apoſtolica conceſſam.* Secundò cum ſubdit: *Officium verò eiuſmodi Rectoris vel Conſeruatoris &c. elapſo anno ab eorum creatione ipſo facto expiret, ſecundum formam in eorum priuilegijs contentam, ac dictis eorum monaſterijs, & locis ab Apoſtolica Sede conceſſis.* in hoc capitulo ſic ſtatutum lego: *Item ſtatutum eſt, vt monaſterium S. Andreæ de litore Venetiarum non acceptetur, ne multiplicatio monaſteriorum pariat confuſionem in ſocietate.*

ANno 1422. Capitulum Generale Bononiæ in monaſterio S. Ioannis in monte. Rector Generalis R. P. D. Petrus de Rido Patauinus, Viſitatores D. Leo Mediolanenſis, & D. Paulus Cremonenſis. In hoc Capitulo D. Franciſcus Capello antiquus Prior monaſterij Charitatis, & perpetuus, dictum Prioratũ in manibus Rectoris Generalis, & totius Capituli ſpontè reſignauit, quem Capitulum in Priorem annualem iuxta formam Congregationis, iterum elegit. In hoc capitulo decretum & præceptum fuit, vt canonici noſtri in omnibus Eccleſijs, cum diuina celebrarentur, portarent almutias, quæ in ſacriſtia ſeruari debebant. II.

Anno 1423. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Patauinus. Viſitatores D. Galdinus Placentinus. & D. Petrus Saluideus Patauinus.

Anno 1424. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Patauinus. Viſitatores D. Gulielmus Placentinus, & D. Petrus Saluideus Patauinus. In hoc capitulo lectæ

ſunt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sepulturaſque ſacrorum locorum veſtrorum liberas omnino decernimus eſſe, vt eorum qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, deuotioni,& extremæ voluntati, niſi forti excommunicati,vel interdicti ſint, aut etiam publici vſurarij, nullus obſiſtat: Salua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora ſumuntur. Adhæc addentes ſtatuimus, & ordinamus autoritate præſentis priuilegij, vt præfata Eccleſia veſtra cum omnibus vbilibet conſtitutis, ad ſe pertinentibus, ab omni ſit extraordinaria ſactione immunis, vt videlicet ſi quando Archiepiſcopum Rauennatenſem, vel alium quemlibet Epiſcopum,in cuius parochia aliquam Eccleſiam,vel poſſeſſionem habetis, vel decedente Archiepiſcopo,clericos, vel laicos eiuſdem Eccleſiæ ad Romanum Pontificem,vel Imperatorem, cuiuslibet rei gratia,proficiſci contigerit, nullam vobis exactionem in argento, aut in equitaturis, aut aliquibus alijs ſtipendijs de eiuſdem Eccleſiæ rebus facere audeant, ſeu ibidem hoſpitando aliquod vnquam grauamen inferre. Præterea ſi ingruente bello, ciues Rauennati, vel aliarum Ciuitatum, vel locorum hominum pro militibus, vel pro munienda Ciuitate,vel Caſtro collectam fecerint, iam dictam Eccleſiam veſtram ab omni exactione nihilominus immunem eſſe præcipimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare: ſed ea omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, omnimodis vſibus profutura. Salua Sedis Apoſtolicæ autoritate. Si qua igitur impoſterum Eccleſiaſtica, ſecularisvé perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam venire tentauerit, ſecundò, tertiové commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendauerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſeruantibus ſit pax Domini Ieſu Chriſti quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant,& apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Neapoli Calendis Iulij 1255.

15. Vrbani IV. datum anno 1262. incipit: *Commiſſæ*. Concordat cum priuilegio Alexandri, maximè in facultate collata Priori tonſurandi clericos in illorum monaſterio profiteri volẽtes. Erat enim mos in eodem monaſterio, nullum canonicum ad profeſſionem admittendi, niſi prius per primam tonſuram clericatui initiatum, quod habetur etiam in antiquis monaſterij conſtitutionibus.

16. Clementis V. datum Idibus Aprilis Pontificatus ſui anno quarto. incipit: *Solet annuere.* Confirmat omnia priuilegia, immunitates, exẽptiones, indulgentias, & libertates ab exactoribus ſecularibus obtentas.

Adſunt etiam alia priuilegia Imperatorum Othonis IV. Friderici II. Henrici IV. & Lotharij II. quibus monaſterium cum omnibus illius membris, iuribus, & bonis ſub tutela Imperatoriæ maieſtatis ſuſcipiunt, quæ forent hic ex integro exſcribenda, niſi breuitati conſuleremus.

Iſtud Cœnobium multorum virorum ſanctitate, & eruditione clariſſimorum domicilium & ſeminarium extitit. ex quibus fuerunt Ven. Petrus de Honeſtis monaſterij Prior, & reformator, cuius opera ſunt conſtitutiones per Paſchalem II. probatæ, cuius ſanctitatem vitæ exitus monſtrauit, vt lib. ſuperiori tradidimus. Item B. Vbaldus Epiſcopus Eugubinus in album Sanctorum relatus. Item Beatus Aldobrandus Foroſempronienſium Epiſcopus, qui pro Beato colitur, cum officio de proprio. Et poſt reformationem Frigdionariam D. Vitalis Rauennas, ſingularis vir probitatis, & diſciplinæ canonicæ reparator ſtrenuus, qui multis officijs egregiè functus, magno ſui deſiderio relicto ad Dominum migrauit, plenus dierum, & bonorum operum anno 1566. Itẽ D. Celſus Mazinius Philoſophus acutiſſimus; qui multa egregiè ſcripſit, & à Clemente VIII. Alexani Epiſcopus creatus cum illam Eccleſiam aliquot annis laudabiliter rexiſſet, illamq; ſacris veſtibus, & fabricis non parum locupletaſſet, in Domino quieuit an. 1620. Item D. Hercules de Monaldinis concionator celeberrimus, qui per annos 40. in præcipuis Italiæ ciuitatibus verbum Dei in ſumma frequentia populorum prædicauit. Obijt Fauentiæ, dum Conciones Quadrageſimales ad populum haberet, anno Domini 1608. VIII

Per idem tempus, nempe anno 1419. hortatore D. Carolo de Malateſtis reformatum eſt à noſtris monaſterium S. Ioannis de Cereto prope Caſtrum S. Archangeli Comitatus Ariminenſis, quod vulgo dicebatur Canonica, eratque antiquum monaſterium canonicorum, ſicut patet ex quodam priuilegio Martini V. dato Florentiæ anno 2. ſui Pontificatus, incipit: *Licet graue.* quod ſeruatur in monaſterio S. Marini de Arimino. Tenuerunt autem illud noſtri Lateranenſes ſeu Frigdionarij aliquot annis, vt colligitur ex alio priuilegio Martini V. dato, anno 1421. quod incipit: *Sollicitudinis Paſtoralis.* poſtea illud dimiſerunt, quia regularis diſciplina, & numerus conueniens canonicorum in eo teneri non poſſet: quam etiam ob cauſam alia plura ſunt dimiſſa, de quibus in actis capitularibus mentio habetur. iſtius autem fit mentio in actis Capituli 1420. quod tandem anno 1478. canonicis S. Saluatoris Bononienſis fuit vnitum. *11. Monast.*

ſunt literæ Magnifici D. Caroli de Malateſtis, qui rogabat Patres accipere monaſterium S. Lazari prope Ariminum.

Hoc anno monaſterium S. Bartholomæi prope Mantuam, quod erat membrum monaſterij, & Congregationis Portuenſis à Commendatarijs oppignoratum, diligentia R. P. D. Galdini de Placentia per noſtros fuit recuperatum, adiuuante potiſſimum præfato D. Opizone Polentano Domino Rauennæ, qui pro illo & pro cæteris Portuenſis cœnobij Prioratibus, & prædijs à creditoribus redimendis, qua ſuum fauorem interponebat, qua pro canonicis fideiubebat. In eodem verò monaſterio ſtatim octo canonici ſub regimine Prioris annualis iuxta conſuetudinem, & leges Congregationis fuerunt conſtituti, quorum laudabilis, & ſanctæ conuerſationis fama excitati Mantuani, pluribus illud bonis temporalibus ditauerunt, & in meliorem formam ſucceſſu temporis refecerunt. habuit autem benefactorem inſignem D. Iacobum de Strocijs, cuius potiſſimum largitione in fabricis fuit reparatum. Quod anno Domini 1438. Cœnobio Portuenſi ab exercitu Philippi Mediolanenſium Ducis occupato, per Eugenium IV. ab ipſo monaſterio Portuenſi eſt diſmembratum, & ab omni ſubiectione, & obligatione ad illud perpetuò ſolutum, & tandem anno 1566. per Pium V. Abbatiali dignitate decoratum.

Habuit virum inſignem D. Gregoriũ de Comannis Mantuanum, & Abbatem tum in dicto monaſterio, tum in altero S. Viti eiuſdem Ciuitatis, qui multa verſibus, & ſoluta oratione ſcripſit eleganter, quibus ſuum ingenium poſteris atteſtatus. Abbas S. Bartholomæi ſubiectum habet præcipuum collegium canoniſſarum S. Mariæ vulgò de Cantelma nuncupatum intra ciuitatem noſtræ Congregationis.

III. EOdem quoque tempore Frigdionarij aliud canonicorum regularium collegium vetuſtiſſimum, ſed ſua vetuſtate incuruatum, & pene dirutum aliqualiter reſtituerunt: illud autem fuit antiquum monaſterium S. Iacobi Celleuolanæ in nemoribus Comitatus Comaclienſis, prope fines Rauennatum, de cuius vetuſtate, ac dignitate lib. ſuperiori cap. 21. & 54. nonnulla ſcripſi. Fuerat enim id collegium olim celeberrimum, & congregationis trium, vel quatuor collegiorum caput: Verum quod progreſſu temporum, & loci conditione paulatim deſertum, & in ædificijs adeò collapſum, vt nullus in eo canonicus reſideret, ſed nec reſidere poſſet: erat enim locus nemoroſus, aquarum eluuionibus, & paludibus, & aëre corrupto inacceſſibilis effectus. tenebat tamen Prioratum vir Venerabilis, & pius ex ordine canonicorũ regulariũ Blaſius de Nouellis, ciuis Ferrarienſis, Decretorũ Doctor, qui vt erat profeſſione, & habitu, ſed in primis animo religioſus, & in veritate Deum timens, de canonica diſciplina in illo reſtituenda non ſemel, nec ſegniter cogitabat; ſed à propoſito tum fabricæ totalis ruinæ, tum aquarum eluuiones, & aëris inſalubritas omnino deterrebant. difficultatem augebat, quod nullum alium locum id monaſteriũ habebat in ciuitatibus, aut etiam in comitatibus Ferrariæ, vel Comaclij, vbi ſeipſum cum ſuis canonicis colligeret. Verum illius bonæ voluntati Deus tandem occurrit, comperta enim fama canonicorum Frigdionariorũ, de dicto monaſterio illis tradendo, vt per eos reformaretur, ſecum cœpit impenſius cogitare, conſilioq; cum Nicolao Eſtenſi Ferrariæ Marchione communicato, illum propoſiti ſui adiutorem, quin & patronũ, & promotorem habuit apud Sedem Apoſtolicã: nam illius precibus literę vnionis ab Illuſtriſſimo D. Gabriele Gõdulmerio Bononiæ de latere Legato ſunt impetratę, quas dedit eodẽ anno 1424. die vlt. Februarij, adiecta in eiſdem literis conditione, vt quandoquidem locus Celleuolanæ ob cauſas narratas inhabitabilis fuerat effectus, ipſi Frigdionarij prope, vel intra ciuitatem Ferrariæ monaſterium aliud erigerent, ſub eodem titulo S. Iacobi Celleuolanæ, quod cum antiquo S. Iacobi diœceſis Comaclienſis vnum, & idẽ eſſet, & per vnum, & eundem Priorem regeretur. Notãda etiam in literis illa verba: *Non obſtante aliqua differentia eius, quæ nõ eſt de ſubſtantia ordinis, in forma veſtium, & colore vltra habitum, & rochetum: cũ ſitis eiuſdem regulæ, & ordinis vos prædicti canonici, ſcilicet Frigdionarij, & Prior antedictus, ipſum locum, & Prioratum in melius commutando, ac de vobu canonicis prædictæ Congregationis reformando, vnimus, annectimus, & incorporamus, &c.* Ex quibus habes primò, ipſum Ven. Patrem D. Blaſium Priorem fuiſſe verum canonicum regularem Ordinis S. Auguſtini profeſſum, non Commendatarium. Secundò, antiquos S. Iacobi canonicos, & Frigdionarios reformatos eſſentialiter vnius, & eiuſdem habitus, Ordinis, & Regulæ fuiſſe. Tertiò antiquos S. Iacobi canonicos in colore, vel forma veſtimentorum, excepto rochetto, fuiſſe à Frigdionarijs aliqualiter diuerſos. cuius autem coloris, aut formæ eſſent, diuinare non poſſum. hoc certum, quòd ad colorem attinet, vel totaliter nigrum, vel album, vel griſeum, aut violaceũ extitiſſe, ex conſtitutionibus Benedicti XII. in c. de Forma & honeſtate habitus &c. Obtulerat anno ſuperiori prædictus D. Marchio Ferrarienſis noſtræ Congregationi monaſterium S. Iuliani, miſſusq; ad illud D. Thadæus Papienſis, vt colligitur ex actis Capituli Generalis anni 1423.

POrro ad nouum monaſterium erigendum locum apprimè idoneum obtinuerũt in Ferrariæ ſuburbijs, qui erat Xenodochium leproſorum S. Lazari nuncupatum eodem Illuſtriſſimo Nicolao Ferrariæ Principe, ac loci Patrono cedente, & pro canonicis apud Sedem Apoſtolicã IV.

 agente.

agente, acceptis literis ab eodem Cardinali Legato, datis Bononiæ die 17. Aprilis eiuſdem anni 1424. Quæ omnia Martinus V. ſequenti diplomate Pontificio ſic firmauit:

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Venerabili fratri Antonio Epiſcopo Portuenſi, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Regimini vniuerſalis Eccleſiæ, quanquam immeriti, diſponente Domino præſidentes, curis perangimur aſſiduis, vt iuxta creditæ nobis diſpenſationis officium, ſubditorum quorumlibet, præſertim ſub regulari obſeruantia ſtudio vacantium piæ vitæ, in quorum vtique proſperitate reficimur, iugi, quantum nobis ex alto conceſſum fuit, ſtudio ſolicitudinis intendamus, & ijs, quæ pro diuini cultus, necnon Religionis incremento prouidè facta comperimus, vt illibata perſiſtant, libenter, cum à nobis petitur, Apoſtolici volumus adijci muneris firmitatem. Sanè pro parte dilectorum filiorum Rectoris maioris, & Capituli Generalis Ordinis S. Auguſtini de Congregatione B. Mariæ de Friſionaria Lucanen. Diœceſis nuncupatorum nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd olim dilectus filius noſter Gabriel tituli S. Clementis presbyter Cardinalis, tunc in ciuitate noſtra Bononienſi, & nonnullis alijs partibus Apoſtolicæ Sedis Legatus, attentè conſiderans, quòd Prioratus S. Iacobi Celleuolanæ, dicti ordinis Comaclen. diœceſis, infra eaſdem partes conſiſtens, in ſuis ſtructuris, ac ædificijs collapſus, & religionis cultu deſtitutus exiſteret, illum qui Conuentualis actu non eſt, & ab aliquo monaſterio, ſeu alio regulari loco non dependet, cuique cura non imminet animarum &c. Dilecto filio Blaſio ipſius Priore id petente, ad regularem dictæ Congregationis obſeruantiam, autoritate legationis huiuſmodi reduxit, & præfatæ Congregationis curæ quoque præfati Rectoris ſecundum priuilegia, & conſuetudines Congregationis ſubiecit eiſdem, & ſubſequenter cum in Prioratu prædicto, vtpote à ciuitate noſtra Ferrarienſi per triginta paſſuum illarum milliaria, in nemoribus, & locis inhabitabilibus conſiſtente, canonici Congregationis huiuſmodi commodè reſidere non poſſent, nec aliquem aptum in diſtrictu Ferrarienſi pro eorum vſu, & habitatione locum haberent, ac dilectus filius nobilis vir Nicolaus Marchio Eſtenſis, verus patronus Hoſpitalis Leproſorum S. Lazari prope muros eiuſdem ciuitatis Ferrarienſis apud Hoſpitale ipſum quoddam Oratorium, ſiue Eccleſiam habens, quod per laicos gubernari conſueuit, & à triginta annis citra Leproſorum frequentia caruerit, ordinem, & obſeruantiam præfatos inſtitui ſummè deſideraſſet, idem Cardinalis, & Rectoris, qui tunc erat ipſius Hoſpitalis, ad id accedente conſenſu, Hoſpitale præfatum, cuius centum, & quinquaginta, illius nomen penitus ſupprimendo, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis eidem Prioratui, cuius quingentorum florenorum auri fructus, redditus, & prouentus ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedunt, pro vſu, & habitatione perpetuis Prioratus, & nonnullorum canonicorum Ordinis, & Congregationis huiuſmodi autoritate prædicta vniuit, annexit, & incorporauit, ita quod liceret canonicis ordinis, & Congregationis eorundem per ſe, vel alium, ſeu alios loci, Hoſpitalis, iuriumq́; & pertinentiarum prædictorũ corporalem poſſeſſionem liberè autoritate propria apprehendere, & perpetuò retinere, inibiq́; monaſterium ordinis, & Congregationis eorundem ſub vocabulo dicti S. Lazari Celleuolanæ conſtrui, & ædificari facere per eos, iuxta ipſorum ordinis, & Congregationis priuilegia, immunitates, gratias, exemptiones, & ſtatuta tenendum, regendum, atque gubernandum. Statuens, & ordinans inſuper Cardinalis prædictus, quod dicta S. Iacobi, & S. Lazari Celleuolanæ monaſteria in loco huiuſmodi inſimul annexa, vnumque corpus cenſeantur, & ad eorum in ſpiritualibus, & temporalibus regimen, & gubernationem dumtaxat vnus annualis per huiuſmodi Capitulum, iuxta eadem priuilegia, & ſtatuta Prior deputetur, quodque per Priorem, & canonicos qui in huiuſmodi conſtruendo monaſterio pro tempore reſidebunt, ſiue alios eorum nomine in ſuburbijs ciuitatis Ferrarienſis eiuſdem, vel alio, vbi commodius, habiliusq́; fieri poterit, pro huiuſmodi receptandis, & habendis leproſis aliud hoſpitale ſub vocabulo eiuſdem S. Lazari conſtruatur pariter, & ædificetur, prout in diuerſis ipſius Cardinalis deſuper confectis, eiuſque ſigilli munitis literis dicitur plenius contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, dilectus filius Thadæus Bergomas canonicus ordinis, & Congregationis eorundem, in Priorem ipſius Prioratus per eoſdem Rectorem, & Congregationem aſſumptus, ſiue deputatus vigore reductionis, conceſſionis, & ſubiectionis Prioratus, necnon vnionis, annexionis, & incorporationis prædictorum hoſpitalis huiuſmodi poſſeſſionem apprehendens, illa ex tunc tenuerit, & poſſederit, prout tenet, & poſſidet pro vſu, & habitatione præmiſſis: & quia dilectus filius Thomas de Bruſamolinis de Bagniacabala, qui ſe gerit pro monaſterij Priore S. Laurentij in Ceſaria extra muros Rauennatenſes, per Priorem ſolitis gubernari dicti ordinis, contra iuſtitiam impediebat, & faciebat, quominus ipſe Thadæus eundem Prioratum poſſet pacificè poſſidere, prædictus Thadæus cauſam, quam propterea contra dictum Thomam mouere intendebat, per nos tibi committi, & à te citationem ad partes decerni obtinuerit, nondum forſitan executioni demandatam, pro parte dictorum Rectoris, Capituli, Thadæi, & canonicorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt reductioni, conceſſioni, ſubiectioni, ſuppreſſioni, vnioni, annexioni, & incorporationi prædictis, pro ipſorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adijcere, & alias eis in præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dictos ordinem, & obſeruantiam ſinceris proſequimur affectibus, certamq́; de præmiſſis notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, circumſpectioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi & poſtquam vocatis Thoma prædicto, & alijs, qui fuerint euocandi, tibi de reductione, conceſſione, ſubiectione, ſuppreſſione, vnione, annexione, & incorporatione præfatis legitimè, ac per euentum litis huiuſmodi Thomæ prædicto nullum in dicto Prioratu, vel ad illum ius competere conſtiterit, reductionẽ, conceſſionẽ, ſubiectionem,

---

nem, ſuppreſſionem, vnionem, annexionem, & incorporationem prædictas, ac quæcunque inde ſecuta autoritate Apoſtolica approbes, & confirmes; ſupplendo omnes defectus, ſi qui forſitan interuenerint in eiſdem, & ... quæ plerunque, ſi duo ad inuicem longè ... diſtantia loca ſimili vocabulo nuncuparentur, ſuboriri poſſent nouitates, & errores, Rectori, Capitulo, & Canonicis præfatis, quod ipſi conſtruendo monaſterio ... quodcunque aliud, quo appellari debeat, ... nomen imponere poſſint, eadem autoritate concedas. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus Apoſtolicis, cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque. ... etiam, quòd ipſi Prior, & Fratres, qui in huiuſmodi conſtruendo monaſterio pro tempore reſidebunt, dictũ hoſpitale (vt præfertur) conſtrui, ædificariq́; facere debeant, ac etiam teneantur. Datum Romæ apud Sanctos Apoſtolos 13. Calend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno ...

QVibus omnibus peractis, & per literas Apoſtolicas, vt præmiſſum roboratis, erectũ ... in eodem Leproſario ſuburbano peramplum, ... nobile Collegium canonicorum, ſub inuocatione ſanctorum Iacobi, & Lazari, conſtitutumque in illo triginta canonici ſub Priore annua... D. Thadæo Bergomenſi: nam Ven. ille Prior ... Blaſius de Nouellis in prædicta reformatione ... ac regimine dicti monaſterij ſeipſum ... ſponte, & liberè abdicauit, nulla penſione ſibi ... quin vt noſtrorum obſeruantias diſceret, ... cum illis manſit. poſtea cum duobus ... in æde D. Hieronymi prope ciuitatem aliquot annos duxit, in magna ſpiritus humilitate, ... paupertate, canonicis S. Lazari victum illi per ... ſingulos mittentibus. tandem verò cum Eugenius IV. noſtros Frigdionarios Lateranum reuocaſſet, illum ſecum adduxerunt, & in Laterana Baſilica Pœnitentiarium conſtituerunt, ... idem Eugenius ob illius vitæ ſanctitatem ... Præſulem deſignauit. qui cum ſuam Eccleſiam aliquot annis ſanctiſſimè rexiſſet, anno ... ſpiritum ſuo Creatori reddidit, in eodem monaſterio S. Lazari cum ſuis canonicis tumulatus.

Quo verò tempore monaſterium S. Iacobi per Martinum V. noſtræ Congregationi fuit vnitum, ac in eo D. Thadæus Bergomenſis Prior ..., quidam Frater Thomas de Bruſamolinis de Bagniacaballo, Prior S. Laurentij in Cæſarea prope Rauennam, contra dictum D. Thadæum, & totam Congregationem litẽ excitauit, ... eundem monaſterium S. Iacobi Celleuolanæ ... ſuosque canonicos ſpectare, nec prius ... habuit, donec ipſum quoque S. Laurentij cœnobium noſtræ Congregationi fuit vnitum per Eugenium IV. vt ſuo loco dicemus.

Steterunt noſtri in æde SS. Iacobi, & Lazari per annos circiter octoginta, nimirum vſque ad annum 1505. quo in noua Vrbis ampliatione, &

nem, ſuppreſſionem, vnionem, annexionem, & incorporationem prædictas, ac quæcunque inde ſecuta auctoritate Apoſtolica approbes, & confirmes; ſupplendo omnes defectus, ſi qui forſitan interuenerint in eiſdem, & ad ſemouendas, quæ plerunque, ſi duo ad inuicem longè non diſtantia loca ſimili vocabulo nuncuparentur, ſuccedere poſſent nouitates, & errores, Rectori, Capitulo, & Canonicis præfatis, quod ipſi conſtruendo monaſterio prædicto quodcunque aliud, quo appellari debeat, vocabulum, ſiue nomen imponere poſſint, eadem auctoritate concedas. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus Apoſtolicis, cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque. Volumus etiam, quòd ipſi Prior, & Fratres, qui in huiuſmodi conſtruendo monaſterio pro tempore reſidebunt, aliud hoſpitale (vt præfertur) conſtrui, ædificariq́; facere debeant, ac etiam teneantur. Datum Romæ apud Sanctos Apoſtolos 13. Calend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno 10.

V. QVibus omnibus peractis, & per literas Apoſtolicas, vt præmiſſum roboratis, erectũ eſt in eodem Leproſario ſuburbano peramplum, & ſatis nobile Collegium canonicorum, ſub inuocatione ſanctorum Iacobi. & Lazari, conſtituique in illo triginta canonici ſub Priore annuali. D. Thadæo Bergomenſi: nam Ven. ille Prior D. Blaſius de Nouellis in prædicta reformatione omni iure, ac regimine dicti monaſterij ſeipſum ſponte, & liberè abdicauit, nulla penſione ſibi reſeruata, quin vt noſtrorum obſeruantias diſceret, biennio cum illis manſit. poſtea cum duobus ſocijs in æde D. Hieronymi prope ciuitatem aliquot annos duxit, in magna ſpiritus humilitate, & paupertate, canonicis S. Lazari victum illi per dies ſingulos mittentibus. tandem verò cum Eugenius IV. noſtros Frigdionarios Lateranum reuexiſſet, illi eum ſecum adduxerunt, & in Lateranenſi Baſilica Pœnitentiarium conſtituerunt, quem idem Eugenius ob illius vitæ ſanctitatem Adriæ Præſulem deſignauit. qui cum ſuam Eccleſiam aliquot annis ſanctiſſimè rexiſſet, anno 1457. ſpiritum ſuo Creatori reddidit, in eodem monaſterio S. Lazari cum ſuis canonicis tumulatus.

Quo verò tempore monaſterium S. Iacobi per Martinum V. noſtræ Congregationi fuit vnitum, ac in eo D. Thadæus Bergomenſis Prior inſtitutus, quidam Frater Thomas de Bruſamolinis de Bagniacaballo, Prior S. Laurentij in Cæſarea prope Rauennam, contra dictum D. Thadæum, & totam Congregationem litẽ excitauit, contendens monaſterium S. Iacobi Celleuolanę ad ſe, ſuoſque canonicos ſpectare, nec prius contentio finẽ habuit, donec ipſum quoque S. Laurentij cœnobium noſtræ Congregationi fuit vnitum per Eugenium IV. vt ſuo loco dicemus.

Steterunt noſtri in æde SS. Iacobi, & Lazari per annos circiter octoginta, nimirum vſque ad annum 1505. quo in noua Vrbis ampliatione, & munitione, loco intra Ferrariam accepto, ac in eo templo magnificentiſſimo ſub inuocatione S. Ioannis Præcurſoris excitato cum monaſterio, illuc canonicorum conuentum transtulerunt, quod tamen templum anno 1570. terræ motu diuturno, & horribili, qui totam Ciuitatem concuſſit, labefactauit, & multas ædes ſpectabiles deiecit, ſoluta contignatione, diſruptiſq́; ferreis repagulis craſſiſſimis, & fortiſſimis, totum penè cõcidit, ſola ſuperſtite calcidica maiori, cum capite, & brachijs, quam crucem vocamus; quæ nunc reformata pro Eccleſia ſatis ampla deſeruit.

Antiquo ſancti Iacobi Cœnobio multa priuilegia indulſerunt Romani Pontifices, præſertim Alexander III. Innocentius IV. & VI. Imperatores Otho IV. & V. quæ ad prolixitatem vitandam non refero, quibus monaſterium ſancti Ioannis Baptiſtæ, ad quod omnia illius bona ſunt tranſlata, nunc potitur. quod monaſterium Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate ornauit.

Prædictum monaſterium viros non paucos, ſanctitate, & dignitate ſpectabiles habuit. Ex quibus fuerunt quatuor Epiſcopi, videlicet D. Blaſius de Nouellis, antiquus Prior Celleuolanæ, poſtea Pœnitentiarius Lateranenſis, & tandem Adrianus Epiſcopus, D. Titus ex eadem familia nobili de Nouellis, quem Paulus II. inuitum, & omnes excuſationes prætexentem, eidem Adriano Epiſcopatui præfecit, obijtq́ue anno 1471. D. Daniel de Arlunis, origine Cremonenſis, qui pro Duce Borſo in partibus Galliarum Legatione functus, poſt reditum Epiſcopus Foroliuienſis deſignatus. obijt Ferrariæ anno 1463. hi tres in Eccleſia ſancti Lazari fuerunt tumulati, quorum memoria intra Ciuitatem tranſlata in templo D. Ioannis Baptiſtæ ante aram maximam conſpicitur. D. Deſiderius Lilius vir multæ eruditionis, genere, & religione valdè nobilis, qui obijt in Campania Epiſcopus. D. Andreas Galeottus, ad quem Matthæus Boſſus epiſtolam conſolatoriam in obitu N. Parentis viri equeſtris, in ordine ſeptuageſima octauam ſcribit. D. Thomas, & D. Bartholomæus Garzonij fratres de Bagnacauallo, qui multa ſuorum ingeniorum monumenta poſteris reliquerunt.

ANno 1425. Generale Capitulum Bononiæ in æde S. Victoris. Rector Generalis R. P. D. Paulus Veronenſis. Viſitatores D. Leo Mediolanenſis, & D. Galdinus Placentinus. In hoc Capitulo facta eſt vnio charitatiua noſtræ congregationis cum quibuſdam monaſterijs canonicorum regularium Alemanniæ, vt ex actis apparet. Anno 1426. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R. P. D. Petrus Saluideus Patauinus. Viſitatores D. Paulus Veronenſis, & D. Petrus Patauinus. Anno 1427. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis VI.

R. P. D. Baſſianus Mediolanenſis. Viſitatores D. Leo de Carate Mediolanenſis, & D. Galdinus Placentinus. In hoc Capitulo Patres noſtri decreuerunt, dimittendam Eccleſiam S. Saluatoris Venetiarum, in qua per aliquod temporis ſpatium, inſtante D. Cardinale Gabriele de Gondulmerijs diuina peregerunt, tenuerunt tamen illam duobus annis ſequentibus, prout apparet ex actis capitularibus. Anno 1428. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis idem D. Baſſianus Mediolanenſis. Viſitatores D. Petrus Patauinus, & D. Antonius Florentinus. In hoc Capitulo lectæ ſunt literæ Prioris ſancti Frigdiani, petentis aliquos ex noſtris ad ſuum monaſterium reformandum. item literæ Capituli S. Auguſtini Nicoſiæ, quod petebat in noſtram ſocietatem tranſire. Anno 1429. Generale Capitulum Frigdionariæ. Rector Generalis idē D. Baſſianus tertiò confirmatus. Viſitatores D. Petrus Saluideus Patauinus, & D. Galdinus Placentinus.

Anno 1430. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Saluideus Patauinus. Viſitatores D. Antonius Florentinus, & D. Ioannes Venetus. Hoc anno Ven. Pater noſter D. Bartholomæus de Columna, dum ex ciuitate Venetiarum in prouinciam montis Ferrati cum ſocio proficiſcitur, apud Mantuam in monaſterio S. Benedicti Ordinis eiuſdem, & Congregationis S. Iuſtinæ nunc Caſſinenſis, febribus decubuit, & poſt aliquot dies ſpiritum Creatori reddidit octogenarius. cuius cadauer Venerandi Monachi in nouo ſepulchro reconditum in magna ſemper veneratione habuerunt, tanquam vnius de numero Beatorum.

VII. HOc tempore, vel paulò ante canonici monaſterij S. Lazari Apud Ariminum noſtris Frigdionarijs ſeſe adiunxerunt: Nam illius ab anno 1425. & deinceps in actis capitularibus mentio habetur, cuius monaſterij vetuſtatem indicat priuilegium illius Priori, & canonicis ſub B. Auguſtini Regula degentibus factum per Innocentium III. anno nono ſui Pontificatus, & aliud Innocentij VI. datum Auenione, & alia inſtrumenta diuerſorum contractuum innumera, quorum authentica in pergameno ſunt Romæ in noſtro archiuo S. Mariæ Pacis. Ex quibus etiam liquet, manſiſſe in dicto monaſterio, licèt armatorum excurſionibus, rapinis, & incendijs penè conſumpto, Conuentum canonicorum

14 Monaſt. ſub regimine Prioris vſque in tempus reformationis Frigdionariæ, quam poſt reformatū Cœnobium Portuenſe apud Rauennam, illi quam libentiſſimè ſuſceperunt, procurante præſertim Domino Carolo de Malateſtis Ariminenſium Domino, qui cum tota ſua progenie multa bona noſtræ Congregationi præſtitit. Habeo inſtrumentum authenticum in pergameno Contractus hoc eodem anno 1430. Arimini celebrati, & rogati per Vrſicinum quondam Iacobi publicū notarium Ariminenſem, per quod Ven. Pater D. Galdinus de Placentia Prior monaſterij Portuēſis, & Syndicus, ſiue Procurator monaſterij, & Conuentus S. Lazari de Tercio, quandam poſſeſſionem terræ ſitam in Comitatu Ariminenſi in Capella S. Laurentij in ſtrata, cuidam nobili Ariminenſi nomine Berto Manfredi de Ronconibus in emphiteoſim conceſſit, & alia poſteriora. hoc monaſterium poſt adeptum aliud S. Marini intra Ciuitatem, conuentu ad illud tranſlato, cum omnibus illius bonis, & iuribus eidem fuit vnitum.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

De vnione ac reformatione Monaſteriorum S. Benedicti, nunc S. Auguſtini Placentiæ, & S. Ioannis in Viridario Patauij.

ANno 1431. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. Pater D. Galdinus Placentinus. Viſitatores D. Paulus Veronenſis, & D. Leo Mediolanenſis, hoc anno Martinus V. ex hac vita migrauit die 20. Februarij, & in eius locum die 3. Martij cōmunibus votis electus eſt D. Gabriel de Gondulmerijs, & Cardinalis Senenſis, & Eugenius IV. nuncupatus, vir ſanè religioſiſſimus, & probatæ integritatis, qui ſuaſore D. Bartholomæo de Columna prima ſui Ordinis cum Antonio Corario fundamenta iecerat. Hic canonicorum, & monachorum ordines impensè amauit, quibus reformandis, & augendis impenſam operam nauauit, & noſtram congregationem multis beneficijs fouit, & priuilegijs exornauit. nam initio ſtatim ſui Pontificatus cupiens Lateranenſem Baſilicam ad primum vitæ regularis inſtitutum reducere, ad Rectorem Generalem congregationis pro quatuor canonicis miſit, quibus conſilio patefacto, ac dicentibus ſibi nihil abſque totius Capituli definitione decernere licere, apud ſe illos tenuit, ac duos illorum in eadem Lateranenſi Baſilica Pœnitentiarios ſtatuit, D. Petrum de Rido Patauinum, & D. Gulielmum Placentinum, viros prudentes, & religioſiſſimos, quos tēpore Capituli Generalis ad ſignificandum illius deſiderium reformandi prædictam Baſilicam, ex noſtris canonicis eidem Capitulo deſtinauit, verùm Patres per nuncios, & literas omnibus quibus potuerunt modis, præcipuè propter canonicorum tunc temporis paucitatem, à tam graui I.

pondere ſubeundo ſeipſos apud Pontificem excuſauerunt, quod Pontifex ægrè tulit, nec tamen propoſitum ſuum omnino dereliquit. De hoc in actis Capituli Generalis anni 1432. ſic ſcriptum inueni; *Item propter locum S. Ioannis in Laterano nobis per Dominum Eugenium, Dominum noſtrum Sanctiſſimum inſtanter oblatum definitum eſt, vt poſt electionem Rectoris Maioris differatur electio illius de noſtris, qui ad præſentiam ſuam vt principalis ire debeat, & ſi nullum erit remedium, ipſum acceptare auctoritate Capituli Generalis.* Eodem autem anno die 8. Aprilis, & poſt ſuam aſſumptionem 34. inſignem Abbatiam S. Auguſtini Placentiæ olim S. Benedicti nobis tribuit, & noſtræ congregationi vniuit. fuerat olim ordinis D. Benedicti Cœnobium, à quo & nomen inditum: ſed conditione illorum temporum, vt alia plurima canonicorum, & monachorum Cœnobia, ſecularibus commendatum, obtinebatque illud tunc in Commendam Branda Cardinalis ex familia Caſtilionæa Mediolanenſi, Placentinus Epiſcopus, qui cum illius bona ſuo cuidam familiari locauiſſet, conductor ex monaſterio fecerat catabulum beſtiarum: nam pro monachis, & Religioſis diuinas laudes canentibus, boues, & vaccas ad caſeũ colligendum inibi detinebat. dictus autem Cardinalis rogante Illuſtriſſimo D. Iuliano de Cæſarinis S.R.E. Cardinali, probante Papa Eugenio, monaſterium noſtris conceſſit, reſeruata ſuper illius fructibus annua penſione centum florenorũ aureorum. Pontifex verò titulum & ordinem S. Benedicti perpetuò extinguens, ordinem ac titulum canonicorum regularium S. Auguſtini erexit. Conſtant omnia literis eiuſdem Eugenij Ven. fratri Alberto de Ferrarijs, tunc Placentino Epiſcopo directis, & per D. Galdinum tunc Rectorem Generalem eidem præſentatis, quarum vigore præfatus Epiſcopus monaſterium, extincto in eo titulo, & ordine S. Benedicti, & erecto titulo S. Auguſtini, ac inſtituto in illo ordine canonicorum regularium S. Auguſtini noſtræ congregationis, cum omnibus illius bonis, & iuribus prædicto D. Galdino Rectori, & per illum toti congregationi tradidit, vniuit, & perpetuò incorporauit, adſtantibus DD. Aurelio de Placentia, Antonio de Gluſſianis Mediolanenſi, Chriſtophoro de Placentia, Petro de Papia, Sebaſtiano de Placentia, & Gratiabono de Papia, omnibus noſtræ congregationis canonicis. rogato de prædictis omnibus inſtrumento per Corradum de Verano publicum notarium Placentinum die 10. Septembris 1431.

II. POſt quam vnionem Canonici noſtri per nouem annos in dicto monaſterio cum ſumma temporalium bonorum egeſtate vixerunt, poſtea Commendatario vita functo, ab onere penſionis abſoluti, cœperunt illius fabricas reſtituere, & prædia ad culturam redigere: multique iuuenes ingenuę nobilitatis regularem habitum in eo ſumentes, magni viri ſingularis doctrinæ, ſpectatæque probitatis euaſerunt, qui congregationem multipliciter ornauerunt, & auxerunt. Sed & ſummus Pontifex ob illorum laudabilis vitæ famam anno 1442. monaſterium S. Petri de Domodei, ſub titulo Prioratus, multis prædijs, & redditibus locupletatum, quod erat vetus regularium canonicorum domicilium, ſed Conuentu canonicorum, propter frequentiſſimas, & ferè quotidianas armatorum excurſiones omnino deſolatum, ipſi monaſterio S. Auguſtini cum omnibus illius redditibus, bonis, & iuribus vniuit: Cuius vnionis vigore magna bonorum acceſſio eidem monaſterio facta eſt: ſiquidem Prioratus S. Petri antedictus decem, & octo millia perticarum terræ fructiferæ in ſuis bonis poſſidet. quorum, & aliorum bonorum acceſſione, quæ à fidelibus ſponte fuerunt oblata, numerus canonicorum auctus, & nouum amplioris formæ monaſterium cum Eccleſia pulcherrima extructum, quæ intra nouam arcem nunc etiam viſuntur.

Poſtmodum Placentina ciuitate ſub ditione III.
Pontificis redacta (prius enim fuerat ſub imperio Ducum Mediolani) cum Paulus III. illam in Ducatum erexiſſet, & Aloyſio Farneſio conceſſiſſet, is de munitione intrà Ciuitatem conſtruenda cũ deliberaſſet, noſtrum monaſterium occupauit, & canonicos alias ſibi ſedes quærere coëgit, qui fundo intra Ciuitatem, vbi prius monaſterium Monalium S. Mariæ de Nazareth, pecunia comparato triginta annorum ſpatio monaſterium S. Auguſtini, quod nunc extat, cum illius Eccleſia totum à fundamentis excitauerunt, & abſoluerunt, quod amplitudine, & pulchritudine nulli ſaltem ex Italicis concedit. Autor tam magnifici operis, qui primum iecit lapidem, & abſoluit, Vener. Pater D. Marcus Antonius de Bagarottis Placentinus, loci Abbas, qui non ſemel generalem Præfecturam noſtræ Congregationis, nec ſine magna laude geſſit.

ECcleſia S. Auguſtini maximis theſauris ſpiritualibus indulgentiarum eſt ditata, quam viſitantes, omnes indulgentias per Romanos Pontifices conceſſas, certis diebus Eccleſias S. Mariæ Pacis de Vrbe, S. Petri ad Aram Neapolis, S. Anſani Spoleti, S. Petri de Pado Cremonæ, S. Sebaſtiani Bugellæ, ac S. Mariæ Nouæ ciuitatis Aſtenſis viſitantibus, conſequuntur. quam conceſſionem firmauerunt Pius V. anno 1571. & Gregorius XIII. anno 1576. Oſtenduntur in eadem Eccleſia inſignes aliquot Sanctorum Reliquiæ, inter quas numeratur caput S. Lazari fratris Mariæ & Marthæ, quem Dominus ſuſcitauit, cum ampulla de ſanguine ipſius Lazari Maſſilienſium Epiſcopi, & Martyris, quod ex ciuitate Maſſilia per fratrem Bonifacium Placentinum ordinis D. Auguſtini canonicum anno Domini 1185. die 27. Auguſti Placentiam

trans-

tranſlatum, & in Eccleſia S. Matthæi eiuſdem Ordinis reconditum, cum alijs Sanctorum Reliquijs, deinde anno 1325. die 11. Maij per D. Ioannem, Priorem S. Matthæi eiuſdem Ordinis repertum, ſequens ſcriptura ex eodem loco accepta ſic teſtatur:

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Amen. Anno Domini 1325. die 11. Maij. Ego D. Ioannes de Placentia Prior S. Matthæi Placentiæ ordinis S. Auguſtini C. R. inueni in dicta Eccleſia S. Matthæi prædicti multas Reliquias Sanctorum, vt infra patebit, in ollam terream ruptam, cum vno ſcripto de Sanctorum nominibus, in præſentia Pagani Cicorelli, & magiſtri Petri muratoris, & Antonij eius filij. Et poſt paucos dies ſub ſilentio eas condidi, & repoſui eas nocte in præſentia D. Andreæ Malpedis Notarij Placentini, & ſupradictorum teſtium in dicta Eccleſia S. Matthæi manu mea propria in Caſſettam plumbeam, & hoc ad bonum finem. Et retinui foras octo de dictis Reliquijs, cum vrceolo ſanguinis S. Lazari quatriduanarij, Epiſcopi & Martyris. Et ſic inueni ſcriptum per fratrem Bonifacium Ordinis noſtri, qui eas tranſlatauit in parte, & repoſuit in dicta Eccleſia, prout infra tenor ſcripti illi, quem inueni, & talis eſt. Copia ſcripti vel Chronicæ:

In nomine Domini, Amen. Anno Domini noſtri Ieſu Chriſti ab Incarnatione 1185. die 27. Auguſti. Ego frater Bonifacius de Placentia Ordinis D. Auguſtini tranſlataui Reliquias S. Lazari quatriduanarij, Epiſcopi & fratris Mariæ Magdalenæ, ex parte Maſiliæ, cum certis oſſibus, & de ſanguine eius, & repoſui eas in Eccleſia S. Matthæi Placentini, necnon & Reliquias SS. Firmi, & Ruſtici, & S. Stephani prothomartyris, & de capillis Mariæ Magdalenæ, & de ſepulchro Domini, & de velo S. Mariæ Virginis. Item inueni in dicta Eccleſia S. Matthæi prædicti alias Reliquias multas, quas omnes manu mea repoſui, & ſepeliui eas in ollam terra coctæ in dicta Eccleſia S. Matthæi prædicti, vt non tollerentur. Et hoc in præſentia fratris Auguſtini Aſtenſis, & fratris Gregorij Papienſis, & fratris Victoris Mediolanenſis, & D. Nicolai Dulzani, & D. Bartholomæi de Brachifortibus, & D. Antonij de Maluicinis. omnes teſtes, & præſentes, & cum promiſſione, quòd nullus debeat propalare, vbi ſint, nec vbi poſitæ fuerunt. & iſta ſunt nomina Sanctorum:

Caput cum certis membris, & de ſanguine S. Lazari quatriduanarij Epiſcopi, & martyris, fratris Mariæ Magdalenæ, & Marthæ. Reliquia S. Firmi, pars capitis, & Ruſtici de oſſibus eius. Reliquia S. Stephani prothomartyris. Reliquia S. Matthæi Apoſtoli, & Euangeliſtæ. Reliquia S. Blaſij Epiſcopi, & martyris. Reliquia S. Georgij martyris. Reliquia S. Gaij martyris. De S. Dionyſio Epiſcopo, & martyre. De S. Chriſtophoro martyre. De S. Bartholomæo Apoſtolo. De S. Nicolao Epiſcopo, & Confeſſore. De S. Benedicto Abbate. De S. Cæcilia Virgine, & martyre. De SS. Hyppolito, & Caſſiano. De S. Conſtatio martyre nodum vnum. De S. Diogenio martyre. De S. Aurelio Epiſcopo, & Confeſſore. De S. Iuſtina Virgine. De SS. Fabiano, & Sebaſtiano martyribus. De ſanctis Cautionoribus. De S. Laurentio martyre. De S. Sixto Pontifice, & martyre. De S. Andrea Apoſtolo. De S. Matthia Apoſtolo. De S. Barnaba Apoſtolo. De S. Auguſtino Epiſcopo, & Confeſſore. De ſanctis Iacobo, & Philippo Apoſtolis. De S. Agatha Virgine, & martyre. De S. Agnete Virgine, & mart. De S. Catharina Virgine, & mart. De capillis S. Mariæ Magdalenæ. De veſtimentis Mariæ Virginis, & eius velo. De ſepulchro Domini noſtri Ieſu Chriſti. De Cruce Domini in vna cruce parua argentea.

De iſtis nominibus Sanctorum non inueni ſcriptum ſeparatum de oſſibus in oſſibus, ſed ſolum de S. Lazaro ſcilicet caput, & de manibus, membris, & de ſanguine eius, necnon & parte capitis S. Firmi, & de capillis Mariæ Magdalenæ, & de ſepulchro Domini, & de velo Virginis Mariæ. Ita inueni, & ſic agnoui. Cæteras verò non agnoui, nominibus ſeparatis, ſed in vnum ſunt, & repoſui vt ſupra.

Hæc omnia ſupraſcripta ſic inueni, & ita ſcripſi, & memoriam feci, & ſic inſtrumentum publicum fieri feci, per ſupradictum Dominum Andream Malpedem notarium publicum Placentinum die 25. Maij 1325. de depoſitione ſub ſilentio etiam me ſubſcripſi, & notaui. Ego D. Ioannes Placentinus Prior S. Matthæi prædicti manu propria, & ſimiliter ſubſcripſi.

Eſt autem Prioratus S. Matthæi membrũ antiquæ Congregationis S. Crucis Mortariensis, cuius in dictæ Congregationis priuilegijs frequens mentio habetur, qui cum ſuo capite noſtræ Lateranenſi vnitus, nunc etiam per Priorem canonicum noſtræ Congregationis regi conſueuit. Fuerat olim Conuentualis, quantum ex ſcriptura prænarrata conijcio, quæ præter Priorem, trium canonicorum inibi degentium meminit. nunc autem conuentu caret.

IV. Monaſterio S. Petri Caſæ Dei nonnulla priuilegia Summi Pontifices indulſerunt, ac etiam Sereniſſimi Duces Mediolani, & Reges Galliarum, quibus monaſterium cum perſonis, & omnibus illius bonis ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ receptum eſt, & exemptum ab omni onere ſolutionum, & exactionum tam pro ſe, quam pro famulis, & colonis, ac etiam locorum monaſterij inquilinis. Sed inter cætera memoratu digna ſunt, priuilegium Dominæ Bonæ Mediolani Duciſſæ, & Ioannis Galeatij Mariæ Sfortiæ illius filij, datum anno 1477. die 6. Iunij, & aliud eiuſdem Ioannis Galeatij, & Ludouici Mariæ illius fratris datum anno 1489. & aliud eorundem datum anno 1496. quibus Abbati, & canonicis S. Auguſtini conceditur omnimoda iuriſdictio in perſonas exiſtentes in dicto loco Caſæ Dei, necnon etiam dazium panis, & vini, & carnium, quæ in cauponis inter vtrumque flumen Cherium, & Regium erectis, vel in poſterum erigendis vendi contigerit. eademque iuriſdictio conceditur in locis Roureti, Saluaticiæ, & Roncorum, quæ loca Abbati, & dictis canonicis in feudum ſunt conceſſa, quas omnes, & ſingulas cōceſſiones ſuo diplomate confirmauit, & inno-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

& innouauit Leo X. anno 1515. Pontificatus ſui primo incipit: *Cum à nobis petitur*. In quo inter cætera confirmat iuxta formam priuilegiorum, quod perſonæ fictabiles, Maſſarij, Coloni, Partiarij, Bracientes dicti monaſterij, & loci Caſæ Dei, & locorum eidem ſpectantium Placentinæ Diœceſis, ſint exempti à iuriſdictione Iudicum Ciuitatis, & ſui diſtrictus quoad merum & miſtũ imperium, & ſubſint immediatè iuriſdictioni prædicti monaſterij, & loci Caſæ Dei. Idem de feudis S. Prothaſij, & Roueretí diſponit.

Huic monaſterio adſcribendi complures noſtræ Congregationis Patres præcipui, quorum integrum Catalogum ab ijs, qui nunc loco præſunt, ſæpius requiſitum hactenus habere nõ potui. horum de numero fuerunt D. Raphaël Placentinus, qui fuit Rector Generalis, & Prior Lateranenſis. D. Theodorus Placentinus, quem Ioannes Philippus Nouarr. lib. 6. cap. 39. inter Beatos numerat. D. Caliſtus Placentinus, quem hominem doctum, & pium, & inter Italicos Concionatores ſui temporis præcipuum vocat Sixtus Senenſis in Bibliotheca lib. 4. qui multa literis mandauit, de quibus inferius dicetur. Item D. Gaſpar Placentinus vir religioſiſſimus, ſibi auſterus, alijs manſuetus, omnibus amabilis, qui obijt circa annum 1590. item D. Dionyſius Placentinus, quem cum probabili ſanctitatis opinione ex hac vita migraſſe, teſtatus eſt concurſus totius Ianuenſis ciuitatis ad illius funus curandum, cui plusquam quinquaginta millia vtriuſque ſexus virorum, & mulierum interfuerunt, illius pedes, & manus certatim deoſculantes, & veſtimentorum ſciſſuras accipere volentes. obijt Ianuæ in monaſterio S. Theodori anno 1612. item D. Paulus Malchiodus Concionator egregius, qui in præcipuis Italiæ vrbibus in ſumma frequentia populorum vſque ad ſenectam, & ſenium Chriſti Euangelium prædicauit: erat enim non ſolum lepidiſſimus, verum etiam Theologus eruditiſſimus, & morum vrbanitate iocundiſſimus. & alij multi forent recenſendi, quos omitto, ne ſim prolixus.

V. ANno 1432. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis idem R. P. D. Galdinus: verum hoc anno tertius Viſitator ſuperadditus, videlicet D. Petrus Patauinus, D. Paulus Veronenſis, & D. Sanctus Bononienſis, qui nomen Sancti magis virtute promeruit, quam ambitione alius quæſiuerit. hic fuit vnus de antiquis canonicis, qui reformationi gratanter adhæſerunt. In hoc Capitulo electus eſt primus Procurator nomine Congregationis apud Curiam Romanã D. Petrus de Rido Patauinus, occaſione oblationis monaſterij Lateranenſis. Anno 1433. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R. P. D. Thomas Cremonẽſis. Viſitatores D. Oroſius Mediolanenſis, D. Sanctus Bononienſis, & D. Nicolaus Bononienſis. Hoc anno obijt D. Galdinus Placentinus Rector Generalis, magnus Pater noſtræ Congregationis.

Anno 1434. Generale Capit. ibid. Rector Generalis idem D. Thomas Cremonenſis. Viſitatores D. Leo Mediolanenſis, D. Paulus Veronẽſis, & D. Nicolaus Bononien. qui erat de antiquis canonicis S. Ioannis in monte, ſed ante illius reformationem noſtris Frigdionarijs adhæſerat in monaſt. S. Mariæ Charitatis Venetiarũ. Hoc anno Præpoſitus S. Agathæ Cremonæ, ac etiam ciues Cremonenſes rogauerunt Capit. Generale. d. Eccleſiæ canonicis regularib. ferè deſtitutæ regimen accipere, quod Capit. recuſauit, rationabilibus ex cauſis, ex quibus in Capit. proximè præced. recuſatũ fuit regimen S. Mariæ de Vado Ferrariæ. Anno 1435. Generale Capit. Ferrariæ. Rector Generalis idem D. Thom. Cremonenſis. Viſitatores D. Paulus Veronenſis, D. Oroſius Mediolanen. & D. Aurelius Placentinus. Hoc anno Eugenius generali Decreto promulgato ſtatuit, ne noſtri ſine licentia expreſſa Superiorũ ad alios Ordines tranſirent, aut etiam ad alia monaſteria eiuſdẽ Ord. quæ non eſſent de noſtra Congregatione, reuocando facultates nonnullis Prælatis alias à Sede Apoſt. conceſſas, dictos canonicos recipiendi ſine licentia ſuorum Superiorum, præſertim Epiſcopo Recanatenſi pro monaſt. S. Saluatoris Venetiarum, cuius decreti condendi cauſa extitit, quod Frigdionarij magno tũc deſiderio ab Epiſcopis, & monaſteriorum Prælatis, & Vniuerſitatibus ad Eccleſias regendas etiam contra voluntatem Rectoris Generalis poſcebantur, & recipiebantur vigore facultatum à Pontificibus obtentarum. quod in detrimentum Congregationis grauiſſimum cedebat: erat enim hæc ad canonicorum numerum, & diſciplinæ vigorẽ imminuẽdum, via certiſſima, dum quiſque ſub hoc prætextu à ſuorum Superiorum obedientia, & correctione ſeipſum ſubtrahendi, & alios tranſitum faciendi, patentem ianuam habebat.

ANno 1436. Generale Capitulum Ferrariæ. VI.
Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononienſis. Viſitatores D. Paulus Veronenſis, D. Sanctus Bononienſis, & D. Benedictus Placentinus. Hoc anno Patres noſtri monaſterium S. Ioannis Viridarianum Patauij reformauerũt. Fuerat olim ordinis S. Benedicti, cum alio monaſterio Sanctimonialium eiuſdem ordinis, cuius bona deficientibus in eo monialibus, vel ad alia monaſteria translatis, cum monaſterij bonis fuerunt confuſa, cuiuſque ruinæ retro Eccleſiam, vbi eſt hortus in latere Septentrionali, nunc etiam ſuperſunt. Sed & monaſterium monachorum progreſſu temporis monachis deſtitutum clericis ſecularibus fuit commendatum. tenebat autem illud in Commendam Antonius Corrarius S. R. E. Cardinalis, qui fuerat Gregorij XII nepos, qui quòd eſſet vir pius, & in veritate Deum timens, de illo reformando, & diſciplina

16 Monaſt.

mona-

monaſtica in eodem reſtituenda ſæpius conſilium habuit. & primò quidem Ven. Monachos S. Benedicti, qui paulò ante in Cœnobio S. Iuſtinæ Patauino reformationem inſignem fecerant, ad monaſterium Viridarianum reformandum vocauit. quod cum renuiſſent, nonnullos ibi de noſtris Frigdionarijs ad diuina officia recitanda, & ſacra facienda conſtituit: quorum conuerſatione Ciues Patauini plurimum ædificati, prædictum monaſterium cum omnibus illius bonis, & pertinentijs nobis tradi, & perpetuò vniri, ſupplices à Commendatario petiuerunt: cui gratiſſimum fuit, à ſe delectos canonicos, ad illud Cœnobium perpetuò regendum obnixè adeo poſtulari: ac vt Patauini voti compotes eſſent, apud Pontificem egit. qui ſuppreſſo, & extincto inibi titulo, & Ordine, ac inſtituto S. Benedicti, canonicorum Auguſtinianorum Ordinem erexit, & inſtituit, & canonicis Frigdionarijs perpetuò habendum, & regendum conceſſit. Patent omnia literis Eugenianis hoc eodem anno ſic datis:

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Meditatio cordis noſtri aſſidua inter cætera ad hoc vigilat, & intendit, vt monaſteria, & alia loca Religionis titulo inſignita, prout illa indigere conſpicimus, ad optatæ proſperitatis lætitiam reducantur: & ne periculoſæ deſolationis detrimenta incurrant, efficacius ſolicitudinis ſtudium libenter apponimus, ac ſalubris prouiſionis remedium, quantum cum Deo poſſumus, adhibemus. Cupientes igitur in Prioratu S. Ioannis in Viridaria Paduano, Ordinis S. Benedicti, quem propter incuriam, & malum regimen illum pro tempore obtinentium, Conuentu carentem, ac in ædificijs ruinoſum, & pro parte collapſum, diuinoq; cultu penitus deſtitutum, Ven. frater noſter Antonius Epiſcopus Oſtienſis ex conceſſione, & diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ in commendam obtinens, in locis magis neceſſarijs reparauit, & in eius Eccleſia, licet in monaſterio S. Iuſtinæ Paduanæ dicti Ordinis per illius monachos regularis obſeruantia teneatur, tamen de illis, qui in dicto Prioratu reſidentiam facere vellent, aliquos habere, & illos ſub obſeruantia degentes eadem dicti ordinis monachos habere non valens, per nonnullos canonicos regulares de Congregatione, ſiue Societate S. Mariæ de Friſonaria ordinis S. Auguſtini Lucanenſis Diœceſis nuncupatos, ſub regulari obſeruantia Domino famulantes, fecit in diuinis officijs deſeruiri, prout etiam facit de præſenti diuinum cultum ad gloriam, & honorem Omnipotentis Dei, & B. Virginis genitricis reſtaurari, & reſtauratum adaugeri, ordinem S. Benedicti huiuſmodi, ſeu alium quemcunque ordinem, ac Prioralem dignitatem in Prioratu prædicto motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hac oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa noſtra ſcientia autoritate Apoſtolica ſupprimentes, & extinguentes, ac pro ſuppreſſis, & extinctis haberi volentes, eundem Ordinem S. Auguſtini, & canonicorum huiuſmodi ad ſpiritualem complacentiam dicti Epiſcopi, ac dilectorũ filiorum populi Paduani, & eorum animarum ſalutem, qui ad ordinem S. Auguſtini, & canonicos huiuſmodi, propter eorum merita, deuotionem videntur gerere ſingularem, in Prioratu eodem motu, ſcientia, & autoritate ſimilibus erigimus, & creamus. Volentes, & autoritate præfata decernentes, Prioratum ipſum per eoſdem canonicos in regulari obſeruantia fore perpetuo gubernandum. Et vt huiuſmodi noſtra voluntas fortiori robore valideтur, & ſtrictiori vinculo ſolidetur, Prioratum prædictum, cuius fructus, redditus, & prouentus octingentorum florenorum auri ſecundum communem æſtimationem valorem annuum, vt accepimus, non excedunt, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis monaſterio S. Mariæ præfato, & alijs monaſterijs, Prioratibus, & locis Societatis, ſiue Congregationis eiuſdem ipſorum fructuum, redditnum, & prouentuum valorem annuum pro expreſſo habentes, Societati, & Congregationi huiuſmodi, ſcientia, motu, & autoritate prædictis, perpetuo incorporamus, annectimus, & vnimus. Itaque Commendo huiuſmodi per ceſſum, vel deceſſum dicti Epiſcopi, vel alio quouis modo ceſſante, liceat eidem Societati, ſiue Congregationi corporalem poſſeſſionem Prioratus, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum autoritate propria recipere, & perpetuo retinere, Diœceſani loci, vel alterius licentia ſuper hoc minime requiſita. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus monaſteriorum, Prioratuum, & Ordinum prædictorum quibuſcunque contrarijs, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunq; firmitate alia roboratis, ſeu ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Prioratibus huiuſmodi ſpeciales, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum literas impetrauerint: etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quas quidem literas, & proceſſus habitos per eoſdem ad præfatum Prioratum volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad executionem Prioratuum, vel beneficiorum aliorum præiudicium generari, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus cuiuſcunque tenoris exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus eorum impediri valeat quomodolibet, vel differri, de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Per prædicta autem, vel ipſorum aliquod Prioratum prædictum volumus, nec intendimus dicto monaſterio B. Mariæ ſubijcere, nec ſubiectum cenſeri, vel eſſe: ſed ad effectum, quod inibi regularis obſeruantia vigeat, & gratum in eo Altiſſimo reddatur obſequium, per ipſius monaſterij canonicos, & Priores annis ſingulis iuxta ipſius monaſterij conſuetudinem eligendos, quos de ipſius Prioratus fructibus, redditibus, & prouentibus volumus ſuſtentari, & de his iuxta Ordinis S. Auguſtini ſtatuta, & laudabilem monaſterij prædicti conſuetudinem poſſe diſponere Prioratum ipſum, eiusq; poſſeſſiones, & bona mobilia, & immobilia ſpiritualiter, & temporaliter regi volumus, & ſta-

guber-

gubernari. Volumus autem, quod dicti canonici in Prioratu prædicto in ſufficienti numero iuxta ipſius Prioratus facultates perſonaliter reſidere, ac diuinum cultum inibi neglectum reſtaurare, offerendo Deo fructum gratum, & ſalutarem animabus, ac alias ipſius Prioratus conſueta onera ſupportare, & quæ debentur Cameræ Apoſtolicæ, ſingulis viginti annis iura perſoluere teneãtur. Volumus inſuper, quod per quaſcunque reuocationes, caſſationes, ſeu annullationes quarumcunque vnionum, incorporationum, annexionum, & appropriationum, de Prioratu prædicto S. Ioannis, ſeu quibuſuis alijs monaſterijs, Eccleſijs, ſiue locis Eccleſiaſticis per nos, ſeu ſucceſſores noſtros Romanos Põtifices, aut eorum aliquẽ, etiam per litteras, ſeu conſtitutiones, voluntates, & ordinationes noſtras, aut Pontificum eorundem in genere, vel in ſpecie, ſub quibuſuis formis verborum, vel expreſſionibus de cætero faciendis, nullum congregatio canonicorum huiuſmodi, quin prædictarum eis conceſſarum ſuper vnione, incorporatione, appropriatione, & donatione huiuſmodi literarum totalem, & plenarium vigor ſortiatur effectum, valeat, ſeu poſſit præiudiciũ inferri. Sed hæ noſtræ literæ etiã poſt reuocationes, caſſationes, & annullationes prædictas in ſuo robore permaneant, & permanere debeant perinde in omnibus, & per omnia, ac ſi quoad hæc reuocatio, annullatio, & caſſatio prædictæ nullatenus emanaſſent, niſi duntaxat ex legitimis, & ſufficientibus cauſis cõtingeret ſpecialiter reuocari, & aliàs ipſarum vnionum, conceſſionum, appropriationum, & donationum expeditæ, & expediendæ literæ huiuſmodi in reuocationum, caſſationum, & annullationum litteris, & conſtitutionibus, & ordinationibus huiuſmodi de verbo ad verbum insererentur, ac in eis particularis, expreſſa, & ſpecialis de præfato Prioratu S. Ioannis, ac dicta Congregatione mentio contineretur. Et inſuper ex nunc irritũ decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat, hãc paginam noſtræ ſuppreſſionis, extinctionis, erectionis, creationis, incorporationis, annexionis, vnionis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ 1436. octauo Calend. Septembris, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Licet verò in prædictis literis nulla fiat mentio penſionis eidem Cardinali Commendatario reſeruatæ, conſtat nihilominus ex monaſterij documentis authenticis, illum medietatem prouentuum vita durante ſibimet retinuiſſe, quam vſque ad obitũ percepit, qui cõtigit anno 1445. Interim tamen cœperunt noſtri monaſterium, & Eccleſiam communibus impenſis totius Cõgregationis reficere; nam Eccleſia, quæ tota à fundamẽtis per noſtros fuit renouata, quinquennio poſt obitum prædicti Cardinalis eſt abſoluta, vt ex milleſimo in Camera maioris fornicis, quam nunc medianam dicimus, notato liquet. Additum exinde clauſtrum prope Eccleſiam, vbi ante annos quadringentos erat Cupreſſus alta, & craſſa, cuius nunc etiam ſtipes detruncatus cum radicibus in terra derelinquitur, quòd in antiquis inſtrumentis dicta Cupreſſus pro finibus ponatur: cuius rami ab annis circiter quinquaginta propter acris ſalubritatem exciſi. Aliud verò clauſtrũ, quod maius dicitur poſt aliquot annos fertur per D. Albertum Veronenſem loci Priorem exſtructum. Cæterùm Bibliotheca Viridiana, quæ nũc etiam ſupereſt, ante aliquot annos, non ſolum aulæ magnitudine, & pulchritudine, verum etiam librorũ omnis æui manuſcriptorum, & ſelectorum numero inter cæteras Italicas ſummo in pretio eſt habita, licet nunc vel noſtrorũ incuria, vel externorum iniuria multipliciter ſit diminuta. Meminit illius Sixtus Senẽſis in ſua Bibliotheca lib. 2. ſcribens, ab illa acceptum exemplum epiſtolæ D. Pauli ad Laodicenſes, quod ibi ponit.

Denique dictum monaſterium progreſſu tẽporis in fabricis, & redditibus adeo eſt auctum, vt inter prima Collegia noſtræ Congregationis numeretur, cui Sixtus IV. anno 1478. tertio nonas Februarij Plebaniam ſanctorum Fœlicis, & Fortunati Caſtri Laminæ, diœceſis Patauinæ, & Clemens VII. Parochialem S. Michaelis loci Vaccarini, diœceſis Vicentinæ, cum illarum bonis, & redditibus donauerunt, quodque Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate decorauit. in quo ſemper floruit, & per Dei gratiam nunc floret ampliſſimum Canonicorum Collegium ſub regulari obſeruantia, literarum ſtudijs, maximè Sacræ Theologiæ, & Canonici iuris incumbentium, qui ex alijs monaſterijs ſtudiorum cauſa, illuc mittuntur: ex quo præcipui noſtræ congregationis magiſtri, ac prædicatores omni tempore prodierunt, præter illos, qui Religionis habitum in illo ſumpſerũt, ex quibus fuerunt D. Celſus Veronenſis. D. Hieronymus Taruiſinus, de quibus ſupra dictum fuit. D. Baſilius Hiſpanus, qui fuit Doctor, & prædicator inſignis, & pœnitentiarius in Eccleſia Lateranenſi. D. Iſaias Eſtẽſis, corpore paruus, ſed mente grandis, & diuinarum Scripturarum notitia conſpicuus, qui ſcripſit Commentarium in Cantica, cuius meminit Sixtus Senẽſis lib. 4 Bibliothecæ, in verbo Eſaias Eſtenſis. & alia plura. Obijtque Venetijs Prior Charitatis ann. 1505. D. Seraphinus Patauinus, cuius Epitaphium Matthæus Boſſus epiſt. 47. ſic deſcribit: *Seraphinus noſter ſanctiſſimus amor, noſtraque in Chriſto delitiæ, in quo virtutum omnium ſpes magna lucebat, repentino languore nobis ſurripitur, vt elapſus ab oculis magis, quam profectus à vita viſus mihi equidem ſit, in quo quiſque noſtrum haud paruam iacturam ſe feciſſe arbitrari meritò poteſt &c.* Serenus quoq; Patauinus vir doctus, & inter Poëtas ſuorum temporum non poſtremus, ſed in rebus gerendis prudentiſſimus, qui nomine congregationis in Romana Curia multis annis Procurator VII.

generalis extitit, præſertim tempore Leonis X. cuius in gratiam optimè ſe inſinuauerat, & pro congregatione multa obtinuit, & tandem Recelli Epiſcopus eſt renunciatus.

Hoc monaſterium plures habebat olim villas, & terras, quas iure feudi poſſidebat, & in quibus iuriſdictionem temporalem exercebat, prout ex priuilegio Clementis IV. legitur, quod ad futurorum memoriam, & præſentium notitiam ſic reddendum curaui, illud eiuſmodi eſt, videlicet:

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Priori monaſterij S. Ioannis de Viridaria, ſuiſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regulariter profeſſis in præfato monaſterio. Religioſam vitam eligentibus, Apoſtolicum conuenit adeſſe ſubſidium, ne fortè cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis eneruet. Ea propter dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium S. Ioannis in Viridario Paduano. Abbatem perpetuum non habens, ſed per Priorem gubernari ſolitum, in quo diuino estis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſtè, ac canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis. Eccleſiam ſancti Viti cum pertinentijs ſuis, quam habetis in territorio Villæ Limina in ciuitate, & campania Paduana decimas, terras, poſſeſſiones, domos, ſedimina, molendina, prata, & paſcua cum omnibus pertinentijs eorundem, decimas, grangias, poſſeſſiones, terras, domos, ſedimina, molendina, cum aquarum decurſibus, paſcua, piſcationes, prata, & nemora cum pertinentijs ſuis, quæ in prædicta Villa Liminæ, & eius territorio obtinetis. nec non vaſſallos cum feudis, & iuriſdictionem temporalem, quos habetis ibidem. decimas, domos, molendina, cum aquarum decurſibus, terras, poſſeſſiones, ſedimina, prata, nemora, & paſcua, cum pertinentijs eorundem, quæ in Villis Vacarini, Peritoli, Tagiſedi, & Trimignonis, & ipſarum territorijs habetis cum vaſallis, & feudis, & iuriſdictione temporali, quos monaſterium veſtrum in villis ipſis noſcitur obtinere. decimas, domos, poſſeſſiones, ſedimina, terras, prata, nemora, piſcationes, oliueta, & paſcua cum pertinentijs eorum ſita in territorijs villarum, & villis, quæ Cordumeri, Bagnolli, ſancti Georgij, Murelli, Teredi, Cambroſi, Saleti, Vinemeſſe, & Carbonariæ, quæ vulgariter nuncupantur veſtris. Vaſſallos cum feudis, poſſeſſiones, terras, domos, ſedimina, prata, & paſcua cum omnibus pertinentijs eorundem, quæ habetis in villa, & territorio Berta Falca. in territorijs Villarum Buconis vici Alticherij, Nogaredi, Feredi rui, & Fontanæ frigidæ, decimas, poſſeſſiones, terras, vineas, & nemora cum omnibus pertinentijs eorundem. annuos redditus denariorum, frumenti, vini, olei, & quicquid iuris habetis in ciuitate, & Diœceſi Paduana. In Diœceſi Vicentina poſſeſſiones, terras, vineas, & nemora, ſedimina, & oliueta cum pertinentijs ſuis, quæ in Villananti, & eius territorio obtinetis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vſuagijs, & paſcuis, in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in vijs, & ſemitis, & omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sanè Noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſiue de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat vobis quoque clericos, vel laicos liberos, & abſolutos è ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, vt nulli fratrum veſtrorum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine Prioris ſui licentia de eodem loco diſcedere, niſi arctioris religionis obtenta: diſcedentem verò abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis interdicto. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promouendi, à Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem ſacroſanctæ Romanæ ſedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine prauitate exhibere. Prohibemus inſuper, vt infra fines parochiæ veſtræ, ſi eam habetis, nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro capellam, ſeu oratorium de nouo conſtruere valeat, ſaluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Ad hæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, alijſque omnibus Eccleſiaſticis, ſecularibusue perſonis à vobis fieri omnino prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint, aut etiam publicè vſurarij, nullus obſiſtat: ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad ius Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi, & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias, ad quas pertinent, reuocandi, libera ſit vobis de noſtra autoritate facultas. obeunte verò te nunc eiuſdem loci Priore, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum maior pars conſilij ſanioris, ſi ad eos duntaxat Prioris ſpectat electio, ſecundum Deum, & Beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna imposterum ſolicitudine prouidere volentes, autoritate Apoſto-

Apoſtolica prohibemus, vt infra clauſuras locorum, ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus monaſterio veſtro conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas, autoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. Salua Sedis Apoſtolicæ autoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia, & in prædictis decimis moderatione Concilij generalis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Viterbij per manum Magiſtri Michaelis de Tholoſa S. R. E. Vicecancellarij. 11. calend. Ianuarij indict. 11. Incarnationis Dominicæ anno 1267. Pontificatus verò D. Clementis Papæ IV. anno 3.

CAPVT DECIMVM NONVM.

De monaſterijs S. Bartholomæi Feſulano, & S. Petri de Pado Cremonæ per eoſdem canonicos Frigdionarios reformatis.

ANno 1437. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononienſis. Viſitatores D. Sanctus Bononienſis, D. Simon Mediolanenſis, & D. Benedictus Placentinus. hoc anno Eugenius IV. indulſit noſtræ congregationi, ne noſtri canonici ad proceſſiones triduanas cogi poſſent. Vide priuilegium in libro Indultorum noſtræ congregationis fol. 306.

Anno 1438. Capitulum Generale Venetijs in

Apoſtolica prohibemus, vt infra clauſuras locorum, ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus monaſterio veſtro conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus, rationabiliter vobis indultas, autoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat, præfatum monaſterium perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. Salua ſedis apoſtolicæ autoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia, & in prædictis decimis moderatione Concilij generalis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Viterbij per manum Magiſtri Michaelis de Tholoſa S. R. E. Vicecancellarij. 11. calend. Ianuarij indict. 11. Incarnationis Dominicæ anno 1267. Pontificatus verò D. Clementis Papæ IV. anno 3.

CAPVT DECIMVM NONVM.

De monaſterijs S. Bartholomæi Feſulano, & S. Petri de Pado Cremonæ per eoſdem canonicos Frigdionarios reformatis.

1. ANno 1437. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononienſis. Viſitatores D. Sanctus Bononienſis, D. Simon Mediolanenſis, & D. Benedictus Placentinus. hoc anno Eugenius IV. indulſit noſtræ congregationi, ne noſtri canonici ad proceſſiones triduanas cogi poſſent. Vnde priuilegium in libro Indultorum noſtræ congregationis fol. 306.

Anno 1438. Capitulum Generale Venetijs in monaſterio D. Clementis. Rector Generalis D. Oroſius Mediolan. Viſitatores ijdem, qui fuerant anno proximè ſuperiori. Hoc anno Nicolaus Picininus cum milite Ducis Mediolanenſiũ Romandiolam inuadit, Portuenſe monaſterium occupat, canonicos omnes fugat, & quarto poſt menſe bonis omnibus expoliatum deſerit, quare ne malum capitis in membra deriuaret, noſtris, ſupplicantibus, Eugenius IV. Prioratus Conuentuales S. Mariæ Charitatis, & S. Bartholomæi Mantuanum, ab eodem Portuenſi cœnobio ſeiungit, datis literis Apoſtolicis idibus Auguſti. Eodem anno idem Eugenius Generale Concilium Ferrariæ cogit, quod ſequenti anno Florentiam transfertur.

Anno 1439. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononienſis. Viſitatores D. Simon Mediolanenſis, & D. Paulus Veronenſis, & D. Aurelius Placentinus. In actis huius Capituli ſic ſcriptum inuenitur: *Poſtea vero die Martis 12. ſupraſcripti menſis deliberatum eſt per Patres ac fratres in capitulo Generali conſiſtentes, quod monaſterium S. Ioannis in Laterano de Roma nobis oblatum per ſummum Pontificem Dominum Eugenium Papam IV. poſſit, & debeat acceptari. Immo acceptetur per nos ex obedientia: quoniã conſtat nobis, hanc eius eſſe voluntatem, ſicut retulerunt nobis D. Benedictus de Placentia, & D. Baptiſta de Luca miſſi ad præfatum ſummum Pontificem, cum rediſſent ab eo ad Capitulum,* & infra. *D. Benedictus de Placentia electus eſt Prior S. Ioannis in Laterano.* Hoc anno Eugenius generalem Synodum Ferrariæ cœptam, ob epidimiam in partibus Ferrarienſium debacchantem, Florentiam transfert, vbi cum moraretur, vt erat vir ſanctiſſimus, & regularis inſtitutionis reparator zelantiſſimus multa virorum, & mulierum cœnobia ferè ad deſolationem relaxata reſtituit, vel ex religioſis eorundem ordinũ, vel ex alijs ordinib. D. Antonino teſte in Hiſtoria tit. 22. cap. 10. §. 8. ac inter cætera monaſteriũ S. Bartholomæi Feſulanum Ordinis S. Benedicti ſatis nobile, ſed partim Prælatorum incuria, partim ob alios ſiniſtros euentus non ſolum conuẽtu monachorum penitus deſtitutum; ſed ære alieno prægrauatum adeo, vt nulla ſpes eſſet amplius illud à creditoribus redimendi, nedum per monachos dicti Ordinis reformandi. quod animaduertens dictus Pontifex, ex proprio illius Abbate conſentiente, noſtris reformandum cõmiſit, reſeruata ipſi Abbati pro illius victu annua penſione florenorum octoginta, cum titulo Abbatiali quæ patent ex literis vnionis eodem anno datis, quarum hic eſt tenor:

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futuram rei memoriam. Ad Eccleſiarum, & monaſteriorum omnium ſtatum ſalubriter, & proſperè dirigendum paterna ſolicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, & vt illæ ex eis, quæ deformationi

opprobrio ſubiacere noſcuntur, debitæ reformationis beneficio gaudeant, grataque in ipſis Deo plantaria ſurrogentur, opem & operam, quantum cum Deo poſſumus, impendimus efficaces. Dudum ſiquidem nobis innotuit, prout etiam hodie innoteſcit, quòd monaſterium S. Bartholomæi Ordinis S. Benedicti Feſulanæ Diœceſis, quod inter alia illarum partium monaſteria ſatis notabile reputatur, cauſantibus illius Prælatorum incuria, & negligentia, ſeu potius malo regimine, & alijs diuerſis ſiniſtris euentibus, per multa tempora non ſolum regulari obſeruantia, ac conuentu caruit, ſed etiam in diuinorum celebratione, & alias in ſpiritualibus, & temporalibus multiplicia ſuſtinuit, prout etiam hodie in Religionis opprobrium, ac plurimorum pernicioſum exemplum, ſuſtinere dignoſcitur defectus, damna pariter, & detrimenta. Quodque etiam dilectus filius Hugo præfati monaſterij Abbas propter carentiam monachorum, & alia ſiniſtra huiuſmodi, ac etiam ex eo, quòd ſicut ipſe Abbas aſſerit, præfatum monaſterium iamdudum dilecto filio Aſtorio Nicolai Gerardini giani ciui Florentino in pluribus, & diuerſis pecuniarum ſummis obligatum remanſit, & remanet, commodè, prout veriſimiliter præſumitur circa debitam ipſius monaſterij reformationem intendere, & de ſummis prædictis integram præfato Aſtorio ſatisfactionem impendere non poteſt, propter quæ dictum monaſterium, niſi ei de opportuno ſuper hoc prouideatur remedio, ad maiorem ſuccedente tempore deſolationem deueniet, & iacturam. Nos igitur deformationem monaſterij huiuſmodi, de qua non modicam ſuſcipimus diſplicentiam, vlterius ſufferre non valentes, & alias prout ex debito tenemur ſummi Pontificatus officij nobis ex alto commiſſi, illius indemnitati, ac ſtatui, quantum cum Deo poſſumus, ſalubriter prouidere volentes, nec non ſperantes, quòd dilecti filij canonici de congregatione B. Mariæ de Friſonaria, Ordinis

17 Monaſt. S. Auguſtini, qui ſub illius regulari obſeruantia degentes varijs hactenus multiplicarunt, prout in dies multiplicant, virtutum meritis, præfatum monaſterium in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus, ad laudem, & gloriam Altiſſimi, ac Religionis augmentum multipliciter reformare, pluresque ex eis in illo conuentualiter ſub huiuſmodi obſeruantia die, ac nocte diuina continuando officia, permanere, quodque ex eorum vita laudabili, & operibus fructuoſis multi partium earundem fideles plures ſuarum animarum conſolationes, & gaudia ſentire debeant: ex præmiſſis, & alijs nobis notis rationabilibus cauſis monaſterium prædictum, cui cura imminet animarum, cum S. Saluatoris Vallisagnæ, nec non eiuſdem S. Saluatoris extra muros Praten. dicti Ordinis, Piſtorienſis Diœceſis Prioratibus, ſiue Eccleſiis, etiamſi membra ſeu manualia, aut de menſa præfati monaſterij, vel ab illo dependentia, ſeu curata, aut habitu conuentuales exiſtant, quorum quidem monaſteriorum, ac Prioratuum, ſeu Eccleſiarum fructus, redditus, & prouentus ducentorum, & quinquaginta florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, vt accepimus, non excedunt, cum eorum, & cuiuſlibet ipſorum terris, poſſeſſionibus, bonis, cenſibus, iuribus, & pertinentiis omnibus, & ſingulis, canonicis præſentibus, & futuris congregationis huiuſmodi, per eos, per Priorem, ac iuxta eorum ritus, mores, conſuetudines, & ſtatuta, nec non Apoſtolicas eis conceſſas literas, & priuilegia tenendum, regendum, & etiam gubernandum, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ipſius etiam Hugonis Abbatis ad hoc expreſſo accedente conſenſu, de quo nobis etiam per cedulam eius propria manu ſcriptam plena fides facta exiſtit, tenore præſentium perpetuò concedimus, donamus, applicamus, incorporamus, & appropriamus; ac ex nunc in monaſterio, & Prioratibus prædictis S. Benedicti prorſus ſupprimimus, & extinguimus, nec non S. Auguſtini Ordinem huiuſmodi plenariè inſtituimus, ac etiam omnes, & ſingulas lites, & cauſas inter Abbatem prædictum, & dilectos filios Stephanum de Prato presbyterum, & Michaelem de Arrighettis clericum dictæ Piſtorienſis Diœceſis, & quoſcunque alios tam coniunctim, quam diuiſim in Romana Curia, ſeu extra eam, etiam ex commiſſionibus noſtris, coram quibuſcunque Iudicibus ſuper Prioratibus, & Eccleſiis præfatis, vel eorum altero forſan pendentes, harum ſerie ad nos aduocantes, & penitus extinguentes: nec non literas quaſcunque per eos, vel alios quoſcunque litium, & cauſarum, ac Prioratuum ſeu Eccleſiarum huiuſmodi, & cuiuſcunque in præfati Abbatis manibus, ſeu alias coram notario publico, & fide dignis teſtibus ſimul, vel ſucceſſiuè in dicta Curia, ſeu extra eam, ſpontè hactenus forſan factas reſignationes, aut ceſſiones admittentes, omnes, & ſingulas Stephano, & Michaeli prædictis, vel quibuſuis perſonis cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant, tam per nos, ſeu autoritate literarum noſtrarum, quam per dictum Abbatem, vel alios quoſcunque de Prioratibus, ſeu Eccleſiis ſupradictis, aut earum aliquo etiam hactenus forſan factas collationes, prouiſiones, de plenitudine poteſtatis huiuſmodi caſſamus, irritamus, & annullamus, ac pro nullis, & infectis haberi decernimus: ac quemlibet ex eis dispoſitis Prioratibus, ſiue Eccleſiis, & eorum iuribus, ſi qua in illis habeant, ex nunc realiter amouemus, ipſis Abbati, Stephano, Michaeli, & alijs perſonis præfatis ſuper huiuſmodi Prioratibus, ſeu Eccleſiis perpetuum ſilentium imponendo; ita quod liceat ex nunc congregationi canonicorum huiuſmodi per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem monaſterij, Prioratuum, ſeu Eccleſiarum, & aliorum conceſſorum prædictorum autoritate propria liberè apprehendere, & perpetuò retinere, ac huiuſmodi eorum fructus, redditus, & prouentus in monaſterij, ac congregationis, & Prioratuum prædictorum vſus, & vtilitatem conuertere, & exponere. Diœceſani loci, & cuiuſcunque alterius ſuper hoc licentia minime requiſita &c. Datum Florentiæ anno Dom. Incar. 1439. tertio idus Februarij, Pontificatus noſtri anno 9.

CVi Abbatiæ ſic reformatæ idē Pontifex anno 1442. D. Antonino referēte monaſteriū II.
S. Mariæ ad Niues, eiectis monialibus, quod minus honeſtè viuerent, vniuit, quod nunc etiam poſſidet. Poſtea magnus Coſmus totū cœnobiū

cum

cum Eccleſia, quæ nunc ſunt, à fundamentis excitauit, & perfecit, in quo opere plus ſexaginta millia nummum aureorum expendit, excepta Bibliotheca omnis generis librorum refertiſſima, quæ octo millibus aureorum illi ſtetit: ex qua libri D. Auguſtini de Geſtis contra Pelagium accepti, qui typis editi nuper prodierunt. Templi frontem, & ſubſellia, quæ Chorum dicimus, perfecit poſt Coſmi obitum Laurētio Medicco, vt Matthæus Boſſus epiſt. 85. ad Laurentium teſtatur.

In Eccleſia D. Bartholomęi Feſulana Ioannes Medicæus Laurentij filius, qui poſtea fuit ſummus Pontifex Leo X. nuncupatus, inſignia Cardinalatus à Matthæo Boſſo loci Præſule recepit, eodem Matthæo teſte in epiſtola nuncupatoria ſuorum librorum ad eundem Ioannem Medicæum, necnon in alia epiſtola 110. ad Archangelum Vicentinum. Conduntur autem in dicta Eccleſia inſignes Reliquiæ Sanctorum, videlicet in Ara maxima, quam opere infecto ex varijs pretioſis lapidibus recens faciundam curauit R. P. D. Marcus Antonius Manettus à Maſſa Cortenæ loci Abbas, corpora Sanctorū Donati Scoti Epiſcopi Feſulanorum, Iulij Martyris, & aliorum quinque Martyrum, quorum nomina exciderunt. In Sacello S. Romuli primi Epiſcopi Feſulani, & Martyris à Petro Apoſtolo deſignati, quod ſolum ſupereſt ex vetuſta Eccleſia, conditū eſſe corpus eiuſdem B. Romuli, eſt vetus illius Eccleſiæ traditio, quam teſtantur verſus antiquiſſimi ſupra Sacelli ianuam exciſi. Seruatur in eodem Sacello Saluatoris noſtri Crucifixi imago vetuſtiſſima in maxima veneratione ſemper habita, nec non etiam puteus ſanguine ſanctorum Martyrum plenus, quem cum S. Romulo, & poſt illius martyrium in confeſſione veræ fidei fuderunt. Legitur autem in antiquis illius Eccleſiæ monumentis, tempore magni Coſmi ſublatum lapidem os putei claudentem per R. P. D. Timotheum Veronenſem, qui poſtea fuit Archiepiſcopus Raguſinus, & ab ipſo magno Coſmo chirothecam per filum in puteum demiſſam: ac recenti ſanguine madefactam retractam; cœlumq; eodem momento nubibus tectum, cœptaq; micare fulgura, & audiri tonitrua horribilia, ſtatimque chirothecam in puteum proiectam, & os putei clauſum, & obſignatum, nec vltra reſeratum vſque ad tempora Leonis X. qui cum per agrum Florentinum tranſiens, nec ciuitatem ingredi vellet, ad Abbatiam Feſulanam diuertiſſet, puteum aperiri iuſſit, ac in eum annulo demiſſo, illum ſimiliter tinctum recenti ſanguine retraxit; quod cernens, annulum in puteum proiecit, & os putei obſtrui præcepit, nec amplius vſque in hodiernum diem fuit reſeratum.

Abbatia Feſulana tres habet Prioratus ſibi ſubiectos, & annexos videlicet S. Saluatoris Vallis Agnæ in Diœceſi Florētina, S. Saluatoris pro-

cum Eccleſia, quæ nunc ſunt, à fundamentis excitauit, & perfecit, in quo opere plus ſexaginta millia nummum aureorum expendit, excepta Bibliotheca omnis generis librorum refertiſſima, quæ octo millibus aureorum illi ſtetit: ex qua libri D. Auguſtini de Geſtis contra Pelagium accepti, qui typis editi nuper prodierunt. Templi frontem, & ſubſellia, quæ Chorum dicimus, perficiente poſt Coſmi obitum Laurẽtio Medices, vt Matthæus Boſſus epiſt. 85. ad Laurentium teſtatur.

In Eccleſia D. Bartholomęi Feſulana Ioannes Medicęus Laurentij filius, qui poſtea fuit ſummus Pontifex Leo X. nuncupatus, inſignia Cardinalatus à Matthæo Boſſo loci Præſule recepit, eodem Matthæo teſte in epiſtola nuncupatoria ſuorum librorum ad eundem Ioannem Medicem, necnon in alia epiſtola 110. ad Archangelum Vicentinum. Conduntur autem in dicta Eccleſia inſignes Reliquiæ Sanctorum, videlicet in Ara maxima, quam opere infecto ex varijs pretioſis lapidibus recens faciundam curauit R. P. D. Marcus Antonius Manettus à Maſſa Corterię loci Abbas, corpora Sanctorũ Donati Scoti Epiſcopi Feſularum, Iulij Martyris, & aliorum quinque Martyrum, quorum nomina exciderunt. In Sacello S. Romuli primi Epiſcopi Feſulani, & Martyris à Petro Apoſtolo deſignati, quod ſolum ſupereſt ex vetuſta Eccleſia, conditũ eſſe corpus eiuſdem B. Romuli, eſt vetus illius Eccleſiæ traditio, quam teſtantur verſus antiquiſſimi ſupra Sacelli ianuam exciſi. Seruatur in eodem Sacello Saluatoris noſtri Crucifixi imago vetuſtiſſima in maxima veneratione ſemper habita, nec non etiam puteus ſanguine ſanctorum Martyrum plenus, quem cum S. Romulo, & poſt illius martyrium in confeſſione veræ fidei fuderunt. Legitur autem in antiquis illius Eccleſiæ monimentis, tempore magni Coſmi ſublatum lapidem os putei claudentem per R. P. D. Timotheum Veronenſem, qui poſtea fuit Archiepiſcopus Raguſinus, & ab ipſo magno Coſmo chirothecam per filum in puteum demiſſam: ac recenti ſanguine madefactam retractam: cœlumq; totum momento nubibus tectum, cœptaq; micare fulgura, & audiri tonitrua horribilia, ſtatimq; chirothecam in puteum proiectam, & os putei clauſum, & obſignatum, nec vltra reſeratum vſque ad tempora Leonis X. qui cum per agrum Florentinum tranſiens, nec ciuitatem ingredi volens, ad Abbatiam Feſulanam diuertiſſet, puteum aperiri iuſſit, ac in eum annulo demiſſo, illum ſimiliter tinctum recenti ſanguine retraxit: quod cernens, annulum in puteum proiecit, & os putei obſtrui præcepit, nec amplius vſque in hodiernum diem fuit reſeratum.

Abbatia Feſulana tres habet Prioratus ſibi ſubiectos, & annexos videlicet S. Saluatoris Vallis Agnæ in Diœceſi Florẽtina, S. Saluatoris propè muros Pratenſes in Epiſcopatu Piſtorienſi, & S. Petri de Soporio, cum ſubiecta ſibi Eccleſia S. Luciæ in Plebanatu ſanctorum Hyppoliti, & Caſſiani de Laterina Diœceſis Aretinæ, quem Prioratum inſtantibus ciuibus Aretinis noſtræ congregationi donauit Iulius II. anno 1505. ad effectum erigendi in ea ciuitate collegium canonicorum noſtri Ordinis, quod quia non fuit erectum, dictus Prioratus monaſterio Feſulano per noſtros fuit vnitus. Habet autem annexam curam animarum. Ex monaſterio Feſulano prodierunt D. Franciſcus de Saluiatis, qui fuit vir inculpatiſſimus, & diſciplinæ canonicæ ſtrenuiſſimus æmulator, & Abbas dicti monaſterij. D. Auguſtinus de Strozzis, qui fuit vir magni conſilij, & nobilitatem generis virtute ſuperauit, Abbatiam Feſulanam digniſſimè rexit, poſtea Hipponenſis Epiſcopus deſignatus, vt ex monumentis illuſtriſſimæ familiæ Strozziæ manuſcriptis accepi: licèt de Epiſcopatu apud noſtros Lateranenſes nulla mentio, quod viderim, habeatur.

EOdem anno 1489. datum eſt nobis Abbatiale cœnobium S. Petri de Pado Cremonæ, inter omnia dictæ ciuitatis monaſteria, tum antiquitate, tum Reliquijs Sanctorum & Priuilegijs Pontificum, & aliorum Principum præcipuum. nam de illius antiquitate ſupra quingentos, & forſan ſexcentos annos conſtat priuilegio Alexandri II Abbati monaſterij ſanctorum Petri, & Pauli conceſſo, anno ſui Pontificatus 10. in quo narrantur illius fundatores, videlicet Ardingus filius Abbilonis, ciuis Cremonenſis, & Edina illius vxor, qui ſtatuerunt, vt monaſterium cum omnibus ad illud pertinentibus ſub B. Petri, & Eccleſiæ Romanæ tutela, & defenſione conſiſteret in perpetuum, vt infra dicetur. Illud monaſterium, in quo diſciplina monaſtica per aliquot ſecula magna cum laude floruerat, tandem ob ſiniſtros euentus, & propter bella diuturna, quæ multas Inſubrorum ciuitates attriuerunt, ad eam calamitatem venerat, vt vnus in eo monachus, & Abbas nomine Chriſtophorus reſideret, qui videns, ſe non poſſe, ob redditũum tenuitatem, prædia creditoribus hypothecata redimere, & cœnobij fabricas labentes reparare, ac illius reformationi intendere, accerſitis D. Thoma Cremonenſi, qui fuerat Rector Generalis noſtræ congregationis, & D. Lamphranco Cremonenſi, qui erat apud noſtros vir magni nominis, & autoritatis, mentis ſuæ arcanum illis patefecit, optare ſe, monaſterium cum ſubiectis Prioratibus, & omnibus illius bonis noſtræ congregationi concedere, ſi annuam penſionem florenorum quinquaginta, illius vita durante, perſoluerent, & debita, quibus monaſterium creditoribus fuerat oppignoratum. Qui illius voluntate perſpecta, negotioque in Generalibus Comitijs tractato, & habito conſenſu ab eodem III. 18. Monaſt.

Generali Capitulo, eius vice, ac nomine in dictã vnionem ſub prædictis conditionibus conſenſerunt, obtentæque literæ Apoſtolicæ ab Eugenio IV. quibus ipſam vnionem admiſit, probauit, & ita confirmauit:

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam: Sedis Apoſtolicæ prouidentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ Eccleſiæ, & monaſteria omnia præſertim ad Romanam Eccleſiam nullo medio ſpectantia, deſolationis opprobrio ſubijcientia debitæ reformationis beneficio gaudeant, ac ſublatis ab eis ſiniſtris quibuslibet, gratam illis Deo plantaria ſubrogentur, nec non eorum Prælatis, ne ob facultatum carentiam incommoda patiantur, de ſubuentionis auxilio prouidet opportuno. Sanè pro parte dilectorum filiorum vniuerſitatis canonicorum de congregatione B. Mariæ de Friſonaria, ac Chriſtophori Abbatis monaſterij ſancti Petri de Pado Cremonæ eidem Eccleſiæ immediate ſubiecti S. Auguſtini, & ſancti Benedicti Ordinum nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd monaſterium prædictum cauſantibus guerris, & alijs ſiniſtris euentibus, à pluribus annis citra non ſolum monachis, ac in ſuis ſtructuris, & ædificijs deſolatum, & diuino cultu diminutum fore dignoſcitur: ſed etiam illius poſſeſſiones, & bona mobilia, pro eorum maiori parte, alijs pignori data reperiuntur: quodque dictus Abbas proinde conſiderans, quod ex ipſius monaſterij facultatibus, propter eorum exiguitatem, poſſeſſiones, & bona alienata recuperare, & ſicut congrueret, & deceret, circa reparationem, ac reformationem huiuſmodi intendere non poteſt: ac ſperans, quod propter vitam laudabilem, & opera fructuoſa canonicorum congregationis huiuſmodi, qui à multis annis citra ſub regulari obſeruantia degentes varijs, & diuerſis multiplicarent virtutum meritis, necnon mediantibus ſuffragijs Chriſti fidelium, ad ipſos canonicos ſingularem deuotionem gerentium, recuperatio poſſeſſionum, & bonorum, reparatioque ædificiorum, nec non reformatio monaſterij huiuſmodi commodè fieri, ipſumque monaſterium plura in ſpiritualibus, & temporalibus incrementa ſuſcipere debeat. & ex præmiſſis, & alijs pluribus rationabilibus cauſis, ad id animum actu ſuum mouentibus, præfatum monaſterium, cui præeſſe dignoſcitur, vniuerſitati canonicorum huiuſmodi, cum reſeruatione, & pactis alijs, & conditionibus inferius annotatis, per ſedem Apoſtolicam perpetuò concedi, & appropriare deſiderat. Nos igitur deſiderium Abbatis huiuſmodi plurimum in Domino commendantes, & aliàs de deformatione monaſterij, ac vita laudabili, & operibus canonicorum huiuſmodi certam notitiam habentes: nec non prædicti monaſterij ſtatui, prout ex debito Pontificatus tenemur officij, cui diſponente Domino præſidemus, prouidere volentes, ipſorum Abbatis, & vniuerſitatis canonicorum in hac parte ſupplicationibus inclinati, monaſterium prædictũ, cuicura imminet animarum, cuiuſq; modernis temporibus octuaginta cum Eccleſiis, membris, poſſeſſionibus, bonis, ac alijs iuribus, & pertinentijs ſuis omnibus vniuerſitati, & congregationi canonicorum huiuſmodi præſentium, & futurorum per eos aliàs iuxta eorum ritus, mores, conſuetudines & ſtatuta, ac eis conceſſa priuilegia tenendum, regendum, ac etiam gubernandum, ipſius Abbatis ad hoc expreſſo accedente conſenſu, perpetuo concedimus, donamus, applicamus, & appropriamus, nec non Parochialẽ Eccleſiam ſancti Saluatoris Cremonæ, infra cuius Parochiæ metas, vt ipſi canonici aſſerunt, quindecim domus habitatæ non exiſtunt, & cuius quatuor, nec non Parochialis Eccleſiæ ſancti Pauli etiam Cremonæ, quæ membrum dicti monaſterij exiſtit, octo florenorum auri de Camera fructus, redditus, & prouentus, ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedunt, monaſterio prædicto perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus. Ita quod liceat ex nunc congregationi canonicorum huiuſmodi per ſe vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem monaſterij, Eccleſiarum, bonorum, membrorum, iuriumque & pertinentiarum prædictarum autoritate propria liberè apprehendere, ipſumque monaſterium etiam dicto Abbate in humanis agente, iuxta ritus, mores, conſuetudines, ſtatuta, & priuilegia prædicta, & per annualem Priorem regere, & gubernare, ac bona adminiſtrare, fructuſque redditus, & prouentus huiuſmodi in eorum, & dicti monaſterij vſus, & vtilitatem conuertere, & exponere. Diœceſani loci, & cuiuſcunque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita. Et nihilominus ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi monaſterij penſionem annuam quinquaginta florenorum ſimilium prædicto Abbati, quoad vixerit, aut donec Abbas eiuſdem monaſterij fuerit, vel Procuratori ſuo legitimo per congregationem canonicorum eorundem, quorum ad id, & alia infraſcripta etiam expreſſus accedit aſſenſus, perſoluendum, ac quandam poſſeſſionem decem, vel duodecim in loco Lecha di Stephani nuncupato Cremonenſis Diœceſis, nec non medietatem vnius petiæ terræ trium iugerum menſuræ illarum partium, in clauſuris Cremonenſibus conſiſtentes, ad dictum monaſterium iure ſpectantes, per præfatum Abbatem ad huiuſmodi vitam ſuam liberè tenenda, regenda, gubernanda, poſſidenda, & vſufructuanda eidem Abbati, ita quod illa poſt eius obitum, ſeu quando præfatus Abbas ipſius monaſterij eſſe deſierit, ad monaſterium, & congregationem huiuſmodi liberè reuertantur, autoritate prædicta reſeruamus, conſtituimus, ac etiam aſſignamus &c. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ 1439. Octauo calendas Iulij, Pontificatus noſtri anno nono.

IV. REbus verò in hunc modum compoſitis, ante omnia cœperunt canonici bona monaſterij oppignorata communibus totius congregationis contributionibus redimere, & prædia, quæ ferè omnia inculta manebant, ad culturam redigere, præſertim quæ ad Eccleſiam Parochialem S. Martini, nunc S. Mariæ Nouæ, loci Aquelongæ nuncupati, ſpectant. ex quibus tempore vnionis tredecim tantum Ducati per ſingulos annos percipiebantur, ſed monaſterio reddita breui tempore diligentia, & labore fratris Andreæ de Burgo ſancti Donini Conuerſi taliter melio-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

meliorata, vt pro tredecim ducatis trecentos in ſingulos annos caperent. hic namque fidelis ſeruus, & prudens ad loci regimen deſignatus, nemora excidit, agros ad culturam redegit, domos extruxit, colonos conduxit. quem alij poſtea imitati locum auxerunt adeo, vt nunc pro tredecim ducatis quatuor millia ex illius redditibus annuatim capiamus, additis pulchris domibus in formam monaſterij redactis, & propter frequentes armatorum, & prædonum excurſiones, mœnibus foſſis, & Euripis munitum.

Monaſterium quoque vetuſtum dirutum, & nouum, quod nunc extat, à noſtris totum extructum, & conueniens canonicorum numerus in eo conſtitutus, qui die, noctéque diuinis laudib. inſiſtentes, & optimæ conuerſationis odorem effundentes, ciuium oculos, & animos in ſe converterunt: vnde plures primæ nobilitatis adoleſcentes in eo canonicorum noſtræ congregationis habitum ſumere voluerunt, qui ſanctitate, & eruditione congregationem noſtram plurimum decorauerunt. ſed & priori Eccleſia diruta, nouam miræ pulchritudinis auro, & picturis exquiſitiſſimis ornatam erexerunt, qua terræ motu dilapſa, quæ nunc cernitur, longe pulchriorem, & auguſtiorem reſtituerunt, in qua nihil non auro, & ſelectis Sanctorum imaginibus tectum, & ornatum inuenitur: vt inter primas illius Prouinciæ ſacras ædes meritò ab omnibus habeatur. In qua ſequentes Sanctorum Reliquiæ cum ſumma veneratione ſeruantur, videlicet corpus B. Mariæ Ægyptiacæ, cum capite B. Zoſimi Abbatis, qui ſacratiſſimo Dominici corporis Viatico illam muniuit, priuſquam de corporis ergaſtulo commigraret. Capita S. Fœlicitatis martyris, & ſeptem illius filiorum, & martyrum, quorum die 10. Iulij feſtum agitur, cum alijs multis in Sacello D. Mariæ Ægyptiacæ nuncupato repoſitæ.

V. ET quia mundi Saluator apud Marcum 10. dixerat: *Nemo eſt, qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, qui non accipiet centies tantum nunc in tempore hoc domos, & fratres, & ſorores, aut patrem, aut matrem, & filios, & agros &c.* hinc effectum, vt Patribus noſtris in eodem monaſterio contemptis ſeculi vanitatibus, voluptatibus, & diuitijs, in ſancta ſimplicitate, & paupertate ſpiritus Deo famulantibus, monaſterium à multis viris deuotis, & pijs, & in primis à Romanis Pōtificibus attributione multorum bonorum temporalium non parum fuerit locupletatum. Nam Eugenius IV. anno 1442. calend. Auguſti Præpoſituram olim conuentualem Ordinis canonicorum regularium ſuburbanam, S. Mariæ Vallis Viridis nuncupatam dicto monaſterio cum omnibus illius bonis, & iuribus vniuit. Anno verò 1547. Paulus III. eidem monaſterio incorporauit Eccleſiam Parochialem, & Archipresbyteralem S. Iacobi Diœceſis Cremonenſis, in qua ſunt quatuor canonicatus, cum omnibus illius bonis, & iuribus, & in ſpecie cum facultate Abbati S. Petri conceſſa conferendi omnes, & ſingulos canonicatus prædictos, cum onere ſoluendi monaſterio Romano S. Mariæ Pacis ducatos centum quinquaginta auri de Camera per ſingulos annos in perpetuum, prout conſtat literis Apoſtolicis apud S. Petrum eodem anno 4. nonas Iulij confectis. Rurſus anno 1562. Pius IV. Eccleſiam Parochialem Cauſerij Diœceſis Cremonenſis, cum omnibus, & ſingulis eius bonis, & iuribus applicauit. Editæ ſunt literæ Apoſtolicæ apud S. Petrum 4. Calend. Februarij. Item aliam Eccleſiam Parochialem S. Ioannis Baptiſtæ loci Vichizoli dictæ Diœceſis perpetuò tradidit, & vniuit anno 1566. die 27. Iulij. Quapropter monaſterium S. Petri ſex Eccleſias Parochiales habet ſibi vnitas, quæ per canonicos noſtræ congregationis reguntur, vel per clericos ſeculares ad nutum Abbatis amouibiles. Prima eſt ipſa Eccleſia S. Petri, quæ eſt etiam Parochialis, & habet annexam Eccleſiam ſuburbanam S. Agnetis, in qua cogente neceſſitate perſonis, quæ ſunt de Parochia S. Petri extra ciuitatem conſtitutis Sacramenta miniſtrari ſolent. Secunda eſt Eccleſia S. Pauli intra ciuitatem, quæ eſt antiquus dicti monaſterij Prioratus. manet in ea Prior cum canonico, qui curam animarum exercet, cum altero ſocio. Tertia S. Mariæ Nouæ alias S. Martini loci Aquelongæ in Epiſcopatu Bergomenſi, in qua ſimiliter degit Vicarius cum Canonico curam animarum exercente, cum altero ſocio. Quarta S. Ioannis Baptiſtæ loci Vichizoli, vbi manet Vicarius cum altero canonico exercente curam animarum, & altero ſocio. Quinta S. Iacobi de Plebe, vbi manet Archipresbyter ex noſtris canonicis, & ſocius eiuſdem Ordinis. Sexta S. Michaëlis loci Cauſerij, vbi manet vnus canonicus.

HVic monaſterio multa priuilegia fuerunt indulta per Romanos Pontifices. Primum eſt Alexandri II. datum anno 10. ſui Pontificatus incipit: *Quamuis ex conſideratione.* meminit fundationis, & fundatorum dicti monaſterij, quos dicit, monaſterium cum omnibus illius bonis B. Petro, & Romanæ Eccleſiæ ſub annuo canone duodecim denariorum Mediolanenſium obtuliſſe. quod propterea ſub immediata ſedis Apoſtolicæ protectione recipit, & ab omni iure Epiſcopali, & aliorum quorumcunque liberat. prohibens quibuſcunque monaſterium, & illius perſonas, & bona inuadere, aut alio quouis modo perturbare, ac moleſtare. VI.

Secundum Gregorij VII. cuius fit mentio in priuilegijs aliorum Pontificum: ſed illius authenticum deſideratur.

Tertium Paſchalis II. datum anno 3. ſui Pontificatus incipit: *Apoſtolicæ Sedis.* concordat cum priuilegio Cœleſtini II. infra adducendo.

Quartum Caliſti II. datum ann. 5. ſui Pontificatus incipit: *Sicut iniuſta poſcentibus nullus eſt &c.* concordat cum priuilegio Cœleſtini II.

Quintum Innocentij II. datum anno 1139. incipit: *Suſcepti regiminis.* concordat cum eodem priuilegio Cœleſtini II.

Sextum Cœleſtini II. quod hic ſequitur videlicet:

Cœleſtinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Alberto Abbati monaſterij S. Petri apud Cremonam, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Suſcepti regiminis cura nos admonet pro Eccleſiarum ſtatu paterna ſolicitudine cogitare, eoſque contra prauorum hominũ nequitias optatæ defenſionis ſuffragio confouere, vt quemadmodum Patres in Dei populo dicimur, ita per Dei gratiam rerum effectibus comprobemur. Quocirca dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus Apoſtolica benignitate accommodamus aſſenſum, & B. Petri monaſterium, in quo diuino mancipati eſtis obſequio, cum omnibus ad ipſum pertinentibus, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum ſanctæ record. Gregorij VII. Paſchalis, Calixti, & Innocentij Romanorum Pontificum Apoſtolicæ ſedis priuilegio communimus. ſtatuentes, vt quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut ei legitimis fidelium donationibus pertinent, quæcunq; etiam in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus vocabulis annotanda. Cellam videlicet S. Pauli, capellam S. Mariæ, S. Michaelis, & S. Baſſiani, decimas de Aqualonga, & de Caſtro veteri. Obeunte verò te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, aut fratrum pars conſilij ſanioris ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti regulam elegerint. electus autem tantum à Romano Pontifice conſecretur. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes monachorum, vel clericorum eidem monaſterio pertinentium à Diœceſano accipietis Epiſcopo. ſi quidem gratiam, atque communionem Apoſtolicæ ſedis habuerit, eaque gratis, & ſine prauitate vobis voluerit exhibere: Alioqui catholicum, quem malueritis, liceat vobis adire Antiſtitem, & ab eo confeſſionem ſacram ſuſcipere. De cætero nullus amplius Epiſcopus in eodem monaſterio habeat poteſtatem nec excommunicandi, & interdicendi, aut Synodum vocãdi, ſicut à præfatis prædeceſſoribus noſtris noſcitur inſtitutum. Sepulturam ſanè eiuſdem loci liberam omnino eſſe decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati quicunque ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi fortè excommunicati ſint, nullus obſiſtat. ſalua tamen iuſtitia matricis Eccleſiæ. Ad indicium autem libertatis à ſede Apoſtolica perceptæ libertatis, duodecim denarios Mediolanenſis monetæ nobis, noſtriſq; ſucceſſoribus annis ſingulis perſoluetis. Decernimus ergo, vt nulli hominum liceat iam dictum monaſterium temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet moleſtijs fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. ſalua in omnibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ authoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæcularisuè perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginã ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendauerit, poteſtatis, honoriſq; ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat: atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti; quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Anno Domini ab Incarnatione 1143. Cœleſtini Papæ II. anno 1.

Septimum Alexandri III. datum Præneſte 17. calend. Auguſt. deeſt annus, incipit: *Si quando.* cõfirmat præcedentia. Statuit, miniſtros locorum monaſterij Abbati debitam obedientiam præſtare, & ſubiectos eſſe oportere.

Octauum Lucij III. datum, anno 4. ſui Pontificatus, per quod inhærens veſtigijs Adriani IV. & Cœleſtini II. ſuorum prædeceſſorum, declarat capellam ſancti Pauli in proprio ſolo monaſterij eſſe fundatam, cum cimiterio, platea, domibus, & omnibus officinis, & circumſtantijs. Et propterea decernit, Abbates in dicta capella habere liberam inſtitutionem, & deſtitutionem, in monachis presbyteris, & clericis & conuerſis, & perſonis alijs quibuſcunque abſque vicinorum, vel aliorum impedimento, ſeu contradictione. idque ſub pœna excommunicationis præſcribit formã monachos in dicta Eccleſia inſtituendi. Iubet, vt Epiſcopus officio ſuo cogat Parochianos, ne monachis per Abbatem ſic inſtitutis aliquam inferant iniuriam, ſiue violentiam. prohibet ne de cœtero Epiſcopus, & illius ſucceſſores audeant impedire Abbatem, ne dictam Eccleſiam S. Pauli per ſuos clericos, vel monachos regat. ſtatuit, vt in Parochia S. Pauli nullus Eccleſiam cõſtruere poſſit, ſine licentia Abbatis. ſaluo iure Romanæ Eccleſiæ.

Alia multa priuilegia dicto monaſterio fecerunt Ludouicus Rex Francorum XII. & Duces Mediolani, quæ prætermittuntur, ne librum nimis oneremus.

HAbuit autem prędictum monaſterium poſt reformationem per noſtros Frigdionarios factam viros aliquot ſanctitate, dignitate, ac etiã eruditione conſpicuos, inter quos fuerunt B. Fulgentius, quem Catalogus Epiſcoporum VII.

Cremo-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cremonenſium inter Beatos ſic refert : *Beatus Fulgentius Cremonenſis Ordinis canonicorum regularium clarus habetur*. Obijt circa annum 1470. D. Ioannes Iacobus Cremonenſis, quē Ioannes Philippus noſter in Chronica li. 6. c. 33. virū moribus religioſiſſimum, ingenio ſublimi, ac propemodum diuino præditum, & ſapientiæ plenum appellauit. cui cum omnibus muneribus in noſtra congregatione non ſemel functus eſſet, Deus in omnibus adeſſe, & benedicere viſus eſt. Obijt anno 1524. quo tempore ſupremam præfecturam congregationis gerebat. D. Sixtus de Rhenis Cremonenſis, S. Concilij Tridentini Prædicator, & Theologus, diuinarum Scripturarum eruditione ſingularis, poſtea Epiſcopus Carinulæ. qui cum gregem ſibi commiſſum aliquot annis optimè rexiſſet, non ſine magna ſanctitatis fama ex hoc fragili ergaſtulo ad cœleſtem patriam commigrauit. Item D. Matthæus Brumanus sereniſſimi Ducis Mantuani apud Sedem Apoſtolicam Orator, primum Nicomedienſis, deinde Melphitanus Epiſcopus. Obijt anno 1596. Item Dominus Archangelus de Rubeis Theologus eruditiſſimus, prout illius Commentaria in quatuor libros Sententiarum nuper edita teſtantur, à Paulo V. Epiſcopus Carinulæ deſignatus. Obijt anno 1618.

CAPVT VIGESIMVM.

De alijs quatuor Monaſterijs S. Bartholomæi prope Vicentiã, Bartholomæi Piſtorij, S. Laurentij in Cæſarea prope Rauennam, & S. Mariæ de Calena per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformatis.

1. ANno 1440. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononienſis, Viſitatores D. Clemēs Papienſis, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomenſis. hic apud Papienſes pro Beato colitur. Anno 1441. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis idem D. Nicolaus. Viſitatores D. Dominicus Florentinus. D. Martinus Bergomenſis, & D. Sanctus Bononienſis.

Anno 1442. Generale Capitulū ibidem. Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placentin. Viſitatores ijdem, excepto primo, pro quo ſuffectus D. Benedictus de Placentia, hoc autem anno Eugenius IV. pace compoſita Senas venit, Romam reuerſurus, vbi propoſiti ſui memor de Lateranenſi Baſilica per noſtros reformanda literas Apoſtolicas ad Rectorem Generalem iterū direxit, iubens triginta duos canonicos Romam mitti, qui ſtarent in Palatio Lateranenſi, donec ipſe Romam reuertens Lateranenſem Baſilicam ex illis reformaret: quam ob cauſam in Capitulo Generali electus fuit Prior S. Ioannis Lateranenſis idem R. P. D. Aurelius tunc Rector Generalis Congregationis, & cum quatuor ſocijs Romam miſſus: ſed intra paucos dies omnes ægritudine prægrauati diſceſſerunt. Anno 1443. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placētinus. Viſitatores D. Oroſius Mediolanenſis, D. Benedictus Placentinus, & D. Nicolaus Bononienſis.

Hoc eodem anno monaſterium S. Bartholomæi Vicentiæ ſuburbanum, cum altero S. Marię de Pane in ſacco, Vicētinæ Diœceſis, per noſtros fuit reformatum, concedente R. D. Ermolao Barbaro Patricio Veneto, dicti monaſterij commendatario, rogantibus ciuibus, & probante Papa Eugenio per ſuas literas Apoſtolicas, in hanc formam datas, videlicet: 19. *Monaſt.*

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ad Eccleſiarum, & monaſteriorum omnium ſtatum ſalubriter, & proſperè dirigendū, prout ex debito tenemur, ſummi Pontificatus officij nobis ex alto commiſſi, paterna ſolicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, ac ex eis illa præſertim ſpiritualium, & temporalium detrimentis ſubiacentia, ac regulari obſeruantia deſtituta, per noſtræ prouidentiæ miniſterium debitæ reformationis beneficio gaudeant, quarumque in ipſis Deo plantaria ſurrogentur, opem & operam, quantum cum Deo poſſumus, efficaces impendimus. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Ermolai Epiſcopi Taruiſini petitio continebat, quod licet ipſe olim, etiam ante ſuam ad Eccleſiam Taruiſinam per nos factam promotionem, dum monaſterium S. Bartholomæi Vicentini in Suburbio per Priorem gubernari ſolitum, ordinis S. Marci de Mantua, in Commendam obtineret, prout obtinet ſummo deſiderio affectaret, quod in monaſterio ipſo debita obſeruantia regularis, qua illud diu caruiſſe, & hodie carere dignoſcitur, laudabiliter vigeret, nec non in ſuis ſtructuris, & ædificiis ob illius gubernatorū, qui hactenus fuerunt incuriam, & negligentiam multipliciter defectuoſis, reparari, & alias benè, & vtiliter reformari deberet. Et licet quoad horum perfectionem adimplendam diligentiam, & operam poſſibiles impenderet, tamen tam propter carentiam religioſorum dicti Ordinis S. Marci ſub obſeruantia prædicta viuere volentium, quam etiā ex eo, quod redditus dicti monaſterij vltra ſupportationē debitam onerum eidem ſuperexiſtētes, alijq; Eccleſiæ fructus ei prouenientes pro tēpore, ad ſuū, & ipſius familiæ ſtatū decenter tenendū minimè ſuppetebant, prout neque hodie ſuppetunt, deſiderium ſuum huiuſmodi

adim-

adimplere nequiuit. Et ſicut eadē petitio ſubiungebat, ſi præfatum monaſterium, cui monaſterium de Pane in ſacco dicti Ordinis Vicentinæ Diœceſis vigore aliarum literarum noſtrarum olim vnitum fuit, licet vnio ipſa nondum ſuum fuerit ſortita effectum, dilectis filijs canonicis de congregatione S. Mariæ de Friſonaria Ordinis S. Auguſtini, qui à multis citra temporibus ſub regulari ipſius Ordinis S. Auguſtini obſeruantia, & alias laudabiliter degentes, plura monaſteria, & regularia loca reformaſſe noſcuntur, perpetuo concederetur, ex hoc præfatum monaſteriū S. Bartholomæi plurima etiā ad laudē Dei, & gloriā diuini nominis, religioniſq; propagationē, ac populi deuotionis augmentum in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſciperet incrementa: necnon etiam dilecti filij communitas & ciues Vicentini multiplicia ſuarū animarū conſolationes, & gaudia ſentire valerent. Quare pro parte electi, & communitatis, & ciuiū, nec nō congregationis præfatorū nobis fuit humiliter ſupplicatū, vt ſtatui eiuſdē monaſterij S. Bartholomæi in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur religionē, & cultum huiuſmodi noſtris potiſſimè temporibus vbi locorū vigere, & augeri ſummis deſiderijs affectantes, ac de præmiſſis ex plurium fide dignorum etiam notabilium, relatu certam notitiam habentes, necnon ſperantes, quod ex vita laudabili, & fructuoſis operibus congregationis canonicorum huiuſmodi dictum monaſterium multipliciter reformari, plurimaq; exinde vtilitates, & bona prouenire debeant: Huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, monaſterium S. Bartholomæi prædictum, cuius trecentorum, & ſexaginta cum vnito prædicto, cuius octoginta florenorum auri de Camera fructus, & redditus, & prouentus, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuū, vt ipſi canonici aſſerunt, non excedunt, ac omnibus alijs iuribus & pertinētijs ſuis congregationi prædictæ, nec non illius præſentibus, & futuris canonicis per eos iuxta ipſorū ritus, mores, ſtatuta, conſuetudines, ipſiſq; conceſſa priuilegia tenendum, regendum, ac etiam gubernandū autoritate Apoſtolica, tenore præſentium, perpetuo concedimus, donamus, incorporamus, appropriamus, ac etiam aſſignamus, dictum Ordinem S. Marci in eodem penitus ſupprimentes, ac etiam extinguentes. Ita quod quamprimū commendam electo factam huiuſmodi per promotionē prædictam, & munus conſecrationis eidem electo inpendendum, ac adeptionem, poſſeſſionem pacificè regiminis, & adminiſtrationis bonorum dictæ Taruiſinæ Eccleſiæ, ſeu maioris partis eorum per ipſū electū autoritate noſtra faciendum, aut alias per ceſſum, vel deceſſum, ſeu aliam dimiſſionē præfati electi ceſſare, & expirare contigerit, & non antea, liceat Rectori pro tēpore exiſtenti huiuſmodi congregationis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem S. Bartholomæi iuriſdictionem, & pertinentias, nec non alias iuxta formam ipſarum aliarum literarū vniti prædicti autoritate propria libere apprehendere, aliorum fructus, redditus, & pronētus præfatos in ſuos canonicorū præſentiū, & futurorum, nec non S. Bartholomæi, & de Pane in ſacco monaſteriorum præfatorum, vſus, & vtilitatem perpetuo conuertere, & exponere. Diœceſani locis, & cuiuſcunque alterius ſuper hoc licētia minimè requiſita. Et nihilominus, Priori & canonicis de congregatione huiuſmodi in prædicto monaſterio ſancti Bartholomæi pro tempore exiſtentibus, vt omnibus, & ſingulis priuilegijs, libertatibus, exemptionibus, indultis, & gratijs per nos, & præfatā ſedem alijs dictæ congregationis monaſterijs, Prioratibus, locis, Prioribus, & perſonis generaliter hactenus conceſſis, vti valeant pariter & gaudere autoritate Apoſtolica præfata harum ſerie de ſpeciali gratia indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ac priuilegijs, & literis Apoſtolicis, necnon ſancti Bartholomæi, & de Pane in ſacco, ac alterius monaſterij, ſiue loci, & Ordinis ſancti Marci præfatorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginam noſtræ donationis, incorporationis, appropriationis, aſſignationis, ſuppreſſionis, extinctionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrū an. Incarn. Dom. 1443. Idibus Ianuarij.

QVibus literis expeditis, noſtriſq; in corporalem poſſeſſionē dictorū monaſteriorum miſſis, totū monaſterium cū Eccleſia S. Bartholomæi fuit renouatum: adiuuante in primis viro nobili Domino Belpetro de Nanelmis Patritio Vicentino, & ſereniſſimi Dominij Venetorum Collaterali, qui totam Eccleſiam ſuis ſumptibus à fundamentis excitauit, & alia multa bona monaſterio præſtitit, cui Deus vicem rependere dignetur. cui monaſterio Sixtus Quartus anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono Prioratum ſanctæ Mariæ Æthyopiſſæ nuncupatum, tertio circiter milliario à Ciuitate diſtantē adiunxit, cōſtitutis eris vnionis eodem anno ſub die 5. Aprilis. II.

Fuit autem hoc monaſteriū poſt dictā reformationē multorum bonorū hominum plantariū, ex quibus recenſendi, Primus beatus Blaſius Vicentinus, qui noſtram Ciuitatem, & monaſterium Nouariæ ſuis Reliquijs decorauit, quem tota Ciuitas pro Beato colit & inter Beatos cenſet Carolus à Baſilica Petri Nouarienſis Eccleſiæ Preſul in ſua Nouaria, ſiue in deſcriptione Diœceſis Nouarienſis. Obijt anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono. Secundus Venerabilis Pater Dominus Adeodatus Vicentinus Prædicator eloquentiſſimus, ad cuius conciones audiendas integræ Ciuitates cateruatim confluebant. qui licet ſenio confectus, & morbo podagræ, & chiragræ membris omnibus captus, prædicationem vſque ad decrepitam nunquam intermiſit, & ſua prædicatione multos à ſeculi naufragio ad portum Religionis traxit. Hic Ieſu Chriſti Saluatoris incunabula, & loca ſuæ ſacratiſſimæ paſſionis inuiſit cum Venerabili

nerabili Patre D. Cambio Boſſo Mediolanenſi, de quo ſupra dictum fuit. Tertius Dominus Eleutherius ex nobili familia de Leonicenis vir religioſiſſimus, & inter Poëtas ſuorum temporum clarus, vt libri de Paſſione Domini, de Aſſumptione B. Virginis, & alij verſibus heroicis ab illo exarati teſtantur, quorum infra Catalogum reddemus. Quartus Dominus Deſiderius ex nobili familia de Luſcis, ſiue Luſchis, qui ſcripſit librũ de vita Beatæ Monicæ, & alia quædam, de quo Mathæus Boſſus epiſtola quinquageſima quinta ad eundem ita ſcribit: *ad carmen potiſſimum natura te genuit, in eo quidem poëmatum genere multum, & commoditatis, & facilitatis contulit tibi, quando te peperit mater, effuiſſe puerperio muſas crediderim, labiaque terſiſſe. eo & ingenio fratres tui omnes, ipſe etiam pauiis cum literis genitor poëtat, vt poteſt.* Quintus Zacharias ex nobili famila de Lilijs Leonis Decimi Pontificis, propter egregias animi dotes, & morum ſuauitatem familiaris, qui illum Sebaſtenſem Epiſcopũ creauit, quem Matheus Boſſus ætate iam prouectum è ſeculo ad noſtram congregationẽ retraxerat, ipſomet tradente in epiſtola 112. ad prædictum Zachariam. Hic Dictionarium Geographum, & Coſmographum edidit, quod laudat Petrus Calcedonius in quadam epiſtola ad Marcum Antonium Sabellicum, vt infra dicemus. Sextus Dominus Cæſar de Calderarijs in Philoſophicis, & Theologicis, nec non in ſacris literis optimè verſatus, qui edidit explanationes perpulchras in pſalmum quinquageſimum, & in canticum Beatæ Virginis. Septimus Dominus Gabriel Inchinus, qui ſcripſit plura volumina ſacrarum Concionum. & vt alios multos omittam, quos commemorat Ioannes Philippus noſter in Chronica libro ſexto c. vigeſimo ſecundo & vigeſimo nono. noſtris diebus effulſit in hoc monaſterio Venerabilis Pater Dominus Albertus de Altiſſimis, de quo Reuerendus Pater Frater Camillus Sanctangelus à Colurno in Eccleſia Vicentina Generalis Inquiſitor, in approbatione libri de illius vita per Dominum Paulum Æmiliũ Saracenum noſtræ congregationis canonicum editi, ſic teſtatur: *Ego Frater Camillus de Sanctu Angelu à Colurno Ordinis Prædicat. ſancti Patris Dominici, ſacræ Theologiæ Magiſter, & ab Apoſtolica ſede Inquiſitor Generalis in Eccleſiam Vicentina ſpecialiter delegatus, viſa atteſtatione R. P. Fr. Spiriti de Mantua Ordinis eiuſdem, ac etiam ſacræ Theologiæ Magiſtri, præſens opus editum per admodum Reuerendum Patrem Dominum Paulum Æmilium Saracenum nobilem Vicentinum Priorem ſancti Victoris extra Bononiam, concedo imprimendum, in quo vita, mores, & acta continentur celeberrimi viri D. Alberti de Altiſſimis ciuis Vicentini, almi Ordinis canonicorum Lateranenſium regularium, cuius vitæ ſanctimoniam, ſimplicitatem, rectitudinem, continentiam, mundi, & vanitatum eius contemptum, propriæ carnis neglectum, & totalẽ abdicationẽ ab omni ſeculi, non tantum voluptate, ſed etiam ſolatio ſumma cum animi mei admiratione conſpexeram, dum tanti viri, cæterorumq́; venerabilium canonicorum, & conſacerdotum eius amabili conſuetudine donatus, aſpectu eius pariter, & affatu ſingulariter oblectarer. Cæcus mihi quidem videbatur Chriſti ſeruus iſte, & ſurdus, & mutus in omnibus, & ad omnia, præterquam in obſequium Creatoris ſui, ſine amore ſine deſiderio, ſine timore, ſine gaudio, ſine ira niſi in ordine ad ſummum bonum. Nulla ei vnquam videbatur ineſſe turbatio mentis, nullus mœror, afflictio nulla. tranquillitas inſignis, eximia quies, placida ſemper facies. eius iucundus aſpectus, ſermo compoſitus, breuis locutio, modica verba, ſed omni pietate referta. funeri eius cũ aſſiſterẽ, vidi totius Vicentini populi fidelis, & pij copiam ingentẽ tam nobilium, quam popularium perſonarum, virorum pariter & fœminarum per integrum triduum concurrentium ad exanime corpus videndum, & amplectendum in loculo iacens, cui viuenti locus non fuerat extra monaſterium, & qui ſeculi ſemper conſortium declinauerat in vita, à toto ſeculo quærebatur in morte. In quorum fidem &c. Datum Vicentiæ in ædibus S. Officij die nona Nouembris anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo, frater Camillus Sanctus Angelus Inquiſitor antedictus.*

Hoc monaſterium Abbatiali dignitate decorauit Pius V. anno Incarnationis Dominicæ 1566.

Dicto anno 1443. Eugenius IV. aliud monaſterium Abbatiale S. Bartholomæi Ciuitatis Piſtorienſis motu proprio noſtris canonicis reformandum commiſit, prout ex ſequentibus ipſius literis apparet. videlicet: III. 10 Monaſt.

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futuram rei memoriam. Romanus Pontifex, in quo poteſtatis plenitudo conſiſtit, quique principalem Eccleſiarũ, ac monaſteriorum omnium curam gerit, circa ea, quæ ipſorum directionem, & ſalubrem ſtatum, ac diuinorum inibi augmentum concernunt, prout ex debito paſtoralis officij diligenter intendit, & quod illa ſublatis ab eis ſiniſtris quibuslibet debitæ reformationis beneficio gaudeant, grataq́; in eis Deo plantaria ſubrogentur, opem, & operam libenter impendit. vt etiam exinde Eccleſiæ, & monaſteria ipſa fœlicia in temporalibus, & ſpiritualibus ſuſcipiant incrementa. Dudum ſiquidem quondam Bartholomæo Abbate monaſterij S. Bartholomæi Piſtorienſis Ordinis S. Benedicti regimini ipſius monaſterij præſidente, nos cupientes eidem monaſterio, cum vacaret, per Apoſtolicæ Sedis prouidentiam vtilem, & idoneam præſidere perſonam, prouiſionem dicti monaſterij ordinationi, & diſpoſitioni noſtræ duximus ea vice ſpecialiter reſeruandã. Decernentes ex tunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate, ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum præfatum monaſterium per obitum dicti Bartholomæi Abbatis, qui extra Romanam Curiam diem clauſit extremum, vacauerit, & vacet ad præſens, & ſicut accepimus, monaſterium ipſum quamuis in Eccleſiæ ædificijs, ac facultatib. ſolemne, & notabile, ac in bono loco ciuitatis Piſtorienſis ſitũ exiſtat, de memoria hominum regularis obſeruantia deſtitutũ remanſit, prout

hodie

hodie etiam remanet, nec vltra quatuor monachos in eo continuò commorantes, quorum duo ætatis legitimæ non exiſtunt, habere noſcatur: ac dilectus filius Iuliánus Farati alter duorum monachorum minorennium præfatorum ſe in Abbatem præfati monaſterij ſic vacantis ab eiſdem monachis, licet poſt, & contra reſeruationem, & decretum prædicta, & de facto, nulla etiam ſuper defectu ætatis huiuſmodi ad id canonica diſpenſatione obtenta, electum fuiſſe prætendat. Nos ſtatui dicti monaſterij, de cuius prouiſione nullus præter vos hac vice ſe intromittere potuit, reſeruatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis, vt illud per noſtræ prouiſionis miniſterium proſperis gratuletur euentibus, ac ſpiritualium, & temporalium augmentum ſuſcipiat, ſalubriter prouidere volentes, nec non electionem ipſam, & omnia inde ſecuta, vtpotè poſt, & contra reſeruationem, & decretum huiuſmodi de facto, vt præmittitur, attentata, irrita, prout erant, & inania reputantes; ac attendentes quod dilecti filij canonici de congregatione B. Mariæ de Friſonaria Ordinis S. Auguſtini à multis antea temporalibus in nunc, bonitate, & virtutibus multiplicati plura, & diuerſa monaſteria, & loca in partibus Italiæ conſiſtentia, eis canonicè conceſſa, plurimum reformarunt, & in eis ſub arcta, & regulari dicti Ordinis S. Auguſtini obſeruantia viuere noſcuntur, quod ex eorum multiplicatis virtutibus, & fructuoſis operibus dictum monaſterium ſummoperè reformari, ac exinde ciues pro tempore exiſtentes dictæ ciuitatis multa ſuarum animarum conſolationes, & gaudia, præſertim in Miſſis, & diuinis audiendis, ac confeſſionibus faciendis ſentire debeant. motu proprio, non ad ipſorum canonicorum, vel alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate monaſterium S. Bartholomæi prædictum, cuius fructus, redditus, & prouentus quadringentorum, & quinquaginta florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum, vt etiam accepimus, non excedant, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuſcunque perſona, cum omnibus bonis, iuribus, & pertinentiis ſuis congregationi huiuſmodi, ac vniuerſis illius canonicis præſentibus, & futuris per eos per Priorem temporaneum ad id per ipſos pro tempore electum, ac alias iuxta ipſorum ritus, mores, ſtatuta, conſuetudines, & priuilegia eis conceſſa perpetuo, ſalua tamen infraſcripta voluntate, tenendum, regendum, ac etiam gubernandum, autoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia, tenore præſentium, liberè concedimus, aſſignamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus: ita quod liceat ex nunc dilecto filio Rectori dictæ congregationis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem monaſterij, poſſeſſionum, bonorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum autoritate propria liberè apprehendere, ac ſibi, necnon canonicis præſentibus, & futuris præfatis illam perpetuo retinere, fructuſque, redditus, & prouentus prædictos in ſuos, & eiuſdem monaſterij vſus, ac vtilitatem conuertere, & exponere, Diœceſani loci, & cuiuſcunque alterius ſuper hoc licētia minimè requiſita. Quodque etiam dictum monaſterium, ac Prior, & canonici de Congregatione huiuſmodi, qui in eo pro tempore permanſerint, durante conceſſione prædicta, omnibus, & ſingulis priuilegijs, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratijs per nos, & per præfatam ſedem alijs dictæ Congregationis monaſterijs, Prioratibus, & locis, eorumque pro tempore canonicis, & perſonis hactenus generaliter conceſſis, vti valeant pariter, & gaudere. Et nihilominus dilecto filio Abbati monaſterij B. Mariæ Florentinen. dicti Ordinis S. Benedicti prædicti, & alijs, ſi qui forſan ſint præfati monaſterij S. Bartholomæi, monachis, quorum omnium nomina, & cognomina, ac gradus, ſtatus, & conditiones præſentibus haberi volumus pro expreſſis, quod in monaſterio S. Bartholomæi præfato ſub habitu regulari canonicorum de Congregatione huiuſmodi remanere, ſeu ad alia ſancti Benedicti, aut aliorum quorū ordinum monaſteria ſe transferre valeant, licentiam concedendi, nec non etiam pro pace, quiete, & concordia præfatorum canonicorum, & monachorum, ſingulis ex quatuor monachis præfatis de bonis, ac fructibus, redditibus monaſterij huiuſmodi ſingulas partes, ac annuas portiones, ſeu penſiones autoritate Apoſtolica ipſis ad vitam ipſorum, ſeu ad certa tempora reſeruandi, aſſignandi, & conſtituendi, ac etiam, & ſingulis expenſas poſt obitum dicti Abbatis, tam pro eius funeralibus ſeu exequiis quam pro veſtimento familiarium, & dilectorum ſuorum, ac vel etiam pro ſuſtentione, & defenſione prætenſi iuris dicti electi [illegible]di, & approbandi, aliaque omnia, & ſingula deſuper neceſſaria, & opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam motu, & autoritate prædictis harum ſerie concedimus facultatem, & etiam poteſtatem. non obſtantibus ordinationibus, & conſtitutionibus Apoſtolicis, ac monaſteriorum, & Ordinum S. Benedicti, & S. Auguſtini prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Prætereà cum noſtræ intentionis exiſtat, quod in prædicto monaſterio obſeruantia huiuſmodi vigeat dictæ, volumus quod ſi, prædicti canonici obſeruantiam in monaſterio huiuſmodi legitimo impedimento ceſſante, tenere deſierint, & niſi legitimè moniti, & requiſiti infra competentem eis deſuper præfigendum terminum ſimili impedimento ceſſante, huiuſmodi defectū ſuppleuerint, ac infra alium ſimilem terminum ſimilibus monitione, & requiſitione præcedentibus ſupplementum huiuſmodi non fecerint, prædictum monaſterium per monachos ordinis S. Benedicti huiuſmodi, vt prius, regatur, & gubernetur, ac regi, & gubernari debeat. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, aſſignationis, incorporationis, applicationis, appropriationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Senis anno Incarnationis Dominicæ 1443. decimo tertio calend. Septembris. Pont. noſtri ann. 13.

Legi autem in quibuſdam Chronicis hanc reformationem ſuaſiſſe Pontifici R. P. D. Cyprianum Piſtorienſem eiuſdem Pontificis ſcriptorē

Apoſtolicum, Cancellariæ Præſidem, & Abbreuiatorē de Parco maiori. Poſt quam reformationem ſemper in eo viguit regularis obſeruantia, ſicut etiam in præſentiarum viget: quod nouo dormitorio, & clauſtro cū alijs officinis auctum ſit. Cui etiam Iulius Secundus anno 1504. Prioratum S. Thomæ de ſancto Matho nuncupatum Ordinis olim S. Gulielmi cum capella S. Franciſci in dicto Prioratu erecta, cum omnibus illius bonis, & iuribus vniuit, datis literis apud S. Petrū 4 idus Octobris.

IV. ANno 1444 habita eſt congregatio Generalis Ferrariæ, in qua renunciatus fuit Rector Generalis R. P. D. Aurelius de Placentia. Viſitatores D. Benedictus Placentinus, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomenſis. Eodem quoque anno ad tollendam controuerſiam inter noſtram congregationem ex vna, & fratrem Thomā de Bagnacauallo monaſterij S. Laurentij in Cæſarea foris Rauennam excitatam ſuper vnione monaſterij S. Iacobi Celleuolanæ noſtræ congregationi facta, quod monaſterium dictus Prior ad monaſterium S. Laurentij ſpectare volebat, vtpote caput ſuæ congregationis, prædictum monaſterium S. Laurentij noſtræ congregationi perpetuo incorporauit, & vnire, licet vnio non ante annum 1447. ſuum integrum effectum fuerit ſortita, quo anno Nicolaus Quintus nonis eam literis Apoſtolicis 17. calend. Aprilis emanatis firmauit. De hoc monaſterio nonnulla diximis libro ſuperiori cap. 21. & 54. circa ante annum quadringenteſimum mento habetur, ex Hieronymo Rubeo in Hiſtoria Rauennatenſi lib. 2. ſub anno 396. Tenuerant illud monachi D. Benedicti: ſed diſciplina monaſtica penitus collapſa, cum ſpes non eſſet amplius illam per monachos dicti Ordinis reſtaurandi, an. 1268. Philippus Rauennatum Archiepiſcopus Priori, & canonicis S. Iacobi Celleuolanæ Comaclienſis Diœceſis magna ſanctitatis fama pollentibus reformandum tradidit: qui vſque ad ann. 1444. ſiue ad 1447. illud tenuerunt. poſtmodum noſtræ cōgregationi additū, in quo conuentus canonicorum ſub regimine Prioris manſit vſque ad annū milleſimū quingenteſimū quinquageſimū tertiū, quo, prætextu muniendæ ciuitatis, quod mœnib. nimis propinquū videretur, Iulius III. ſolo æquari iubet, lapidibus, & lignis in vſum nouæ fabricæ S. Mariæ in Portu, quę tunc conſtruebatur, indulto etiam Apoſtolico intra vrbē comportatis: exceptis templi columnis, quas Laurentius Honorij Imperatoris Cubicularius pretioſiſſimas, ad illud exornandum, ex Græcia comportari fecerat, quas Cardinalis Rauennæ tunc Legatus abſtulit, & Romā miſit. Bona monaſterij canonicis Portuenſibus ceſſerunt, qui ſacellum intra Eccleſiam ſatis nobile S. Laurentio in Cæſarea nuncupatum erexerunt. De hoc monaſterio plura Hieronymus Rubeus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Apoſtolicum, Cancellariæ Præſidem, & Abbreuiatorē de Parco maiori. Poſt quam reformationem ſemper in eo viguit regularis obſeruantia, ſicut etiam in præſentiarum viget: quod nouo dormitorio, & clauſtro cū alijs officinis auctum fuit. Cui etiam Iulius Secundus anno 1504. Prioratum S. Thomæ de ſancto Matho nuncupatum Ordinis olim S. Gulielmi cum capella S. Franciſci in dicto Prioratu erecta, cum omnibus illius bonis, & iuribus vniuit, datis literis apud S. Petrū 4. idus Octobris.

IV. ANno 1444 habita eſt congregatio Generalis Ferrariæ, in qua renunciatus fuit Rector Generalis R. P. D. Aurelius de Placentia. Viſitatores D. Benedictus Placentinus, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomenſis. Eodem quoque anno ad tollendam controuerſiam inter noſtram congregationem ex vna, & fratrem Thomā de Bagnacauallo monaſterij S. Laurentij in Cæſarea foris Rauennam excitatam ſuper vnione monaſterij S. Iacobi Celleuulanæ noſtræ congregationi facta, quod monaſterium dictus Prior ad monaſterium S. Laurentij ſpectare volebat, vtpote caput ſuæ congregationis, prædictum monaſterium S. Laurentij noſtræ congregationi perpetuo incorporauit, & vnionem, licet vnio non ante annum 1447. ſuum integrum effectum fuerit ſortita, quo anno Nicolaus Quintus nouis eam literis Apoſtolicis 17. calend. Aprilis emanatis firmauit. De hoc monaſterio nonnulla diximus libro ſuperiori cap. 21. & 14. cuius ante annum quadringenteſimum mentio habetur, ex Hieronymo Rubeo in Hiſtoria Rauennatenſi lib. 2. ſub anno 396. Tenuerant illud monachi D. Benedicti: ſed diſciplina monaſtica penitus collapſa, cum ſpes non eſſet amplius illam per monachos dicti Ordinis reſtaurandi, ann. 1268. Philippus Rauennatum Archiepiſcopus Priori, & canonicis S. Iacobi Celleuolanæ Comaclenſis Diœceſis magna ſanctitatis fama pollentibus reformandum tradidit: qui vſque ad ann. 1444. ſiue ad 1447. illud tenuerunt, poſtmodum noſtræ cōgregationi additū, in quo conuentus canonicorum ſub regimine Prioris manſit vſque ad annū milleſimū quingenteſimū quinquageſimū tertiū, quo, prætextu muniendæ ciuitatis, quod mœnib. nimis propinquū videretur, Iulius III. ſolo æquari iubet, lapidibus, & lignis in vſum nouæ fabricæ S. Mariæ in Portu, quę tunc conſtruebatur, indulto etiam Apoſtolico intra vrbē comportatis: exceptis templi columnis, quas Laurentius Honorij Imperatoris Cubicularius pretioſiſſimas, ad illud exornandum, ex Græcia comportari fecerat, quas Cardinalis Rauennæ tunc Legatus abſtulit, & Romā miſit. Bona monaſterij canonicis Portuenſibus ceſſerunt, qui ſacellum intra Eccleſiam ſatis nobile S. Laurentio in Cæſarea nuncupatum erexerunt. De hoc monaſterio plura Hieronymus Rubeus in Hiſtoria lib. 2. loco proximè allegato.

ANno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo quinto Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis Reuerendus Pater Dominus Simon Mediolanenſis. Viſitatores Dominus Oroſius Mediolanenſis, Dominicus Florentinus, & Dominus Martinus Bergomenſis. In cuius Capituli actis ſic ſcriptum reperio: *Item ordinatū eſt, & pleniſſimè definitum, quod monaſteriū ſancti Florentij de Peruſio pluries propoſitum Congregationi noſtræ nullatenus acceptetur, cum omnino inutile ſit inſtituto noſtro.* Hoc anno Eugenius nobilem Abbatiam S. Mariæ de Calena propè Ciuitatem Veſtanam, Diœceſis tamen Sipontinæ, olim membrum Abbatiæ Tremitanæ, ſed ante plures annos diſmembratam, monaſterio Tremitano reddidit, & noſtræ congregationi vniuit, datis literis vnionis apud S. Petrum 5. Nonas Martij. De cuius Abbatiæ dignitate, & antiquitate conſtat ſatis ex pluribus priuilegijs Romanorū Pontificum, & Regum vtriuſque Siciliæ tū monaſterio Tremitano, tum etiam ipſi Abbatiæ Calenatenſi ſpecialiter conceſſis: nam illius mentio habetur in priuilegio Nicolai II. Abbati Tremitano, & illius ſucceſſoribus facto, & conſequenter in alijs priuilegijs eidem monaſterio Tremitano conceſſis. Extant etiam priuilegia ſummorum Pontificum Eugenij III. Abbati S. Mariæ de Calena, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum, quod incipit: *Effectum.* Datum anno. 1152. pontificatus ſui anno octauo, per quod declarat, monaſterium S. Mariæ de Calena immediatè ſpectare ad ius, & proprietatem Sanct. Rom. Eccleſię quod ſuſcipit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, confirmans bona adepta, & imposterū adipiſcenda, quæ numerat. Decernit, Abbatem ibidem canonicè electum à Romano Pontifice debere benedici, non ab Archiepiſcopo Sipontino, qui volebat Eccleſiam Calenatenſem Sipontinæ ſubiectam eſſe, quod nulla ratione probabat: Electionē verò dicti Abbatis ad monaſterij Capitulum ſpectare.

V.

22 Ma

naſt.

Item priuilegium Anaſtaſij III. datum pontificatus illius anno primo.

Item Alexandri III. datum anno 1167. Pontificatus ſui octauo.

Item Cœleſtini III. datum anno 1193.

Item Innocētij III. datum anno 1208. qui prædictum Eugenij III priuilegium confirmant.

Legitur etiam donatio facta per Leonē Epiſcopum Sipontinum cum conſenſu totius Cleri monaſterio Tremitano de prædicta Eccleſia S. Mariæ de Calena. Imperij Baſilij, & Conſtantini anno 33. menſe Iulij, Indictione ſexta, qui fuit annus humanæ ſalutis 1008. in qua donatione ipſa Eccleſia Calenatenſis liberatur ab omni ſeruitio præſtando Eccleſiæ Sipontinæ.

Item priuilegium ampliſſimum Rogerij Primi Regis vtriuſque Siciliæ factum prædicto mo-

naſterio anno 1133. Indictione 12. quod à Gulielmo, item à Will. Siciliæ Regibus fuit confirmatum anno 1176. & ab alijs Regibus. per quod multa ei conceduntur, ac ſpecialiter, vt nullus, præter Romanum Pontificem, aliquid ab eo, vel ex eius bonis exigere poſſit. numerat bona tunc per monaſterium poſſeſſa. concedit, vt Abbas, & monachi habeant poteſtatem conferendi honores, & publica officia Vaſallis in terris, & villis monaſterio ſubiectis. Conſtat ex eodem priuilegio, totum territorium caſtri Peſcharij, nunc vulgò Peſchaci, exceptis portu, & arce, ad monaſterium ſpectauiſſe: & ſic conſequenter multa illius bona, & iura fuiſſe à laicis occupata: nam progreſſu temporis dictum Cœnobium non ſolum multis bonis temporalibus, & iuribus fuit violenter ſpoliatum, ſed ad tantam deſolationem redactum, vt nullus amplius ibi monachus maneret, cum Eugenius IV. illud Tremitano Cœnobio reſtituit, & vniuit. Quod poſtea Sixtus V. iterum ſeparauit, & in Abbatiam Conuentualem erexit. quam ſeparationem, & erectionem Clemens VIII. anno 1594. confirmauit, & probauit per literas Apoſtolicas, quæ ſunt Romæ in monaſterio Pacis: licèt pauci canonici propter intolerabilem aëris intemperiẽ incolere illud poſſint. Abbas, & canonici dicti monaſterij temporalem iuriſdictionem exercent in pago, qui Silice nuncupatur. Iuriſdictionis ambitus quatuor, & viginti milliaribus Italicis continetur. Hoc eodem anno propoſitum fuit in Capitulo Generali, an Abbatia S. Columbani ciuitatis Bobij, quæ ſæpius noſtræ Congregationi fuerat oblata, deberet acceptari, & reſolutum, quod poſſet acceptari ſub certis conditionibus, propter quas vnio forſan effectum ſuum non eſt aſſecuta.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

De Lateranenſi Baſilica, & Congregatione per Eugenium IV. Ex Canonicis Frigdionarys reformata, & reſtituta.

I. ANnus iam circiter quinquageſimus ſupra centeſimum agebatur, poſtea quam Bonifacius VIII. Lateranẽſem Baſilicam, exactis Regularibus canonicis originarijs ſeculares ſubſtituerat, communi- *23. Monaſt.*
bus monaſterij bonis in particulares præbendas ſingulis canonicis diſtributis. cum ecce Beatiſſimus Pontifex Eugenius illius ſtatum recogitãs & diuinum cultum in illa neglectum, vtpote Sacerdotibus, & Clericis deſtitutam, & conſequenter populorum ad illam accedentium deuotionem ſatis frigeſcentem animaduertens, ad primæuum ſtatum reducere, & terminos antiquos Patrum per Bonifacium (vt illius verbis vtar) translatos reſtituere decreuit. Quod qualiter geſtum ſit ex actis Capitularibus Congregationis, & etiam ab autore Sincbrono, qui omnium ferè geſtorum teſtis oculatus, & præſentaneus, & Lateranenſis Baſilicæ Prior extitit, Aurelius Placentinus ſæpe in hoc libro nominatus, fideliter acceptum hic reddendum curabo. Hic namque Beatus Pontifex cum adhuc Cardinalis exiſteret, in Eccleſia B. Pauli ſibi commendata monaſticum inſtitutum, exactis monachis Cluniacenſibus, per Caſſinenſes paulò antea Patauij in æde S. Iuſtinæ reformatos, & ſanctitatis fama celebres annuente Martino V. reparauerat, & ad priſtinum vigorem, ac ſplendorem reddiderat. Quam ob cauſam videns ſuum deſiderium optimè adimpletum, & monachos per illum conſtitutos cum ſumma totius Vrbis ædificatione diebus, & noctibus diuinas laudes in ea perſoluentes, & in ſumma diſtrictione vitæ monaſticæ degentes, exultabat vberius, & dictam Eccleſiam, & alias frequenter viſitabat. Quadam autem die Lateranenſem Baſilicam ingreſſus, videns illam ornamentis ſpoliatam, miniſtris viduatam, & cultum diuinum prope neglectum, firmiter ſtatuit, ſi Deus illi vires tribuiſſet, prædictam Baſilicam ex canonicis regularibus, ſicut fuerat antiquitus, reformare. quod conſilium illius animo tam firmiter adhæſit, vt Pontifex renunciatus canonicos ex Frigdionarijs acerſiri faceret, quibus ſuæ mentis arcanum de dicta Eccleſia per illos reformanda patefecit: quanquam ob cauſas ſuperius narratas res illi minus ad votum ſucceſſiſſet: nam ſeditione Populi Romani contra Eugenium exorta, per flumen ad Oſtia Tyberina, & inde Piſas traijcere coactus fuit. Poſtea Florentiam abijt, vbi per aliquod temporis ſpatium eſt commoratus. inde Bononiam, & Ferrariam profectus, iterum Florentiam eſt reuerſus, vbi Generalem octauam Synodum abſoluit, præſentibus Imperatore, & Patriarcha Conſtantinopolitanis. Tandem anno 1442. inter Italiæ Principes pace compoſita, prius quam ad Vrbẽ reuerteretur, Patribus noſtris in Capitulo Generali Ferrariæ congregatis, canonicos triginta duos ad Lateranenſem Eccleſiam reformandam Romam mittere præcepit, qui dicto parentes R. P. D. Aurelium Placentinum tunc Rectorem Generalem cum quatuor ſocijs, videlicet D. Philippo Vtinenſi, & D. Gulielmo Alemanno, & D. Sylueſtro Alemanno, & D. Ioanne Ferrarienſi, & Fr. Nicolao Conuerſo ad Vrbem deſtinauerunt. qui Romam venientes in palatio Lateranenſi commorantes, di-

mon-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

monaſterij fabricam diſponunt, intra paucos dies omnes ægritudine corripiuntur, ac ex illa D. Philippo de Vtino ſublato, reliqui ad alia congregationis monaſteria reuertuntur. Quod Eugenius reſciens, & in ſuo propoſito perſiſtens, anno ſequenti, dum Senis moratur, ad Vrbem reuerſurus, ad Generale Capitulum alias literas dirigit iubens, triginta canonicos cum Priore Romam deſtinari, qui D. Benedictum de Placentia, qui etiam erat Viſitator in Priorem electum cum triginta canonicis Romam miſerunt, quos Pontifex in eodem palatio Lateranenſi recipi, donec monaſterium abſolueretur, & ſuis impenſis neceſſaria illis miniſtrari præceperat, deputato eiſdem S. Syluestri ſacello, quod erat apud Sancta Sanctorum, vt in eo miſſas. officiaque diuina pro interim celebrarent. Id animaduertentes canonici ſeculares, qui tunc Lateranenſem Saluatoris Baſilicam tenebant, numero duodecim, compertaque Pontificis voluntate illos eijciendi, & loco illorum regulares canonicos ponendi, feſto die ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, quo magnus ruſticorum ad Vrbem eſt concurſus, manu valida virorum agreſtium, & plebeiorum agglomerata, noſtros in palatio Lateranenſi commorantes, & nihil tale ſuſpicantes, poſt menſam inter gratiarum actiones adoriuntur, & fractis ianuis quoſdam per feneſtras fugere compellunt, alijs captis, & malè habitis, totam illorum ſupellectilem, cum libris diripientes, quos ſuperuenientes Conſeruatores Populi Romani de manibus illorum eripuerunt, & ad palatium S. Petri deduxerunt. His Eugenio Senis adhuc moranti renūciatis, grauiter accepit, & Romam reuerſus in Conſpiratores animaduertit. Quod verò ſcribit Platina in Eugenio, Pontificem, vt omnia pacata inueniret, Aloyſium Patauinum S. Laurentij in Damaſo presbyterum Cardinalem præmiſiſſe, qui & canonicos regulares pulſis ſecularibus in Eccleſiam Lateranenſem remiſit: pulſi enim à presbyteris ſecularibus fuerant, dum contenditur, vtri Chriſti corpus ferrent in celebritate eiuſdem, dum Litaniæ fiunt, ac ſupplicationes, puto errorem eſſe, & quæ Sede Pontificis per obitum Pauli II. vacante contigerunt, Platinam in Eugenij Pontificatum retuliſſe. nam quomodo canonici regulares cum ſecularibus contendere poterant, vtri Chriſti corpus ferrent in celebritate eiuſdem, qui nondum ad Lateranenſem Baſilicam fuerant admiſſi, nec aliquod ius in dicta Baſilica ſibi quæſierant. Sed nec illud verum, Aloyſium Cardinalem ante Pontificis aduentum canonicos regulares in eadem Baſilica eiectis ſecularibus repoſuiſſe: nam noſtri ad ſua monaſteria protinus repedauerunt.

II. CÆterum dicto anno 1443. Eugenius ſub finem Septembris Romam veniens, tertiò noſtris iubet, vt Priorem cum alijs triginta canonicis quantocyus ad Vrbem mittant, quo illi nuncio accepto plurimum ſunt animis conſternati: putabant enim Pontificem ob difficultates iam compertas animum vel deſpondiſſe, vel ſaltem auertiſſe. ne tamen contumaces haberentur, in Generalibus Comitijs anni ſequentis, qui fuit 1444. ſic ab illis deliberatum lego. *Item deliberatum eſt, vt pro debito noſtro obediatur voluntati, & exhortationi Sanctiſſimi Patris, & Domini Noſtri Eugenij Papæ Quarti, qui vult, quod iterum reuertamur Romam ad monaſterium ſancti Ioannis in Laterano in præſenti mittantur quatuor Sacerdotes, & duo Conuerſi ad neceſſaria præparanda, deinde tempore opportuno mittantur reliqui.* Pro cuius decreti obſeruantia D. Nicolaum Bononienſem Priorem Lateranenſem eligunt, deſignatis alijs triginta canonicis ad iter paratis, ſed ipſum Priorem cum duobus tantum Fratribus cum literis excuſatorijs ad Pontificem mittunt, cum omni ſummiſſione ſuam ipſorum impotentiam ad tam graue onus ſubeundum oſtendentes, & à propoſito deſiſtere plurimum obſecrantes. quod audiens, contra illos excanduit, nec per triginta dies ad ſuam audientiam amplius admiſit. Verum officijs Venerabilium Patrum D. Arſenij, & D. Cypriani monachorum ſanctæ Iuſtinæ, ac D. Matthæi canonici ſancti Georgij in Alega, qui erant Pontificis cubicularij, tandem placatus, quippe qui bona de noſtris locuti ſunt. ſignificantes Conuentum canonicorum in Generali Capitulo iam deſignatum: ſed timuiſſe illos, periculo tam manifeſto ſeipſos exponere, Dominum Nicolaum Priorem, & ſocios accerſiri fecit, ſciſcitatusque, num Generale Capitulum Conuentum Romam mittendum ordinaſſet, ita factum reperit. Interim canonici ſeculares Laterani commorantes hoc audito, cum amicis Populum contra Pontificem erigere nituntur, aſſerentes, illum Romanos ab Eccleſia velle eijcere, vt forenſes introducat ad aſportandum capita Sanctorum Apoſtolorum. Quos Pontifex benignè ſatis allocutus, cum nec promiſſis, nec blanditijs flectere poſſet, tandem conuocato Conſiſtorio Cardinalium propoſitum mentis ſuæ de Lateranenſi Baſilica per canonicos noſtræ congregationis reformanda patefecit, quibuſdam contradicentibus. Sed maior pars Conſilium Pontificis probauit: quam ob cauſam expeditæ fuerunt literæ Apoſtolicæ, quibus munus viſitandi canonicos ſeculares duobus S. R. E. Cardinalibus fuit demandatum, ij fuerunt D. Thomas Epiſcopus Bononienſis, qui poſtea fuit Summus Pontifex Nicolaus V. & D. Petrus Barbo Venetus tituli S. Marci, qui poſtea fuit Pontifex, & Paulus II. nuncupatus, qui dictos canonicos viſitantes, cum omni priuatione dignos inueniſſent, illi per Pontificem vocati, ſponte in eius manibus ſuos canonicatus reſignauerunt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

His peractis, Pontifex de conſilio, & voluntate Cardinalium literas Apoſtolicas edidit in forma Bullarũ, quibus Lateranenſem Baſilicã cũ omnibus canonicatibus, beneficijs, capellis, bonis, & iuribus ſpiritualibus, & temporalibus canonicis regularibus noſtræ cõgregationis perpetuo regendam tradidit, iuxta mores, & laudabiles conſuetudines eiuſdem congregationis, & omnes canonicos noſtræ congregationis creauit canonicos eiuſdem Baſilicæ Lateranẽſis, & ab illa canonicos Lateranenſes deinceps vocari præcepit. Datæ ſunt literæ Apoſtolicæ 4. Idus Ianuarij anno 1445. quæ in libro Indultorum noſtræ congregationis legi poſſunt, quibus expeditis, miſſoque pro Conuentu canonicorum illos in poſſeſſionem dictæ Baſilicæ corporalem miſit. Primusque Prior, qui poſſeſſionem corporalem apprehendit, fuit D. Benedictus de Placentia an. 1445. electus; nam D. Nicolaus eo anno electus Epiſcopus Bononienſis, obijt Lucæ in æde S. Frigdiani.

Rurſus anno ſequenti aliam Bullam condidit, qua noſtros canonicos Frigdionarios ex compluribus authenticis documentis, & priuilegijs à ſe viſis, de veris antiquis, & originarijs canonicis Lateranenſibus exiſtere declarauit. & propterea noſtram congregationem non amplius S. Mariæ de Friſonaria, ſed Saluatoris Lateranenſis perpetuis futuris temporibus appellari præcepit. quod ne quis per inſtantiam, & contra veritatem ſcribere ſuſpicetur, præterquam quod inferius data opera monſtrabitur, eiuſdem Pontificis priuilegium hoc loco inſerere opportunum indicaui. quod eiuſmodi eſt, videlicet:

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Cum ad ſacratiſſimam venerandam Lateranenſem Baſilicam dirigimus oculos mentis noſtræ, & inter innumeras curas pro commiſſi nobis Chriſtiani populi ſalute deſuper imminentes, nos ad contemplandam diuina, & admirabilis Eccleſia ſanctitatem, celebritatem, & eminentiam religioſa meditatione conuertimus, tanta profectò ſacri loci veneratione, & deuotione mouemur, ac deducimur, tanta in Deum exultatione perfundimur, & ad ineffabilia ſacramenta, & tantarum virtutum admiratione diuinorum myſteriorum ſtupore afficimur, vt nullum Deo noſtro acceptabilius holocauſtum, & ſanctis Pontificibus miniſterium dignius Saluatori mundi credamus afferri, quam cœleſte in terris habitaculum, locum ſanctuarij, Eccleſiarum omnium clariſſimum lumen, & ſpeculum ſingulare, quod totus orbis miratur, & prædicat, ſtudioſius exornare, colere, omni cura, & pietate decorare, honoris titulo ſingulariter ſublimare, ac vt in ea maieſtas Altiſſimi diebus, ac noctib. puris mentibus, & deuotis obſequijs collaudetur, ac ſpirituali & temporali ornatu præclarè refulgeat, indefeſſam diligentiam adhibere: & quidquid virtutum Domino largiente donatur, in illius venerationem conſumere. Recolimus namque glorioſam huius ſanctæ Baſilicæ conſtructionẽ, quando à Chriſtianiſſimo inclytæ recordationis Conſtantino Auguſto in honorem Saluatoris noſtri mira pulchritudinis exſtructam, ac fundatam, & ſuis opibus, ac priuilegijs ditatam legimus, poſtquam per beatæ memoriæ Syluestrum Papam (ſicut per ſanctos Apoſtolos Domino reuelante cognouit) renatus fuerat fonte baptiſmatis, ex quo Conſtantiniana extitit appellata, in mentem venit ſacrati temporis grande priuilegium ante omnes Chriſtianæ fidei, & orthodoxæ Religionis Eccleſias; & poſtquã brachio Domini exercituũ ex alto, & de perſecutorib. parta victoria, eo loco primũ in ſublime ſe erexit vocabulum Chriſtianum, & in ſanctis altaribus lætantibus populis ſplendens vexillum Crucis effulſit. Et profectò non immeritò ex illius temporis memoria, & ſalutari infuſione lætitia in Eccleſiæ victorijs, & tranquillitate glorïantibus deuotis, lacrymæ nobis per ora diſtillant, & corporis, & ſpiritus lætitia in ſuaui gaudio cor noſtrum, & caro noſtra exultant in Deum viuum, ponimus ante oculos Saluatoris noſtri nomen in eo loco primum publicè veneratum, cuius gloria ſacra Baſilica extitit dedicata, quoniã virtutũ Domino dirigente operante liberè datũ eſt, Catholicas Eccleſias conſtrui, quod Imperialis iuſſio inhibuerat. inſpicimus diuinum locum apud ſacrum Patriarchium noſtrum, & celeberrimum Laterani palatium, vbi & Orbis Princeps, & iugis ſanctorum Pontificum columnarum Chriſti ſucceſſio habitauit, quo ex loco fidei orthodoxæ, & Chriſtianæ dignitatis veritas à ſanctis Pontificibus veris Spiritus ſancti organis toto orbe perſonuit; quæ in hoc extitit fundata principio, ac ſolidiſſimo, & ſublimi fundamento. Contemplamur mirabilia opera Dei, & ſanctificatum miraculis locum, quẽ ſanctus Syluester Chriſti ſacerdos nouo ſanctificationis, & chriſmationis oleo ante omnes Eccleſias diuino nomini dedicauit, quando imago Saluatoris noſtri cunctis cernentibus viſibiliter legitur apparuiſſe. quam deinde ſacram Baſilicam beatiſſimum Pontificem Gregorium multa operoſitate, & diligentia reformaſſe & ſacratis manibus conſecraſſe, traditum eſt. In mentem ſubit, quot martyres quot Pontifices, quot Sancti Dei, quot Chriſtiani Principes ſacrũ locum caſta mentis intentione calcauerint, quantos locus ipſe genuerit, & non indignè: quanto Eccleſiæ Dei locis alijs præſtantiores exiſtunt, tanto hæc Sacroſancta Eccleſia illis omnibus eſt ſublimior, & quidquid eſt in alijs ſanctitatis, refertur ad caput, ad cuius dignitatem, & merita paruum putamus omne, quod dicitur. Cernimus fidelium populorum ad hunc locum ſuperna illuſtratione concurſum, & ingentem charitatis & deuotionis ardorem, quo de toto Orbe conueniunt, & locum celebrant innumeræ Chriſtianorum turbæ. Sola illis ſacra cognitum, & venerabilẽ ſanctitate, & puritate fidei, & Religione Chriſtiana ſe ſere minus religionis habere exiſtimant, niſi Saluatorem mundi in illo admodũ loco, vbi primũ glorificatum eius nomẽ & Sac. Cathol. Religio extitit exaltata: & vnde cooperãte Domino ad terrã peruenit auditũ, vbi Dei & Chriſti Eccleſia nata eſt & adulta, martyrijs coronata. & per Religioſiſſimos Principes diuina clementia, potentia, & diuitijs maior effecta. & vbi Romanum Imperium ſub iugo Chriſti ob-

alluna

altum eſt, in eo ſacratiſſimo orbis loco Apoſtolorum capita nunc cum Chriſto regnantium venerabiliter requieſcunt: vbi ſanctitatis, & religionis eſt caput, vbi Saluatoris Apoſtolis mirabilis prædicatur, quorum alteri cœlorum claues, alteri magiſterium Eccleſiaſticæ eruditionis commiſit: vbi Chriſtiani Duces exercitus, & populi Dei per Euangelium genitores in præſtantiori Sanctorum corporum parte diuina myſteria, & habitaculum Saluatoris venerantur, & ornant. Sanctiſſimas, & venerandas Baſilicas, & Chriſtiani triumphi trophæa fulgentia, & præclara monumenta in eadem Vrbe veluti pretioſa Sacraria, quaſi ex lateribus aſſiſtere voluerunt loca glorioſa, vbi ſanguinem fudere pro Chriſto. quæ reſiduis ſacrorum corporum decore illuſtrantur, ipſos profecto parietes huius ſacræ Baſilicæ Sanctorũ meritis, ac huiuſmodi martyrum Chriſti piè credimus ſpiritaliter emanare cruorem, & Sanctorum Chriſti ſacrum refectam eſſe cineribus, & ad locum ſacrum Dæmones contremiſcere. Hic Angelorum præſidia, Sanctorum orationes gratiam Saluatoris abundantius impartiri, & peculiarius Spiritus ſancti adeſſe præſentiam minimè dubitandum eſt, & locum illum eſſe quem de toto Orbe Saluator elegerit (Sanctificauit enim tabernaculum ſuum Altiſſimus) vbi munda ſacrificia deuotarum mentium, orationes, ſanctas laudes, ac Sanctorum ſuorum triumphos in odorem ſuauitatis accipere. Decet igitur, vbi totius ſanctitatis eſt caput, vbi hærent terrena cœleſtibus, vbi eſt gratia magnitudo ſacratiſſima, holocauſta, & immaculata obſequia diuinæ maieſtati cum omni ſanctitate perſolui, & munda ſacrificia offerri diuino conſpectui. Hac igitur pia, & ſancta inſpiratione ducti, & domus Dei zelo ſoliciti ſacratiſſimi Pontifices prædeceſſores noſtri, illius ſecuti veſtigia, cuius perfecta, & ordinata ſunt opera, poſtquam venerabilem locum pro populi Dei ſalute, & ſummi Regis gloria decorauerunt, et ex theſauro Chriſti ſacratiſſimo inenarrabilibus & incomprehenſibilibus Indulgentijs, & diuinæ gratiæ largitate, & remiſſionum exuberantia ornauerunt, honorum priuilegijs ſublimarunt, & decorarunt titulis dignitatum: Diuinam in terris familiam Clericorum, qui religioſam vitam ducerent, & ad exemplũ naſcentis Eccleſiæ ſanctam inſtitutionem ſeruarent, quos canonicos regulares appellamus, & ſacrum inter clericos, & miniſtros Chriſti viuendi modũ in ſacrata Baſilica inſtituerunt, firmarunt, erexerunt, & perpetuo deputarunt: vt hi primæ in terris Eccleſiæ, & matris Sanctorum Apoſtolica prouidentia curam gererent, qui primorum Chriſtianæ Religionis Clericorum normam, traditiones, & inſtituta ſectantur. Huius profecto ſacri ordinis, & ſancti propoſiti, poſt ſanctos Apoſtolos, primum in Alexandrina Eccleſia Marcus Petri diſcipulus fuit inſtitutor, & conditor: ac glorioſus Doctor Auguſtinus Epiſcopus diuinis regulis & doctrina decorauit & ſanctæ memoriæ Vrbanus inſignis Martyr. & ſanctiſſimus Pontifex generalis decreti ordine reformauit: & Beatiſſimus Gregorius Auguſtino Anglorum Epiſcopo veluti plantationem ſacram in commiſſo ſibi populo præcepit inſtitui, & in Occidentis finibus ampliauit. Hi ſunt profectò, qui Sanctorum Patrum vitam probabilem imitantur, & Apoſtolorum inſtituta inſtinctu Spirit. S. renouant, qui ad exemplum illorum credentium conuenerunt in vnum, quibus erat cor vnum, & anima vna, qui Paſtoribus ſuis iuxta Eccleſiaſticas traditiones obediunt. Sicque hæc ſancta, & placens Deo inſtitutio antiquitus, & ab ipſis ferè primordijs obſeruata, extitit, & ſacram Baſilicam per dicti ordinis clericos per longa tempora ſanctè, & ſalubriter gubernatam fuiſſe certiſſima ſcientia, & veritate comperimus, & hoc euidentiſſimè atteſtantur innumerabilia documenta. Cũ autem hoc pium, & ſalutare inſtitutum mundo in maligno poſito, ex antiqua hoſtis inuidia fuerit perturbatum, & per fœlicis record. Bonifacium Octauum prædeceſſorem noſtrum quadam illius temporis malitia conſideratione immutatum, & per ipſum Patrum termini contra diuina præcepta tranſlati noſcantur, & amotis Regularibus Canonicis ſecularium Clericorum, & Canonicorum fuerit dicta Eccleſia cura, & gubernationi commiſſa, & dignitatum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, & beneficiorum erectio, inſtitutio, deputatio, & fundatio celebrata: certis etiam tunc expreſſis cauſis, quæ diuina clementia cum omnibus in illa immutatione narratis noſtris temporibus omnino nunc ceſſant, & ceſſare amplius futuris temporibus Domino largiente ſperantur: & ex præfata immutatione ſancta Baſilica plurimum ab illa ſancta inſtitutione in ſacro cultu, diuinis officijs, & ſacroſanctis myſterijs, ac in ſpiritualibus, & temporalibus deformata, & paſſa fuerit detrimenta quamplurima: & vbi prius religio, & honeſtas cum bonorum temporalium vbertate florebat, vix ſaltem veſtigium potuerit bonorum temporalium apparere, & habitaculum Domini quadam ſpirituali, & temporali ſqualleret ſolitudine. Nihil amplius noſtræ mentis, noſtris affectibus, noſtræq́ ſaluti, & humeris imminere conſpicimus, quam vt priſtinum, ſanctum, & diuinum opus, primam ſcilicet inſtitutionem reparemus, Patrum terminos reponamus, & quaſi tacenti manum porrigentes, ſanctam Eccleſiam Lateranenſem ad primæuum ſtatum, & ordinem reducamus. Non profecto minoris exiſtimamus mercedis, & meriti vitam hanc, & ſanctam conuerſationem primitiuæ Eccleſiæ, quæ decaleſcente feruore fidelium iam penè defluxit, inſpirante, & proſequente diuino Spiritu renouare, quam aliorum ſacrorum ordinum Religiones ampliſſimè per diuinam miſericordiam frequentes, & florentes eiuſdem Spiritus perſeuerantia cuſtodire.

Nos igitur, qui licèt immeriti, B. Petri reſidemus in loco, & prout nobis diuina clementia poſſe, & ſcire donauerit, Romanæ Eccleſiæ ſanctitati, honori, & gloriæ, & ſub religione viuentium ſalutari propagationi, & ampliationi paternis ſtudijs efficaciter intendimus, quique ante Apoſtolatum noſtrum (vt conſcientiæ noſtræ teſtis eſt Deus) dum adhuc eſſemus in minori officio conſtituti, ſpecialem ad hanc venerabilem Eccleſiam deuotionem geſſimus, & continuè ſpirituali exultatione cecinimus cum Propheta: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: & Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiuit, & deficit anima mea in atria Domini: Et poſt hæc ex

ſpeciali Apoſtolatus officio huic Eccleſiæ noſtræ exiſtimus debitores, per quam datur, vt inuigilare, & præeſſe cæteris omnibus debeamus. Conſiderantes enim meritò ſalutem expetere, qui Saluatorem toto corde venerantur: ac non dubitantes, quòd ſi religioſos paterna benignitate proſequamur, noſtris opportunitatibus clementem Deum reperiemus. Poſt deliberationem prouidam, quam cum fratribus noſtris diligenter habuimus, ad laudem omnipotentis Dei autoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia, pro Eccleſiæ Dei, Catholicæ fidei, & Religionis Chriſtianæ honore, & Saluatoris noſtri gloria, & pro publica vtilitate, & animarum ſalute, & dictæ Lateranenſis Eccleſiæ ſtatu, veneratione, commodis, & honore, præfatam ſacroſanctam Baſilicam ad primam inſtitutionem, & primæuum ſtatum reducimus, & reponimus.

Vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam ibi noſcitur inſtitutus, perpetuis futuris temporibus in dicta venerabili Baſilica vigeat, & inuiolabiliter obſeruetur. Ac decernimus, & ordinamus, & perpetua ſtabilitate firmamus, vt præfata Baſilica per præfati ordinis clericos in perpetuum gubernetur. illam quoque dictorum regularium clericorum, & canonicorum curæ, gubernationi, adminiſtrationi, & pleniſſimæ diſpoſitioni cum omnibus ſpiritualibus, & temporalibus bonis committimus, concedimus, & largimur. Sit ibi religioſorum clericorum ſacer Conuentus, qui Angelicam in terris agentes vitam, in diuinis laudibus, diebus, ac noctibus perſeuerent: & nihil aliud cogitent, niſi quod ad Domini pertinet ſeruitutem, & in lege Domini indefeſſa meditatione verſentur. Pariterq́; autoritate Omnipotentis Dei, & ex Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſeculares clericos & canonicos, ac eorum regimen, curam, gubernationem, & inſtitutionem ex nunc ab eadem Baſilica amouemus, & ex abundantiori Sedis Apoſtolicæ prouidentia tollimus, extinguimus, remouemus, ac ſupprimimus, illiusq́; Eccleſiæ regiminis ſeculares clericos, canonicos incapaces efficimus, & Bonifacij prædicti inſtitutionem, ordinationem, immutationem, & renouationem, & cætera præmiſſa conſtituta qualibet, & decreta cum omnibus inde ſecutis, ac ſi præſentibus de verbo ad verbum inſerta eſſent, caſſamus, tollimus, reuocamus, & annullamus: & quaſcunque Eccleſiaſticas dignitates, officia, canonicas præbendas, beneficia, capellas, ſiue altarium beneficia quomodocunque, & à quibuſcunque etiam ſecularibus perſonis inſtituta, & per quoſcunque etiam S. R. E. Cardinales regi conſueta, & quidquid ex immutatione prædicta inſtitutum, & ſubſecutum extitit, ex nunc ſupprimimus, abolemus, & extinguimus. necnon dignitatum, officiorum, præbendarum, beneficiorum, capellarũ, ſiue altarium prædictorum bona, iura, fructus, redditus, & prouentus ad commune patrimonium illius Baſilicæ dictis regularibus canonicis in perpetuum deſeruitura reducimus, appropriamus, & incorporamus. Præſentes quoque ſeculares canonicos, qui decem duntaxat numero ſuperſtites exiſtunt, ac clericos, & beneficiatos prædictos autoritate, poteſtate, & ſcientia memoratis, ex cauſis prædictis, & alijs multiplicibus, quas ex certa ſcientia noſtra firmiſſima veritate comperimus, & didicimus, à dicta Eccleſia, officijs, beneficijs, canonijs, præbendis, iuribus, & bonis prædictis amouemus, & nihilominus iuris vllis futuris temporibus in prædictis habere volumus, autoritate & poteſtatis Apoſtolicæ plenitudine, decernimus, & ſtatuimus: largiente Domino circa eorum ſtatum, & ſalubrem prouiſionem, quantum à Deo datum fuerit, viriliter prouiſuri.

Quia verò diuina miſericordia ſub regularium canonicorum propoſito deuotas Deo plures familias, cœtus, conſortia, congregationes, & Ordines habet Chriſtiana religio, & ſanctam conuerſationem clementia Saluatoris noſtris temporibus multiplicare dignata eſt, nos in huius ſancti operis inſtitutione, & ad tantæ rei magnitudinem ad Saluatorem noſtrum direximus noſtræ meditationis intuitum; & piè conſiderantes, & diutinis ſedulis ſtudijs reuoluentes, ad nouellam in vinea Domini plantationem, religioſam familiam Dei, congregationẽ de Friſonaria nuncupatam, quæ ſub eadem D. Auguſtini regula Altiſſimo militãtes, & ſacram religionem, prout certè comperimus, deuota puritate ſeruantes, in ipſius regulæ vigore, & Ordinis diſciplina Saluatori poſſime famulantur, & Religioni dediti, in carne, non ſecundũ carnem vinẽtes, in gratiarum benedictionibus quotidie multiplices. & vberes fructus in agro Dominico Spiritu ſancto miniſtrante afferre noſcuntur, reſpeximus, & mentem noſtram diuina inſpiratione conuertimus.

Autoritate igitur Apoſtolica, ſcientia & poteſtate, prædictis ordinem, & congregationem prædictam in dicta Eccleſia conſtituimus, ponimus, erigimus, & deputamus: & ſacroſanctam Baſilicam cũ omnibus ſuis temporalibus, & ſpiritualibus bonis, mẽbris, iuribus, iuriſdictionibus, priuilegijs, exemptionibus in perpetuum dictæ congregationi concedimus, committimus, & eorum curæ, & adminiſtrationi tribuimus, & donamus, & illi tenendam, poſſidendam, regendam, & gubernandam largimur, appropriamus, & incorporamus, donamus, & tradimus; vt ſub præfatæ congregationis iure cunctis futuris temporibus permaneat. Ac ſtatuimus, & decernimus, vt propria deinceps religio, & dictæ Eccleſiæ Originalis ordo, & inſtitutio habeatur, ac eorum omnia ea liberè, & propria autoritate accipere, & apprehendere, & fructus, ac prouentus in ſuam vtilitatem conuertere valeant, ex noſtra permiſſione concedimus. Capitulum quoq; & Conuentũ, prout regulares canonici ante immutationem prædictã, & ſeculares poſt habuiſſe noſcuntur, cum omnibus iuribus, & priuilegijs habeãt.

Decernimus prætereà, ac ſtatuimus, vt deinceps omnes dictæ congregationis Conuentus, & loca ab huiuſmodi S. Baſilicæ titulo, & totius congregationis capitis nomen accipiant, & SALVATORIS CONGREGATIO appelletur, & ſingulos dictæ congregationis canonicos, vbicunque Domino ſeruientes, huius Baſilicæ clericos, miniſtros, & Religioſos, ac de ipſius Capitulo gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs cenſeri decernimus, ac ibidem ſummi Regis laudes, obſeruationes, gratiarum actiones, & quotidianas preces, ac ſacrificia pro Chriſtiani populi, & Romanæ Eccleſiæ ſalute deuotis cordis, & puriſſimis mentibus offerant.

Mona-

Monaſterium inſuper, & clauſtrum, quod apud dictam Eccleſiam pro tanta rei inſtitutione, & Saluatoris honore, ac noſtra ſalute magnis expenſis, oneribus, & ampliſſimis ſtructuris à fundamentis ædificari fecimus, & iam ferè multa operoſitate conſummatum eſt, eorum vſibus deputamus, concedimus, & dictæ Baſilicæ bona præfata, præſentia & futura dictæ congregationis canonicis in perpetuum concedimus, & donamus, vt eorum vſibus in communi deſeruiant. Viuant ſub Priore suo in canonico ordine, ſalutarem religionem, & obſeruantiam regulæ, vt ſanctos decet, obſeruent, copioſo, & celebri congregationis conuentu, & ſacro conſortio, qualem iam noſtris manibus ibidem introduximus, deputauimus, & diuinis obſequijs mancipauimus, & ſecundum prædictam regulam, & ipſius congregationis ſacros mores, & ſalubria inſtituta laudabilem, & Deo deuotam conuerſationem, & vitam agant.

Necnon omnes libertates, immunitates, exemptiones, dignitates, priuilegia à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris ſiue per Priuilegia, vel alias Indulgētias Eccleſiæ Lateranenſis Capitulo, Conuentui, & ipſis clericis, necnon dictæ congregationi de Friſonaria conceſſas, ſiue à Regibus, Principibus, & alijs Chriſti fidelibus Eccleſiæ præfatæ largitas, dictæ Eccleſiæ Lateranenſi, & Capitulo, & Conuentui, & ipſis regularibus canonicis confirmamus, concedimus, donamus, & autoritate Apoſtolica communimus. Statuentes Apoſtolica autoritate, & per Saluatoris mundi miſericordiam, & per Apoſtolorum Petri, & Pauli merita glorioſa, & ſub diuini obteſtatione iudicij, vt nullus hominum eos inquietare, turbare, vel impedire præſumat, vel prædicta ad Dei laudem, & gloriam inſtituta, ſtabilita, perpetua autoritate firmata immutare, ſed vt omnes roborare, cuſtodire, & inuiolata ſeruare ſatagant à miſericordiſſimo Deo, & Saluatore noſtro benedictionis gratiam conſequantur.

Ac volentes, & eadem autoritate decernentes, quod ſi forſan aliquid contra præmiſſa, vel aliquid præmiſſorum per nos, vel Sedem Apoſtolicam in poſterum concedi, ordinari, vel immutari contingat, niſi de præſentibus de verbo ad verbum in literis huiuſmodi mentio fieret ſpecialis, illud, & quidquid ſecus factum fuerit, etiamſi motu proprio, vel ex certa ſcientia, vel quibuſcunque alijs clauſulis emanauerit, irritum ſit, & inane, nullamque obtineat roboris firmitatem. decernentes inſuper ex nunc, nullius roboris, vel momenti, ſi ſecus à quoquam quauis autoritate ſciēter, vel ignoranter contigerit attentari.

Cùm autem nos, qui ſemper iſtud in votis geſſimus, & inter plurima, quæ pro Chriſtianæ Catholicæ fidei, & Religionis honore, & ampliatione, & diuini cultus, & Religionis ſalutari propagatione, & Romanæ Eccleſiæ gloria per nos, licet immeritos, diuina clementia noſtris temporibus operari diſpoſuit, hoc ſalutare opus, & ſanctam reformationē nobis creditam, & reſeruatam fuiſſe credimus, & cognouimus, circa præmiſſa ſolicitis, & efficacibus ſtudijs intendentes, quibus ſalutaris feruor ex ſancto deſiderio ſemper creuit, per alias noſtras literas ſub Dat. Florentiæ 8. idus Februarij Pontificatus noſtri anno nono, diſpoſitiones alias ordinauimus, & ſucceſſiuè per alias literas noſtras Dat. Romæ apud S. Petrum Calend. Maij Pontificatus noſtri anno 14. & per alias literas ſub Dat. Romæ apud ſanctum Petrum 4. Idus Ianuarij, Pontificatus noſtri anno 15. ſecundum quod expedire videbatur, plura circa hæc reformauimus, quarum vigore Altiſſimo concedente, quamplurima huic præſenti noſtræ plenæ, & perfectæ ordinationi, & conſtitutioni, & diſpoſitioni accommoda, & vtilia tam circa dictorum canonicorum regularium poſſeſſionem, quam adminiſtrationem, & plura alia tam per dictos canonicos, quam per alios de mandato noſtro geſta, & facta ſunt: illas omnes, cum omnibus inde ſecutis, quatenus huic noſtræ præſenti ordinationi conueniunt, approbamus, & illis per hanc noſtram pleniorem, & perfectiorem diſpoſitionem adijcimus. In cæteris autem vel contrarijs, vel quæ huic minimè conuenirent, tollimus, & caſſamus, & hanc plenam, & perfectam, & integrā, firmam, & illibatam ordinationem eſſe volumus, & decernimus. Non obſtantibus dicti Bonifacij inſtitutione, & immutatione prædictis quacunque firmitate &c. roboratis, ac priuilegijs per Sedem Apoſtolicam dictis ſecularibus canonicis beneficiatis, capitulo, dignitatibus, & officijs prædictis, vel ipſi Eccleſiæ quomodocunque conceſſis, & quocunque robore munitis, necnon alijs Apoſtolicis, & dictæ Eccleſiæ conſtitutionibus iuramento, vel alia firmitate roboratis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reductionis, repoſitionis, conſtitutionis, ordinationis, firmationis, commiſſionis, conceſſionis, largitionis, amotionis, extinctionis, ſuppreſſionis, caſſationis, reuocationis, annullationis, abolitionis, appropriationis, incorporationis, inſtitutionis, poſitionis, erectionis, deputationis, tributionis, donationis, confirmationis, caſſationis, communitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſo temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotētis Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ anno Incarnationis Dominicæ 1446. decimo octauo Calend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno 16.

Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Georgius tit. S. Anaſt. presbyter Cardinalis de Fliſco manu propria ſubſcripſi.

Ego B. Baſilicæ SS. XII. Apoſtolorum presb. Card. Nicen. manu propria.

Ego Antonius tit. S. Chryſogoni presb. Cardin. manu propria.

Ego Io. tit. S. Laurentij in Lucina presb. Cardin. manu propria.

Ego G. tit. S. Martini in montibus presb. Cardin. ſubſcripſi.

Ego Ioan. tit. S Mariæ trans Tyberim presb. Card. manu propria.

Ego Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaſo presb. Card. Aquileg.

Ego Dominicus tit. S. Crucis in Ieruſalem Cardin. Firmanus.

Ego Alphonſus tit. SS. Quatuor Coronatorum presb. Cardin.
Ego Henricus tit. S. Clementis presb. Card. Mediolan.
Ego Thomas tit. S. Suſannæ presb. Cardin. manu propria.
Ego Io. tit. S. Sabinæ presb. Card. manu propria.
Ego Proſper S. Georgij ad Velum aureum S. R. E. Diacon. Card.
Ego Petrus S. Mariæ nouæ S. R. E. Diacon. Card.
Ego Ioan. S. Angeli S. R. E. Diacon. Card.
Ego Franciſcus Epiſcopus Portuen. manu propria.
Ego Io. Epiſcopus Prænestinus manu propria.

Hæc Eugenius. ex quibus meritò corrigenda quæ Ioſephus Mozzagrugnus recens autor lib. 2. de rebus geſtis canonicorum regularium fol. 45. pag. 2. ſcribit, in Bulla Eugeniana non contineri originem canonicorum Frigdionariorum, nec reduci ſiue reſtitui canonicos Frigdionarios ad Lateranenſem Baſilicam, ſed totum ordinem canonicorum regularium in vniuerſum, qui cū eſſet in multas familias reformatus, in familia Frigdionaria introducitur in Eccleſiam Lateranenſem, ſi enim de illorum origine non loquitur, quid illa Pontificis verba ſonant: *Huius profectò ſacri Ordinis, & ſancti propoſiti poſt ſanctos Apoſtolos primum in Alexandrina Eccleſia Marcus Petri diſcipulus fuit inſtitutor, & conditor? &c.* Dicet, loqui Pontificem de origine totius Ordinis in vniuerſali, non de origine congregationis Frigdionariæ. At ſi ſub ordine canonico in vniuerſali non comprehenditur origo iſtius congregationis in particulari, cur dicit ſe velle, aut voluiſſe reducere canonicos Frigdionarios ad illam Eccleſiam, vt ipſam reduceret ad ſuum ſtatum primæuum, & conſtitueret in ea clericos, qui erant ordo illius Eccleſiæ originalis? Dicet enim ſtatim aliquis: hi Frigdionarij non ſunt de illis originarijs clericis à D. Marco, ſiue à ſanctis Apoſtolicis inſtitutis, ſed nuper in monaſterio Frigdionario fuerunt inſtituti. Quare aut falſum dicit in verbis conſequentibus, ſe velle reducere ad Lateranenſem Baſilicam illum ordinem, qui erat eiuſdem Eccleſiæ primæuus, & originalis: aut de origine canonicorum Frigdionariorum agit in præcedentibus, cum dicit: *Huius profectò ſacri Ordinis &c.* Deinde ſi non ipſi Frigdionarij ad Lateranenſem Baſilicam fuerunt reducti, ac illi reſtituti, quinam alij? an Germani, an Galli, Hiſpani, Hyberni? certum enim eſt aliquos fuiſſe reſtitutos, & nulli alij demonſtrari poſſunt, præter Frigdionarios. Dicet reſtitutus eſt ordo canonicus in vniuerſum. Sed quid eſt vniuerſale ſine ſingularibus? Certè actus iſte reſtitutionis cum ſit particularis, & practicus, circa aliquam particularem congregationem, non circa vniuerſale abſtractum exercitus fuit; & nulla alia congregatio, præter Frigdionariam, demonſtratur, circa quam contigerit illum exerceri. Sed veritas huius aſſertionis ex dicendis in ſequenti capite planior fiet.

CAPVT VIGESIMVM SECVNDVM.

Canonicos Frigdionarios Eccleſiæ Lateranenſi per Eugenium reſtitutos fuiſſe verè, & propriè de antiquis Canonicis Regularibus Baſilicæ Lateranenſis, & per reformationem factam in Monaſterio Frigdionario nullam nouam Congregationem fuiſſe inſtitutam.

QVod non deſint Autores, complura de noſtra congregatione falſa, ficta, & fabuloſa ſuis in libris exarantes, quæ licet ante centum annos, & amplius, coram nonnullis S. R. E. Cardinalibus maturè diſcuſſa, & reiecta, necnon in cauſa præcedentiæ inter nos, & Ven. Monachos congregationis Caſſinenſis coram alijs S. R. E. Cardinalibus per procuratores partis aduerſæ millies allegata, inculcata, & ab eiſdem Cardinalibus, immò à Summis Pontificibus paruipenſa, contempta, & reiecta: nihilominus ex libris allegationum eiuſdem partis aduerſæ, aut verius ex apologijs, & famoſis libellis Ambroſij Coriolani, Pauli Bergomenſis, & ſimilium diligentiſſimè collecta ſuis libris denuo inſerere, & contra literas Apoſtolicas denuo in vulgus ſpargere non timent, aſſerentes, canonicos in monaſterio Frigdionario reformatos non fuiſſe verè de illis antiquis canonicis Lateranenſibus à B. Auguſtino, immò à ſanctis Apoſtolis inſtitutis, ſed in ipſa reformatione Frigdionaria tramitem ſucceſſionis ab antiquis canonicis deductum interciſum, nouamque congregationem ab antiqua Lateranenſi longè diuerſam per quendam Fratrem Iacobum Conuerſum ordinis Prædicatorum Apoſtatam, & refugam inſtitutam. Compellor hic loci, Lector Beneuole, ſubſiſtere, tramitemque narrationis paulullum intermittere, Scholaſticum interim acturus, oſtenſurusque, ſi Diuis placet, in meridiana luce veritatem. 1.

Quòd nimirū in reformatione Frigdionaria nulla noua congregatio fuerit instituta, nec trames antiquorū canonicorū vllatenus interciſus: ſed canonicos Frigdion.

reſor-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

reformatos, & Laterani per Eugenium reſtitutos canoniſſe verè, & propriè de antiquis canonicis Lateranenſibus à beato Gelaſio, vel Auguſtino, vel Apoſtolis inſtitutis, & ex illis cõtinuata ſucceſſione ſpiritualiter propagatis, & propterea nomen, ac titulum canonicorũ Lateranenſium ipſis Frigdionarijs reformatis non tam indulgentia Romanorum Pontificum nuper conceſſum, quam iure ſucceſſionis per eoſdem Pontifices reſtitutum.

II. HAnc autem veritatem, quam nullus negare poteſt, niſi rei, de qua nunc agimus, ignarus, vel oculis liuore ſuffultus, triplici genere demonſtrationum ſic probo. primò quidem rationes ſecundò autoritate Doctorum, & Hiſtoricorum. tertiò decretis, & definitionibus Romanorum Pontificum.

Prima ratio ſumitur à loco reformationis, quę ſic deducitur. Canonici antiqui Frigdionarij ante reformationem erant de veris, & legitimis canonicis Lateranenſibus, hoc aſſumptum probo dupliciter. primo quia veteres Frigdionarij erant de antiquis canonicis per B. Frigdianum inſtituti, vt ſupra c. 6. oſtendimus: Canonici verò in Eccleſia Lucenſi per B. Frigdianum inſtituti erant de canonicis Lateranenſibus: nam ipſe B. Frigdianus factus fuit Epiſcopus Lucenſis ex canonico Lateranenſi; qui ad Epiſcopatum euectus canonicos regulariter viuentes more Lateranenſium in Eccleſia Lucenſi ſtatim plantauit. ſecundò quia veteres Frigdionarij erant eiuſdem prorſus inſtituti cum canonicis S. Frigdiani: nam vacãte Prioratu monaſterij æque ſuos Priores de gremio Capituli S. Frigdiani, vel alterius monaſterij congregationis Frigdianæ, ſicut ex ſuis canonicis eligebant, vt ex forma electionũ, quæ ante reformationem per illos ſunt factæ, quarum ſupra cap 7. meminimus, ſatis liquet At S. Frigdiani canonicos cum antiquis Lateranenſibus eiuſdem prorſus fuiſſe inſtituti, præter ea, quæ libro ſuperiori cap. 45. & hoc eodem libro cap. 4. tradidimus, probabimus inferius ex compluribus literis Apoſtolicis. Subinfero nunc Minorem. Sed canonici reformati circa annũ 1401. in monaſterio Frigdionario ijdem prorſus fuerunt, & ſunt cum antiquis loci canonicis ante reformationem: nam conſtat, quidquid nonnulli gratis remurmurent, canonicos regulares ſaltem ab Alexandro IV. vſque ad annum 1401. continuata ſucceſſione in dicto monaſterio manſiſſe, vt ex ſupra deductis patet, ac in eodem monaſterio tempore reformationis quinque canonicos ſuperſtites fuiſſe, quorum vnus poſt reformationem nomine Frater Ioannes anno 1406. fuit Prior monaſterij, vt patet per inſtrumentum inſtitutionis primi Prioris Caſoretani ſupra relatum. Ergo de primo ad vltimum canonici Frigdionarij, reformati, fuerunt, & ſunt verè de primis antiquis canonicis regularibus Lateranenſibus, & non per ſolam indulgentiam Pontificis ſic denominati.

III. SEcunda ratio ſumitur à conditionibus neceſſariò requiſitis ad fundandam congregationem nouam. nam ſi canonici Frigdionarij non ſunt de antiquis canonicis dicti monaſterij, & conſequenter de Lateranenſibus, ſed noua congregatio per Fratrem illum Iacobum inſtituta, & ab antiquis diuerſa, vt nonnulli calumniantur. quæro à ſic dicentibus, quanam autoritate prædictus Frater Iacobus id fecerit, an propria, an Romani Pontificis? Si propria. non ergo Religio, ſeu congregatio approbata, ſed potius reprobata, & illius autor excommunicatus per Extrauagantem Ioannis XXII. quæ incipit: *Sancta Romana*. referente Panormitano in cap. finali, de Religioſis domibus, & Syluestro in verbo Excõmunicatio 9. num. 45. & ita etiam ſentiunt prædicti autores, & Angelus in verbo Excommunicatio 7. caſu 22. & Nauarrus in Manuali cap. 27. n. 127. licet contrarium quoad pœnam excõmunicationis ſentiat Suarez in tomo de Cenſuris diſp. 23. de excommunicatione ſect. 4. num. 20. poſt Caietanum. Et quidquid ſit de excommunicatione, certum eſt, Religionem propria autoritate inſtitutam eſſe reprobatam cap. de Nimia. de Religioſis domibus. & cap. Religionum. eodẽ titulo lib. 6. Vt quid igitur congregationem reprobatam Romani Pontifices, Imperatores, Reges, & Principes tot priuilegijs muniuerunt? Abbatijs, & alijs beneficijs, & bonis temporalibus ditauerunt? Si autem dicatur, publica Pontificis autoritate illam fuiſſe inſtitutam proferatur nobis diploma Pontificis, nos enim illud nunquam vidimus, ſed nec aliquis ex aduerſarijs illud nobis monſtrauit. Dicetur, congregationem ab illo Fr. Iacobo inſtitutam, poſtea per Gregorium XII. probatam. Verùm iſta Gregorij XII. probatio vbi eſt, & quibuſnam literis continetur? nos enim duo, vel tria ad ſummum Priuilegia per hunc Sũmum Pontificem canonicis Frigdionarijs tributa legimus Primum datum Romæ apud S. Petrũ pridie nonas Iulij Pontificatus ſui anno primo, ſcilicet anno 1407. D Benedicto Ariminenſi ſuo antea familiari directum, per quod Prioratum S. Leonardi prope Veronam illi regendum committit, & reformandum. Secundum datum ibidẽ eodem anno 1407. per quod canonicos Frigdionarios liberat ab exactionibus & contributionibus. Tertium datum Lucæ 5. Calend. Maij Pontificatus ſui anno ſecundo, directum Prioribus, & monaſterijs S. Leonardi apud Veronam, & S. Mariæ de Friſonaria, in quibus congregationẽ, ſiue inſtitutionem approbatam ſupponens, priuilegia, & beneficia canonicis Frigdionarijs ſic inſtitutis elargitur. de ipſa verò confirmatione, ſiue approbatione nec vnum verbum habet: nec aduerſarij aliud Gregorij priuilegium proferũt. Quare quod de confirmatione congregationis Frigdionariæ facta per Gregorium XII. comminiſcuntur, gratis aſſerunt, & gratis negari debet.

Tertia

IV. TErtia ratio ſumitur ex tempore ipſius inſtitutionis. nam qui dicunt, nos à prædicto Fratre Iacobo nuper inſtitutos, fatentur dictam inſtitutionem factam alij ſub Gregorio XII. alij tempore Conc. Piſani, alij ſub Ioanne XXIII. alij ſub Martino V. quæ ſententiarum varietas, & inconſtantia ſola ſufficiens eſt, ad illarum falſitatem retegendam, cum nõ minus cũ ſeipſis more Philiſtinorũ, quam cum veritate pugnent. nam quomodo potuit hæc congregatio ſub Greg. XII. vel tempore Concilij Piſani primitùs fuiſſe inſtituta, quam ſcripturis authenticis ſupra c. 10. redditis conſtat, ante Greg. XII. Pontificatum iam duo monaſteria reformata obtinuiſſe, alterum S. Mariæ Frigdionarium, alterum S. Mariæ Caſoreti prope Mediolanum?

Quarta ratio ſumitur ab identitate profeſſionis, & habitus. nam canonici Frigdionarij reformati conueniunt cum antiquis Frigdionarijs, & Lateranenſibus in profeſſione, & habitu, cum habitus antiquorum canonicorum fuerit veſtis linea, quam ſub cappa deferebant, à parte anteriori aperta, vt notatur in Clementina prima de electione. in verbo habitus, & fusè tradidimus lib. 2. cap. 8 & 69. quem conſtat eſſe habitum canonicorum in monaſterio Frigdionario reformatorum. nam quod de ſcapulari nigro ab illo Fr. Iacobo aſſumpto & poſtea dimiſſo, vel in almutias conuarſo Ioannes Baptiſta Signius, & Ioſephus Mozzagrugnus Æſopi fabulã de cauda vulpeculæ renouantes, comminiſcuntur, pace illorũ fabulæ ſunt, & næniæ potius contemnendæ, quam ratione aliqua redarguendæ.

V. SEcundò principaliter probari poteſt hæc veritas autoritate, & ſuffragijs omnium doctorum, & Hiſtoricorum de hac re ſcribentium, pauciſſimis exceptis, partibus in cauſa formalibus exiſtentibus, & in odium noſtræ congregationis, potius quam in veritatis obſequium ſcribentib. qui noſtros Frigdionarios de veris antiquis canonicis Lateranenſibus eſſe fatentur, & pro talibus agnoſcunt: & propterea primum locum inter omnes regularium ordines vltrò illis ac libentiſſimè concedunt, quorum primus ſit B. Antoninus Archiepiſc. Florentinus, qui noſtræ reformationis initium optimè nouit, cum vixerit temporibus Martini V. Eugenij IV. & Nicolai V. & nonnullos ex noſtris primis reformatorib. forſan vidit, & allocutus fuit. Hic enim in Summa Hiſtor. par. 2. tit. 15. cap. 16. in fine ſic ait: *Circa annos Domini 1080. vt refert Vincentius in Speculo Hiſtoriali lib. 26. cap 51. poſt Sigibertum tempore Gregorij VII. Papæ, & Henrici Imperatoris, cœpit reflorere in Eccleſia B. Quintini Beluacenſis ordo canonicorum regularium, primum ab Apoſtolis, poſtea à B. Auguſtino Epiſcopo, & Doctore eximio regulariter inſtitutus, ſub Magiſtro Iuone venerabili eiuſdẽ Eccleſiæ Præpoſito, poſtea Carnotenſi Epiſcopo, qui poſt Iſidorum fecit compilationem antiquam decretorum. In diuerſis autem regionibus reperitur ordo, & modus viuendi diſperſus, de quo etiam habetur in iure notatum, vt extra de Statu monachorum, & canonicorum regularium cap. Quod Dei timorem. De iſto ordine fuerunt viſi inſignes viri, & Doctores, Hugo de Sancto Victore, & Riccardus de S. Victore, & Hugo de Foglieto, de quibus infra dicetur. Et cum in proceſſu temporis eſſet ſatis collapſus, reſtitutus ad vitam regularem circa annos Domini 1380. vt dicetur infra, & c. 23. §. 2. nam canonici regulares, qui dicuntur principium habuiſſe à Gemma Doctorũ D. Auguſtino, à regula ſua relaxati erant, & deformati ſed reformati à Domino mediantib. duobus viris ſciẽtia, & vita præclaris. & iam dilatati ſunt per Italiam in fratribus, & monaſterijs, degentes in regulari obſeruantia. & primus eorum locus fuit, & eſt prope Lucam, & dicitur Friſonaria, vnde congregatio illa, quæ ſub vno capite gubernatur, dicitur de Friſonaria, & Abbatiam Feſulanam poſſidẽt. Et poſt eos quidã alij Religioſi ordinis Eremitarum ſegregãtes ſe ab ipſo ordine, vt reſtrictius viuerent, ſumpſerunt ſtatum, & habitũ canonicorũ regularium B. Auguſtini &c.* Hæc D. Antoninus, qui ſatis apertè indicat, reformationem Frigdionariam non fuiſſe nouam inſtitutionem, ſed antiqui ordinis canonici per B. Auguſtinum inſtituti, & per B. Iuonem reformati, ac iterum relaxati reſtitutionem factam, non per vnum Conuerſum ordinis Prædicatorum Apoſtatam, vt quidam calumniantur, ſed mediantibus duobus viris, ſcientia, & vita præclaris, de quibus ſupra dictum fuit, & infra dicetur.

Scio locum D. Antonini à recenti Scriptore Ioſepho Mozzagrugno lib. 8. fol. 8. pag. 2. corruptum, dum ait, *Relaxatos poſtremo tempore generaliter canonicos regulares à ſua regula teſtatur idem Archiepiſcopus, cum poſtea intulit, reformatos mediantibus duobus viris ſub binas congregationes has, quas dehinc nouos ordines compellauimus impropriè ſane.* falſum enim eſt dicere D Antoninum illos duos viros præclaros reformaſſe ordinem canonicorum ſub binas congregationes: nam ille ſolũ dicit vnam congregationem de Friſonaria nuncupatam illos reformaſſe, vt legenti patebit. nã quod ſubdit: *Et poſt eos quidam alij Religioſi ordinis Eremitarum &c.* ſatis indicat, illos poſteriores, qui ex Eremitis ſtatum, & habitum canonicorum regularium aſſumpſerunt, diuerſos fuiſſe ab illis, per quos ordo canonicus mediantibus illis duobus viris præclaris fuit reformatus.

SEcundus eſt Fr. Iacobus Philippus Bergomẽſis ordinis Eremitarum, autor Supplementi Chronicorum, qui licet in prioribus editionibus ſuorum librorum de hac ipſa congregatione, & de toto ordine canonicorum regularium multa falſa, & contumelioſa ſcripſerit & in ſecunda editione anni 1502. alios errores addiderit: tamen in vltima recognitione, quam Supplementum Supplementi nuncupauit, impreſſa Venetijs anno 1506. admonitus præſertim VI.

per

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

per literas ab Auguſtino Ticinenſi, inter alia errata, quæ in dicto opere emendauit, quæ contra veritatem, & contra totum ordinem canonicum & ſpecialiter contra noſtram congregationem ſcripſerat, de veritate certior factus lib. 14. ſub anno 1407. ſequentibus verbis ſic retractauit.

Origo & procurſus canonicorum regularium, eorũq; adnoſtra vſq; tẽpora regularis obſeruantiæ continuatio.

Ordo Canonicorum Regularium ab Apoſtolis primũ inſtitutus, idemque à B. Auguſtino apud Hipponem Africæ vrbem diuinis inſtitutionibus decoratus, refloruit varijs poſtmodum temporum ſucceſsibus in Hiſpanijs, Gallijs, reliquiſq; per Orbẽ Regionibus, & per Italiam mirum in modum eſt profuſius dilatatus. Sed apud Burgundiam in Beluacenſi Eccleſia ſub magiſtro, ſanctoque viro Iuone eiuſdem Eccleſiæ Præpoſito ad priſtinam eiuſdem ordinis obſeruantiam efflorere cœpit 22. Imperij Henrici Quarti anno. Teſtis eſt Sigibertus in Chronicis, & Vincentius Hiſtorialis lib. Hiſtoriæ ſuæ 24. cap. 51. Hanc veritatem ſequitur, & refert Faſciculi temporum autor, & Venerabilis Antoninus Archiepiſcopus Florentinus 2. ſuæ Chronicæ parte tit. 15. & cap. 16. quod incipit: Circa annos Domini MLXXX. ſicut etiam id colligi poteſt ex ipſius B. Auguſtini ſermonibus de moribus, & communi vita clericorum. Quod & Romanorum Pontificum Canones, & Doctorum dicta certiſsima veritate teſtantur. Cæterum quoniam ſucceſſu in Italia, & apud cæteras quamplures nationes varij, temporum emergentibus caſibus, idem ordo multipliciter à Domino ſit reformatus, optimè teſtantur veraciſsima, & authentica librorũ teſtimonia. nã per ſanctiſsimum virum Frigdianum Lucenſem Epiſcopum, de quo magnus meminit Gregorius in Dialogorũ libro per Tuſciam, & per vniuerſam pene Italiam fuit ſparſus, & auctus. In Anglia quoque per Auguſtinum Anglorum Epiſcopum iuſſu, & mandato beatiſsimi Gregorij inſtitutus eſt, quod habetur in Decreto à Gratiano cap. Quia tua fraternitas 12. q. 1. In Gallijs etiam ante, & poſt longa tempora beati Hugonis, & Riccardi de ſancti Victore, atemque in Italia vſque ad tempora Beati Damiani apud Rauennam primum in canonica S. Mariæ in Portu, deinde per Italiam ab eo capite eſt diffuſus. Ipſe namque vir ſanctus clara ex familia de Honeſtis Rauennæ natus, prius apud Auelanæ locum Eremiticam duxit vitam. Deinde Epiſcopus Oſtienſis, & Cardinalis ordinatus tempore ſchiſmatis inter Cadoloum Epiſcopum Parmenſem, & Alexandrum II. pileo à ſe ſponte abdicato, ad Canonicam præfatam ſe tranſtulit, ibique poſt multa præclara librorum edita opuſcula, & pietatis magnificè geſta eiuſdem loci Prior ſanctè, pieque in Domino quieuit. Extant vſque in præſentiarum conſtitutiones ab eo editæ de communi vita regularium clericorum, & Paſchalis II. autoritate confirmatæ. Floruit idem ordo, & mirabiliter auctus tempore Benedicti XII. qui circa annos Domini 1342. ipſum ordinem priuilegijs, & conſtitutionibus ab ipſo approbatis decorauit.

Verum enim vero canonicus idem ordo in Hetruriæ regione florentiſsimæ agro Lucenſi apud canonicam S. Mariæ in æde Frigdionariæ fœlici religionis ſucceſſu à Domino eſt reparatus. de ipſa quidem Ordinis continuatione meminit idem Archiepiſcopus Florentinus eodem tit. & cap. 33. §. etiam flores apparuerunt in terra noſtra. nam vt idem teſtatur, & canonici regulares in loco prænominato olim ab Illuſtri Mathilda Comitiſſa condito, duobus mediantibus viris eiuſdem ordinis profeſsis vita, & doctrina præclaris circa hæc tempora à Domino ſunt reformati. & vſque hodie Abbatiam Feſulanam poſsident, ſub vno capite, & congregatione degentes. Sed verius di...untur canonici regulares D. Auguſtini, & congregationis Lateranenſis S. Saluatoris de Vrbe. At qui fuerint præfati duo viri, authenticis ſcriptis, & certa veritate compertum habetur. hi videlicet extiterunt eiuſdem ſanctæ regularis obſeruantiæ autores Domnus Leo de Carate, & Domnus Thadæus de Bonaſco, ſeu ſecundum quoſdam de Bagnaſco Papien. canonici ambo regulares Cœnobij S. Petri Papiæ in Cœlo aureo profeſsi: & ipſi Venerabilis Patris Bartholomæi ſacerdotis Dei præconis celeberrimi, ciuiſq; Romani de Columna conſilio, & hortatu ad præfatum locum ſe recipientes, ſanctam reformationem ſub regulari eiuſdem ordinis obſeruantia, & ſub altiſsima paupertate Dei cooperante gratia fundarunt. Siquidem Leo, qui ante Leonardus dictus eſt, dum præfati Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Prior exiſteret, & Iuris canonici doctor eximius, vir ſanctus, & quaſi alter Elias Dei ſpiritu feruens, per omnia certe probatus, Zelo arctioris vitæ ex præfato cœnobio ad eum locum reformandum, de conſenſu tamen Abbatis, & Conuentus gaudens ſe contulit. quod & publico ſuper hoc inſtrumento, rogato manu Ioannis de Piſcarijs Notarij, & ciuis Papienſis, eius exemplar vſque ad noſtra tempora penes quendam ciuem Papienſem de Vecbijs repoſitum eſſe dignoſcitur. Hunc itaque virum paulò ante præceſſerat Venerab. ſacerdos, & concanonicus eiuſdem cœnobij S. Petri præfatus Domnus Thadæus, qui diuino numine afflatus, & præfati ſacerdotis Bartholomæi ſuaſu anno Domini 1402. prius præfatam Frigdionariæ canonicã Vicarius, & ſubinde Prior nõ multo poſt dicti D. Bartholomæi & præſidentis coadiutor incredibili prouidentia gubernauit: cuius non longè poſt Priorali adminiſtrationi prælibatus Domnus Leo ſucceſsit anno ſalutis 1408. quo tẽpore idẽ Pater Leo Domni Vicentij Ianotti Prioris S. Frigdiani de Luca precatu nonnullos ex ſuis canonicis ad eiuſdem Eccleſiæ reformationẽ conceſſit, vt habetur in Archiuis S. Frigdiani ex inſtrumento rogato manu Ser. Raphaelis quondã Nicolai Benedicti de Luca. Igitur prænominati duo viri, quaſi duo candelabra rutilantia, eam Congregationem vitæ poſt modũ, & doctrinæ ſplendore mirabiliter illuſtrarunt. erat etiam apud Carthuſienſe cœnobium non longè ab eo Frigdionariæ loco diſtans Prior Ven. Pater Nicolaus de Albergatis, Bononienſis, poſtea Cardinalis tit. S. Crucis ab Eugenio IV. creatus. hic cognito ſanctorum virorum propoſito, eum ad locum eos ipſe perduxit: Siquidem eo in loco idem canonicus ordo per longa annorum tempora indefeſſe viguerat, quod & teſtantur eiuſdem loci antiqua Pontificum priuilegia. non longe vero poſt con-

tigit,

tigit, vt vnà cum Pontifice Maximo Gregorio XII. Dominus Gabriel Gondulmerius poſtea Eugenius huius nominis IV. eiuſdem Pontificis Gregorij ex ſorore nepos Cardinalis, dum ad Lucenſem Vrbem perueniſſet, huius ſancti propoſiti inclito comperto ſucceſſu, ſingulari admodum lætitia gauiſus eſt: nam dum antea Venetijs, & Patauij ad eiuſdem ſacras Bartholomæi Patris Conciones innumerabilis ferè populi concurſus haberetur, quamplures vtriuſque ſexus ex Patritio Veneto ſanguine iuuenes ad Chriſti ſuaue iugum conuertebantur, ex quorum numero idem Domnus Gabriel vnus erat, qui ſimul cum paucis Patricijs Venetis congregationi ſancti Georgij de Alega initium dederat. hic itaque Domnus Gabriel eidem Patri Bartholomæo filiali charitate deuinctus, ſancta illa ſocietate mirificè oblectatus, illius inſuper & loci patrocinio ſponte ſuſcepto, ſatis egit, vt locus ille ſacer ſub Sedis Apoſtolicæ protectione, Pontificique autoritate, & priuilegijs ampliſſimis muniretur, hæc ſiquidem ſancta Religio, eiuſdemque ordinis reformatio, licèt ab eo loco, vnde ipſius reformationis initium ſumpſerat, quandoque fuerit denominata: idem tamen Domnus Gabriel, poſtea Eugenius IV. initio Pontificatus Lateranenſem Eccleſiam, in qua per longa annorum tempora præfatum ordinem canonicum, teſtantibus Pontificum priuilegijs, peruiguiſſe conſtat, ad priſtinum eiuſdem ordinis ſtatum reducere volens, dictæ congregationis canonicis accerſitis, de conſilio, & conſenſu Dominorum Cardinalium, certa ſcientia, motu proprio, & autoritate Apoſtolica eidem congregationi mox ipſum locum reſtituit: ſicque incorporauit, vt deinceps præfata congregatio ab ipſa Eccleſia Lateranenſi perpetuis futuris temporibus denominaretur, & dictæ congregationis canonici de eiuſdem Baſilicæ capitulari gremio clerici cenſerentur, & eſſent. quod & idem fecit Nicolaus Quintus, ſed & Sixtus Pontifex huius nominis Quartus ſpeciali priuilegio, & decreto motu proprio voluit, & declarauit, vt ipſius congregationis canonici eodem quoque titulo perinde gaudeant, & perfruantur, ac ſi vt prius, dictam Baſilicam gubernarent. Cuius quidem ordinis nomen quum celeberrimum vbique locorum per totam Italiam prædicaretur, in eum clariſſimi generis viri ingreſſi, eumque ordinem verbo, & exemplo, atque doctrina plurimũ auxerunt, & conſeruarunt: qui non minus probitate, moribus, cæteriſque virtutum ornamentis, quam proſapia clariſſimi extiterunt: quorum etiam doctrinis ipſa Religio aucta, & illuſtrata fuit. Præcipuos tamen Paulum Veronenſem, & Timotheum eiuſdem Pauli ex fratre nepotem diuinorum eloquiorum vehementiſſimos, atque eruditiſſimos Dei præcones exiſtimo. Sed longè antea ab exordio dictæ congregationis habuit Ordo prædictus in primis Venerabilem D. Præfatum Bartholomæum Columnã præconem celeberrimum, & eiuſdem loci primatem Priorem habuit. inſuper D. Iacobum Bergomenſem de Aduogadris, in ſeculo Almericum, iuriſque conſultum periti ſſimum, qui & præfati Bartholomæi diſcipulus, non multo poſt dictæ reformationis initium ingreſſus, eam congregationem prædicando, moribus, vita, atque doctrinis plurimum decorauit. fueruntque eiuſdem D. Iacobi ſub Patris Bartholomæi diſciplina condiſcipuli, & Religione ſocij, eruditiſſimi viri D. Petrus de Rido Patauinus Ciuis, & D. Nicolaus de Curte Papienſis, viri certè regiminis cura præſtantes. Habuit & Titum Ferrarienſem, Nicolaum, & Cyprianum Bononienſes, Baſtianum, & Simonem Mediolanenſes, Philippum Vtinenſem, Raphaelem Placentinum, Iacobum Foroliuienſem, Dominicum Taruiſinum, Celſum, necnon Matthæum, & alterum iuniorem Timotheum Veronẽſes, quorũ primus cõplures edidit libellos, doctrina inſignes aduerſus canonici ordinis impugnatores, ſecundus elegantiſſimos à ſe libellos editos reliquit, tertius Philoſophus acutiſſimus, & Theologus eruditiſſimus magno pretio Patauij habetur, vita ſanctimoniaq; præcipuus. Habuit & Ioannem Vercellenſem de Aduogadris, Adeodatum, & Blaſium Vicentinos aliosq; viros integerrimos, & in declamationibus prædicatores illuſtres, atque alios complures in omni doctrina, eloquẽtia, & ſanctimonia percelebres.

Verùm quia de Canonicorum Ordine ſupra lib. 9. aliquid curſim diximus, non ab re paucahæc, quæ ſequuntur, poſt dicti libri impreſſionem ad noſtram notitiam nuper allata, clariori comperta veritate ſubnectimus.

Canonicorum igitur Ordo regularium D. Auguſtini, à quibus directè, vt diximus præfata congregatio continuatur, & ab ipſo Patre Auguſtino regularem ſumpſit inſtitutionem, nam, vt in dictis ſermonibus de Communi vita Clericorum ad verbum habetur, Clericos intra Epiſcopi domum habere curauit, & cum eis pariter ſecundum Apoſtolicam formam, quoad vixit, in communi degere voluit. Quibus omnibus placuit, vnum in Deo ſentire, & omnia in communi poſſidere. Et ibi inquit: Clericus duo profeſſus eſt, ſcilicet ſanctitatem, id eſt obedientiam, caſtitatem, & viuere in communi. Et vt tunicam lineam, & birrum, id eſt veſtem deſuper habitum, in communi geſtarent: quia & ipſe in communi acceperat. vnde inquit: nemo det birrum, aut tunicam lineam, niſi in communi, quia & in communi accepi. non decet hanc profeſſionem, non decet hos canones &c. Ideo in ſacris Canonibus regulares Latinè, qui & canonici à Canone Græcè appellantur, vt habetur de conſecratione diſt. 5. cap. in omnibus, vt clerici canonici canonicè viuant. gloſſa inquit: clerici canonici, id eſt canonici regulares. Et licet in habitu ſuperiori varijs in locis diuerſis reperiantur canonici: tamen, vt colligitur per Doctores in Capitulo. Dum qui. de Vita, & honeſtate Clericorum, diuerſitas iſta non diuerſificat ipſum ordinem in ſpecie penes habitum ſuperiorem, ſiue in forma, ſiue in colore, cum habitus ſuperior non ſit de ſubſtantia profeſſionis, ſed habitus interior, ſcilicet tunica linea, quæ eſt proprius, & legitimus canonicorum regularium habitus, & in eo propriè profitentur: ita omnino pulchre notatur ex gloſſ. Ioannis Andreæ in verbo habitus in Clement. prima de Electione. Et addit, quod varietas coloris in habitu ſuperiori non cauſat diuerſitatem ordinis ſeu Religionis canonicorum. Sunt ergo omnes iſti canonici, de quibus paulò ſuperius diximus, vnius eiuſdem ordinis, cum illis, qui habitu lineo Regulam

Auguſti-

Auguſtinianam profitentes, primum ab Apoſtolis in primitiua Eccleſia ſunt inſtituti, & per Auguſtinum regularibus conſtitutionibus ad communem regularem vitam reſtituti: vt etiam colligitur ex præfatis ſermonibus de Communi vita Clericorum, & conſtitutionibus, & decretis Romanorum Pontificum Benedicti XII. Eugenij IV. Nicolai V. & Sixti IV. & alijs authenticis ſcriptis, & approbatis Teſtimonijs exiſtentibus apud præfatæ congregationis Lateranenſis canonicos. Qui etiam Rauennæ canonicam S. Mariæ in Portu, Vercellis canonicam S. Andreæ, Mortarij canonicam S. Crucis. Venetijs canonicam S. Mariæ de Charitate, montis Belli, & Bononiæ canonicam S. Mariæ, & ſancti Ioannis in monte, aliiſq; in pluribus locis ex longæui, & immemorabilis temporis vſu præfatas canonicas ſub eiuſdem ordinis primaria inſtitutione fundatas, in priſtinum eiuſdem ordinis, & Regularis obſeruantiæ ſtatum Romanorum Pontificum priuilegijs fauentibus reſtituerunt, ac ſub eiuſdem ordinis continuatione reformarunt. Hæc omnia dictus Autor.

VII. NOn me latet Ioſephum Mozzagrugnum lib. 8. fol. 3. pag. 2. & fol. 32. pag. 2. ſuo, & ſuorum nomine Auguſtino Ticinenſi imponere, hunc locum ab ipſo Ticinenſi, & à noſtris pro commodo falſificatum, & deprauatum. Verùm ad imposturam, & calumniam abſtergendam ſola ipſius libri inſpectio ſufficere poteſt, qui non vno tantum in loco, vbi de canonicis regularibus agitur, ſed alijs innumeris à principio vſque ad finem eſt recognitus, & caſtigatus: vt non tam veteris libri noua editio, quam caſtigatio meritò dici poſſit, quemadmodum ipſemet illius autor eum vocat in epiſtola nuncupatoria ad Reuerendiſſimum Antoniotum S. Praxedis presbyterum Cardinalem, ita ſcribens: *Cum ſupplementum Chronicarum mearum iam dudum à me multis laboribus, multiſque vigilijs elucubratum in Chriſto Reuerendiſſime ac ſapientiſſime Pater, & Domine, ſæpe, & ſæpius eiuſdem incredibili voluptate, & animi ſuauitate perlegerem, didici in eo plurima fore mendoſa, pluriaque tam antiqua, quàm noua memoratu digniſſima deeſſe. quamobrem haud parum ſubtriſtis diu extiti. Verùm tandem cum meipſum collegiſſem, & rem mente diligentius volutaſſem, demum animo incenſus, mea vetuſtate, ac mea tremula manus parumper oblitus, de ipſo nouam efficere repercuſſionem conſtitui &c.* Meminit eiuſdem retractationis Auguſtinus Ticinenſis in Propugnaculo parte 4. cap. 22. qui tamen liber Iacobo Philippo adhuc in viuis agéte ab ipſo Ticinenſi eſt editus, quæ ſi Mozzagrugnus, & ſui vidiſſent, non dubium eſt, quin ab impoſtura tam inſigni calamum retraxiſſent; ſed mea opinio certiſſima eſt, illos hanc vltimam Iacobi Philippi recognitionem nunquam vidiſſe.

VIII. TErtius teſtis eſt Raphaël Volaterranus in ſuis Commentarijs lib. 21. vbi de ſacro canonicorum ordine ſic ſcribit: *Ordo autem canonicus ab Auguſtino, non tam inſtitutus, quam renouatus: ab Apoſtolis in monte Syon exordium ſumpſit, qui poſt Aſcenſionem, vt ait ſanctus Thomas 2. 2. q. 88. de vita genere deliberantes, communia inter ſe omnia, ac tria vota coram Deo ſtatuere. qui ritus à ſucceſſoribus, clericiſque omnibus diu diligentiſſimè ſeruatus, fideque poſtea deferueſcente deſitus, nunc quoque in Eccleſijs amplius quadraginta perſeuerat. amictus eſt linea tunica tantum veſti cuicunque ſuperaddita, quam Iacobus Apoſtolus Præſul Ieroſolymitanus primus ex more Leuitico, veterumq; ſacerdotum ſibi aſſumpſit. poſt eum Marcus Alexandriæ. poſteri verò diuerſis inter ſe factis conciliabulis alij alia ſimul cum lineis indumenta corripuère, ſtatutaque condidère. nouiſſime verò anno 1401. autore Leone de Carate ciue Mediolanenſe eiuſdem ordinis viro Cœnobium ſanctæ Mariæ de Friſonaria Lucana Diœceſeos reformantes, Frigdionariam nominauere. Congregationem poſtremò Lateranenſem Eugenius Quartus, poſtquam eam probaſſet, appellari mandauit, nam eam Baſilicam annos prope octingentos antea tenuerant, ex eaque quamplures Pontifices viri maximi prodiere &c.*

Quartus eſt Onuphrius in li. de Septem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi paginam 137. vbi ſic ait: *Permanſerunt autem Clerici hi, qui Canonici vocati ſunt in communi Monachorum more viuentes, in Monaſterio Lateranenſi Baſilicæ adiecto annos plus minus* DCCC. *vſque ad Bonifacij Octaui Pontificatum. qui circa annum Domini* MCCC. *eos canonicos clauſtrales monaſterio Lateranenſi exire ordinauit, & ſeculares clericos, qui canonici ſeculares vocantur, collocauit. ſingulisque ex redditibus Monaſterij ſingulas præbendas ſpeciatim conſtituit. Permanſerunt autem pacificè Laterani canonici ſeculares vſque ad Eugenij IV. Papæ tempora. Hic Pontifex cum fuiſſet ante Pontificatum canonicus Cœleſtini habitus, Monachiſmum, & vitam regularem maximè coluit, clericos ſeculares odio habens. Is exactis, & in ordinem omnino redactis canonicis ſecularibus, in Baſilicâ Lateranenſi canonicum regularis vitæ ordinem, quemadmodum antea fuerat, renouauit, in eamque eoſdem canonicos regulares, Friſonariæ reformatos reduxit, clauſtrumque &c.* Idem clariùs teſtatur in Annotationibus ad Platinam, dicens canonicos per Eugenium IV. Laterani reſtitutos eoſdem fuiſſe, cum ijs, quos primum in Eccleſia Lateranenſi Gelaſius I. locauit. quod de identitate in ſpecie, non in indiuiduo intelligas. Vide Annotationem in Gelaſio Primo.

QVintus Emanuel Rodericus tomo 1. quæſtionum Regularium, quæſtione 3. articulo primo, & vbi hæc ad literam: *Reſpondeo dicendo, quod canonici regulares Ordinis S. Auguſtini dicti Lateranenſes, ab Apoſtolis primum, vt narrant Hiſtoriæ, traxerunt originem, prout narrat Hieronymus Plati. ſed poſtea à B. Auguſtino fuit talis congregatio regulariter ordinata cum quibus canonicis ipſe factus presbyter à B. Valerio ſecundum regulam ab Apoſtolis traditam aliquandiu vixit. qui cum poſt aliqua temporum ſpatia varias habuiſſet à laudabilibus viris reformationes, ſecundum illas varia ſortiti ſunt nomina. Inter alias prima fuit iſta congregatio Lateranenſis, quæ tamen* IX.

fuit reformata in templo S. Mariæ Frigdionariæ prope ciuitatem Lucæ, anno 1407. à quodam clerico nobiliſſimo Romano, nomine Bartholomæo Illuſtriſsimæ familiæ Columnæ, vnà cum quodam eius ſocio Iacobo de Auogadri, vtriuſque Iuris Doctore excellentiſſimo. Sed prius per octingentos annos vſque ad Bonifacium VIII. fuerunt in Eccleſia Lateranenſi, à Gelaſio primo diſcipulo B. Auguſtini ſemper viuentes. Ex qua Eccleſia licet impoſterum plures eſſent eiecti, ac iterum regreſſi, tãdem ſub Sixto IV. Summo Pontifice omnimodam ipſius poſſeſſionem amiſerunt: non tamen titulum, & priuilegia, vt ipſe idem Pontifex eis conceſſit, vna cum monaſterio S. Mariæ Pacis, in quo adhuc vſq; Romæ perſeuerant. ſed eſt notandum quod alij ſunt canonici regulares congregationis S. Saluatoris &c. Hæc ille.

Sextus, Syluester Maurolicus in Hiſtoria generali omnium Religionum, Mare Oceanum vocata, & lingua Italica cõſcripta, vbi per ſex integras paginas, & amplius hanc eandem veritatem pluribus teſtatur. quæ quoniam nimis longum foret exſcribere, nunc locum indicaſſe ſuffecerit.

Septimus, Hieronimus à Sorbo in Compendio priuilegiorum, vbi teſtatur canonicos regulares dictos Lateranenſes, ab Apoſtolis primam trahere originem, poſtea ab Auguſtino ordinatos regulariter.

Octauus, Laërtius Cherubinus in Bullario nuper edito ante Conſtitutionem ſecundam Paſchalis Papæ II. ad quem remitto.

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

Decretis Summorum Pontificũ eadem veritas firmatur, & cauillationes Aduerſariorum tolluntur.

I. PRobatur, quin etiam aſſertio capitis præcedentis apertiſſimis Summorum Pontificum teſtimonijs, & decretis. quorum primum eſt Gregorij Duodecimi qui ſex annis poſt initium dictæ reformationis ad Summum Pontificatum eſt euectus, cuiuſque familiaris fuerat vnus de primis dictæ reformationis autoribus, quem poſt S. Leonardi apud Veronam Priorem conſtituerat. is enim in quodam priuilegio Prioribus, & monaſterijs S. Leonardi, & S. Mariæ de Friſonaria ſic reformatis conceſſo 5. calend. Maij, Pontificatus ſui anno 2. quod incipit: *Pia nos excitat:* inter alia ſic habet: *Quodq; vos omnib. & ſingulis priuilegijs, prærogatiuis gratijs, exemptionib. immunitatibus, & præeminentijs per eandem Sedem, aut alias qualitercunque vobis, & eiſdẽ monaſterijs diuiſim conceſſis perinde vti & gaudere valeatis, ac ſi vobis, & eis monaſterijs communiter conceſſa fuiſſent, &c.* Sunt enim notanda verba illa: *Vobis, & monaſterijs veſtris conceſſis.* quia priuilegia per Romanos Põtifices Gregorij Prædeceſſores canonicis, & monaſterio Frigdionario conceſſa, non aliter dici poſſunt conceſſa dictis canonicis, niſi quia canonici reformati, ad quos Gregorius priuilegium dirigit, erant de illiſmet, qui fuerãt in monaſterio Frigdionario ante reformationem, non autem noua congregatio ab illis antiquis canonicis diuerſa. alioqui dicere quidem potuiſſet: *Monaſterijs veſtris conceſſis*, non autem verè dixiſſet: *vobis conceſſis.*

Secundum eſt Martini Quinti in priuilegio ipſis canonicis facto ann. 1421. pridie calend. Iulij: quod incipit: *Sollicitudinis paſtoralis.* Vbi hæc inter alia ſcribit: *Alijs autem ipſius Ordinis Conſtitutionibus, præſertim Benedicti Papæ Duodecimi prædeceſſoris noſtri minimè teneantur adſtricti: quia mores, obſeruantias, & conſuetudines abundantiores habent illis &c.* Si Martinus Quintus diſpenſauit canonicos in monaſterio Frigdionario reformatos à Conſtitutionibus Benedicti Duodecimi, planè ſuppoſuit, illos fuiſſe verè, & propriè de illis antiquis canonicis, de quibus Benedictus Duodecimus loquitur in ſuis literis Apoſtolicis, quibuſque ſuas Conſtitutiones obſeruandas præſcribit, quos à ſanctis Apoſtolis inſtitutos, & à B. Auguſtino reformatos fatetur, alias cur diſpenſaremur à Conſtitutionibus dictis canonicis traditis, ſi de illis non eſſemus, quibus Conſtitutiones traditæ fuerunt? nam canonici S. Saluatoris de Bononia, Scopetini vulgariter nuncupati, nuſquam ab iſtis Conſtitutionibus diſpenſati leguntur in tot priuilegijs per Gregorium XII. & ſucceſſores illis factis: quia non ſunt verè de antiquis canonicis, ſed ſub Gregorio XII. nuper inſtituti.

II. TErtium eſt Eugenij IV. in Bulla, per quam canonicos Frigdionarios reformatos Laterani reſtituit. vbi cum plura in laudem ſacri Ordinis dicat, hæc inter alia ſubiungit: *Præfatam ſacroſanctam Lateranenſem Baſilicam ad primam inſtitutionem, & primæuum ſtatum reducimus, ac reponimus, vt Ordo Canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam ibi noſcitur inſtitutus perpetuis futuris temporibus in dicta Eccleſia vigeat, & inuiolabiliter obſeruetur.* Cenſuit igitur, canonicos Frigdionarios fuiſſe verè de illis antiquis canonicis Lateranenſibus, illius Baſilicæ originarijs, vt illius verbis vtar, alioquin ſi fuiſſent nuper inſtituti, quanam ratione verè dici potuiſſet, Eugenium IV. illos in Lateranenſi Baſilica reſtituendo, ipſam Eccleſiam ad primam inſtitutionem, & primæuum ſtatum illius Baſilicæ originarium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reduxiſſet non me latent, quæ cõtra dictam Bullam per Antonium Maſſam Galleſium in cauſa præcedentiæ cum Reu. monachis Caſſinenſibus fuerunt inculcata, & millies iactitata. pro reſponſione ſufficiat, illa omnino ab Illuſtriſſimis Cardinalibus in cauſa deputatis, ſæpius vſque ad faſtidium audita, paruipenſa nihilominus, contempta, & reiecta, quemadmodum etiam nos, ne actum agere videamur, nunc contemnimus, & ſub ſilentio præterimus.

Quartum eſt Nicolai V. in priuilegio dato Calend. Ianuarij 1450. quod incipit: *Ex prouiſione Sedis Apoſtolicæ.* per quod omnia contenta in prædictis priuilegijs Martini V. & Eugenij IV. ad fauorem noſtræ congregationis probat, & confirmat.

Quintum Sixti IV. in priuilegio, quod incipit: *Dum ad vniuerſos.* in quo ſic habet: *Dum ad vniuerſos Regulares Ordines, & loca iugi ſanctimoniæ dedita, perſonaſque voto Religionis adſtrictas, pro iniuncto nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officio, crebris vigilijs, & indefeſſis ſtudijs attendimus, ad illum præcipuè canonicorum regularium congregationis Lateranenſis, ordinis S. Auguſtini eo libentius noſtræ mentis oculos conuertimus, quo in ipſo ipſe in naſcentis Eccleſiæ ſanctæ inſtitutione, ac primorum Chriſtianæ Religionis clericorũ norma, traditioneq́; fundatus, & ſacris inſtitutis, ac diuinis regulis, eloquijſque præmunitus extitit, ab eiuſque primæua fundatione varijs virtutum meritis ſemper refulſit. quamobrem nonnulli Romani Pontifices prædeceſſores noſtri innumeris Religionem ipſam priuilegijs &c.* & in alio priuilegio, per quod Eccleſiã S. Mariæ Pacis eiſdem canonicis Laterano exturbatis concedit, præmiſſa narratione, qualiter idem Pontifex Italia Pace donata, ex voto Eccleſiam, ſub titulo B. Mariæ de Pace, proprijs ſumptibus extruendam curauerat, ita ſubiungit: *Conſiderantes, inter alios Religioſos inſtitutionem canonicorum regularium ordinis S. Auguſtini fore primariam, & ab ipſo ſanctiſſimo Eccleſiæ Doctore Auguſtino fundatam, & per longa ſæcula viris probis, & literarũ ſcientia, omnique virtute pollentibus ſtabilitam, ad eos perſonam direximus intuitum, ſperantes quod per canonicos congregationis Lateranenſis dicti ordinis, ſub regulari obſeruantia degentes, templum Pacis memoratum in ſpiritualibus, & temporalibus Deo propitio ſœlicia continuo ſuſcipiet incrementa.*

III. SExtus Pius IV. qui cum memoratam ſæpius controuerſiam inter nos, & monachos Caſſinenſes ſuper iure præcedendi, tot annis exagitatam, dirimere conſtituiſſet, in motu proprio, qui habetur in Bullario inter Conſtitutiones dicti Pontificis, & eſt 95. in ordine, quam libro pręcedenti cap. 71. ex integro inſeruimus, expreſsè fatetur compertum ſatis ex literis Apoſtolicis, diuerſiſque alijs documentis, rationibus, & probationibus, quod canonici regulares noſtræ Lateranenſis congregationis fuerunt, & ſunt de illis clericis à S. Auguſtino, quin immò à ſanctis Apoſtolis inſtitutis. & propterea ſententiauit, pronũciauit, & declarauit, eoſdem canonicos tam iure antiquioris inſtitutionis, quam dignitatis clericalis, monachos Caſſinenſes præcedere debuiſſe: ac debere. qui motus proprius, cum partibus ſæpè auditis, & cauſa cognita, & plenè diſcuſſa emanauerit, non poteſt alicuius ſubreptionis, vel obreptionis notari. Videatur idem motus proprius loco citato.

Septimum eſt Pij V. in alio motu proprio anno 1570. 10. calend. Ianuarij emanato, per quod noſtris canonicis primum, & ſuperiorem locum tribuit inter omnes Regularium Ordines, ac immediatè poſt clericos ſeculares. incipit: *Cum ex Ordinum vniuerſitate* & infra. *cum itaque ſicut accepimus, dilecti filij vniuerſi canonici regulares ordinis S. Auguſtini congregationis Lateranenſis, qui ab Apoſtolis originem traxerunt, quique ab eodem S. Auguſtino eorum Reformatore iterum per viam reformationis mundo geniti, meritò prætendere poſſunt, ſe omnes perſonas Eccleſiaſticas tam ſeculares, quam regulares in proceſſionibus, & alijs actibus publicis præcedere debere &c.*

QVæ omnia cum ſint clara, & manifeſta, vtpotè à Romanis Pontificibus, etiam partibus in iudicio ſæpius auditis, & cauſa inſpecta, & diligenter examinata, & cognita, promulgata, nõ video, quanam ratione recentiores nonnulli ſeipſos à nota contemptus literarum Apoſtolicarũ tueri poſſint, eaſdem aſſertiones falſas, & ſæpe ſępius reprobatas iterum in ſuis quinternionibus imprimentes, & diuulgantes, lites extinctas, conſepultas, & in cineres ſolutas tumulo exturbãtes, & ab ouo, vt aiunt, reuocantes. præſertim quòd in patrocinium ſuarum aſſertionũ noui aliquid non afferant, ſed ſolùm veteres cantilenas millies auditas, totidemque vicibus reiectas, & reprobatas. IV.

Nam quod primo loco nobis obijciunt, Eugenium IV. congregationẽ Frigdionariam nouellam in Eccleſia plantationem dicere, ijdem Illuſtriſſimi Cardinales, & Summus Pontifex ne pili quidem fecerunt. quia vt eorundẽ Cardinalium verbis vtar formalibus, quæ in illorum relatione legi poſſunt in lib. Indultorum noſtræ congregationis fol. 517. dictum Eugenij intelligitur de vltima plantatione propter reformationẽ canonici ordinis ab eiſdem canonicis factam, non quòd nouus ordo fuerit inſtitutus. Addo, non eſſe controuerſiam an congregatio de Friſonaria ratione nouiſſimæ reformationis dicenda ſit nouella plantatio. An non omnes filij ſunt parentũ nouellę plantationes? an non omnes familiæ per nouellas plantationes propagantur, & ſeruãtur? vt etiam olіueta, vineæ, aliaque id genus omnia. quis de hoc ambigit? quod autem in dubium reuocari poteſt, hoc eſt, à quibus hæc nouella plantatio, & qualiter, & quonam in loco fuerit plantata, & propagata, num ab antiquis canonicis

regularibus Apoſtolicis, aut ab Eremitis, vel ab alijs alterius ordinis. An per traditionem antiqui habitus canonicorum, iuxta modum ab antiquis canonicis ſeruatum, an potius nouum inſtitutum plantando, nouumq́ue regularem habitum tribuendo an in æde canonicorum antiqua, vbi canonicum inſtitutum adhuc vigeret, an potius in domo Eremitarum, aut etiam Canonicorum, ſed ipſis canonicis iam deſtituta. Nos noſtram congregationem, ratione reformationis Frigdionariæ, nouellam plantationem dicimus: ſed ab antiquis canonicis monaſterij Frigdionarij, & S. Petri in Cœlo Aureo Papiæ plantatam, modo, & forma canonicis regularibus antiquis, & Lateranenſibus conſuetis, per traditionem antiqui habitus canonicorum, in monaſterio perantiquo, in quo ſaltem ab annnis 150. ſcilicet ab Alexandro IV. vſque ad illud tempus inſtitutum canonicorum Lateranenſium continuato, & nunquam interciſo tramite vigebat. Contra quod noſtri calumniatores aſſerunt, nec probant.

V. SEd obijciunt ſecundo loco Martinum V. primum hanc congregationem inſtituiſſe, ante quem nullus adhuc extabat titulus, vel congregatio, & decem monaſteria in vnum compingentem, mandaſſe à Frigdionaria dici, vt Baſilius Sirenius in Scholio cuiuſdam priuilegij notauit.

Reſpondeo, hæc omnia falſa eſſe, ſiue Baſilius Sirenius dixerit, ſiue alius quiſpiam. quod enim Martinus V. hanc congregationem primus non inſtituerit, oſtendunt decem, vel vndecim monaſteria per Frigdionarios reformata, priuſquam Martini priuilegium prodiret. quod etiam ante Martinum V. extaret titulus canonicorum Frigdionariorum, illa eiuſdem Pontificis verba indicant, ex ipſomet priuilegio accepta, per quod aduerſarij noſtram inſtitutionem factam arbitrantur: *Hinc eſt, quod nos dilectos filios S. Mariæ de Frigdionaria S. Leonardi de Verona, &c. Ordinis S. Auguſtini monaſteriorum Priores, Præpoſitos, Rectores, Canonicos, & Conuentus de Friſonaria vulgariter nuncupatos, vt Deo quietius perpetuò famulari valeant &c.* multò magis falſum, Martinum V. mandaſſe cōgregationem à Frigdionaria dici. vbi enim, aut quibus verbis hoc mandauit? ſed nec alius Pontifex præcepit à Frigdionaria dici. ſolum enim aiunt, noſtros à Friſonaria vulgariter fuiſſe nuncupatos, & congregationem noſtram dictam de Friſonaria: quod aliud eſt. Et eſto dixiſſet Martinus V. noſtram congregationem à ſe nuper inſtitutam, quod nullatenus dixit, nihil prorſus officeret. duobus enim modis cogitare poſſumus, aliquam congregationem nuper inſtitutā, vel per collectionem, & vnionem multorum collegiorum, quæ ab antiquo iam fuerant inſtituta, vt ſi modò ex collegijs canonicorum, quæ plura ſunt in Regnis Poloniæ, & Boëmiæ vna congregatio per Pontificem, ſub obedientia vnius Capitis conſtitueretur, quod noſtros canonicos in Poloniæ Regno degentes nunc moliri, relatione fide digna percepi. vel nouos ordines, & noua monaſteria cum nouis inſtitutis plantando. primo modo aliqualiter admitti poſſet, noſtram cōgregationem per Martinum V. primitus inſtitutam, quod ſolū Baſilius Sirenius in Scholio præcitato intendit. non autem ſecundo modo, de quo ſolum controuerſia nobis eſſe poteſt.

TErtiò obijciuntur nobis noſtri Lateranēſes, qui conceptis verbis teſtantur, nos à fratre VI. Iacobo Bergomenſi Ordinis Prædicatorum inſtitutos. Ita Ioannes Philippus Nouarienſis in Chronica canonici ordinis lib. 3. cap. 1.

Reſpondeo, impoſturam hanc eſſe, ad quam retegendam referam formalia verba Ioannis Philippi, non vitiata, neque detruncata: *Quartus*, inquit, *Conuerſus per Ven. P. D. Bartholomæum fuit quidam eximius doctor vtriuſque iuris Dominus Iacobus de Aduogadris de Bergomo, qui per multos annos legit iura in ſtudio Paduano, qui relictis omnibus vanitatibus ſeculi, Ordinem Prædicatorum Venetijs intrauit, & Conuerſus effectus eſt, quia bigamus erat: & videns obſeruantiam dicti ordinis declinare, ſæpè maiores arguebat, quorum negligentia Religio bonis moribus euacuabatur. qui indignè reprehenſionem ferentes, dictum fratrem Iacobum carceribus deputauerunt, multis iniurijs eum afficientes. qui Deo permittente de manibus dictorum fratrum liberatus eſt, & vna cum dicto P. D. Bartholomæo ad ſedem Apoſtolicam acceſſerunt, & per Dominum Gregorium Papam XII. à dicto ordine, & à bigamia diſpenſatus vſque ad Diaconatum, accepto officio prædicandi, & habitu canonicorum regularium per manum dicti Domini Gregorij Papæ eſt effectus canonicus regularis. Accepta benedictione à Summo Pontifice, ambo Roma receſſerunt, & ad Ciuitatem Lucanam venientes, & in ipſa dictus Dominus Iacobus cœpit prædicare cum tanto feruore verbum Dei, quòd videbatur hominibus ſanctum Paulum in terras veniſſe. Ipſo igitur prædicante, & D. Bartholomæo confeſſiones audiente, multos diſcipulos Domino cooperante congregauerunt in quodam monaſterio pauperrimo extra dictam Ciuitatem Lucanam ad tria millia, vocato S. Mariæ de Friſonaria, in nemore exiſtente, Epiſcopo Ciuitatis illum locum eis tradente. à quo monaſterio cōgregatio illorū canonicorum vocata fuit per plures annos congregatio S. Mariæ de Frigdionaria. & ſic cōgregatis illis canonicis regularibus per dictos Dominos Iacobum, & Bartholomæum aſſignato illis Domino Benedicto de Mediolano in Priorem, vale fecerunt eis.* Hæc Ioannes Philippus, in quibus licet multa euidenter falſa dixerit, ex quadam Chronica incerti autoris manuſcripta, quæ apud nonnullos ex noſtris vagatur accepta, quam ipſe habeo, vt cum inquit, dictum Fratrem Iacobum diſpenſatum ab Ordine Prædicatorum per Gregorium XII. item diſpenſatum per eundem Pontificem ab irregularitate bigamiæ, item accepiſſe habitum canonicorum

nicorum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nicorum regularium ab ipſo Gregorio XII. item cum inquit, poſt acceptum habitum à Gregorio Roma diſceſſiſſe, Lucam veniſſe, & Friſonariæ canonicos congregare cœpiſſe, quæ omnia ex hactenus dictis falſitatis apertè redarguuntur, cum ſatis conſtet ante Gregorij Pontificatum Frigdionariam reformationem abſolutam, ibique Fr. Iacobum à Priore monaſterj, & de licentia fratris Thomæ Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum, ab irregularitate bigamiæ per Bonifacium IX. diſpenſatum, habitum canonicorum regularium ſuſcepiſſe: non tamen aſſerit hic autor, quod illi gratis imponitur, dictum Fr. Iacobum nouam congregationem inſtituiſſe, illiuſque autorem extitiſſe. immo contrarium manifeſtè innuit, cum dicit, prædictos Bartholomæum, & Fr. Iacobum multos canonicos ibidē congregare cœpiſſe. nam ſi congregauit diſcipulos, qui erāt canonici, nō ipſe nouā congregationē inſtituit, vt aduerſarij gratis aſſerūt, multò minus dicit, monaſterium Frigdionariū ante reformationē fuiſſe canonicis deſtitutum, vel domum Eremitarum, vel primos autores dictæ reformationis Eremitas fuiſſe, vel Fr. Iacobum tempore Concilij Piſani canonicum habitum in monaſterio S. Auguſtini Piſano ab illius Priore ſumpſiſſe, quod illi fingunt. Addo errare hunc autorem, cum inquit, aſſignato illis Dño Benedicto de Mediolano in Priorem, nam inter primos dictæ reformationis autores nullus D. Benedictus de Mediolano recenſetur, ſed tantum D. Benedictus Ariminenſis, qui anno 1404. electus eſt Prior, non à prædictis duobus viris ſed à toto Capitulo, & ab Epiſcopo confirmatus, vt tūc moris erat qui an. 1407. à Greg. XII cuius antea fuerat familiaris, S. Leonardi apud Veronam Prior eſt renunciatus. Quare leuiſſimum eſt fundamētum illius autoritate conſtitutum.

CAPVT VIGESIMVM QVARTVM.

Quare Canonici Regul. in Eccleſia Lateran. vſq; ad Caliſtum III. præſtiterint, & qualiter Fridericus III. Imperator habitum Canonicorū Regularium de manibus Prioris Lateran. in dicta Baſilica ſuſceperit.

1. ANno 1446. quo poſteriores Eugenij IV. literæ pro reformatione Baſilicę Lateranenſis emanauerunt, Patres noſtri Generalem Synodum habuerunt Ferrariæ, in qua ſupradictus R. P. D. Simon Mediolanenſis ſecundò in officio Rectoris Generalis eſt confirmatus, ſed numerus Viſitatorum auctus; nam electi ſunt in eodem Capitulo quatuor Viſitatores, videlicet D. Oroſius Mediolanēſis, D. Aurelius Placentinus, Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomenſis. in quibus comitijs comparuit nuncius miſſus cum literis à tota Ciuitate Vtinenſi offerente ſe velle monaſterium noſtri Ordinis & cōgregationis ædificare, ac dotare, rogantoq; Capitulum Generale, illud libenter acceptare. quare decretum eſt in eodem Capitulo, vt quatuor canonici ad dictam Ciuitatem mitterentur cum pleno mandato illud acceptandi aut dimittendi, prout noſtris inſtitutis expedire videretur. Hoc autem anno Eugenius ad mortem infirmatus tādem ex hac luce migrat 7. calend. Februarij ſeq. ann. 1447. non autem 1446. vt Platina ſcribit. Extant enim Bullæ ab eodem Pontifice ſequenti anno 1447 editæ, quæ in Bullario nuper edito legi poſſunt. Porro Pontificis ægritudine per Vrbem diuulgata canonicī ſeculares ad Lateranenſem Baſilicā accurrerunt, vt regulares eijcerent, quos Cardinales per Euſtorgium Epiſcopum Beneuentanum & Vicecancellarium prohibuerunt promittētes illos poſt obitum Pontificis in priſtinas dignitates reſtituere, & beneficia æquiualentia tribuere, modo ne in populis tumultum excitarent. Eugenio verò defuncto, electus fuit in Pontificem Thomas Cardinalis Bononienſis, qui quod fuerat à Nicolao de Albergatis Epiſcopo Bononienſi, & Cardinali à pueritia in bonis moribus, & literis educatus Nicolaū V. ſe nuncupari fecit. qui canonicos regulares in Eccleſia Lateranēſi confirmauit, cui poſt Coronationem ad Lateranenſem Baſilicam cum tota curia de more proficiſcenti Prior cum canonicis cum Cruce, thuribulo, clauibus Baſilicæ, & burſa cum duodecim lapidibus pretioſis proceſſionaliter obuiauerunt, & Prior nomine D. Benedictus de Placentia dicta burſa Pontificem præcinxit, claues tradidit, & in Sede, quæ erat ad maiorē portā eiuſdē Baſilicæ locauit, ac illius pedes cum omnibus canonicis eſt oſculatus. qui ſurgens de Sede ad Sancta ſanctorum iuit, quem illuc vſq; noſtri canonici ſunt comitati tandemque cum tota curia ad S. Petri palatium eſt reuerſus. Quo in Pontificatu confirmato nonnulli Cardinales accedentes rogant, vt canonicos ſeculares in gradum priſtinum reſtituere, & in Eccleſiam Lateranenſem reducere velit, illamq; diuidere partim regularibus, partim verò ſecularibus tradendo, & pro ſecularibus canonicam apud Sancta ſanctorum extruere, ac de præbendis æquiualentibus prioribus à ſe dimiſſis prouidere. qui poſtulatis annuens, dictos canonicos ſeculares in Conſiſtorio Cardinalium hiſce conditionibus reſtituit, vt in ijs, quæ ad Eccleſiam Lateranēſem vel canonicos regulares, vel ad illorum beneficia ſpectarēt, ſe nullatenus immiſcerent, nec Chorū

cum ipſis canonicis regularibus ingrederentur, quod aliquatenus ſeruauerunt. interim rogantes Pontificem apud Sancta ſanctorum canonicam illis conſtruere, & beneficijs dotare. Verum Pontifex illorum conſilio de eijciẽdis comperto, poſtulatis nullatenus acquieuit, ſed quoſdam illorũ S. Petri canonicos conſtituit, alios S. Mariæ Maioris, alios Epiſcopos creauit, præter vnum tantum, qui cum quatuor beneficiatis ad cuſtodiam Reliquiarum relictus fuerat, quibus Pontifex certam pecuniæ ſummam quotannis erogabat.

II. EOdem anno, qui fuit 1447. Generalia noſtræ Congregationis Comitia, in ipſa Lateranenſi Baſilica fuerunt celebrata, in quibus R. P. D. Simon Mediolanenſis Rector Generalis tertiò fuit prorogatus. additi Viſitatores D. Thomas Cremonenſis, D. Martinus Bergomenſis, & D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, & D. Sebaſtianus Placentinus.

Anno verò 1448. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis D. Benedictus de Placentia, qui fuerat Prior Lateranenſis. Viſitatores D. Aurelius Placentinus, D. Simon Mediolanenſis, D. Oroſius Mediolanenſis, & D. Martinus Bergomenſis. Anno 1449. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis, & Viſitatores anni præcedentis omnes prorogati, excepto D. Martino Bergomenſi, cuius loco ſuffectus D. Clemẽs Papienſis. in actis iſtius Capituli ſic legitur: *Item intelligatur reuocata facultas Rectoris Generalis, & ſociorum acceptandi monaſterium S. Petri in Cælo Aureo Papiæ.*

Annus 1450. fuit annus Iubilæi. Capitulum Generale Ferrariæ. Rector Generalis, & Viſitatores anni ſuperioris omnes confirmati. Hoc autem anno Romæ tantus peregrinorum fuit concurſus, vt ſingulo die hominum triginta millia ciuitatem ingrederentur, & amplius, totidem ex Vrbe ſucceſſiuè recedentibus. vnde & contigit, vt quadam die ad Diui Petri Baſilicam propter videndam Saluatoris noſtri IESV CHRISTI imaginem, Veronicæ nuncupatam, tanta populi multitudo confluerent, vt ad pontem S. Angeli pluſquam tercentum vtriuſque ſexus interirent, vel à multitudine conculcati, vel in profluentem delapſi. Quam ob cauſam Pontifex duo ſacella in vtroque pontis capite fieri fecit, in quibus pro animabus defunctorum ſacra fieri ſolebant. Hoc eodem anno multæ pecuniæ in Eccleſia Lateranenſi ſunt à fidelibus oblatæ, quarum medietatẽ noſtri iuſſu Pontificis perceperunt, ex quibus Baſilicam, quæ omnibus inſignibus ſpoliata cũ ſolis parietibus denudata remanſerat, multipliciter ornauerunt. quidquid enim fuit pulchri, præter ſolos parietes, ipſi canonici regulares ſuis proprijs ſumptibus refecerunt, videlicet organa noua, & optima, tabernaculum marmoreum pretioſis lapidibus inſectum, & eleganter ſculptum pro ſanctiſſima Euchariſtia ſeruanda, pallam magnam Altaris maioris ex criſoclauo pretioſiſſimam, octo capellas cum ſuis altaribus, oculos vitreos magnos in maiori naui, & alijs, duas Cruces alteram argenteam magnam, alteram criſtallinam, plures calices, planetas, camiſias, ſuperpellicea, altaria inſuper ſancti Sebaſtiani, ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ſancti Ioannis Baptiſtæ, & præſepis Domini elegantiſſimè fabricata, & alia multa, in quibus pluſquam ſex millia ducatorum auri de Camera impenderunt.

Sed & Reuerendiſſimus D. Antonius Cardinalis Portugallenſis, qui apud S. Mariam ſupra Mineruam ſepulturã ſibi delegerat, tabulis mutatis in Eccleſia Lateranenſi ſacellum pulcherrimum cum ſuo ſepulchro faciendum curauit, cui caſale ſatis amplum ex teſtamento legauit.

ANno verò 1451. quo noſtri Generalem Cõuentum habuerunt propè Mediolanum in monaſterio Caſoretano, in quo electi fuerunt Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placentinus, Viſitatores D. Ioannes de Placentia, D. Dominicus de Florentia, D. Martinus de Bergamo, & D. Timotheus Veronenſis, Fridericus III. Imperator cum vxore, quæ erat filia Regis Portugalliæ Romam venit, vt de manibus Pontificis Imperij coronam acciperet. qui die 22. Martij coronatus ad Lateranenſem Eccleſiam profectus eſt, vt habitum canonicorum illius Eccleſiæ ſumeret, & Lateranenſis canonicus crearetur. Hæc audiens ille canonicus, qui vnus ſupererat ex canonicis dictæ Baſilicæ ſecularibus, ante Imperatorem ad Eccleſiam Lateranenſem præcucurrit. Imperatore autem ad S. Ioannem cum tota nobilitate Romanorum, & aulicis Pontificis accedente, & canonicis regularibus cum Cruce proceſſionaliter obuiantibus, Imperator ante portam maiorẽ ex equo deſcendens, genibus flexis Crucem criſtallinam ſibi per D. Aurelium Priorem oblatam reuerenter oſculatus eſt, ſtatimque canonicus ille ſecularis comparuit, cottam manibus tenens, vt Imperatorem illam indueret, & Lateranenſem canonicum crearet: contradicentibus verò canonicis regularibus, aſſerentibuſque tale munus ad ipſum non ſpectare, ac repellentibus, cœpit ſtatim clamare: Succurrite, ſuccurrite Romani, vt ſic in populo tumultum excitaret. Accurrentes autem Senator cum Conſeruatoribus, & Vicecamerario, qui erat Archiepiſcopus Mediolanenſis, illum increpauerunt, vt taceret. ille autẽ multo magis vociferabatur, Succurrite Romani veſtro Romano, vt ſeditionem excitaret. Id cernens D. Nicolaus de Portinarijs de Aquila Senator Romanus, & eques, pugnis illum inuaſit, ac de Eccleſia proiecit. & ita canonici regulares medium Imperatorem accipientes: Te Deum laudamus cantantes, ad altare maius perduxerunt, quo ante ipſum altare maius genibus flexo D. Hilarione Ferrarienſe coronam illi de capite III.

leuante,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

leuante. D. Aurelius Prior cottam, ſiue ſuperpelliceum illum induit, & canonicum Lateranenſem creauit, & dicta oratione pro Imperatore, daſoque illi vno ducato pro parte oblationum, & diſtributionum illum tangente, quam Imperator reponi iuſſit, facta quoque per eundem Imperatorem oblatione duodecim ducatorum auri ſuper altare maius, ductus eſt ante altare maius tribunæ maioris, vbi in ſede ſedenti canonici omnes, Priore incipiente, illius pedem, manum, & faciem oſculati ſunt, & ita in canonicum Lateranenſem acceperunt. His peractis intra monaſterij clauſtrum, & cœnaculum deductus fuit, vbi erant menſæ lautiſſimæ omni genere ciborum inſtructæ, vbi Imperator cum Rege Hungariæ tunc puero, & mille circiter viris cœnauit. D. Deſiderio Bononienſi coram Imperatore, & proceribus organa pulſante, ac ſuauiſſimè concinente. In quo conuiuio duodecim epularum genera fuerunt propinata. Poſtea Imperator de conuiuio ſurgens, & fratribus gratias agens, circa tertiã horam noctis cum ſuo comitatu ad S. Petri palatium ſibi præparatum rediit. Altero autem die Pontifex de tumultu per illum canonicum excitato certioratus, illum comprehendi iubet, qui aufugiens aliquot menſibus extra Romam delituit. poſtea nonnullis Cardinalibus pro eo rogantibus, veniam obtinuit, omni dignitate priuatus.

IV. PRior verò Lateranenſis, qui ſtatim in Generalibus comitijs renunciatus fuerat Rector Generalis, ſequentes literas totius rei geſtæ ſeriẽ continentes ſanctorum Bartholomæi Vicentiæ, & Ioannis in Viridario Patauij, & ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum Prioribus in hanc formam dedit:

Venerandi in Chriſto Patres, ſalutem. Vigeſima ſecunda Martij Dominus Imperator Fridericus III. cum maximo triumpho à Domino noſtro Papa fuit coronatus, & poſt coronationem venit cum Senatoribus, Caporionibus, & Populo Romano, ac Principibus ſuis ornatus, & exercitu ſuo ad Eccleſiam Lateranenſem, quibus omnes parati quinquaginta numero cum Crucibus, & Baldachinis ante Xenodochium Saluatoris obuiauimus, & nobis præcedentibus cantando, ad tres inferiores Eccleſiæ portas eos duximus, & ante portam maiorem deſcendens de equo Imperator, de manibus meis oſculatus eſt Crucem noſtram criſtallinam, reſiſtentibus nobis canonicis antiquis, & paratis ad eum veſtiendum cotta, & almutijs, & creandum eum canonicum Lateranenſem. Quibus ex parte Domini Pontificis præcepi, quatenus non impedirent ſe de aliquibus cæremonijs, ſed illis nolentibus obedire mandatis Domini noſtri Papæ, ſed violentiam facere volentibus nobis, Senator maior cum Conſeruatoribus, & alijs officialibus Romanis eos expulſerunt, & vnum audaciorem alijs percuſſerũt pugnis, & calcibus, & nos pacificè duxerunt, tenentes in medio noſtrum Imperatorem vſque ad altare maius Capitum Apoſtolorum. Et ipſum Imperatorem genuflectentem ante altare feci canonicum Lateranenſem, imponendo ei cottam, ſiue ſuperpelliceum, & birretum, dando ei vnum ducatum pro parte diſtributionis, & oblationum eum tangentium. quis alacri vultu eum recepit, & dedit eum ſecretario ſuo, dicens ſerua, ſerua hunc ducatum mihi. Deinde à diſpenſatore ſuo recepi duodecim ducatos, quos ſponte obtulit in altari. Poſthæc duximus eum ad ſedem paratam in tribunali ante altare cantando: Da pacem Domine, & orationibus finitis ipſo ſurgente, & ſtante in cathedra omnes nos recepimus eum in fratrem, & canonicum ad oſculum pacis, oſculando ei manum, & faciem. Hoc facto duximus eum cum Baronibus ſuis ad refectionum à miniſtris Domini Papæ præparatum, & ornatum, & ſedentibus omnibus in refectorio, clauſtris, & curijs, & per totam canonicam circa tria millia hominum, duodecim maneries ciborum comederunt, aſtantibus nobis in refectorio coram Imperatore, Baronibus, & Fratre ſuo, ac Rege paruo Hungariæ, & tribus Epiſcopis, cum eo comedẽtibus, ſonantibus organis paruis à Domino Deſiderio noſtro, & cantante. Completo autem prandio tertia hora noctis, ſurgentibus omnibus, equos aſcenderunt, nobis tangentibus, & oſculantibus manum. Imperatore ipſo dicente: Stateui con Dio, & gran mercede della corteſia me hauete fatta. *& ſic vale fecerunt nobis: & ſic remanſimus in pace. Quare cum pertranſierit per Ciuitates veſtras, viſitate eum tanquam canonicum noſtrum, & petite priuilegia ſua, ſi indigetis, ſignificando, quod eſtis canonici Lateranenſes. Scio namque quod perbenignè ſuſcipiet vos. Valete. Ex Canonica Lateranenſi die 23. Maij 1452. D. Aurelius Prior Lateranenſis.*

Videntes igitur Romani Lateranenſem Baſilicam per noſtros canonicos decentiſſimè renouatam, & ornatam, & diuinum cultum in illa reſtitutum, & officia diuina diebus, ac noctibus deuotiſſimè ibidem celebrari, vehementer oblectari, & affectu deuotionis noſtros proſequi cœperunt, exceptis paucis, qui dictæ Baſilicæ redditibus inhiantes, ægrè ferebant, non poſſe præbendas ſuis filijs obtinere: quæ ſola erat cauſa canonicos regulares odio habendi, ac etiam ſi potuiſſent, ab Eccleſia pellendi. in eo tamen loco morantes noſtri canonici multa paſſi ſunt, ac in grauiſſimas ægritudines ob inſalubritatem aëris inciderunt, ex quibus intra paucos annos quinquaginta circiter canonici omnes viri notabiles, cum tredecim Conuerſis obierunt, referente D. Aurelio Placentino monaſterij Priore, ex cuius ſcriptis hanc hiſtoriam accepi.

⁂

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

De monaſterio S. Syluestri Caſtri montis Compatrum Tuſculanæ Diœceſis noſtris Canonicis per nobiles Annibaldenſes de Molaria donato, & de Congregatione Mortarienſi cum noſtra Lateranenſi per Nicolaum Pontificem vnita.

I. 24. Monaſt.

CVm nobiles Romani Lateranenſem Baſilicam per noſtros optimè reformatam, & diuinum cultum in illa reſtitutum aſpexiſſent, affectu peculiaris dilectionis, & beneficijs illos proſequi cœperunt. Inter quos anno 1448. vir magnificus, & pius D. Thebaldus filius magnifici viri D. Annibaldi de Annibaldis de Molaria (huius forſan erant domus cum turri, quas ad læuam areæ Lateranenſis verſus Septentrionem habuiſſe nobiles Annibaldẽſes de Molaria, ſcribit Onuphrius lib. 1. de Eccleſia Lateranenſi cap. 8.) pro ſe, & magnifico viro D. Matthia illius fratre, pro quo de rato promiſit, accedens ad Venerabilem Eccleſiam Lateranenſem, ſponte obtulit D. Aurelio Priori, & Capitulo, & Societati canonicorum, & toti congregationi Lateranenſi, alias de Friſonaria nuncupatæ, Eccleſiam ſancti Syluestri propè Caſtrum montis Compatrum, Tuſculanæ Diœceſis, quæ erat de iure patronatus dictæ familiæ de Annibaldenſibus, ſiue de Molaria, cum omnibus illius bonis, iuribus, & pertinentijs in perpetuum, nonnullis adiectis conditionibus, quæ continentur, & exprimuntur in inſtrumento donationis, rogato in clauſtro monaſterij Lateranenſis per Antonium Ludouici Romanum publicum notarium, præſentibus teſtibus Ioanne Alexij Speciario de Regione S. Angeli, Martino Cinquedenti de Regione Pontis, & Tartalia de Melbeco de Calabria, eodem anno 1448. indictione 11. die 1. Iunij, Pontificatus Sanctiſſimi Domini Nicolai Papæ V. anno 2. Qui Pontifex eodem anno donationem prædictam ſuo diplomate firmauit, cuius vigore Prior, & canonici Lateranenſes poſſeſſionẽ Eccleſiæ prædictæ corporalem aſſecuti, & fabricis inſtauratis, conuentum in ea canonicorum ſub regimine Prioris ſtatuerunt & domum Nouitiatus. Eidem Eccleſiæ, & Conuentui nonnullæ perſonæ piæ bona quædã immobilia donauerunt, ac inter cæteras Illuſtriſſ. & Excell. Domina Imperialis de Columna Salernitani Principis cõiux, Romæ præfectiſſa, & Caſtri montis Compatrum tunc Domina, donauit territorium quoddam duorum rubiorum in loco, qui dicitur Monte Fenaleque donatio anno 1473. indictione ſexta, die 19. Aprilis fuit rogata in eodem conuentu S. Syluestri per Sigiſmundum de Saxis de Neptuno, publicum notarium. Verum noſtris Laterano eiectis poſt Sixtũ IV. bona dicti monaſterij paulatim declinare, ac deterioris in dies conditionis fieri cœperunt, ex quibus quòd pauciſſimi redditus caperentur, vnus tantũ canonicus, qui vocabatur Prior, per aliquod ſpatium temporis ibi manſit.

Poſtea Leone Decimo ad Pontificatum euecto, Hieronymus Vida Cremonenſis ex congregatione Mantuana S. Marci ad noſtros Lateranenſes tranſiens, obtinuit à Rectore Generali Domino Valerio de Vicentia locum ſibi concedi, donec opus de Vita Chriſti verſibus heroicis exaratum, quod Chriſteidam nuncupauit, iam inchoatum abſolueret. Quo obtento, ſtatim à Leone X. dictum monaſterium in titulum impetrauit, vnde lites inter illum & congregationem excitatæ. tandemque res in hunc modum inter partes compoſita, vt ipſe Hieronymus Vida omni iuri, vel ex Rectoris Generalis conceſſione, vel ex Leonis X. & Adriani VI. literis, ſiue alio modo quæſito, vel prætenſo ad fauorem congregationis cederet; congregatio verò Lateranenſis in perſona eiuſdem Domini Hieronymi ſuam antiquam poſſeſſionem in dicto monaſterio continuaſſe intelligeretur, & nihilominus eidem D. Hieronymo adminiſtrationem Eccleſiæ, monaſterij, & illius bonorum, eius vita durante, relinqueret, ita tamen, vt de illis nullatenus diſponeret, ſed ipſo cedente, vel decedente ſtatim Eccleſia cum monaſterio, & omnibus illius bonis, & iuribus, ſine alia declaratione ad congregationem reuerteretur & præfatus D. Hieronymus in ſignum ſubiectionis duas libras ceræ albæ quotannis in feſto S. Syluestri Præpoſito S. Mariæ Pacis de Vrbe, tanquam Procuratori Generali Congregationis ſolueret. quam concordiam probauit, & firmauit Clemens VII. per literas Apoſtolicas emanatas anno 1524. die 17. calend. Aprilis, quæ literæ cum plumbo ſunt Romæ in monaſterio Pacis. Et nihilominus dicto Domino Hieronymo ad Epiſcopatum Albenſem aſſumpto, & defuncto, Paulus III. anno 1541. dictum monaſterium à noſtra congregatione ſeparauit, accedente conſenſu Rectoris Generalis, & Definitorum, & pro illo Eccleſiam Parochialem S. Michaelis de Vulredo, Præpoſituram nuncupatam, Cremonenſis Diœceſis monaſterio ſanctæ Mariæ Pacis donauit, & vniuit. datis literis Apoſtolicis, quarto Calendas Maij.

Hoc

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

1. HOc eodem anno Præpoſitura inſignis S. Crucis Mortarij, quæ erat caput præcipuæ congregationis, cum omnibus ſuis membris noſtræ congregationi per Summum Pontificem ſic fuit vnita: Nam cum iſtud monaſterium, de quo plura libro ſecundo cap. vigeſimo ſexto, & quadrageſimo ſexto, propter ſiniſtros euentus, & propter bella, quæ Mediolanenſem Ducatũ per multos annos turbauerant, multa damna grauiſſima cum tota congregatione pertuliſſet in ſpiritualibus, & temporalibus, tandem ad manus viri religioſiſſimi, & Deum timentis, nomine Fratris Raphaëlis Saluati de Alto monte, ex Calabria oriundi peruenit, qui cum prius eſſet Ordinis Fratrum Prædicatorum, & haberet germanum, Secretarium Domini Aloyſij Sancti Seuerini, Capitanei Ducis Mediolanenſis, & Domini Caſtri Mortarij, illo intercedente Præpoſituram obtinuit à Pontifice, & canonicorum regularium habitum ſuſcepit. Hic prędicto Domino Aloyſio fauente multa bona monaſterij per laicos occupata, recuperauit: quã ob cauſam Oppidanorum odium grauiſſimum incurrit. Sed & Capitulum Generale totius Congregationis, cuius erat caput, pro reformanda diſciplina canonica Dertonæ in S. Matthæi cœnobio congregauit. Verùm prædicto Aloyſio Mortarij Domino vita functo, & fratre ipſius Præpoſiti ab oppidanis pulſo, Caſtro etiam Mortarij à Franciſci Sfortiæ militibus occupato. Præpoſitus ſibi timens, Mortario clam deceſſit, & primò Ianuam ad monaſteriũ S. Theodori, quod erat membrum ſuæ congregationis; deinde Romam venit. Cupiens autem ad ſuum Ordinem, & Patriam reuerti, & timens, ne Præpoſitura, vt tunc in more poſitum erat, ſecularibus commendaretur, ei benè conſulturus, Priorem Lateranenſem conuenit, ſuumque illi conſilium de dicta Præpoſitura ad fauorem noſtrę Congregationis ſub annua penſione centum ducatorum reſignanda, patefecit. Qui Prior Pontificem adijt, & dictam vnionem, & reſignationem ad fauorem Congregationis admitti ſuppliciter poſtulauit; & ita monaſterium cum omnibus ſuis membris, iuribus, & bonis per Nicolaum Quintum noſtrę Congregationi fuit vnitum, vt patet ex literis Apoſtolicis, quas eodẽ anno ſic dedit:

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Inter cætera cordis noſtri deſideria illud intenſis deſideramus affectibus, quod in Eccleſijs, & monaſterijs ſingulis maieſtas Altiſſimi in gratiarum benedictionibus continuè collaudetur; ſuiq; cultus, glorioſi nominis amplietur, & ad horum promotionem ac etiã vt ipſa Eccleſiæ, & monaſteria præſertim in ſpiritualibus, & temporalibus defectum patientia, per noſtræ prouiſionis miniſterium, concedente Altiſſimo, debitæ reformationis beneficio gaudeant, ac in eis cum eorundẽ ſpiritualium, & tẽporalium incremento grata Deo plantaria ſubrogentur, efficaces, prout tenemur ex debito ſummi Pontificatus officij nobis deſuper iniuncti, opem, & operam, quantum cum Deo poſſumus, fauorabiliter adhibemus. Dudum ſiquidem omnes dignitates, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica ſecularia, & regularia cum cura, & ſine cura apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſeruauimus, decernentes ex tunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper ijs à quoquã quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Cum itaque poſtmodum Præpoſitura monaſterij S. Crucis Mortarienſis Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubiecti, per Præpoſitum gubernari ſoliti, Ordinis S. Auguſtini Papienſis Diœceſis, per liberam reſignationem dilecti filij Raphaëlis Saluati de Alto monte nuper ipſius monaſterij Præpoſiti, de illa, quam tunc obtinebat, pro eo quia, vt aſſerebatur, poſt multos per eum in regimine dicti monaſterij hactenus ſuſceptos labores illius reformationi plenariæ iuxta ſui cordis deſiderium, nonnullis ſiniſtris ſibi deſuper aduerſantibus, vlterius commodè intendere nequibat, ac ex certis alijs rationabilibus cauſis ad id animum ſuum mouentibus, necnon bonum, & fœlicem ipſius monaſterij ſtatum concernentibus cauſis, in manibus noſtris ſpontè factam, & per nos admiſſam, & apud ſedem ipſam vacauerit, & vacet ad præſens, nulluſque de illa præter nos hac vice diſponere potuerit, ſine reſeruatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis, ac etiam monaſteriũ ipſum, ſicut pro parte dilectorũ filiorum canonicorum de Congregatione Lateranenſi, olim de Friſonaria nuncupatæ, dicti Ordinis, ac dicti Raphaëlis nobis nuper exhibita petitio continebat, reformatione non modica in ſpiritualibus, & temporalibus indigere noſcatur. Nos ſemper illius ſalubri ſtatui prouidere cupientes, nec non ad vitam laudabilem, ac virtutes, & merita eorundem canonicorum, qui à nonnullis citra temporibus plura in Italiæ conſiſtentia partibus eis olim canonicè conceſſa, & temporibus conceſſionum huiuſmodi non modicum deformata monaſteria laudabiliter reformauerunt, noſtræ conſiderationis intuitum dirigentes, ac ſperantes, quod dictum monaſterium ex eorum multiplicatis virtutibus, ac fructuoſis operibus optatum reformationis huiuſmodi, ad laudem, & gloriam diuini nominis, ſacrique cultus, & religionis incrementum conſequetur effectum. Ipſorum canonicorum in hac parte ſupplicationibus inclinati, monaſterium prædictum, cuius fructus, redditus, & prouentus quingentorum florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedant, vt ipſi exponentes aſſerunt, etiamſi illi cura immineat animarum, cum omnibus, & ſingulis membris, poſſeſſionibus, bonis; annexis alijſque iuribus, & pertinentijs ſuis canonicis præſentibus, & futuris præfatæ Congregationis, nec non eidem Congregationi, per ipſos iuxta eorum ritus, mores, ſtatuta, vſus, & conſuetudines, nec non Apoſtolica ipſis conceſſa priuilegia ad inſtar aliorum eiuſdem Congregationis monaſteriorum in ſpiritualibus, & temporalibus, perpetuis futuris temporibus tenendum, regendum, & etiam gubernandum, etiam cum hoc, quod Prior inibi ab eadem Congregatione, ſeu illius au-

toritat.

toritate pro tempore electus, ſeu deputatus abſq; alicuius, ſeu electionis, ſeu deputationis huiuſmodi Apoſtolicæ, vel Ordinariæ confirmationis adminiculo illud in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus alias iuxta ſtatuta, & conſuetudines ſupradicta regere, & gubernare liberè, & licitè poßit, autoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ, perpetuò, ac liberè concedimus, donamus, incorporamus, & appropriamus: Ita quod liceat ex nunc Rectori eiuſdem Congregationis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeßionem monaſterij, membrorũ, poſſeßionum, bonorum, iuriũ & pertinentiarum prædictarum, autoritate propria libere apprehendere, ac ex tunc in antea eidem Congregationi illud perpetuò retinere, eiſque fructus, redditus, & prouentus in ſuos, ac ipſius monaſterij vſus, & vtilitates conuertere, & exponere, Diœceſani loci, & cuiuſcunque alterius licentia ſuper hoc minimè requiſita. Præterea Priori, & canonicis pro tempore exiſtentibus dicti monaſterij, & omnibus, & ſingulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, indultis & gratijs per nos, vel ſedem Apoſtolicam alijs Congregationis huiuſmodi monaſterijs, atq; locis, eorũque pro tempore Prioribus, & canonicis hactenus generaliter conceßis vti valeant pariter, & gaudere, autoritate prædicta harum ſerie indulgemus. Non obſtantibus conſuetudinibus, & ordinationibus, ac priuilegijs, & literis Apoſtolicis, necnon monaſterij, & ordinis præfatorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam noſtræ conceßionis, donationis, incorporationis, appropriationis, indulti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum, Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1448. Idibus Februarij, Pontificatus noſtri anno 2.

III. QVibus literis acceptis prædictus Frater Raphaël ad ſuum ordinem redijt. Rector verò Generalis congregationis nomine Dominus Benedictus de Placentia Mortarium profectus eſt, vt monaſterij poſſeſſionem corporalem apprehenderet. Verum à miniſtris Franciſci Sfortiæ, qui Caſtrum tunc tenebat, repulſam paſſus, interceſſione nobilis viri Domini Iacobi Antonij Marcelli Patricij Veneti, ipſius Sfortiæ compatris, & copiarum Veneticarũ prouiſoris, tandem illam obtinuit: & propterea monaſteriũ aliquot annis dictum fuit monaſterium Domini Marcelli. Et quia monaſteriũ, quod eſſet foris oppidum, præter Eccleſiam totum propter bella fuerat euerſum, canonici intra oppidum in quibuſdam ipſius monaſterij domibus per aliquot dies manere coacti sũt, ſingulis diebus feſtiuis ad Eccleſiam ad diuina officia celebranda proficiſcentes poſtea nouam Eccleſiam intra oppidum ſub inuocatione S. Ioannis Præcurſoris erexerunt, & monaſterium emptis alijs domibus addiderunt. Poſtea in Generali Capitulo decretũ fuit, vt antiquum monaſterium apud veterem Eccleſiam S. Crucis extra oppidum reficeretur, cuius primus inceptor fuit D. Gregorius Mediolanenſis Præpoſitus, quod deinde D. Aurelius Placẽtinus item Præpoſitus magna ex parte abſoluit. Tandem bello ſæuiente inter Carolum V. Imper. & Franciſcum Regem Gallorum, monaſteriũ cum Eccleſia per duos Romanos Põtifices Vrbanum II. & Innocentium Secundum conſecrata, totum à fundamentis fuit euerſum, cuius nunc vix aliquod veſtigium intueri licet: vnde nouum ampliſſimum intra oppidum ad inſtar monaſterij S. Auguſtini Placentiæ fuit ædificatũ, licet nõdum omnibus numeris, vt aiunt, abſolutũ. Eccleſiam addidit D. Michaël Papienſis monaſterij Prępoſitus.

Etſi verò in literis vnionis expreſſum fuiſſet, omnia dicti monaſterij, & Prępoſiturę bona, iura & membra noſtrę congregationi fuiſſe vnita, nihilominus ipſa vnio, quoad alia monaſteria, quę erant membra dictæ Prępoſituræ, non ſtatim ſuũ integrum effectum eſt aſſecuta, quod tempore vnionis eſſent vel à laicis occupata, vel cõmendata. idcircò Nicolaus V. anno Incarnationis Dominicæ 1451. ſeptimo calendas Auguſti nouas literas dedit, quib. dicta monaſteria, vtpote membra dictæ Præpoſituræ S. crucis noſtræ Congregationi denuo tradidit, & vniuit, reuocando expectatiuas, & vniones dictorum membrorũ quibuſdam alijs monaſterijs factas, quæ ſuum plenũ & integrũ effectum non fuerant ſortitæ, quibus tamen literis non obſtantibus quædam de dictis monaſterijs ad alios ordines tranſierunt: alia verò nouis literis Apoſtolicis impetratis noſtræ Congregationi per ſpeciales conceſſiones iterum ſunt vnitæ, vt ex dicendis in ſequentibus patebit.

HOc monaſterium tam ante reformationem quam poſt illam multi viri religioſi Deum timentes, ſanctitatis fama celebres inhabitatione decorauerunt, inter quos fuerũt Venerandus ille D. Franciſchinus de Caſali, quem ibi miraculis clarum obijſſe, ſcribit Ioannes Philippus noſter in chronica libro ſexto cap. 40. & D. Ambroſius Mortarienſis, de quo ibidem cap. 21. de quibus infra dicetur. IV.

Multi quoque Pontifices ſuis priuilegijs illud muniuerunt, videlicet Innocentius II. Eugenius III. Alexander III. Vrbanus III. Cœleſtinus III. Innocentius III. Gregorius IX. Innocentius IV. Vrbanus VI. & Nicolaus V. quorum vigore Præpoſitus Mortarienſis Pontificalibus vtitur, & primam tonſuram, & quatuor minores ordines ſuis clericis confert, à ſolutione decimarum de Noualibus, quæ monaſterium ſuis impenſis colit, ab exactionibus, decimis, & impoſitionibus eſt exemptus, quæ priuilegia omitto, quod in libro

CAPVT VIGES

bro Indultorum noſtræ congregationis videri poſſint, quibus alia addiderunt Imperatores Fridericus II. Carolus V. Ludouicus XII. Rex Gallorum, & alij Duces Mediolani.

CAPVT VIGESIMVM SEXTVM.

De quatuor alijs Canonicorum Collegijs, videlicet S. Epiphanij Papiæ, S. Theodori Ianuæ, S. Mariæ Pediſcrypta Neapolis, & S. Mariæ de Martorano apud Parmam noſtræ Congregationi per Nicolaum V. vnitis.

I. VIx biennium exceſſerat, poſtquam noſtri Lateranenſes Præpoſituram S. Crucis Mortarienſem in Papienſi Comitatu reformauerant, cum Papienſes illorum fama percepta, de Collegio canonicorum dictæ congregationis intra Ciuitatem erigendo tractatum habuerunt, & quod mirum forſan videri poſſet, idem Franciſcus Sfortia Papiæ Comes, & Mediolani Dux, qui ante duos annos Mortario illos prohibuerat, vt Papiam inducerentur, ſuis literis Pontificem rogauit. Erat Papiæ templum antiquitate, & Sanctorum Reliquijs venerandum, S. Epiphanij nuncupatum, quod ferunt à S. Epiphanio ante annum humanæ ſalutis 480. in honorem Dei, & Sanctorum Martyrum Vincentij, & Gaudentij dedicatum, quo anno dicto Ven. Antiſtite corpore ſoluto, illius cadauer in ſepulchro marmoreo in eodem templo conditum illi nomen dedit. Erat autem in Eccleſia collegium trium vel quatuor canonicorum ſecularium, ſub vno Præpoſito, qui etiam curam animarum exercebat: tenebat verò Præpoſituram venerandæ mem. D. Dominicus de Coſta cathedralis Archipresbyter, qui vt Mediolanenſium Duci, ac in primis ſuis ciuibus illum obſecrantibus rem gratam exhiberet, Præpoſituram, ad effectum erigendi in illa collegiũ canonicorum noſtræ congregationis, liberè in manibus Nicolai V. Pontificis reſignauit. reſignationem Pontifex ad ſupplicationes eorundẽ Ducis Mediolanenſis, & ciuium Papienſium admiſit, & Eccleſiam, extinctis in ea Præpoſitura cum canonicatibus ſecularibus, noſtræ congregationi perpetuò regendam tradidit, & cum illius bonis, & iuribus vniuit, datis literis vnionis apud Fabrianum pridie calendas Auguſti anno 1451. Pontificatus ſui anno 4.

Verùm quia Prępoſitus negotium inſcio Epiſcopo tractauerat, Epiſcopus Papienſis falſis ſuggeſtionibus egit apud Mediolani Ducem, & apud Pontificem, vt non obſtante poſſeſſione per noſtros iam apprehenſa, Pontifex literas vnionis reuocaret. Verum Dux de rei veritate doctus, iterum Pontifici reſcripſit, vt inter partes iuſtitiam faceret: qui ſtatim priores literas confirmauit inuito Epiſcopo, qui iurauerat mitram potius amittere, quam noſtros ibi loci permittere, quod & factum eſt, nam noſtros de monaſterio non eiecit, ſed ex hac vita ſtatim migrauit. Quod vidẽs quidam vir nobilis, & religioſus nomine Dominus Antonius de Aſtulphis, qui noſtrorum conuerſatione plurimum ſolabatur, & multos de noſtris canonicis familiares habuerat, medietatem vnius prædij, cuius redditus ad alendos nouem canonicos ſufficiebant, monaſterio donauit. Sed & ciues Papienſes ad ædificandum monaſterium multas eleemoſynas contulerunt, quibus cœnobium ſatis nobile cum duobus clauſtris, & amplo cœnaculo fuit inchoatum, & anno 1476. abſolutum, vbi decem & octo canonici ſub Abbate regulariter viuunt. nam monaſterium à Pio V. Abbatiali titulo fuit inſignitũ, cuius Abbas ſubiectum habet collegium canoniſſarum noſtræ congregationis S. Mariæ Ioſaphatis, vulgo nuncupatum monaſterium nouum.

CONduntur in Eccleſia S. Epiphanij corpora Sanctorum Epiphanij Epiſcopi Papienſis, Specioſæ Virginis, Liberatæ Virginis, Honoratæ Virginis, & Luminoſæ Virginis, quæ Hyppolitus de Rubeis Epiſcopus Papienſis, qui poſtea fuit Cardinalis anno 1577. in ara per ipſum cõſecrata, cum lamina plumbea ſequentem inſcriptionem referente, condiderat; *Ego Hyppolitus de Rubeis conſecraui altare hoc in honorem S. Epiphanij Epiſcopi Papiæ, & corpus eius Sancti cum corpore Virginis Specioſæ, & Liberatæ, & Reliquias ſanctæ Honoratæ, & Luminoſæ in eo incluſi.* Eædem Reliquiæ anno 1611. die prima Iulij ex vetuſto in nouum altare ſunt translatæ, in quarum translatione non ſolum prædicta lamina, ſed aliæ quatuor antiquiores, quæ de prædictis reliquijs teſtentur, fuerunt adinuentæ. Conditur in eadem Eccleſia corpus B. Martini Bergomenſis noſtræ congregationis canonici, qui viuus, & mortuus miraculis claruiſſe narratur, qui anno Incarnationis Dominicæ 1478. de terreſtri ad cœleſtẽ patriam profectus, ibidem fuit tumulatus. Eius corpus poſt centum annos, videlicet 1579. die 4. Decemb. cũ notario, & teſtibus viſitatum, repertum eſt integrum, & palpabile exceptis digitis manuum, & pedum, & antiori parte cranij in dextero latere, quod anno 1614. in decentiorem locum translatum in ſiniſtro Eccleſiæ latere ſub organo eſt collocatum, II.

cum

cum inſcriptione: *Hic iacet corpus B. Martini Bergomenſis canonici Regularis Lateranenſis translatum die decima quarti Auguſti. Obijt anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octauo, die vigeſimo quarta Auguſti*; de hoc venerabili, & ſancto viro quædam inferius dicemus.

Tumulatur in eadem Eccleſia Andreas Alciatus cum imagine, & epitaphio, quod tale eſt videlicet.

ANDREÆ ALCIATO MEDIOLANENSI IVRECONSVLTO, COMITI, PROTONOTARIO APOSTOLICO, CÆSAREOQVE SENATORI, QVI OMNIVM DOCTRINARVM ORDINEM ABSOLVIT, PRIMVS LEGVM STVDIA ANTIQVO RESTITVIT DECORI.

Prodijt ex eodem monaſterio Auguſtinus de Nouellis Ticinenſis, vir probitate, integritate, rerum gerendarum prudentia, & experientia, & omnigena eruditione nulli ſuorum temporum ſecundus: Fuit enim Theologus eruditiſſimus, diuinarum Scripturarum indagator acutiſſimus, verbi Dei Prædicator facundiſſimus, & æquè diſertiſſimus, & in Hiſtorijs verſatiſſimus. ſed præ cæteris vtriuſque Iuris Canonici, ac Cæſarei Doctor ſingularis, cui vtinam alterum ſimilem noſtra Lateranēſis familia protuliſſet. qui omnibus gradibus honoris in eadem congregatione digniſſimè functus, Bononiæ in monaſterio S. Ioannis in monte, quod per plures annos laudabiliter rexerat, naturæ debitum ſoluit anno 1520. cuius operum catalogum inferius texemus.

III. EOdem anno 1451. Nicolaus V. noſtræ congregationi vniuit Eccleſiam S. Mariæ de Martorano Parmenſis Diœceſis, quæ antea erat
27 Monaſt. canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini, quæ nunc monaſterio S. Sepulchri Parmæ eſt vnita, confectæ ſunt literæ vnionis 5. Idus Nouemb. eiuſdem anni 1451.

Eodem anno frater Ioannes de Gattis Prior
28 Monaſt. monaſterij S. Theodori Ianuæ, quod erat membrum congregationis Mortarienſis de illo reformando, & noſtræ cōgregationi tradendo tractatum habuit cum Rectore Generali, ac cum illo Pontifici preces ſupplices porrexit pro confirmatione vnionis: etſi illud fuiſſet in Generali vnione monaſterij S. Crucis Mortarienſis, cuius erat membrum, generaliter comprehenſum. cui ſupplicationi Pontifex libentiſſimus annuit, vt patet ex ipſius literis, quarum hic eſt tenor.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Abbati S. Bartholomæi de Foſſato Ianuenſis Diœceſis, & S. Benigni, ac B. Mariæ de quarto extra muros Ianuenſes per Priores ſolitorum gubernari monaſteriorū Prioribus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ ſedis prouidentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ ſtatus Prioratuum, & aliorum piorum locorum fœliciter dirigatur, ac votiuis, & proſperis ſucceſſibus gratulentur. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Rectoris, & canonicorum de congregatione S. Saluatoris Lateranenſis petitio continebat, quod ſi Prioratus S. Theodori Ianuenſis Ordinis S. Auguſtini canonicorum regularium eidem congregationi applicaretur, ac iuxta illius ritus, ſtatuta, & conſuetudines teneretur, Prioratus ipſe in ſpiritualibus, & temporalibus multa commoda ſuſciperet. Quare pro parte tam dictorum Rectoris, & canonicorū, quam dilecti filij Ioannis de Gattis Prioris dicti Prioratus aſſerentis, quod ipſe applicationem prædictam multum deſiderat, ad hoc vt ipſe Prioratus reformetur debitè & ad obſeruantiam reducatur, nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt eundem Prioratum, qui conuentualis exiſtit, & ad quem quis per electionem aſſumitur, & à monaſterio de Mortario dicti Ordinis S. Auguſtini dependet, ac per illius canonicos gubernari conſueuit, & in quo quatuor duntaxat canonici commorantur, cuiuſque fructus, redditus, & prouentus centum viginti quinque florenorum auri de Camera, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum, vt ipſi Rector, & canonici aſſerunt, non excedunt, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis eidem congregationi perpetuò applicare, & aſſignare, aliaſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque de præmiſſis certam notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mādamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus veſtrum ſi, & poſtquam vocatis Priore, & Conuentu dicti monaſterij per Priorem ſoliti gubernari, & alijs, qui fuerint euocandi, vobis de præmiſſis legitimè conſtiterit, eundem Prioratum cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſupradictis eidem congregationi præfata autoritate noſtra perpetuò applicare, & aſſignare curetis: Ita quod cedente, vel decedente dicto Ioanne, ſeu alias Prioratum ipſum quolibet dimittente, liceat eidem Rectori, & canonicis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem Prioratus, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem autoritate propria liberè apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ſuos, nec non congregationis, & Prioratus huiuſmodi vſus, vtilitatemque conuertere, & perpetuò retinere, dictumque Prioratum iuxta ritum ſtatuta, & conſuetudines huiuſmodi regere, & gubernare, Diœceſani loci, & cuiuslibet alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus monaſterij, Prioratus, & Ordinum prædictorum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Prioratibus huiuſmodi ſpeciales, vel aliàs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ ſedis, vel Legatorum eius literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. quas quidem literas, ac proceſſus habitos per eaſdem, & per quæcunque inde ſecuta, ad prædictum Prioratum volumus non extendi. ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem Prioratuum, aut beneficiorum aliorum præiudicium generari, & quibuſ-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. prouiſo, quod propter applicationem, & aſsignationem prædictas, ſi fiant, Prioratus ipſi debitis propterea non fraudetur obſequijs, & animarum cura, ſi qua illi immineat, nullatenus negligatur, ſed illius onera conſueta, nec non perſonæ de præſenti in eadem degentes congruè ſupportentur. Et inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quarto Idus Februarij, Pontificatus noſtri anno quinto.

Poſt quam vnionem monaſterium per noſtros fuit renouatum, & cœnaculum cum dormitorio verſus Mare communibus expenſis Cõgregationis ædificatum, curante potiſſimum Reuerendo Patre Domino Timotheo Veroneſi Rectore Generali, cui monaſterio idem Pontifex anno 1453. vniuit alium Prioratum S. Mariæ de Priano dictæ Congregationis Mortarienſis, quem tenebat Fr. Bartholomæus de Nigro, qui cum prædicto Fr. Ioanne Priore S. Theodori vltimo Capitulo Generali dictæ Cõgregationis interfuerat. Datæ ſunt literæ die 1. Ianuarij, anno Incarnationis Dominicæ 1453. quæ tamen vnio ſub Nicolao V. ſuum effectum non eſt ſortita, ſed ſub Caliſto III. datis nouis literis anno 1457. decimoquinto calend. Decemb.

IV. ANno 1452. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis, & Viſitatores anni præcedentis omnes confirmati. Hoc anno Alphonſus Rex Aragonum, & vtriuſque Siciliæ ob peculiarem affectum dilectionis erga noſtrum ordinem, venerabilem Eccleſiam S. Mariæ Neapolis, Pediſcryptæ nuncupatam noſtræ congregationi regendam tradere cogitauit. quod vt efficeret, quia Eccleſiam cuidam Clerico Parthenopeo nobili, Lancillotto nuncupato, fuerat commendata, prius à Pontifice liberam facultatem, in ea Collegium clericorum regularium, ſiue ſecularium, prout ſibi placuiſſet, perpetuò inſtituendi, poſtulauit. nec mora impetrauit, acceptis literis in forma Breuis, datis apud ſanctum Petrum 8. calend. Iulij anno 1452. Deinde anno Incarnationis Dominicæ 1453. ipſam Eccleſiam noſtræ congregationi perpetuò tradidit, & donauit. quo anno Reuerendus Pater Dominus Aurelius Placentinus Rector Generalis Dominum Fabianum à Doliceto canonicum in monaſterio Lateranenſi reſidentem, cum procuratorio Neapolim ad capiendam actualem & corporalem poſſeſſionem tranſmiſit, quem ſequenti anno 1454. die 24. Decemb. Lupus Ximenes de Orræa, vtriuſque Siciliæ Prorex in corporalem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ miſit, prout conſtat authentico inſtrumento apprehenſæ poſſeſſionis, cui prædictæ Nicolai V. literæ cum Procuratorio Rectoris Generalis, & literis Sereniſſimi Regis Alphonſi ad eundem Proregem datis Traiecti eodem anno 11. Decembris ſunt inſertæ.

De origine, & fundatione huius ſacroſanctæ, & venerabilis Eccleſiæ, quæ à Reuerendo Patre Domino Hugone Beneuentano loci Priore accepi, hic referam. Anno 1353. regnantibus Ludouico, & Ioanna illius coniuge prima huius nominis, die 8. Septemb. glorioſa Virgo Deipara tribus perſonis tum loco, tum profeſſione diſtãtibus apparuit, ſignificans, gratum accepturam, ſi propè magnam cryptam, qua Puteolos itur, in loco qui Pes ſcriptæ dicitur, templum in Dei, & ſui nominis honorem erigeretur. Primus fuit quidam monachus ex cœnobio S. Mariæ ad capellam, nomine Frater Benedictus, cui in aurora ex monaſterio Puteolos ad balnea cauſa valetudinis eunti, cum eſſet propè locum vbi nunc templum erectum, Beata Virgo ſe viſibilem exhibuit ſub forma illa, quę in eodem templo nunc depicta conſpicitur. Secundus fuit Beatus quidam Eremita Petrus nomine, qui cellam poſitam ſupra cryptam S. Mariæ de Litria nuncupatam incolebat. Tertius Sanctimonialis nomine Maria de Durazo, Regio ſanguine procreata. quibus apparitionibus palam factis magnus illico factus eſt populi concurſus, certatim eleemoſynas in templi ſtructuram conferentis, ſtatimque templum magnificum, & cum primis nobile conſtruitur, bonis dotatur, & clerici ſeculares ad diuina in eo peragenda ponuntur, qui vſque ad annum Incarnationis Dominicæ 1453. illud, quemadmodum præmiſimus, tenuerunt. & quia temporalibus bonis iam cœperat aliquatenus abundare, in commendam conferri cœpit. locum deinde noſtri Lateranenſes acceperunt, vbi decem & octo canonici ſub Priore laudabiliter degunt in monaſterio, quod ſatis amplum, & pulchrum à nobis fuit ædificatum: propéque illud in cliuo montis, in quo magna crypta, P. Virgilij Maronis Latinorum Poëtarum Principis ſepulchrum nunc etiam in hodiernum diem conſpicitur.

***

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPVT VIGESIMVM SEPTIMVM.

De reformatione antiquæ Canonicæ S. Petri ad aram Neapolis, & monaſterij S. Gratiani Vercellarum per canonicos regulares Lateranenſes facta.

I. ANno 1453. Capitulum Generale coactum eſt Bononiæ in Canonica D. Ioannis in mōte, ibiq; R.P.D. Aurelius Placentinus in officio Rectoris Generalis 3. anno prorogatus. ſed additi Viſitatores D. Clemēs Papiēſis D. Iulianus Cremonenſis, D. Benedictus Bononiēſis, & D. Petrus Venetus. In hoc Capitulo ſunt editæ Conſtitutiones, quæ paucis additis, ſiue mutatis vſq; ad nouam compilationem anno 1618. factam, in vſu habitæ fuerunt, quæque ſuis locis in noua compilatione ſunt additæ, vt conferenti patebit. Eas verò editas hoc eodem anno ex vlt. c.3. part. euidenter liquet. eſt liber manuſcriptus in Pergameno Romæ in monaſterio Pacis.

30. Manaſt. Hoc ipſo anno vetus D. Petri ad Aram propè Neapolim Abbatia canonicorum regularium interceſſione Sereniſſimi Alphonſi Regis Neapolis, per Nicolaum V noſtræ congregationi Lateranenſi fuit vnita. De cuius fundatione, & origine plura eſſent dicenda, nam hunc eſſe locum, vbi Petrus Apoſtolus ex Aſia Romam veniens, primam Aram in Italia erexit, & ſacrificium incruentum Dominici Corporis, & Sanguinis obtulit, & propterea S. Petri ad Aram loco nomen inditum, cuncta ciuitatis, & præſertim Eccleſiæ Neapolitanæ tabularia teſtantur, de qua re Baronius tom. 1. ſub anno 44. num. 28. ſic ſcribit: *De cæteris locis, ad quæ Petrus, Romam venturus, diuertit, nobiliam ijs remanſerunt antiquitatis veſtigia, ſed traditione potius quam ſcriptura firmata: nam vt omittamus de ſingulis dicere, quæ nondum nobis explorata habentur, eſt Neapoli in Cāpania percelebris memoria, vbi idem Princeps Apoſtolorum cum Neapolim nauigio delatus eſſet vna cum ſuis, Miſſam celebrauit.* Ferunt itidem Syluestrum I. Neapoli exiſtentem, in eodem altari ſacrum feciſſe, & ingentiſſimis theſauris Indulgentiarum ditauiſſe, quod vſque in hodiernum hunc diem volunt exiſtere, & cūctis cauſa deuotionis accedentibus cum maxima reuerentia monſtratur, in quo præſertim pro animabus fidelium defunctorum, ob Indulgentias à Pontificibus tributas, ſacrificium Dominici corporis, & ſanguinis frequentatur.

II. NOn dubium, clericos canonicos & Apoſtolicos eidem Eccleſiæ, prout moris erat, ab initio deputatos, & rurſus ab antiquiſſimo tempore clericos ſecundum B. Auguſtini regulam viuentes ibidem conſtitutos, teſtantibus id monaſterij tabularijs antiquiſſimis. Extat in monaſterio codex vetuſtus literis Longobardicis exaratus, totam rei ſeriem narrans, ſed barbariſmis adeo refertus, vt vix ſenſum legitimum ex verbis elicere poſſimus. referam nonnulla ſcitu digna, totidem verbis ex dicto libro accepta, ſed addita quarundam vocum neceſſaria declaratione. inquit igitur: *Veniente Beatiſſimo Petro Principe Apoſtolorum de Antiochia anno Chriſti poſt vna viceſimo,* puto dicendum decimo: *& ibidem conuerſa eadem ciuitate, & baptizata Candida, & conſtituto S. Aſpren dicta ciuitatis Epiſcopo, in loco pro ſacrificij dolorum ædificauit altare, & in eo celebrauit orationē Dominicam in fractione panis ſecundum* ſupple quod *apparet per vnam marmoriam,* id eſt, tabulam marmoream, *quæ eſt fauricata,* id eſt poſita in fabrica vel ædificio, *ad dictum campanaro* id eſt in turri cāpanaria, *& propter guerram fuit fractum ab Arrio,* id eſt Hæreticis: *ita vt primus ædificator monaſterij fuit ſanctus Petrus, & conſecrator Eccleſiæ ſecundum,* ſupple quod *apparet per vnam marmoriam, quæ manet cum literis græcis in altari maiori murata ad dextrum. Deinceps reædificator Ioannes presbyter Cardinalis Neapolitanus: licet alias ab hoc fuit conſecrata Eccleſia ſub eiuſdem Petri vocabulo, & S. Candidæ eiuſdē ordinis. Porrò tempore illo, quo venit S. Petrus, dicta Eccleſia fuit dotata circum circa, quantum potest trahere per vnam baliſtam, & tempore Conſtantini, qui dedit multa bona, videlicet multa caſtella. Secundo apparet per priuilegia cum ſigillo pendente doro. Et etiam nobiles, & Domine Neapolitani dederunt domus, & territoria, quæ ſunt ſcripta in ventario* id eſt, inuētario, *Regis Caroli Primi.* Hæc ibidem, quibus cum Caroli primi Regis mentio habeatur, facilè coniectari poteſt, quo tempore illius ſcripturæ autor illam ſcripſerit, quod non ante annū 1250. eſſe poteſt. Poſtea ſubditur in eodē libro, *quod anno tubilæſacit in Eccleſia S. Petri ad Aram aperire vnam portā per vnum annum, quo tempore quanta Indulgentia Romæ ſunt per vnum annum, tanta in dicta Eccleſia, donec durat Iubilæum: & quod S. Petrus dedit Indulgentiam plenariam, quæ viſitantes Eccleſiam omni Dominica expellunt:* id eſt liberant, *vnam animam à pœnis Purgatorij. & eſt confirmatio Gregorij Papæ cum Bulla pēdente cū ſigillo doro.* ſunt verba illius formalia. Adhuc recenſentur plurimæ Indulgentiæ per Romanos Pontifices eandem Eccleſiam viſitantibus conceſſæ. in eodē libro nominatur Abbatia nulli ſubiecta, niſi Romano Pontifici, inquit enim: *& eſt aſens,* id eſt exempta. *& nō poteſt illam capere niſi Summus Pontifex:* ſubdit, quod Abbas tenetur ſub pœna excommunicationis in dicta Abbatia nonnullis diebus cantare Miſſas, & Veſperas in Pontificalibus cum mitra, & crocito, & quod liberè

poteſt

poteſt miniſtrare omnia ſacramenta in dicta Eccleſia, & circumcirca, quantum eſt iactus vnius baliſtæ. & recenſentur ibidem bona monaſterij immobilia, & mobilia valde pretioſa; & hæc omnia habentur in dicto libro Longobardico vetuſto.

III. FVit verò Ioannes ille presbyter Cardinalis, cuius in dicto libro mentio habetur, patria Neapolitanus, cognomento de Pizutis, vel vt alij ſcribunt, Phizutis, profeſſione canonicus regularis, etſi Baronius eum ſimpliciter clericum nominet: Qui cum Eccleſiam S. Petri cum monaſterio vetuſtate collapſam, & bonis temporalibus denudatam aſpexiſſet, affectu erga ſuum ordinẽ commotus, primo quidem Eccleſiam à fundamentis cum cœnobio reſtituit: deinde ampla dote bonorum temporalium attributa collegium canonicorum regulariter viuentium inibi reformauit, accito ex monaſterio S. Victoris Pariſienſi D. Nicolao, quem primo Priorem, deinde monaſterij Abbatem conſtituit, prout ſequentes Alexandri III. literæ prædicto Nicolao Priori directæ ſic teſtantur.

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei; Dilecto filio Nicolao Priori Eccleſiæ S. Petri ad Aram, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum dilectus tunc filius noſter Ioannes tituli S. Anaſtaſiæ presbyter Cardinalis Eccleſiam, in qua Prioratum habere dignoſceris, proprijs ſumptibus, Domino cooperante, conſtruxerit, eamq; dicauerit ſuis bonis, dignum eſt, & conueniens, vt eiuſdẽ Cardinalis abſentis in eo, quod ſalua honeſtate poſſumus, tibi prompto animo deferamus. Ea propter dilecte in Domino fili poſtulationibus prædicti Cardinalis annuentes benignius, & proſequentes noſtri officij debitũ, & clementia Sedis Apoſtolicæ duximus indulgendum, vt liceat tibi, & ſucceſſoribus tuis eiuſdem Eccleſiæ Prioribus, donec Abbas ibi fuerit inſtitutus, canonicis, qui in praſcripta Eccleſia habitum Religionis ſecundum Regulam B. Auguſtini recipere voluerint, Benedictionem, ſicut moris eſt, exhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Ferent. 8. Calend. Ianuarij.

IV. IDem poſtea Nicolaus ex Priore Abbas creatus obijt anno 1190. vt Ticinenſis in Dilucidario ſcribit. Monaſterio ſic per dictum Cardinalem reformato multa prædia, caſtella, & bona temporalia per nobiles Neapolitanos fuerant largita. Cui Pontifices, & vtriuſque Siciliæ Reges multa priuilegia conceſſerunt, vt ſtatim dicetur, in quo diſciplina canonica per multos annos ſumma cũ laude floruit, cuiuſque regimen Diuo Thomæ Aquinati cum Archiepiſcopatu Neapolitano legitur oblatum. Verùm conditione temporum, & cauſantibus guerris, & ob alios ſiniſtros euentus, cœnobium adeò inſigne paulatim in ſpiritualibus, & temporalibus eſt collapſum. nam illius bona ferè omnia fuerant à laicis occupata, vel à Prælatis alienata, reliqua commendata. Tenebat illud in Commẽdam hoc eodem anno 1455. quidam Rainaldus S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopus Neapolitanus. quo tempore Sereniſſimus Rex Alphonſus illius ſtatum valdè commiſeratus, apud Nicolaum V. egit, vt noſtræ congregationi Lateranẽſi reformandum traderetur, & Eccleſia S. Mariæ Pediſcryptæ, quam anno ſuperiori Põtifex ipſius Regis liberæ diſpoſitioni cõmiſerat, eidem S. Petri monaſterio annecteretur, & ſubijceretur. Cui Pontifex annuens, literas vnionis Abbati S. Seuerini directas dedit hoc ipſo anno Calendis Decembris emanatas. Cæterum dicta vnio viuente adhuc Cardinali Commendatario, quod ad D. Petri monaſterium ſpectat, ſuum effectum non fuerat ſortita. Interim verò Nicolao Pontifice vita functo Caliſtus III. qui illi in Pontificatu ſucceſſerat, dictum monaſterium tunc vacans per obitum præfati Cardinalis cuidam clerico Neapolitano illius nepoti commendauit, nulla tamen in literis Apoſtolicis de vnione per Nicolaum V. facta, mentione habita: quam ob cauſam per præfatum Sereniſſimum D. Alphonſum Regem Neapolis, & Rectorem Generalem congregationis eidem Pontifici expoſito, quòd dictum monaſterium iam noſtræ congregationi fuerat vnitum, ad illorum preces Caliſtus literas reuocauit, quibus monaſterium commẽdauerat, & nouis literis Apoſtolicis datis apud S. Petrum, pridie Calen. Octobris anni 1457. dictã vnionem confirmauit, quæ ex tunc ſuum plenũ, & integrum effectum fuit conſecuta, & collegium canonicorum ibidem inſtitutum, quod ſub regimine Abbatis ſub regulari obſeruantia nunc etiam per Dei gratiam floret, vbi vigintiquinque canonici ad minus degunt, & nunc eſt domus Nouitiorum.

EX quo Collegio multos viros doctrina, & dignitate notabiles habuimus, inter quos primo loco recenſendus ipſe D. Ioannes Pizutus S. R. E. Cardinalis ab Adriano IV. item regulari canonico renunciatus, eiuſdem monaſterij reformator, & reſtaurator. Secundus D. Ioannes Baptiſta de Marfredonia, Philoſophus, & Mathematicus ſuorum temporum nulli ſecundus, qui in Gymnaſio Patauino per multos annos Philoſophiam legit, tandem ſeculum relinquens in dicto monaſterio canonicorum regularium habitum ſuſcepit, & reliquum huius vitæ ſanctiſſimè duxit. hic ſcripſit Commentarium in Sphæram, & Theoricam Planetarum. Tertius D. Ludouicus Maioranus ex Granina Epiſcopus Caſtelli maris, vir cultioris linguæ latinæ peritiſſimus, & Theologus eruditiſſimus. Hic ſcripſit orationem ad Patres Concilij Tridentini, & de vero Dei cultu libros tres ſub titulo Clypei militantis Eccleſiæ. obijt anno 1570. Quartus D. Hyppolitus ex familia nobiliſſima de Caracciolis, decla- V.

mator celebris, cuius nomen, & laudes adhuc manēt. editus eſt poſt illius obitū liber variarum Concionum Italico ſermone ſcriptus. alia plura morte præuentus in albeolis reliquit. Quintus D. Ludouicus Pauesius, Paueſij celebris Philoſophi, cognomento Calabri, filius, Theologus acutus, & Scotici dogmatis propugnator indefeſſus, meusque olim in Theologia Magiſter, qui nonnulla opera Philoſophica manuſcripta reliquit, quæ in noſtro S. Modeſti monaſterio Beneuentano puto conſeruari. Sextus D. Honoratus de Robertis Iuuenatenſis, qui ſcripſit Commentarios in totā Logicā valdè vtiles. obijt Patauij an. 1612. Illuſtriſſimi Epiſcopi Patauini Vicarius. Septimus D. Inicus de Aualos Iſchiæ Epiſcopus, qui adhuc viuit. Octauus D. Sigiſmundus ex inclinata proſapia de Gambecurtis Epiſcopus Theleſinus, qui ſimiliter in viuis agit. & alij, quos ſilentio prætereo, quoniam adhuc viuunt.

VI. HVic monaſterio, & illius Prioribus, ſiue Abbatibus, & canonicis multa priuilegia Romani Pōtifices, & Reges vtriuſq; Siciliæ cōceſſerunt. Primum eſt Alex. III. Nicolao Priori directum, ſupra notatum.

Secundū. Clemētis III. datū Laterani quinto Calend. Decemb. Pōtificatus ſui anno primo, per quod confirmat ſententiam latam à delegatis per Sedem Apoſtolicā inter Eccleſiā S. Petri ex vna, & Epiſcopum Puteolanū ex altera, ſuper Eccleſia S. Angeli mōtis Chriſti. incipit: *Qui ad ſedanda.*

Tertium. Honorij III. datū 5. Calend. Aprilis, Pontificatus ſui anno tertio, per quod prohibet, ne bona monaſterij in alios, quam canonicorum ibi ſeruientium vſus conuertantur. incipit: *Incumbit nobis.*

Quartum. Clementis VI. datū Auenioni Calend. Ianuarij, Pontificatus ſui anno octauo. incipit: *Paſtoralis officij.* declarat, Eccleſiam nullo medio ad Eccleſiam Romanam pertinere. meminit Conuentus canonicorum ibi deſeruientium.

Quintum. Nicolai V. erectum Abbati, & Cōuentui S. Petri ad Aram ordinis S. Auguſtini, datū anno 1449. Pōtificatus ſui tertio. incipit: *Cum à nobis.* per quod confirmat prædictis, & per eos monaſterio omnes immunitates, libertates, indulgentias, & exemptiones à ſecularibus exactionibus, per Romanos Pontifices ſuos prędeceſſores, & Reges vtriuſque Sicilię, & alios Principes eidem monaſterio indultas. Ex quo priuilegio vides, vſque ad illud tempus manſiſſe in Eccleſia D. Petri Conuentum canonicorū, ſub Abbate tamen Commendatario, licèt dicti Conuentus nulla fiat mentio in literis vnionis, quæ quadriennio poſt iſtud priuilegium ſunt datæ.

Sextum. Clementis VII. datum anno 1526. Pōtificatus ſui anno tertio. incipit: *Exponi.* per quod Archiepiſcopo Neapolitano committit facultatem aperiēdi portam tēpore Iubilæi, iuxta antiquam conſuetudinem aperiri ſolitam, cum conceſſione Indulgentiarum, quæ tali tempore conceduntur, cum Iubilæum Romanum iam expiraſſet. ex quo vides, Iubilæum viſitantibus dictam Eccleſiam conceſſum fuiſſe non eodem anno Iubilæi Romani, ſed immediatè ſequenti. Extat aliud ſimile priuilegium à Iulio III. anno 1551. emanatum. Adeſt etiam priuilegium ampliſſimum Greg. XIII. pro celebrantibus Miſſas ad altare Diui Petri pro animabus defunctorum. Adſunt præterea priuilegia Regū vtriuſque Siciliæ, quæ in monaſterij Archiuis ſeruantur.

Conditur in Eccleſia D. Petri corpus B. Candidæ Diui Petri diſcipulæ, cuius meminit Paulus Regius Vici Epiſcopus in vita S. Aſperi primi Epiſcopi Neapolitani, & ex illo Baronius in notis ad Martyrologium die 4. Septembris, iuxta cuius tumulum fons exoritur, qui rītè hauſtus, languoribus plurimis medetur.

ANno 454. Generale Capitulum Ferrariæ. VII
Rector Generalis R. P. D. Timotheus Veronenſis magnus prædicator, qui fuit Archiepiſcopus Raguſinus. Viſitatores D. Aurelius Placentinus, D. Titus Ferrarienſis, qui fuit Adriæ Epiſcopus, D. Celſus Veronenſis, & D. Ioannes Baptiſta Lucenſis. Hoc anno tractatum eſt de recuperanda Præpoſitura S. Gratiani Vercellarum quæ erat membrum monaſterij, & congregationis S. Crucis Mortarienſis. Verùm cum Amadaus Sabaudiæ Dux contra Eugenium IV. in ſchiſmate fuiſſet creatus, & Fœlix V. nuncupatus, quidam Fr. Iacobus de Sabaudia, canonicus tamen regularis, illam à prædicto Fœlice Papa, ſeu verius antipapa obtinuit, quem cum D. Sebaſtianus Mortarienſis Præpoſitus tanquam ſibi ſubditum viſitare voluiſſet, illo ſibi obedientiam præſtare abnuente, Præpoſitus Mortarienſis dictum Fr. Iacobum Præpoſitura priuauit, & D. Gabrieli de Valleſeſſia illam contulit, & in corporalem poſſeſſionem miſit: addito eidem Conuentu canonicorum noſtræ congregationis, cum magna totius Ciuitatis lætitia, & ædificatione, qui viderunt illud monaſterium optimè reformatum. Cæterum dictus Fr. Iacobus Romam iuit, & Præpoſitum Mortarienſem ad Sedē Apoſtolicam citare fecit, qui Romam profectus eſt, & poſt litigium duorum annorum dictus Fr. Iacobus epidimia interijt, & Fr. Antonius de Corpolino Sabaudus iura, & actiones, quæ dictus Fr. Iacobus in Præpoſitura prætendebat, ab Apoſtolica Sede impetrauit, & per annum cum Præpoſito Mortarienſi litigauit. Quem tandem Cardinalis Rotomagenſis, cuius erat familiaris, cum prædicto Præpoſito concordauit: & ita noſtri poſt triennium pacificam poſſeſſionem adepti fuerunt, exiſtente Rectore Generali D. Aurelio Placentino, in quo monaſterio manſerūt pacificè vſq; ad annum circiter 1480. quo tēpore Sixtus IV. precibus Fr. Petri Vercellenſis Epiſcopi Ordinis Fratrum Minorum, ipſum monaſteriū canoni-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

canonicis regularibus abſtulit, & bonis menſæ Epiſcopali applicatis, fabricas Monialibus S. Claræ conceſſit, in quibus nunc etiam degunt. qui tamen Epiſcopus, Onuphrio tradente in Sixto IV. poſt biennium ex hac vita deceſſit, qui necdum annum ætatis vigeſimum octauum excedebat; licèt Onuphrius dicat fuiſſe Epiſcopum Tariſinum.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

De reformatione Canonicarum S. Mariæ Montis belli Bononienſis, & S. Andreæ Vercellenſis facta per eoſdem Canonicos Regulares Lateranẽſes.

I. ANno 1455. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis, & Viſitatores omnes, qui fuerunt anno præcedẽti, ſecundò in officijs prorogati. Hoc autẽ anno Nicolaus V. optimus Pontifex, & de noſtra congregatione peroptimè meritus, die 24. Maij naturæ debitum ſoluit. Huic ſubrogatus fuit Alphonſus Borgia Valentinus, & Hiſpanus, qui Caliſtum III. ſe fecit appellare. qui vt beneuolentiam quorundam Romanorum, quibus erat addictus, ſibi conciliaret, canonicos regulares benefactores ab Eccleſia Lateranenſi eiecit, & ſtatuta per Eugenium IV. abrogauit. & ſecularibus canonicis ipſam Eccleſiam reſtituit. Regulares autem canonici ad alia monaſteria profecti ſunt, quorum nonnullos Alphonſus Rex Aragonum Neapolim acciuit, quos in monaſterijs S. Petri, & S. Mariæ Pediſcryptæ locauit vſque ad Paulum II. qui illos ad dictam Baſilicam reuocauit. Hoc autem audientes Fridericus III. Imperator, & alij Principes, qui ſciebant, Lateranenſem Eccleſiam, quę omnium Eccleſiarum eſt caput, & mater, ſub canonicis ſecularibus penitus collapſam, & omnibus ornamentis, & redditibus nuditam per ipſos canonicos regulares ferè totã renouatam, non parũ ſunt admirati. ſed & ipſum Caliſtum III. ferunt ante obitum de ipſa eiectione pœnituiſſe non modicum, ac doluiſſe. quam ob cauſam ipſe Fridericus Imperator datis literis ad Rectorem Generalem, & totam congregationem, cuius erat canonicus, noſtros bono animo ſtare, & in Germaniam proficiſci iubet, monaſteria opulentiſſima non pauca eiſdem largiturus. Verũ Patres, Teutonici idiomatis expertes, plurimas Cæſari gratias agentes, in Germaniam ire noluerunt. id ipſum & Sereniſſimus Alphonſus Aragoniorũ Rex, & Ludouicus Sabaudię Dux, & Magnus Coſmus Medices, & Barbara Mantuę Marchioniſſa præſtiterunt, qui multa bona nobis contulerunt, vt ex infra dicendis apparebit.

II. HOc eodem anno canonici regulares S. Mariæ Montis belli Comitatus Bononienſis, videntes, illorum monaſterium ſecularibus cõmendatum, & ſe ad pauciſſimos redactos in noſtram Societatem tranſire, & illorum monaſteriũ noſtræ congregationi vniri à Sede Apoſtolica ſupplices petiuerunt, & obtinuerunt. De cuius Canonicæ antiquitate, & nobilitate breuiter aliquid dicturus, literas Conſulum, & Caſtri montis belli ad Innocentium III. ex primo libro Epiſtolarum eiuſdem Pontificis fol. 24. acceptas præmittendas exiſtimaui. 3. Monaſt.

Literæ Conſulum & Populi montis Belli de fidelitate Romanæ Eccleſiæ facienda.

Sanctiſſimo Patri, & Domino Innocentio Dei gratia Summo Pontifici Petricius, Azius, Sandonus & Henrigerus Conſules montis Belli cum omni Populo ipſius Caſtri debitam fidelitatem, cum omni reuerentia. Et nos veſtræ Paternitatis beatitudo ex temporum mutatione nouerit collegiſſe, quæ profectò vobis gaudium portant cum honore, dummodo ad ipſa clementer oculum eleuare dignemini. In Archiuo igitur Sanctæ Romanæ Eccleſiæ credimus ex maiorum memoria forsitam antiquatum, qualiter ad eius donationem Caſtrum noſtrũ peruenerit. & ideo non eſt opus inſinuare, quod luce clarius conſtat, nec vnquam ab aliquo negari poterit, quod non fuerit de Comitatu Comitiſſæ Mathildis: ſed præualente aduerſus Eccleſiam Dei publica olim poteſtate dominationem ſuam in ipſo Caſtro Eccleſia non valuit exercere. Nunc verò quia omnipotens Deus ſic diſpoſuit, vt tempore veſtro filiorum diſperſiones ad ſinum Catholicæ matris redeant, Patris imperium per omnia ſeruaturi. Hinc eſt quod vnanimes vno voto omnes quærimus, & diligenter petimus dominium veſtrum, veſtræque Sanctitati tanto deuotius fidelitatem facere cupimus, quanto indubitantius vos credimus ſpiritum Dei habere, atque ideo accepiſſe poteſtatem, vt omnia in ſtatum rectitudinis veſtra ſapientia reducatis, facta in præſumptoribus vindicta, & ligatis in compedibus, qui contra Catholicam Romanam Eccleſiam auſi ſunt minus iuſtè pugnare. Commendamus itaque miſericordiæ veſtræ Caſtrum, Eccleſias ipſius, Clerum, & omnem populum, rogantes cum omni humilitate, quatenus ad iſta quæ poſtulamus, mora ſublata reſpondere dignemini. Quod ſi placet de latere veſtro mittere, cui veſtra debeamus vice intendere, illius concordiæ ſumus, & eſſe volumus, vt facta fidelitate vobis donationem Caſtri iuxta veſtrum mandatum aſſignemus. ea videlicet ratione, vt cum omni integritate tam noua, quam vetera noſtra iura perſiſtere illæſa, nec aliquando imminui nobis debeant, vel in peius aliquatenus commutari. Illud attendat Sanctitas veſtra, quod pro fortitudine loci multi nobiſcum confœderari cupiunt; ſed nulli dare reſponſum volumus, donec à miſericordia veſtra nuncium recipiamus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

III. HInc videre poſſumus, illud impletum, quod Iob cap. 14. inquit: *Mons cadens defluit, & ſaxum transfertur de loco ſuo: lapides excauant aquæ, & alluuione paulatim terra cōſumitur.* nam mons ſupra quē ipſum caſtrum erat fundatū, quod bellatorū viribus, & multitudine, lociq; ſecuritate per antonomaſiam Mons Belli antiquitus dicebatur, cuius incolæ ſe cum ſuis copiis in Societatem Romanorum Pontificum offerebant, paulatim ſolutus, in profluentem illius radices allambentem totus fere cum Caſtro iam defluxit, ſolo monaſterio ſuperſtite, cum octo vel decem domunculis ruſticorum, in illius acumine ſeruatis. nec illud reticendum, quod ipſe oculatus vidi, circa montem per loca vicina ad decem circiter milliaria, ſi quis terram ad tibiæ altitudinē effodiat, ingentem coclearum, oſtrearum, teſtarum, cæterorumque id genus, quæ in mari naſcuntur, miræ magnitudinis copiam inueniri adeo, vt mihi certiſſimè ſuaſerim, ſtagnum ibi ampliſſimum aquæ, id genus inſectorum gignentis, olim extitiſſe, quod ripis laxatis cum magna parte montium in flumen, & in mare defluxerit. Cæterum quod ad monaſterij fundationem, & originem ſpectat, ſiue illud Caſtrū olim fuerit de iure Illuſtriſſimę Comitiſſæ Mathildis, ſeu per vim, ſeu alio modo captum, hoc certum eſſe videtur, ipſum monaſterium à dicta Comitiſſa fundatum, & dotatum, & congregationi canonicorum S. Frigdiani Lucenſis donatum: id enim ex antiquis monaſterij priuilegijs, & documentis authenticis, quæ in illius Archiuis ſeruantur, palam habetur.

IV. QVantæ verò dignitatis eſſet Archipresbyteratus Bellianus (hic enim illius Canonicæ titulus) ex ſubiecto Gregorij VIII. priuilegio accipe, in quo Eccleſiæ parochiales ad monaſterium ſpectantes, & Belliano Archipresbytero ſubditæ numerantur.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Acurſo Archipresbytero Eccleſiæ B. Mariæ montis Belli, eiusque fratribus tam præſentibus, quam futuris Canonicam vitam profeſſis in perpetuum. Monet nos Apoſtolicæ Sedis autoritas, cui licet immeriti præſidemus, pro ſtatu omnium Eccleſiarum prouida circumſpectione ſatagere, & ne malignorum rapinis, vel moleſtijs exponantur, Apoſtolicum ipſis patrocinium impertiri. Eapropter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & prædictam Eccleſiam Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ mōtis Belli, in qua diuino eſtis obſequio mancipati, fœlicis recordationis Eugenij, Alexandri, & Vrbani prædeceſſorū noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigijs inhærentes, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Imprimis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo Canonicus, qui ſecundum Deū, & B. Auguſtini Regulam, atque inſtitutionem Fratrum S. Frigdiani in eodem loco noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem tēporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia impræſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis: Eccleſiam de Luparolo, Eccleſiam de Gauzano ſicut ex ſententia bonæ memoriæ Moyſi Rauennatenſis Archiep. vobis cum omnib. pertinentijs ſuis adiudicata eſt, Eccleſiam S. Iacobi, Eccleſ. de Montalogno, Eccleſiā S. Mariæ de Fagnano cum omnib. pertinentijs ſuis, Eccleſiā de Ponziano, Eccleſiam montis Georgij, Eccleſiam de Cuciano, Eccleſiam de Ripa maltar, Eccleſiam S. Petri de Gauiniano cum omnib. pertinentijs, & poſſeſſionibus ſuis, Eccleſiam S. Blaſij de Lacsgnano, Eccleſias de monte S. Petri, Eccleſiam de Rocca, Eccleſias de Oliueto, Eccleſiam S. Donnini de Braida, Eccleſiam de Creſpellano, Eccleſiam S. Mariæ in Baſilicola, Eccleſiam de Calcaria, Eccleſiam S. Nicolai de Ronca[illegible] cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Donnini de Campore maiore ſicut vobis per prædictum Moyſē adiudicata eſt, Eccleſiam S. Ioannis de Caſtello, Eccleſiam S. Pauli de Palude, ſicut vobis à bonæ memoriæ Gerardo de Rheno, & Vbaldo tunc Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconis, nunc vero Piſano Archiepiſcopo per ſententiam adiudicata eſt, Eccleſiam de Gauaſſeto, Eccleſiam de Pizola, Eccleſiam S. Mariæ de Prato Bonelli, ſicut vobis per ſententiam conceſſa eſt, Eccleſiam S. Ioannis de Cauaiola, Eccleſiam S. Columbani, Eccleſiam S. Marti, ſicut vobis per ſententiam adiudicata eſt, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, Eccleſiam Sancti Martini cum alijs Eccleſijs ad plebem ipſam pertinentibus, quidquid habetis in Mozano, & in Calcaria, & iuxta S. Theodorum, & in Varaneto, & in Bazano, & in alijs locis. Sane noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus vel ſumptibus colitis, ſiue de nutrimentis animalium veſtrorum, ſeu de ipſis animalibus nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Ad hæc prohibemus, ne aliquis laicorum de terris, quæ iure proprietario ad Eccleſiam veſtram ſpectant, à vobis decimas vllatenus recipere, vel petere præſumat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, vel interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, diuina officia celebrare. Adhæc ad inſtar prædicti Alexādri prædeceſſoris noſtri autoritate vobis Apoſtolica indulgemus, vt obeunte Archipresbytero, qui ibi pro tempore fuerit, ſi Collegio veſtro, vel de alio regulari Conuentu, ſi ibi non fuerit idoneus inuentus, eligendi Archipresbyterum facultatem liberā habeatis: quem cum electus fuerit, Diœceſano Epiſcopo præſentetis, vt ipſius electionem confirmare debeat, quam abſque iuſta, & manifeſta cauſa nullatenus ſit ei licitum infirmare. Chriſma vero, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promouendi, à diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſi quidem Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & abſque vlla prauitate vobis voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis quē malueritis, Catholicum adire Antiſtitē qui noſtra fultus auto-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tua autoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Quæcunque etiam ex rationibus Eccleſiarum, ſeu decimarum, vel aliarum rerum per priuilegia, vel per conceſſionem Bononienſium Epiſcoporum vobis indulta ſunt, & conceſſa, & per bonæ memoriæ Gerardum quondam Bononienſem Epiſcopum, præcipuè ſicut in eius priuilegio continetur, nihilominus vobis concedimus, & confirmamus. Antiquas inſuper, rationabilesq́; conſuetudines, & libertates in Eccleſia veſtra hactenus obſeruatas ratas habemus, eaſq́; perpetuò illibatas manere ſancimus. Prohibemus quoque, ne liceat Bononienſibus Epiſcopis noua, & indebita grauamina vobis, vel Eccleſiæ veſtræ imponere, aut vos, vel eandem Eccleſiam illicitis exactionibus aggrauare; ſed Archipresbyteri veſtri contentus obediẽtia, nullum à vobis, ſeu Archipresbytero ipſo extorqueat iuramentum, ſicut à ſæpedicto anteceſſore noſtro Alexandro Pontifice conſtat vobis indultum. Liceat etiam vobis clericos, vel laicos liberos, & abſolutos è ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ne villi fratrum veſtrorum poſt factam profeſſionem liceat ab eorum loco ſine licentia Archipresbyteri ſui recedere; diſcedentem verò ſine literarum communium cautione nullus audeat retinere. Sepulturam præterea loci ipſius liberam eſſe decernimus, vt eorũ deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat: Salua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Autoritate quoque Apoſtolica prohibemus, ne quis infra parochiam veſtram, Oratorium, vel Eccleſiam conſtruere ſine veſtra, & Diœceſani Epiſcopi autoritate præſumat. ſaluis priuilegijs Romanorum Pontificum. Sententias inſuper interdicti, vel ſuſpenſionis, quas in Eccleſias, vel clericos ad vos pertinentes canonicè promulgaueritis, de communi conſenſu, aut maioris, & ſanioris partis Capituli, nullus ſine congrua ſatisfactione relaxet. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorũ gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua Sedis Apoſtolicæ autoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò tertiòve commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honorisq́; ſui careat dignitate, reamq́; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis accipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Sanctus Petrus, Sanctus Paulus, Gregorius Papa VIII. Dirige me Domine in veritate tua.

Ego Gregorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſc. ſubſcripſi.

Ego Paulus Prænestinus Epiſcopus.

Ego Theobaldus Oſtienſis Epiſcopus.

Ego Laborans presbyter Cardinalis S. Mariæ trans Tyberim tit. Caliſti.

Ego Mellor presbyter Cardin. SS. Ioannis, & Pauli tit. Pamachi.

Ego Adelardus tit. S. Marcelli presbyter Cardinalis.

Ego Iacynthus ſanctæ Mariæ in Coſmedin Diacon. Cardin.

Ego Gratioſus ſanctorum Coſmæ & Damiani Diacon. Cardin.

Ego Radulphus S. Georgij ad velum aureum Diaconus Cardin.

Datum Ferrariæ per manum Moyſi Lateranenſis canonici Vicegerentis Cancellarij 16. Calend. Decembris, Indictione 6. Incarnationis Dominicæ anno MCLXXXVIII. Pontificatus verò Domini Gregorij Papæ Octaui anno primo.

ET licet iniuria temporum, & hominũ multa damna grauiſſima in ſpiritualibus, & temporalibus paſſum fuerit, tamen Deo, & B. Virgine Dei genitrice monaſterij tutelari protegentibus, canonicorum Conuentus nunquam in illo penitus defecit. Cum enim circa annum Domini 1455. dictum monaſterium cuidam legum Doctori nomine Ioanni de Anania, qui erat Archidiaconus Eccleſiæ Bononienſis, commendatum exiſteret, qui non Dei, & Eccleſiæ ſeruitium, ſed ſolos Eccleſię redditus curabat, canonici ad duos ſolos redacti, quòrum alter Martinus Duzarelli, alter Laurentius Petri de Zapulino vocabatur, videntes monaſterium in aperto diſcrimine cõſtitutum, preces ſupplices Pontifici porrexerunt, vt illud cum ſuis bonis, & iuribus canonicis regularibus Lateranenſibus traderet, ac illorũ congregationi perpetuò vniret, quod Pontifex præſtitit datis literis, quæ hic ſequuntur; V.

Caliſtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario Ven. fratris noſtri Epiſcopi Bononienſis in ſpiritualibus Generali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Inter curas multiplices, quibus occurrentium negotiorum varietatibus obſidemur, illam libenter amplectimur, per quam Regulares ordines, & eorum loca iugi ſanctimoniæ dedita, prout congruere conſpicimus, in ſpiritualibus, & temporalibus proſperitatis optata dirigantur euentu, ac perſonæ Eccleſiaſticæ, præſertim literarum ſcientia præditæ, in earum opportunitatibus congruum ſuſcipiant releuamen. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Martini Duzarelli de monte Bellio; & Laurentij Petri de Zapulino canonicorum, Prioratus B. Mariæ de monte Bellio ordinis S. Auguſtini, Bononienſis diœceſis, petitio cõtinebat, quod numerus canonicorum regularium in dicto Prioratu, in quo dudum Prior, ſeu Archipresbyter, & decem, & aliquando plures, & quandoque pauciores canonici eſſe ſolebant, in tantum à triginta annis citra propter guerrarum diſcrimina, & alias multiplices afflictiones, quæ in patria Bononien. diuerſimodè viguere, plurimũ

diminutus eſt, & in tantum decreuit, quod in eo non exiſtunt, nec à quinque annis proximis præcedentibus fuerunt, niſi ipſi Martinus, & Laurentius: propter quod diuinus cultus ibidem continuo diminuitur, & populi deuotio plurimum tepeſcit in dies. vnde Martinus, & Laurentius ſupradicti Prioratum ipſum, & illius Eccleſiam quæ parochialis exiſtit, reformari, & Capitulum, ſeu numerum canonicorum ex perſonis eiuſdem ordinis obſeruantiæ regularis, cum quibus poſſint ipſi Martinus, & Laurentius ad omnipotentis Dei laudem, & ipſorum animarum ſalutem fideliter peragere curſum tẽporalis vitæ ſuæ, & ex quorum ſalubribus monitis, & exemplis dicti loci populus ad maiorem deuotionem diuinæ maieſtatis, & ſalutis ſuæ intentũ, & curã induci poſſit, augeri, & iugiter conſeruari feruenter exoptent. Quare pro parte dictorum Martini, & Laurentij aſſerentium, quod fructus, redditus, & prouẽtus dicti Prioratus trecentorum florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter ſupplicatũ, vt Prioratum prædictum cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis congregationi canonicorum regularium S. Saluatoris Lateranenſis, olim S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis perpetuo applicare, incorporare, annectere, & vnire, aliasque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur certam notitiam de præmiſſis non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint euocandi, per te ipſum, de præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac eorum circunſtantijs vniuerſis autoritate noſtra te diligenter informes: & ſi per informationẽ huiuſmodi ita eſſe repereris, Prioratum ipſum cũ omnib. iuribus, & pertinentijs ſupradictis eidem congregationi præfata autoritate perpetuò applices, incorpores, vnias, & annectas: ita quod cedente, vel decedente dilecto filio Ioanne de Anania Archidiacono Bononienſi, vtriuſque iuris Doctore, qui Prioratum ipſum ex conceſſione Apoſtolica obtinet in Commendam, ſeu alias Prioratum ipſum prædictum quomodolibet dimittente, liceat Rectori, & canonicis huiuſmodi congregationis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem Prioratus, iuriumque. & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem propria autoritate apprehendere liberè, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ſuos, & dictæ cõgregationis vſus, vtilitatemque conuertere, & ipſum Prioratum perpetuò retinere, Diœceſani loci, & cuiuſcunque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita. & nihilominus ſi dictus Ioannes Commendæ ſibi factæ huiuſmodi ad effectum vnionis prædictæ in manibus tuis ſponte, & liberè cedere voluerit, conceſſionem huiuſmodi ab ipſo Ioanne, vel Procuratore ſuo ad hoc ab eo ſpecialiter conſtituto eadem autoritate noſtra recipias, & admittas: eaque per te recepta, & admiſſa decernas ex tunc autoritate prædicta applicationem, vnionem, annexionem, & incorporationem huiuſmodi effectum ſortitas fore: præfatoque Ioanni, ne propter ceſſionem eandem nimium diſpendium patiatur, penſionem annuam, de qua rationabiliter reddiderit ſe contentum, ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus Prioratus huiuſmodi, quoad vixerit, vel Procuratori ſuo ad hoc ab eo ſpeciale mandatum habenti, per Rectorem, & canonicos congregationis huiuſmodi ſingulis annis, ſub pœnis, & cenſuris ad id per te de conſenſu partium earundem ſtatuendis, & imponendis, perſoluendam conſeruare, conſtituere, & aſſignare dicta autoritate procures, faciens ipſi Ioanni de penſione prædicta iuxta reſeruationis, conſtitutionis, & aſſignationis earundem, ſi illas feceris, tenorem integrè reſponderi: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus Prioratus, Congregationis, & Ordinis prædictorum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis contrarijs quibuſcunque, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Prioratibus huiuſmodi ſpeciales, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales Apoſtolicæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quas quidem literas, & proceſſus habitos per eoſdem, & quæcunque inde ſecuta ad dictum Prioratum volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem Prioratuum aut beneficiorum aliorum præiudicium generari, ſeu ſi Rectori, & Canonicis prædictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim à dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionẽ, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Volumus autem, quod propter applicationem, vnionem, annexionem, & incorporationem huiuſmodi, ſi ſiant, & effectum ſortiantur, præfatus Prioratus debitis non fraudetur obſequijs, & animarum cura in eo ſi qua illi immineat, nullatenus negligatur, ſed ſemper ibidem diuinus cultus vigeat, & certus Canonicorum numerus exiſtat. & inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1455. Idibus Nouembris Pontificatus noſtri anno primo. S. de Spado. Io. de Collo Adrianus.

VI. QVarum literarũ vigore prædictus Ioannes de Catanea Bononienſis Archipresbyter comperta veritate narratorum, & conſtituta Cõmendatario ſuper monaſterij bonis annua penſione, illud cũ omnibus ſuis bonis, & iuribus noſtre congregationi vniuit, prout conſtat publico inſtrumento Bononiæ anno 1456 die 30. Ianuarij rogato per Rolandum quondam Alberti de Caſtellanis: & ita illi duo canonici in noſtram

Societa-

Societatem trãſeuntes, & de ſuo Collegio, prout optabant, ex canonicis ſui Ordinis reparato plurimum gaudentes, cum nobiſcum aliquot annis religioſiſſimè vixiſſent, in eodem monaſterio quieuerunt, rebusq; monaſterij deinceps in meliora conuerſis, conueniens canonicorũ numerus, ſub diſciplina canonica viuentium, ſemper in eo manſit, & per Dei gratiam adhuc manet.

Quod Beatiſſima Virgo Deipara ſub illius peculiari tutela poſitum eſſe, miraculis non ſemel voluit monſtrare. primò namq; cum nocte quidam Parulinus de monte Bello cum nonnullis ruſticis montem aſcendiſſet, vt monaſterium diriperet, & Eccleſiæ ornamẽta ſocijs diſtribueret, ante ianuam Eccleſiæ conſtitutus cœcus, & amẽs repente factus eſt. quod ſocij videntes, ante pedes canonicorum peccatum ſuum confitentes, veniam petierunt: ſed ille infœlix nunquam amplius viſum recepit.

Anno etiam humanæ ſalutis 1527. in Vigilia Annunciationis glorioſæ Virginis, cui locus eſt ſacer, Carolus Borbonius cum copijs Germanorum ad radices montis ſubſtitit, vt die ſequenti ad monaſterium diripiendum aſcenderet: ſed voto Beatæ Virgini à canonicis, & alijs indigenis nuncupato, eadem nocte tanta nix de Cœlo cecidit, vt magna pars inimicorũ interierit, in profluentibus ſuffocata, cæteris fugientibus; cuius rei quotannis agitur memoria in eodem feſto Annunciationis.

VII. ANno 1456. Generale Capitulum Caſoreti prope Mediolanum. Rector Generalis R.P. D. Timotheus Veronẽſis tertiò prorogatus. Viſitatores D. Titus Ferrarienſis, D. Gaſpar Bononienſis, D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, & D. Policarpus Bergomenſis.

Anno 1457. Generale Capitulum congregatum fuit ibidem, & electus in Rectorem Generalem R. P. D. Aurelius de Placentia. Verum hoc anno numerus Viſitatorum fuit auctus ad decẽ, qui fuerunt D. Martinus Bergomenſis, D. Clemens Papienſis, D. Petrus Venetus, & D. Hieronymus Taruiſinus, D. Benedictus Bononienſis, & D. Thomas Bononienſis, D. Timotheus Veronenſis, & D. Peregrinus Placentinus, D. Philippus de Camerino, & D. Apollinaris Veronenſis.

Anno 1458. Capitulum Generale Venetijs in monaſterio Charitatis. Rector Generalis idem R. P. D. Aurelius ſecundò confirmatus. Viſitatores D. Oroſius Mediolanenſis, D. Martinus Bergomenſis, D. Clemens Papienſis, & D. Hieronymus Taruiſinus, D. Alexander Mediolanenſis, & D. Iulianus Cremonenſis, D. Barnabas Vicentinus, & Philippus à Camerino. Hoc anno Caliſtus III. ex hac vita ſublatus eſt, & in eius locum Æneas Sylnius ex familia Picolominea Senenſi Cardinalis, electus die 20. Auguſti, & Pius II. nuncupatus, vt Platina ſcribit.

Anno 1459. quo Generale Capitulũ celebratum eſt Ferrariæ, & idem D. Aurelius tertio in Præfectura Generali confirmatus, Viſitatoribus ad quatuor iterum redactis. qui fuerunt D. Clemens Papienſis, D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, D. Gaſpar Bononienſis, & D. Iulianus Cremonenſis. Ludouicus Dux Sabaudiæ, Princepsq́ue Pedemontium Cœnobium Abbatiale S. Andreę Vercellarum, quod Franciſcus illius filius in Cõmendam obtinebat, amotis quibuſdam canonicis regularibus Gallis, per noſtrę congregationis canonicos reformandum à Pontifice impetrauit. Datis literis Apoſtolicis apud S. Petrum Calendis Maij eiuſdem anni 1459. De cuius reformatione priuſquam ediſſeram, de illius origine & fundatione aliquid dicere dignum iudicaui. Erat enim Cœnobium inter cætera prouinciæ Pedemontanæ præclariſſimum, quod priſcæ dignitatis nonnihil adhuc etiã retinet: cuius fundator fuit Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Gualla de Bicherijs ex canonico regulari S. Petri in Cœlo aureo ab Innocentio III. Cardinalis creatus, vt Onuphrius in eundem Innocentium aduertit; quem cum Pontifex Legatum in Angliam ad componendas cauſas grauiſſimas miſiſſet, Henricus III. Rex Anglorum in expiationem criminis in B. Thomam Cantuarienſem ſub Henrico II. admiſſi, quod Regibus Anglicanis necdum dimiſſum aiebat, magnam vim pecuniarum pro ædificando monaſterio canonici Ordinis dedit. Ille in Italiam ad ſuam patriam reuerſus cum nonnullis eiuſdem glorioſi martyris reliquijs, in ciuitate Vercellarum monaſterium Abbatiale cum propinquo Xenodochio, quorum vtrunque S. Andreæ Apoſtoli eſt vocatum, ædificauit, & Caſtris, Villis, redditibus, immunitatibus, & iuribus feudalibus opulentiſſimè ditauit, inter quæ erat caſtrum S. Germani, quod nunc in Marchionatum eſt erectum, vt ex priuilegio Gregorij IX. ſtatim reddendo patebit, & pagus Conſtantiniana vocatus, quem dictus Cardinalis de prædictis pecunijs cum eodem Caſtro S. Germani emerat, & monaſterio pro dote tribuerat. Ipſe quin etiam Henricus III. Rex Angliæ dicto Cœnobio Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Coſtrotona in Anglia donauit, cuius redditus vſque ad Henricum VIII. ſub quo Regnum à Romana Eccleſia defecit, dictum S. Andreæ Cœnobium percipiebat. fundatum fuit prædictum monaſterium circa annum 1220. quo abſoluto, Conuentus canonicorum ſecundum inſtitutum S. Victoris Pariſiẽſis, magna tunc laude celebris, in eo fuit conſtitutus, primusq́ue illius Abbas Thomas ille Venerabilis S. Victoris canonicus, cuius opus eſt Commentarium in cœleſtem D. Dionyſij Hierarchiam, quod S. Victoris inſtitutum vſque ad annum 1459. in eodem monaſterio quadantenus perſeuerauit, vnde inter Abbatias dictæ congregationis Victoriæ illud repoſitum inuenio ab Vrbano IV. in priuilegio ipſi monaſterio

33. Monaſt.

facto

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

facto Viterbij, Idibus Maij Pontificatus ſui anno primo.

VIII. QVid verò prædictus Cardinalis pro monaſterij dote contulerit, ex ſequenti priuilegio Gregorij IX. Thomæ Abbati, & illius fratribus anno 1227. conceſſo ſic accipe:

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Thomæ Abbati Eccleſiæ S. Andreæ Vercellẽſis, eiuſque fratribus, tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium, ne fortè cuiuſlibet temeritatis incurſus aut eos à propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ religionis infringat. Eapropter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam S. Andreæ Vercellenſis, in qua diuino eſtis obſequio mancipati, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo Canonicus, qui ſecundum Deũ, & B. Auguſtini regulã in Eccleſia veſtra inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidẽ temporib. inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunq; poſſeſſiones quæcunque bona eadẽ Eccleſia ex donatione dilecti filij noſtri Gualla tituli ſancti Martini presbyteri Cardinalis eiuſdem Eccleſiæ fundatoris, vel alias in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum ex teſtamento, vel donatione Cardinalis eiuſdem, conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus vocabulis exprimenda. Locum ipſum, in quo præfata Eccleſia ſita eſt, cum domibus omnibus, & pertinentijs ſuis. Caſtrum, & Villam S. Germani cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, domos, ſedimina, terras, vineas, & poſſeſſiones omnes cum omnibus iuribus, & pertinentijs, quas in Carixianæ, & Veinen. Caſtris, Villis, & territorijs cum prædictis omnibus Eccleſiæ veſtræ idem contulit Cardinalis. Hoſpitale, quod idem Cardinalis prope Eccleſiam veſtram fundauit, & veſtræ gubernationi, & prouiſioni commiſit, ita tamen, quod de poſſeſſionibus, & bonis ipſius mobilibus, & immobilibus per Cardinalem præfatum, vel quoſcunque alios fideles collatis, vel conferendis eidem nihil vobis liceat alienare, minuere, occupare, ſeu veſtris vſibus applicare: ſed ſola ipſius Hoſpitalis viſitatione, & regulari correctione contenti, miniſtrum idoneum confratrum eiuſdem Hoſpitalis conſilio præficiatis ibidem, qui bona pauperum fideliter adminiſtret, & generalem computationem reddat de omnibus ter in anno Abbati veſtro, & fratribus Hoſpitalis eiuſdem, ipſique Abbati præſtet obedientiam, & reuerentiam cum omnibus alijs fratribus, & ſororibus, ex quibus ipſe miniſter nullum recipiat, ſed per Abbatem eundem recipiantur nomine Hoſpitalis, quoties fuerit opportunum, cum miniſtri tamen, & omnium fratrum, vel maioris partis eiuſdem Hoſpitalis conſilio, & conſenſu. Capellam S. Andreæ ſitam iuxta Eccleſiam veſtram cum omnibus poſſeſſionibus, iuribus, & pertinentijs ſuis, exceptis poſſeſſionibus, quas idem Cardinalis dicti Hoſpitalis vſibus deputauit. Eccleſiam S. Andreæ de Chriſtotonen. Helẽ. Diœceſis per Chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Henricum III. Regem Angliæ, & eius Conſiliarios Eccleſiæ veſtræ intuitu Cardinalis prædicti in proprios vſus dicti loci, & Capituli ſuo aſſenſu accedente, collatam; & poſtmodum autoritate Apoſtolica. Sanè noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus aut ſumptibus colitis, ſiue de hortis, & virgultis, & piſcationibus veſtris, vel de nutrimentis animalium veſtrorum nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos liberos, & abſolutos à ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere, ac eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, vt nulli fratrum veſtrorum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine Abbatis ſui licentia, niſi arctioris Religionis obtentu, de eodem loco diſcedere: diſcedentem vero abſque communi literarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. quod ſi quis retinere fortè præſumpſerit, licitum vobis ſit, in ipſos canonicos, vel conuerſos Eccleſiaſticam ſententiam promulgare. Illud diſtrictius inhibentes, ne terras, ſeu quodlibet beneficiũ Eccleſiæ veſtræ collatum liceat alteri perſonæ dare, ſiue alio modo alienare abſque conſenſu totius Capituli, vel maioris, & ſanioris partis ipſius. Si quæ vero donationes, vel alienationes, aliter quam dictum eſt, factæ fuerint, eas irritas eſſe cenſemus. Ad hæc etiam, prohibemus, ne aliquis canonicus ſiue cõuerſus, ſub profeſſione veſtræ domus aſtrictus, ſine conſenſu, & licentia Abbatis, & maioris partis veſtri Capituli pro aliquo fideiubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat, vltra pretium Capituli veſtri prouidentia conſtitutum, niſi propter manifeſtam domus veſtræ vtilitatem. Quod ſi fortè facere præſumpſerit, non teneatur conuentus pro ijs aliquatenus reſpondere. Licitum præterea ſit vobis in cauſis proprijs ſiue ciuilem, ſiue criminalem contineant quæſtionem, fratrum veſtrorum teſtimonijs vti, ne pro defectu teſtiũ ius veſtrum in aliquo valeat deperire. Inſuper autoritate Apoſtolica inhibemus, ne vllus Epiſcopus, vel alia quælibet perſona ad Synodos, vel Conuentus, ſeu Capitula, niſi ad tractanda ſpiritualia vos ire, vel iudicio ſeculari de veſtra propria ſubſtantia, vel poſſeſſionibus veſtris ſubiacere compellat, nec ad domos veſtras cauſa ordines celebrandi, cauſas tractandi, vel Conuẽtus aliquos publicos conuocandi, vobis contradicentibus, & inuitis, venire præſumat: nec regularem electionem Abbatis veſtri impediat, aut de ea contra ſtatuta veſtri Ordinis ſe aliquatenus intromittat. Obeunte verò te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia proponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilij ſanioris ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam prouiderint eligendum. electus autem à vobis canonicè in Abbatem, Diœceſano Epiſcopo ſemel, & iterum per fratres veſtri Ordinis humiliter præſentatus, ſi ab eo confirmationem, & benedictionem non poterit obtinere, ne Eccleſia veſtra deſtituta conſilio periclitetur, officio, & loco Abbatis plenariè fungatur in ea tam in exterioribus prouidendis, quam interioribus corrigendis, donec aut interuentu veſtro, aut præcepto Romani Pon-

ti[illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tiſcopi, aut Metropolitani confirmationem, & benedictionem obtineat. Porrò nulla perſona pro benedicendo Abbate, aut deducendo in ſedem ſuam aliquid à vobis exigere, nullus etiam veſtrum ſi exigatur, dare præſumat: quia & exigentem, & dantem nota, & periculum Simoniacæ prauitatis inuoluit. illud adycientes, vt in recipiendis profeſſionibus, quæ à benedictis, vel benedicendis Abbatibus exhibentur, ea ſit Diœceſanus forma, & expreſſione contentus, vt ſcilicet Abbates ipſi ſaluo ordine ſuo, profiteri debeant, & contra ſtatuta Ordinis ſui nullam profeſſionem facere compellantur. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promouendi, à Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & communem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea voluerit vobis ſine prauitate aliqua exhibere. alioqui liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antiſtitem, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus autoritate vobis, quod poſtulatur, impendat. Quod ſi ſedes Diœceſani Epiſcopi forte vacauerit, interim omnia Eccleſiaſtica ſacramenta à vicinis Epiſcopis accipere libere, & abſque contradictione poſſit. Sic tamen, vt ex hoc impoſterum proprio Epiſcopo nullum præiudicium generetur. Infirmos quoque abſolutos, qui in extrema voluntate ad vos vel veſtrum Hoſpitale ſe transferri, aut apud vos ſepeliri deliberauerint, nullus impedire, ſeu res eorũ legitimas detinere præſumat, ſalua canonica iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Ob vitandas quoque ſecularium perſonarum frequentias liberum ſit vobis, ſaluo iure Diœceſani Epiſcopi, Oratoria in Grangijs, & Curtibus veſtris conſtruere, & in ipſis vobis, & familiæ veſtræ diuina officia, cum neceſſe fuerit celebrare, & ipſam familiã, niſi aliqui ſint, qui in vicino propria habeant domicilia, ad confeſſionem, & communionem ſuſcipere, ſine iuris præiudicio alieni. Prohibemus inſuper, vt nullus infra fines parochiæ veſtræ ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro Capellam, ſeu Oratorium de nouo conſtruere audeat: ſaluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Ad maiorem etiam Ordinis veſtri reuerentiam, & regularis diſciplinæ obſeruantiam tibi fili Abbas, & ſucceſſoribus tuis ſubiectos veſtros ligandi, atque ſoluendi plenam concedimus facultatem. Diſtrictius inhibentes, ne aliquis ſubditorum veſtrorum in his, quæ ad diſciplinam, & inſtituta Ordinis ſpectant, audeat prout ſtatutum eſt in Lateranenſi Concilio, appellare: ſed ſi quis appellare tentauerit, nihilominus illi, quorum intereſt, regularem exerceant diſciplinam. Adhæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijſque omnibus Eccleſiaſticis, ſecularibuſuè perſonis in veſtris domibus, vel Hoſpitali omnino fieri prohibemus: ne alicui Archiepiſcopo, Epiſcopo, Archidiacono, eorumve miniſtris liceat procurationes à vobis exigere, vel pro ipſis aliquid extorquere: Ita tamen, vt in expenſis, quæ à Capellis Vercellen. fieri communiter debent, pro rata poſſeſſionum, quas præfata Capella Sancti Andreæ ante fundationem Eccleſiæ veſtræ habuit, cum requiſitum fuerit, conferatur Epiſcopo, & Eccleſiæ Vercellen. tres libras ceræ annis ſingulis cenſus nomine perſoluendo, ſecundum quod in Inſtrumento conceſſionis ſæpe dictæ Capellæ per Venerabilem fratrem noſtrum Hugonem Epiſcopum, & Capitulum Vercellen. facta Cardinali prædicto plenius continetur: contra cuius conceſſionis tenorem ne aliquid à dicto Epiſcopo, & Capitulo exigatur à vobis, autoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus. paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna impoſterum ſolicitudine prouidere volentes, autoritate Apoſtolica prohibemus, vt infra clauſuras locorum, ſeu Grangiarum veſtrarum vel Curtium nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Ordini veſtro conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas autoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura. Salua Sedis Apoſtolicæ autoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia, ſeruato moderamine pranotato. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæcularíſuè perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat vltioni. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Laterani per manum Magiſtri Senebaldi Auditoris literarum contradictarum D. Papæ, 3. Calend. Iunij, Indictione 15. Incarnationis Dominicæ anno 1227. Pontificatus vero D. Gregorij Papæ IX. anno primo. Gregorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ex illo autem tempore viguit ſemper in dicto monaſterio diſciplina Regularis cũ Dei laude, ac populorum ædificatione non modica, ſub Abbatibus canonicis vſque ad annum 1440. quo tempore Illuſtriſſimus Sabaudiæ Dux noſtros canonicos ad illud reformandum accedere IX.

rogauit;

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rogauit: duabus tamen adiectis conditionibus, quas noſtri non admiſerunt, nimirum vt loci Abbates eſſent perpetui, & congregatio ab illo monaſterio denominaretur, vt patet ex actis Capituli Generalis anni 1439. Poſtea cum D. Bartholomæus de Muſis loci Abbas, & regularis canonicus naturæ debitum ſoluiſſet, Fœlix V. in Schiſmate contra Eugenium Pontificem creatus illud Franciſco Ludouici Sabaudiæ Ducis filio minori commendauit, quare cum vigor diſciplinæ plurimum eſſet ſolutus, & canonici ad ſex tantummodo redacti, piiſſimus Princeps cernẽs cultum diuinum imminutum, & monaſterij toti prouinciæ Venerabilis ſpendorem obſcuratũ, egit cum Rectore cõgregationis, vt viginti canonicos Lateranenſes cum quinque Cõuerſis ſub regimine vnius Præpoſiti ad illud reformandum mitteret, cui Abbas Commendatarius monaſterium cum Eccleſia, & fabricis antiquis ad clauſurã ſpectãtibus cederet, ac etiam pro canonicorum victu, & indumentis mille florenos aureos quotannis ex primis fructibus prædiorum Abbatiæ percipiendis tribueret, vel tot poſſeſſiones, quæ mille florenorum redditus præſtarent. Bona quoque mobilia ad Eccleſiæ, & canonicorum vſum neceſſaria idem Abbas Commendatarius efficaciter ſuppleret. quibus ita compoſitis ſupplicatũ eſt Pontifici, vt dictam reformationem autoritate Apoſtolica firmaret, ac monaſterium noſtræ congregationi reformandum præberet. Qui literas ad Archipresbyterum S. Mariæ loci Cherij hoc eodem anno 1459. Calendis Martij dedit, mãdans, monaſterium comperta veritate narratorum autoritate Apoſtolica noſtræ congregationi ſub prædictis conditionibus vniri: quarum literarum vigore dictus Archipresb. noſtros ad monaſteriũ admiſit, facta prioribus canonicis nobiſcum ſi vellent, manendi poteſtate, vel extra clauſtra, deſignata illis annua penſione ſuper bonis Abbatiæ pro alimentis.

Verum quod veteres canonici nec locum cedere, nec nobiſcum vellent commorari, nonnullis etiam ex ciuibus, & ex Curialibus illis fauentibus, non admodum facilè fuit, illius poſſeſſionem obtinere, donec Ciuitatis Præfectus Sereniſſimo Duce iubente priores canonicos eiecit, & noſtros ex monaſterio S. Gratiani acceptos in corporalem poſſeſſionem miſit. Poſtquam antedicto Sabaudiæ Duce vita functo, quidam Frater Auguſtinus de Lignana Ordinis Ciſtercienſis cum Abbatiam per reſignationem prioris Abbatis obtinuiſſet, litẽ contra noſtros ſuſcitauit. Verum lis Deo volente nobis nõ parum profuit, nam præfatus Auguſtinus certis pactis inuicem firmatis non ſolum iuri, quod in Præpoſitura prętendebat, omnino ceſſit, verum etiam Abbatiam ad fauorem noſtræ congregationis reſignauit, & & ita noſtri totum monaſterium cum Abbatia, & omnibus illius bonis, & iuribus, ac etiam priuilegijs Abbatum antiquorum pacifice obtinuerunt, huiuſmodi reſignationem probante, ac firmante Paulo II. per ſuas literas apud S. Petrum 6. nonas Octobris anno 1464. datas. non tamen omnia monaſterij bona ad canonicos deuenerunt.

EX illo autem tempore vſque in præſens floruit ſemper in dicto monaſterio regularis I
obſeruantia, quod domus Nouitiorum ferè ſemper eſſe conſueuit, in quo ipſe tirocynio peracto regularem profeſſionem emiſi: ex quo ſemper viri ſanctitate, & literis conſpicui exierunt, inter quos, vt de multis paucos referam, primo loco recenſendus idem Illuſtriſſimus D. Gualla de Becherijs, quem vtpote canonicum regularem, patria Vercellenſem & Cœnobij fundatorem & dotatorem munificentiſſimum, tandemque vita functum in eodem monaſterio tumulatum, inter illius canonicos quidni commemorem?

Secundus D. Thomas primus Abbas dicti monaſterij ex S. Victoris Pariſienſis Canonica acceptus, vir doctiſſimus æquè, vt religioſiſſimus, qui in D. Dionyſij librum de Cœleſti Hierarchia Commentarium illud edidit, cuius cum tita laude Sixtus Senenſis in verbo Abbas Vercellenſis meminit. qui Vercellis ſcholam Theologiam aperuit, & inter alios diſcipulos B. Antonium de Padua illuc à S. Franciſco miſſum habuit. Obijt anno 1246. in ſacello maiori turri Campanariæ propinquo tumulatus cum ſequenti Epitaphio:

Bis tres viginti currebant mille ducenti
Anni, cum Thomas obijt Venerabilis Abbas
Primitus iſtius templi, ſummèque peritus
Artibus in cunctis liberalibus, atque Magiſter
In Hierarchia, nunc arca clauditur iſta,
Quem celebri fama vegetauit pagina ſcita.

Tertius Papinianus eiuſdem cœnobij canonicus, deinde Epiſcopus Parmenſis, poſtea S. R. E. Bibliothecarius & Vicecancellarius ſub Bonifacio VIII. & Clemente V. referente Onuphrio lib. 3. de Eccleſia Lateranenſi cap. 15. obijt anno 1323 tertio Calend. Maij.

Quartus D. Petrus de Vermine nonus Abbas in ordine, qui turrim maiorem Campanariam ædificandam curauit. Sciẽdum enim, Eccleſiam S. Andreæ omnibus Eccleſijs illis Prouinciæ, tum pulchritudine tũ magnitudine præſtare: tribusque turribus altiſſimis ornatam, quas tamen vnica maior altitudine ſuperat, quarum duæ in fronte ipſius Eccleſiæ ſunt poſitæ, quæ marmore ſubuiridi, ac medij coloris inter viridem, & cæruleum totæ conſtant. tertia verò cæteris maior eſt hæc, de qua loquimur, in angulo brachij ſiniſtri circa ann. 1400. per hunc Venerabilem Abbatem excitata. Et alij multi Abbates inſignes, & venerabiles ante reformationem ipſi monaſterio præfuerunt, quorum laudabiliter meminit Auguſtinus Ticinenſis in Dilucidario parte 2. pag. mihi 34.

Poſt reformationem verò quinto loco numerandus

randus D. Matthæus Abbas Tremitanus, qui Tremitanam inſulam muniuit, & in formam arcis contra Turcas, & Pyratas munitiſſimæ redegit, cum bombardis, & fortiſſimis propugnaculis circa ann. 1500.

Sextus D. Philippus eiuſdem monaſterij S. Andreæ Abbas, qui omnibus gradibus in noſtra congregatione non ſemel functus, plenus dierũ, & bonorum operum in eodẽ monaſterio quieuit poſt annum 1500. de quo Ioannes Philippus Nouarienſis in Chronica multa ſcribit.

Septimus D. Camillus Becius Caſalenſis monaſterij Abbas, & Rector Generalis, qui diſciplinam canonicam in noſtra congregatione plurimum reſtituit, à Clemente VIII. Aquenſis Epiſcopus in Monte ferrato creatus, quam Eccleſiam cum aliquot annis optimè rexiſſet, & cum domibus Epiſcopalibus renouaſſet, anno 1620. in Domino quieuit.

Octauus D. Thomas à Liburno Canapitius eiuſdem monaſterij Abbas, poſtea Foſſani Epiſcopus, obijt anno ſuperiori 1622.

Nonus D. Petrus Franciſcus Malettus nobilis Vercellenſis eiuſdem monaſterij Abbas, deinde Viſitator, & Rector Generalis congregationis, tandem Epiſcopus Nicienſis in Prouincia, de quo plura non ſcribo, quoniam adhuc viuit.

XI. Monaſterio S. Andreæ plura priuilegia indulſerunt Romani Pontifices, Gregorius IX. vnum, Vrbanus IV. vnum, Nicolaus IV. vnũ, Ioannes XXII. vnum, Iulius II. vnum quibus monaſterium cum omnibus illius bonis, & iuribus cum Hoſpitali connexum ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ recipiunt, & alia concedunt, quæ in priuilegio Gregorij IX. videri poſſunt. Sed & Fridericus II. anno 1226. inſigne priuilegium eidem conceſſit, quo illud cum omnibus eius bonis, caſtris, & villis ſub defenſione maieſtatis Imperialis recepit, & inter alia ſtatuit, vt contra illud non currat præſcriptio niſi centenaria, quod priuilegium firmauit Henricus VI. anno 1310. 12. Calend. Februarij, & Matthæus Vicecomes pro Imperatore Gubernator ſtatus Mediolani, anno 1316. die 30. Ianuarij, quo priuilegio Hoſpitale gaudet, quod ex teſtamento Illuſtriſſimi Cardinalis fundatoris erat ſubiectum regimini canonicorum S. Andreæ. Verùm Abbas, & canonici regimen illius cum parte bonorũ monaſterij ciuibus ceſſerunt.

Monaſterium habet ſibi ſubiectam Eccleſiam parochialem S. Lucæ intra Ciuitatem, & Eccleſiã parochialem S. Mariæ terræ Conſtantianæ cum duobus Collegijs canoniſſarum noſtræ congregationis, quorum alterum eſt intra ciuitatem Vercellarum S. Mariæ Virginis Annuuciatæ; alterum Taurini S. Crucis nuncupatum.

Cæterùm in Eccleſia S. Andreæ ſeruatur mucro, quo S. Thomas Martyr fuit excerebratus.

CAPVT VIGESIMVM NONVM.

De reformatione quatuor Monaſteriorum S. Viti Mantuæ, S. Sepulchri Parmæ, S. Michaelis diſcalceatorum apud Piſas, & Sanctæ Catharinæ ſiue S. Marci Firmani.

EOdem anno 1459. Illuſtriſſima Domina Barbara Gonzaga Mantuæ Marchioniſſa videns monaſterium S. Viti in Suburbio S. Georgij Mantuano, quod erat canonicorũ regularium ordinis S. Marci, ab obſeruantia regulari valdè relaxatum, manebant enim in dicto monaſterio duo tantum Canonici ſub Priori cum duabus Canoniſſis eiuſdẽ ordinis, male apud totam Ciuitatem audientes, obnixè Pontificem rogauit, vt dictis Canonicis, & Canoniſſis loco motis, monaſterium Canonicis Lateranenſibus reformandum committeret, cuius ſupplicationibus Pontifex inclinatus ſequentes literas dedit pro dicti monaſterij reformatione: I. *14 Monaſt.*

Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Super gregem Dominicum nobis, licèt meritis inſufficientibus, deſuper creditum exiſtentes, ſpeculatoris officium in decore ſacræ religionis, ſub qua dilecti filij canonici, ſeu fratres congregationis S. Saluatoris ordinis S. Auguſtini mundanis abiectis illecebris, deuotum, & ſedulum exhibent Domino famulatum, ingenti mentis exultatione reficimur, potiſsime quod ipſi per gradus virtutum, & bonorum operum exercitium, necnon præclara ſanctitatis merita procedentes, cæteros ad diuinæ maieſtatis obſequiũ trahunt per exẽplum, vitam ducendo pijſsimam, diuiniſq; laudibus, ex quibus Altiſsimi gloria attollitur, accuratius aſsiſtendo. vnde dignè ducimus, religionem ipſam cum dignis laudibus exaltare, illamq; vbique dilatare, ac commoditatibus canonicorũ eiuſdem congregationis, quantũ cum Deo poſſumus, ſalubriter prouidere, vt canonici ipſi in humilitatis ſpiritu viuentes pro ſalute fidelium vniuerſorum Altiſsimum inceſſanter exorent. Cum itaque Prioratus S. Viti de Burgo, S. Georgij Mantuani ordinis S. Marci de Mantua ſub regula S. Auguſtini per aſſecutionem Prioratus S. Marci huiuſmodi Mantuani, eiuſdem ordinis per dilectum filium Ludouicum tunc dicti Prioratus S. Viti, quem idem Ludouicus tunc obtinebat, autoritate Apoſtolica factam vacauerit, & vacet ad præſens. Nos volentes dictum Prioratum S. Viti, etiamſi alias S. Ioannis Baptiſtæ nuncuparetur,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omni regulari obſeruantia deſtitutum reformare, ac de religionis zelo, & vitæ integritate canonicorum regularium dictæ congregationis S. Saluatoris Lateranenſis pleniſſimè informati, Prioratum prædictum S. Viti ſic vacantē, ſiue vt præmittitur, ſeu alias quouis modo, aut ex alterius cuiuſcunque perſona, vel per liberam reſignationem dicti Ludouici, vel alterius, de illo in Romana Curia, aut extra eam etiam coram notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut per fœl. record. Ioannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: Execrabilis. *vacet, etiamſi dignitas Conuentualis exiſtat, & ad illam conſueuerit quis per electionem aſſumi, eique cura immineat animarum, etiamſi tanto tempore vacauerit, quod eius collatio iuxta Lateranenſis ſtatuta Concilij ad Sedem Apoſtolicam legitimè deuoluta, idemque Prioratus ſpecialiter, vel generaliter reſeruatus exiſtat, & ſuper eo inter aliquos lis, cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa. Motu proprio, non ad ipſius congregationis, vel alicuius alterius pro ea nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate dictæ congregationi ſancti Saluatoris autoritate Apoſtolica in perpetuum vnimus, annectimus, & incorporamus, ac Prioriſſalem dignitatem, conuentualem dependentiam, & ordinem ſancti Marci in ipſo Prioratu penitus, & omnino ſupprimimus, & extinguimus, ac ſuppreſſos, & extinctos fore, in eoque deinceps perpetuis futuris temporibus ordinem canonicorum regularium ordinis S. Auguſtini huiuſmodi dictæ congregationis vigere debere decernimus, præfatumque Prioratum S. Viti in Prioratum dictæ congregationis erigimus, illumque quouis modo vacet, vel alium ſi quis ſit, eius vacationis modum, & tam ipſius, quam etiam dictæ congregationis fructuum, redditum, & prouentuum verum valorem annuum præſentibus pro expreſſis habentes, cum omnibus iuribus, pertinentijs ſuis canonicis congregationis huiuſmodi, iuxta eorum ritus, mores, ſtatuta, conſuetudines, ac eis cōceſſa priuilegia ex nunc in antea tenendum, regendum, & etiā gubernandū perpetuò concedimus, & donamus. decernentes ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Ita quod liceat ex nunc canonicis dictæ congregationis ad hoc per eorum Superiores legitimè deputatos, per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem Prioratus S. Viti, iuriumque & pertinentiarum prædictorum autoritate propria liberè, & licitè apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus in ipſius, & canonicorum præſentium, & futurorum huiuſmodi vſus, & vtilitatem perpetuò conuertere, diœceſani loci, & cuiuſlibet alterius licentia ſuper hoc minime requiſita. Et inſuper Priori, & canonicis dictæ congregationis in dicto Prioratu pro tempore degentibus, eorumque ſeruientibus, & perſonis omnibus, & ſingulis, quæ alijs dictæ congregationis Prioratibus, locis, eorumque Prælatis, canonicis, & perſonis per nos, & Sedem Apoſtolicam generaliter conceſſa ſunt, indulgentijs, & gratijs vti valeant & gaudeant, eadem autoritate harum ſerie concedimus pariter, & indulgemus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac noſtris, per quas inter cætera volumus, quod ſemper in vnionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſt: aliquin vnio non valeret, quodq; tam beneficij vniti quam vniendi verus valor exprimeretur, quibus hac vice ſpecialiter, & expreſſè derogamus, necnon S. Viti, ſeu S. Ioannis Baptiſtæ, & aliorum Prioratuum, ac Ordinum prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis aliā firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, etiamſi de ipſis, eorumque totis tenoribus præſentibus habenda foret mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ vnionis, annexionis, incorporationis, ſuppreſſionis, extinctionis conſtitutionis, erectionis, conceſſionis, donationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Mantuæ anno Incarnationis Dominicæ 1459. Idibus Septembris Pontificatus noſtri anno 2.*

POſt quarum literarum expeditionem ipſi canonici Lateranenſes non leuem in monaſterij poſſeſſione obtinenda difficultatem ſunt experti, quod Illuſtriſſimum Dominum Petrum Balbum S. R. Eccleſiæ Cardinalem & dicti Ordinis S. Marci Protectorem aduerſarium acerrimum offendiſſent: qui etiam grauiter illis comminatus fuerat ſi locū acceptaſſent. Verum Domina Barbara Marchioniſſa in propoſito perſiſtens illos introduxit, quibus ipſe D. Petrus Cardinalis ad Pontificatum euectus, & Paulus II. nuncupatus non ſolùm nihil moleſtiæ intulit, verū potius intimè illos diligens, ad Lateranenſem Baſilicam, vnde pulſi fuerant, ſtatim reduxit, & multa bona illis præſtitit. Domina verò Marchioniſſa totam Eccleſiam cum monaſterio renouauit, quam ſæpè viſitans diuinis officijs intererat, & multas eleemoſynas monaſterio largiebatur. in quo conuentus canonicorum ſub regimine Abbatis nunc vſque manet: nam monaſterium dignitate Abbatiali per Pium V. fuit decoratum, qui Abbas habet ſibi ſubiectum collegium canoniſſarum noſtræ congregationis, quod dicitur S. Mariæ Virginis Annunciatæ. II.

ANno 1460. Generale Capitulum Rauennæ. III
Rector Generalis R. P. D. Raphael Placentinus. Viſitatores D. Florentinus Placentinus, D. Florentinus Placentinus, D. Bartholomæus Bergomenſis, D. Benedictus Bononienſis, & D. Celſus Veronenſis. Hoc autē an. Pius II. monaſterium S. Sepulchri Parmæ cum altero monaſterio S. Feliculæ propè dictā ciuitatem eidē vnito Ordinis canonicorum regulariū S. Auguſtini, quod ad tantam deſolationē deuenerat, vt vnus tantū Prior nomine D. Simō de Bardino in eodē moraretur, noſtræ congregationi reformandū, & perpetuo tenendum tradidit, per ſuas literas datas Pennædi Senenſis Diœceſis 10. calend. Iulij.

quod

quod monaſterium poſtea per noſtros a funda
mentis in ampliorem formam eſt renouatum, &
à Pio V. Abbatiali titulo donatum, in quo con
uentus quindecim canonicorum iugiter manet
Habuit virum inſignem D. Philippum Parmen
ſem, quem ex Phyſico excellentiſſimo Mat
thæus Boſſus Veronenſis ad religionem traxit
vt patet ex eius epiſtolis 1. 2. 45. 48. & 77. a
eundem Philippum Parmenſem datis.
Huic monaſterio præter Eccleſiā ſanctæ Ma
riæ de Mortarano, de qua ſupra cap. 26. dictum
ſuit, & monaſterium S. Fœliculæ ante reforma
tionem eidem vnitum, Sixtus IV. anno 1474. v
niuit alium Prioratū antiquum Ordinis canoni
corum regularium S. Hermanni Parmenſis Diœ
ceſis, tunc vacantem per mortem illius vltim
Prioris nomine Ioannis de Arijs. Conſtat ex lite
ris vnionis eodem anno 3. calend. Octob. ema
natis. eidem ampliſſimum priuilegium conceſſit
Adrianus IV anno 1158. Pontificatus ſui 4. ad ex
emplar Eugenij III. ſui prædeceſſoris, ex quo de
illius antiquitate ante annos circiter quingentos
conſtare poteſt. Eidem alia multa priuilegia in
dulſerunt Duces Mediolani, & Reges Franco
rum, quæ concordant cum priuilegijs monaſte
rij Caloretani, & S. Auguſtini Placentiæ. ideo o
mittuntur.
ANno 1461. Generale Capitulum Rauennæ.
Rector Generalis R. P. D. Hieronymus
Taruiſinus. Viſitatores D. Cyprianus Bononien.
D. Paulus Cremonenſis, D. Archangelus Vicen
tinus, & D. Paulus Alexandrinus, qui fuerat Du
cis Mediolani Conſiliarius.
Anno 1462. Generale Capitulum ibidem.
Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placentinus.
Viſitatores D. Martinus Bergomenſis, D. Iaco
bus Antonius Placentinus, D. Thadæus Vene
tus, & D. Iacobus Mediolanenſis.
Anno 1463. Generale Capitulum ibidem
Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis.
Viſitatores D. Clemens Papienſis, D. Ioannes
Baptiſta Lucenſis, D. Iulianus Cremonēſis, & D.
Philippus à Camerino. Hoc anno Pius II. inter
cedentibus MM. Dominis Coſmo, & Petro Me
dicis, Abbatiam ſancti Michaëlis Diſcalceato
rum apud Piſas, cedente R. P. D Ioanne de Al
cis Abbate, noſtræ congregationi. quam prædi
cti Magnifici Domini de Medicis multa vi pecu
niarum totam à fundamentis refecerunt, quibus
Deus vicem rependere dignetur. Datæ ſunt lite
ræ vnionis eodem ano 16. calend. Aprilis Pō
tificatus ſui anno 6.
Eodem anno ciues Firmani monaſterium S.
Catharinæ, in quo tantum quatuor moniales
cum vna Abbatiſſa morabantur quæ erant Or
dinis D. Benedicti, & non benè apud Ciuitatem
audiebant, à Summo Pontifice noſtris Latera
nenſibus tradi, cum alio monaſterio S. Marci no
ſtri Ordinis, in quo propter incurſus latronum,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quod monaſterium poſtea per noſtros a fundamentis in ampliorem formam eſt renouatum, & a Pio V. Abbatiali titulo donatum, in quo conuentus quindecim canonicorum iugiter manet. Habuit virum inſignem D. Philippum Parmenſem, quem ex Phyſico excellentiſſimo Mattheus Boſſus Veronenſis ad religionem traxit, vt patet ex eius epiſtolis 1. 2. 45. 48. & 77. ad eundem Philippum Parmenſem datis.

Huic monaſterio præter Eccleſiã ſanctæ Mariæ de Mortarano, de qua ſupra cap. 26. dictum fuit, & monaſterium S. Fœliculæ ante reformationem eidem vnitum, Sixtus IV. anno 1474. vniuit alium Prioratũ antiquum Ordinis canonicorum regularium S. Hermanni Parmenſis Diœceſis, tunc vacantem per mortem illius vltimi Prioris nomine Ioannis de Arijs. Conſtat ex literis vnionis eodem anno 3. calend. Octob. emanatis. eidem ampliſſimum priuilegium conceſſit Adrianus IV. anno 1158. Pontificatus ſui 4. ad exemplar Eugenij III. ſui prædeceſſoris, ex quo de illius antiquitate ante annos circiter quingentos conſtare poteſt. Eidem alia multa priuilegia indulſerunt Duces Mediolani, & Reges Francorum, quæ concordant cum priuilegijs monaſterij Cretani, & S. Auguſtini Placentiæ. ideo omittuntur.

IV. ANno 1461. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Tarusinus. Viſitatores D. Cyprianus Bononien. D. Paulus Cremonenſis, D. Archangelus Vicentinus, & D. Paulus Alexandrinus, qui fuerat Ducis Mediolani Conſiliarius.

Anno 1462. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R. P. D Aurelius Placentinus. Viſitatores D. Martinus Bergomenſis, D. Iacobus Antonius Placentinus, D. Thadæus Venetus, & D. Iacobus Mediolanenſis.

Anno 1463. Generale Capitulum ibidem Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Clemens Papienſis, D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, D. Iulianus Cremonẽſis, & D. Philippus à Camerino. Hoc anno Pius II. intercedentibus MM. Dominis Coſmo, & Petro Medicis, Abbatiam ſancti Michaëlis Diſcalceatorum apud Piſas, cedente R. P. D Ioanne de Alcis Abbate, noſtræ congregationi. quam prædicti Magnifici Domini de Medicis multa vi pecuniarum totam à fundamentis refecerunt, quibus Deus vicem rependere dignetur. Datæ ſunt literæ vnionis eodem ano 16. calend. Aprilis Põtificatus ſui anno 6.

Eodem anno ciues Firmani monaſterium S. Catharinæ, in quo tantum quatuor moniales cum vna Abbatiſſa morabantur quæ erant Ordinis D. Benedicti, & non benè apud Ciuitatem audiebant, à Summo Pontifice noſtris Lateranenſibus tradi, cum alio monaſterio S. Marci noſtri Ordinis, in quo propter incurſus latronum, & ſtrages bellorum paulo antè canonici defecerant, ſupplices obtinuerunt, acceptis literis Apoſtolicis ab eodem Pio Secundo, 3. calend. Iulij emanatis, in quibus Pontifex extincto in dicto monaſterio titulo Abbatiali cum Ordine S. Benedicti, facultatem concedit erigendi in illo Cõuentum canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini & noſtræ congregationis, ſub inuocatione S. Marci, ſub regimine vnius Prioris. Cui ſic erecto vniuit antiquum monaſterium S. Marci de Riuocellis, cum omnib. illius bonis, & iuribus, ita quod per ceſſum, vel deceſsũ Prioris, qui vnꝰ ſupererat ex canonicis dicti monaſterij, liceret canonicis S. Catharinæ, ſiue S. Marci corporalem illius poſſeſſionem, nullo alio requiſito, per ſeipſos apprehendere. Quarum literarum vigore monialibus cum Abbatiſſa aliò tranſlatis, monaſterium noſtris Lateranenſibus fuit traditum, & reparatum, in quo numerus duodecim ſaltem canonicorum ſub regimine Prioris degere conſueuit, qui Prior & conuentus priuilegijs Priori S. Marci de Riuocellis indultis gaudent. inter quæ illud eſt ampliſſimum, & meritò notandum, quod Alexãder III. ſub hac forma verborum eidem concedit,

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori monaſterij ſancti Marci de Riuocello, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſsis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus apoſtolicum conuenit adeſſe præſidiũ, ne fortè cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium ſancti Marci de Riuocello Firmanæ Diœceſis Abbatem proprium non habentem, ſed per Priorem ſolitum gubernari, in quo diuino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidẽ ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & Beati Auguſtini regulam in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea volumus (ad quod veſtra meritis Religionis inducimur,) nam vos relictis omnibus huius labentis ſeculi pompis, & vanitatibus, ſicut apertè cognouimus, diuinis operibus, & obſequijs dediti deuotum Deo impenditis famulatum, vnde cuncta ad veſtræ petitionis inſtantiam committimus, & concedimus, & habere permittimus in perpetuum. Tibi, tuiſque ſucceſſoribus, vt in veſtro monaſterio Pontificali officio adminiſtrare poſſitis. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſtè, ac canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis, cũ terris, pratis,

vineis, nemoribus, vſuagijs, & paſcuis, in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in vijs, & ſemitis, & omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sanè noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſiue de veſtrorum animalium nutrimentis nullus à vobis decimas præſumat accipere. Clericos, vel laicos liberos, & abſolutos à ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere facultatem liberam habeatis. Prohibemus inſuper, vt nulli fratrum veſtrorum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine Prioris ſui licentia de eodem loco, niſi arctioris religionis obtentu, diſcedere; diſcedentem verò abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis interdicto. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promouendi, à Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſi quidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem ſacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine prauitate aliqua exhibere: ſin autem à Priore veſtro ſuſcipietis. Prohibemus inſuper, vt infra fines Parochiæ veſtræ nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro capellam, ſeu Oratorium de nouo conſtruere audeat, ſaluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Adhæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, alijſque hominibus Eccleſiaſticis, ſecularibusuè perſonis à vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus vt eorum electioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, aut etiam publici vſurarij, nullus obſiſtat, ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad ius Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ à laicis detinentur redimendi, & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias, ad quas pertinent, reuocandi, libera ſit vobis de noſtra autoritate facultas. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci Priore, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quē fratres communi conſenſu, vel veſtrum maior pars conſilij ſanioris ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam prouiderint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna impoſterum ſolicitudine prouidere volentes, autoritate Apoſtolica prohibemus, vt infra clauſuras locorum, ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum facere ignem apponere, ſanguinem effundere, hominem temerè capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatū monaſterium temerè perturbare, aut poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua Sedis Apoſtolicæ autoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisuè perſona hãc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo, tertiouè commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui careat dignitate, reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, & ſanguine Dei & Domini Redempt. noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat vltioni. Cunctis autē eidem loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum apud Vrbem Veterem per manum Magiſtri Michaelis de Toloſa S. R. E. Vice cancellarij 3. nonas Iulij indict. 15. Incarnationis Dominicæ anno 1256. Pontificatus verò Domini Alexandri Papæ IV. anno 2.

Ego Simon S. Martini presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Andreſius S. Praxedis presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Gulielmus S. Marci presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Et Ego Frater Guido S. Laurentij in Lucina presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Iacobus S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Riccardus S. Angeli Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Octauianus S. Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Iacobus S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Stephanus Præneſtinus Epiſcopus.

Ego Guido Sabinenſis Epiſcopus.

Præter quod priuilegium ſciēdum, eſt monaſterium ſancti Marci de Riuocellis fuiſſe olim præcipuum, habuiſſeque ſibi vnitum Xenodochium Leproſorum, & vtrunque priuilegijs ampliſſimis per Romanos Pontifices munitum, videlicet per Eugenium III. Anaſtaſium IV. Alexandrum III. Vrbanum III. Honorium III. Ioannem XXII. & Vrbanum VI. in quibus diſtincta mentio habetur tam Prioris, & Conuentus canonicorum, quam Magiſtri, & Hoſpitalis Leproſorum, & vtrunque vocatur Ordinis ſancti Auguſtini, quæ longum nimis foret omnia diſtinctè recenſere.

V. Debetur huic Collegio Venerandus ille, ſanctiſſimuſque canonicus, & verbi Dei præcō feruidiſſimus, D. Seraphinus Firmanus, qui ſancta prædicatione ſuum ſeculum illuſtrauit, & multos Deo eſt lucratus, cuius verba erant quaſi ignis ardens, & quaſi malleus conterens petras, cuius potiſſimum conſilio, & ſuaſione duæ clericorum

corum regularium congregationes fuerunt inſtitutæ. Altera S. Pauli Decollati, à loco primariæ illius inſtitutionis Eccleſiæ S. Barnabæ Mediolani olim canonicorum regularium, Barnabitarum vulgo nuncupata: Altera Sacerdotum Boni Ieſu, quæ in Ciuitate Rauennæ initium ſumpſit. Claruit circa annum Domini 1530. qui poſt varios labores pro Dei gloria, & ſalute animarũ exantlatos, varioſq; libellos igne diuini amoris plenos ad ſpiritualem ædificationem vtiliſſimos editos, Bononiæ in æde S. Ioannis in monte in pace obdormiuit, ante organum tumulatus, propè ſepulchrum D. Petri Lucenſis, qui ambo non ſine fama ſanctitatis ex præſenti luce ad perpetuam, & inamiſſibilem migrauerunt.

Prodijt ex eodem monaſterio paucis abhinc annis D. Ioannes Maria Collucius, cuius ingeniũ viuidum, & acutum, & ad omnia promptiſſimũ cunctis erat nõ ſolum admirationi, verum etiam horrori: vix enim annos pueritiæ prætergreſſus, Logicam, Philoſophiam, & Sacram Theologiam ita probè fuerat aſſecutus, vt in arguendo, & reſpondendo Philoſophos, & Theologos in ſcientijs conſummatos fatigauerit in publicis diſputationibus, quas in præcipuis ciuitatibus habuit. verum Parcæ nobis illum inuiderunt: nam in Poloniam à quodam noſtri Ordinis Prælato clam abductus, deinde in Italiam reuocatus, cum Mediolano Patauium proficiſcitur, extra Vicentiam cum equo in profluentem delapſus, anno 1612. aquis eſt præfocatus.

CAPVT TRIGESIMVM.

De alijs quatuor monaſterijs S. Marini Arimini, S. Mariæ Gratiarum Regij Lepidi, S. Mariæ de Gloria Anagniæ, & S. Mariæ de Balnearia in Calabria noſtræ Congregationi per Sedem Apoſtolicam vnitis.

I. ANno 1464. quo Generalia noſtræ Congregationis comitia ſunt habita Rauennæ, ac in illis electi Rector Generalis R. P. D. Raphaël Placentinus. Viſitatores D. Oroſius Mediolanenſis, D. Florentius Placentinus, D. Gaſpar Bononienſis, & D. Ambroſius Mediolanenſis, Pius II. Anconam ad claſſem maritimam cum Duce Venetorum contra Turcas inſtaurãdam profectus, ibidem obijt die 16. Auguſti. poſt cuius obitum Cardinales Romam reuerſi Petrũ Balbum Venetum Cardinalem pari conſenſu Pontificem elegerunt, qui Paulus II. eſt nuncupatus. Hic memor cuiuſdam appellationis tempore ſui Cardinalatus per noſtros interpoſitæ, ac etiam ob alias cauſas, & rationes, initio ſtatim ſui Pontificatus canonicos regulares Eccleſiæ Lateranenſi reſtituit, mandans Rectori Generali, Priorem cum triginta canonicis Romam mittere, qui congregatis Patribus, & fratribus omnes Romam adduxit, qui benignè à Pontifice ſuſcepti, proceſſione inſtructa ſociantibus nonnullis curialibus, cum magna multitudine populi Romani ad prædictam Eccleſiam redierunt; remanentibus nihilominus ibidem canonicis ſecularibus cum ſuis præbendis, quos Pontifex ad inuidiam declinandam, & beneuolentiam noſtris conciliandam ad S. Syluestri Eccleſiam tranſtulit, donec ipſis cedentibus, vel decedentibus, præbendæ ac beneficia ad monaſterium canonicorum regularium redirent: quam ob cauſam nonnullis ex dictis canonicis ſecularib. & beneficiatis de præbendis, & beneficijs amplioribus in alijs Eccleſijs prouidit. Mandans nihilominus, ne canonicos regulares in Eccleſiæ regimine impedirent: quanquam iſtud eius conſilium non ad votum ſuccederet, quin immo maioris diſcordiæ inter canonicos regulares, & ſeculares fomitem miniſtraret, dum ſeculares munera regularium ſibi vſurpare multoties contenderent, vnde lites, & diſcordiæ frequentes, quæ adeo creuerunt, vt Paulo II. repentino interitu ex hac vita ſublato, quidam canonicus ſecularis facta manu valida ruſticorum ipſos canonicos regulares, nihil tale ſuſpicantes, violenter aggreſſus loco eiecerit, & omnia monaſterij bona ſatellitibus ſuis in prædam dederit. quod factum Onuphrius lib. de Septem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi pag. mihi 138. longius proſequitur, ad quem remitto.

HOc autem anno agente illuſtri, ac ſtrenuo viro, D. Sigiſmundo de Malateſtis filio Pãdulphi, Ariminenſium Domino, Paulus II. monaſterium S. Marini intra ciuitatem, quod erat olim monialium Ordinis S. Claræ, monialibus iam antea ad alia monaſteria tranſlatis, noſtris canonicis in cœnobio ſemidiruto ſancti Lazari commorantibus tradidit, cum omnibus illius bonis, & iuribus, & noſtræ congregationi vniuit, reſeruata monialibus pro illarum victu ſuper monaſterij bonis annua penſione, illarum vita durante. Conceſſerant illud antea dictis canonicis in monaſterio S. Lazari degentibus Summi Pontifices Eugenius IV. anno 1443. & Nicolaus V. anno 1453. vt patet ex illorum bullis plumbeis, quæ ſunt Romæ in Archiuo noſtro Pacis, inſtantibus præſertim eodem D. Sigiſmundo de Malateſtis, & ciuibus Ariminenſibus, quod non ſolum monialibus fuiſſet deſtitutum, II. 38. Monaſt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quæ ad tres, vel quatuor redactæ ad aliud eiuſdẽ Ordinis cœnobium tranſierant, verum etiam armigerorũ domicilium effectum, adeo in fabricis fuiſſet labefactatum, vt niſi aliquibus Religioſis reparandum concederetur, timendũ eſſet, ne totum à fundamentis rueret. Verum conceſſiones prædictæ vſque ad tempora Pauli II. ſuum effectum non fuerant ſortitæ, qui ad preces prædicti Sigiſmundi, ac etiam noſtrorum canonicorum tandem illud nobis tradidit, confectis nouis bullis plumbeis ſexto nonas Octobris 1464. totam rei ſeriem continentibus. Quibus obtentis, monaſterium, quod rudis, indigeſtæque murorum vndique ruinam minitantium molis, potius quã cœnobij ſpeciem præ ſe ferre videbatur, tam eleganter in fabricis fuit renouatum, additis periſtilijs, triclinijs, & dormitorijs, vt inter præcipua collegia noſtræ congregationis haberi poſſit, vbi collegium octodecim canonicorum ad minus manet, & nunc eſt domus Nouitiorum. Eccleſiam D. Aſcanius de Martinengis loci Prior, qui poſtea fuit Rector Generalis elegantiſſimis picturis ornauit.

Monſtratur in angulo clauſtri puteus, ſiue fons ad ſancti Marini preces miraculo exortus. Prior S. Marini collegium canoniſſarum S. Sebaſtiani noſtræ congregationis ſibi ſubiectum habet.

III. ANno 1465. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Hieronimus Taruiſinus. Viſitatores D. Timotheus Veronẽſis, D. Auguſtinus Papienſis, D. Archangelus Vicentinus, & D. Paulus Alexandrinus. Hoc anno Pontifex indulſit, vt noſtri in Capitulo Generali vnum ex canonicis eligere poſſent, qui acta dicti Capituli deſcriberet, cuius ſcriptis fides in iudicio adhiberetur, ac ſi notarius publicus exiſteret. Emanauit priuilegium anno 1465. die 15. calendas Februarij.

Anno 1466. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R.P.D. Paulus Alexandrinus. Viſitatores D. Franciſcus Taruiſinus, D. Seuerinus Mediolanenſis, D. Iacobus Mediolanenſis, & D. Iacobus Antonius Placentinus.

59 Monaſt. Anno 1467. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Bartholomæus Bergomenſis, D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, D. Philippus à Camerino, & D. Iulianus Cremonenſis. Hoc anno Reuerendiſſ. P.D. Philippus de Zobolis Regienſis, Abbas S. Proſperi Regij lepidi, & Epiſcopus Comaclienſis Eccleſiam in Ciuitate Regij cum monaſterio, & omnibus officinis, & calicibus, libris, veſtibus, & alijs neceſſarijs ſub titulo, & inuocatione B. Mariæ Virg. Gratiarũ ædificauit. Qui attendens vitã laudabilẽ canonicorũ Congregationis Lateran. dictã Eccleſiã, & monaſteriũ in collegiũ, & conuentũ Canonicorũ eiuſdẽ congregationis erigi, & de bonis monaſt. S. Proſperi tot eidẽ poſſeſſiones applicari, quot ad ducẽtorum florenorum auri redditus præſtandos ſufficerẽt, Pontificem rogauit. Cuius ac etiam Ducis Ferrariæ, nec nõ ipſius Ciuitatis precibus ſibi pro eadẽ cauſa porrectis Pontifex per annũ annuere nullatenus voluit: Verum ſequenti anno cũ D. Celſus Veronenſis Rector Generalis quadam vice Pontificem alloqueretur, præter ſpem aſſenſum Pontificium obtinuit, acceptis ſequentibus literis, Epiſcopo Anconitano, & Vicario Epiſcopi Bononienſis directis, videlicet:

Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Antonio Epiſcopo Anconitano, in Ciuitate noſtra Bononienſi reſidente, & dilecto filio Vicario Venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Bononienſis in ſpiritualibus generali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sacroſanctæ Eccleſiæ, quam Dei filius Ieſus Chriſtus autor ipſe pietatis, pia, ac ſalubria fidelium vota, quibus per cœnobiorum, aliorumque piorum locorum fundationem regularis obſeruantia propagatur, diuinique cultus ſperatur augmentum, paterna affectione proſequimur, & diuinis fauoribus confouemus, & vt optatum ſortiantur effectum, & à locis opportunioribus adimendo, opem, & operam ſollicitudinis impartimur. Sanè pro parte dilectorum filiorum Philippi de Zobolis Abbatis monaſterij ſancti Proſperi extra Regium, & Rectoris Generalis, ac vniuerſorum canonicorum congregationis ſancti Ioannis Lateranenſis, ſancti Benedicti, & ſancti Auguſtini Ordinum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod poſtquam dudum dictus Abbas præfatum monaſterium, quod tempore prouiſionis de perſona ſua illi factæ collapſum, & in ſuis redditibus plus diminutum reperit, ad meliorem ſtatum, maiorumque rerum opulentiam ſua induſtria reduxerat, & redditibus plurimum adauxerat, ita vt illius communes redditus, qui quadringentos prædicto tempore non valebant, ad mille florenos auri de Camera reducti eſſent, præfatus Abbas pia deuotione ductus, ac diuini cultus augmentum deſiderans, in certo fundo dicti monaſterij, ac de illius redditibus, & prouentibus vnam Eccleſiam in honorem, & ſub inuocatione ſanctæ Mariæ de Gratijs, cum clauſtro, domibus, ædificijs, ac magno horto pro vno monaſterio Religioſorum apto, ſtructura valde pulchra. & ſumptuoſa à fundamentis de nouo conſtruxit, ac illã ſacriſtiam paramentis, calicibus, libris, alijſque ornamentis diuino cultui neceſſarijs decenter ornatam parauit, ſub ea ſpe, vt illud per nos in cœnobium erigeretur, & aliquibus perſonis Religioſis ſub obſeruantia regulari Domino militantibus concederetur. Cum autem ſicut eadem petitio ſubiungebat, præfatus Abbas attendens exemplarem vitam, & laudabiles mores canonicorum dictæ congregationis, ſub eadem obſeruantia degentium, & laudum diuinarum præconia, quæ in ipſorum monaſterijs, atque locis Altiſſimo Deo die, noctuque cum magna populorũ deuotione perſoluuntur, ſummè deſideret, Eccleſiam cum clauſtro, & ædificijs prædictum monaſterium dicti Ordinis S. Auguſtini erigi. & canonicis congregationis prædictæ concedi, & in illo ſub eadem obſeruantia degentes

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

genitori nomen Altiſsimi iugiter benedicant, & cum monaſterium erigendum huiuſmodi nullos adhuc redditus habeat, dictumque monaſterium ſancti Proſperi benedicente Domino ſatis affluat copia facultatum pro prædicti erigendi monaſterij dote, & Religioſorum in eo degentium ſuſtentatione deſideret tot poſſeſsiones, & immobilia bona, quorum fructus, redditus, & prouentus ducentos florenos ſimiles valeant, annuatim ab ipſo monaſterio ſancti Proſperi ſeparari, & ſubtrahi, & eidem de nouo erigendo monaſterio perpetuò applicari, pro parte tam Philippi Abbatis, quam Rectoris, & canonicorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt Eccleſiam cum clauſtro, & ædificijs ſupradictis in monaſterium dicti Ordinis S. Auguſtini per Priorem temporalem iuxta ritus dictæ congregationis regendum erigere, & pro eius dote à prædicto monaſterio S. Proſperi vnam in Villa de Vignzoario ducentarum, & aliam in Villa Domorum nemoris ducentarum triginta, & in eodem loco quandam aliam ſexaginta, nec non certa prata in loco, al Caſtellaro nuncupato, propè ...anum vigintiquinque biolcharum menſurarum ad modum illius patriæ, & mediam partem pro indiuiſo poſſeſsionis de Montergo, quam laborant filij Regi. in dicto loco in Diœceſi Regien. conſiſtentia, & ad dictum monaſterium Sancti Proſperi legitimè pertinentia, perpetuò diuidere, & ſegregare, illaque omnia, quorum fructus, redditus, & prouentus ſummam, ſeu valorem annuum ducentorum florenorum huiuſmodi ſecundum communem æſtimationem, vt aſſerunt, non tranſcendunt, eidem de nouo erigendo monaſterio in dotem conſtituere, monaſteriumque erigendum huiuſmodi cum clauſtro, ſacriſtia, magno horto, hortalitijs, viridarijs & alijs bonis præmiſsis dictæ congregationi perpetuò concedere, & elargiri, ac alias ſuper his opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus, & eiuſdem congregationis augmentum deſideranter appetimus, de præmiſsis certam notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ, de qua in his, & alijs ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vocatis dilectis filijs conuentu dicti monaſterij S. Proſperi, ac alijs, qui fuerint vocandi, de præmiſsis omnibus, & ſingulis, ac eorum circumſtantijs vniuerſis autoritate noſtra vos coniunctim per vos ipſos diligenter informetis: & ſi per informationem huiuſmodi ita eſſe repereritis, Eccleſiam cum clauſtro, & reliquis eius ædificijs ſupradictis in monaſterium per vnum Priorem temporalem iuxta ritus, & conſuetudines dictæ congregationis regendum, & gubernandum dicta autoritate erigatis, ac in eo præfatum Ordinem S. Auguſtini, & regularem obſeruantiam inſtituatis, nec non poſſeſsiones, & prata, ac mediam partem alterius poſſeſsionis huiuſmodi ab eodem monaſterio S. Proſperi, eiuſque dominio, proprietate, & poſſeſsione dicta autoritate perpetuò diuidatis, ſeparetis, & ſegregetis: illaque omnia cum omnibus iuribus, & pertinentijs eorundem præfato de nouo erigendo monaſterio in dotem autoritate præfata conſtituatis, & perpetuò aſſignetis. Et nihilominus ſi erectionem, inſti-
tutionem, conſtitutionem, & aſſignationem prædictas
vigore præſentium per vos fieri contigerit, vt præfertur
monaſterium de nouo erigendum huiuſmodi cum Ec-
cleſia, ſacriſtia paramentis, calicibus, libris, alijſque or-
namentis prædictis, nec non & ſupellectilibus eidem mo-
naſterio erigendo per dictum Abbatem dandis, & aſsi-
gnandis, & cum clauſtro magno, horto, & hortalitijs, V.
viridarijs, ædificijs, alijſque officinis ad vſum ipſius mo-
naſterij per dictum Philippum Abbatem conſtructis ha-
ctenus, & impoſterum conſtruendis, nec non cum poſſeſ-
ſionibus, pratis, & bonis prædictis, alijsq; iuribus, & per-
tinentijs ſuis Rectori, & canonicis congregationis præ-
dictæ, vt aliqui eorum ad hoc ſucceſsiuè perpetuo depu-
tandi in illo continuè ſub eadem regulari obſeruantia
degant, & cum eorum Priore reſideant, & diuinas ini-
bi laudes debitè perſoluant, per eos iuxta ritus, mores,
& conſuetudines dictæ congregationis, ac priuilegia
ipſis à Sede Apoſtolica conceſſa perpetuo tenendum, &
per vnum Priorem temporalem huiuſmodi regendum,
& gubernandum eadem autoritate concedatis, & elar-
giamini, eoſque in illius poſſeſsiones inducatis &c. Da-
tum Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Domi-
nicæ 1467 4. nonas Ianuarij. Pontificatus noſtri anno 4.
Et ita conuentus canonicorum in dicto mona-
ſterio fuit inſtitutus, cui alendo, quòd redditus
aſſignati minimè ſufficerēt, Sixtus IV. aliam poſ-
ſeſſionem ad prædictum S. Proſperi cœnobium
ſpectantem anno 1477. adiunxit, prout patet ex
literis Apoſtolicis 12. calend. Maij confectis, cui
deinde ciues Regienſes alia plurima bona præſti-
terunt, præſertim illi de Zobolis, quorum me-
moria ſit in benedictione, qui monaſterium, &
totam congregationem pluribus beneficijs pro-
ſecuti fuerunt. Monaſterium Pius V. Abbatiali
dignitate ornauit. Abbati verè ſubeſt collegium
canoniſſarum noſtræ congregationis, S. Petri
martyris nuncupatum. Nunc autem monaſte-
rium eſt domus Nouitiorum.

ANno 1468. Generale Capitulum Ferrariæ. IV.
Rector Generalis R. P. D. Gaſpar Bononiē-
ſis. Viſitatores D. Florentius Placentinus, D. Eu-
ſebius Corradus Mediolanenſis, & D. Matthæus
Veronenſis, & D. Ambroſius Mediolanenſis.
Anno 1469. Capitulum Generale Rauennæ. Re-
ctor Generalis R. P. D. Hieronymus Taruiſinus.
Viſitatores D. Benedictus Bononienſis, D. Ar-
changelus Vicentinus, D. Cambius Mediolanē-
ſis, & D. Franciſcus Mediolanenſis. Hoc autem
anno inſtante præfato D. Hieronymo Rectore
Generali, Sereniſſimus Venetorum Dux ad fa-
uorem Viſitatorum noſtræ congregationis ſe-
quentes literas dedit:

Chriſtophorus Mauro Dei gratia Dux Venetiarum &c. Vniuerſis, & ſingulis Poteſtatibus Capitaneis, & Rectoribus, & Officialibus noſtris præſentibus, & futuris Terrarum, Ciuitatum, Caſtrorum, & locorum noſtrorū vbilibet conſtitutis, ad quos præſentes deuenerint, fidelibus, dilectis ſalutem, & dilectionis affectum. Cum Venerabilis Rector Generalis canonicorum regularium

congregationis Lateranenſis Charitatis, cauſa viſitationis locorum, & monaſteriorum ſui Ordinis ſibi commiſſorum, ad loca noſtra vobis commiſſa præſentialiter ſe transferat, vobis omnibus & ſingulis, ac veſtrum cuilibet mandamus, quod dicto Rectori, ſiue eius nuncijs circa exercitationem officij ſui contra fratres, ſeu ſocios dictæ congregationis inobedientes, & delinquentes dare, darique facere de beatis auxilium, & fauorem brachij veſtri ſecularis, ſicut duxerint requirendum, per modum quòd auxilio ſeculari regulare, & corrigere valeat dictos inobedientes, ad honorem Dei, & ſalutem animarum, ſicut quemlibet veſtrum facturum non dubitamus. Datum in noſtro Ducali Palatio die 16. Iunij indictione ſecunda 1469.

40 & 41 Monaſt. Anno 1470. Capitulum Generale Rauennæ, Rector Generalis R. Pater D. Paulus Alexandrinus. Viſitatores D. Seuerinus Mediolanenſis, D. Bartholomeus Placentinus, D. Franciſcus Taruiſinus, & D. Iacobus Mediolanenſis. Hoc autẽ anno Paulus II duo monaſteria præcipua, alterũ Abbatiale S. Mariæ de Gloria Diœceſis Anagninæ: alterum S. Mariæ de Balnearia, vulgo de la Bagnara, in Calabria Diœceſis Melitẽſis, Priori, & canonicis Lateranenſibus, ad reparandam in eis diſciplinam, & inſtitutionem canonicam, vt antea fuerat, conceſſit, & monaſterio Lateranenſi vniuit. Huius autem conceſſionis cauſa talis extitit: nam prædicta monaſteria ex illorum fundatione erant Ordinis canonicorum regularium & Prioratus de la Bagnara, licet magnis redditibus, & quatuor oppidis ditatus, erat tamen membrum cœnobij Abbatialis S. Mariæ de Gloria. Contigerat verò vtrunque monaſterium per hæc tempora duobus clericis ſecularibus eſſe commendatum, nam Abbatiam S. Mariæ de Gloria D. Petrus dell' Anguillara Protonotarius Apoſtolicus obtinebat: Prioratum vero della Bagnara clericus quidã, nomine Antonius de Sãcta Fide. Lite verò inter vtrumque Commendatarium exorta ſuper dicto Prioratu della Bagnara, vtroque illum ſibi de iure vindicandum aſſerente, cauſa tandem ad fauorem dicti Protonotarij terminata, & declarato, Prioratum de Balnearia fuiſſe membrum Abbatiæ ſanctæ Mariæ de Gloria, idem D. Petrus dell' Anguillara Protonotarius, & vtriuſque monaſterij Commendatarius cernens vtrumque penitus deſolatum, & cultum diuinum in eis penitus extinctum, bonaque dilapidata, & ab illegitimis detentoribus occupata, vtrumque liberè, & ſpontè in manibus Pontificis reſignauit, ad effectum, vt ordo canonicus in illis, vt prius fuerat, renouaretur, qui dictam Abbatiam cum Prioratu Priori, & monaſterio Lateranenſi, & toti congregationi reparandam, & reformandam tradidit, & vt noſtri liberam expeditam, & omnibus impedimentis vacuam poſſeſſionẽ aſſequerentur, ad Ferdinandũ vtriuſque Siciliæ Regem literas ſtatim ſubiungẽdas dedit, qui Rex Henrico Filio, & in tota Sicilia citra Pharum Proregi ſcripſit, præcipiens, noſtros in corporalem poſſeſſionem dicti Prioratus de Balnearia ſine vllo impedimento, vel contradictione ſtatim mitti debere.

Libet hic loci Sereniſſimi Regis Ferdinandi literas cum inſertis Pauli Secundi reſcribere ab authentico in Archiuo Pacis cum ſigillis Regijs, licet corroſo, reperto acceptas, illæ huiuſmodi ſunt:

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Ieruſalem, & Hungariæ, Illuſtriſſimo & Chariſſimo filio Henrico de Aragonia locum tenenti Generali in Prouincia Calabriæ paternos affectus, nec non Illuſtribus, ſpectabilibus, magnificis, nobilibus, & egregijs viris Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Terrarum Dominis, & Dominabus, & ſignanter Archiepiſcopo Regino, vel eius Vicario, & Viceregi dictæ Prouinciæ, Auditori Generali, Iuſtitiarijs, Capitaneis, Commiſſarijs, ius dicentib. vniuerſitatibus, & hominib. & cæteris cuiuſuis ſtatus, gradus, cõditionis, poteſtatis, dignitatis, & officij exiſtant, maiorib. & minoribus præſentibus, & futuris, ad quos ſpectat, ſeu ſpectabit, & præſentes peruenerint, Conſiliarijs, & fidelibus noſtris gratiã, & bonam voluntatem. Nuper nomine venerabilium in Chriſto Canonicorum regularium Baſilicæ ſancti Ioannis Lateranenſis de Vrbe fuit Maieſtati noſtræ expoſitum reuerenter, quod ſuperioribus temporibus iam verſa ſit lis ſeu differentia inter Reuer. in Chriſto Petrum Protonotarium de Anguillaria, tunc Commendatarium ſanctæ Mariæ de Gloria Ananienſis diœceſis ex vna parte, & Venerabilem Antonium Santafe, aſſertum Commendatarium ſanctæ Mariæ de Bagnara diœceſis Melitenſis ex altera, vtroque aſſerente, dictum beneficium della Bagnara ad ſe ſpectare, delegataque eſſet in Vrbe dicta cauſa à Sede Apoſtolica, lata fuit prima ſententia in fauorem dicti Petri Protonotarij, cuius vigore dicti beneficij fructus & poſſeſſio poſita fuerunt in ſequeſtro veſtri Archiepiſcopi Regini, ex commiſſione Reuerendiſſimi Cardinalis Rauennatis in dicta cauſa Commiſſarij, ſuper quo ſequeſtro nos literas executorias conceſſimus. Poſtea verò tertiò, & tamen cè latæ fuerunt bina alia ſententia, quam rem tranſierunt iudicatam in dicta cauſa, & iterum fauorem dicti Petri Protonotarij contra dictum Antonium Santafe, qui condemnatus fuit in fructibus, & expenſis. Quodque dictus Protonotarius conſiderans deſolationem dictæ Abbatiæ de Gloria, & Prioratus della Bagnara, in quibus penitus eſt extinctus cultus diuinus, cum dilapidatione, & vſurpatione bonorum ſuorum temporalium, cupiens ipſam Abbatiam, & Prioratum in melius reformari, illam cum omnibus pertinentijs ſuis ceſſit in manibus Sanctiſſimi Domini noſtri: qui cupiens ipſam Abbatiam, & Prioratum reformari tam ad cultum diuinum, quam ad bonorum ipſorum recuperationem, ex certa ſcientia de ipſa Abbatia, & Prioratu prouidit, & conceſſit dictis venerabilibus canonicis, vt ex lit., & conceſſit dictis venerabilibus canonicis, vt ex

Bulla

Bullis Apoſtolicis nobis originaliter productis latius patet. Quodque præfatus Sanctiſſimus Dominus noſter cupiens dictam Abbatiam ritè, & canonicè dictæ congregationi collatam cum omnibus membris ſuis ad regimen ipſorum peruenire, & vacuam, & expeditam poſſeſſionē tradi, & aſſignari præfatis canonicis, nobis ſcripſit per Breue Apoſtolicum, vt ipſius Prioratus de Bagnara mēbri, ſiue grantiæ præfatæ Abbatiæ poſſeſſionem tradi faceremus cum iuribus, & pertinētijs ſuis, membris, & grantijs ab ipſo Prioratu dependentibus, iuxta literarum executariorum tenorem aliàs conceſſarum per Sereniſſimum fœlicis memoriæ Alphonſum Regem Patrem noſtrum, nec non iuxta tenorem literarum executoriarum in fauorem præfati Protonotarij auctoritate Apoſtolica conceſſarum. Cuius quidem Breuis Apoſtolici tenor talis eſt, videlicet: Sereniſſime in Christo fili noſter ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Expirante nuper Commenda Abbatiæ ſanctæ Mariæ de Gloria, ac Prioratus S. Mariæ de Balnearia Mileten ſis Diœceſis, qui ipſi Abbatiæ annexus eſt, per ceſſionem dilecti filij magiſtri Petri de Anguillaria notarij noſtri, illorum tūc Commendatarij, in manibus noſtris ſponte factam. Nos cupientes ipſis Abbatiæ, ac Prioratui pro eo quod nobis incumbit officio, ſalubriter in Domino prouidere, ac reputantes animo, quatenus Religionis zelus, quantaque rerum Eccleſiaſticarum cura in dilectis filijs canonicis regularibus congregationis Baſilicæ ſancti Ioannis Lateranenſis vigere ſoleat, motu proprio Abbatiam, Prioratumque huiuſmodi ſic vacantes congregationi ipſi cum omnibus membris, iuribus, & pertinentijs ipſorum inuicem vniuimus, & annexuimus, prout in literis Apoſtolicis deſuper confectis latius continetur, vt ſub ipſorum cura, atque regimine auctore Domino, ſicut confidimus, ſalubria in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiant incrementa, & ad ſolitam obſeruantiam reducantur. Quanquam itaq; perſuaſum habeamus Serenitatem tuam pro ſua ſolita pietate, atque .... habere exhortatione, quia tamen tum pro iuſtitia debito, tum pro ea Charitate, qua dictam Baſilicam, Congregationemque proſequimur, plurimum cupimus, vt liberam, expeditamque Abbatiæ, & Prioratus, iuriumque, & pertinentiarum ipſorum canonici prædicti poſſeſſionem aſſequantur, maieſtatem tuam in Domino exhortamur, atque requirimus, velis omni fauore tuo, atque præſidio adeſſe dilecto filio Procuratori dictæ congregationis, qui nunc ea de cauſa ad ipſam maieſtatem accedit, ita vt tuo præſidio, fauoreque ſuffultus quam facillimè poſſeſſionem huiuſmodi conſequatur, & pacificus manuteneatur in ea iuxta ſeriem, & tenorem ipſarum literarum Apoſtolicarum, nec non quarundam literarum executorialium emanatarum in fauorem dicti Magiſtri Petri tunc Commendatarij, cui claræ memoriæ Alphonſus genitor tuus ſuas etiam executoriales literas deſuper dicitur conceſſiſſe, prout ab ipſo Procuratore latius intelligere poterit Maieſtas tua, erit hoc dignum laude, vt porè pium, ac iuſtū, ac nobis gratiſſimum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die duodecima Decembris 1470. Pontificatus noſtri anno ſeptimo L. Dathus. Chariſſimo in Chriſto filio noſtro Ferdinando Siciliæ Regi Illuſtri. Poſt cuius Breuis exhibitionem & expoſitionem rerum prædictarum fuit per procuratores dictæ congregationis venerabiles Dominum Iuuenalem de Venetijs, & Dominum Angelum canonicum Squilacenſem nobis humiliter ſupplicatum .... rebus prædictis, & diſpoſitione tam Bullarum, quàm Breuis prædicti, & iuriū dictæ cōgregationis, vt Abbatia, & Prioratus prædicti in melius reformari poſſint, iuxta mentē Sedis Apoſtolicæ, & vt cultus in ipſis reſtituatur diuinus, & bona temporalia vſurpata diuerſimodè recuperentur, & diuino vſui dedicentur, vt iuri, & honeſtati conſentaneum eſt .... Apoſtolica mandata, literas executorias concedere, quibus poſſint, & valeant poſſeſſionem dicti Prioratus de la Bagnara cum omnibus ſuis membris, & iuribus vacuam, & expeditam obtinere, & conſequi iuxta formam iuris, & diſpoſitionem Bullarum ſuarum, & Apoſtolicarum literarū prædictarum, & iuxta tenorem literarum executoriarum aliàs à præfato Sereniſſimo Genitore noſtro conceſſarum. Nos volentes cum Apoſtolicis mandatis nos reddere cōformes, & iuxta diſpoſitionem iuris, & Apoſtolicorum mandatorum hæc omnia ſuum effectum ſortiri, vobis filio noſtro mentem noſtram præſentibus declaramus. Vobis verò cæteris, ad quos ſpectat, ſeu ſpectabit, & præſentes deuenerint, dicimus, committimus, & mandamus, quatenus ipſius Apoſtolicæ Bullæ, & literarum Sanctiſſimi Domini noſtri, & executoriarum tam Apoſtolicarum, quam Regalium prædictarum tenoribus diligenter inſpectis, cum illis vos conformes reddendo in omnibus, dicti Prioratus de la Bagnara poſſeſſionem vacuam, & expeditam cum vniuerſis membris, & grantijs ſuis, iuribus, iuriſdictionibus, & pertinentijs omnibus tam in ſpiritualibus, quam temporalibus, mobilibus, & immobilibus cuicunque præfatæ congregationis legitimo nuntio præſentium oſtenſori tradatis, & aſſignetis, tradi, & aſſignari faciatis, per quos decet, illicitos, & illegitimos quoſcunque detentores, & occupatores, ac contumaces iuxta mandatorum Apoſtolicorum formam remouendo, & compeſcendo, iuſtitia mediante, ac de fructibus, iuribuſq; omnib. ad ipſum Prioratum, & membra eius, iac grantias ſpectantib. & pertinentib. dictis Procuratorib. legitimè reſpōderi faciendo, ac eiſdem Procuratoribus, & Apoſtolicis Cōmiſſarijs, & delegatis adhæc aſſiſtēdo, & fauendo ope, opere, conſilio, auxilio, fauore, & brachio opportunis iuxta dicta Apoſtolica mādata, & executorias literas, prout opus fuerit, & duxeritis requirendū, & pro iuſtitia, & executione mandatorū Apoſtolicorū viſum fuerit pro honore, & debito noſtro de iuſtitia conuenire, & prout in talibus fieri per nos debet & fieri conſueuit. Nec ſecus facietis, pro quanto vos fili nobis obedire, vos vero cæteri gratiam noſtram charam habetis, iramque, & indignationem, ac pœnam ducatorum mille cupitis non ſubire. In quorum fidem præſentes noſtro pendenti ſigillo munitas, & penes præſentantem poſt opportunam inſpectionem ſingulis vicibus pro tutela remanſuras fieri iuſſimus. Datum in Caſtello nouo Ciuitatis noſtræ Neapolis, per magnificum vtriuſque iuris Doctorem, & militem noſtrum dilectum

Conſilia-

Conſiliarium Lucam Tozolum Romanum, Locumtenentem ſpectabilis, & magnifici Honorati de Aragonia Caietani Fundorum Comitis, Regni huius Logotheta, & Protonotarij Collateralis Conſiliarij fidelis nobis plurimum dilecti, die ſeptimo menſis Ianuarij, indictionis quartæ, anno à Natiuitate Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo. Rex Ferd. vidit Henricus Confeſſor, & Epiſcopus Policaſtrenſis. Tenuerũt autem canonici regulares dictam Abbatiam de Gloria per aliquot annos, nimirum vſque ad annum milleſimum quadringenteſimum ſeptuageſimum ſeptimum, quo anno præerat illi Dominus Syluester Vercellenſis Procurator Generalis, ſic enim in actis Capituli Generalis illius anni notatum inuenitur. Poſtea ſpontè dimiſſa cum Prioratu Balneariæ vnita fuit Baſilicæ Lateranenſi.

Quantæ verò dignitatis, & antiquitatis eſſet Prioratus Balneariensis, & conſequenter Abbatiæ ſanctæ Mariæ de Gloria, cuius erat membrũ, conijci poteſt ex literis Innocentij III. ad Capitulum Eccleſiæ Balnearienſis datis, quæ habentur in libro ſecundo epiſtolarum huius Pontificis fol. 361.

CAPVT TRIGESIMVM PRIMVM.

Qualiter Sixtus IV. Canonicis Regularibus Laterano eiectis nomen ac titulum, & priuilegia Canonicorum Regulariũ Lateranenſium confirmauit, & alia nonnulla addidit.

I. ANno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, quo Generale Capitulũ noſtræ congregationis habitum fuit Ferrariæ, & in eo electi Rouer. Pater Dominus Celſus Veronenſis Rector Generalis, & Viſitatores Dominus, Raphaël Placentinus, Dominus Thomas Bononienſis, Dominus Philippus à Camerino, & Dominus Michaël Papienſis, Paulus II. Romanus Pontifex cum ſediſſet in Pontificatu annos ſex, menſes decem, dies viginti ſex, inopinato interitu repente fuit ex præſenti vita ſublatus, vt Platina ſcribit die vigeſima quinta Iulij. Hæc autem repentina Pontificis defectio in cauſa extitit, vt quidam ex canonicis ſecularibus Lateranenſibus facto agmine ruſticorum, & plebeiorum, canonicos regulares Laterani commorantes, & nihil tale ſuſpicantes aggreſſi, per vim eijcerent, & illorum bona diriperent, vt ſuperius dictum fuit. Succeſſit autem in Pontificatu Sixtus IV. antea Frater Franciſcus de Ruuere S. R. E. presbyter Cardinalis tituli S. Petri ad Vincula, vir magni animi, & erga noſtram congregationẽ liberalis, nam multa illi priuilegia conceſſit. qui ad Pontificatum euectus, cum preces ſupplices à canonicis regularibus accepiſſet, vt contra ius, & per vim, ac de facto expoliatis, Eccleſiam Lateranenſem, quæ ab origine per tot ſecula fuerat canonicorum regularium, quam illi bonis omnibus, & ornamentis viduatam, & expoliatam proprijs ſumptibus ſemel, & iterum inſtaurauerant, reddere dignaretur, vel ob timorem Romanorum, à quibus parum abfuit, quin dum ex Palatio D. Petri Lateranum proficiſcitur, lapidibus obrueretur, vt Onuphrius in illius vita teſtatur, ſiue ob alias cauſas, quas diligentius tractare non licet, canonicos quidem regulares reſtituere noluit, ſeculares verò in illa confirmauit, & cum ſæpius de eadem reddenda interpellatus, ſæpius verbis annuiſſet, nunquam tamen ad effectum perduxit.

CONtulit tamen eiſdem canonicis regularibus poſt aliquot annos Eccleſiam S. Mariæ Pacis, quam in ſolo Eccleſiæ Parochialis S. Andreæ de Aquarenarijs ædificauerat, cui monaſterium addidit Illuſtriſſimus Oliuerius Caraſa S. R. E. Cardinalis eorundem canonicorum Protector, ac etiam priuilegia quædam ampliſſima dictus Pontifex noſtræ Lateranenſi congregationi conceſſit, per quorum primum, quod datũ fuit apud S. Petrum calend. Maij, anni 1472. canonicis noſtris Laterano exactis nomen, & titulum, & omnia priuilegia canonicorum & cõgregationis Lateranenſium confirmauit, & denuò conceſſit, illiſque vti, ac potiri nos voluit, ac ſi de facto eſſemus de gremio Capituli Baſilicæ Lateranenſis. incipit, *Regimini vniuerſalis Eccleſiæ &c.* & infra: *Cum autem propter præmiſſa à nonnullis poſſet reuocari in dubium, an per Caliſti, & etiam literas noſtras huiuſmodi nomen, & titulus congregationis Lateranenſis, per prædictum Dominum Eugenium prædeceſſorem noſtrum inſtitutus, ſublatus ſit, an prius titulus, & nomen videlicet congregationis B. Mariæ de Friſonaria in ſuo eſſe, & primæuo ſtatu permaneat, & deinceps canonici B. Mariæ de Friſonaria, non congregationis Lateranenſis nuncupari debeant, & ſecuritaque propterea, & etiam expirauerint immunitates, gratiæ, priuilegia, & indulta eidem congregationi Lateranenſi, tam per Eugenium, quam per alios prædeceſſores noſtros conceſſa. Nos qui ad præfatam congregationem Lateranenſem, cuius palmites in vinea Domini Sabaoth longè, lateq; diffuſi ſunt, ac magnam populo Chriſtiano afferunt conſolationem, & deuotionem ſpiritualem, ingentem gerimus in viſceribus charitatis affectum, ad omne ambiguitatis tollendum dubium, & vt canonici congregationis Lateranenſis huiuſmodi in pace dulcedine, & omnibus ſemotis moleſtijs, & turbationibus vota ſua Deo glorioſè reddere poſſint, Motu proprio, nõ ad*

II.

iſtã

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ipſius congregationis Lateranenſis, vel aliciius illius canonici, vel alterius pro illis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate omnes, & ſingulos tam Eugenij, quoad intitulationem congregationis, quam omnium, & ſingulorum priuilegiorum, immunitatum in eis contentorum, ac aliorum prædeceſſorum literas approbantes, & confirmantes, ex certa ſcientia, autoritate Apoſtolica decernimus, & declaramus, tam per prædictas Caliſti prædeceſſoris noſtri, quã noſtras literas, & inde ſecuta quæcunque eidem congregationi Lateranenſi quoad intitulationem, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiuſmodi, tam per Eugenium, quam per alios prædeceſſores noſtros dictæ congregationi Lateranenſi, eiuſque canonicis, & perſonis conceſſa, in nullo præiudicatum, ſeu derogatum fuiſſe, aut eſſe quoquo modo: & pro potiori cautela ſuffragio literas Eugenij huiuſmodi in priſtinũ, & eum ſtatum, videlicet quoad intitulationem congregationis, nec non priuilegia, immunitates, gratias, & indulta illi conceſſa, in quo erant, antequam à Caliſto prædeceſſore, & etiam à nobis literæ huiuſmodi emanarent, quomodolibet exiſtebant, autoritate, & ſcientia ſimilibus reponimus, reſtituimus, & plenarie reintegramus. Statuentes denuò, & etiam ordinantes, quod canonici prædicti perpetuis futuris temporibus non Beatæ Mariæ de Friſonaria, ſed Lateranenſes vbique ab omnibus vocentur, intitulentur, ac etiam nuncupentur. Caliſti prædeceſſoris, atque noſtris literis in ſuo pleno, & firmo robore permanſuris. Non obſtantibus præmiſſis Caliſti prædeceſſoris noſtri præfati, ac noſtris literis, quibus illas etiamſi de eis, earumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda eſſet mentio ſpecialis, & in eis contineatur expreſſe, quod per huiuſmodi generales clauſulas eis non intelligeretur derogatum, præſentibus pro expreſſis habentes, quoad præmiſſa ſpecialiter, & expreſſe motu, & ſcientia ſimilibus derogamus, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque nõ obſtantibus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, conſtitutionis, declarationis, repoſitionis, reſtitutionis, reintegrationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, calendis Maij, Pontificatus noſtri anno primo.

Secundum datum eſt apud S. Petrum die 30. Martij anno 1480. per quod titulos Abbatiales quorundam monaſteriorum per noſtros in ipſorum reformatione ſublatos reſtituit, & à noſtris reſtitui mandauit.

III. TErtium, quod vocatur Mare magnum, datum apud S. Petrum 10. calend. Septembr. anno ſalutis 1477. quod habetur in Bullario nuper edito Conſtitutione decima, inter Conſtitutiones iſtius Pontificis, quod hic ſequitur.

Diploma S. D. N. Sixti Diuina prouidentia Papæ IV. quo Canonicis Regularibus Congregationis Saluatoris Lateranenſis, etiam ipſa Baſilica exactis, Titulum confirmat, & omnia prædeceſſorum priuilegia.

SIxtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Dum ad vniuerſos regulares ordines, & loca iugo ſanctimoniæ dedita, perſonaſque voto religionis adſtrictas pro iniuncto nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officio, crebris vigilijs, & indefeſſis ſtudijs attendimus, ad illum præcipuè canonicorum regularium congregationis Lateranen. Ordinis S. Auguſtini, eo libentius noſtræ mentis oculos conuertimus, quo ordo ipſe in naſcentis Eccleſiæ ſanctæ inſtitutione, ac primorum Chriſtianæ Religionis clericorum normæ, traditionibuſque fundatus, & ſacris inſtitutis, ac diuinis regulis, eloquijſq; præmunitus exſtitit, ab eiuſque primæua fundatione varijs virtutum meritis ſemper reſplenduit; quamobrem nonnulli Romani Pontifices prædeceſſores noſtri innumeris Religionem ipſam priuilegijs, dignisq; honorum titulis non immeritò decorarunt. vnde nos eorum ductis exemplo decet, vt congregationem ipſam Lateranenſem in agro Dominico multiplices, & vberes ſanctæ conuerſationis fructus in dies afferentem, noſtris etiam ſpecialibus gratiarum muneribus muniamus, & ijs, quæ pro ipſius Ordinis, & congregationis laude, ac perſonarum vota ſua ſub ſuaui iugo inibi exoluentium pace, & quiete proceſſerunt, ne in contentionis ſcrupulum labantur, ſed firma pariter, & illibata perſiſtant, noſtri adijciamus muniminis firmitatem.

§. 1. Enarrat qualiter varia Canonicorum loca, in vnam Saluatoris Congregationem olim redacta.

DVdum ſiquidem felicis recordationis Martinus Papa V. prædeceſſor noſter, dilectos filios tunc ſingulorum Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſituraũ, & Eccleſiarũ Ordinis S. Auguſtini Priores, Præpoſitos, Rectores, Canonicos, & Conuentus de Congregatione Saluatoris Lateranenſis tunc de Friſonaria vulgariter nuncupatos, vt Deo quietius famulari valerẽt, gratioſis fauoribus proſequi volens, ad honorẽ Omnipotentis Dei, eiuſq; Virginis Glorioſæ, ac B. Auguſtini Confeſſoris, pro Religionis incremẽto, quæ ex tunc in antea Priores, Præpoſiti, Rectores, Canonici, & Cõuentus præfati pro eorũ perpetua ſoliditate, ac conuerſatione, quanquam diuerſorum locorum, ac monaſteriorũ profeſſi exiſtant, nihilominus vnum corpus, vnaq; Cõgregatio ſimul, & inuicẽ connexa cenſerentur, ac ſub vna, & eadem lege, atque obſeruantia regularis vnitate, morumq; conformitate, & eiſdem conſuetudinibus, priuilegijs, ordinationibus,

Statutũ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Statutu ſubeſſent, ac pro Religionis, & Congregationis huiuſmodi conſeruatione, augmento, & fœlici in domino obſeruantia vera, ſanctitatiſque ſucceſſu, pro celebrandis eorum Capitulis, eligendis Rectoribus locorum ipſorum, ac quam pluribus alijs monaſteriorum, & locorum prædictorum regimen, & gubernationẽ in ſpiritualibus concernentibus, acceptandiſque, & recipiendis iuſto titulo locis, & monaſterijs tam factis, quam de nouo conſtruendis à quocunque Prælato Catholico, & Eccleſiaſtica perſona, nec non Rege, Principe, Duce, vel Barone, Dominio, vel Communitate, & quolibet alio Chriſti fidele, plura ſalubria ſtatuit, & ordinauit: ac voluit quod tam ſtatuta, & ordinationes prædicta, quam cætera dicta priuilegia, conceſſiones, immunitates, & gratiæ, ſingulis antedictis monaſterijs, ac locis ipſius religionis & congregationis, per Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ſeu pro Romanis Pontificibus ſe gerentes, Reges, Duces, Barones, Principes, Dominia, & Communitates cõceſſa, quæ omnia haberi voluit pro expreſſis, & in poſterum concedenda in omnibus & per omnia, ad vniuerſa & ſingula loca, monaſteria, Prioratus, Præpoſituras, & Domos, eorumque perſonas, quæ tunc, procedente tempore ad huiuſmodi religionem, & congregationem, ac eoſdem canonicos reducta, & vnita eſſent, ſeu reduci, & vniri contingeret, cum illius & illorum ſuppoſitis vel vnitis, aut per eoſdem canonicè acquiſitis, & iuſto titulo acquirendis, vt præfertur extendi debere.

§. 2. Recenſet quod Eugenius Patriarchalem Saluatoris Baſilicam eis reſtituerit.

E*T deinde piæ memoriæ Eugenius Papa IV. etiam prædeceſſor noſter ſacroſanctam, & venerandam Baſilicam Lateranenſem ad primam inſtitutionem, primæuumque eius ſtatum, videlicet canonicorum regularium, ex certis tunc expreſſis cauſis, poſt deliberationem prouidam, quam cum Fratribus S. R. E. Cardinalibus habuit diligentem, pro Eccleſia Dei, & Catholicæ Fidei, Chriſtianæque Religionis honore, ac Saluatoris noſtri gloria, publicaque vtilitate, & ipſius Baſilicæ Lateranenſis ſtatu, veneratione, commodo, & honore reducens, ac reponens, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini regulam ibi noſcebatur inſtitutus, perpetuis futuris temporibus in dicta Eccleſia vigeret, & inuiolabiter obſeruaretur, ordinem, & congregationem huiuſmodi in præfata Eccleſia inſtituit, & erexit, ac deputauit, dictamque Lateranenſem Baſilicam cum omnibus ſuis ſpiritualibus, & temporalibus bonis, membris, iuribus, iuriſdictionibus, priuilegijs & exemptionibus in perpetuum eidem Congregationi conceſſit, & commiſit, eorumque cura, & adminiſtrationi tribuit, & donauit.*

§. 3. Nomenque Congregationis Lateranenſis conceſſit.

A*Tque decreuit, & ſtatuit, vt omnes deinceps dictæ congregationis conuentus, & loca, ab huiuſmodi Sanctæ Baſilicæ Lateranen. titulo, & totius congregationis capite nomẽ acciperent; & Saluatoris congregatio appellaretur, ac ſingulos dictæ congregationis canonicos, vbique Domino ſeruientes, huius Baſilicæ clericos, & miniſtros, & religioſos, ac de ipſius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs cenſeri decreuit.*

§. 4. Nicolaus V. idem approbauit, & declarauit.

E*T ſucceſſiuè ſanctæ mem. Nicolaus Papa V. ſimiliter prædeceſſor noſter, tam Martini, quam Eugenij literas prædictas, nec non omnia, & ſingula in eis contenta, ac quæcunque ſecuta inde approbans, & confirmans; eaque pleno firmitatis robore ſubſiſtere, nec non perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari debere decernens, per quaſdam etiam ſuas conceſſit, & indulſit, omnibus & ſingulis Eccleſijs, monaſterijs, Prioratibus, locis, & perſonis vbicunque conſiſtentibus, & conſtituendis, præſentibus & futuris congregationis canonicorum huiuſmodi, vt illis omnibus in eorundem Martini, & Eugenij prædeceſſorũ literis contentis, ac alijs exemptionib. priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, gratijs, & indultis, boniſq́, & iuribus ſpiritualib. temporalib. conceſſis, & cõcedendis, quibus præfata Eccleſia noſtra Lateranen. & ab ea dependentes vtuntur, & gaudent, ſeu vti, & gaudere conſueuerunt, aut poterunt quomodolibet in futurum, Eccleſiæ, Monaſteria, Prioratus, Loca, & perſonæ huiuſmodi in omnibus & per omnia, pariformiter, & abſque vlla differentia, perpetuò vti, & gaudere, liberè & licitè poſſint.*

§. 5. Caliſtus III. regimen dictæ Baſilicæ canonicis ſecularibus dedit.

P*Oſtea vero eodem Nicolao prædeceſſore rebus humanis exempto, cum canonici dictæ congregationis, à præfata Eccleſia per nonnullos ciues Romanos fuiſſent eiecti, piæ memoriæ Caliſtus Papa Tertius ſimiliter prædeceſſor noſter, etiã per alias ſuas literas ſtatuit, & ordinauit, quod canonici congregationis, huiuſmodi à cura, & gubernatione Eccleſiæ eiuſdem deſiſterent, & illam in poſterum per canonicos ſeculares regi, & gubernari debere.*

§. 6. Paulus II. iterum dictam Baſilicam Congregationi reſtituit.

E*T licet poſtmodum recolẽdæ memoriæ Paulus Papa II. etiam prædeceſſor noſter, canonicos regulares, ac congregationẽ huiuſmodi, ad regimẽ & gubernationem prædictæ Eccleſiæ reſtituiſſet: nihilominus ii quoque de medio ſublato, canonici eiuſdẽ congregationis denuo ab eadem Eccleſia fuerunt amoti.*

§. 7. Hic Pontifex ſecularibus canonicis iteratò dedit.

A*Tque ex ordinatione, & mandato noſtris decretum, & ſtatutum fuit, quod eadem Eccleſia per dictos canonicos ſeculares de cætero regeretur, & gubernaretur.*

§. 8. Nomen, & Titulum Congregationis Lateranen. confirmauit in alia Bulla, & modo iterum confirmat.

E*T demum ne in dubium reuocari poſſit an ex Caliſti, & noſtris literis huiuſmodi, Nomen, & Titulus ſeu*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

lus, ſeu intitulatio congregationis Lateranen. ſuppreſſa, & ſublata eſſent, ac immunitates, gratiæ, priuilegia, & indulta, eidem congregationi Lateranen. tam per ipſum Eugenium, quam per alios Romanos Pontifices prædictos conceſſa, cenſerentur reuocata, per nonnullas etiã alias literas noſtras, omnes & ſingulas tã Eugenij quoad nomen, & intitulationem congregationis, quam omnium, & ſingulorum priuilegiorum, & immunitatum, aliorũ prædeceſſorum literas approbantes, & confirmantes, decreuimus & declarauimus, tam per prædictas eiuſdem prædeceſſoris Caliſti, quam noſtras priores literas, & inde ſecuta quacunque præfatæ congregationi Lateranen. quoad nomen, & intitulationem prædictam, nec nõ immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiuſmodi, tã per Eugenium, quam per alios prædeceſſores prædictos, eidem congregationi, eiuſq; canonicis, & perſonis cõceſſa, in nullo præiudicatum, aut derogatum fuiſſe, aut eſſe quoquomodo: & pro potioris cautelæ ſuffragio, literas Eugenij prædicti prædeceſſoris, in priſtinum, & eum ſtatum, videlicet quoad nomen, & intitulationem congregationis, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta illi conceſſa, in quo erant, antequam à Caliſto prædeceſſore præfato, & etiam à nobis literæ huiuſmodi emanaſſent, & quomodolibet exiſtebant: repoſuimus, reſtituimus, & plenariè reintegrauimus, prout in ſingulis prædeceſſorum, & noſtris literis prædictis reſpectiue, quarũ tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, & haberi volumus, prout inferius continetur.

§. 9. Denuò priuilegia omnia Pontificum. Principumque confirmat.

Nos qui congregationi huiuſmodi, illiuſq; monaſterijs, eccleſijs, locis, & perſonis propter eorum laudabilem, & religioſam vitam, ac multiplices & vberes fructus, quos in vinea Domini (altiſſimo miniſtrãte) dictæ afferunt, ſingulari deuotione afficimur: ipſos, & eorũ monaſteria, eccleſias, atque loca etiam maioribus gratijs proſequi volentes; motu proprio, & nõ ad eorundem canonicorum, vel alicuius pro eis, nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiã, ſed de noſtra mera liberalitate, & certa ſcientia, ac de noſtra plenitudine poteſtatis, quæcunque priuilegia, gratias, immunitates, libertates, & exemptiones, tã per prædictos, quam per alios Summos Pontifices prædeceſſores noſtros, Romanoſq; Imperatores, Reges, Principes, & alios Chriſti fideles, eidem congregationi eiuſque membris, locis, Eccleſijs, monaſterijs, & perſonis quomodolibet conceſſa, ac omnia, & ſingula in eis contenta, & quæcunque inde ſecuta, tenore præſentium cõfirmamus & approbamus, ac plenum robur, & omnimodam firmitatem, perpetuis futuris temporibus obtinere, & inuiolabiliter obſeruari debere volumus, atque decernimus.

§. 10. Exemptionem à quorumcunque iuriſdictione, & ſubſidij, & exactionum præſtatione concedit.

Attendentes autem quantæ venerationis, & ſanctimoniæ ſemper fuerit congregatio huiuſmodi in Eccleſia Dei, & quantum plantatio ſacra, norma Religionis Chriſtianæ floruerit, ac propterea decẽs, quinimmo debitum reputantes, vt ſpiritalibus prærogatiuis gaudere, ac ſub noſtra, & eiuſdem Sedis protectione militare, præcipuiſq; honoribus, & gratijs extolli, & decorari debeat, Congregationem ipſam, illiuſq; monaſteria, Eccleſias, & loca qualibet, ac illorum canonicos, ſeu perſonas præſentes, & futuras, (vagabundis, & fugitiuis exceptis, aut aliter extra ordinem, ſeu congregationem ipſam, abſque ſuperiorum licentia commorantibus, quibus nolumus hæc aliqualiter ſuffragari) à quorumcunq; prædictæ Sedis Legatorum, ac eius Nuntiorum; Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum quorumcunque Iudicum, Ordinariorum, aut Extraordinariorum iuriſdictione, poteſtate, auctoritate, dominio, viſitatione, cura, ac caritatiui ſubſidij ſubuentione, & exactionum quorumcunque præſtatione; nec non ſynodalibus, & alterius cuiuſcunque congregationis, ſeu proceſſionum euocationibus, motu, & ſcientia prædictis, penitus & omninò eximimus, ac totaliter liberamus, eamq; in ius, & proprietatem B. Petri, ac Sedis eiuſdem, & ſub eorũ ſpiritali protectione, atq; noſtra ſuſcipimus.

§. 11. Sub protectione Sedis Apoſtolicæ recipit.

Ita quòd de cætero cum monaſterijs, membris, Eccleſijs, locis, perſonis, & iuribus ſuis quibuſcunq; eidem Sedi immediatè ſubiecta exiſtat, & omnino eſſe cenſeatur: quodq; Legati, aut Nuntij præfati, ſeu locorum diœceſani, aut alij Ordinarij quicunque, vel alia quæuis perſonæ, quantacunque ampla præfulgeant dignitate, ſeu præeminentia in congregationem, canonicos, perſonas, monaſteria, Eccleſias, membra, & loca prædicta, vtpote prorſus exempta, excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias, ſeu alias cenſuras, ſiue pœnas ſpecialiter, vel generaliter eorũ auctoritate ordinaria promulgare, nec vllam aliam in monaſteria, Eccleſias, perſonas, & loca huiuſmodi præeminentiam, ſuperioritatẽ, & iuriſdictionẽ quomodolibet exercere poſſint, etiã ratione contractus, vel delicti ſeu rei de qua agetur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipſa conſiſtat. Decernentes ex nunc omnes & ſingulos proceſſus, ac excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias, cenſuras, & pœnas, quas & quicquid contra congregationem, ſeu illius canonicos, monaſteria, perſonas, Eccleſias, & loca, haberi, & fieri contigerit, ſeu etiam promulgari, irritos, & inanes, nulliuſque roboris, & momenti eſſe, ac pro nullis, & infectis haberi debere, etiam exemptione cõgregationis, quam tanquã notoriam, & manifeſtam haberi volumus, non aliter allegata, ſeu aliter de ea mentione facta.

§. 12. Exemptionem à ſuperioritate aliorum concedit.

Præterea ne congregationem ipſam, & illius canonicos, per locorum ordinarios quauis occaſione, vel cauſa, & præſertim ratione Parochialium Eccleſiarum, ſeu aliorum locorum dictæ congregationis pro tempore, quibus cura animarum imminet moleſtari contingat, & huiuſmodi prætextu in congregationem, & canonicos prædictos, aliquam ſuperioritatẽ, ſeu dominium habere prætendant: ipſis quoq; concedimus, & indulgemus,

vt in Parochialibus Eccleſijs huiuſmodi, poſſit congregatio ipſa, ſeu illius canonici prædicti, per ſe, aut per presbyteros ſeculares, vel regulares, ſui aut cuiuſlibet alterius ordinis, aliàs tamen habiles & idoneos, ad ipſorum nutum deputandos, & amouibiles, animarum curam prædictorum Parochianorum, Eccleſiarum Parochialium huiuſmodi, liberè, & licitè exercere. Quodque ipſi Capellani dum curam huiuſmodi gerent, ea libertate & exemptione fungantur, & vbique fruantur, ac ſi ex canonicis congregationis, & Ordinis extiterint.

§.13. Canonici ordinentur per Epiſcopos abſque alia examinatione.

ET quia eiuſdem congregationis canonici, de locis ad loca illius ſæpius transferuntur, propter quod perpetuam in certis, & determinatis dictæ congregationis monaſterijs, ſeu Eccleſijs, aut locis non habent manſionem, volumus atque concedimus, vt liceat eidem congregationi ſuos canonicos ad omnes, etiam ſacros ordines promouendos; idoneos tamen, & iuxta conſcientiam Prælatorum illius approbatos, quibuſcunque maluerint catholicis Antiſtitibus, gratiam & communionẽ Apoſtolicæ ſedis habentibus præſentare: ipſiq; Antiſtites præſentatos à ſuis Prælatis canonicos, ſine vlla examinatione per eoſdem Antiſtites facienda vel abſque alia promiſſione, aut obligatione promouendorum canonicorum, ad ordines quoſcunque etiam ſacros promouere poſſint, ac debeant.

§.14. Altari portatili Canonici vti poſſint.

POrrò vt congregatio ipſa circa celebrationem miſſarum etiam ſpecialibus priuilegijs gaudeat, eidem pariter, & illius canonicis pro tempore concedimus, vt in ipſorum itineratione Altare portatile cum debita reuerentia, & honore habere, ſuper quo tamen in locis cõgruis, & honeſtis miſſas, & alia diuina officia, etiam per vnam horam ante diem, & vſque ad horam nonam in ipſa itineratione, aut alias ad hoc cauſa ſubſiſtente celebrare, ac ſacramenta Eccleſiaſtica ibidem recipere poſſint.

§. 15. Temporeque interdicti celebrare valeant.

ET vbi generale, ſeu in aliquo ſpeciali loco interdictum fuerit in Eccleſijs ſuis, ac in altari portatili prædictis, & alijs quibuſcunque locis honeſtis, huiuſmodi miſſas, & alia diuina officia celebrare; ita tamen quod in locis Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſitis debeant ianuis clauſis, & excommunicatis expulſis, atque excluſis, non pulſatis campanis, & ſubmiſſa voce eadem diuina celebrare, dum tamen ipſi Canonici cauſam non dederint interdicto, nec contingat id eiſdem ſpecialiter interdici, neque Eccleſiæ, & loca ipſa fuerint interdicta.

§.16. Cum excommunicatis à iure conuerſari.

ET cum excommunicatis dumtaxat à iure, non tamen pro talibus publicatis conuerſari, dummodo in contemptum clauium non fiat.

§.17. Sacramenta miniſtrare, & mortuos ſepelire.

NEcnon omnibus, & ſingulis, qui in eorum, & dictæ congregationis exiſtunt obſequijs, ac in ipſorum morãtur locis, cuncta miniſtrare Eccleſiaſtica ſacramẽta, & eos cum decedere contigerit, in Eccleſijs ſuis prædictis liberè, & licitè ſepelire poſſint, ac valeant plenam licentiam concedimus, & facultatem.

§. 18. Exempti ſint à ſolutione omnium præſtationum & decimarum.

CÆterum, vt congregatio ipſa, & illius canonici, maioris immunitatis gratia fruantur, motu, ſcientia, & tenore ſimilibus, volumus atq; decernimus, vt ad præſtationem procurationum Legatorum dictæ Sedis, & Nunciorum ipſius, ſeu Diœceſanorum locorum, aut exactionum, vel collectionum, vel ſubſidiorum, vel prouiſionum, aut onerum quorumcunque, nec etiam ad ſolutionem decimarum, quas Papales appellant, & quas Sedes Apoſtolica pro Chriſtianæ fidei defenſione aut alijs imminentibus perſæpe neceſſitatibus imponit, minimè teneantur, neque obligati ſint, etiam ſi per quoſcunq; exemptos perſolui mandarentur, cum quibuſuis derogatorijs, & fortioribus clauſulis, nec ab eadem ſolutione ceſſendis, cenſuras, & pœnas incurrere, niſi præſentibus de verbo ad verbum, & earum toto tenore inſerto, & non per generales clauſulas ſpecialiter, & expreſſè derogetur, & ipſis omnimoda & indiuidua mentio fiat.

§. 19. Cauſas cognoſcere, & ſimilia facere non teneantur.

PRæterea vt ijdem canonici cum maiori animi ſui quiete, Altiſſimo exoluant vota ſua prouidere volentes, ſtatuimus & ordinamus, vt ipſi per literas eiuſdem Sedis, aut Legatorum ſeu delegatorum ipſius iã forſan conceſſas, aut de cætero ſub quacunque verborum forma concedendas, à quoquam ad pecuniam colligendam, ſeu correctionis, aut viſitationis officia, monaſterijs vel Eccleſijs, ſiue quibuſcunque perſonis impendendum, vel ad cognitiones cauſarum, citationes partium, & denunciationem ſententiarum interdicti, & excommunicationis procedendum, aut curam Monialium, ſeu religioſarum quarumlibet perſonarum recipiendum minimè cogi poſſint, niſi in huiuſmodi literis de hoc indulto, ac congregatione, & Ordine prædictis expreſſe, vt præfertur, fiat mentio.

§. 20. Sepulturam in Cimiterijs liberam habeant

SEpulturam quoque in locis, cimiterijs, & in Eccleſijs dictæ congregationis concedimus, & eam liberam eſſe decernimus, ita quod deuotioni, & extremæ voluntati eorum, qui in locis huiuſmodi ſepeliri voluerint, nullus obſiſtat; ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

§.21. Canonicam portionem de libris, ornamentis, domibus, hortis, &c. tradere non teneantur.

STatuentes nihilominus, vt pro rebus, quæ in ornamentis, libris, fabrica, luminaribus, anniuerſariis,

ſeptimo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſeptimo, vigeſimo, trigeſimo, ſiue alijs ad perpetuum cultum diuinum, aut pro victu, & ſuſtentatione dictorum canonicorum, vel indumentis, necnon pro annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliquæ Eccleſiæ, ſeu monaſteria dictæ congregationis obligata noſcuntur, vel de domibus, prædijs, hortis, & bonis, alijsq; locis dictæ congregationis opportunis, quæ canonicis, & congregationi huiuſmodi relinquuntur, nullis teneantur canonicam portionē tradere. Ita tamē quod in reliquis caſibus, quam in prædictis, in quibus quarta ipſa ſoluenda foret, ſoluere, vel conuentiones, ſi quæ eſſent inter canonicos præfatos, & locorum Ordinarios, ac Eccleſiarum Rectores, laudabiles & honeſtæ in poſterum obſeruari debeāt. Prohibētes inſuper omnibus, & ſingulis cuiuſcu ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis, ſeu nobilitatis, & præeminentia fuerint, & quacunque Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate, ne in præmiſſis à congregatione, & canonicis huiuſmodi, vel vltimarum voluntatum executoribus, ſeu decedentium hæredibus, occaſione præmiſſa aliquid exigere, vel extorquere præſumant: & ſi forte per eos, vel Sedem prædictam de legatis piè diſpoſitis, & relictis in genere, vel in ſpecie, decima, vel alia portio, ſeu quota alteri piæ, vel non piæ rei, ex quauis cauſa hactenus, & præſertim Eccleſiæ S. Petronij ciuitatis Bononien. conceſſa fuiſſent, aut in futurum concedi, ſeu ſolui, aut dari, mandari contigerit: congregationem, & canonicos huiuſmodi, & illorum Eccleſias, monaſteria, & loca, & eis legata, atque relicta, aut alias in eorum fauorem expoſita, ipſa in conceſſionibus, & mandatis huiuſmodi includi, ſeu comprehendi non debere decernimus, niſi de congregatione, canonicis, & ordine prædictis, ac præſenti decreto, ſpecialis ac ſpecifica mentio fiat in eiſdem.

§. 22. Præſcriptio 60. annorum, & non alia contra Congregationem detur.

POrro volumus, ac decernimus, quod contra congregationem, Eccleſias, monaſteria, loca, res, bona, & iura ſua prædicta, tam præſentia, quam futura præſcribi non poſſit, niſi ſpatio 60. annorum cōtinuorum, quodque nulla alia, quam ſexagenaria contra congregationem, canonicos, ac bona, & iura ſua prædicta currat præſcriptio. Caſſantes, annullantes, abrogantes, & penitus irritantes omnem aliam præſcriptionē, quam congregatio ipſa, tam ratione Eccleſiarum, monaſteriorum, locorum, rerum, bonorum, & iurium ſuorum huiuſmodi, quam alias forſitan incurrere cœpiſſent.

§. 23. Prælatorum Congregationis facultas diſpenſandi ſuper irregularitate, &c.

VT autem Rector, & Viſitatores, ac ſinguli Priores dictæ congregationis, & qui loco eorum in ipſorum abſentia conſtituuntur, præſentes & futuri, qui nunc ſunt, & qui pro tempore erunt, amplioribus prærogatiuis, & indultis gaudeant, eis concedimus, vt cū canonicis, nouitijs, conuerſis, & commiſsis eiuſdem congregationis diſpenſatione indigentibus, ſiue priuſquam intrauerint congregationem, & ordinē huiuſmodi, ſiue poſt, in caſibus, quibus exceſſerint, & pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut ſuſpenſionis ſententias, à iure, vel ab homine, generaliter promulgatas incurrerint: Et huiuſmodi ſententijs innodati, aut in locis generali, aut ſpeciali Eccleſiaſtico ſuppoſitis interdicto, diuina officia celebrantes, vel ſuſcipientes ordinem ſic ligati, notam irregularitatis ſimiliter incurriſſent: Et in omnibus alijs caſibus, etiam & cauſa cuiuſcunque ſimoniæ, qualitercunque generaliter, vel ſpecialiter Sedi Apoſtolicæ reſeruatis: (exceptis dumtaxat Hæreticorum, relapſorum, ſchiſmaticorum, deferentium prohibita ad infideles, & literas Apoſtolicas falſificantium, quos omnino ad eandem Sedem remitti volumus) abſolutionis, & diſpenſationis beneficium, iuxta caſuum exigentiam valeant impartiri: Canonici vero & alij, quos pro tempore Rector generalis, Viſitatores, & Priores prædicti, in proprios habuerint confeſſores, eiſdē Rectori, Viſitatoribus, & Prioribus, abſolutionis, & diſpenſationis huiuſmodi beneficium etiam cōcedere poſſint. Et vt canonicis dictæ congregationis omnis vagandi adimatur occaſio, & ne ipſi ad Sedem prædictam veniendi, ſeu recurrendi vllam ſumere valeant occaſionem, Diffinitoribus Capituli generalis dumtaxat eiuſdem ordinis, cum quibuſuis perſonis defectum natalium ex adulterio inceſtuoſo, & quouis alio nefario, & illicito coitu prouenientem patientibus, necnon Rectori, & Viſitatoribus cum ijs, qui ex quauis cauſa (præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, mutilationis membrorum irregulares forent) poſtquā congregationem ipſam ingreſsi, & illam expreſſe profeſſi fuerint perpetuo diſpenſandi, vt defectu, & irregularitatibus huiuſmodi non obſtantib. ad quoſcunq; etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & in illis etiam in altaris miniſterio miniſtrare, & ad quacunque officia, adminiſtrationes, ſeu dignitates prædictæ congregationis, aut illius Eccleſiarum, monaſteriorum, & locorum recipi, & aſſumi, illaq; gerere, & exercere liberè, & licitè, & abſque diſpenſatione dictæ Sedis quoties opus fuerit valeant, licentiam, & facultatem ſimiliter concedimus, & indulgemus.

§. 24. Canonici ad audiendas Confeſſiones, per Congreg. Superiores deputentur.

NEcnon vt ipſi canonici, alias tamen idonei per Superiores congregationis prædictæ, ac locorū ſuorum pro tempore deputandi ad Confeſſiones omnium, & ſingulorum vtriuſq; ſexus liberè, & licitè, tam in locis ipſorum canonicorum, quam extra audire, ac confitentibus huiuſmodi pro commiſſis pœnitentiam poſſint iniungere ſalutarem, & eiſdem confitentibus Euchariſtiæ ſacramentum, in Eccleſijs præfatæ congregationis liberè, & licitè ſimiliter miniſtrare poſſint, præterquam in feſto Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti.

§. 25. Facultas conuerſandi cum Pyratis, &c.

ET cum, ſicut accepimus, congregatio ipſa in Inſula Tremitana, in mari Adriatico, in partibus Italiæ, propè prouinciam Apuliæ conſiſtente, & longè à terra diſtante, inſigne habeat monaſterium, ad quod ſæpius maritimi, & nauigantes, vt inibi portum recipiant, declinant, & nulla in dicta inſula exiſtat Eccleſia: præter ipſius monaſterij Eccleſiam. Ne declinantes huiuſmodi

Eccleſiaſticis careant ſacramentis, congregationi, & canonicis prædictis pariter concedimus ipſis declinantibus, ac ſeruitoribus, quos ad ſeruitium monaſterij retinent, poſſint etiam in feſto Reſurrectionis, Euchariſtia, & omnia alia Eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrare. Necnon cum pyratis, & cæteris excommunicatis humaniter cõuerſari, ac eiſdem in dicto loco vitæ neceſſaria exhibere; cum difficile admodum foret canonicis, & perſonis eiuſdem loci, pyratas huiuſmodi euitare, propter eorum ſæpius, & dictorum canonicorum per illas partes tranſitũ, cum facilè admodum inuicem ſæpe caſualiter conueniant: & niſi ipſi canonici cum dictis pyratis humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi poſſent, (dummodo dicti canonici non participent cum dictis pyratis, aut alijs excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis ſententiam incurrerent.)

§. 26. Alienatio bonorum ſtabilium quando ſit permiſſa.

CÆterum, vt congregatio, & canonici prædicti, vberiori facultate circa vtilitatem, & commodũ monaſteriorum, Eccleſiarum, & locorum ſuorum huiuſmodi, ac illorum iurium gaudeant, Capitulo generali congregationis prædictæ, ac illius pro tempore Rectori maiori, per præſentes impertimur autoritatem, concedendi Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Capitulis Eccleſiarum, & monaſteriorum, & locorum ſuorum, huiuſmodi licentiam permutandi, ſeu alienandi, quoties opus fuerit, quæcunque bona immobilia congregationis prædictæ, ac illius monaſteriorum, Eccleſiarum, & locorum, pro ipſorum tamen euidenti vtilitate.

§. 27. Facultas eligendi Confeſſorem.

DEnuum ſaluti animarum canonicorum prædictorum ſalubriter conſulere volentes, eis pariter cõcedimus, vt liceat ipſis, & cuilibet ipſorum, nec non conuerſis, commiſſis, & nouitijs ſuis præſentibus & futuris, in articulo mortis quemcunque presbyterum ex canonicis præfatæ congregationis, in caſu verò neceſſitatis, alium presbyterum idoneum vel ſecularem, vel cuiuſuis alterius ordinis regularem, in ſuũ eligere Confeſſorem, qui confeſſionibus huiuſmodi diligenter auditis, pro commiſſis per eos criminibus, delictis, & peccatis in omnibus, & ſingulis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis caſibus, debitam abſolutionem, & plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem poſſit autoritate noſtra impendere, & pœnitẽtiam iniungere ſalutarem: ita tamen quod quilibet ex confitentibus huiuſmodi, poſtquam congregationem huiuſmodi fuerit ingreſſus, & antequam ad articulũ mortis deueniat, teneatur ſi clericus, & vel presbyter fuerit, Septem Pſalmos Pœnitentiales, ſi verò Conuerſus, vel commiſſus quinquagies Orationem Dominicam, & totidem Salutationem B. Mariæ Virginis, & ſingulis ſeptimanis per vnum annum duntaxat, pro conſeruatione ſtatus Romanæ Eccleſiæ, legitimo tamen impedimento ceſſante dicere, & omittẽtes alia vice ſupplere teneãtur. & ſi interim aliquẽ poſt inceptam, & non perfectã pœnitentiam huiuſmodi, ab hac luce migrare contigerit, ipſam nihilominus plenariam remiſſionem conſequatur, dummodo intentionis fuerit illam, ſi ſuperuixiſſet, perficiendi.

§. 28. Indulgentiarum conceſſio.

DExteramq; noſtræ liberalitatis erga dictam congregationem liberius extendere volentes, & in eo præſertim, vt canonici prædicti ſuarum animarum ſaluti magis conſulere valeant, canonicis, conuerſis, commiſſis, & nouitijs prædictis præſentibus, & futuris, qui in diebus, quibus ſtationes in nonnullis, tam intra, quã extra almam Vrbem Eccleſiis conſiſtentibus exiſtunt, quinq; altaria Eccleſiarum, monaſteriorũ, ſeu locorum ſuorum, in quibus tunc eos morã trahere contigerit deuotè viſitauerint, & Pſalmũ Dauidis, Miſerere. videlicet illum ſcientes: alij verò quinquies Orationem Dominicam, & totidem Salutationem Angelicam, coram quinque altaribus huiuſmodi, pro fœlici ſtatu ſanctæ Matris Eccleſiæ dixerint, eaſdem concedimus indulgentias, perinde ac ſi dicti canonici, conuerſi, commiſſi, & nouitij perſonaliter Eccleſias Vrbis præfatæ viſitaſſent: Ita quod in defectu altarũ, alia pia, & deuota loca ad viſitationẽ huiuſmodi, & alia præmiſſa faciendũ eligere poſſint, etiã ſi eos extra monaſteria, & loca eſſe cõtigerit.

§. 29. Facultas recipiendi ad Ordinem etiam ſimpliciter vouentes Religionem arctiorem.

REpetentes autem animo quot, & quanta ſint merita Religionis, & congregationis huiuſmodi in Eccleſia Dei, & quantum inter alias polleat religiones, dignum propterea quin etiam debitum iudicamus, vt etiam excellentioribus prærogatiuis, & honoribus gaudere debeat, de illis potiſſimum, quæ ad illius ampliationẽ atque augmentum tendunt. Statuimus ergo, ac ſimiliter ordinamus, vt omnes, qui votũ ſimpliciter ingrediendi aliquam aliam religionem, etiam arctiorem emiſerint, ad congregationem, & ordinẽ præfatũ, illorũq; profeſſionem liberè & licitè ingredi inibi recipi, & admitti valeant.

§. 30. Et commutandi reſtitutiones debitas perſonis incertis.

ET quia forſan nonnulli congregationis, & ordinis huiuſmodi habitum aſſumentes diuerſis perſonis, quæ ignorari, & non reperiri poſſent in aliquibus rebus, ſeu bonis obnoxij eſſent, eiſdem Rectori, Prioribus, ac eorum vices gerentibus concedimus, vt ipſorum ſinguli, in locis ſibi commiſſis, bona ipſa in pios vſus liberè, ac licitè conuertere poſſint, prout ſecundum Deum melius viderint expedire.

§. 31. Prohibitio tranſeundi ad alios Ordines.

CVpientes vero congregationem eandem in ſalubri ſtatu multiplicari, & conſeruari, ſtatuimus pariter, ac decernimus, quod de cætero perpetuis futuris tẽporibus nullus ex dictis canonicis præſentibus, & futuris, tranſeat de aliquo congregationis, & ordinis huiuſmodi monaſterio, ſiue loco, ad aliquod aliud S. Benedicti in quo regularis non vigeat obſeruantia, ſeu S. Auguſtini prædicti, vel alterius cuiuſcunque ordinis, monaſterij, ſiue mo-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſiue monaſterii loci, vigore cuiuſcunque conceſsionis, ac earum facultatis, etiam per Apoſtolicas literas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de voluntate, ac ſtatuto huiuſmodi mentionem, quibuſuis perſonis, cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis exiſtant. Nec prætextu alicuius officij, etiam capellanatus cuiuſcunque, Prælati, cuiuſcunque ſtatus, & conditionis fuerint, etiamſi Patriarchali, vel Cardinalatus præfulgeant dignitate, & honore, ſub quacunque expreſsione in genere, vel in ſpecie conceſſas, aut forſan in poſterum concedendas. Quodq; nullus alterius monaſterij, ſiue loci Prælatus, aut alius quicunque in eo, aliquem canonicorum præſentium, & futurorum eorundem, in monaſterio recipiat, vel admittat, ſub excõmunicationis pœna, quam tam recepti, quàm recipientes huiuſmodi pro tẽpore eo ipſo incurrant, ſi admoniti non deſtiterint, & quam ex nunc contra quemlibet tranſgreſſorem profeiimus, & à qua à nullo alio, præterquã à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui poſſint, abſque Rectoris maioris, & alterius ex duobus Ordinis & congregationis huiuſmodi Viſitatoribus pro tempore exiſtentibus licentia ſpeciali. Decernẽtes irritum, & inane quidquid contra præmiſſa per quoſcunque quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 32. Communicatio gratiarum concesſarum Congreg. S. Iuſtinæ.

C*Vmque acceperimus, & re ipſa didicerimus, congregationem S. Iuſtinæ de Padua Ordinis S. Benedicti a nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, quamplurimis dignisſimis priuilegijs, indultis, & gratijs decoratam fuiſſe, & cenſeamus congregationem Lateranenſem meritis, & virtutibus ſuis non minora promereri, maximè vbi quos par labor coniungit, paria quoque priuilegia contingere debent, eidem congregationi Lateranen. etiã concedimus, vt omnibus priuilegijs, indulgentijs, gratijs, fauoribus, & indultis tam ſpiritualibus, quam temporalibus à Romanis Pontificib. prædeceſſoribus noſtris, ſeu alias eidem congregationi S. Iuſtinæ conceſſis, ipſa quoque congregatio Lateran. pariformiter potiri, & gaudere poſſit, & valeat abſque vlla prorſus differentia, perinde ac ſi ea dictæ congregationi Lateranen. ſpecialiter, & nominatim conceſſa fuiſſent, quorum tenores hic pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, & non ſecus ac ſi præſentibus de verbo ad verbum inſerta forent, quæ ad ipſam congregationem Lateranenſem extendi, ac illam pari modo comprehendere volumus, ac decernimus.*

§. 33. Licentia prædicandi Verbum Dei.

Q*Vodque ipſi canonici officio prædicandi Verbum Dei vti poſſint, quemadmodum Fratribus Prædicatorum, & Minorum ordinum per nos etiam, & dictos Romanos Pontifices conceſſum fuit.*

§. 34. Dubia in prædictis oriunda in fauorem huius Ordinis interpretanda ſunt.

V*T autem mentes dictorum canonicorum à dubijs, quæ ſuper præſentibus, aut alijs gratijs huiuſmodi per nos, & prædeceſſores noſtros, Imperatores, Reges, Principes, & alios prædictos conceſſis, & in poſterum concedendis apud præfatos canonicos quomodolibet oriri poſſent releuentur, Volumus vt vbi in aliquo redderentur ancipites, ſeu dubij, ſecundum bonam æquitatẽ in fauorem ſalutis animarum ſuarum largisſimè intelligantur, & interpretentur, non autem ſecundum iuris rigorem, vel doctorum opiniones, & ſubtilitates.*

§. 35. Actus contrarij nil derogent.

A*Dijcientes vt ſi quando contigerit per aliquem, ſeu plures actus contra huiuſmodi, vel quæcunque alia decreta, priuilegia, indulta, gratias, & immunitates præfatæ congregationi conceſſa, aut ipſorum aliquid, à quocunque, cuiuſcunque conditionis, dignitatis, gradus, & ſtatus exiſtat, ex negligentia, ſeu ignorantia præſentium, & futurorum, quibus ea conceduntur, aut alia quauis cauſa aliter attentari, vel obſeruari ſcienter, vel ignoranter; nullum tamẽ per hoc præiudicium decretis, indultis, gratijs, & immunitatibus præfatis generetur, ſed illa ſuo vigore, & pleno robore firmatis perpetuò permaneant.*

§. 36. Clauſulæ huius Bullæ præſeruatiuæ.

P*Oſtremò cum contingat plerunque ex importunitate petentium, & negotiorum multitudine, ac ſuppreſſione veritatis, ſummos Pontifices fatigatos, & circumuentos, ea cõcedere, quibus alias nullatenus annuerent, autoritate præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quod quæcunque literæ Apoſtolicæ, etiam proprio motu confectæ, aut in futurum conficiendæ, etiã ſi in eis clauſula, priuilegijs & indultis dictæ congregationi conceſſis, non obſtantibus, & de quibus expreſſa mentio fieri debeant expreſſè contineatur, quæ obuient, & cõtrafaciant huic priuilegio præſenti, aut quibuslibet earũ particulis, niſi appareat euidentisſimè, & apertisſimè quod ſummus Pontifex, qui pro tempore fuerit huic indulto, vel alicui eius parti vellet per Apoſtolicas literas derogare, faciendo ſpecialem mentionem de verbo ad verbũ, ex certa ſcientia de huiuſmodi priuilegio, & ipſa congregatione, diuerſis nominibus eam nominando, per hæc præciſè vocabula: congregationem, vnitatem, de obſeruantia, alias de Friſonaria, nunc Lateranen. appellatã, cauſaſq; legitimas allegauerit, cur his obuiare intendat decretis, nullius ſit roboris, vel momenti.*

§. 37. Prohibitio contra impedientes.

D*Iſtrictius inhibentes eiſdem Ordinarijs locorũ, ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, & ſuſpenſionis à diuinis, ac regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarũ ſuarum, Rectoribus vero parochialium Eccleſiarum, & quibuſuis alijs perſonis, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, & priuationis eorundẽ parochialium Eccleſiarũ, ac omnium aliorum bonorum Eccleſiaſticorum, quæ obtinent: necnon inhabilitationis ad illa, & alia obtinenda in poſterum, pœnis, quas ſcientes contrafacientes eo ipſo incurrere volumus. Ne ordinem, & congregationem canonicorum regulariũ huiuſmodi, ac illius canonicos, Eccleſias, monaſteria, & loca prædicta, præter ac contra tenorem, ac formam huius præſentis noſtri indulti,*

& aliarum conceſſionum, vt præmittitur, congregationi prædictorum canonicorum regularium, ſeu Eccleſiis, monaſterijs, membris, & locis ſuis prædictis factarum quoquo modo inquietare, nec eos, aut teſtamentorum & vltimarum voluntatum executores, ac teſtantium hæredes, ſeu quoſcunque alios directè, vel indirectè ad ſolutionẽ alicuius quartæ parochialis, ſeu canonicæ, vel alterius portionis, ſiue oneris compellere quoquo pacto, vt præfertur, præſumant.

§. 38. Nemo apud Canonicos inuitos celebret.

STatuentes quoque, vt nullus inuitis canonicis huiuſmodi prorſus audeat in eorum Eccleſiis, ſeu monaſterijs aliquod officium mortuorum, vel alia celebrari facere, etiam ſi apud eos corpora defunctorum ſepeliri contingat.

§. 39. Confeſſiones apud Canonicos non impediantur.

MAndantes inſuper expreſſe ipſis locorum Ordinarijs, ac Rectoribus parochialium Eccleſiarum, ne eorum parochianis, quod canonicis dictæ congregationis non confiteantur, aliquo pacto prohibere, ſeu perſuadere præſumant, & nullatenus denegent miniſtrare huiuſmodi confitentibus eiſdem canonicis, quæcunque Eccleſiaſtica ſacramenta, dummodo aliqua canonica, & rationabilis cauſa non obſiſtat.

§. 40. Facultas Conſeruatorum eligendorum.

ET nihilominus vniuerſis, & ſingulis perſonis in dignitate Eccleſiaſtica vbilibet conſtitutis, & alijs de iure communi habilibus, & idoneis ad cauſas audiendas, per hæc Apoſtolica ſcripta mandamus, cũ aliqui ex eiſdem perſonis pro parte eiuſdem congregationis Lateranenſis, ſeu Rectoris generalis, aut aliorum ex congregatione huiuſmodi, ad quos ſpectabit, fuerint requiſiti, quatenus per ſe, vel aliũ, ſeu alios præmiſſa vbi & quãdo opus fuerit publicantes, ac eiſdem congregationi, & canonicis, illorumque Eccleſiis, monaſterijs, membris, & locis prædictis in præmiſſis, efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant congregationẽ ipſam, illiusq; canonicos pacifica poſſeſſione priuilegiorũ, & cõceſſionũ huiuſmodi liberè gaudere. Non permittentes eos, ſeu teſtamentorum executores, & hæredes prædictos, contra illorũ tenores per Ordinarios, & Rectores parochialiũ Eccleſiarũ prædictos, ſeu alios quoſcunque indebitè moleſtari, aut eis grauamen, iniurias, atq; damna inferri, ſeu quomodolibet irrogari, quinimò dictæ congregationi ac illius canonicis prædictis in quibuſcunq; caſibus, ſeu cauſis tam Eccleſiaſticis, quam profanis, per eos coram dictis perſonis cuiuſuis qualitatis, conditionis, gradus, ordinis, dignitatis, nobilitatis præeminentiæ, & ſtatus fuerint, etiã quacunq; mũdana, vel Eccleſiaſtica, aut Patriarchali præfulgeãt dignitate, ſine expẽſis ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſola facti veritate inſpecta, auctoritate Apoſtolica miniſtrẽt iuſtitiã, denuntientq; palã, & publicè omnes, & ſingulos excommunicatos, quos eis cõſtiterit cenſuras, & alias pœnas incurriſſe, ac faciãt eos ab omnib. arctius euitari, & vbique pro excommunicatis, ſuſpenſis, & interdictis nuntiari, & legitimis deſuper factis proceſſib. illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauent, ſeu aggrauari procurent, contradictores quoſlibet per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad præmiſſa, ſeu aliquid eorũ, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis.

§. 41. Clauſulæ contrariorum derogatoriæ.

NOn obſtantibus cõſtitutionibus fœl. record. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quibus cauetur, ne quis extra ſuam Ciuitatem, & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, vt in illis vltra vnam dietam à fine ſuæ diœceſis, ad iudicium euocetur, ſeu ne iudices à Sede Apoſtolica deputati extra Ciuitates, & Diœceſes, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, aut alijs vices ſuas committere præſumant, & de duabus dietis in Concilio Generali, necnon quæ incipiuntur: Super cathedram Bonifacij, & Dudum Vienen. Concilij, ac Calixti Papæ III. etiam prædeceſſoris noſtri, & quorumcunq; aliorũ Pontificum ſimiliter prædeceſſorum noſtrorũ literis, forſan his noſtris contrarijs, ac etiã prouincialibus, & ſynodalibus Concilijs editis ſpecialibus, vel generalibus, Eccleſiarumque, & locorum quorumlibet ſtatutis, & conſuetudinibus, & inter quorumque eiuſdem congregationis Lateranen. canonicos, & locorum Ordinarios, ſeu Rectores prædictos initis, & concluſis, ac hactenus obſeruatis, pactis, & conuentionibus, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq;, quibus omnibus, ac ſi his de verbo ad verbũ insererentur, & derogatorias clauſulas in ſe cõtinerent præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, quo ad præmiſſa ſpecialiter, & expreſſè derogamus: Aut ſi Patriarchis, Epiſcopis, & Rectoribus præfatis, vel quibuſuis alij communiter, vel diuiſim à Sede præfata indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excomunicari, aut vltra, vel extra loca ad iudicium euocari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri; & de cuius toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Nos enim ex nunc illa, & quæcunque alia, quæ in futurum per nos, vel Sedem Apoſtolicam quomodolibet concedi, ſtatui, decerni, vel ordinari contigerit cõtra, vt præmittitur, coruͤdem prædeceſſorum, & præſentium literarum huiuſmodi tenorem necnon ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irrita, & inania ac nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe decernimus, etiamſi motu, & ſcientia prædictis, & ſuper ſimilibus, ac fortioribus clauſulis emanata exiſterent, ſeu in futurum emanare contingeret.

§. 42. Fides habeatur harum tranſumptis.

ET quia difficile foret præſentes literas ad ſingulas Prouincias, & loca, vbi neceſſe foret deſtinare, vo-

lumus

lumus & dicta autoritate decernimus, quod tranſumptis earum manu notarij publici, & Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, vel alicuius Archiepiſcopalis, ſeu Epiſcopalis, vel dictæ congregationis Lateranen. Rectoris generalis ſigillo munitis, ea prorſus in iudicio, & extra, vbicunque exhibita, & oſtenſa erunt, fides adhibeatur, ac ſi ipſa originales literæ forent exhibitæ, & oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, conſtitutionis, exemptionis, liberationis, ſuſceptionis, decreti, conceſſionis, indulti, ſtatuti, ordinationis, caſſationis, annullationis, abrogationis, irritationis, prolationis, adiectionis, inhibitionis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum, Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1477. decimo Calend. Septembris, Pontificatus noſtri anno ſexto.

CAPVT TRIGESIMVM SECVNDVM.

De fundatione Monaſterij ſanctæ Mariæ Gratiarum Nouariæ, ac vnione, & reformatione Monaſteriorum S. Mariæ Nouæ Aſtæ, S. Mariæ de Caſtello Alexandriæ, S. Spiritus Bergomi, S. Antonij Conegliani, S. Bartholomæi Laudenſis, & S. Mariæ de Prauallo Diœceſis Ianuenſis.

I. ANno 1472. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Raphaël Placentinus. Viſitatores D. Florentius Placentinus, D. Euſebius Mediolanenſis, D Matthæus Veronenſis, & D. Ambroſius Mediolanenſis. Hoc autem anno Ciues Nouarienſes animaduertentes noſtram congregationem, quam peculiari veneratione proſequebantur, in Nouarienſi Comitatu multa bona, & quædam etiam monaſteria ſemidiruta poſſidere, nullum tamen tunc habuiſſe intra Ciuitatem, vel prope illam exiſtere, vbi canonicorum Conuentus poſſet commorari, de monaſterio intra Ciuitatem, vel in eius ſuburbijs erigendo conſilium habuerunt. Et primò quidem, quod ex nonnullis ſcripturis in Archiuo noſtro Romano inuentis accepi, cum Præpoſito S. Spiritus nomine D. Gaudentio de Teſtis ordinis canonicorum regularium, non tamen noſtræ congregationis, vt ſuā Præpoſituram ad effectum erigendi in illa collegium noſtræ congregationis, (nam collegio ſaltem in actu erat tunc deſtituta) reſignaret, tractatum habuerunt, quod cum minimè obtentū eſſet, nomine totius Ciuitatis ſupplicatum eſt Pōtifici pro facultate erigendi in ſuburbijs Ciuitatis monaſterium, & vt eidem ſic erecto pro canonicorum in eo degentium ſuſtentatione vnirentur Præpoſituræ S. Mariæ de Aggere, & S. Stephani de Bornago, necnon Prioratus S. Iacobi de Strata Nouarienſis diœceſis, & membra S. Crucis Mortarienſis. Quorum ſupplicationibus Pontifex libentiſſimus annuens, pro eiuſdē monaſterij fundatione, & erectione, & Præpoſiturarum, & Prioratus prædictorum vnione literas Apoſtolicas dedit anno 1472. tertio Idus Februarij, Pontificatus ſui primo. Quarum vigore ſtatim cœptum monaſterium cum Eccleſia ſub inuocatione B. Mariæ Virginis de Gratijs, quod breui tempore, ciuibus opem ferentibus, in amplam, & ſatis elegantem formam fuit abſolutum, & conuentus canonicorum ſub regimine Prioris ibidem inſtitutus, qui cum diuino adiutorio bono Chriſti odore fragrantes in diuinis laudibus, & bonis operibus nunc etiam ibidem perſeuerant, vbi eſt domus Nouitiorum, in qua decem, & octo canonici præter Conuerſos, & famulos degunt.

CVi monaſterio ad canonicorum numerum, & diuinum cultum augendum Iulius II. anno 1511. antiquum noſtri ordinis cœnobium S. Marthæ, quod à prædicto monaſterio quatuor circiter ſtadijs eſt remotum, tunc canonicis deſtitutum, & clerico ſeculari nomine Nicolao Pinello commendatum, perpetuò vniuit. Conſtat per literas Apoſtolicas eodem anno, quarto Nonas Februarij datas. II.

Hoc monaſterium incolatu, & ſepultura duorum canonicorum noſtræ congregationis, qui apud Nouarienſes pro Beatis coluntur, plurimum fuit illuſtratum. Primus extitit D. Blaſius Vicentinus, de quo ſupra ca. 20. dictum fuit. Secundus D Andreas de Domo Oſſulæ diœceſis in finibus Sedunorum, de quo Ioannes Philippus noſter in Chronica lib 6. c. vlt. & lib. 7 cap 2. plura memoratu digna refert, & nos infra loco magis commodo dicemus. Ex eodem monaſterio prodijt Ven. P. D. Ioannes Auguſtinus Nouarienſis canonicus miræ religioſitatis, & incredibilis auſteritatis, qui multos annos in cœnobio S. Andreæ Vercellenſi ſumma cum ædificatione totius ciuitatis, quorum plurimis erat à ſacris confeſſionibus, viuens, ibidem obijt, non ſine ſanctitatis opinione, vt à ſenioribus, qui illum viderant, dum in dicto monaſterio tyrocinium agerem, ſæpe ſæpius audiui.

Habuit etiam hoc monaſterium Ioannē Phi-

lippum Nouarienſem, qui Chronicam canonici ordinis ſeptem libris diſtinctam collegit, ſtylo quidem ſatis demiſſo, & diminutam, vtpote in qua maxima pars eorum, quæ de ordine canonicorum regularium in illa ſcribit, eſt minima pars eorum, quæ meritò deſiderari poſſunt. in qua nonnullos hiſtoricos ſecutus ignaros, & illorum autoritate deceptus, quædam falſa, & apocrypha notauit. cui tamen omnes canonici regulares pro labore, & ſolicitudine in antiquis monumentis perueſtigandis, & conquirendis, & ex tenebris obliuionis ad lucē eruendis, multas gratias habere debent.

III. EOdem anno 1472. Vener. P. Frater Bartholomæus de Ferrarijs vltimus Prior S. Mariæ

43. Monaſt. Nouæ Aſtæ ex congregatione S. Crucis Mortarienſis, ciuibus rogantibus, monaſterium ſpontè in manibus ſummi Pontificis reſignauit, vt conuentus canonicorum noſtræ congregationis in eo poneretur, & per noſtros reformaretur. Nam antiquis canonicis Mortarienſibus deficientibus ille vnus ibidem ſuperſtes erat. reſignationem, & vnionem admittente Pontifice, cuius literas, ad ſummam totius Ciuitatis beneuolentiam erga noſtros perpetuò teſtandam, hic loci adnotare libet. ſunt autem ſequentes:

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Venerab. fratri Epiſcopo Aſten. Salutem. & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ Sedis circūſpecta benignitas ad ea libēter intendit, per quæ beneficijs Eccleſiaſticis, ne debitis fraudentur obſequijs, & perſonis illa ſpontè reſignantib. ne rerum grauentur inopia, vtiliter, & ſalubriter valeat prouideri. Cū itaque ſicut accepimus, dilectus filius Ioannes Bartholomæus de Ferrarijs, Prior Prioratus B. Mariæ Nouæ Aſtenſis, Ordinis S. Auguſtini Prioratum ipſum, quem obtinet, ſpontè & liberè reſignare proponat, & vt exhibita nobis pro parte dilectorum filiorum Vniuerſitatis Ciuium ciuitatis Aſten. petitio continebat, canonici congregationis Lateranenſis dicti Ordinis, ad quos propter eorum exemplarem vitam, & regularem obſeruantiam, ac fructus vberes, quos incolæ locorum, in quibus canonici dictæ congregationis verſantur ex eorundem canonicorum conſilijs, exhortationibus, & monitionibus, ad benè viuendum, ac frequenti, & aſſidua diuinorum celebratione conſequuntur, incolæ dictæ Ciuitatis ſpecialem gerunt deuotionis affectum, non habeant aliquem locum pro eorum habitatione in dicta Ciuitate, ſpeſque veriſimilis ſit, quod ſi dictus Prioratus eidem congregationi annecteretur, vniretur, & incorporaretur, Rector, & canonici congregationis prædictæ Prioratum ipſum iuxta eorum ritus, & mores regerent & illum multipliciter reformarent ſub regulari obſeruantia dicti ordinis, diuinis ibidem vacando beneplacitis, cum incolarum prædictorum animarum ſalute, ac populi Aſten. mira conſolatione, & deuotione. Fuerit quoq; pro parte Vniuerſitatis, Rectoris, & congregationis prædictorum aſſerentiū, quod Prioratus prædicti fructus, redditus, & prouentus, centū, & quinquaginta florenorum auri de Camera, ſecundum valorem annuum, non excedunt, nobis humiliter ſupplicatum, vt Prioratum ipſum eidem congregationi perpetuò vnire, annectere, & incorporare, aliàſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, & ordinauimus, quòd petens beneficia Eccleſiaſtica alijs vniri, teneretur exprimere verum valorem ſecundum communem æſtimationem beneficij, cui vnio fieri petitur, alioqui vnio non valeret, quique de præmiſſis certam notitiam non habemus, votis dicti Ioannis Bartholomæi in hac parte fauorabiliter annuentes, ac ſibi, ne ex reſignatione huiuſmodi nimium diſpendium patiatur, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere, ac ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumque Ioannem Bartholomæum à quibuſcunque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes: necnon omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura, quæ ipſe Ioannes Bartholomæus etiam ex quibuſuis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ ius ſibi quomodolibet competit, quæcunque, quotcunque, ac qualiacunque ſint, illorum menſæ dictæ congregationis fructuum, redditum, ac prouentuum veros valores annuos, ac huiuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus ab eodem Bartholomæo, vel procuratore ſuo ad hoc ab eo ſpecialiter conſtituto reſignationem huiuſmodi, ſi eam in tuis manibus ſpontè facere voluerit, vt præfertur, autoritate noſtra hac vice duntaxat recipias, & admittas, eaque per te recepta & admiſſa vocatis, quorum intereſt, de præmiſſis omnibus, & ſingulis nobis expoſitis, ac eorum circumſtantijs vniuerſis autoritate prædicta te diligenter informes: & ſi per informationem huiuſmodi ita eſſe reperies, Prioratum prædictum, qui Conuentualis habitu, & non actu exiſtit, & à Præpoſitura S. Crucis Mortarienſis ordinis, & congregationis prædictorum Papien. Diœceſis dependet, & per dicti ordinis canonicos obtineri cōſueuit, ſiue per reſignationem huiuſmodi tunc, ſiue alias quouis modo, aut ex alterius cuiuſcunque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Ioannis Bartholomæi, aut alicuius alterius de illo extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico, et teſtibus ſpontè factam, aut conſtitutionis fœlicis recordationis Ioannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: Execrabilis, vel aſſecutionis alterius beneficij Eccleſiaſtici, ordinaria autoritate collati, vacet, etiamſi tanto vacauerit, quod eius vacatio iuxta Lateranenſis ſtatuta Concilij ad Sedem prædictam legitimè deuoluta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatus exiſtat, & ad eum conſueuerit quis per electionem aſſumi, eique cura immineat animarū, ac ſuper eo inter aliquos lis, cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

preſſo, pendeat in deciſa, dummodo tempore dationis præſentium non ſit in eo aliàs alicui ſpecialiter ius quæſitum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis congregationi per eos iuxta eorum ritus, & mores tenendũ, regendũ, & gubernandum, ita quod liceat ex tunc Rectori, & cõgregationi præfatis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem Prioratus, iuriumque & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem autoritate propria libere apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ſuos, & dicti Prioratus vſus, vtilitatemque conuertere, & perpetuo detinere, Diœceſani loci, ac cuiuſlibet alterius licentia ſuper hoc minimè requiſita, perpetuò vnire, annectere, & incorporare, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1472. quinto Idus Iunij, Põtificatus noſtri anno primo.

Verum quia monaſterij redditus erant valdè tenues, & ex illis penſio annua florenorum quinquaginta antiquo Priori ſoluebatur, noſtri canonici per aliquot annos in magna paupertate illic vixerunt, potius ex piorum eleemoſynis, quam ex monaſterij redditibus victitantes. Sed quia timebant Deum, breui multa bona receperunt: nã dicto monaſterio primum fuerunt vniti Archipresbyteratus S. Petri ad Neuias in Epiſcopatu Albenſi, & Prioratus S. Mariæ Magdalenæ Diœceſis Aſtenſis, qui erant membra monaſterij & congregationis Mortarienſis. Deinde Clemens VII. anno 1523. Decimo Calend. Februarij perpetuo vniuit Abbatiam Suburbanam Sanctorum Apoſtolorum Ordinis S. Benedicti, cuius idem Pontifex fuerat Abbas Commendatarius, dum eſſet in minoribus conſtitutus, vt ille met in literis vnionis dicit. & ita monaſteriũ bonis temporalibus auctum in regulari obſeruantia plurimum viguit, ſicut per Dei gratiam nunc etiam viget, in quo duodecim ad minus canonici ſub Abbate degunt, nam Pius V. anno 1566. illud Abbatiali dignitate donauit.

Hoc monaſterium magnis impenſis ex communibus pecunijs congregationis penè totum renouauit Reuerendiſs. P. D. Camillus Becius tunc Rector Generalis, poſtea Epiſcopus Aquẽſis, quod tamen in proxima Ciuitatis obſidione per Ioannem Mendozeum Mediolani gubernatorem plurimum eſt labefactatum. Sub regimine Abbatis Sanctæ Mariæ nouæ degit monaſterium canoniſſarum noſtræ congregationis, quod dicitur Sanctæ Mariæ Annunciatæ.

IV. ANno MCDLXXIII. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruiſinus. Viſitatores D. Ioannes Placentinus, D. Archangelus Vicentinus, D. Cambius Mediolanenſi, & D. Fœlicianus Spoletanus.

Anno MCDLXXIIII. Capitulum Generale ibidem. Rector Generalis R. P. D. Cambius Boſſus Mediolanenſis. Viſitatores D. Paulus Alexandrinus, D. Seuerinus Mediolanenſis, D. Franciſcus Taruiſinus, & D. Bartholomæus Placentinus. Hoc autem ãno Præpoſitura S. Mariæ 44 Monaſt.
de Caſtello Alexandriæ, quæ erat membrum antiquæ congregationis Mortarienſis, licet in generali vnione cum ſuo capite comprehenſa, ſpecialiter tamen noſtræ congregationi per Sixtum IV. eſt vnita. In qua longe antea noſtri canonici degebant, & quam D. Fulgetius Cremonenſis à Præpoſito Mortarienſi inſtitutus in titulum tenebat, licet Sixtus IV. anno præcedenti 1473. illam prædicto D. Fulgentio, qui à tota Ciuitate tanquam Sanctus in veneratione habebatur, abſtuliſſet, & cuidam D. Franciſco de Ferrerijs noſtræ congregationis canonico, illam in titulum contuliſſet, qui nihilominus titulum reſignauit: & ita Pontifex illam congregationi perpetuò vniuit, & tunc Conuentus canonicorum ſub regimine Præpoſiti eſt in illa conſtitutus. Cui monaſterio, quod illius redditus admodum eſſent tenues, nec ſufficerent ad victum canonicorum, & ad neceſſarias reparationes, alia nonnulla membra, & beneficia prædictæ congregationis Mortarienſis fuerunt vnita Nam Sixtus IV. illi vniuit Prioratum S. Andreæ de Caſtelletto, prope Caſtrum S. Saluatoris, cum ſibi annexa Eccleſia S. Siri. quam vnionẽ licet Theodorus frater Gulielmi Montisferrati Marchionis Diaconus Cardinalis quibuſdam prætextibus impediuiſſet, & à Sede Apoſtolica dictum Prioratum in Commẽdam obtinuiſſet, vnde inter illum ex vna, & Præpoſitum Mortarienſem, ad quem collatio dicti Prioratus tam de iure, quam ex antiqua & approbata conſuetudine ſpectabat controuerſia exorta, nihilominus idem Cardinalis de bono iure Præpoſiti Mortarienſis certior factus, Prioratui ſpontè ceſſit, & Pontifex datis nouis literis anno 1482. Calend. Februarij vnionẽ renouauit, quę ſuum integrum effectum eſt aſſecuta. Deinde anno 1511. tertio Nonas Nouembris Iulius II. dictæ Præpoſituræ adiecit Abbatiam Sancti Stephani de Secedio Diœceſis Aquenſis, Monialium Ordinis Ciſtercienſis, eiſdem Monialibus ſponte cedentibus, tandemque dictæ Præpoſituræ fuit vnitus alius Prioratus S. Bartholomæi ciuitatis Alexandriæ, qui ſimiliter erat membrum congregationis Mortarienſis. & ita monaſterio bonis temporalibus aucto quindecim canonici, exceptis Conuerſis, & famulis in eo laudabiliter, & regulariter ad Dei laudem, & honorem degunt.

ANno MCCCCLXXV. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuer. V.
Pater Dñs Paulus Alexandrinus. Viſitatores Dñs Celſus Veronenſis, Dñs Philippus à Camerino, Dñs Michaël Papienſis, & Dñs Franciſcus Mediolanenſis. Hoc anno Sereniſſimo Duce Venetorum, & Ciuibus Bergomenſibus inſtantibus 45 Monaſt.
noſtri Lateranenſes monaſterium Sancti Spiritus in Sub-

in Suburbio Ciuitatis, quod S. Antonij dicitur, reformandum,& in ſpiritualibus, & temporalibus multipliciter collapſum inſtaurandum acceperunt. Erat id monaſterium Præpoſitura Conuentualis Ordinis S. Petri de Magella, vulgo Cœleſtinorum, pro qua reformanda pro parte Sereniſſimi Ducis Petri Mocenigo, & Communitatis Ciuium Bergomenſium ſupplicatum eſt Pontifici, vt ablatis monachis Ordinem monachorum in eo extingueret, & Ordinem canonicorum regularium congregationis Lateranenſis inſtitueret, illudque noſtræ congregationi vniret, & noſtros autoritate Apoſtolica compelleret dictũ monaſteriũ ſuſcipere, & illud iuxta laudabiles cõſuetudines, obſeruãtias, & mores noſtræ congregationis reformare, ad quorum preces ſequentes literæ Apoſtolicæ totam rei ſeriem explicantes ſunt datæ.

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Præpoſito Sancti Alexandri, & Andreæ de Ponte canon. maioris Eccleſiæ Bergomenſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Regimini vniuerſalis Eccleſiæ, meritis licet inſufficientibus, diſponente Domino præſidentes, curis angimur aſſiduis, & cõtinua meditatione pulſamur, vt opẽ, & operam efficaces impendamus, quòd Eccleſiæ, monaſteria, & alia pia loca, illarumque perſonæ in pacis dulcedine, morũ ſanctimonia, religionis obſeruantia cum diuini cultus augmento, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ norma extirpatis vitijs, fœliciter valeant gubernari. Nuper ſiquidem dilectorum filiorũ Communitatis, & hominum Ciuitatis Bergomi clamoſa inſinuatione percepta, quod dilecti filij modernus Prior, & Fratres domus, ſeu Prioratus S. Spiritus in Burgo S. Antonij Bergomenſis, Ordinis S. Petri Confeſſoris de Magella Cœleſtinorum nuncupatorum, & infra. *Et ſicut eadem inſinuatio ſubiungebat, ſi Prior, & Fratres prædicti inde amouerentur, & Ordo prædictus inibi ſupprimeretur, & penitus extingueretur, ac canonici congregationis Lateranenſis Ordinis ſancti Auguſtini ad quos populus prædictus ſpecialem deuotionis affectum gerit, ibidem locarentur, firmam ſpem, fiduciamque concipientes, quod ex illorum laudabili vita, & conuerſatione, diuinorum aſſidua, & deuota celebratione, prædicatione Verbi Dei, monitionibus, conſilijs, ac audientia conſuleretur: ſuccederetque exinde diuini cultus augmentum cum animarum ſalute, deuotionis incremento, & populi prædicti mira admodum conſolatione. Quare tam pro parte dilecti filij nobilis viri Petri Mocenigo Ducis Venetiarum, quam Communitatis, & hominum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt in præmiſsis opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur reformationi dictæ domus, prout ex debito tenemur Paſtoralis officij, paternæ ſolicitudinis ſtudio intendentes, diſcretioni veſtræ, de qua in ijs, & alijs ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum ad dictam domum, ſiue Prioratum accedentes, & habentes ſolum Deum præ oculis, & ad ſalutem animarum dictæ Ciuitatis Chriſti fidelium intendentes, modernum Priorem, & Fratres domus antedictæ, ipſamque domum tam in capite, quam in membris autoritate noſtra viſitetis, & ſi prædicta vera eſſe inueneritis, ſuper quo veſtras conſcientias oneramus, Priorem, & prædictos fratres iuxta exceſſum, vel eorundem exigentiam, & regularia inſtituta dicti Ordinis de Magella puniatis, corrigatis, caſtigetis, ipſoſque ad alias domus dicti ordinis, in quibus beneuolos inuenerint receptores, eadem autoritate noſtra transferatis: Ordinem de Magella, ac dependentiam dicti Prioratus, ſi qua eſt, ſupprimatis penitus, & extinguatis. Et nihilominus ſi tranſlationem, ſuppreſſionem, & extinctionem huiuſmodi per vos vigore præſentium fieri contigerit, vt præfertur, domum, ſeu Prioratum ipſum in Prioratum S. Auguſtini erigatis, illumque cuius fructus, redditus, & prouentus quadringentorum florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem valorẽ annuum, vt aſſeritur, non excedunt, Congregationi præfatæ, cuius fructuum, redituum, & prouentuum verum valorem annuum præſentibus haberi volumus pro expreſſo per eos iuxta illius ritus, & conſuetudines, ac regularia inſtituta dicti Ordinis S. Auguſtini perpetuis futuris temporibus tenẽdum, regendũ, & gubernandũ, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis dicta autoritate appropriare, applicare, annectere, & incorporare: necnon dilectos filios Rectorem, & Canonicos dictæ Congregationis, quod Prioratum reformatum huiuſmodi recipiant illumque iuxta ritus, & conſuetudines, inſtitutaque præfata perpetuo regant, & gubernent, cogi, & compelli, ac alia circa hæc opportuna, & neceſſaria facere, & exequi eadem autoritate curetis. Contradictores quoslibet, & rebelles, per cenſuram, Eccleſiaſticam, & alia iuris remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo. conuocato ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac noſtris, illa præſertim, per quam dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica alijs vniri, tenerentur exprimere verum valorem ſecundum communem æſtimationem tam beneficij vniendi, quam illius, cui vniri peterent. alioqui vnio non valeret, & ſemper in vnionibus commiſsio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet. necnon monaſterij, & ordinis prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis cæterisq; contrarijs quibuſcunque, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Prioratibus huiuſmodi, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales Apoſtolicæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint: etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem literas, & proceſſus habitos per eaſdem ad ipſum Prioratum volumus non extendi: ſed nullum per hoc eis quoad executionem Prioratuum, ſeu beneficiorum aliorum præiudicium generari, & quibuslibet alijs priuilegijs, indultis, & literis Apoſtolicis ſpecialibus, vel generalibus, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus huiuſmodi gratiæ impediri valeant quomodolibet, vel differri, &*

de qua,

de qua, eiuſque toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Volumus autem, quod Prior & Canonici dicti Prioratus de nouo erecti de quindecim annis in quindecim annos annatam, ſeu medios fructus ratione dicti Prioratus Cameræ Apoſtolicæ deinceps ſoluere teneantur. Et inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1471. 17. Calend. Februarij Pontificatus noſtri anno quinto.

VI. VIgore prædictarum literarum eiectis monachis canonici regulares Lateranenſes in prędictum monaſterium vel reluctantes, & inuiti ſunt introducti, quos monachi nonnullis literis Apoſtolicis ad Præpoſitos domorum Fratrum Humiliatorum impetratis eijcere tentauerunt: verum Lateranenſes ad Sedem Apoſtolicam accedentes humiliter exponunt, ſe locum per vim, aut fraudem minimè adeptos, ſed rogatos, & coactos illud pro viribus reformandum accepiſſe, cui reformationi tum in ſpiritualibus, tum etiam in temporalibus (erat enim monaſterium in fabricis dirutum, & illius bona ferè omnia malè diſtracta) impenſiſſimè deſudaſſe. Pontificem rogantes, vt illorum quieti, & saluti opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaretur. Quibus intellectis, Pontifex per alias literas Archipresbytero, & Antonio Sonica canonico Bergomenſi mandauit, quatenus conſtito de reformatione ritè, ac legitimè per noſtros iuxta diſpoſitionem priorum literarum facta, per ſententiam inappellabilem aduerſæ parti ſilentium perpetuum imponerent. Quibus Innocentius VIII. alias addit, mandans duobus maioris Eccleſiæ canonicis iuſtæ defenſionis præſidio Lateranenſibus contra dictos monachos adeſſe, inuocato etiam, ſi opus foret, auxilio brachij ſecularis. Quod illi videntes, tandem à moleſtijs deſiterunt: & ita canonici monaſterio reparando ſolicitius incumbentes, breui ad optimum ſtatum adduxerunt: nam vbi propter loci paupertatem vix ſex canonici degebant, nunc redditus pro decem, & octo, & amplius ſufficiunt, extructo ſatis amplo monaſterio cum Eccleſia decenter ornata, in quo multi viri ſanctitate, & omnigena linguarum, & ſcientiarum eruditione clariſſimi floruerunt. Inter quos cenſendi primus, Dominus Ioannes Chryſoſtomus de Zanchis, vir ſingularis integritatis, & eruditionis, linguarum Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ notitia nulli ſuorum temporum ſecundus, qui Dictionarium trium linguarum Græcæ, & Latinæ, & Hebraicæ duobus ac viginti paruis tomis diſpoſitum compilauit, quod morte præuentus abſoluere non potuit. Vidi illud manuſcriptum Bergomi in monaſterio S. Spiritus tomis decem, & octo comprehenſum anno 1619. cum illo anno in maiori Eccleſia Bergomenſi S. Mariæ nuncupata Conciones Quadrageſimales ad populum habuiſſem. hic omnibus gradibus honoris in noſtra congregatione laudabiliter functus eſt, nec ſemel. Secundus, Dominus Baſilius Zanchus dicti Ioannis Chryſoſtomi tum carne, tum religione, & profeſſione germanus, qui politiores literas Græcas, & Latinas plurimum illuſtrauit. hic multa verſibus, & ſoluta oratione ſcripta, ſui præclariſſimi ingenij monimenta poſteris reliquit, de quibus ſuo loco dicendum. Huius opus ſunt additiones ad Marium Nizolium. Claruerunt circa annum 1560. Tertius Dominus Valerianus Bergomenſis ſenior, & prædictorum Chryſoſtomi, & Baſilij Sinchronos, qui varia opuſcula deuotiſſima edidit, De facilitate benè viuendi, de Septem Beatitudinibus, de Oratione Dominica, de Amore Dei. Valerianus alter Bergomens. qui multos Sermones ſcripſit ad varias materias accommoditos. Libet verò pro coronide hiſtoriæ dicti monaſterij ſubnectere, quæ autor Hiſtoriæ Bergomenſis Eccleſiæ, ſub titulo Vineæ Bergomenſis parte ſecunda, c. 85. de illo ſcribit: *Multi*, inquit, *digniſſimi laboratores venerunt in vineam noſtram anno Domini 1476. quando Canonici Regulares autoritate, & auxilio Illuſtriſſimi Dominij Venetorum, & Reuerendiſſimi Domini Ludouici Donati Epiſcopi huius noſtræ vineæ, necnon ope magnificæ Reipublicæ noſtræ ingreſſi ſunt in monaſterium ſancti Spiritus, eiectis Fratribus Cœleſtinis, in quo monaſterio poſtmodum multi digniſſimi floruerunt viri ſcientia, & ſanctitate, tam ex Bergomenſibus, quam ex alienis, & florent vſque in hodiernum diem, viuentes ſecundum Regulam Sanctiſſimi Patris Auguſtini, & conſtitutionibus Patrum eorum. Hæc ex veteribus ſcripturis ipſius monaſterij, in quo monaſterio fuit primus Prior R. D. Baptiſta Venetus.*

ANno 1476. Capitulum Generale Rauennę Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis. Viſitatores Dominus Florentius Placentinus, Dominus Raphaël Placentinus, Dominus Euſebius Mediolanenſis, & D. Matthæus Veronēſis. Anno 1477. Capitulum Generale Regij Lepidi. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruiſinus. Viſitatores D. Archangelus Vicentinus, D. Ioannes Placentinus, D. Ambroſius Mediolanenſis, & D. Archangelus Papienſis. Anno 1478. Generale Capitulum Rauennę. Rector Generalis D. Archangelus Placentinus. Viſitatores D. Seuerinus Mediolanenſis, D. Franciſcus Taruiſinus, D. Deſiderius Vicentinus ex familia de Luſcis, qui fuit Poëta celebris, & D. Bartholomæus Placentinus, qui obijt intra annum, & eius loco electus fuit D. Syluanus Venetus. VII

Anno 1479. Capitulum Generale Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Raphael Placentinus. Viſitatores D. Philippus à Camerino, D. Michaël Papienſis, D. Franciſcus de Applanis Mediolanenſis, & D. Gregorius Placentinus. Hoc autem anno Venerab. Pater D. Gotardus de

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

46 Monaſt. Gobellis Prior monaſterij ſancti Antonij Caſtri Conegliani Ordinis canonicorum regularium S. Marci, ſuum perſpiciens Ordinem ferè ad nihilum redactum, & omnia illius collegia vel ſecularibus commendata, vel ad alios Ordines tranſlata, cogitauit ſuum monaſterium alicui congregationi viuens vnire, ne poſt illius obitum, ſicut cætera, commendaretur, & ad omnimodam deſolationem redigeretur. conſilioque cum aliquot Ciuibus communicato, ſuaſum eſt, vt illud noſtræ congregationi vniret: quorum ſuaſionibus ad Taruiſinam Sanctorum Quadraginta Martyrum canonicam profectus, R. P. D. Hieronymum de Taruiſio conueniens, qui paulo antea fuerat Rector Generalis, cum illo de monaſterio ad fauorem congregationis in manibus Pontificis reſignando, reſeruata ſibi penſione ſuper illius fructibus, tractatum habuit, & ambo pariter procuratorem cum ſufficientibus mandatis ad Romanam Curiam pro beneplacito Pontificis obtinendo legauerunt. Quorum votis Pontifex annuit, datis pro vnione literis Apoſtolicis decimo Calend. Aprilis anno 1479. Hoc monaſterium, quantum ex antiquis illius monimentis aucupari licet, duplex erat, alterum videlicet canonicorum, & canoniſſarum alterum: ſed deficientibus primo canoniſſis, ipſi tandem canonici omnes præter vnum Priorem defecerunt. Poſt vnionem verò ita per noſtros fuit reſtitutum, vt ſemper in eo duodecim canonici ad minus ſub regulari diſciplina laudabiliter vixerint, quemadmodum nunc etiam per Dei gratiam viuunt. Eccleſia pulcherrima ab ipſis fundamentis renouata, cui reficiendæ piæ aliquot perſonæ manus adiutrices largiſſimas porrexerunt. Suſtinuit autem dictus Vener. Prior propter huiuſmodi reſignatiorem à canonicis ſui Ordinis moleſtias non leues, propter quas illum Sixtus Quartus ab eorumdem omnimoda ſubiectione liberauit, & ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ recepit, per Breue ſpeciale datum 10. Calend. Aprilis anni 1480. Ex hoc monaſterio duos viros probatos, & inculpatiſſimæ vitæ profectos agnoui, D. Antonium, & D. Vitalem, quorum poſterior erat Magiſter Nouitiorum, ſub cuius diſciplina meum ipſe tyrocinium quinque annorum abſolui. obijt Taruiſij in monaſterio ſanctorum Quadraginta Martyrum, vbi etiam fuerat Prior anno 1609.

VIII ANno 1480. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Florentius Placentinus, D. Sabinus Mortarienſis, D. Cornelius Mediolanenſis, & D. Matthæus Veronenſis. Anno vero 1481. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis Reuer. P. D. Hieronymus Taruiſinus. Viſitatores D. Ioannes Placentinus, D. Ambroſius Mediolanenſis, D. Columbinus Cremonenſis, & D. Simon Mediolanenſis.

Hoc autẽ anno Sixtus IV. ad preces Illuſtriſſ. D. Ioannis Galeatij Mediolani Ducis monaſterium S. Bartholomæi prope ciuitatem Laudam ordinis Cruciferorum, illius Priore Ardicino de Zurlis ſponte cedente, noſtræ congregationi vniuit, reſeruatis tamen eidem Priori omnibus fructibus dicti monaſterij, eius vita durante, præter domos, & viridarium contiguum. 47 Monaſt. Emanauerunt literæ vnionis apud S. Petrum Idib. Februarij 1481. quare noſtri canonici ad illud accedentes, per aliquot annos ibidem in magna paupertate, vitæque probitate vixerunt: vbi quemadmodum in multis alijs locis illud impletum, quod primi noſtræ reformationis autores à Deo precabantur, ne vnquam permitteret illos diuitijs abundare. Anno tamen ſequenti ad preces eiuſdem Ducis Mediolani Sixtus eidem monaſterio adiunxit aliud cœnobium Sanctimonialium S. Mariæ de Riolo nuncupatum, Ordinis Ciſtercienſis, prope Ciuitatem. in quo tantum quatuor monales cum Abbatiſſa degebant, eadem Abbatiſſa nomine Aloyſina ſponte cedente, & cum dictis monialibus aliò tranſlata, extinctoq; in dicto monaſterio cũ Abbatiali dignitate Ordine Ciſtercienſi, & instituto in illo ordine canonicorum regularium congregationis Lateranenſis, prout conſtat ex literis vnionis datis apud S. Petrum 8. Calend. Martij anno 1481. Primam S. Bartholomæi vnionem firmauit Alexander VI. 13. Calend. Iulij Pontificatus ſui anno 5.

Permanſerunt autem in dicto S Bartholomęi cœnobio Lateranenſes vſque ad annum 1540. quo prætextu muniendæ Ciuitatis, quòd mœnibus nimis foret propinquum, illud cum Eccleſia totum à fundamentis eſt dirutum: vnde canonici ſeſe intra Ciuitatem recipientes, in priuatis domibus vſque ad annum 1545. cum non modicis incommodis manſerunt, quo anno Venerabilis ſacerdos Petrus de Maliochis Eccleſiã parochialem S. Romani, quam in titulum tenebat, in manibus Pauli III. Pontificis, ad effectum transferẽdi in illam prædictum conuentum canonicorum S. Bartholomæi reſignauit, ceſſionem, & translationem admittente, ac firmante dicto Pontifice 4. Idus Augusti, eiuſdem anni 1545.

Hoc monaſterium aliquot viros inſignes protulit, ex quorum numero cẽſendus R. P. D. Paulus Laudenſis, qui fuit inſignis Theologus, & cultioris linguæ Latinę peritiſſimus, quique omnibus gradibus honoris vſque ad Præfecturam Generalem in noſtra congregatione laudabiliter functus eſt. Item D. Conſtantius Laudenſis vtriuſque Iuris Doctor, & Theologus, qui fuit Procurator Generalis totius congregationis in Romana Curia, nunc verò Præfecturã Generalẽ tenet Reuer. P. D. Cõſtantinus Laudẽſis, de cuius multifaria eruditione, vitæ integritate, prudentia, & benignitate omnibus cognita plura dicenda, quæ modò reticemus ne videamur aſſentar

Hoc

Hoc eodem anno 1481. Sixtus Abbatiam S. Mariæ de Præuallo Ianuenſis diœceſis,& Ordinis Ciſtercienſis cõmendatam,in qua per annos centum ſupra quinquaginta monachorum conuentus omnino defecerat,extinctis in illa titulo Abbatiæ,necnon etiam ordine monaſtico, noſtræ congregationi contulit ad effectum ,& cum poteſtate erigendi ex illius bonis in oppido Nouo diœceſis Dertonenſis cœnobium ſub titulo Abbatiæ,quod tamen non eſt erectum, & monaſterij bona Abbatiæ S. Theodori Ianuenſis vnita,emanauerunt autem literæ prædictæ vnionis 6. Calendis Nouembris.

CAPVT TRIGESIMVM TERTIVM.

De reformatione antiquæ Canonicæ S. Mariæ montis Cretæ & fundatione monaſterij S. Mariæ Pacis de Vrbe.

ANno 1482. quo Generale Capitulum congregatũ fuit Rauennæ. ac in eo electi Rector Generalis R. P. D. Seuerinus Mediolanenſis, Viſitatores D. Archangelus Vicentinus, D. Franciſcus Taruiſinus, D. Sylvanus Venetus, & D. Lucas Mediolanenſis, reformatum eſt antiquum canonici Ordinis cœnobium S. Mariæ montis Cretæ,in diœceſi Caſalenſi Montisferrati, olim Vercellenſi. eſt autem locus,vbi monaſterium,mons inter Padum, Tanarum cæterorum dictæ prouinciæ altiſſimus. ad quem B. Euſebium Epiſcopũ Vercellenſem & martyrem cauſa declinandæ perſecutionis Arianorum ſe recepiſſe, Beatæque Virginis Dei genitricis imaginem à Luca Euangeliſta depictam ,ex Oriente allatã,eò transtuliſſe,ac in paruo ſacello extructo,quod S. Euſebij Oratorium nunc dicitur,locaniſſe, Vercellenſis Eccleſiæ tabularia teſtantur.vbi poſtea Marchiones Montisferrati peramplam Eccleſiã ante annos quingentos extruxerũt,& multis prædijs, villis,& caſtris cũ illorum temporali iuriſdictione donatã ac dotatã canonicis regularibus Ord. S. Auguſtini ſub regimine Prioris degentibus,antiquæ cuiuſdam congregationis, cuius nomen obliteratum legere non potui,perpetuo regendum tradiderunt. Qui locum per aliquot ſecula tenuerũt,donec bellorum procellis ingruentibus,quibus illæ regiones non ſemel attritæ fuerant & crudeliter vaſtatæ,monaſterium canonicis fugatis,bonis occupatis, iuribus, & iuriſdictionibus ab illicitis detentoribus vſurpatis, ad tantam calamitatem eſt deductum,vt tempore Sixti IV. vnus in eo canonicus nomine Tobias, ex Ordine Seruitarũ ad canonicos tranſlatus, ſolus reſideret.quo tempore Gulielmus Marchio Montisferrati,qui loci patronus, vtpote ab illius parentibus fundati,putabatur, ordinẽ canonicum in illo extingui,& Seruorũ inſtitui à Sede Apoſtolica impetrauit;quæ reformatio cum ad votũ minimè ſucceſſiſſet,neque fructus ex eadem intentus colligeretur, canonicum ordinem denuo reſtitui, & canonicis Lateranenſibus tradi ſupplex à Pontifice impetrauit,acceptis literis Apoſtolicis , apud S. Petrum hoc anno Calendis Februarij datis, quarum vigore collegium ex canonicis noſtræ congregationis ibidem fuit inſtitutum,quod ſub regulari obſeruantia nunc etiam viget,ac floret.

Poſt huiuſcemodi reformationem tum propter diuinum cultum reſtitutum,tum ob frequentia miracula,& beneficia, quæ Omnipotens ad ſuæ Genitricis interceſſionem patrare, tribuereque poſcentibus dignatur, ingenti multitudine populorum vtriusque ſextus ex finitimis ciuitatibus,prouincijs illuc cauſa deuotionis confluente,circa maiorem Eccleſiam , & monaſterium quadraginta circiter ſacella per montis ambitum & cliuum vſque ad ſummitatem ſunt ædificata,quæ nonnulli Principes, inter quos Sereniſſimi Sabaudiæ, Mantuæq; Duces,finitimæque Ciuitates & Oppida ſingula ſinguli certatim extruenda ſibi delegerunt. vt non iam vnum monaſterium , ſed amplum oppidũ videri videatur. Conſpiciuntur in illis imagines Beatiſſimæ Virginis Dei Genitricis ortum , & totum huius vitæ procurſum ad viuum repræſentantes , opere ſtatuario politiſſimè formatæ adeo,vt in illis præter ſpiritum nihil deſiderari videatur. de quibus ſacellis,necnon etiam de monaſterij, & Eccleſiæ prima fundatione librũ edidit R. P. D. Michaël Angelus à Liburno,loci Vicarius , ſublimis vir ingenij ſupra conditionem ætatis, in quo ſpes magna concidit, dum morte præuentus illud Quintilianum verificauit:Ingenia præcocia rarò ad maturitatem peruenire. Hoc monaſterium propter loci reuerentiam, & populi concurſum dignitate Abbatiali ante paucos annos fuit decoratum.

ANno 1483. Generale Capitulum Placentię. II.
Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Donatus Mediolanenſis, D. Philippus à Camerino,& D. Philippus Vercellenſis. Hoc anno 49 Monaſt.
Sixtus IV. Eccleſiam S. Mariæ Pacis de vrbe proprijs ſumptibus fundatam canonicis regularibus Laterano pulſis donauit. Cuius erigendę occaſio hæc fuit;nam vbi templum S. Mariæ Pacis nunc viſitur,erat antea Eccleſia parochialis S. Andreæ de Aquarenarijs nuncupata, & in illius porticu effigies beatiſſimæ Virginis Deiparæ,

puerulum Ieſum inter brachia tenentis, in pariete depicta foris Eccleſiam, ante quam dum die quadam nequiſſimi aleatores ludũt, vnus illorum cæteris nequior, ob pecunias amiſſas, in horrendas blaſphemias contra Deum, & ſacram Virginem prorumpit, moxque diabolo inſtigante, ad tantam impietatem deuenit, vt primo taxillos in imaginem proijciat, mox pugione arrepto dictã imaginem ſemel, iterum, ter quaterque, ſcilicet, in pectore, in collo, in gena dextra, & in mento vulneret; vnde ſtatim diuino miraculo ſanguis recens, & viuus exiuit. Cuius rei & miraculi fama per Vrbem diuulgata, magnus ad dictam Eccleſiam vtriuſque ſexus fidelium concurſus, & exinde preces ante imaginem fundi, beneficia deprecari luminaria accendi, vota ſuſpendi, & multæ ante dictam imaginem oblationes fieri cœperunt: & quæ antea Eccleſia S. Andreæ dicebatur ob virtutes, quas Deus ad interceſſionem beatæ Virginis frequenter operabatur, poſtmodum beatæ Mariȩ de Virtutibus, ſiue de miraculis cœpit vocari. Et quoniam multæ in dicta Eccleſia fiebant oblationes, Rector ipſius Eccleſiæ nonnullos de ſuis parochianis viros pios, deuotos, & Deum timentes ipſius imaginis, & dictarum oblationum cuſtodes deſignauit, quorum erat munus diligenter curare, vt Imago veneranda quam decentiſſimè teneretur, & oblationes non in alios vſus, quam in Dei cultum, & beatæ Virginis honorem conuerterentur, & miſſæ frequentes iuxta piam offerentium deuotionem celebrarentur. Ab iſtis mos laudabilis introductus, qui nunc etiam viget, vt diebus ſingulis ſero ante venerandam imaginem adſtantibus Clericis, & Laicis accenſis luminaribus Antiphona in laudem Virginis pro tempore poſt abſolutum diuinum officium recitari ſolita, quam deuotiſſimè cantaretur.

Porro cum tempore Sixti Quarti tota pene Italia bellorum tumultibus quateretur, & Dux Calabriæ ob negatum à Pontifice tranſitum ad ferendas ſuppetias Ferrarienſium Duci contra Venetos Vrbem obſediſſet, Sixtus ad dictam Eccleſiam beatæ Virginis de Virtutibus, alias ſancti Andreæ de Aquarenarijs accedens, & preces pro pace totius Italiæ ſupplices ante Virginis imaginem fundens, votum vouit, ſi Deus per illius interceſſionem Italiæ pacem largiretur, templum in honorem Dei ſub titulo beatæ Mariæ Pacis erigere. Quapropter ſoluta Vrbis obſidione, paceque Italiæ reddita, in dicto loco, & in ſolo veteris Eccleſiæ ſancti Andreæ templũ magnificum non modicis ſumptibus excitauit: cui dictam parochialem ſancti Andreæ ab omni ſubiectione Cardinalis titularis ſancti Laurentij in Damaſo, & eiuſdem Eccleſiæ S. Laurẽtij cui antea ſubdebatur, abſolutã, & exemptã, conſtitutoque in illa fonte baptiſmali, quem prius non habuerat, in perpetuum vniuit. Mox dictam miraculoſam beatiſſimæ Virginis imaginem ex pariete præciſam in nouam Eccleſiam tranſtulit, & in loco decentiſſimo ſuper aram maximam locauit. reliquum autem prioris Eccleſiæ funditus eſt euerſum, & ſolo æquatum, quam ibi fuiſſe crediderim, vbi naui poſterioris Eccleſiæ foris calcidicã, eſt fabricata. non tamen idem Pontifex, morte præuentus, Eccleſiam omnibus numeris abſolutam reliquit: ſed Innocentius Octauus Sixti ſucceſſor multis illam impenſis perfecit, & ornauit, cuius opus inter alia fuit vetus aræ maioris ornamentum marmoreum elegantiſſimè inſculptum, & deauratum, quod ipſam Virginis imaginem continebat, quod in maioris ſacelli renouatione ad altare ſanctiſſimi Crucifixi translatum eſt, & ibidem locatum.

CÆterum quia canonici regulares Laterano violenter pulſi, ſæpius Pontificem interpel- III.
lauerant, vt Lateranenſem Baſilicam eis reſtitueret, ipſam Eccleſiam ſanctæ Mariæ Pacis illis tradidit, confirmatis titulo, ac priuilegijs canonicorum Lateranenſium, addito inſuper alio priuilegio ampliſſimo Præpoſitis, & canonicis in dicta Eccleſia manſuris, quod huiuſmodi eſt:

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Redemptoris noſtri, cuius in pace locus factus eſt, & cuius Angeli in eius ortu bonæ voluntatis hominibus in terra pacem nuntiarũt, quique à ſuis diſcipulis diſceſſurus, & ad Patris dextram in cœlis aſcenſurus, pacem eis dedit, & reliquit, vices gerentes in terris, illa toto corde, & omni denique ſtudio, ac pijs operibus, & aſſiduis orationibus apud glorioſiſſimam virginẽ eiuſdem Redemptoris genitricem, cuius precibus populus Chriſtianus adiuuatur, libenter proſequimur, per quæ pax, & concordia nutritur inter fideles, & cultus diuinus augetur. Cum itaque nuper ſuffragante diuina gratia maiorem, & ſaniorem partem Principum, & Dominorum Italiæ, inter quos magnum diſſidium, cruentaq; bella vigebant, ad mutuam concordiam, & pacis deſiderium per interceſſionem eiuſdem Excellentiſſimæ Virginis, & opẽ Altiſſimi ad noſtras preces eſſiciat propitiantis, cum magna ferè totius Italiæ lætitia, & conſolatione perduxiſſemus, & reliquos adducere cogitaremus, ante quandam imaginem Beatæ Virginis, quæ nonnullis miraculis de nouo coruſcare cœperat, & à fidelibus frequentabatur, eſſemus adorantes, & genibus flexis conſtituti, inſpirante, vt pie credimus, diuina gratia, nobis viſum incongruum, quod imago ipſa in quodam paruo tabernaculo conſiſteret, prout tunc ad parietem eiuſdem Eccleſiæ exiſtebat. Itaque in eodem loco templum ad honorem Altiſſimi, & Beatæ Virginis ædificandum vouimus, illudque ad perpetuam tam grandis muneris nobis, non humano conſilio, ſed diuina prouidentia magna ex parte conceſſi, ſub celebri forma, miroque ædificio fabricari fecimus, ac ipſum in honorem Virginis prælibatæ noſtris ſumptibus à fundamentis erectum Deo dicauimus, & in memoriam huiuſmodi pacis, & concordiæ, Templũ Pacis nuncupari voluimus, ſperantes, quod per

hui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bus, & alia quamplura præclara templa, & palatia, quæ in alma Vrbe, & extra à fundamentis proprijs expenſis noſtris, & quidem magnis fundari, & inſtaurari fecimus, & vita nobis comite, cum alijs bonis operibus omnino perſeuerare intendimus, Italia ipſa dulcedine pacis fruetur, & in ea lætabitur. Sed quia nihil actum eſſe videretur, niſi in eo diuinus cultus induceretur, & ſub aliqua inſtitutione regeretur, & gubernaretur: cõſiderantesque inter alios religioſos inſtitutionem canonicorum regularium Ordinis B. Auguſtini fore primarium, & ab ipſo ſanctiſſimo Eccleſiæ Doctore Auguſtino fundatam, & per longa ſecula viris probis, & literarum ſcientia omni virtute pollentibus ſtabilitam, ad eos potiſſimum dexteram intuitum, ſperantes quod per canonicos congregationis Lateranenſis dicti Ordinis ſub regulari obſeruantia degentes templum Pacis memoratum in ſpiritualibus, & temporalibus Deo propitio fœlicia continuò ſuſcipiet incrementa. Igitur ad Omnipotentis Dei laudem, & honorem, vt populo Chriſtiano pacem elargiri, & in perpetuum ſtabilire dignetur, ipſiusque Genitricis Virginis glorioſæ Mariæ, & totius cœleſtis exercitum, Motu proprio, non ad aliquorum inſtantiam, aut petitionem, ſed de noſtra mera voluntate Parochialem Eccleſiam ſancti Andreæ de Vrbe, in cuius pariete, ſeu porticu dicta imago antea fuit, & cuius parietem, & fabricam dicti templi coaptari fecimus, ſi quid adhuc integrum in ea ſupereſt, pro maiori perfectione operis demoliri, illiusque materiam, & lapides altarium in nouum templum transferri volentes, & illam in eodem templo ab omni ſuperioritate, & viſitatione, ac dominio presbyteri Cardinalis tituli ſancti Laurentij in Damaſo pro tempore exiſtentis autoritate Apoſtolica, & ex certa noſtra ſcientia, deque plenitudine poteſtatis eximentes, & totaliter liberantes, eiusque fructus, redditus, & prouentus cum omnibus oblationibus, quæ dictum pro dicto templo monaſterio Eccleſiæ huiusmodi à Fidelibus fiunt, ſeu erogantur præfato templo noſtro Pacis per nos erecto, dilecto filio magiſtro Ludouico de Agnellis ipſius Eccleſiæ Rectore, notario noſtro conſentiente, ac omni iuri ſibi in Eccleſia, & templo huiusmodi, ſeu ad eum quomodolibet ſpectanti, in manibus noſtris hodie ſponte, & liberè cedente, ceſſionemque huiusmodi admittentes, & applicantes, & approbantes, templum ipſum cum ipſius ambitu præſenti, & futuro in monaſterium congregationis, & ordinis prædictorum, cum vna Præpoſitura, quæ inibi dignitas conuentualis ſit, erigimus, creamus, & inſtituimus. Quoque Præpoſitus, & canonici pro tempore in monaſterio, & congregatione huiusmodi exiſtentes ſe commodius ſuſtentare, & onera eidem monaſterio pro tempore incumbentia facilius perferre valeant, Templum, & monaſterium prædicta ab eius primæua erectione vacans, cum olim Eccleſia S. Andreæ præfata cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, nec non paramentis, calicibus, & alijs rebus ad vſum diuinum deputatis, præſentibus, & futuris congregationi Lateranenſi canonicorum prædictorum, per eos iuxta eorum priuilegia, ritus, conſuetudines, & regularia inſtituta regendum, & gubernandum ſcientia, autoritate, & poteſtate ſimilibus in perpetuum concedimus, damus, vnimus quoque, & annectimus, & incorporamus, atque appropriamus. Ita quod liceat dilecto filio Conſtantio de Mediolano eiuſdem congregationis canonico, & pro ea in Romana Curia Procuratori generali, & quem ex nunc motu, ſcientia, & poteſtate prædictis in Præpoſitum Templi, ac monaſterij vſque ad futurum Capitulum Generale per prædictam congregationem celebrandum deputamus ad hoc, ne interim Templum, & monaſterium in temporalibus, & ſpiritualibus aliquod patiatur detrimentum, firma ſpe, fiduciaque conceptis, quod per ipſius Conſtantij laudabilia merita, & ſtudium fructuoſum Templum, & monaſterium in eiuſdem ſpiritualibus, & temporalibus plurima ſuſcipiet incremẽta per ſe, vel alium, ſeu alios templi, & monaſterij, Eccleſiæq; olim S. Andreæ, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum corporalem poſſeſſionem propria autoritate apprehendere, & perpetuò retinere, & inibi habitare, & reſidere, dicti Cardinalis, ſeu cuiuslibet alterius licẽtia ſuper hoc minimè requiſita. Et inſuper motu, ſcientia, & autoritate, ac poteſtate prædictis moderno Præpoſito, & canonicis, qui in dicto monaſterio pro tempore habitauerint, quòd omnibus, & ſingulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, gratijs, libertatibus, & indultis tam à Sede Apoſtolica, quam à Legatis eiuſdem, ſeu Romanis Pontificibus, ſeu pro talibus ſe gerentibus, aut Imperatoribus, Regibus, Principibus, Dominijs, & Potentatibus eis in genere, vel in ſpecie conceſſis, & concedendis in dicto monaſterio, & extra illud vti, & gaudere: ipſeque Præpoſitus dictæ Præpoſituræ, qui pro tempore fuerit, mitra, annulo, baculo, & alijs Pontificalibus inſignijs etiam vti, nec non in dicto Pacis Templo, ac intra ſepta dicti monaſterij benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes, Cardinalis, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens fuerit, elargiri liberè, ac licitè poſſit, & valeat. fœlicis recordationis Alexandri Papæ Quarti prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Abbates, & alijs Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Ordinis, & congregationis prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus, motu, ſcientia, & autoritate prædictis concedimus pariter, & indulgemus. Prouiſo quod cura animarum olim dictæ Eccleſiæ ſancti Andreæ propter erectionem huiuſmodi nullatenus negligatur, ſed eius congruè ſupportentur onera ante dicta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis, liberationis, erectionis, creationis, inſtitutionis, conceſſionis, vnionis, annexionis, incorporationis, appropriationis, deputationis, indulti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotẽtis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1483. 17. calend. Octobr. Pontificatus noſtri anno decimotertio. Signata L. Criſſus.

Sciendum tamen, licèt in hoc priuilegio Pōtifex monaſterij canonicorum Lateranenſium per illum erecti meminerit, nullum tamen monaſterium, ſi de fabricis loquimur, Sixtum IV. iuxta templum Pacis prædictum erexiſſe: nam quod nunc cernitur, Oliuerius Carafa Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & congregationis canonicorum Lateranenſium Protector optimè meritus à fundamentis erexit, vt ex inſcriptione, quæ legitur in faſcia periſtiliorum apertè liquet. Quod monaſterium anno MDIV. fuit abſolutū cui prædictus Cardinalis ſuam Bibliothecam, & vineam extra portam Flaminiam, quam nunc etiam poſſidet, ex teſtamento legauit, ſed nec vllos alios eidem monaſterio redditus prætter antiquos Eccleſiæ Parochialis ſancti Andreæ prædictus Pontifex conceſſit, vt propter illorum tenuitatē neceſsè fuerit ab initio canonicos ibi degentes ex communibus contributionibus totius congregationis manuteneri, prout etiam in præſentiarum ex parte fieri ſolet. licèt redditibus ex piorum quorundam legatis, & oblationibus nonnihil auctis.

IV. NOuiſſimè verò Perilluſtris Dominus Gaſpar Riualdus nobilis Romanus propter ſingularem affectum deuotionis, quem ad glorioſam Virginem Deiparam habebat, cernens Eccleſiam excipiendæ multitudini, ad ipſam cōfluenti, minus idoneam, nam maius altare, ſupra quod imago miraculoſa Beatæ Virginis erat poſita, mediam ferè calcidicam, quam Tribunam dicimus, occupabat, de ſacello, in quo præfata Virginis imago decentius ſeruaretur, & conſequenter Eccleſia liberanda, ſiue amplianda cogitauit: nec mora, conſilio cum loci Abbate, Capituloque canonicorum communicato, & ab eiſdem facultate habita, nouum ſacellum maius à fundamentis excitauit, quod anno Domini 1611. inchoatum intra quadriennium fuit abſolutum, in quo extruendo, nec non precioſiſſimis lapidibus, elegantiſſimiſque picturis tum ditando, tum exornando, plus quindecim millia nummorum aureorum fertur impendiſſe: nam anno 1614. die ſecunda Iulij in feſto Viſitationis eiuſdem Beatiſſimæ Virginis duodecim Illuſtriſſimi Cardinales poſt dictum ſacellum abſolutum, & imaginem Beatæ Virginis in eo locatam, capellam ſolemnem in templo Pacis habuerunt, in qua Reuerendiſſimus Pater Dominus Ioannes Chryſoſtomus Neapolitanus loci Abbas Miſſam cū inſignijs Pontificalibus ſolenniter cātauit, & iuxta formam priuilegij proximè recitati populo ſolēniter benedixit, coram eiſdem Cardinalibus, & indulgentias conceſſit. Anno verò proximè præterito, qui fuit milleſimus ſex centeſimus vigeſimus ſecundus præfatus Dominus Gaſpar Riualdus nouum altare maius in codē ſacello pretioſis lapidibus inſectum, magni valoris, & miræ pulchritudinis fieri fecit, quod Reuerendiſſimus D. Antonius Diaz Epiſcopus Caſertanus hoc anno 1623. die decima nona Martij in feſto ſancti Ioſephi ad honorem Dei, & Beatæ Virginis, & ſancti Ioſephi illius Sponſi ſolemniter conſecrauit.

CAPVT TRIGESIMVMQVARTVM.

De fundatione Monaſteriorum S. Crucis Ceſennæ, S. Mariæ Paßionis Mediolani, & S. Mariæ Lacrymarum Caſtri Triuij Diœceſis Spoletanæ.

ANno 1484. quo Generale Capitulum coactum fuit Placentiæ, ac in illo renunciati Rector Generalis R. P. D. Raphaël de Placētia, Viſitatores D. Florentius Placentinus, D. Celſus Veronenſis, D. Euſebius Mediolanenſis, & D. Iſaias Eſtenſis, Sixtus IV. Onuphrio referente die duodecima menſis Auguſti ex hac vita migrauit. Cui Pontifici cum renunciatum eſſet, Ianuæ ſanctimoniales à vitæ regularis obſeruantia non parum deuiaſſe, ad illas reformandas Venerabilem Patrem Dominū Matthæum Boſſum noſtræ congregationis canonicum deſtinauit, qui multis laboribus etiam cum vitæ periculo dictæ reformationi incumbens, illam fœliciter ad Dei gloriam abſoluit. Extant illius duæ epiſtolæ ad Sixtum Quartum, quæ totam rei ſeriem continent, ſuntque in ordine 42. & 43. Sub eodem Pontifice inter Venerādos Eremitas Auguſtinenſes, & canonicos regulares Lateranenſes lis oritur circa verum ſanctiſſimi Patris Auguſtini habitum, & inſtitutum, parte qualibet in ſuo ſenſu abundante, & decertāte. Scripſit Ambroſius Coriolanus librum ad Sixtum IV. quem Defenſorium nuncupauit, cōtra quem Euſebius Corradus Mediolanenſis autoritatem Pontificis interpellauit, aſſerens librū multa falſa, & contumelioſa contra veritatem, & canonicum ordinem continere, petens illius lectionem interdici, donec per aliquos à Pontifice delegatos purgaretur, quod tum ipſe Sixtus IV. tum Innocētius VIII. Sixti ſucceſſor præſtiterūt, extantq; de hac ipſa re in noſtro Archiuo Romano reſcripta Pontificum illorū manibus ſignata, quæ monſtrabimus, cum eiuſdem Euſebij libello ad Sixtum IV. & omnes Cardinales ſui temporis, in quo breuiter multa errata in eodem libro Coriolani fuerunt adnotata. Libellus incipit; *In pauca conferam Pater Beatiſſime, ac Reuerendiſſimi*

Principes

Principes Cardinales Chriſtiani Orbis Dominos, quæ ducbur in libris, &c. quod forſan in cauſa extitit, vt Ioannes Trithemius in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum inter cenſendum libros Coriolani, dictum Defenſorium omiſerit, quod tamen ab illius autore in fronte aliorum ſuorum operum Romæ fuerat impreſſum, nec Trithemius ignorare potuit, qui Romanam impreſſionem viderat, & iſtius Controuerſiæ in Iacobo Wimphelingio conceptis verbis meminit. Ipſe autem Pontifex ad lites ſedandas, & ſcandala tollenda promulgauit decretum, quod libro primo in præfatione Generali commemoraui.

Sixto verò naturæ debitum ſoluente, Cardinales communibus ſuffragijs Ioannem Baptiſtam Cibo Ianuenſem ex presbytero Cardinali ſancti Laurentij in Lucina Pontificẽ elegerunt, die 29. Auguſti, qui dictus eſt Innocentius Octauus, vir ſummæ virtutis, & prudentiſſimus, cunctis Principibus etiam Infidelibus charus. Hic Pontifex noſtram congregationem amauit, & Templum Pacis à Sixto Quarto extructum abſoluit, feneſtris vitreis, iconibus, & picturis exquiſitiſſimis ornauit. Hoc autem anno in Generalibus Comitijs noſtri decreuerunt, ſi monaſterium ſanctæ Crucis Ceſennæ, quod Sixtus IV. commendauerat, ad congregationem rediret, in illo Priorem, & Conuentum canonicorum, ſicut in cæteris monaſterijs inſtituere; nam erat antea Prioratus manualis à Portuenſi cœnobio pendens, quem cum dicto cœnobio Sixtus cuidam Patriarchæ Antiocheno ſuo familiari, ac etiã nepoti (quantum ex Onuphrio conijcio) commendauerat, quod, exiſtente Rauenna ſub Dominio Venetorum canonici Portuenſes, vt cæteri dictæ ciuitatis viacti Pontificium interdictum minimè ſeruaſſent, qui Patriarcha illud per biennium tenuit, & illius, ac dicti Prioratus omnes redditus percepit, & vtrunque monaſterium ſuppellectilibus priuauit. Verum elapſo biennio, paceque inter Principes compoſita, & dicto Patriarcha repentino interitu ſublato vtrunque monaſterium nobis fuit reſtitutum: & ideo ſequenti anno 1485. in Capitulo Generali electus fuit, & conſtitutus in dicto monaſterio ſanctæ Crucis Prior Conuentualis, ſicut in cæteris collegijs, qui à Priore Portuẽſi nullatenus pẽderet. Poſtea cœptũ eſt aliud monaſteriũ extra Ciuitatem iuxta portam, quæ ab illo nunc dicitur ſanctæ Crucis cum Eccleſia ſatis ampla, cui nonnulla bona monaſterij Portuenſis pro victu canonicorum in eo manentium fuerunt attributa, quod Pius Quintus in Abbatiam erexit anno 1566. monaſterium vetus intra Ciuitatem adhuc manet.

II. ANno 1485. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Hieronymus Taruiſinus, D. Antonius de Monteferrato (hic fuit vir magnæ ſanctitatis, & diſciplinæ regularis zelantiſſimus inſtaurator, quem Ioannes Philippus noſter in Chronica lib. 6, cap. 41. inter Beatos recenſet. ex relatione multorum, qui illum viderant) D. Ioannes Placentinus, & D. Simon Mediolanenſis. Hoc anno Reuerendiſſimus Dominus Daniel ex inclita proſapia de Biraghis, Apoſtolicus Protonotarius, in ſuo Viridario, & fundo exiſtente in Parochia ſancti Stephani in Brollio intra Ciuitatem Mediolani, iuxta portam Orientalẽ, vbi erat Oratorium paruum ſub inuocatione ſanctæ Mariæ de Paſſione, collegium canonicorum regularium noſtræ congregationis ſub titulo eiuſdem Beatæ Mariæ de Paſſione, ac etiam ſancti Auguſtini proprijs ſumptibus fundauit, & dotauit, ſicut teſtatur carta dictæ fundationis, & dotationis ſub forma inſtrumenti publici, per notarium publicum nomine Donatum de la Turre, quondam Antonij, hoc ipſo anno, die 22. Aprilis Mediolani rogata, & ſtipulata. Et licẽt redditus dicti monaſterij à principio pauci eſſent, tamen ob peculiarem ciuium Mediolanenſium erga noſtrum ordinem affectum, canonicæ diſciplinæ vigorem, & rigorem iugiter in eodem monaſterio ſeruatum, & laudabilis vitæ canonicorum in eo degentium famam, adeo in fabricis, & redditibus excreuit, vt modo cum primis collegijs & cœnobijs dictæ ciuitatis, ſine alicuius iniuria ſit merito comparandũ; extructis nouo templo magnificentiſſimo cum calcidica, ſiue tribuna maiori cæterarum omnium dictæ ciuitatis pulcherrima, cum duplici clauſtro, cœnaculo, dormitorijs, hoſpitijs, deambulatorijs, triclinijs, cæteriſque officinis elegantiſſimè diſpoſitis, & abſolutis, præſertim nouo clauſtro, quod totum ante paucos annos à fundamentis excitatum, & abſolutum ipſe vidi, labore potiſſimum, & ſolertia RR. Patrum DD. Celſi Dugnani, & Gabrielis Citadini dicti monaſterij Abbatum. Cui monaſterio Iulius II. anno 1506. addidit Abbatiam ſancti Pauli de Mozano Placentinæ diœceſis, teſtantibus literis Apoſtolicis Bononiæ 10. calend. Martij datis. Itẽ Leo Decimus anno 1519. vniuit Prioratum ſancti Michaëlis de Vulturio Mediolanenſis diœceſis, cuius vnionis extant literæ Apoſtolicæ datæ apud ſanctum Petrum 8. idus Septembris, quod tandem erectum eſt in Abbatiam per Pium Quintum anno 1566.

Et quoniam, vt præfati ſumus, canonicæ diſciplinæ vigor ſemper in illo fuit ſeruatus, inde factum, vt à primis temporibus ſuæ fundationis vſque in hunc diem viros præclari nominis multos ſemper habuerit, qui tum verbo, tum exemplo congregationem noſtram, & ſua tempora clariola reddiderunt; florentque nunc etiam Prędicatores celebres, & illuſtres, quos nõ nomino, quoniam in viuis agunt, & alieno laudatore opus non habent.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

III. ANno 1486. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruiſinus. Viſitatores D. Seuerinus Mediolanenſis, D. Michaël Papienſis, D. Lucas Mediolanenſis, & D. Syluanus Venetus. Anno 1487. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Seuerinus Mediolanenſis, Viſitatores D. Franciſcus Taruiſinus, D. Archangelus Vicentinus, D. Donatus Mediolanenſis, & D. Philippus Vercellenſis. Hoc anno Innocentius VIII. decretum congregationi ſalutiferum edidit contra canonicos, occultato vel dimiſſo habitu religionis, etiam ſub prætextu beneficiorum ſecularium aſſequendorum, in habitu clericorum ſecularium per ciuitates vagantes, quod hic ſequitur, videlicet à tergo: *Dilecto filio moderno, & pro tempore exiſtenti Procuratori Generali Congregationis Lateranenſis canonicorum regularium ſancti Auguſtini:* intus.

Innocentius Papa VII. dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionē. Nuper nobis exponi feciſti, quod quamplures ex canonicis tuæ congregationis ex ea ad alios Ordines, ſeu ſimiles, alterius tamē profeſſionis, & diſſimilis habitus, non tamen ob frugem melioris vitæ, & arctioris regulæ, ſeu obſeruantiæ: ſed pro ipſorū ambitioſa cupiditate, & vt liberius inter ſeculares degāt, ac beneficia Eccleſiaſtica conſequi valeant, tam temeritate propria, quam ex licentia & diſpenſatione Apoſtolica ſe tranſtulerunt, & in dies ſe transferunt: & quod grauius eſt, nonnulli cœlato prædicti ordinis habitu, & occultato, per vrbes hinc inde, maximè per Romanam Curiam indecenter vagantur, non abſque ſcandalo congregationis etiam in populis, ſuique honoris, & famæ diminutione. Quare humiliter, & deuotè ſupplicaſti, vt dictæ congregationi, illiuſque ſuper hoc ſtatui opportune conſulere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos, qui congregationem ipſam propter vberes fructus, quos quotidie in vinea Domini producit, ſemper dileximus, & attendentes, quod quilibet ſecundum Apoſtolum in ea vocatione permanere debet, in qua vocatus eſt, & propterea conſeruationi dictæ congregationis, ac illius augmento, quantum cum Deo poſſumus, prouidere volentes, huiuſmodi iuſtis ſupplicationibus inclinati, autoritate Apoſtolica, tenore præſentium tibi, ac ſucceſſoribus tuis procuratoribus eiuſdem congregationis pro tempore exiſtenti concedimus, committimus, atque mandamus, vt quoſlibet ex prædictis canonicis, ſiue propria autoritate, ſiue ex diſpenſatione, aut licentia Apoſtolica ſub quacunque forma, & expreſſione verborum conceſſa, & concedenda, etiam ad obtinenda beneficia Eccleſiaſtica, etiamſi illa aſſecuti fuerint, liceat ad congregationem reuocare, etiam ſub pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis, & cum auxilio brachij ſecularis, ſi opus fuerit, & huiuſmodi vbilibet carceribus tradere: & quod ad id ſub eiſdem cenſuris reuocare poſſis, & valeas, dummodo ipſi canonici in arcto monaſterio etiam ſub arctiori, aut ſaltem æquali religione, & regula Deo famulantes, & orationibus vacantes non degant. quia qui ſpiritu Dei aguntur, legi minimè ſubijciuntur. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 11. Maij 1487. Pontificatus noſtri anno 3. Iſtud decretum innouauit Paulus Tertius anno 1539. die 16. Ianuarij. & ideo caueant canonici ſine proprio habitu incedentes.

ANno 1488. Generale Capitulum Patauij. IV.
Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Viſitatores D. Euſebius Mediolanenſis, D. Matthæus Veronenſis, D. Iſaias Eſtenſis, & D. Auguſtin. Ticinenſis. Hi omnes viri præclari.

Anno 1489. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Ioannes Placentinus, D. Simon Mediolanenſis, D. Germanus Vercellenſis, & D. Eleutherius Vicentinus. Hic fuit Poeta celebris, qui multa opuſcula verſibus heroicis hexametris exarata in lucem edidit.

Anno 1490. Generale Capitulum Rauēnæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruiſinus. Viſitatores D. Lucas Mediolanenſis, D. Michaël Papienſis, D. Angelus Placentinus, & D. Syluanus Venetus. Hoc anno Innocentius quaſdam licentias tā à ſe, quam à ſuis prædeceſſoribus conceſſas nonnullis canonicis noſtræ congregationis, vt pecunias priuatim habere, illiſque priuatim frui poſſent, quod erat alienum à regularibus inſtitutis, & in malum exemplum, & ſcandalum, & animarum periculum vergebat, caſſauit, & reuocauit, iubens, neminem pecunias ſine licentia Capituli Generalis poſſe recipere, vel tenere ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, prout habetur in literis ad Rectorem Generalem tunc, & pro tempore futurum directis, die 12. menſis Maij apud S. Petrum emanatis. Anno 1491. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Seuerinus Mediolanenſis. Viſitatores D. Donatus Mediolanenſis, D. Philippus Vercellenſis, D. Gabriel Vicentinus, & D. Auguſtinus Vercellenſis.

Anno 1492. Generale Capitulum Patauij. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Viſitatores D. Matthæus Veronenſis, D. Iſaias Eſtenſis, D. Iuſtinianus Vicentinus, & D. Auguſtinus Ticinenſis. Hoc anno Innocentius VIII. ex hac vita migrauit die 25. Iulij, & in eius locum electus Ludouicus Borgia Caliſti Tertij ex ſorore nepos, qui Alexander Sextus fuit appellatus. Anno 1493. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Celſus Veronenſis. Viſitatores D. Ioannes Placentinus, D. Simon Mediolanenſis, D. Hieronymus Mediolanenſis, & D. Germanus Vercellenſis.

ANno 1494. Generale Capitulū Rauennæ. V.
Rector Generalis R. P. D. Syluan' Venetus. Viſitatores D. Angelus Placētinus, D. Lucas Mediolanēſis, D. Conſtantius Mediolanenſis, & D. Auguſtinus Taruiſinus. Hoc anno in Epiſcopatu Spole-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Spoletano propè oppidum Triuij magnum prodigium, & malorum Italiæ imminentiũ prognoſticon apparuit. Erat propè oppidum ſacellum quoddam in Triuio, ſiue in compitis, vt multis in locis fieri conſueuit, vbi Beatiſſimæ Virginis imago in pariete depicta lachrymas fundere viſa eſt, quod miraculum multi conſpexerunt. Spargitur exinde rumor apud Oppidanos, poſtea ad propinquas ciuitates, tandemque Romam vſque attingit: fit propterea populorum magnus concurſus, conferuntur eleemoſynæ, templumq; notabilis magnitudinis, & miræ pulchritudinis ad Dei, & Beatæ Virginis honorem erigitur, ſanctæ Mariæ de lachrymis nunc etiam vocatum. quo abſoluto ciues Treuienſes, comperta bona fama canonicorum noſtræ congregationis, nobis illud monaſterij ædificandi gratia tribuere cupiebant, quam ob cauſam D. Iacobum Cremonenſem Procuratorem Generalē per illas partes iter facientem rogauerunt, vt locum ad monaſteriũ conſtruendum acciperet, omnia ad ſtructuram neceſſaria pollicentes: qui proximo ſequenti Capitulo Patribus illum accipere ſuaſit, etſi locus pauperrimus eſſet, nulloſq; omnino habens redditus præter piorum eleemoſynas, ſed habituris bona plurima, ſi Deum timuiſſent, & Beatiſſimæ Virgini debitum ſeruitutis obſequium deuotè, & ex animo impendiſſent, prout monaſterio Caſoretano contigerat. loco à noſtris acceptato cũ facultate ab Ordinario, ac etiam à Sede Apoſtolica obtenta, monaſterium ſub titulo Præpoſituræ apud dictam Eccleſiam erigendi, miſſus eſt ad dictum locum Ven. P. D. Syluanus Venetus, qui anno præcedenti fuerat Rector Generalis, cum decem canonicis, quos Treuienſes cum gaudio ſuſceperunt, & vt monaſterium citius perficeretur, omnia illis ad victum, & veſtitum neceſſaria per quinquennium tribuere promiſerunt: & ita breui tempore monaſterium ſatis pulchrum ibidem eſt ædificatum, in quo per multos annos manſit copioſus numerus canonicorum, in magna diſtrictione viuentium, ad Dei laudem, & populorum ædificationem: cui nonnulli pietatis zelo excitati quædam prædia, & redditus donarunt, præſertim Nobiles de Valentibus, qui apud dictam Eccleſiam ſepulturam elegerunt, in qua nouiſſimè Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Erminius de Valentibus S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopus Fauentinus fuit tumulatus. Verum ab aliquot annis numerus canonicorum ob redditus attenuatos fuit diminutus. Alexander Sextus anno 1501. 4. calendas Martij ad preces communitatis prædicto monaſterio addidit Eccleſiam S. Ioannis de Platea, quæ erat in oppido Triuij.

VI. ANno 1495. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Seuerinus Mediolanenſis. Viſitatores D. Nicolaus Papienſis, D. Nicolaus Aſtenſis, D. Philippus Vercellenſis, & D. Gabriel Vicentinus. Anno 1496. Capitulum Generale Ferrariæ, Rector Generalis R. P. D. Philippus Vercellenſis, Viſitatores D. Matthæus Veronenſis, D. Donatus Mediolanenſis, D. Auguſtinus Papienſis, & D. Auguſtinus Vercellenſis. Huic Capitulo, ſeu illius Vicario Generali, ac diſſinitoribus Reuerendiſſimus Dominus Ioannes Electus Mutinenſis Sanctiſſimi Domini noſtri Alexandri Papæ Sexti Referendarius ſequētes literas direxit; *Reuerendis in Chriſto Patribus D. Vicario Generali, ac Diſſinitoribus Capituli Congregationis Lateranenſis, mihi honorandis.* intus: *Reuerendi in Chriſto Patres fratres obſeruandi ſalutem in Domino. Virtutum ſpecies, & profectus congregationis veſtræ merita tanta me charitate, deuotioneq; erga P. V. deuinxere, vt quicquid ingenij, ac virium in me eſſe cenſetur, id totum honoris, ac commodi veſtri gratia, & excitare mihi gratiſſimum ſit, & opportunitate occurrente exponere ſemper paratiſſimus ſim. in his quippe omnibus, ſiue quæ priuatis, ſiue quæ publicis in rebus dictæ congregationi veſtræ conducere videntur, portionem quandam habere, meque participem eſſe exiſtimo. Quo fit, vt ea quæ nuper à Sanctiſſimo Domino noſtro congregatio veſtra conſequi mea opera viuæ vocis oraculo optauit, à Beatitudine ſua omni, qua potui diligentia obtinuerim, quæ ſunt infraſcripta videlicet, vt Prælati congregationis veſtræ Lateranenſis per alios Ordinis veſtri, profeſſos tamen, verberari facere poſſint clericos, & commiſſos, ſeu Conuerſos eiuſdem congregationis cauſa correctionis, & regularis diſciplinæ, quia ipſi Prælati de iure tenentur manu propria, ſi poſſunt, verberarē. Item eos, qui ſunt incorrigibiles, & rebelles, & omnino indiſciplinabiles, qui multoties non corriguntur, eijcere poſſint de congregatione, ablato ſaltem profeſſionis habitu, ne ſuis malis moribus alios bonos inficiant, atque contaminent, vt ſimiliter faciunt alij Ordines clauſtralium. Item vt canonici congregationis prædictæ, qui ex natura, vel alia ex cauſa vinum non bibunt, poſſint ſine ſcrupulo poſt ſumptionem ſanguinis in Miſſa perfundere cum aqua ſimplici propter corũ ſtomachos, qui vinum abhorrent, & eos aliquando ad vomitum excitat: & ſic de cætero in quibuſcunque, quæ honori, & vtilitati, & commodo dictæ congregationis eſſe cognouero, nunquam me defuturum reipſa cognoſcetis. nec plura, niſi quod in orationibus veſtris mei memoriam habere velitis. benè valete, Romæ 24. Aprilis 1496. Veſter in omnibus, Ioannes Electus Mutinenſis Sanctiſſimi Domini noſtri Datarius, & Referendarius manu propria.* quæ literæ, quod ad eiectionem incorrigibilium attinet, vtinam à noſtris, & ab omnibus regularibus bene inſtitutis executioni demandarentur, non enim tanta mala regularium ordines in dies ſuſtinerent.

ANno 1497. Generale Capitulum Bononiæ. Rector Generalis R. P. D. Auguſtinus Ticinenſis. Viſitatores D. Celſus Veronenſis, D. Germanus Vercellenſis, D. Ioannes Maria Nouarienſis, & D. Hieronymus Mediolanēſis, ſub quorum regimine referam, quæ dictus Auguſtinus VII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ticinenſis in ſua Hiſtoria manuſcripta, quæ Papiæ in Archiuo Diui Petri in cœlo aureo ſeruatur, accidiſſe verbis ſequentibus ſic deſcribit: *Tẽpore Alexandri Sexti Pontificis, dum Romæ eſſem, noſtri Ordinis Rector Generalis, ad pedes eiuſdem Pontificis conſtitutus, aſſiſtentibus Cardinalibus, Neapolitano, Senenſi, & Vrſino egi, vt canonici regulares in Lateranenſi Baſilica confirmarentur, remanentibus tamen ibidem ſecularibus canonicis, ita vt eſſet duplex diſtinctum collegium. id ſe facturum Pontifex lubens pollicitus eſt, hac lege, vt aſſignatis canonicis regularibus certis prouentibus, autoritate Apoſtolica interueniente, & publico inſtrumento in Capitulo Generali confirmato, quod dicti canonici regulares in poſterum nullo vnquã tempore per ſe, vel per alios agerent, vt dictis canonicis ſecularibus eorũ beneficia ablata acceptarent. qua ſtante lege res effectum euenißet niſi obſtitiſſet caſus Cardinalis Vrſini, qui tam plurimos ciues Romanos, quam canonicos ſeculares ad id tam pium opus diſpoſitos, capaceſque fecerat.* Hæc ille. Porro Cardinalis Vrſinus, teſte Onuphrio, vocatus eſt Ioannes Baptiſta de Vrſinis, qui potiſſima cauſa fuerat vt Alexander Pontifex crearetur.

CAPVT TRIGESIMVM QVINTVM.

De reformatione quatuor monaſteriorum S. Georgij de Brinate, S. Mariæ de Friſa prope Lancianum, S. Mariæ de Creſcentiaco apud Mediolanum, & S. Iuliani propè Spoletum.

I. ANno 1498. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis D. Syluanus Venetus. Viſitatores D. Angelus Placentinus, D. Iſaias Eſtenſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Matthæus Vercellenſis. Hoc anno Reuer. Dominus Antonius de Stangis nobilis Cremonenſis, & Protonotarius Apoſtolicus, qui antiquam Præpoſituram S. Georgij, in loco Brinate nuncupato, ad ripas Ticini fluminis, diœceſis Mediolanenſis, in commendam tenebat, ſub certis conditionibus reſignauit, vt ſuo Ordini, noſtræque congregationi traderetur: quarum vna extitit, vt in dicta Præpoſitura conuentus quatuordecim canonicorum ſub vno Priore conſtitueretur, quibus ipſe Eccleſiam Parochialem cũ cura animarum, & quinquaginta perticis terræ adiacentis, nec non tertiam partem bonorũ immobilium dictæ Præpoſituræ pro victu canonicorum tribueret, cæteris illius bonis Præpoſitis Commendatarijs reſeruatis, quam reſignationẽ & conceſſionem probauit Alexander VI. per Bullas emanatas apud S. Petrum 6. Idus Ianuarij 1498. quarũ vigore conuentus ſeptem canonicorum ſtatim per noſtros fuit inſtitutus, ſub D. Euſebio de Corradis Priore, qui primus dicti monaſterij corporalem poſſeſſionem apprehendit; nam alij ſeptem canonici omiſſi fuerant, donec monaſterium ædificaretur, quod totum in ampliſſimam, & pulcherrimam formam à noſtris eſt ædificatum, & Eccleſia ſimiliter à fundamentis renouata. Poſtmodum anno 1511. idem Reuerendiſſimus D. Antonius Stanga Protonotarius, & Commendatarius totam Præpoſituram cum omnibus illius bonis, & iuribus ad fauorem noſtræ congregationis ſponte in manibus Pontificis reſignauit, qui illam noſtræ congregationi totaliter vniuit, adiecta conditione, vt numerus triginta canonicorum in illa iugiter maneret, datis literis apud ſanctum Petrum 6. Idus Septembris eiuſdem anni 1511. Pontificatus Iulij Secundi anno 8.

13. Monaſt.

In hoc monaſterio floruit vir magnæ probitatis, & pro ſancto habitus Venerandus Pater Dominus Antonius de Gluſianis Præpoſitus, de quo libro proximè præcedenti c. 49. dictum fuit. Eccleſiam quæ nunc extat, fundauit, & abſoluit ante annos circiter triginta R. P. D. Deſiderius Mediolanenſis loci Præpoſitus.

ANno 1499. Generale Capitulum Patauij. II.
Rector Generalis R. P. D. Gabriel Vicentinus. Viſitatores D. Ioannes Placentinus, D. Martinus Mediolanenſis, D. Andreas Mediolanenſis, & D. Albertus Veronenſis. In quo Capitulo Ven. P. D. Syluanus Venetus vir magni conſilij, propoſuit optimum ſibi videri, ſi Abbatiam S. Mariæ de Friſa propè Lancianum, quæ erat mẽbrum monaſterij Tremitani, Patres à dicto monaſterio ſeiungerent, & proprium Abbatem cum conuentu canonicorum in illa ſtatuerent: quod poſt aliqualem altercationem collatis tandem ſuffragijs obtinuit, & proprius Abbas more cæterorum monaſteriorum in illa conſtitutus D. Ioannes Baptiſta de Cotignola. De cuius Abbatiæ fundatione, quæ in ſcriptis authenticis inueni, breuiter deſcribam. Circa annum 1040. Illuſtris Comes Traſimundus Caſtri Friſæ nuncupati Dominus, quod eſt in Apprutio propè Lancianum, fundauit Abbatiam inſignem in Caſtro Friſæ ſub inuocatione S. Mariæ, quam de proprijs bonis dotatam monaſterio Tremitano, & congregationi monachorum ibidem exiſtenti donauit, pro redemptione animæ ſuæ, & Comitis Azoni ſui parentis, & Dominæ Purpuræ ſuæ coniugis iam defunctæ, & Dominæ Antiochiæ alterius coniugis tunc viuentis, poteſtate per ſuos prædeceſſores obtenta à Luitprando Rege Longobardorum diſponendi de ſuis bonis, & ſeudis in opera, & legata pia. Cui Abbatię præter libros, calices, & paramenta, donauit modios terræ

14. Monaſt.

ducentos

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ducentos triginta prope locum Feltrinum nuncupatum, & oppidum S. Ioannis cum molendinis, vineis, oliuetis, ſyluis, fabricis, & alijs rebus ibidem exiſtentibus: Itẽ alios terræ modios ſexaginta duos propè S. Martinum, & propè Fluuium Morum. Item alios modios terræ viginti vnum, quibus cohærebant territorium Ortonæ, Riuogatti, & Vallonis Vulpium, qui omnes cum territorio oppidi S. Ioannis faciunt modios 466. confectæ ſunt tabulæ dictæ donationis an. 1044. die 5. Decembris Indictione 3.

Anno vero 1145. Indictione 8. die 8. menſis Septemb. Illuſtris Dominus Matthæus Rophini, Dominus Caſtri Friſæ, pro redemptione animæ ſuæ, & filiæ Dionyſiæ nuper defunctæ, & in eodẽ monaſterio ſepultæ, remiſit, & donauit eidem monaſterio quoddam feudum, quod aſſerebatur, fuiſſe prius Eccleſiæ S. Martini, quæ ſuffraganea ipſius Eccleſiæ S. Mariæ de Friſa, & illius membrum, & cella, confectis tabulis publicis, quæ per illum, & multos teſtes proprijs illorum manibus fuerunt firmatæ, quarum authenticum nuper ad manus meas tradente quodam clerico ſeculari deuenit, quod in Archiuo Romano Pacis eſt repoſitum in pluteo Scripturarum monaſterij S. Mariæ de Friſa.

II. Rurſus anno 1301. die 30. Octobris quædam mulier deuota nomine Soropace, filia Gilioni Spopetani, habitatrix Lanciani, donauit prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ de Friſa domum vnam cũ horto exiſtentem in ciuitate Lanciani prope Eccleſiam S. Antonij, tabulas conficiente Roberto de Caſali Regio notario, quarum ſimiliter authenticum à prædicto clerico mihi traditum ibidem locaui.

III. PRædictæ quoque Abbatiæ in priuilegijs per Leonem IX. & Nicolaum Secundum, & alios Abbati, & monaſterio Tremitano factis mentio habetur, quæ cum eodem monaſterio Tremitano per Gregorium XII. noſtræ cõgregationi fuit vnita, cuius membrum extitit vſque ad hunc annum 1499. quo in Generalib. Comitijs proprius Abbas cum conuentu canonicorum fuit in in eadem conſtitutus. Poſtea verò tractatum fuit de monaſterio intra Ciuitatem Lanciani conſtruendo, quod Caſtrum Friſæ totum eſſet dirutum, & deſolatum, obtentoque à ciuibus loco prope portam S. Claræ, nouam Eccleſiam, & monaſterium ſub titulo ſanctæ Mariæ nouæ noſtri conſtruere cœperunt: in quo quidem opere benefactorem inſignem, & adiutorem ſtrenuum nacti fuerunt Equitem Illuſtrem Dominum Dymnũ de Riccijs, qui ſe filijs orbatum cernens, dictam Eccleſiam omnium bonorum ſuorum hæredem vniuerſalem inſtituit, conditione adiecta, vt intra decenniũ Eccleſia ſub titulo B. Mariæ de Miraculis ibidem conſtrueretur, & abſolueretur, quod præſtitum fuit. Ipſe verò D. Dymnus paulò poſt vita functus in monaſterio fratrum Eremitarum in ſepulchro, quot ſibi viuens poſuerat, fuit tumulatus. Obijt anno 1504. Eodem autem anno die 24. Ianuarij D. Lucas Nouarienſis monaſterij Abbas illius hæreditatem adiuit, in qua comprehendebatur Caſtrum Foſſa cieca nuncupatum, cuius dominium obtinuit, & à Vaſſallis iuramentum fidelitatis ſibi præſtari fecit in Eccleſia ſancti Donati, & fabricam Eccleſiæ accelerauit, quæ anno 1513. eſt abſoluta, & eodem anno cõſecrata, prout teſtatur publicum inſtrumẽtum eodem anno die 22. Decembris rogatum per publicum tabellionem Tyberium Vitalem. Canonici vero regulares eidem Illuſtri Equiti Dymno grati animi monumentũ ex albo marmore in Eccleſiæ pariete loco conſpicuo cum ſequenti epitaphio poſuerunt.

Hæc Pia Templa facit.

DYMNO RICCIO, EQVITI AVRATO, STRENVO, FIDELI, PATRIÆ PROTECTORI HVIVSQVE SACRÆ ÆDIS ERECTORI, CANONICI REGVLARES INSVLÆ DIOMEDEÆ POSVERVNT, ANNO MDLVI.

Habuit etiam hoc monaſterium inſignes benefactores Ioannem Antonium Impaciatorẽ, Marcum Blancum, D. Gaſparem Auentinum Lanciani Archipresbyterum, & vtriuſque iuris Doctorem, qui dictã Eccleſiam ſuorũ bonorum hęredem inſtituerunt. Vocata eſt autem Eccleſia ſanctæ Mariæ Nouæ ad differentiam alterius antiquæ ſanctæ Mariæ de Friſa.

ANno M D. Capitulum Generale Patauij. IV.
Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Mediolanenſis. Viſitatores D. Donatus Mediolanenſis, D. Fœlix Cremonenſis, D. Valerius Vicentinus, & D. Nicolaus Venetus. Anno 1501. Capitulum Generale Cremonæ. Rector Generalis R. P. D. Philippus Vercellenſis. Viſitatores D. Auguſtinus Ticinenſis, D. Illuminatus Mediolanenſis, D. Fulgentius Reginus, & D. Hieronymus Venetus. Anno 1502. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Auguſtinus Ticinenſis. Viſitatores D. Germanus Vercellenſis, D. Deſiderius Patauinus, D. Martinus Bergomenſis, & D. Auguſtinus Mantuanus.

Hoc autem anno Illuſtriſſ. Dom. Fridericus Sanſeuerinus S. Theodori Diaconus Cardinalis, qui Præpoſituram inſignẽ Ordinis canonicorum regularium S. Mariæ de Creſcentiaco, multis aureorum millibus in ſuis redditibus abũdantem, in Commendam tenebat, quæ licet olim eſſet caput congregationis, & curam animarum adiunctam haberet, ad eam nihilominus deſolationem in ſpiritualibus deuenerat, vt vnus ibi canonicus cum nonnullis clericis mercede conductis ad ſacra facienda ſolummodo reſideret, cum R. P. D. Conſtantio Applano Procuratore Generali noſtræ congregationis de conuentu 55. Monaſt.

canoni-

canonicorum ſub regimine vnius Prioris in eadẽ Præpoſitura ex noſtris conſtituendo habuit tractatum, quibus monaſterij fabricas, & curam animarum cum Eccleſia, & illius mobilibus, certoque terræ ambitu circa monaſterium, paruaque ſumma pecuniarum pro victu, & alimentis canonicorum, ſiue pro menſa tribueret; ipſa tamen Præpoſitura cum cæteris omnibus iuribus, & bonis eidem Friderico, & futuris Commendatarijs reſeruata. Conuentione inita ſupplicatũ eſt Pontifici pro traditione, & vnione prædictæ menſæ Prioralis, obtentæque literæ Apoſtolicæ 4. idus Decemb. eiuſdem anni 1502. Pontificatus Alexandri VI: anno vndecimo. ex quo tempore conuentus ſeptem canonicorum ſub regimine Prioris in dicto monaſterio per noſtros fuit conſtitutus, qui ex quindecim ferè aureorum millibus, qui ex dicti monaſterij redditibus capiũtur vix neceſſaria percipiunt. ille autem canonicus nomine frater Albertus Mediolanenſis, vſque ad mortem cum noſtris in eodem monaſterio manere voluit. De hoc monaſterio, & de tota congregatione S. Mariæ de Creſcentiaco dictum eſt lib. 2. cap. 26. & 49.

V. EOdem anno cœnobium Abbatiale S. Iuliani propè Spoletum, cum aliquot illius membris, & Eccleſijs Parochialibus illi ſubiectis, & annexis, inſtantibus ciuibus Spoletanis, noſtræ Lateranenſi congregationi fuit vnitum. Iſtud cœnobium, eſt vetuſtiſſimum, cuius fundatio B. Gregorij Papæ tempora præcedit; nã illius fundator fuit Ven. & ſanctus Abbas nomine Iſaac, qui venerat in Italiam de Syria, vt S. Gregorius lib. 3. Dialogorum cap. 14. ſcribit. Hic enim ſanctus vir cum prioribus temporibus Gothorum ad Vrbem Spoletanam deueniſſet, in monte vrbi imminente monaſterium S. Iuliano Martyri nuncupatum excitauit, ac in eo familiam numeroſam monachorum congregauit, non quidem ex D. Benedicti inſtituto, vt nonnulli aſſerunt. quomodo enim S. Benedicti diſcipulus, & alumnus eſſe potuit, qui teſte D. Gregorio loco citato prioribus tẽporibus Gothorũ apud Spoletanos iam in veneratione habebatur? cum priora tempora Gothorum annum Chriſti 500. anteceſſerint, quo tempore S. Benedictus adhuc puer erat. Creuit autem ſub ſancto viro numerus monachorum, propter quod plura illi bona largita, pluraque monaſteria, & cellæ ſub eodem inſtituto, tanquam membra ſub capite plantata, inter quæ monaſterium S. Anſani Martyris intra Ciuitatem, vbi reliquiæ ipſius ſancti viri Iſaaci ſunt tumulatæ. Porro autem cum Ordo D. Benedicti prope Cluniacum in Gallijs reformationem inſignem accepiſſet, monachi Benedictinẽſes iuxta reformationem prædictam inſtituti S. Iuliani cœnobium obtinuerunt, poſt annum Chriſti milleſimum, circa quod tempus ijdem Cluniacenſes Eccleſiam S. Petri Peruſinam vbi

16 Monaſt.

erat ſedes Cathedralis cum collegio canonicorum regularium, ipſis canonicis cum Cathedrali intra Vrbem in æde Laurentio Martyri recens ædificata collocatis, obtinuerunt, & D. Benedicti cœnobium erexerunt ſub Beato primo Abbate, quod illius monaſterij tabularia teſtantur.

Cæterum, quantæ olim dignitatis, & amplitudinis fuerit Diui Iuliani monaſterium, ex Vrbani III. priuilegio ſic accipe, quod ad inſtar alterius Alexandri III. fuit exemplatum.

Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Abbati monaſterij S. Iuliani de monte Spoletano, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Cum ſimus ad curam, & regimen vniuerſalis Eccleſiæ, licet immeriti, prouidentia ſupernæ diſpoſitionis aſſumpti, ſi quando poſtulantur à nobis, quæ ad Eccleſiarum tuitionem pertineat, petentium deſiderijs clementer nos conuenit condeſcendere, & vota effectu proſequente complere. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum monaſterium S. Iuliani de monte Spoletano, in quo diuino mancipati eſtis obſequio, ad exẽplar fœlicis memoriæ prædeceſſoris noſtri Alexandri Romani Pontificis, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo monaſticus, qui ſecundum Deum, & B. Benedicti regulam in eodem loco inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium impræſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Locũ ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis, & poſſeſſionibus iuxta monaſterium veſtrum, quæ certis limitibus diſtinguũtur, ſcilicet à via iuxta Eccleſiam S. Petri foris portam, & vadit in montem, & deinde vſque ad Ticinum, & à Ticino per Foſſatum Vallecbiæ vſque ad Eremũ Subelmi, & ab Eremo vſq; in finem Vallis cecæ, & deinde vſque ad Villam S. Antimi, & à Villa iuxta Syluam montis Luci, vſque ad memoratam Eccleſiam S. Petri. In territorio circa Ciuitatem terras, vineas. in Curte S. Brictij terras. in Curte Caſtelli Litbaldi terras. in Curte Maccani terras. in Curte Iam, quæ eſt vocabulum Ciſterna, homines, & terras. totam curtem ſeminimæ, cum hominibus, terris, vineis, & ſyluis. in terra Arnulphi in vocabulo Semonimas, & Mandræ homines, terras, ſyluas, & vineas. In Ciuitate Spoletana monaſterium S. Iſaac cum capellis, & pertinentijs ſuis, capellam S. Archangeli, in eadem Ciuitate Eccleſiam S. Angeli de Rinoficco cum capellis, & pertinentijs ſuis, Eremum ſancti Agnelli intra montes cum pertinentijs ſuis. Inter amne capellam S. Crucis cum pertinentijs ſuis. Capellam S. Martini de Caſaleboſa cum pertinentijs ſuis, Eremũ S. Mariæ montis Luci cum pertinentijs ſuis, capellam S. Antimi iuxta eun-

dem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dem montem. In Caſtello montis capellam ſancti Agnelli cum pertinentijs ſuis. In Gauelle Hoſpitale S. Cathaldi cum pertinentijs ſuis. Apud Petram capellam S. Antimi cum pertinentijs ſuis, Eccleſiā S. Crucis de Aquaſolama cum capellis, & hominibus, & cæteris pertinentijs ſuis. Eccleſiam ſanctorum Apoſtolorum iuxta ciuitatem cum plebibus, capellis, & alijs pertinentijs ſuis. Hoſpitale S. Pauli de Quinto cum pertinentijs ſuis. Eccleſiam S. Mariæ de Campello cum capella, hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Monaſterium S. Cypriani cum capellis, & hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Capellam S. Martini Vallis cum pertinentijs ſuis. Medietatē capellæ S. Laurentij de Martano cum pertinentijs ſuis. Capellam S. Andreæ de Foſſiano cum pertinentijs ſuis. Capellam S. Saluatoris de Ciſterna cum pertinentijs ſuis. Capellam S. Andreæ de Seminine cum pertinentijs ſuis. Hoſpitale de Cauallara cum pertinentijs ſuis. Monaſterium Sancti Petri de Pilo ceruino cum capellis, & alijs pertinentijs ſuis. Plebem S. Antonij cū capella ſua, & hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Eccleſiam S. Andreæ de Poſſmonte cum capella, hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Canonicam S. Mariæ de Laurentio cum medietate plebis S. Stephani, & Caſtello, hominibus, & capellis, & alijs pertinentijs ſuis. Capellam S. Pauli iuxta eandem Eccleſiam. In Beuania terras, & uineas. In Curte Cruoronum terras. In Petra aucta terras in Epiſcopatu Aſiſinate, capellam S. Andreæ de Bracano cum pertinentijs ſuis. Monaſterium S. Quirici cū capellis, hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Eccleſiam S. Clementis cum capella, & alijs pertinentijs ſuis. In Epiſcopatu Tudertino monaſterium S. Agnelli cum capella, hominibus, & alijs pertinentijs ſuis. Monaſterium S. Petri de Partalla cum capellis, hominibus, & alijs pertinentijs ſuis.

VI. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, & ſeculares fugientes liberos, & abſolutos, ad conuerſionem recipere, & eos ſine contradictione aliqua retinere. In Parochialibus autem Eccleſijs, quas habetis, liceat vobis ſacerdotes eligere, & Epiſcopis præſentare, quibus ſi idonei fuerint, Epiſcopi curam animarum committant, ita vt de Plebis cura Epiſcopis, vobis de temporalibus teneantur reſpondere. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes clericorum, vel monachorum, qui ad ſacros ordines fuerint promouendi, à Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſi quidem Catholicus fuerit, & gratiam Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & ſine prauitate aliqua vobis voluerit exhibere: alioquin liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antiſtitem, qui noſtra fultus autoritate, quæ poſtulantur, indulgeat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare. ſepulturam quoque ipſius loci decernimus eſſe liberam, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi forte excommunicati ſint, vel interdicti, nullus obſiſtat. Salua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Obeunte verò te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilij ſanioris, ſecundum Deum, & B. Benedicti regulam prouiderint eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare: ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua Sedis Apoſtolicæ autoritate, & Diœceſanorum Epiſcoporum canonica Iuſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire præſumpſerit, ſecundò, tertioue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honorisque ſui careat dignitate, reamque ſe exiſtere diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Sanctus Petrus, Sanctus Paulus, Vrbanus Papa Tertius. Ad te Domine leuaui animam meam.

Ego Vrbanus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Theodorus Portuenſis, & ſanctæ Praxedis Epiſcopus.

Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus.

Ego Theobaldus Oſtienſis, & Veletrenſis Epiſcopus.

Ego Ioannes presbyter Cardinalis tituli S. Marci.

Ego Laborans presbyter Cardinalis tit. Sanctæ Mariæ trans Tyberim de Colum.

Ego Pandulphus presbyter Cardinalis tit. duodecim Apoſtolorum.

Ego Albinus presbyter Cardinalis tit. S. Crucis in Ieruſalem.

Ego Melior presbyter Cardinalis tit. Sanctorum Ioannis & Pauli.

Ego Adelardus presbyter Cardinal. tit. S. Marcelli.

Ego Arditio Diaconus Cardinalis tituli ſancti Theodori.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis.

Ego Soffredus ſanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis.

Ego Petrus Diaconus Cardinalis ſancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Adulphus S. Georgij ad velum aureum Diaconus Cardinalis.

Datum Veronæ per manum Traſimundi S.R.E. Notarij, 3 Idus Martij, indictione quarta, Incarnationis Dominicæ anno 1185. Pontificatus vero Domini Vrbani III. anno primo.

Porrò

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

VII. POrro vt ſolēt cunctæ res mortalium progreſſibus temporum labi & ruere, cœnobium adeo præcipuum, & locuples, & tot ſanctorum hominum plantarium, paulatim conciderat, & ad ruinam omnimodam deuenerat, monachis ibi deficientibus, & bonis omnibus vel occupatis à laicis, vel clericis ſecularibus commendatis: in quo quidem per multos annos vſque ad annum 1502. perſerauit, quo tempore illud in commendā tenebat D. Hermodorus Melchioris clericus Spoletanus, qui ad preces vniuerſitatis ciuium Spoleti commendam in manibus Alexandri VI. ad fauorem noſtræ cōgregationis liberè reſignauit. Pontifex verò prædictis ciuibus ſupplicantibus monaſterium cum omnibus illius bonis, iuribus, iuriſdictionibus, & pertinentijs, extincto in eo inſtituto, & ordine S. Benedicti, & inſtituto inibi ordine canonicorum regularium S. Auguſtini, noſtræ congregationi Lateranenſi vniuit, ſimul cum collationibus omnium, & ſingularum Eccleſiarum, & beneficiorum, cum cura, & ſine cura regularium, & ſecularium, ad collationem, prouiſionem, præſentationem, ſeu quamcunque aliam diſpoſitionē Abbatis dicti monaſterij pro tempore exiſtentis quomodolibet ſpectantium, datis literis Apoſtolicis apud S. Petrum 3. nonas Septembr. anni 1502. Pontificatus autem ſui anno 11. quarum vigore Procurator Generalis noſtræ congregationis Spoletum cum aliquot canonicis profectus, illius corporalem poſſeſſionē eſt aſſecutus. Cum autem conuentus canonicorum aliquot annis in eodem monaſterio manſiſſet, quod in monte à Ciuitate ſatis remoto poſitum eſt, rogantibus ciuibus ad aliud monaſteriū intra Ciuitatem S. Anſani, vel S. Iſaaci nuncupatum, quod eſt membrum prædicti monaſterij S. Iuliani, vt ex priuilegio proximè recitato liquet, ipſe canonicorum conuentus fuit translatus, & Abbas in eo conſtitutus, qui dicitur Abbas S. Anſani: cuius regimini præter nonnullas Parochiales, quę per dicti monaſterij canonicos reguntur, ſubſunt etiam duo præcipua collegia canoniſſarum noſtræ congregationis S. Matthæi, & S. Mariæ de Stella. Manente nihilominus Abbate S. Iuliani cum Parocho, nam Eccleſia S. Iuliani eſt etiam Parochialis.

In Eccleſia vero S. Anſani conduntur reliquiæ S. Iſaaci monaſterij S. Iuliani primi fundatoris, cuius vitam B. Gregorius lib. 3. Dialogorum cap. 14. deſcribit, à quo prædicta Eccleſia S. Anſani dicitur etiam Eccleſia ſiue monaſterium S. Iſaaci, vt ex præfato Vrbani III. priuilegio apparet.

CAPVT TRIGESIMVM SEXTVM.

De Venerabilis monaſterij S. Petri in Cœlo aureo Papiæ reformatione facta per Canonicos regulares Congregationis Lateranenſis.

QVoniam de Venerabilis, & inſignis monaſterij D. Petri in Cœlo aureo Ciuitatis Papiæ fundatione, dignitate, priuilegijs, nec nō de regularibus, qui illud à prima inſtitutione vſque annum milleſimum, & quingenteſimum noſtræ ſalutis tenuerunt, in calce primi libri ſufficienter dictum fuit, nunc quod præſentis inſtituti, ac loci ratio poſtulat, ea proſequenda, quæ ad dicti monaſterij reformationem factam per canonicos noſtrę Lateranenſis congregationis ſpectare videbantur. Nam cū de anno 1465 vltimo prædicti monaſterij Abbate canonico regulari Stephano de Iudicibus nūcupato decedente, Paulus II. cuidam Cardinali Iacobo tit. S. Cryſogoni monaſterium commendaſſet, contra quàm Sanctiſs. Pontifex ſperauerat, diſciplina canonica paulatim relaxata, numeroque canonicorum imminuto, & cultu diuino propemodum neglecto, monaſterium ad tantam relaxationem deuenerat, vt cum tempore Alexandri VI. Raphaël Riarius Cardinalis illud ſimiliter in commendam accepiſſet, canonicorum ibi tunc degentium mores, & vitam pertaſus, de illo reformando, cultuque diuino in eodem reſtituendo ſtatim cogitaret. Qui vt cogitatum ad effectum perduceret, ad canonicos regulares cōgregationis Lateranenſis, de quorum vitæ integritate plurimum confidebat, quorum primi reformatores à prędicto monaſterio originem traxerant, vt eorum introductione monaſterium reformaretur, mentis aciem, & animum direxit, quibus anno 1496. in Generali Capitulo congregatis ſequentes literas, ex illarum originali, quod adhuc in Archiuio noſtro Romano ſeruatur, exſcriptas in hunc modum direxit: *Religioſis viris Rectori, & Capitulo congregationis generalis regularium canonicorum S. Auguſtini de Obſeruantia Lateranenſium, amicis noſtris præcipuis, Raphaël S. Georgij Diaconus Cardinalis Domini Papa Camerarius. Religioſi viri, amici noſtri præcipui ſalutem. Putamus, vos deſiderare, vt congregatio veſtra, ſicut filij nouellæ oliuarum, multiplicet, & conuentualia loca ad regularem obſeruantiam reducantur. nos pro ijs, quæ curæ noſtræ ſunt*

I. (margin, beside the first line of the chapter)

57 Al. cap. 8. (margin, beside "calce primi libri ſufficienter dictum fuit, nunc")

commiſ-

commiſſa, non minus ſtudioſe perquirimus. habemus ſub noſtra commenda monaſteriũ S. Petri in Cœlo aureo Papienſ. Ordinis Conuentualis S. Auguſtini, & cupimus ſub laudabili regula veſtræ obſeruantia reduci debere. & proinde vos hortamur, velitis vna cum alijs locis ciuſdẽ veſtræ obſeruãtia aggregare, ita vt in eodẽ monaſterio in tã celebri ciuitate cõſtituto, & vbi corpus Venerandi S. Auguſtini humatum exiſtit, ad deuotionem ſibi beatitudinis, & ſanctitatis diuinus cultus augeatur, & perpetuo manuteneatur. Nos enim ad tam ſanctum, & laudabile opus nihil omittemus, vnde id perficiatur, modò vos pariter nobiſcum concurrere non poſtponatis. Expectamus itaque aliquem à vobis ad id quantocius deſtinandum, vt valeamus, & augmentum veſtræ congregationis, & opus meritorium adimplere, & bene valete. ex Vrbe die 6. Aprilis 1496.

Quibus literis acceptis Generale Capitulum ſic decreuit: *Reſpondeatur quod Reuerendiſſ. Dominationi ſuæ immenſas gratias agimus pro oblatione quam ſponte facit, & quod ad Dominationem ſuam Reuerendiſſ. aliquos ex noſtris mittemus, qui negotium diligenter pertractent, & componant.* Miſſi deinde Romã nonnulli ex Patribus cum Procuratorio, cum quibus dictus Cardinalis maturo ſæpius habito tractatu, ipſiſque ad opus tam laudabile, ob reuerentiam præſertim ſacrarum reliquiarum Beatiſſimi Patris Auguſtini diſpoſitis, ac paratis, decreuit, ſupplicationem pro dicta reformatione ſub certis pactis, & conditionibus inter ipſas partes initis, Pontifici porrigere, quam ipſemet porrexit, & illius ſignaturam à Papa obtinuit, & ſignatam cuidam ſibi domeſtico quantocius executioni mandandam commiſit: quam nihilominus executionem malitia illorum temporum, & occurrentia diſcrimina per aliquod temporis ſpatium tenuerunt, dum præfatus Cardinalis ab Vrbe recedens primò Papiam, deinde in Gallias proficiſcitur, nec prius ad vrbem reuertitur, quàm Alexander VI. ex hac luce commigret. poſt cuius obitum illo Romam regreſſo cum Iuliano de Ruuere, qui pariter in partibus Galliarum Alexandri VI. temporibus degebat, quem non multò poſt Cardinales Pontificem elegerunt, canonici Lateranenſes prædicti Cardinalis voluntatem perſeuerantem de præfato S. Petri monaſterio per illos reformando perſpectam habentes, accedente quoque conſenſu veterum canonicorum eiuſdem monaſterij, per publicum inſtrumentum anno 1500 ad id ſpecialiter præſtito, ad expeditionem Bullarum proceſſerunt, quæ datæ fuerunt apud S. Petrũ 6. Calend. Decemb. anno 1503. Pontificatus Iulij II. anno primo, in quibus dictæ ſupplicationis per Alexandrum VI. 4. Idus Iunij Pontificatus ſui anno. 5. ſignatæ, mentio habetur.

II. QVibus nihilominus dicto anno 1503. vt præmittitur expeditis, non ſolùm illarum executio ſex circiter annis fuit retardata; verùm etiam animus dicti Cardinalis, qui Fratrum Eremitarum Protector fuerat deſignatus, in contrariam ſententiam quodammodo mutatus: nonnullis ſuadentibus eandem reformationem non amplius ex canonicis Lateranenſibus, ſed ex Lucenſibus S. Frigdiani acceptis perficere, quod tentatum eſt, accito ex dicto S. Frigdiani cœnobio Priore, qui in monaſterio S. Petri Papienſi præeſſet, cui cum parum fœliciter ſuſcepta prouincia ſuccederet, relicto monaſterio ad ſuam S. Frigdiani canonicam eſt regreſſus. Quare prædictus D. Cardinalis videns per S. Frigdiani Canonicos nõ illud poſſe reformari, ſuo in dicto monaſterio locũ tenenti, & Syndico, nomine D. Petro de Bertolinis Foroliuienſi, Legum Doctori, & Eccleſiæ Piſanæ Præpoſito, per ſuas literas anno 1509. die 15. Ianuarij ſcriptas, in mandatis dedit, vt reformationem dicti monaſterij per noſtros Lateranenſes ſecundum conuentiones alias inter partes initas & in Bullis expreſſas, quam citius perficere curaret. qui D. Petrus accitis noſtris canonicis, habito etiam nouo conſenſu à priſcis canonicis, qui ſe in noſtram ſocietatem libentiſſimè tranſituros pollicebantur, illam tandem ad Dei laudem, & Beatiſſimi Patris noſtri honorem perfecit, & noſtros vna cum antiquis canonicis ſponte conſentientibus, & libentiſſimè recipientibus, in corporalem poſſeſſionem deduxit & immiſit eodem anno, die 3. Februarij quemadmodum ex ſubiecto inſtrumento publico apprehenſæ per noſtros poſſeſſionis apparet.

In nomine Domini amen. Anno à Natiuitate eiuſdem milleſimo quingenteſimo nono, indictione duodecima, die tertia menſis Februarij hora tertiarũ, vel circa, in Ciuitate Papiæ, &c. in præſentia mei notarij, & teſtium, & aliorum infraſcriptorum, de quibus infra. Cum ſit, quod monaſterium S. Petri in Cœlo aureo Papiæ ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini Papiæ ſolitũ ſit gubernari, ſeu eſſi ſari per Dominos canonicos regulares non obſeruantes eiuſdem ordinis, Reuerendiſſ. autem Dominus Raphael Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſc. Portuen. Cardinalis S. Georgij ad velum aureum, ac Sanctiſſ. D. N. D. Papæ Camerarius, & prædicti monaſterij S. Petri in Cœlo aureo perpetuus Commẽdatarius, ſic Deo inſpirante, & Beatiſſimis ſuis Petro & Paulo Apoſtolis, ſub quorum vocabulo ipſa Eccleſia prius fuit fundata, dehinc poſt miram tranſlationem ad hanc Eccleſiam ſanctiſſimi Corporis eiuſdem ſancti Auguſtini Doctoris celeberrimi, totius Eccleſiæ clariſſimi luminis appellata extitit, & appellatur Eccleſia ſancti Auguſtini: In mente reuoluens, quantum ſanctum, glorioſumque, ac honorabile, & quantum honoris, & deuotionis augmentum, attenta communi deuotione totius ferè Chriſtianæ Religionis erga ipſum Sanctum, ſi ad huiuſmodi infraſcriptum laudabile opus, commutationis videlicet de Conuentuali ad obſeruantiam reduceretur, profectò in maximum deuotionis, & etiam viſitationis augmentum, nedum populo Papienſi, ſed etiam alijs exterioribus

populis diuerſarum mundi partium, non minorique, immò maiori deſiderio, & affectione deſiderant Reuerendi Patres Generalis, Præſidentes Capituli Generalis, & vniuerſa Congregatio S. Ioannis Lateranenſis eiuſdem Ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini de obſeruantia dictæ congregationis Lateranenſis, attento quod ibi in ipſa Eccleſia S. Auguſtini ſic nuncupata adſit illud ſanctiſsimum corpus Beati Auguſtini Doctoris, ad ipſum monaſterium peruenire, Deo, & Beatis Apoſtolis prædictis, & prædicto S. Auguſtino ſeruire, famularique & religioſam vitam, & obſeruantiam in eo monaſterio ducere, in maximum Eccleſiæ, vt ſupra, deuotionis augmentum, & honorem ipſius Religionis, & congregationis, & animorum ipſorum Religioſorum ibi in diuinis deſeruientium, & deputandorum communiter apud eos deſideratam animi quietudinem. Et proinde ipſe Reuerendiſsimus Dominus Commendatarius, & ipſi infraſcripti Patres dicti Ordinis, & congregationis ad tractatum commutationis deueniſſent, de qua infra, in effectu, vt etiam dicunt, apparere ex quibuſdam liſtis Capitulorum alias factis, animo deliberato procedendi ad effectum ipſarum pactionum, & conuentionum, & etiam per inſtrumenta deſuper confecta, licet hucuſque propter varia impedimenta, & varios curſus temporum remanſit executio ipſorum imperfecta, ſeu ſuſpenſa, ſub animo tamen in eadem diſpoſitione deliberato. Nunc autem videntes, tempus eſſe acceptabile, & magnopere nobilium, & Ciuium dictæ Ciuitatis, & etiam populi animos eſſe anxios, ad executionem, prædictamque commutationem, & pactorum obſeruationem, atque etiam introductionem ipſorum obſeruantiorum canonicorum, ex eiſdem rationibus, de quibus ſupra. Attendentesque etiam mentes Dominorum modernorum canonicorum adhuc aſtantium bene diſpoſitas, ad libenter locum cedendum eiſdem dominis obſeruantibus. Cognoſcentes affectionem ipſarum partium, & cupientes ipſorum omnium votis complacere, & morem gerere, vt dicunt, & proteſtantur. Scientes etiam, & attendentes literas prælibati Domini Commendatarij, & mentem ipſius declaratam per ipſas ſic eſſe, ipſoſque non poſſe ex pluribus obſeruantiam ipſam ſeruare, vel cum difficultate maxima; tanquam ad ipſam non aſſuetos, ac etiam attendentes, quod Domini Canonici profeſsi monaſterij Sancti Frigdiani eiuſdem Ordinis, qui promiſerant venire ad huiuſmodi prouinciam, & reſidentiam, per Reuerendum Decretorum Doctorem Dominum Petrum de Bertolinis de Forliuio Archidiaconum Piſanum, ac præfati Reuerendiſsimi Domini Commendatarij Syndicum, & Locumtenentem, vt apparet per quamplures litteras eiuſdem Domini Reuerendiſs. Domini Commendatarij eidem deſtinatas, & ſpecialiter deputatum vocati, poſtquam venerunt, diuerſis comminationibus perturbati, fugato prius eorum Priore, ipſi quoque perterriti in fugam ſunt conuerſi, in & pro executione, & obſeruatione ipſarum literarum præfatus Reuerendiſsimus Dominus de Bertolinis de Forliuio Procurator, & Locumtenens antedicti prælibati Reuerendiſsimi Domini Commendatarij, & pro quo Reuerendiſsimo Commendatario ipſe Dominus Petrus promiſit, & promittit infraſcriptis Dominis canonicis, prioribus, & poſterioribus, ac etiam mihi notario, vti publica perſona, præſentibus, & ſtipulantibus nomine dictæ congregationis, nec non Venerabiles viri Domini, D. Antonius de Variſio Vicarius, Dominus Iacobinus de Iudicibus, D. Euſtachius de Confalonerijs de Badolodio, Dominus Gibus de Buſſeto, D. Franciſcus de Linguardis, Dominus Bartholomæus de Papia, Dominus Petrus de Graſsis, Dominus Dominicus de Souzino, omnes canonici profeſsi hactenus reſidentes in dicto monaſterio ſancti Petri in Cœlo aureo, & quilibet ipſorum, & tam ſimul, quam diuiſim ſponte, & ex certa ſcientia, & nullo iuris, vel facti errore ducti, & aliàs omni iure, via, modo, cauſa, & forma, quibus melius, & validius potuerunt, & poſſunt, interuenientibus ibidem quibuſcunque ſolemnitatibus debitis, & attendentes quod fruſtra fierent contractus, niſi exequerentur, poſuerunt, & introduxerunt, ac ponunt, & introducunt Reuerendos Patres Dominos Dominum Hieronymum de Boſſis Mediolanenſem, abbatem Sancti Auguſtini de Placentia, alias S. Benedicti, Reuerendum Patrem Dominum Angelum Placentinum Præpoſitum S. Crucis de Mortario, Dominum D. Baptiſtam de Tertis Papienſem Præpoſitum Eccleſiæ Sancti Epiphanij Papiæ, Dominum D. Albinum Mortarienſem, Dominum Hieronymum de Papia, Dominum Epiphanium Papienſem, Dominum Nicolaum de Becaria Papienſem, Dominum Archangelum Papienſem, Dominum Ioannem Antonium de Caſtronoueto, Dominum Timotheum Mediolanenſem, Dominum Titum Placentinum, Dominum Alexium Papienſem, Dominum Bernardum de Caſtronouetto, Dominum Vbaldum Papienſem, Dominum Matthæum Nouarienſem, & fratrem Baptiſtam Mortarienſem, omnes canonicos profeſſos ſuprâſcriptæ congregationis, aſtantes, & acceptantes nomine, & vice etiam dictæ congregationis Lateranenſis, ad & in tenutam, & corporalem poſſeſsionem dicti monaſterij, reſpectu locorum refectorij, & clauſtri, ac ædificiorum dicti monaſterij, quæ ſolita erant teneri per dictos olim Dominos canonicos, excepto, & reſeruato palatio, & caſamento de nouo conſtructis per prælibatum Dominum D. Commendatarium his proximis annis, ac etiam ſacriſtiæ, & paramentorum, & eorum quæ ſunt deſtinata ad vſum Eccleſiæ, ſeu altarium, & ad celebrationem diuinorum officiorum. Item & etiam ad tenutam, & poſſeſsionem Eccleſiæ, & Chori exiſtentis à manu dextera, eundo ad altare maius dictæ Eccleſiæ, ijs modo, & forma, quibus, & prout tenebant, & vtebantur ipſi Domini olim canonici dicti monaſterij hactenus reſidentes, & ſub illis modis, & oneribus, & de quibus in alijs inſtrumentis fit mentio, Saluis ſemper quibuſcunque alijs iuribus, autoritate, & ſuperioritate ipſius Reuerendiſs. Domini D. Commendatarij, quibus non intelligatur eſſe derogatum: ſed ipſa omnia reſeruata, firma, & illibata remanere, faciendo, & ſeruata, firma, & illibata remanere, faciendo, & ſeruata, vt ſuprà nominatos nomine, & vice dictæ totius congrega-

tionis

torum ire, & redire per intus, & extra dictum Refectorium, oſtia, & feneſtras claudẽdo, & aperiendo, ſimiliterque Eccleſiæ oſtia, & portas aperiendo, & claudendo & in choro ſtando, & ſedendo, dando etiam crucem exiſtentem ſuper altare, candelabra, & cornua altaris, & ſimiliter reſpectu dictæ ſacriſtiæ dando, & conſignando etiam claues Eccleſiæ, & oſtiorum dicti Monaſterij, & Refectorij, & etiam dando funes campanellæ Capitulariæ ſitæ in dicto Refectorio, & ſimiliter alterius exiſtentis ad altare maius, & alia faciendo, quæ in talibus, & ſimilibus introductionibus, & apprehenſionibus ſimilium poſſeſſionum fieri ſolent, & requiruntur tam de iure, quam de conſuetudine, de quibus omnibus ipſi Domini Petrus, dictique Domini D. Antonius Vicarius, & alij olim Canonici profeſſi hactenus reſidentes in dicto monaſterio, dictique etiam Reuerendus Dominus D. Hieronymus, & alij aſtantes de dictis ordine, & Congregatione Lateranenſi nominibus, quibus prout ſupra ſingula ſingulis referendo congruè, hoc inſtrumentum mihi fieri iuſſerunt, & rogauerunt, præſentibus teſtibus magnifico & generoſo viro Domino Ioanne Stephano de Ricijs, quondam magnifici, & clariſſimi doctoris, & olim Ducalis Conſiliarij Domini Ioannis Iacobi, & ſpectabili I.V. Doctore D. Franciſco de Parona, quondam Dom. Ioannis Mariæ, ac Georgio de Parona filio quondam egregij cauſarum Oratoris Domini Bonifacij Notarij Papienſis, etiam adſtantibus in prædictis omnibus contentis in dicto inſtrumento magnifico, & clariſſimo Iuris perito Domino Ioanne Antonio de Brunijs aſtenſi Referendario ciuitatis prædictæ Papienſis, ac magnifico & generoſo viro Domino Scaramutia Vicecomite, quondam magnifici & ſtrenui armorum ductoris D. Alexandri, ſpectabilibus I.V. Doctoribus D. Chriſtophoro de Albaricijs quondam . . . Domino Rolando de Ferrarijs, quondam Domini Iacobi, Domino Bernardino de Albertucijs quondam Domini Franciſci, Domino Franciſco ex nobilibus de S. Nazario de la Ripa, filio Domini Ioannis Antonij, ſpectabili artiũ & medicinæ Doctore Domino magiſtro Bernardo ex Capitaneis de Arzagho, quondam ſpectabilis Doctoris Domini magiſtri Iacobi, Domino Laurẽtio de Filibertis filio quondam D. Gaſparis, magnifico D. Vrbano de Becaria quondam D. Franciſci, necnon magnif. Equite aurato D. Franciſco de Becaria quondam D. Ioannis, D. Nicolao de Belixomis quondam D. Ioannis Iacobi, Domino Ioanne Andrea ex Comitibus montis Sichalis filio, quondam Domini . . . . Domino Antonio Simone de Oltrana quondam Domini Florentini, Domino Valentino de Becijs quondam Domini Georgij, & etiam aſtantibus quampluribus alijs Ciuibus Papienſibus, quos omiſi ſcribere, quia potius eſſet vacuum, & laborioſum ſcribere, quam neceſſarium. Ego Ioannes Iacobus de Caneuarijs filius quondã Dom. Gerardi, publicus Papienſis, Imperialique autoritate Notarius, hoc inſtrumentum ſupraſcriptum mihi fieri iuſſum rogatus tradidi.

III. His geſtis, cum noſtri per octo menſes in prædicti monaſterij poſſeſſione pacifica mãſiſſent, ecce nouę lites oriũtur, contendẽtibus V. Patribus Eremitis, qui vt lib. 1 in fine præmiſimus ad diuinum officium in Eccleſia D. Petri cum canonicis regularibus celebrandum per Ioannem XXII. fuerant admiſſi, dictos Lateranenſes abſque legitima facultate in præfato monaſterio fuiſſe intruſos, ad quas lites ſedandas Illuſtriſſ. Cardinalis monaſterij Commendatarius, & ordinis Eremitarum Auguſtinenſium Protector Antonium de Villa Lucenſem ſuum Secretariũ Papiam deſtinauit, qui cum lites componere, & occaſiones diſcordiarum tollere iuxta mandatum ſibi factum debuiſſet, canonicos S. Petri ad monaſterium Eremitarum, vbi habitationem acceperat, prætextu componendarum litium accerſitos in quadã camera claudi fecit, & binos, & binos ad aliud monaſteriũ S. Epiphanij miſit, & poſſeſſione monaſterij S. Petri per vim, & de facto ſpoliauit. quod cum Ciues Papiẽſes reſciuiſſent parũ abfuit, quin tota Ciuitas in ſeditionem verteretur, quibus ad Ludouicum XII. Regem Galliarũ, & per ea tempora Mediolani Ducem delatis, qui tunc in partibus Lombardiæ degebat, tres Senatores Regios Mediolano Papiam cum Regio Secretario, & Capitaneo Iuſtitiæ ſtatim deſtinauit, quorum præſentia terrefactis aduerſarijs canonici Lateranenſes ad S. Petri monaſterium illicò redeunt. ſed & Regius Senatus ipſi Cardinali Raphaeli Riario, & alijs in Romana Curia degentibus, pro canonicis regularibus aduerſus illorum impetitores literas grauiſſimas querelas continentes dedit quarum authentica cum alijs totam rei ſeriẽ continentibus ſeruantur Romæ in Archiuo monaſterij Pacis.

QVibus tamen literis acceptis memoratus Cardinalis Regio Senatui libere reſcripſit, IV.
ſuæ nunquam intentionis fuiſſe, vt in illud monaſterium prioribus canonicis amotis Lateranẽſes inducerentur, ſed vnus, duoue tantũ ad ſummum vndecunque accerſirentur, qui veteres illos melioris vitæ inſtitutionem inſtruerent, & docerent: quin immo præfatos Lateranenſes, quos toties ad ſuſcipiendam prouinciam reformationis literis, verbis, per ſe, & ſuos hortatus fuerat, ipſo ſciente, probante, iubente, in corporalem poſſeſſionem miſſos, & multis mẽſibus pacificè ſtantes, cum totius ciuitatis Papiẽſis, immò totius Prouinciæ, ac etiã Romanæ Curiæ lætitia, & gaudio non modico, prout præfatæ Regij Senatus, & multorum S.R.E. Cardinalium literæ teſtantur, ſiue vt ſui mandatarij factum defenderet, ſiue vt nonnullis obſequeretur, qui canonicos Lateranẽſes non rectis oculis ibidem aſpiciebant, omnibus, quibus potuit, modis, & vijs loco expellere curauit, grauiſſimis litibus cõtra illos excitatis. verum Deo in primis, & multis S.R.E. Cardinalibus, præſertim Neapolitano, Auxitano, & Albienſi, necnõ Regio Senatu Mediolanenſi iuſtam, & piam cauſam canonicorum protegentibus, & fouentibus, omnia tandem in

illorum protectum, & cõmodum ceſſerũt. nam memoratus Raphael Cardinalis S. Georgij cõmendam S. Petri in manibus Pontificis ad fauorem Cæſaris Patriarchæ Alexandrini reſignauit, deinde poſt diuturnam litem ſeptem annorum, cum præfatis canonicis ad huiuſmodi concordiam deuenerunt, vt certa ſumma pecuniarum pro expenſis, ac etiam redimendo Caſtro monaſterij Cerenzago nuncupato, per dictos canonicos ſoluta, reſeruatis Abbati Commẽdatario pro illius menſa Abbatiali Caſtro Ardirago cum poſſeſſionibus Zoë, & Peſcaroli nuncupatis, alia omnia monaſterij bona, iura, feuda, caſtra, villæ, prædia, cenſus dictis canonicis in perpetuum cederent. quam concordiam, & tranſactionem Leo X. ſequenti diplomate ſic tandẽ probauit, & firmauit:

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Etſi de cunctis Orbis Eccleſiis, & monaſterijs, prout ex iniuncti nobis, ſuperna diſpoſitione, paſtoralis offi. ij debito ſoliciti, pro eorum, ac religioſarum perſonarum inibi ſuaui religionis iugo Altiſsimo famulantium proſpero, & fœlici ſtatu ſalubriter dirigendo cogitare teneamur, ad monaſterium tamen S. Petri in Cœlo aureo Papienſis ordinis S. Auguſtini, in quo corpus eiuſdem Sancti, quem magnus Dominus, & laudabilis valde de tenebris Gentium lumen Eccleſiæ ſuæ vocauit, & qui literarum diuinarum ſcientia, & admirandæ vitæ ſanctimonia pro Eccleſiaſtica dimicans fide, diabolicas Hæreticorum fraudes diſperſit, ac fundamenta eiecit, quibus Eccleſiæ Catholicæ ædificia veluti ſolidiſsimis columnis fulcita noſcuntur, depoſitum exiſtit, vbique ad ſanctitatis ſuæ teſtimonium fons indeficientis aquæ, qui vſque in hodiernum effluens oſtendit inexhauſtibilem ſapientiæ eius fontem, quo in exuſtione, & ardenti fœtore peccatorum irrigauit ſitientes, conſiderationis noſtræ intuitum affectuoſiori ſtudio dirigere nos conuenit, vt per noſtræ prouiſionis remedium in ipſo monaſterio diuinus cultus etiam ad dicti Sancti honorem, miniſtrorumque numerus augeatur, regularis obſeruantiæ diſciplina floreſcat, animarum fidelium ſaluti, & perſonarum prædictarum, amotis ab eis litium anfractibus, & contentionum turbationibus quibuslibet, de neceſſarijs, ſine quib. ſpiritualia diu perſiſtere non poſſunt, opportunè conſulatur, perſonæque ipſæ diuinis obſequijs inſiſtentes in quietis, & pacis dulcedine gratulentur, & ea, quæ propterea per prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices prouida ordinatione facta fuiſſe comperimus, vt perpetuo eo firmius maneant, quo ſæpius fuerint Apoſtolica autoritate munita, approbare, & innouare, aliàsque deſuper opportunè prouidere, prout in Domino conſpicimus, ſalubriter expedire. Sanè pro parte Ven. Fratri Raphaelis Epiſcopi Oſtienſis, Camerarij noſtri, & dilectorũ filiorum canonicorum Congregationis Lateranenſis dicti ordinis regularis obſeruantiæ petitio continebat, quod poſtquam aliàs fœl. record. Alexãder Papa VI. prædeceſſor noſter ex certis cauſis tunc expreſsis, ac dicti Raphaelis Epiſcopi, qui dictum monaſterium ex conceſsione Apoſtolica in Commẽdã obtinebat, ſupplicationibus inclinatus monaſteriũ prædictum, in quo corpus dicti Sancti etiam tunc reconditum erat, cum omnibus ſuis ædificijs, & clauſuris, libris, calicibus, & alijs Eccleſiaſticis, ornamẽtis inibi tunc exiſtentibus, pro diuini cultus augmento, & fidelium deuotione ad illud, & animarum ſalutis manutentione, ſub data videlicet quarto Idus Iulij, Pontificatus ſui anno quarto dilectis filijs Canonicis præfatis per vnum Præpoſitum, & alios canonicos congregationis eiuſdem in illud inducendos, iuxta eorum ritus, & mores ex tunc de cætero regendum, & gubernandum conceſſerat. Ipſorumq; Præpoſiti, & canonicorum introducendorum menſæ Conuentuali pro eorum ac Præpoſiti, & canonicorum inibi pro tempore exiſtentium ſubuentione, tantum ex bonis ſtabilibus dicti monaſterij, quantum eorum fructus, redditus, & prouentus, ad tercentos ducatos auri ſecundum communem æſtimationem valorem annuum aſcenderent, & illum non excederent, dummodo dicti Raphaelis Epiſcopi accederet aſſenſus, aſsignauerat, & appropriauerat: ac voluerat, quod in reliquis dicti monaſterij bonis dictus Raphael Epiſcopus, & pro tempore exiſtentes ipſius monaſterij Abbates, vel Commendatarij plenã, & liberam adminiſtrationem haberent: quodque Raphael Epiſcopus, aut pro tempore exiſtens dicti monaſterij Abbas, vel Commendatarius in Præpoſitum, ac Conuentum introducendos huiuſmodi nullam poteſtatem, iuriſdictionem, ſeu ſuperioritatẽ habere, ſeu exercere poſſet, vel deberet, ſed ipſi Præpoſiti, & Conuentus à dicti Raphaelis Epiſcopi, ac Abbatis, ſeu Commendatarij pro tempore exiſtentis ſuperioritate, iuriſdictione, & poteſtate penitus exempti forent, ſtatuerat, & ordinauerat, aliaque conceſſerat, prout in literis piæ mem. Iulij Papæ II. etiam prædeceſſoris noſtri deſuper confectis, cum idem Alexander prædeceſſor, antequam eius literæ deſuper conficerentur, ſicut Domino placuit, rebus fuerit humanis exemptus, plenius continetur. Nonnullis cauſis emergentibus, aut aliquorum, ſeu temporis malignitate, vel alijs euentibus cauſantibus, orta inter Raphaelem Epiſcopum, ac Præpoſitum, canonicos, ſeu congregationem præfatos ſuper dictorum bonorum poſſeſſorio, & ſpolio, quæ dictus Raphael Epiſcopus aſſerebat ad ſe ſpectare, neque conceſsioni bonorũ huiuſmodi canonicis & congregationi prædictis factæ conceſsiſſe ipſiusque Præpoſitum, canonicos, ſeu congregationem præfatos cõtra Iuſtitiam præfatũ Raphaelem Epiſcopum illo ſpoliaſſe, ac ſe oppoſuiſſe, & tunc opponere, impediuiſſeque, & impedire, & feciſſe, & facere quominus Raphael Epiſcopus dicta bona pacifice poſſidere poſſit. Præpoſitum vero, ac canonici ſeu congregatio præfati dicta bona eidem monaſterio fuiſſe conceſſa, & ad eorum menſam ſpectare aſſerebant; materiam quæſtionis idem Iulius prædeceſſor quam dictus Raphael Epiſcopus contra Præpoſitum, canonicos, ſeu congregationem præfatos primo ad Raphaelis Epiſcopi, & quã deinde Præpoſitus, canonici, & congregatio prædicti contra Raphaelem Epiſcopum mouere intendebant, cauſa non obſtante, quod ad Romanam Curiam legitimè deuoluta, & apud eam de iure neceſſario tractanda, & finienda non eſſent, ad Præpoſiti canonicorum, & congregationis prædictorum inſtantiam

Dilecto

Dilecto filio noſtro Dominico tituli S. Bartholomæi in inſula presbytero Cardinali, tunc Epiſcopo Lucerin. & locum vnius ex cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus demandato ſuo tenenti, audiendam cõmiſit, & fine debito terminãdam. Ipſeque Dominicus Cardinalis tunc locum tenens præfatus in cauſis ſuper ſpolio huiuſmodi reſpectiuè ad nonnullos actus citra tamen ipſarum concluſionem inter partes ipſas dicitur proceſsiſſe. Cum autem litibus huiuſmodi ſic indeciſis per ſeptem annos, vel circa pendentibus, iam Raphaël Epiſcopus, cui poſtmodum ex eo, quod commendæ præfati monaſterij, quod obtinebat vt præfertur, in manibus dicti Iulij prædeceſſoris ſponte, & liberè ceſsit, idemque Iulius prædeceſſor ceſsionem huiuſmodi admittens, monaſterium ipſum venerabili fratri noſtro, tunc ſuo Cæſari Patriarchæ Alexandrino, per eum, quo adiuuaret tenendum, regendum, & gubernandum comendauit, & ſingulos fructus, redditus, & prouentus ipſius monaſterij, ac regreſſum, ſiue ingreſſum, aut acceſſum ad illud ſub certis modo, & forma reſeruauit, quo Præpoſitus, canonici, ſeu cõgregatio præfati cupientes litium anfractus ſuccindere, laboribuſque, & expenſis parcere, ſcandaliſque, quæ propterea oriri poſſent, obuiare, ac mali exempli materiam fidelibus præfatis auferre, videlicet Ven. Raphael Epiſcopus, ac pro ſuo intereſſe Cæſar Patriarcha per ſeipſos, ac Præpoſitus, canonici, & congregatio prædicti per Serenum Patauinum Pacis Vrbis eorum Procuratorem cõſtitutum, & Ambroſium de comitibus Albonenſis Papienſis S. Crucis de Mortario monaſteriorum Præpoſitos, a dilecto filio moderno dictæ congregationis Rectore Generali eiuſdem congregationis procuratore conſtituto ſpecialiter ſubſtitutos, dilectos filios, litibus, cauſis huiuſmodi reſpectiuè in manibus noſtris ſponte, & liberè ceſſerint, nosque poſteriores ceſsiones ipſas duxerimus admittendas, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Raphaelis Epiſcopi, Cæſaris Patriarchæ, Præpoſiti, canonicorum, & congregationis prædictorum petitio continebat, ſi Caſtro de Lardirago, quod ad dictum monaſterium pertinet, eiuſque Caſtri molendinis, aquis, aquæductibus, ſyluis, pratis, nemoribus, paſcuis ac poſſeſsione Zoë, & Peſcaroli, ac omnibus alijs mobilibus, & immobilibus bonis eiuſdem Caſtri pro Abbatibus, ſeu Commendatarijs huiuſmodi perpetuò exemptis. Omnia alia Caſtra, & poſſeſsiones, & bona mobilia, & immobilia, tam ficta, quàm feuda, ſiue liuella nuncupata, aut cenſus, temporalia, vel perpetua cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Epiſcopum, & Cæſarem Patriarcham, vel eorum alterum auctis, ſeu reſtauratis, & aut de nouo conſtructis, tam intra, quam extra dictum monaſterium, & illius clauſuram, & in ciuitate Papienſi, ac alijs quibuſcunque locis exiſtentibus, ac omnibus iuribus, pertinentijs, & actionibus ad dictum monaſterium ſpectantibus, & pertinentibus ab ipſo monaſterio dimembrarentur, & ſepararentur, ac menſæ præfatæ pro illius dote, ſiue fructibus, redditibus, & prouentibus, ita tamen, quod canonici congregationis huiuſmodi numerum canonicorum in dicto monaſterio vſque ad viginti quinque, qui in eo degant, & diuina celebrent, augere, & ad diuina celebranda cum alijs fratribus Eremitanis dicti Ordinis, modo, & forma, quibus alias inter ſe conuenerunt, ſeu conuenient, in omnibus, & per omnia conuenire teneantur, concederentur, & aſsignarentur, ex hoc profectò in dicto monaſterio diuinus cultus ſuſciperet incrementum, canonicique præfati in eo pro tempore degentes commodius diuinis inſiſtere, & ſe ſuſtentare valerent. Quare pro parte Raphaelis Epiſcopi, Cæſaris Patriarchæ, & canonicorum, & congregationis huiuſmodi nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt literas præfatas, quoad conceſsionem canonicis, ſeu congregationi huiuſmodi factam, & exemptionem eis conceſſam dumtaxat, approbare, confirmare, necnõ Caſtro de Lardirago cum omnibus, & ſingulis eius bonis prædictis dumtaxat exemptis, omnia Caſtra, poſſeſsiones, & bona, mobilia, & immobilia, tam ficta, quam feuda, ſiue liuella, aut cenſus, temporalia, vel perpetua cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Epiſcopum, & Cæſarem Patriarcham, vel alterum eorum auctis, reſtauratis, & de nouo conſtructis, tam intra, quam extra dictum monaſterium, & illius clauſuram in ciuitate Papienſi, & alijs quibuſcunque locis exiſtentibus, ac iuribus, pertinentijs, & actionibus præfatis, ad ipſum monaſterium ſpectantibus, & pertinentibus, ab ipſo monaſterio dimẽbrare, & ſeparare, illaque omnia, & ſingula dictæ menſæ pro illius dote, ſeu fructibus, redditibus, & prouentibus perpetuò concedere, & aſsignare, aliasque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui diuinum cultum, & obſeruantiã regularem vbique vigere, & augeri, ac monaſteriorum religioſorum quorumlibet ſtatui, perſonarumque in illis ſtudio piæ vitæ vacantium commoditatibus conſuli intenſis deſiderijs affectamus, Cæſarem Patriarcham, ac canonicos congregationis huiuſmodi, illiuſque ſingulares perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequẽdum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, conceſsionumque Alexandri, & literarum Iulij prædeceſſorum, ac ſi de verbo ad verbũ præſentibus inſererentur, tenores, litiumq́, & cauſarum huiuſmodi ſtatum, ac Gerenzezi, quod etiam ad dictum monaſterium pertinet, & aliorum Caſtrorum, & bonorum, poſſeſsionem, iuriſdictionem, ædificiorum, & aliorum præfatæ menſæ concedendorum inuocationes, deſignationes, confines, qualitates, veroſque, necnon eorum, ac menſæ præfatæ ſecundum communem æſtimationem valores annuos præſentibus pro expreſsis habentes, cauſaſq́, ipſas in ſtatib. in quibus exiſtunt, ad nos aduocãtes & lites ipſas penitus extinguentes, & ſuper illis Raphaeli Epiſcopo, ac Cæſari Patriarchæ, necnon canonicis, & congregationi præfatis reſpectiuè perpetuum ſilentium imponentes, literasq́, præfatas, prout conceſsionem dicti monaſterij & bonorum eiſdem canonicis, ſeu congregationi factam, & exemptionem præfatam eis conceſſam concernunt duntaxat, confirmamus, approbamus, & innouamus, easq́, inuiolabiliter obſeruari debere decernimus, omneſq́, & ſingulos defectus ex defectu conſenſus

dicti Raphaelis Epiſcopi iuxta illarum tenorem præſtādi, qui poſtea forſan interuenerint, ſupplemus. Et nihilominus Caſtro de Lardirago, eiuſque Caſtri molendinis, aquis, aquæductibus, ſylvis, pratis, nemoribus, paſcuis, ac poſſeſſione Zoë, ac Peſcaroli, & omnibus alijs mobilibus, & immobilibus bonis eiuſdem Caſtri pro Abbatibus, ſeu Commendatarijs, vt præfertur, exceptis, omnia alia Caſtra, ac poſſeſſiones, & bona mobilia, & immobilia, tam ficta, quam feuda, ſiue liuella nuncupata, aut cenſus, temporalia, vel perpetua, cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Epiſcopum, & Cæſarem Patriarchā, vel eorum alterum auctis, ſeu reſtauratis, aut de nouo conſtructis, tam intra, quam extra dictum monaſterium, & illius clauſuram, & in ciuitate Papienſi, ac alijs quibuſcunque locis exiſtentibus, ac omnibus iuribus, pertinentijs, & actionibus, ad dictum monaſterium ſpectantibus, & pertinentibus, quæ omnia, & ſingula, ac alia aliàs eidem menſæ, vt præfertur, conceſſa, exceptis Caſtri Gerenzazi fructibus, redditibus, & prouentibus, & nonnullis alijs eiuſdem Caſtri Gerenzazi iuribus, Raphaeli Epiſcopo, & Cæſari Patriarchæ ad eorum vitam ſubiectis, modo, & forma reſeruari conceſſis, & quod Caſtrum Gerenzazi in certum euentum cum bonis ſuis, à dicta menſa dimembratum, & ſeparatum, & ad præfatum monaſterium in terminis, in quibus antea erat reuerſum eſſe, & ad illud ſpectare, & pertinere . . . . . conceſſum extitit, ſeptingentorum ducatorum auri ſimilium ſecundum communem æſtimationem valorem annuum, vt canonici, & congregatio præfati aſſerunt, in ſimul non excedunt, ab ipſo monaſterio dimembramus, & ſeparamus, ac menſæ præfatæ pro illius dote, ſiue fructibus, redditibus, & prouentibus, ita tamen, quod canonici, & congregatio huiuſmodi numerum canonicorum in dicto monaſterio vſque ad viginti quinque, qui in eo degant, & diuina celebrent, augere, & ad diuina celebranda cum alijs fratribus Eremitanis dicti Ordinis modo, & forma, quibus alias inter ſe conuenerunt, ſeu in poſterum conuenient, in omnibus, & per omnia conuenire teneantur, autoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuò concedimus, & aſſignamus. Non obſtantibus præmiſſis, ac cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac monaſterij & ordinis prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs, quoque indultis, & literis Apoſtolicis illis conceſſis, confirmatis, & innouatis, quibus, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales, id importantes, mētio, ſeu alia expreſſio habenda foret, & in illis caueretur expreſſe quod eis non niſi ſub certis inibi expreſſis modis, & formis, aut nullatenus derogari poſſit, illorū tenores, ac ſi de verbo ad verbū præſentibus infererentur, pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ abſolutionis, aduocationis, extinctionis, impoſitionis, confirmationis, approbationis, innouationis, decreti, ſuppletionis, dimembrationis, ſeparationis, conceſſionis, aſſignationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorū Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1517. pridie Calend. Martij, Pontificatus noſtri anno 5. ſignatū in angulo Didendes.

IGitur vigore prædictarum concordiæ, ac literarum Apoſtolicarum canonici Lateranenſes liberam, expeditam, & quietam poſſeſſionem omnium iurium, bonorum, caſtrorum, & feudorum, quæ tunc monaſterium habebat, exceptis caſtro Ardirago, & poſſeſſionibus Zoë, & Peſcaroli ex tunc obtinuerunt, & in præſentiarum obtinent, omnibus monaſterij feudatarijs, & vaſſallis, cenſuarijs, & liuellarijs monaſterij Præpoſitū & canonicos pro legitimis, & veris dominis agnoſcentibus, & in vigilia Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli annuum canonem in ſignum ſubiectionis publicè in Eccleſia Diui Petri in Cœlo aureo eiſdem Præpoſito, & canonicis ſoluentibus. Bona vero per Leonem X. Abbati cōmendatario reſeruata Pius V. Collegio Papiæ à ſe inſtituto applicauit, extincto titulo Abbatiali quæ dictum Collegium nunc poſſidet. V.

Eccleſia Diui Petri in Cœlo aureo plures alias Eccleſias tum in Epiſcopatu Papienſi, tum alibi conſtitutas ſibi ſubiectas habet. quæ vel per canonicos regulares, vel per clericos ſeculares per Præpoſitū, & canonicos præſentados reguntur, quęque annuum canonem eidem ſoluunt in ſignum ſubiectionis, quarum Catalogus ex Pōtificum, & Regum Longobardorum priuilegijs acceptus hic ſequitur videlicet:

Eccleſia S. Andreæ in Citadella Papiæ, parochialis, & monaſterio contigua, quæ regitur per vnum ex canonicis dicti monaſterij. Eccleſia Sanctorum Naboris & Fœlicis terræ Luzani, parochialis: regitur per vnum canonicum regularem. Eccleſia parochialis S. Germani terræ Pauoni, cum Eccleſijs S. Mariæ Grauiterræ, & S. Michaëlis ſibi vnitis; regitur quandoque per clericos ſeculares. Soluit monaſterio annuum canonem librarum trium ceræ albæ. Eccleſia parochialis terræ Vilantij cum ſibi ſubiectis, & vnitis Eccleſijs Hoſpitalis Galberæ, & S. Petri, & Pudētianæ Caſtri Gerenzagi, quæ ſunt de iure patronatus monaſterij S. Petri. Hæ omnes in Epiſcopatu Papienſi.

In Epiſcopatu Mediolanenſi Eccleſia S. Seuerini de Creſciano, Eccleſia S. Iulianæ de Carzana, Eccleſia S. Martini de Gerenzano.

In Epiſcopatu Nouocomenſi Eccleſia ſancti Auguſtini de Carauate, ſanctæ Mariæ de Plumaſco, ſiue de Saxo, ſancti Petri de Laueno, quæ ſoluit annuum canonem trium librarum ceræ albæ.

In Epiſcopatu Laudenſi Eccleſiæ S. Petri de Flombo, & S. Columbani.

In Epiſcopatu Placentino Eccleſiæ S. Martini de Rozone, S. Zenonis de Vicobono, & S. Stephani.

In Epiſcopatu Dertonenſi Eccleſiæ S. Petri parochialis de Alpeplana, quæ ſoluit annuum canonem vnius libræ piperis. Hoſpitale S. Bartholomæi de Lamas, cum Eccleſia S. Michaëlis de Inſula ſoluunt annuum canonem librarum duarum ſpecierum. Eccleſiæ S. Michaelis de Alpixelli, & S. Mariæ de Algrecia, quæ ſoluunt annuum canonem ſex vnciarum ſpecierum, & ſex vnciarum ceræ albæ.

In Epiſcopatibus Alexandrino, & Aſtenſi Eccleſiæ S. Philippi & Iacobi, S. Blaſij de Clauaſio, Sanctorum Petri & Philippi loci Vuigliæ, vulgo Gaij, quæ ſoluit annuum canonem librarum quinque monetæ Mediolanenſis, & libram vnā ceræ albæ.

In Epiſcopatibus Vercellenſi, & Caſalenſi Eccleſiæ S. Blaſij de Pauonino, S. Petri de Podenigo Caſtri Tridini, quæ ſoluit annuum canonem libræ vnius croci.

In Epiſcopatu Parmenſi Eccleſia S. Mariæ de Coorte.

In Epiſcopatu Florentino Eccleſia S. Petri in Cœlo aureo.

In Epiſcopatu Nouarienſi in Eccleſia parochiali S. Mariæ Vici Cameræ clericatus, qui ſoluit annuum canonem libræ vnius ceræ albæ.

Ex prædictis Eccleſijs, quæ per noſtros reguntur, vel canonem ſoluunt, nunc etiam Eccleſiam, & monaſterium D. Petri, tanquam ſuperiorem agnoſcunt: aliæ vel ex conſuetudine, vel ob non ſolutionem, vel alio titulo libertatē, vt arbitror, ſibi ipſis præſcripſerunt.

Præter quas Clemens VII. anno 1524. ſexto Idus Aprilis dicto monaſterio addidit Prioratum S. Mariæ loci Carbonariæ, qui erat membrum antiquæ congregationis Mortarienſis.

VI. COenobium Diui Petri maximis & ampliſſimis priuilegijs per Romanos Pōtifices, Imperatores, & Reges Longobardorum fuit munitum, & decoratum, de quibus libro 1. in fine, vbi multa exemplauimus. Cæterum in Eccleſia D. Petri conditur ingentiſſimus theſaurus Sacrarum Reliquiarum, ac in primis reuerendiſſimum corpus Beatiſſimi Patris noſtri Auguſtini, omni theſauro longè pretioſius, quod per Regē Luitprandum magno auri pondere ab infidelibus redemptum, & ex inſula Sardiniæ Papiam anno Domini 723 ſecundum magis communem ſententiam translatum, in dicta Eccleſia in loco precipuo, & conſpicuo fuit repoſitum. Verum ob timorem inimicorum, qui frequenter Inſubriam deuaſtabant, ne raperetur, & ad externas prouincias portaretur, per beatos Florentium, & Baſilium canonicos regulares, & Sacrarum Reliquiarum cuſtodes, in oratorio, ſiue ſacello, quod eſt inter Eccleſiam, & monaſterium ſubtus altare conditum, eodem oratorio validiſſimis cratibus ferreis, portis item ferreis, & repagulis munito, quæ nunc etiam extant, & viſuntur: quo in loco per annos circiter quadraginta Sacra pignora quieuerunt. Verum ob inſigne miraculum patratum concurrente nimia multitudine populorum, ob loci anguſtiam iterum loco motum, & in ampliorem, & commodiorem delatum, tandemque ob metū, ne à Gallis, aut alijs furto, aut vi raptum extra Italiam portaretur, ſub terra tumulis altè defoſſis, cum Reliquijs S. Boëtij Seuerini in eadem Eccleſia quieſcentibus abſconditum, ante ſacellum beatorum Baſilij, & Florentij, quod nunc S. Apiani dicitur, ſub cella Abbatis, & ſub lapide ſignato. quam ob cauſam Galli Papiam ad Beatiſſimi Patris Reliquias venerandas accedentes, ante omnia inquirere ſolent, vbi ſit cella Abbatis, & lapis ſignatus, quod ex antiqua traditione apud illos peruulgatum ſit, ſub eadem cella corpus S. Auguſtini repoſitum eſſe. quod quonam tempore acciderit, non vna eſt ſcribentium ſententia. Sed ſi vera ſunt, quæ Gulielmus Malbesburienſis, in lib. de Regibus Anglorum, & ex illo Baronius tomo ſecundo ſub anno 1027. & alij comminiſcuntur de brachio S. Auguſtini ab Egelnoto Cantuariæ Archiepiſcopo Papiæ empto, & Conuentriam delato, neceſſe erit affirmare, non tempore Caroli magni occultatum, vt nonnulli autumant, ſed longè poſtea, nempe circa annum 1100. quandoquidem ab illo tempore, ac deinceps in monaſterij monimentis, quæ apud nos manent, nihil amplius de hoc ſcriptum inuenitur. Sed neque autor Chronicæ Brixienſis, quem recentiores ſequuntur, de hoc decernit: ſed ſolum inquit, illud ex arca leuatum ſub terra fuiſſe abſconditum, ob timorem Gallorum, qui non ſemel, nec ſolis temporibus Caroli magni in Italiam irruperunt.

Præter Reliquias verò B. Patris Auguſtini condita ſunt in eadem Eccleſia ſex corpora Sanctorum, quæ cum eiſdem Reliquijs ex inſula Sardiniæ Papiam fuerant translata, ſcilicet Beatorum Apiani Epiſcopi, Luxorij, Ciſellij, Camerini martyrum, quæ in latere dextro Eccleſiæ in ſacello, & altari ſancto Apiano dicato ſunt poſita. teſtatur tabula marmorea in eodem altari anno Domini 1583. repoſita. cum alia tabula plumbea vetuſta, in antiqua ara cum dictis Reliquijs inuenta cum huiuſmodi inſcriptione, videlicet; *Anno Domini MCIII. indictione 10. Calendis Maij recondita ſunt in hoc loco oſſa B. Apiani Epiſcopi, & Confeſſoris, & Beatorum Martyrum Luxorij, Ciſellij, & Camerini, translata olim per Luitprandum Longobardorum Regem à partibus Sardiniæ, & allata in hoc monaſterium, quod vocatur Cœlum aureum. D. Marcus Dei Leuita ſcripſit hoc Epitaphium. Allos Albertus.*

Beatorum item Martyrum Marci, & Robuſtiani, quæ in altari poſito in latere ſiniſtro Chori prope turrim campanariam eiſdem Martyribus dicato conduntur, quæ de anno 1568. ex vetuſto altari in aliud recens conditum ſunt translata. ac tandem corpus Beati Seuerini Boëtij Romę Senatoris, & martyris, de quo libro primo dictum fuit.

VII. PRæter Reliquias Sanctorum quieſcit in eadem Eccleſia corpus piiſſimi Regis Luithprandi illius reſtitutoris, & monaſterij primi fundatoris, cuius erat ſepulchrum marmoreũ, quatuor columnis ſubnixum in latere ſiniſtro Eccleſiæ in pila ſiue paraſtata, quæ arcum maiorem prope chorum ſuſtinet, cum Epitaphio inſcripto, quod ſepulchro ante aliquot annos euerſo, & cineribus Luitprandi ex Sacri Tridentini Concilij decretis ſub terra defoſſis, quia perierat, ne perpetuò periret hoc loco reſtituendum curaui, ſic:

Flauius hoc tumulo Luitprandus conditur, olim
Longobardorum Rex inclitus, acer in armis,
Et bello victor, Sutriumq́, Bononia firmant
Hoc, & Ariminum, necnon inuicta Spoleti
Mœnia, namque ſibi hac ſubiecit fortior armis.
Roma ſuas vires iam pridem milite multo
Obſeſſa expanit, deinceps tremuere feroces
Vſque Saraceni, quos diſpulit impiger ipſos,
Cum premerent Gallos, Carolo poſcente iuuari.
Vngarus à ſolo hoc adiutus, Francus, & omnes
Vicini grata degebant pace per omnes.
Rege ſub hoc fulſit, quod mirũ eſt ſancta, frequensq́,
Religio, vt recolunt Alpes, Eccleſia quarum
Hunc habuit vincente ipſo, & prægrandia templa,
Quæ viuens ſtruxit, quibus & famoſus in Orbe
Semper, & æternus luſtrabit ſecula cuncta,
Præcipuè Petro cœleſti hac ſede locata
Clauigero, ſtatuit cœlo quam prouidus aurea.
Auguſtinus vbi huc aliunde abductus eodem
Ab Rege, & cuius doctrina Eccleſia fulget.

Porrò in eadem paraſtata, ſiue pila, cui dictum ſepulchrum nitebatur, eſt aliud Epitaphium antiquiſſimum, quod ſupra libro primo memorauimus in proxime narrata canonicorum eiectione abraſum, ſed Regij Senatus mandato ſic, vt prius fuerat, ad vnguem reſtitutum.

LVITPRANDVS LONGOBARDORVM REX INCLITVS OB DIVI AVGVSTINI TRANSLATVM CORPVS TEMPLVM HOC SIMVL, ET ABBATIALE COENOBIVM CANONICIS REGVLARIBVS CVM DOTE INSTAVRAVIT. ANNO SAL. 723.

Ferunt in eiuſdem Eccleſiæ veſtibulo tumulatam præclariſſimam matronam, & vatem, Boëtij Seuerini coniugem, Elpim nomine, Meſſana Siciliæ vrbe genitam, & Fauſtinæ Tertulli Romani Patricij, Sanctique Placidi matris ſororem, quæ ob mariti amorem à Theodorico apud Ticinum relegati, patria relicta Papiam pergens, ibi defuncta eſt. cuius ſepulchro ſequens Epitaphiũ fuerat inſculptum:

Elpis dicta fui Siculæ regionis alumna,
Quam procul à Patria coniugis egit amor.
Quo ſine mœſta dies, nox anxia, flebilis hora,
Cumq́, viro ſolum ſpiritus vnus erat.
Lux mea non clauſa eſt, tali remanente marito:
Maiorisq́, animæ parte ſuperſtes ero.
Porticibusq́, ſacris iam nunc peregrina quieſco,
Iudicis æterni teſtificata thronum.
Nene manus violet buſtum, ne forte iugalis
Hæc iterum cupiat iungere membra cinis.

HAbeo autores, qui ſcribant ex R. S. Petri in Cœlo aureo canonicis ante prædictam reformationem prodijſſe Anſelmum, & Gualam de Bicherijs S. R. E. presbyteros Cardinales, quod & Onuphrius, & Ciaconius in Vitis Pontificum confirmant, Gulielmum quoque Burdegalenſium Archipræſulem, Landulphum Epiſcopum Aſtenſem, Obertum, Bernardum, Laphrancum, Alphanum Papienſes, Octauianum Sauonenſem, & Modeſtum Abbatem montis Sion, vbi monaſterium Abbatiale canonicorum antiquitus fuiſſe monſtrauimus lib. 2. cap. 41. At poſt reformationem ex eodem Collegio accepimus R. Patrem D. Ambroſium ex Comitibus Albonenſis, qui ſcripſit librum introductorium in Chaldaicam, Syriacam, atque Armenicam, & decem alias linguas, characterum differentium Alphabeta circiter quadraginta, & eorundem inuicem conformationem, cui paucos ſimiles tot linguarum eruditione inſtructos Orbis nouit, quique primus in Gymnaſio Bononienſi mandato Leonis X. linguarum Syriacæ, Chaldaicæque, ſcholam aperuit teſte Genebrardo in Chronologia ſub anno 1515 Ex eodem quoque habuimus Marcum Coriarium in omni genere diſciplinarum doctiſſimum, qui multa edidit in Catalogo Scriptorum noſtræ congregationis cenſenda, Ioannem Papienſem monaſterij Præpoſitum, qui ipſius monaſterij Chronicam magno labore collegit, cui multum debemus, Archangelum Pelliſſonum, & Theodoſium ex Comitibus de Roncſcalla loci Præpoſitos, & totius congregationis Rectores Generales, quorum poſterior ipſum monaſterium in fabricis multum locupletauit. VIII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPVT TRIGESIMVM SEPTIMVM.

De ſeptem monaſterijs ſanctorũ Sebaſtiani Bugellæ, Ioannis Baptiſtæ Anconæ, Modeſti Beneuenti, Petri Aretini, Matthæi Dertonæ, Trinitatis Mutinæ, Caterui Tolentini, partim nuper fundatis, partim noſtræ congregationi vnitis.

I. ANno 1503. congregatum fuit Capitulum Generale Placentiæ, in quo quidem electi fuerunt Rector Generalis R. P. D. Gabriel Vicentinus, & Viſitatores D. Angelus Placentinus, D. Alexius Vercellenſis, D. Iacobus Cremonenſis, & D. Ioannes Maria Nouarienſis. Hoc autem anno Alexander VI. cum ſediſſet in Pontificatu annos vndecim, dies octo, defunctus eſt die 18. Auguſti, vacauitq; Sedes diebus 31. poſtea die 22. Sept. Cardinales elegerunt in Pontificem Franciſcum Picolomineũ Senenſem, qui Pius III. fuit appellatus: qui ſedit in Pontificatu viginti ſex diebus, & fatis conceſſit, in cuius locum die prima Nouemb. electus fuit Iulianus de Ruuere Sixti IV. nepos, & Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis, & Iulius II. nũcupatus.

Anno 1504. Capitulum Generale Placentiæ Rector Generalis R. P. D. Albertus Veronenſis. Viſitatores D. Andreas Mediolanenſis, D. Marcus Venetus, D. Fœlix Cremonenſis, & D. Ioannes Maria Nouarienſis. Hoc anno fundatum eſt monaſterium S. Sebaſtiani oppidi Bugellæ, in Epiſcopatu Vercellenſi, per Illuſtriſſimum D. Stephanum de Ferrerijs S. R. E. Cardinalem, & Epiſcopum Vercellenſem, filium Domini Sebaſtiani de Ferrerijs nobilis Vercellenſis, equitis, & Chriſtianiſſimi Regis Galliarum in Ducatu Mediolanenſi conſiliarij, quod de proprijs bonis à fundamentis excitauit, & dotauit, ad conſtituendum in illo collegium canonicorum noſtræ cõgregationis: cui autoritate ordinaria vniuit Prioratum SS. Thomæ, & Bernardi de Campilia Vallis Adurni ſuæ Diœc. Et quia de validitate erectionis, inſtitutionis, & vnionis prædictarum à nonnullis hæſitabatur, Illuſtris, & ſtrenuus eques D. Sebaſtianus memoratus omnium prædictorum confirmationem à Sede Apoſtolica impetrauit, acceptis bullis hoc eodem anno Nonis Aprilis emanatis, quarum vigore conuentus canonicorum ſub regimine Præpoſiti in dicto monaſterio fuit inſtitutus: cui deinceps alia quædam beneficia regularia fuerunt attributa. Nam Leo X. eidem vniuit Prioratum S. Fidis, ordinis S. Benedicti, in Epiſcopatu Vercellenſi, quod pendebat à monaſterio S. Stephani Hipporegienſis, datis literis vnionis 13. Kalend. Iulij anni 1515. Deinde anno ſequenti 1516. vndecimo Kalend. Ianuarij eidem monaſterio vniuit alium Prioratum ſancti Stephani, de Cella nuncupatum, in diœceſi Hipporegienſi, per reſignationem Andreæ de Ferrerijs Præpoſiti Vercellenſis, & fratris prædicti Cardinalis fundatoris. Rurſus anno 1518. 9 Kalend. Nouembr. eidem vniuit Eccleſiam de Cella nuncupatam, loci Viueroni, Vercellenſis diœceſ. ad effectum erigendi apud illam vnam domum, & aliquot canonicos in eadem conſtituendi. tandemque Pius V. anno 1566. 3. Kalend. Decembr. eidem adiunxit Eccleſiam parochialem ſancti Martini loci Conſtantianæ, Vercellenſis Diœceſ. Quarum omnium vnionum, & donationum ſunt exempla, ſiue inſtrumenta authentica Romæ in monaſterio Pacis.

58 Monaſt.

Hoc monaſterium domus nouitorum eſſe cõſueuerat, ex qua viri non pauci tum religione, tũ eruditione præclari exierunt. Habuit virum præ cæteris inſignem, & diſciplinæ regularis inſtauratorem zelantiſſimum, D. Gratianum Bugellen. qui non ſemel, nec ſegniter generalem noſtræ congregationis præfecturam adminiſtrauit.

II. HOc eodem anno 1504. rogantibus Ciuibus Anconitanis, Reuerendiſſ. P. D. Io. Archiepiſcopus Raguſinus, qui monaſterium ordinis S. Benedicti propè muros Anconæ, S. Io. Baptiſtæ vulgò de Panoclaria, ſed à multis annis monachis omnino deſtitutum, in commendam tenebat, ſpontè, ac liberè in manibus Pontificis reſignauit, ad fauorem noſtræ congreg. & ad effectum, vt in eo conuentus canonicorum regul. Later. erigeretur, dictam reſignationem, vnionem, & erectionem eodem Pontifice probante per ſuas literas datas 3. Nonas Decemb. Pontificatus ſui anno 2. Quod monaſteriũ cum ab ipſis canonicis regul. ferè ab imis fundamentis totum fuiſſet renouatum, ſub Paulo III. in Vrbis munitione funditus eſt euerſum: vnde canonici intra priuatas domos in ciuitate conſtitutas ſeſe recipere, & per aliquot annos cum magnis incommodis ſubſiſtere coacti ſunt vſque ad annum 1546. quo Venerabilis ſacerdos Iacobus de Bonarellis nobilis Anconitanus Eccleſiam parochialem S. Claudij, quam in titulum tenebat, ad effectum transferendi ad illam monaſterium memoratum S. Io. Baptiſtæ, & conſtituendi in eadem conuentum canonicorum, reſignauit, reſignationem, & vnionem probante ipſo Pontifice Paulo III. apud S. Marcum pridie Idus Maij anno 1546. quæ

59 Monaſt.

Eccle-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Eccleſia nunc S. Ioan. Baptiſtæ dicitur, iuxta quã erectum eſt monaſterium Abbatiale, S. Ioannis de Capite montis nuncupatum.

III. DIcto anno 1504. Iulius II. monaſterium S. Matthæi Dertonæ, membrum antiquæ cõgregationis Mortarienſis noſtræ Lateranenſi familiæ adiunxit, ſiue potius reſtituit: nam cum in generali vnione monaſterij S. Crucis Mortariẽſis, & omnium illius membrorum anno Domini 1448. facta per Nicolaum V. illud etiam comprehenſum fuiſſet, vt quo primum tempore vacare contigiſſet, in illo per Præpoſitum Mortarienſem, vel per ſuperiores noſtræ congregationis, Prior & conuentus noſtrorum canonicorum inſtitueretur, nihilominus cum vacaret, quidam Clericus Mediolanenſis, nomine Domicellus Gluſianis, illud per ſubreptionem à Sede Apoſtolica impetrauerat, vnde inter illum, & D. Philippum Nouarienſem noſtræ congreg. canonicũ à Præpoſito Mortarienſi canonicè inſtitutum lis eſt exorta, & cauſa ad Pontificem delata: qui Prioratum, vtpotè membrum S. Crucis Mortarienſis, cuiuſque prouiſio, inſtitutio, & omnimoda diſpoſitio, dum vacaret, ad Præpoſitum Mortarienſem tam de iure, quam de antiqua, & approbata conſuetudine ſpectabat, eidem monaſterio, & congregationi perpetuò annexuit, incorporauit, & vniuit, editis nouis literis Apoſtolicis 15. Kal. Martij hoc anno 1564. de hoc monaſterio dictũ eſt lib. 2. in congregat. Mortarienſi: nã in eo fuit celebratum vltimum Generale Capitulum dictæ congregat. an. 1448.

60 Monaſt.

IV. ANno 1505. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Mediolanenſis ex nobili familia de Boſſis. Viſitatores D. Valerius Vicentinus, D. Iſaias Eſtenſis, D. Matthæus Vercellenſis, & D. Fulgentius Regiẽſis. Hoc autem anno idem Iulius II. donauit noſtræ congregationi Abbatiam S. Modeſti in Ciuitate Beneuentana, quæ fuerat olim monaſterium S. Benedicti, plures habens Eccleſias parochiales ſibi ſubiectas, quarum collatio ad monaſterij Abbatem ſpectabat, & in quarum Parochos, & Parochianos iuriſdictionem ordinariam exercebat: ſed conditione temporum per multos annos conuentu monachorum penitus deſtitutum, & ſecularibus commendatum, conſequenterq; bona monaſterij diſtracta, & iura multipliciter imminuta. Datæ ſunt literæ vnionis apud S. Petrum 3. Kal. Maij, põtificatus Iulij II. an. 2. Porrò inter Eccleſias monaſterio ſubiectas erat parochialis S. Io. de Vlmo, qua vacante cum ſuper iure conferendi inter Archiepiſcopum Beneuentanum, & monaſterij Abbatem lis oriretur, Archiepiſcopo contra iura monaſterij eam conferre volente, memoratus Pontifex an. 1512. monaſterio illam incorporauit, & perpetuò vniuit ea conditione, vt liceret Abbati ſacerdotem regularem, ſiue ſecularem, ad nutum amouibilem, ad eius regimen conſtituere: literæ tamen non ſub eodem Pontifice, ſed ſub illius ſucceſſore Leone X. anno 1. ſui pontificatus, videlicet 14. Kalend. Aprilis anni 1513. fuerunt expeditæ.

61 Monaſt.

Prædictum monaſterium multis, iiſque ampliſſimis priuilegijs per ſummos Pontifices, Imperatores, Reges vtriuſque Siciliæ, necnon etiam Epiſcopos Beneuentanos fuit decoratum, & inſignitum, quorum ſequentia ſunt memoratu digna, videlicet. Primum, Azonis Archiepiſcopi Beneuentani, & Sipontini, per quòd de conſenſu ſuorum canonicorum multas Eccleſias memorato monaſterio S. Modeſti largitur, quæ in priuilegio proprijs vocabulis explicantur, quas omnes cum ſuis facultatibus ſub poteſtate, & regimine monaſterij liberas conſtituit ab omni iuriſdictione, & dominatione Archiepiſcoporum, & presbyterorum Eccleſiæ Beneuentanæ, & notanda ſunt verba, ſic enim habet: *Sancimus amodo, & perpetuis deinceps temporibus, vt ſine omni conditione Pontificalis dominationis perſiſtant, nulloque vnquam tempore quilibet noſtrum ſucceſſorum Præſulũ, ſeu presbyterorum, vel cuiuſcunque gradus clericorum in eis dominandi licentiam habeat, vel cenſum aliquem aut redditum exigat, nulli quoque plebi, nulli que alteri Eccleſiæ, niſi monaſterio eis Prælato, eiuſque Rectoribus cum integris ſuis rebus ſubditas eſſe volumus, &c. Quã noſtræ conceſſionis, ac libertatis immunitatem per nullum ex noſtris remoueri ſucceſſoribus, per Deum omnipotentem vnum, & trinum, eiuſque ſanctos adiuramus, pariterque autoritate Saluatoris, qui nobis dixit, quæcunque ligaueritis ſuper terram, ligata erunt & in cælis, &c.* Excommunicantur contrarium facientes. Authenticum huius priuilegij habetur in dicto monaſterio, cum alio priuilegio Pandolphi, & Landolphi Longobardorum gentis Principum.

Secundum, eſt Cœleſtini III. datũ anno 1195. quod incipit: *In eminenti*. in quo affirmat, monaſterium ad ius, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere. concedit Abbati facultatem vocandi, quem voluerit Epiſcopum ad conſecrandum Eccleſias monaſterio ſubiectas, & ordinandum clericos, prohibet cuicunque Miſſas ſolemnes in illis, niſi inuitato ab Abbate, celebrare. itẽ cuicunque perſonæ Eccleſiaſticæ, vel ſeculari in pręfato monaſterio conditionem quamlibet, vel nouam conſuetudinem introducere. item prohibet Archiepiſcopis, vel Epiſcopis Eccleſias monaſterio ſubiectas, & ſacerdotes, vel clericos earum interdicere, aut parochianos excommunicare. Confirmat priuilegia, iura, conſuetudineſque monaſterij. Concedit Abbatibus vſum mitræ, & baculi, &c.

Tertium, eſt declaratio quędam facta per Auguſtinum Spinulam S. R. E. Cardinalem anno 1532. Pontificatus Clementis VII. anno 9. quod monaſterium S. Modeſti non poſſe cogi ad

ſoluen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſoluendum decimas pro beneficijs monaſterio vnitis, quæ ſunt in dominio Regio Neapolis, quando imponuntur decimæ in Regno Neapolitano.

V. EOdem anno 1505. Ciues Aretini in Tuſcia ob ſingularem affectum deuotionis, quem gerebant ad canonicos noſtræ congregationis, propter illorum vitam exemplarem, & laudabilem cupientes in eorum ciuitate collegium noſtri ordinis ædificari, ſupplicauerunt Pontifici, vt Prioratum S. Petri de Soporio loci Caſæ nouæ nuncupati, & Diœc. Aretinæ, cum annexa Eccleſia S. Hyppoliti, & Caſſiani de Laterina, dictæ Diœc. ab Abbatia de Agnano pendentem noſtrę congregationi vniret, donec monaſterium in dicta ciuitate conſtrueretur, quo extructo dictus Prioratus eidem cenſeretur vnitus. quod obtinuerant acceptis literis vnionis eodem an. 1505. 7. Idus Februarij.

Anno 1506. Generale Capitulum Cremonæ. Rector Generalis R.P.D. Valerius Vicentinus. Viſitatores D. Auguſtinus Papienſis, D. Philippus Vercellenſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Martinus Bergomenſi. Anno 1507. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Angelus Placentinus. Viſitatores D. Gabriel Vicentinus, D. Hieronymus Venetus, D. Conſtantinus Mediolanenſis, & D. Alexius Vercellenſis.

VI. HOc anno ad contemplationem Ciuitatis Tolentinatis in Piceno Pontifex conceſſit noſtræ congregationi Præpoſituram inſignem S. Caterui dictæ Ciuitatis, Reliquijs Beatorum Caterui Martyris, Septimiæ illius coniugis, & Baſſi Martyris eiuſdem Caterui diſcipuli decoratam, quam ante annos quadringentos tenebant monachi ordinis S. Benedicti videturque fuiſſe mẽbrum Abbatiæ S. Saluatoris in Epiſcopatu Reatino, quantum cõijcio ex quodam inſtrumento conceſſionis 600. Prouinarum (menſuræ agrorũ genus id eſt) terræ in Eſino Epiſcopatu factæ per Abbatẽ, & monachos S. Saluator. dictæ Præpoſituræ S. Caterui anno 1062. rogato per Bononium publicum notarium ſed quæ conditione, & viciſſitudine temporum clericis ſecularibus fuerat commendata, manentibus nihilominus in ea monachis nonnullis ad ſacra facienda, pro quorum victu pauca bona immobilia, redditum annuum ducatorum quindecim per ſingulos monachos præbentia, fuerant aſſignata: nam reliqua ad victum neceſſaria pauperes monachi vel ex nonnullis capellis in eadem Præpoſitura per quoſdam laicos inſtitutis, vel ex bonis patrimonialibus, vel ex alijs modis ſibi quæritare cogebitur. Obtinebat eo tẽpore commendã Ioannes Baptiſta clericus ex familia nobili de Rutilonib, dictæ Ciuitatis. Hic ciuibus rogantib. Præpoſituram liberè in manibus Põtificis reſignauit, vt in ea collegium noſtræ congregationis erigeretur, cuius votis & Ciuium, ac etiam Rectoris Generalis Pontifex annuens, canonicis Lateranenſibus reformandam, & perpetuo habendam conceſſit, & illorum congregationi vniuit cum omnibus illius bonis, & iuribus, eodem anno 1507. Idib. Octob. facta monachis facultate manendi extra clauſtrum in locis decentibus, & ſub regulari habitu, & pro illorum victu legata, capellanias, & alia beneficia vel bona patrimonialia obtinendi, reſeruatis eiſdem, bonis pro illorum mẽſa prius aſſignatis vita durante. quæ omnia ex literis Apoſtolicis patent. Et ita extincto in memorata Præpoſitura ordine monaſtico collegium canonicorum ſub regimine Præpoſiti cum communi ciuium lætitia fuit inſtitutum; qui pro Eccleſiæ, & fabricarum monaſterij refectione, quæ omnes labebantur, duo millia florenorum auri ſpoponderunt, quibus adiutoribus Eccleſia S. Caterui in nobiliorem formam renouata fuit, & monaſterium aliqualiter inſtauratum.

HÆc vero Prępoſitura curam animarum amplisſimam adiunctam habet, quæ duas fere ex tribus partibus Parochianorum Ciuitatis cõprehendit, nec non etiam aliam Eccleſiam S. Luciæ nuncupatam in eadem Ciuitate. VII. Pertinent etiam in eandem Præpoſituram ſexcentæ pluuinæ terræ memoratæ in Epiſcopatu Eſino, quas ciues quidam Eſini à monaſterio in Emphyteoſim acceperant ſuper lis grauiſſima inter Præpoſitum & canonicos S. Caterui ex vna, & Communitatem Eſinam, quæ illas ſibi vendicauerat, ex altera ſub anni 525. fuit excitata, quæ poſt varios amphractos, & poſt tres ſententias conformes in Rota Romana ad fauorem canonicorum latas anno 1600. ſic eſt compoſita, vt Eſini nouas inueſtituras à Præpoſito, & canonicis S Caterui peterent, ſingulis 29. annis innouandas, & annuum Canonem certæ quantitatis frumenti ſoluerent, cum alijs clauſulis conditionibus, & pactis, quæ inſtrumento tractationis codẽ anno Romæ vigeſima ſeptima Auguſti rogato per ..... videri poſſunt.

In Eccleſia S. Caterui tria Sanctorum corpora honorificè tumulantur. primum S. Caterui Martyris Patricij Romani, de genere Præfectorum, ſecundum S Septimiæ illius coniugis, quæ Virgo manſit. tertium S. Baſſi Martyris, qui cum eſſet cœcus à Natiuitate per Beatum Cateruum ex peregrinatione Ieroſolymitana redeuntem, & per Daunos iter facientem dupliciter illuminatus, pro fide Chriſti martyrium conſummauit. hæc tria corpora condita ſunt in arca marmorea, qua anno 1455. reſerata, caput Beati Caterui extractum, in theca argentea fuit repoſitum, vt diebus feſtis ſolemnioribus exponeretur.

HOc eodem anno 1506. curante Alphonſo primo Ferrariæ Duce cõceſſus fuit congregationi Lateranen. Prioratus antiquus canonico- VIII

rum

64 Monaſt.

rum regularium S. Trinitatis, in Suburbijs Mutinæ teſtantibus literis Apoſtolicis datis ſexto calend. Ianuarij Pontificatus Iulij II. anno quarto. De quo monaſterio Reuerendiſſimus Dom. Gaſpar Silingardus Mutinenſis Epiſcopus in Hiſtoria Eccleſiæ Mutinenſis, in Vita Alberti de Buſchetis Mutinenſis Epiſcopi, ſic teſtatur. *Anno 1260. Ædem ſacratiſſimæ Trinitatis è vico Saliceti amotam, in vicum Alberetti tranſtulit, erectamque canonicis regularibus ſub inſtitutis S. Auguſtini degentibus aſſignauit:* Hæc ille, qui cũ dicat, dictam Eccleſiam ab illius erectione canonicis Auguſtinianis aſſignatam, & nihilominus in Bullis vnionis dicti monaſterij cum congregatione Lateranenſi illud monaſterium antea canonicorum ordinis D. Marci nuncupetur, alterum è duobus aſſerendum, aut Hiſtoricum ordinem canonicorum regularium Auguſtinianorum cum ordine D. Marci confudiſſe: aut dictum monaſterium progreſſu temporis ad manus canonicorum D. Marci deueniſſe, vt vt fuerit, illud tẽpore vnionis, & longè antea canonicis deſtitutum, clericis ſecularibus fuerat commendatum, quod in commendam habebat clericus quidam Caſalenſis nomine Andreas de Papalardis, qui ad fauorem canonicorum regularium Lateranenſium illud reſignauit, reſeruata ſibi penſione annua florenorum auri 450. quæ ſuper bonis S. Ioannis in monte Bononiæ, & S. Auguſtini Placentiæ fuit aſſignata in quo monaſterio ſequenti anno, qui fuit 1507. canonicorum noſtræ congregationis conuentus fuit conſtitutus, ſiue reſtitutus. qui ad annum vſque 1530. in eo durauit, illo autem anno prætextu muniendæ ciuitatis monaſterium cum Eccleſia, & omnibus illius fabricis in eodem loco exiſtentibus fuit euerſum, & canonici ad ciuitatem migrare coacti; quos egregius, & nobilis D. Ioannes Franciſcus de Molzis intra domeſticos lares per aliquod temporis ſpatium receptos multis beneficijs, vna cum religioſiſſima fœmina Domina Catharina illius coniuge cumulauit. Quo anno Eccleſiam Parochialem B. Mariæ de Aſſeribus intra ciuitatem, ad conſtruendum prope illam monaſterium ſub inuocatione Sanctiſſimæ Trinitatis obtinuerunt, dictam Eccleſiam reſignante Venerab. Sacerdote Domino Thoma de Zuffis Rectore, & reſignationem probante Clemente VII. 8. Idus Martij eiuſdem anni 1530. Pontificatus ſui anno 6. propeque monaſterium ampliſſimum à fundamentis erexerunt, licet temporum difficultatibus nondum cunctis ex partibus abſolutum. Cuius primus fundator fuit R. P. D. Illuminatus de Volpinis Mutinenſis loci Prior, qui etiam fuit Viſitator noſtræ congregationis, qui primum lapidem poſuit anno MDXXXXV. adiuuantibus cæteris monaſterijs, vt tunc in vſu apud noſtros poſitum fuerat. hic fuit optimus Prælatus, de dicto monaſterio, & de tota congregatione ob vitæ inculpatiſſimæ integritatem, & ſingularem in rebus gerendis prudentiam, & dexteritatem optimè meritus. Eccleſiam fundauit, & abſoluit R. P. D. Angelus de Banderis Mutinenſis, monaſterij Abbas (nam per Pium V. anno 1566. Abbatiali dignitate fuit decoratum) vir religioſiſſimus, & verè ſimplex, humilitatis, & paupertatis Apoſtolicæ ſingularis amator, cuius vtinam plures ſimiles in diebus noſtris videremus.

CAPVT TRIGESIMVM OCTAVVM.

De fundatione Præpoſituræ S. Vbaldi propè Ciuitatem Eugubinam.

ANno 1508. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Gabriel Vicentinus. Viſitatores D. Germanus Vercellenſis, D. Andreas Mediolanen. D. Ioan. Maria Nouarien. & D. Marcus Venetus. Anno 1509. Capitulum Generale Bononiæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Boſſius Mediolanenſis. Viſitatores D. Gabriel Placentinus, D. Ioannes Iacobus Cremonenſis, D. Matthæus Vercellenſis, & D. Fulgentius Regienſis. Anno 1510. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Valerius Vicentinus. Viſitatores D. Franciſcus Placentinus, D. Auguſtinus Papienſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Gaſpar Vercellenſis. Anno 1511. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Angelus Placentinus, Viſitatores D. Io. Ant. Placentinus, D. Donatus Mediolanen. D. Germanus Vercellenſis, & D. Ioannes Maria Nouarienſis. Hic annus memoria dignus extitit ob fundationem Præpoſituræ, ac monaſterij in honorem S. Vbaldi Epiſcopi Eugubini, & canonici regularis, in cliuo mõtis eidem Ciuitati Eugubinæ imminentis, in quo loco iam ab annis quadringentis, & amplius, ſacratiſſima illius pignora miraculis coruſcant. Huius autem collegij fundationem, & inſtitutionem explicaturi, paulò altius ob ſancti viri reuerentiam, & honorem, ipſam narrationem exordiemur. Nam cum Beatiſſimus Præſul Vbaldus Eugubinus Epiſcopus ex canonico regulari, & Priore Cathedralis Eugubinæ SS. Mariani, & Iacobi, poſt acceptas in Portuenſi apud Rauennam cœnobio conſtitutiones per Paſchalem II. probatas, & per ven. Petrum de Honeſtis compilatas, poſt reformatum, & inſtauratum in eadem Eccleſia Eugubinæ canonicorum I.

65 Monaſt.

inſtitutum propè collapſum, necnon prædictas conſtitutiones inter canonicos vſui demandatas, ad Pontificalis dignitatis gratiam euectus, poſt huius vitæ ſanctiſſimum decurſum, & multa miracula patrata, de terreni corporis ergaſtulo ad cœleſtis regni gloriam commigraſſet, ſacris reliquijs per Epiſcopos Callienſem, & Peruſinum, qui ad illius funus curandum accurrerant, ritu ſolemni Eccleſiæ in Arca ſanctorum Mariani, & Iacobi tumulatis, ipſoque per Cœleſtinum Tertium curante R. P. Bentiuolio Eugubino Epiſcopo anno 1192. inter Sanctos relato, idem Epiſcopus illius corpus, quod per annos triginta quatuor in dicto Sanctorum Mariani, & Iacobi ſepulchro iacuerat, anno 1194. integrum, illæſum, & palbabile repertum, in montem, ad cuius radices ipſa ciuitas paulatim conſurgit, in oratorio illius nomini erecto transferendum curauit: ad quem locum ob innumera beneficia, & miracula, quæ Deus ad famuli ſui preces ad ſalutem gentium aſſiduè operatur, confluunt cateruatim populi innumeri non ſolum ex propinquis ciuitatibus, verum etiam ex alijs remotiſſimis Italiæ prouincijs, & externis etiam regionibus vndequaque. Huius ſancti viri geſta quamplures auctores literis mandauerunt, quorum tamen præcipui fuerunt B. Thebaldus ipſius Vbaldi Sinchronos, conterraneus, & in Epiſcopatu primus ſucceſſor in vita ipſius ſancti Vbaldi, quam ad Fridericum I. Imperatorem deſtinauit, necnon Ven. Pr. D. Iordanus Canonicæ Caſtellanæ tunc regularis, Prior, ex quibus D. Auguſtinus Ticinenſis, & D. Stephanus Cremonenſis, tandemq; D. Carolus Vicentinus nunc loci Præpoſitus acceperunt.

II. His itaque de Beato Vbaldo præmiſſis, quod ad Eccleſiam, & monaſterium nunc attinet, ipſa Beati Vbaldi Eccleſia ex tempore translationis ſacrarum reliquiarum vſque ad annum 1512. neque collegialis, neque parochialis fuerat, nec vllos habens redditus agrorum, aut aliarum quarumcunque rerum, ſed ſola ſacrorum pignorum præſentia, & populorum deuotione celebris, in qua frequentes à fidelibus oblationes, & eleemoſynæ fiebant, quæ ad ſummam centum circiter ducatorum per annos ſingulos aſcendere ſolebant: quas Epiſcopus, & canonici cathedrales ex quadam conſuetudine, ac forſan præter intentionem offerentium, qui ex illis diuini cultus augmentum, & loci ornatum prætendebant, inter ſe diuidere conſueuerant. Nam de porrigentibus manus adiutrices ad dictam Eccleſiam inſtaurandam, & de frequentia miraculorum ad Beati viri preces in eadem patratorum ſequentes Sixti IV. literæ anno ſeptimo ſui Pontificatus emanatæ ſic teſtantur, licet quoad indulgentias porrigentibus manus adiutrices conceſſas, generali quodam decreto per Pium V. abrogatæ.

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. vniuerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ante thronum Diuinæ Maieſtatis fideles Chriſti ſanctorum pijs adiuti ſuffragijs, ad illorum celebranda feſtiua ſolemnia eo feruentius debent incitari, quo talium patronorum fulciti præſidijs potiora retributionis præmia valeant promereri. Vnde nos more paſtoris vigilis oues noſtræ curæ cōmiſſas, quas cupimus in ſuprema patria collocari, ad eorundem ſanctorum libenter trahimus obſequia, vt ipſos in conſpectu Domini deuota veneratione collaudent. Cupientes igitur, vt Eccleſia B. Vbaldi confeſſoris Eugubina, ad quam, vt accepimus, propter diuerſa miracula, quæ Saluator noſter meritis, & interceſſione ipſius Beati Vbaldi ibidem operari dignatus eſt, & operatur in dies, ex diuerſis circumuicinorū, & aliorum locorum partibus populi multitudo confluere ſolita eſt, congruis frequentetur honoribus, ac fideles Chriſti eo libentius deuotionis cauſa confluant ad eandem, & pro illius ſtructurarum, ædificiorum, & ornamentorum Eccleſiaſticorum inſtauratione, conſeruatione, & augmento manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ vberius conſpexerint ſe refectos. de omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius autoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, vndecunque etiam venientibus, qui Eccleſiam Beati Vbaldi huiuſmodi in dicta eius feſtiuitate à primis Veſperis vſque ad ſecundas Veſperas incluſiuè viſitauerint annuatim, ac ad præmiſſa manus porrexerint adiutrices, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer concedimus, & elargimur. Et nihilominus, vt tunc viſitantes ipſi conſcientiæ pacem, & animarum ſalutem Deo propitio facilius conſequi valeant, Venerabili Fratri Leonardo Griſo moderno, qui Secretarius noſter exiſtit, ac pro tempore exiſtenti Epiſcopo Eugubino, vel in eius in ſpiritualibus Vicario Generali idoneos presbyteros ſeculares, & ordinum quorumcunque regulares, de quibus, & quot ſibi videbitur, qui viſitantium, & confiteri volentium, vndecumque ſint, tunc confeſſiones audire, illaſq; diligenter auditis vota quæcunque, ſi quæ emiſerint in alia pietatis opera commutare, & eis pro commiſſis per eos exceſſibus, delictis, & peccatis, dummodo illa, ac vota huiuſmodi talia non fuerint, propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet meritò conſulenda, debitam abſolutionem in forma Eccleſiæ impendere, ac pœnitentiam ſalutarem iniungere valeant, in confeſſores autoritate noſtra deputandi, harum ſerie concedimus facultatem. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque: præſentibus perpetuò valituris.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1478. 3. nonas Iunij, Pontificatus noſtri anno 7. Gratis de mandato Domini Papæ N. de Gottiſicilis, G. de Fuentes, L. Griſus, G. Gallettus.

III. Cvm autem ſub Pontificatu Iulij II. Franciſcus de Ruuere Dux Vrbinatum, & Pontificis ex fratre nepos ob admiſſum homicidium

in Franciſcum Cardinalem Alidoſium, ſpontè fuiſſet in Caſtro S. Angeli cōſtitutus, & Pontifex morbo repentino correptus à medicis deſperatus, Elizabetha memorati Franciſci Conthoralis, & Eleonora ſocrus, eidem Franciſco timentes votum vouerunt, ſi Deus Pontificem incolumem reddidiſſet, apud Eccleſiam S. Vbaldi Collegium canonicorum regul. Lateranen. erigere, & de bonis proprijs pro conuenienti canonicorum numero ibidem ſtatuendo dotare. quapropter à Pontifice, ſanitati reſtituto, facultatem præfatum collegium, ſiue monaſterium erigendi, & conuentum canonicorum in eo ſtatuendi, ſupplices petierunt, ac etiam obtinuerunt: nam ad illorum preces idem Pontifex ſequentes literas dedit, tum ipſam erigendi monaſterij facultatem, tum etiam cauſas erectionis declarantes:

Iulius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Antonio de Vrbanis canonico Eccleſiæ Vrbinatenſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Eximiæ deuotionis affectus, quem dilectus filius nobilis vir Franciſcus dela Ruuere Dux, & dilectæ in Chriſto filiæ nobiles mulieres Elizabeth Feltria de Gonzaga ipſius Franciſci Conthoralis, ac Elionora de Ruuere, etiam de Gonzaga Duciſſa Vrbini ad nos & Romanam gerunt Eccleſiam, promeretur, vt eorum pijs deſiderijs, illis præſertim, quæ diuini cultus augmentum, Religionis propagationem conſpiciunt, quantum cum Deo poſſumus fauorabiliter annuamus. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte Franciſci Ducis, & Elizabeth, & Elionoræ Duciſſarum prædictarum petitio continebat: Quod cum ſuperioribus diebus nos graui, & periculoſa premeremur infirmitate, ipſi Dux, & Duciſſa noſtram incolumitatem ſummoperè deſiderantes, ob ſingularem deuotionem, quam ad Beatum Vbaldum Epiſcopum, & confeſſorem, qui dum in humanis ageret, Ordinem S. Auguſtini canonicorum regularium profeſſus erat, & cuius corpus pluribus miraculis fulgens in quadam Eccleſia, ſeu Oratorio extra Ciuitatem Eugubinam in temporali dominio ipſius Ducis ſita, ſeu ſito reconditum exiſtit, vt valetudinem recuperaremus, vouerunt & promiſerunt, Eccleſiam S. Vbaldi, ſeu Oratorium, vt dictum corpus maiori deuotione veneraretur, de licentia noſtra electis, & deputatis ad hoc aliquibus probatæ & exemplaris vitæ Religioſis eidem Eccleſiæ Sancti Vbaldi in diuinis deſeruituris, ampliare, ac decorare, ac de bonis eis à Deo collatis competenter dotare: cupientique votum prædictum adimplere, & apud eandem Eccleſiam S. Vbaldi vnum monaſterium dicti ordinis congregationis Lateranenſis, & in illo vnam Præpoſituram pro vno Præpoſito, & canonicis eorundem ordinis, & congregationis inibi in diuinis deſeruituris erigi, & inſtitui. Quare pro parte tam Franciſci Ducis, qui gentium armorum ad noſtram, & dictæ Romanæ Eccleſiæ ſtipendia militantium Generalis Capitaneus, & ſecundum carnem nepos noſter exiſtit, & Duciſſarum prædictorum, quam dilectorum filiorum vniuerſorum ciuium, & habitatorum dictæ Ciuitatis, aſſerentium, dictam Eccleſiam S. Vbaldi nullos alios reditus, ſiue alia bona immobilia, præter certas eleemoſynas quas Chriſti fideles illarum partium ad ipſam Eccleſiam S. Vbaldi confluentes pro illius conſeruatione piè erogant, & quas Venerabilis frater noſter modernus Epiſcopus, & dilecti filij Capitulum Eugubinum, contra voluntatem illas erogantium, vt veriſimiliter creditur, inter ſe diuidunt, habere, ac dictum Epiſcopum à dicta Ciuitate abſentem exiſtere, & Capitulum præfatum ex eleemoſynis huiuſmodi vltra ſummam duodecim ducatorum auri annuatim non percipere, nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt apud dictam Eccleſiam ſancti Vbaldi vnum monaſterium Ordinis, & congregationis prædictorum per Præpoſitum annualem, iuxta eorundem ordinis, & congregationis regularia inſtituta regendum, & gubernandum, & in eo vnam Præpoſituram pro vno Præpoſito, & Canonicis dictorum ordinis, & congregationis inibi in decenti numero, iuxta prouidam ordinationem per eaſdem Duciſſas cum conſilio dictorum Capituli, & aliquorum proborum virorum dicti ordinis profeſſorum faciendam, inſtituendam, cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, & hortalitijs, ac alijs officinis neceſſarijs, ſub inuocatione eiuſdem ſancti Vbaldi, ad Dei laudem, & gloriam, & ipſius ſancti Vbaldi honorem, & reuerentiam erigere, & inſtituere, ac illi ſic erecto pro eius dote omnia, & ſingula bona mobilia, & immobilia per eaſdem Duciſſas, & alios Chriſti fideles hactenus conceſſa, & in poſterum concedenda perpetuò applicare, & appropriare, aliaſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus augmentum, & religionis dilatationem, noſtris potiſſimè temporibus, ſinceris deſideramus affectibus, Ducem, & Duciſſas, ac ciues, & habitatores præfatos, & eorum ſingulos à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtant, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus apud dictam Eccleſiam ſancti Vbaldi vnum monaſterium ordinis, & congregationis prædictorum per Præpoſitum annualem iuxta regularia inſtituta prædicta, vt præfertur regendum, & gubernandum, & in eo vnam Præpoſituram cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, hortis hortalitijs, & alijs officinis neceſſarijs pro vſu, & habitatione perpetuis vnius Præpoſiti, canonicorum dictorum ordinis, & congregationis inibi in decenti numero iuxta prouidam ordinationem præfatarum Duciſſarum, cum conſilio dictorum capituli, & aliquorum eiuſdem ordinis profeſſorum, vt præfertur, faciendam, inſtituendam ſub dicta inuocatione, ſi ad hoc dictorum Capituli, expreſſus acceſſerit aſſenſus erigere, & inſtituere, ac illi ſic erecto omnia & ſingula mobilia, & immobilia

bona

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bona per Ducissas & alios Christi fideles præfatos, vt præfertur, conceſſa, & concedenda perpetuo applicare, & appropriare; ac quod de cætero perpetuo futuris temporibus eleemoſynæ, & alia pia ſuffragia Eccleſiæ monaſterij huiuſmodi per Chriſti fideles largienda, in reparationem, manutentionem, & conſeruationem monaſterij, & Eccleſiæ prædictorum, necnon ſuſtentationem canonicorum, & aliarum perſonarum in eo pro tempore degentium conuerti debeant, nec deſuper per Epiſcopum Eugubinum pro tempore exiſtentem, aut Capitulum præfatos, ſeu quoſcunque alios, quauis autoritate fungentes impediri poſſint, ſtatuere, & ordinare autoritate noſtra procures. Nos enim eidem monaſterio, poſtquam erectum fuerit, vt præfertur, ac Præpoſito, canonicis, & alijs perſonis in eo pro tempore degentibus, vt omnibus, & ſingulis priuilegijs, gratijs, prærogatiuis, exemptionibus, fauoribus, & indultis, quibus alia monaſteria, ac Præpoſiti, canonici, & aliæ perſonæ eorundem ordinis, & congregationis in genere, vel in ſpecie vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, potiri, & gaudere poſſint, autoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpeciali gratia indulgemus. iure parochialis Eccleſiæ, & cuiuslibet alterius in omnibus ſemper ſaluo. non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo duodecimo, decimo Calend. Auguſti, Pontificatus noſtri anno nono.

IV. SEd præter literas Pontificias, dum huius monaſterij fundationem diligentius perueſtigarem, alias literas offendi in noſtro Archiuo Romano Pacis prædictarum Ducißarum, cuidam Cardinali pro dicta facultate impetrãda directas, quæ quoniam rei geſtæ ſeriem, & ordinem abũdantius explicant, non importunè addendas exiſtimaui. ſunt autem huiuſmodi:

Reuerendiſſ. & clementiſſ. Domine. Extra Ciuitatem noſtram Eugubinam Eccleſia eſt ſub vocabulo S. Vbaldi, non collegiata, neque parochialis, ſed potius oratoriũ carens omnino redditibus agrorum, aut domorum, vel alicuius ſtabilis proprietatis: ſed famoſa deuotione populorum, & ob id frequens eleemoſynis, quæ cõmuniter aſcendere dicuntur ad ſummam centum ducatorum, & percipiuntur ab Epiſcopatu, cuius iuriſdictionis eſt dicta Eccleſia, ſeu oratorium, ex antiqua conſuetudine, & fortaſſis aliqua pars ipſarum eleemoſynarum peruenit ad manus canonicorum Eccleſiæ cathedralis Eugubinæ, præter intentionem eorum, qui manus porrigunt adiutrices, quorum animus eſſet, vt eleemoſynæ ſuæ conuerterentur in augmentum cultus diuini, & ornamentum loci. Ex parte dictarum eleemoſynarum mercede conducuntur, qui in diuinis ſeruiunt prædictæ Eccleſiæ, ſiue oratorio, in quo requieſcit venerabile corpus S. Vbaldi Epiſcopi Eugubini, celebre virtutibus, miraculis, & deuotione non ſolum apud Eugubinos, ſed apud omnes circumiacentes populos, & prouincias: quamuis prædictum corpus minus reuerenter, religioſeque habeatur, quam pro ipſius ſanctitate, & populorum deuotione, vtpote quod gubernetur per manus mercenariorum, & à poſſeſſoribus dictæ Eccleſiæ nihil quæratur, niſi lucrum, neglecto cultu diuino, qui pro loci ſanctimonia frequentiſſimus ibidem & diligentiſſimus eſſe deberet. Quæ res etſi moleſta eſſet vniuerſæ Ciuitati Eugubinæ, tamen hactenus tolerata eſt: quoniam Deus nullum adhuc caput, & amorem reformationis dictæ Eccleſiæ excitauerat. nunc verò indignitate rei, ac loci ſanctimonia, & deuotione erga ſanctum Vbaldum, zeloque religionis, & maxime vicino periculo Sanctiſſimi D. N. permotæ, voto vouimus, Deo dante, fructus, ac redditus ſtabiles eidem Eccleſiæ applicare, & procurare, quantum in nobis erit, vt in ea per Sedem Apoſtolicam inſtituantur Religioſi bonæ, probatæ, & exemplaris vitæ, qui locum reforment, & ibidem cum Dei honore, religionis, & diuini cultus incremento, & condigna præfati corporis veneratione in diuinis ſeruiant. Inter cæteras autem religiones peculiari deuotione motæ delegimus venerabilem congregationem Lateranenſium canonicorum regularium ordinis Sancti Auguſtini, virorum optimæ, & exemplaris vitæ, quos in dicta Eccleſia inſtitui optamus, tum ob ipſorum probitatem, & laudabilem vitam, tum quia exiſtimauimus, præfatam congregationem Diuo Vbaldo forè gratiorem: quoniam dum in humanis ageret, ante dignitatem Epiſcopalem canonicus fuerit regularis, in Portuenſi ipſorum monaſterio apud Rauennam educatus, & ex monaſterio canonicorum regularium pariter aſſumptus fuerit ad gradum Epiſcopalem. Vt autem res effectum ſuum commodius, & cum omni ſatisfactione ſortiatur, quæſiuimus ab moderno Epiſcopo Eugubino conſenſum huius reformationis, & nouæ canonicorum inſtitutionis, qui perſpecta rei honeſtate, & diuini cultus augmento inde proueniente, inſuper conſiderans probitatem inſtituendæ religionis, & ornamentum Ciuitatis noſtræ Eugubinæ inde ſecuturum, additamento huius inſignis religionis libentiſſimè aſſenſus eſt, paratuſque eſt cedere ad effectum huius reformationis, & inſtitutionis dictorum canonicorum, omni iuri, & actioni, & iuriſdictioni ſibi quomodolibet in dicta Eccleſia competenti.

Inſuper explorare voluimus ſuper hac re voluntatem Ciuitatis Eugubinæ, remque proponi fecimus in publico Ciuitatis Conſilio, in quo omnes communi omnium conſenſu, ne vno quidem diſcrepante, rem laudauerunt, comprobauerunt, perficique petierunt, cum magna erga nos gratiarum actione, quæ talem prouinciam ſumeremus, vt videretur S. Vbaldus in corde omnium Eugubinorum cauſam ſuam agere, affirmantibus omnibus, nihil vnquam apud Eugubinos tanto conſenſu publicè decretum fuiſſe, vt apparet per copiam ſupplicationis dictæ Ciuitatis incluſam. Confirmato igitur animo noſtro conſenſu Epiſcopi, & Ciuitatis, decreuimus rem accelerare, ne Diuo Vbaldo ſeriores gratias, compotes voti effectæ, pro ſalute Sanctiſſ. D. N. agere videremur. Noſtra

itaque intentionis eſt, in dicta Eccleſia monaſterium ædificari procurare, honeſtoſque redditus rerum ſtabiliũ pro ſuſtentatione religioſorum, qui ibi Deo ſeruient, quamprimum nobis commodum erit, & quam citius fieri poterit, eidem applicare. Verum, vt ſecuræ eſſe poſſimus, quòd perpetuis temporibus non deficiat cultus diuinus in dicta Eccleſia inſtituendus, & quod redditus per nos, vel alias perſonas applicandi præfatæ Eccleſiæ, non diſtrahantur, ſicuti hactenus diſtracta ſunt eleemoſynæ eiuſdem loci, ſed conuertantur in vſum, & ſuſtentationem religioſorum, qui Deo ibidem ſeruient; & ornamẽtum, ſtructuramque loci. Supplicamus primum, vt dicta Eccleſia, ſi fieri poterit, in monaſterium ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini erigatur: quod ſi aliquibus rationibus impetrari non poſſet, petimus erigi in Præpoſituram, quod eſt canonicis regularibus conſuetum: vel ſaltem in Prioratum, quod vltimo loco relinquatur, in euentum quod Præpoſitura, quod non credimus, etiam non obtineatur. Deinde vt Eccleſia S. Vbaldi in monaſterium, vel Præpoſituram, aut Prioratũ ſic erecta tenore eorundem literarum cum omnibus iuribus, & pertinentijs, ac fructibus, & omnibus redditibus tam præſentibus, quam futuris per nos, & quaſcunque alias perſonas dictæ Eccleſiæ donandis vniatur de præſenti per Sedem Apoſtolicam, & perpetuo incorporetur Venerabili Congregationi Lateranenſi canonicorum regularium ordinis S. Auguſtini, per ipſos regenda, gubernanda, & adminiſtranda in ſpiritualibus, & temporalibus iuxta morem, & conſuetudinem aliorum monaſteriorum, Præpoſiturarum, & Prioratuum, ac quorumcunque beneficiorum eidem congregationi perpetuo vnitorum.

Interim autem, donec applicatio fiat, dictorum redditu um, quam vt ſupra diximus, facere promittimus, quam citius fieri poterit, pollicemur, ac promittimus ſuſtentare ex noſtris proprijs redditibus in omnibus rebus neceſſarijs, & præfatæ religioni conſuetis, prædictos canonicos de præſenti in dicta Eccleſia deputandos, qui præſint facienda fabricæ, & inſtaurando cultui diuino. Et vt magis ſecuræ ſimus, quod intentio noſtra in omnibus impleatur, ne forte in hoc principio reformationis propter mutationem Priorum, & Rectorum apud dictam congregationem conſuetam aliquid fiat, quod mẽti, & animo noſtro penitus non reſpondeat: ſed vt in dies magis ad hoc laudabile opus accendamur, confiſæ de probitate, & virtutibus, ac ſingulari in nos beneuolentia Ven. Patris Domini Hyppoliti Ferrarienſis canonici prædictæ congregationis, petimus, & ſupplicamus, ipſum Dominum Hyppolitum in literis Apoſtolicis deſuper expediendis declarari perpetuum abbatem, ſiue Præpoſitum, aut Priorem, vel Rectorem ad ipſius vitam Eccleſiæ S. Vbaldi ſic reformandæ, & vniendæ, cum hoc, quod in omnibus alijs rebus ſubiectus ſit conſtitutionibus, ordinationibus, conſuetudinibus, viſitationi, vitæ, & moribus dictæ congregationis, eatque ſingulis annis ad Capitulum Generale præfatæ congregat. & in eo accipiat ſocios, & conuentũ more cæterorum Rectorũ. quod à nobis petitur ad commodum, & beneficium præfatæ congr. ne fortè per mutationem Rectorum in aliquo offendatur, aut retardetur hæc noſtra erga ipſam congr. intentio, & diſpoſitio. Poſt mortem verò ipſius D. Hyppoliti contentæ ſumus, vt in dicta Eccleſia, & monaſterio fiant Priores annui, & mutabiles, ad arbitrium Capituli Generalis dictæ congregationis iuxta conſuetudinem in alijs eorum locis obſeruari ſolitam, & ita expreſſè decernatur per litteras Apoſtolicas deſuper expediendas.

PRædictis itaque literis Apoſtolicis obtentis, V.
accedente inſuper expreſſo conſenſu Epiſcopi, & Capituli Eugubini, ad quos Eccleſia ſpectabat, miſſus eſt anno ſequenti à Rectore Generali Ven. Pater D. Hyppolitus Ferrarienſis cũ quinque alijs canonicis, qui nomine congregationis ipſius Eccleſiæ corporalem poſſeſſionem apprehendit: & tunc monaſterium pro loco ſatis amplum, & pulchrum ædificari cœptum, quod partim dictarum Duciſſarum largitionibus, partim piorum eleemoſynis poſt aliquot annos abſolutum quidem fuit: cæterũ vix aliquot redditibus dotatum, præter Eccleſiam parochialem S. Martini cum annexa S. Mariæ de Margilla, quam ad preces ipſorum Franciſci Ducis, & Duciſſarum cum illius bonis, & iuribus Leo X. anno 1513. & Pontificatus ſui primo, 3. Idus Auguſti prædicto monaſterio ſic erecto vniuit. Quocirca monaſterium præter piorum oblationes pauciſſimos habet prouentus: & ita pauci canonici in eo degũt, qui de communibus contributionibus congregationis ob ſancti reuerentiam frequenter aluntur.

Corpus S. Vbaldi in arca marmorea ſuper arã maximam ferreis cratibus, & repagulis fortiſſimis obſerrata cuſtoditur, ex omni parte integrũ, & palpabile, quod ipſe teſtis oculatus, Deo concedente, vidi, & palpaui. Huius autem Sancti virtus in fugandis nequam ſpiritibus ab obſeſſis potiſſimum elucet.

CAPVT TRIGESIMVM NONVM.

De vnione Venerabilis Canonicæ S. Frigdiani Lucenſis, & decem Prioratuum illi ſubiectorum cum cõgregatione Lateranenſi.

ANno 1513. quo generalia noſtræ congregationis Comitia I.
ſunt habita Placentiæ, ac in eis electi Rector Generalis R. P. D. Hieron. Mediolanenſis, & Viſitatores D. Fulgentius Regiẽſis, D. Gregorius Mortarienſis, D. Ioannes Iacobus Cremonẽſis, & D. Timotheus Papiẽſis.

Iulius

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iulius II. ex hac vita migrat, die 21. Februarij, & in eius locum eligitur Io. Medicеus Cardinalis, qui Leo X. eſt nuncupatus, qui de manibus Matthæi Boſſi tunc Abbatis Feſulani Cardinalatus inſignia ſuſceperat, vt ſupra cap. 11. præmiſimus. Hic Pontifex Generale Concilium Lateranenſe ſub Iulio II. inchoatum proſecutus abſoluit an. 1517. cui Concilio interfuit ex canonicis noſtræ congr. R. P. D. Theſeus Ambroſius Papienſis, ex Comitibus Albonеſij, quẽ Albonеſij Regulum vocat Genebrardus in Chronologia ſub anno 1515. Hic iubente Cardinali S. Crucis in Ieruſalem Miſſam, ſiue Liturgiã Chaldæorũ Latinam reddidit, quam Conciliũ admiſit, & Chaldæis in Concilio præſentib. celebrãdam permiſit; neque enim prius id eis concedere voluit, quam intellexiſſet, quibuſnam verbis, ac ritibus ſacrum munus perficerent. Idem Leone Pontifice præcipiente Eliam filium Abrami Petri Antiocheni, & Maronitarum Patriarchæ Nuntium linguam latinam docendam ſuſcepit in canonica S. Mariæ Pacis, ex eodem Autore in ſuo libro Introductorio in linguam Chaldaicam, Syriacam, & Armenicam pag. 14. & 78. Hoc eodem annno Leo X. indulſit vt monaſteria exiſtentia in locis extra ciuitates, & oppida minus tutis, & à ciuitatibus, & habitatione hominum remotis, intra ciuitates & oppida transferre poſſent, remãnente aliquo canonico in antiquis monaſterijs ad curam animarum exercendam, & qui eiſdem in Diuinis deſeruirent. datæ ſunt literæ Apoſtolicæ die 24. Septembris anni 1513. quarum exemplum habetur in Archiuo Pacis Romæ in quodam libro antiquo, cuius eſt titulus. *Regiſtrum Bullarum, & Quittantiarum incaptarum anno 1507.*

Anno 1514. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Valerius Vicentinus. Viſitatores D. Franciſcus Placentinus, D. Gabriel Mediolanenſis, D. Gaſpar Vercellenſis, & D. Auguſtinus Ticinenſis. Anno 1515. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Albertus Veronenſis. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Ioannes Maria Vercellenſis, D. Michaël Vicentinus, & D. Seuerinus Mediolanenſis. Anno 1516. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Germanus Vercellenſis. Viſitatores D. Ioanes Maria Nouarienſis, D. Theodorus Placentinus, hic fuit vir ſingularis probitatis, D. Gaſpar Mediolanenſis, & D. Agapitus Vicentinus.

II. ANno 1517. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Placentinus. Viſitatores D. Ioannes Iacobus Cremonenſis, D. Timotheus Papienſis, D. Petrus Martyr Mediolanenſis, & D. Ludouicus Salodienſis. Hoc anno Prior, & canonici S. Frigdiani Lucẽſis, videntes ipſorum congregationem numero monaſteriorum, & canonicorum, & tã in ſpiritualibus, quam in temporalibus valdè inclinatam, timentes ne monaſterium cum ſuis membris, deficiente diſciplina regulari, vel ſecularibus commendaretur, vel ad alios ordines trãſiret, quod quibuſdam præcipuis collegijs dictæ congregationis ante aliquot annos iam contigerat, vt S. Martini Senarum, S. Saluatoris, S. Cyri, & S. Marci in Epiſcopatu Ferrarienſi: vel tandem in Canonicam ſecularem conuerteretur, quod alteri monaſterio inſigni S. Michaëlis dictæ Ciuitatis Lucenſis tunc contigerat, quem Leo X. ex monaſterio canonicorum regularium ordinis S. Auguſtini in canonicam ſecularem mutauerat, dictum S. Frigdiani monaſterium cum ſibi ſubiectis, & annexis Prioratibus, qui per eoſdem canonicos regebantur, vnanimes noſtræ Lateranẽſi tradere, & in noſtram Societatem ſub certis quibuſdam conditionibus inter partes firmatis, vnire decreuerunt, quarum vna extitit, vt Ven. P. D. Gerardus monaſterij Prior vita durante dignitatem, & titulũ Prioratus retineret. Secũda vt numerus viginti octo canonicorum, computatis antiquis loci canonicis, per noſtros Lateranenſes in eodem monaſterio ſuppleretur, ita vt deficientibus antiquis recentes ex Lateranenſibus adderentur. Tertia vt Lateranenſes ad dictum monaſterium accedentes non ſolum in habitu interno qui in vtriſque idem erat, verum etiam in externo prædictis antiquis canonicis in omnibus, & per omnia ſeipſos conformarent & ſimiliter Prior ex Lateranenſibus eidem antiquo S. Frigdiani Priori ſubrogandus, habitum Priorum antiquorum aſſumeret, videlicet cappam Epiſcopalem, cum Annulo, Mitra, & Baculo, & Miſſas, ac Veſperas diebus ſolitis in Pontificalibus celebraret, & populo ſolemniter benediceret, ſecundũ antiqua priuilegia Priorum S. Frigdiani. Quarta, vt quibus antiquis canonicis minimè placuiſſet in Lateranenſium Societate manere, in locis decentibus, vel in alijs membris monaſterij extra illud degere concederetur, quibus certa penſio annua ſuper bonis non ſolũ S. Frigdiani, ſed etiam aliorum monaſteriorum congregationis Lateranenſis conſtitueretur. Et aliæ, quę leguntur in literis vnionis, quibus Leo X. præfatum monaſterium cum omnibus illius membris, iuribus, priuilegijs, & pertinentijs eidem Lateranenſi congregationi vniuit, ſub prædictis conditionibus inter partes firmatis, quæ literæ hoc an. 1517. tertio Idus Octobris ſunt datæ apud Cornetum. In quibus quidem literis ſpecialiter notanda ſunt illa verba, quæ de habitu per Priorem, & canonicos Lateranenſes, in dicto monaſterio commorantes ferendo ſic præceptiuè diſponũt. *Quodq; tam modernus monaſterij S. Frigdiani, quam eiuſdem congregationis canonici in monaſterio huiuſmodi reſidentes, in habitu proprio, abſque cappino, etiã in Eccleſia, Choro, Refectorio, & Capitulo, ac alijs locis publicis dicti monaſterij, & extra monaſterium, quando proceſſionaliter incedẽt, cum ſuperpelliceo, ſeu rotta,*

& cappucio ſupra cappas, ſeu mantellos, in ordine clericali, cum etiam in alijs literis Apoſtolicis expreſſum fuerit, quod eſſentialiter ſint clerici, & inter ſe conformiter incedere: necnon Priores in dicto monaſterio poſt obitum ipſius Gerardi per dictam congregationem pro tempore deputandi, quamdiu ibidem reſederint, illum, quem dictus Gerardus, & alij eiuſdem monaſterij Priores prædeceſſores habitum geſtare conſueuerant, videlicet cappam, ſeu mantellum Epiſcopalem cum cappucio, geſtare debeant, annuloque, baculo, & Mitra Pontifi calibus ſolitis diebus celebrando, etiam populo benedicendo, vti poſſint, &c.

III. PORRO in dicta vnione ſequentes Prioratus antiquæ congregationis S. Frigdiani tanquam illius membra cum ſuo capite noſtræ Lateranenſi familiæ ſunt vniti. Primus ipſe Prioratus S. Frigdianis conuentualis, & Parochialis, caput totius congregationis, cuius Prior in multis authenticis ſcripturis vocatur Prior Generalis totius congregationis S. Frigdiani, qui tempore dictæ vnionis erat Ven. Pr. D. Gerardus de Cagnolis.

Secundus Prioratus S. Frigdiani de Sacris in Ciuitate Bononienſi, qui antiquitus erat conuẽtualis, in quo reſidebant ſtudentes dictæ congregat. qui Bononiam mittebantur, cauſa ſtudiorũ: nunc autem nullus ibi reſidet. illum tũc tenebat D. Io. Antonius de Palanzano.

Tertius S. Saluatoris in Muſtiolo, ſiue Muſtolio in Ciuitate Lucana, in quo manebat Prior manualis nomine D. Leonardus Petri, cum quatuor canonicis, ſicut etiam nunc reſident. eſtque Prioratus parochialis.

Quartus S. Leonardi de Burgis muratis intra eandem Ciuitatem parochialis, quem tenebat D. Benedictus Baptiſtæ, vbi nunc etiam manet vnus canonicus.

Quintus SS. Quirici, & Iulitæ Caſtri Caſij in Epiſcopatu Bononienſi, parochialis, vbi manebat Prior nomine D. Deodatus de Lucheſinis. manet nunc etiam Prior manualis cum duobus canonicis.

Sextus SS. Stephani, & Laurentij in eodem Caſtro Caſij, quem regebat D. Philippus Blaſij. nunc manet ibi vnus canonicus, & quandoque regitur per clericos ſeculares, eſtque parochialis.

Septimus S. Andreæ de Carana parochialis, & conuentualis, antiquus, vt patet ex literis Eugenij III. Priori, & Fratribus dicti monaſterij directis, quem tempore vnionis tenebat D. Martinus de Caſtigliono, vbi nunc etiam manet Prior cum duobus canonicis, qui Ordinariam iuriſdictionẽ in clericos, & laicos oppidi, & vallis Corrariæ, tanquam Vicarius Prioris S. Frigdiani Lucenſis exercet.

Octauus S. Bartholomæi de Colonata parochialis, quem regebat D. Franciſcus de Virguleta; nunc regitur per clericos ſeculares.

Nonus S. Petri de Auentia, quem tenebat D. Blaſius Antonij de Mutina, & eſt parochialis: regitur nunc per canonicos, vel ſacerdotes ſeculares ad beneplacitum Prioris S. Frigdiani, ſicut etiam præcedens.

Decimus S. Michaëlis de Gragnano parochialis, quem regebat Matthæus Franchi de S. Terentio. nunc ſimiliter regitur per clericos regulares, vel ſeculares ad beneplacitum Prioris S. Frigdiani.

Vndecimus S. Mariæ Magdalenæ oppidi Caſtri Franchi, qui olim erat formale monaſterium, vt ex literis collationum, & alijs ſupra hoc libro c. 7. relatis liquet, cuius Prior vocabatur D. Marcus. nunc manet in eo Vicarius nomine Prioris S. Frigdiani. Qui omnes Prioratus illorum Prioribus ſpontè, ac liberè conſentientibus memoratæ congregationi Lateranenſi fuerunt vniti, non ſolum in genere, ſed etiam in ſpecie, & ſub proprijs vocabulis, & nominibus expreſſis in literis vnionis eiuſdem.

DE monaſterio S. Frigdiani necnon etiam de tota congregatione, ſingulisque illius monaſterijs ex inſtituto multa in 2. libro, ca. 45. tradidimus. Longum autem nimis, & laborioſum eſſet omnes viros illuſtres ex illo profectos ſigillatim percenſere. Nam præter Beatum Frigdianum Lucenſem Antiſtitem, & illius primum fundatorem, ex collegio S. Frigdiani prodijt in primis Lucius II. Romanus Pontifex, quem Onuphrius S. Lateranenſis Baſilicæ canonicum fuiſſe teſtatur, quod noſtram ſententiam non infirmat, ſed potius multo magis confirmat, cum S. Frigdiani canonici ijdem eſſent, qui & Lateranenſes, ipſiq; Lateranenſes ex S. Frigdiani capitulo potiſſimum accepti, vt diplomatibus Pontificijs in ſequenti capite probatum relinquemus, & ſupra lib. 2. c. 45. & in hoc 3. lib. c. 4. non ſemel monuimus. Quod etiam de illius canonica profeſſione in monaſterio Bononienſi Rhenano recentiores nonnulli ſcribunt, infra c. 52. apocryphum oſtẽdemus. Prodierunt etiam quinque digniſſimi S. R. E. Cardinales videlicet: primus D. Vbaldus de Caccianemicis eiuſdem Lucij II. nepos, & preſbyter Cardinalis S. Crucis in Ieruſalem ab Eugenio III. creatus. hunc falsò quidam monaſterio S. Mariæ Rhenano adſcribere nituntur. quomodo enim id verum eſſe poteſt, cum ipſe Lucius II. Eugenij prædeceſſor immediatus Cardinalem S. Crucis in Ieruſalem non niſi ex illius, vel S. Frigdiani capitulo ſumendum ſtatuiſſet. Secundus D. Hieronymus ex canonico S. Frigdiani Diaconus Cardinalis S. Mariæ Nouæ per Alexandrum III. ordinatus, qui fuit vir magnæ autoritatis, & ſingularis probitatis. Tertius D. Arduinus ex canonico S. Frigdiani Diaconus S. Mariæ Nouæ ab eodem Alexandro III. creatus. Quartus D. Bernardus ex canonico ſancti Frigdiani creatus Diaconus S. Mariæ Nouæ à Clemente III. Quintus D. Leo de Brancalernibus

IV.

Romanus

Romanus ex canonico S. Frigdiani Diaconus S. Luciæ, deinde presbyter Cardinalis S. Crucis in Ieruſalem creatus ab Innocentio III. & alij multi, quorum nomen excidit cum, vt dictum fuit, per multos annos Cardinales S. Crucis & S. Mariæ Nouæ non niſi ex S. Frigdiani Capitulo aſſumerentur. Ex eodem quoque Collegio accepti fuerunt D. Hieronymus Prior, quem Innocentius III. licet inuitum, & excuſationes prætendẽtem, Aretinum Epiſcopum ordinauit, cuius virtutem idem Innocentius in quadam epiſtola ad canonicos S. Frigdiani teſtatur. Item D. Raynerius eiuſdem monaſterij S. Frigdiani Prior, & S. R. E. Vicecancellarius ſub Honorio III. quem idem Pontifex Patriarchã Antiochenũ creauit, teſte Onuphrio in Chronica. hic ille eſt Patriarcha, quem tacito eius nomine, ſcribit Cæſar Frãciottus in ſæpius allegata Hiſtoria de ſacris Imaginibus, & Eccleſijs Lucenſibus in Eccleſia S. Frigdiani, aram in Sacello S. Catharinæ anno 1220 ſacraſſe. multique alij Priores dicti monaſterij viri præclari, & celebres fuerunt. vt patet ex literis præſertim ſummorum Pontificum iuxta rerum, ac temporum exigentias ad illos datis, de quibus ſequenti capite dicemus.

Poſt reformationem vero floruerunt ex canonicis S. Frigdiani D. Petrus Lucenſis, qui paulo ante vnionem ad noſtros tranſierat, vir magnæ virtutis & ſanctitatis, & verbi Dei prædicator mirificus, de quo ne noſtra cõmendare videamur, proferam teſtimonium alienum, ex autore Hiſtoriæ Eccleſiæ Bergomẽſis ſub titulo Vineæ parte ſecunda, cap. 113. ſic teſtante: *Nec prætermittendus eſt ille Reuerend. Dom. Petrus Lucenſis canonicus regularis, operarius de hac vinea benemeritus, qui anno Domini 1520. maximo feruore toto tempore Quadrageſimæ digniſſimas habuit conciones vſque ad Octauam Paſchæ, quo die interdictæ fuerunt omnes huius ciuitatis Eccleſiæ à diuinis officijs, quæ interdictio durauit vſque ad decimum quartum Decembris, quo die liberatæ fuerunt. Sequenti autem die Dominico poſt Octauam Paſchæ ipſe Reuerend. Domn. Petrus vltimam ſuam concionem habuit in Plateola ſita ante ædem ſanctæ Trinitatis, & ſancti Spiritus in Suburbio S. Antonij, in qua concione præſentibus quatuor Reuerendiſſimis Epiſcopis, videlicet Reuerendiſſimo Dom. Lipomano electo Bergomenſi, Reuerendiſſimo Dom. Gabriele Bononienſi Archiepiſcopo Barienſi, Reuerendiſſ. Dom. Bartholomæo à Soncia Epiſcopo Iuſtinopolitano, Reuerendiſſimo Dom. Aloyſio Taſſo Epiſcopo Maceratenſi, & Recanatenſi innumerabilique virorum, mulierumque multitudine, multa prædixit euentura mala, cum particularia, tum etiam generalia, videlicet mortem multorum violentam, peſtem, famem, bellum, quæ omnia, ſicut prædixerat, euenerunt.* Hæc ille qui teſtis narratorum auritus, & oculatus fuit. Obijt autem Bononoiæ in Eccleſia ſancti Ioannis in monte ante organum tumulatus, tum à noſtris, tum ab externis pro Beato habitus. Cui proximè ſubiungendus D. Riccardus ex eiſdem antiquis canonicis Frigdianis ad noſtros Lateranenſes profectus, & memorati D. Petri contemporaneus, corpore quidem paruus, ſed virtute maximus, in ſcientijs diuinis, & humanis apprimè inſtructus, in diſputando prõptiſſimus, & acutiſſimus: ſed vitæ integritate ſingularis, & inter declamatores ſuorum temporum fœliciſſimus, quem Ciuitates ſimul certatim petebant, vt opus fuiſſet ex vno plures facere. Fuit autem Franciſco Secundo, & vltimo Mediolanenſium Duci chariſſimus. obijt Vercellis circa annum 1530. de vtroque ſcribit Ioannes Philippus noſter in Chronica lib. 6. cap. 24. & ſequent. Nec omittendus alter D. Petrus iunior, ingenio acutus, & omnibus artibus liberalibus optimæ excultus, ſed Theologus in primis eruditus, qui cum aliquot annis ſacram Theologiam in ſcholis profeſſus fuiſſet, factus Prior S. Frigdiani paulò poſt moritur Lucæ anno 1611.

IN Eccleſia S. Frigdiani, quam ab illo fundatam, & tribus Leuitis Stephano Vincentio, & V
Laurentio dicatam, Lucenſium Eccleſiarum tabularia teſtantur, reperitur altare per Beatum Frigdianum eiſdem tribus Leuitis conſecratum, ſuperque illud ingens lapis ab eodem D. Frigdiano miraculo intra Ciuitatem adductus. Eccleſiam autem Eugenius Tertius, ob ſingularem illius erga ſanctum Frigdianum deuotionem, proprijs manibus conſecrauit, quod in quadam epiſtola ad ſancti Frigdiani Priorem directa fatetur. Cæterum in eadem Eccleſia cuſtoditur pars tituli, qui ſacratiſſimæ Cruci viuificæ fuerat ſuprapoſitus, à canonicis Frigdianis ex Eccleſia ſanctæ Crucis in Ieruſalem de Vrbe, tunc inibi degentibus, acceptus. quod ex ſcripturis authenticis tum in dicta Eccleſia ſanctæ Crucis de Vrbe, tum in monaſterio ſancti Frigdiani repertis conſtare, dicit Cæſar Franciottus in Libro de Sacris Imaginibus, & Eccleſijs Lucenſibus, in Eccleſia, & conuentu ſancti Frigdiani. Vidi ego titulum Romæ, & obſeruaui illius aliquam partem fuiſſe in angulo præciſam.

Sunt præterea in dicta Eccleſia ſequentes reuerendiſſimæ Sanctorum Reliquiæ, videlicet de capillis Beatiſſimæ Virginis Dei Genetricis. Corpus S. Frigdiani Epiſcopi Lucenſis, & canonicorum regularium Lateranenſium in dicta Ciuitate primi inſtitutoris, quod à Beato Ioanne Lucenſi Epiſcopo, & canonico regulari miraculosè repertum, anno ſalutis octingenteſimo in altari eidem Sancto Frigdiano à ſe conſecrato primo fuerat repoſitum: anno vero 1566. cum alijs ſanctorum reliquijs ad altare maius eſt tranſlatum, ac in eo decentius locatum. Corpus ſancti Caſſij Narnienſis Epiſcopi, & confeſſoris. Corpus Sanctæ Fauſtæ Virginis, & martyris. Corpus ſancti Riccardi Regis Anglorum, & confeſſoris

cum Sacello eidem Sancto erecto, cuius meminerunt Martyrologium Romanum ſub die 7. Februarij, & Surius qui eius vitam ſcribit tomo primo, ſub eodem die. Corpus B. Citæ, vel Sitæ Virginis, de qua in dicta Eccleſia officium fieri conſueuit. Corpus B. Ioannis primi Epiſcopi Lucenſis qui S. Frigdiani corpus miraculoſe inuenit. Corpus Beati Corradi Epiſcopi Lucenſis. Capita ſanctorum Martyrum Ioannis & Pauli. Capita duarũ ex vndecim millibus Virginibus. Caput S. Pantaleonis Martyris, S. Vrſulæ cuſtodis. Et de oſſibus ſanctorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli, Iacobi, Philippi, Bartholomæi, Simonis, & Thadæi, cum mandibula, & dentibus S. Laurentij Martyris, & alijs innumeris reliquijs Sanctorũ, quarum tabulã memoratus Pater Cæſar Franciottus in libro allegato deſcribit.

CAPVT QVADRAGESIMVM.

De Priuilegijs Canonicæ S. Frigdiani per Romanos Pontifices collatis.

I. PRiuilegia monaſterio, ſiue canonicis S. Frigdiani per Romanos Pontifices collata tam multa ſunt, vt in illis per extenſum, & ex integro recenſendis, magnum nos volumen conficere oporteret. præter plurimas literas Apoſtolicas, vel Prioribus, & canonicis S. Frigdiani, vel eorum cauſa alijs perſonis per ſummos Pontifices directas. nam vt liberè dixerim abſque alicuius iniuria, nullum aliud collegium canonicorum reperi, tot priuilegijs munitum, & decoratum. Verum ne in tenebris obliuionis omnino delitescant, tum breuitati, tum etiam vtilitati conſulentes, per compendium ſic reddere decreuimus, vt tamen nonnulla, quæ maioris momenti eſſe videbuntur, ex integro, fideliterque referamus.

Primum igitur priuilegium eſt Alexandri Papæ huius nominis II. qui fuit canonicus regularis & Epiſcopus Lucenſis, datum 3. Idus Octob. Pontificatus ſui anno 7. incipit: *Quoties à noſtris filiis.* per quod Eccleſiam S. Frigdiani cum omnibus illius bonis ſub patrocinio, & defenſione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipit, & ſub pœna anathematis præcipit, ne qua perſona Eccleſiaſtica, vel ſecularis aliquam eidem Eccleſiæ præſumat inferre violentiam.

Secundum Paſchalis II. Rothoni Præpoſito, & illius fratribus directum, datum Lucæ per manum Ioannis S. R. E. Diaconi Cardinalis 5. Calend. Nouembr. Pontificatus ſui anno 6. incipit: *Deſiderium, quod ad.* vitæ regularis inſtitutum ibidem plantatum confirmat, prohibens profeſſos ſine licentia è clauſtro recedere. Eccleſiam, & illius bona ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione recipit, decimas à Parochianis accipere concedit, ſtatuit, vt Præpoſitus de gremio Capituli eligatur, & vt nullus bona monaſterij auferre, vel minuere præſumat, ſub pœna anathematis, ſi ſecundò, aut tertiò monitus non ſatisfecerit.

Tertium eiuſdem Paſchalis II. dictis Rothoni Præpoſito, & canonicis, datum Laterani per manum memorati Ioann. Diaconi Cardinalis, & Bibliothecarij 9 Calend. Iulij, Pontificatus ſui an. 7. incipit: *Deſiderium*, confirmat præcedens, addẽs facultatem accipiendi Chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes altarium, & ordinationes clericorum à quocunque alio Epiſcopo Catholico, ſi Epiſcopus Lucenſis dare noluerit. prohibens Epiſcopo Lucano Eccleſiam S. Frigdiani interdicto ſupponere, vel illius clericos excommunicare, niſi in quibuſdam caſibus, præcedenteq; monitione, ac etiam illorum contemptu: concedẽs canonicis S. Frigdiani facere fontem Baptiſmalem iuxta illorum antiquam conſuetudinem in vigilia Paſchæ, & Pentecoſtes: prohibens ſecularibus, intra clauſtrum hoſpitari, & generaliter omnibus, & ſingulis monaſterium perturbare, illius bona auferre, vel ablata retinere, vel minuere, aut moleſtare, idque ſub pœna excommunicationis.

Quartum eiuſdem Paſchalis prædictis Rothoni Præpoſito, & Fratribus. Datum Laterani per manum eiuſdem Ioannis Diaconi Cardinalis Nonis Martij, Pontificatus ſui anno 9. incipit: *Religioſis deſiderijs.* confirmat præcedentia, addit facultatem recipiendi clericos ſeculares ad vitam regularem tranſire volentes poſt petitam à ſuis Epiſcopis licentiam.

QVintum Gelaſij II. Attoni Præpoſito, & illius fratribus. Datum Piſis per manum Criſogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis 6. Kalend. Octobr. Pontificatus ſui anno primo, incipit: *Decente nos Apoſtolo.* confirmat conceſſa per Paſchalem Secũdum, prohibet, ne canonici ſancti Martini vigore certi priuilegij poſſint aliquam moleſtiam inferre canonicis S. Frigdiani. Concedit, ne poſſint compelli ire ad proceſſiones publicas, exceptis triduanis ante rogationes. Item vt nullus poſſit parochianos S. Frigdiani excommunicare, niſi pro delicto publico, neque etiam ad pœnitentiam admittere, neque mortuos ex dicta parochia ſine licentia Præpoſiti, & canonicorum S. Frigdiani ſepelire. item ne canonici maioris Eccleſiæ Chriſma, & oleum infirmorum illis auferre præſumant, aut prohibeant clericos monaſterij ordinari ſub pœna excommunicationis. II.

Sextum Caliſti II. eiſdem Attoni Præpoſito, & fratribus. Datum Laterani per manum Almerici 7. Kalend. Iunij, Pontificatus ſui anno 6. incipit: *Quæ ſalubri moderamine.* confirmat præcedẽtia,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

liberat monaſterium ab omnibus collectis, ſiue exactionibus, ſiue inſultibus, concedit facultatem excommunicandi canonicos à clauſtris ſine licentia recedentes, & ad illa reuocandi eos, qui ad aliam Eccleſiam tranſierunt, ſi à religionis tramite deuiauerint. Confirmat eiſdem Capellam de Mutigliano per Alexandrum II. ipſis conceſſam.

Septimum Honorij II. eiſdem Attoni, & fratribus, Datum Laterani per manum Almerici, pontificatus ſui anno 4. incipit: *Ad hoc vniuerſalu.* confirmat præcedentia Pontificum priuilegia. recenſet nominatim omnia bona monaſterij.

II. OCtauum Innocentij II, eiſdem Attoni, & fratribus, Datum Aſtæ per manum Almerici 16. Kal. Maij pontificatus ſui anno 3. incipit: *Quoniam ſine vera cultu religionis.* confirmat præcedentia, addit iudicium, quod eiuſdem loci Prior per ſe, vel cum ſanioris partis conſilio rationabiliter de aliquo ipſorum fratrum fecerit, nullum poſſe retractare, vel immutare.

Nonum eiuſdem Innocentij prædictis Attoni, & fratribus, Datum Nonantulæ per manum Almerici 3. Nonas Octob. eiuſdem anni, incipit: *Quemadmodum ea.* confirmat eis Eccleſiam S. Saluatoris in Epiſcopatu Ferrarienſi per Landulphum Epiſcopum eis conceſſam, cum omnibus illius bonis, & iuribus, & priuilegijs munit.

10. Eiuſdem Innocentij prædictis Attoni, & fratribus, Datum Piſis per manum Almerici, 3. Nonas Aprilis, Pontificatus ſui anno ſexto. incipit: *Officij noſtri.* per quod Eccleſiam, & Hoſpitale S. Ioannis de Capite Burgi Lucanæ ciuitatis à nonnullis pijs viris fundatam, ipſis Priori, & canonicis perpetuò habendam, & tenendam tradidit, quandiu apud illos canonica inſtitutio viguiſſet, in qua Eccleſia concedentibus ipſis Priori, & canonicis, nunc eſt fundatum Collegium canoniſſarũ noſtri ordinis, & cõgregationis.

11. Eiuſdem Innocentij prædictis Attoni, & fratribus, Datum Piſis per manum Almerici 12. Kalend. Iunij, eodem anno. incipit: *Officij noſtri.* coercet monachos S. Georgij, in parochiam S. Frigdiani manum mittentes, quam monaſterio integre reſtituendam decernit: prohibens monachis ſepelire parochianos S. Frigdiani ſine licentia canonicorum.

12. Eiuſdem Innocentij Hieronymo Priori, & fratribus (hic Hieronymus fuit poſtea Epiſcopus Aretinus) datum Romæ per manum Almerici Kalendis Nouemb. Pontificatus ſui anno 8. incipit: *In Apoſtolicæ.* confirmat præcedentia, & concedit eiſdem Eccleſiam S. Pantaleonis, ad reformandum in ea Religionem.

13. Eiuſdem Innocentij prædictis Hieronymo Priori, & fratribus, Datum Laterani per manum Almerici 2. Calend. Maij, Pontificatus ſui anno 2. incipit: *Ad hoc vniuerſalu.* per quod Eccleſiam parochialem S. Saluatoris in Muſtiolo Lucanæ ciuitatis illis perpetuo regendam tradit, ſub annuo canone duodecim denariorum Lucenſium Sedi Apoſtolicæ in ſignum ſubiectionis ſoluendorum.

14. COeleſtini II. Petro Priori, & fratribus, VI.
Datum Laterani per manum Gerardi, 4. Idus Ianuarij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ad hoc vniuerſalis.* concedit, vt Diaconus Cardinalis tituli S. Mariæ Nouæ non niſi de gremio capituli S. Frigdiani eligatur.

15. Eiuſdem Cœleſtini prædictis Petro, & fratribus, Datum Laterani per manum Gerardi, 5. Idus Decemb. Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Quoniam ſine vera.* confirmat præcedentia priuilegia conceſſa per Romanos Pontifices anteceſſores.

16. Lucij II. qui fuit canonicus dicti monaſterij, eiſdem Petro Priori & fratribus, Datum Romæ per manum Roberti &c. 16. Calend. Maij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ad hoc vniuerſalu.* confirmat ſtatutum Cœleſtini, vt Diaconus Cardinalis S. Mariæ Nouæ, non niſi de gremio capituli S. Frigdiani eligatur.

17. Eugenij III. prædictis Petro Priori, & fratribus, Datum apud ciuitatem Caſtellanam per manum Roberti, 3. Idus Aprilis, Pontificatus ſui an. 1. incipit: *Quoniam ſine vera,* omnia præcedentium Pontificum priuilegia in vnum conflata confirmat, & omnes Eccleſias, & bona S. Frigdiani numerat, & ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recipit. eſt priuilegium ampliſſimum.

18. Eiuſdem Pontificis prædictis Petro Priori, & fratribus, Datum vt ſupra Nonis Aprilis, eodem anno. incipit: *Ad hoc vniuerſalu.* Confirmat ſtatututum Cœleſtini, vt Diaconus Cardinalis S. Mariæ Nouæ non eligatur, niſi de gremio capituli S. Frigdiani.

EIuſdem Pontificis prædictis Petro, & fra- V.
19. tribus, Datum Ferentini per manum Boſonis, 6. Idus Maij, Põtificatus ſui anno 7. incipit: *Quæ à fratribus noſtris.* Confirmat donationem factam à Goteſredo Lunenſi Epiſcopo eidem monaſterio, & canonicis de Eccleſia parochiali S. Andreæ de Carraria, cum Capellis, Hoſpitali, & alijs Eccleſijs dicti Oppidi, & Vallis. pro cuius priuilegij ampliori intelligentia ponitur hic eiuſdem Epiſcopi donatio, primò facta Alberto Archipreſbytero ſub ſequenti verborum forma.

Goteſredus Lunenſis Eccleſiæ humilis ſeruus, Alberto Archipreſbytero Plebis S. Andreæ de Carraria. Fraternitatis tuæ petitioni humaniſſimæ gratanter cõdeſcendimus: Petis namque, & indeſinenter flagitas, quatenus plebs de Carraria ad vnitatem redacta, indiuiſa perpetuo remaneat, & Clerici, qui ibidem pro tempore fuerint, in communi vita permaneant, & diuinæ Maieſtati ſeruire ſe ſtudeant. Quod quia ratio omnino poſtulat, nobis admodum placet, & per hanc priuilegij paginam noſtra autoritate firmamus, Capellas inſuper

omnes,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omnes, quæcunque ſunt, vel in antea fuerunt in territorio ſupradictæ plebis S. Andreæ, ordinationi tuæ, tuorumque ſucceſſorum, quos pro tempore in eadem Eccleſia S. Andreæ Lunenſis Eccleſia ordinauerit, omnibus modis cōmittimus: & vt nulla perſona in aliqua de ipſis Capellis, abſque tua, tuorumq́, ſucceſſorū ordinatione poteſtatem habere præſumat, omnino prohibemus. Omnia etiam quæcunque ſiue in terris, ſiue in vineis, ſiue in alijs arboribus, ſeu in decimis, & quibuſcunque rebus, quocunque titulo iam dictæ plebi iuſtè ſunt, vel in antea fuerunt acquiſita, tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis priuilegij autoritate perpetuò poſſidenda ſancimus. Si qua igitur Eccleſiaſtica ſæculariſue perſona contra huius priuilegij paginam temerè venire præſumpſerit, & ſecundò, tertiòuè commonita congrua ſatisfactione non emendauerit, anathematis gladio ſe deputatum agnoſcat. Cunctis autem eiuſdem Eccleſiæ iuſta ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti: quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmium æternæ pacis inueniant. Amen. Actum in Synodo habita in Eccleſia S. Andreæ de Serzana, anno Domini 1157. iij. Nonas Iunij, Indictione 15.

Ego Gotefredus Epiſcopus propria manu ſubſcripſi.
Ego Hugo Lunenſis Archipresbyter ſubſcripſi.
Ego Paſtor S. Lunenſis Eccleſiæ Præpoſitus ſubſcripſi.
Ego Gregorius S. Lunenſis Eccleſiæ cantor ſubſcripſi.

Originale eſt Romæ in Archiuo Pacis, ex quo fideliter excepi.

Subiungitur deinde alia donatio prædictæ plebis, & omnium Capellarum, iurium, & bonorum ad illam ſpectantium facta per ſupradictum Epiſcopum Lunenſem Petro Priori S. Frigdiani Lucenſis, & illius fratribus ſic:

In Chriſti nomine. Breue recordationis, qualiter prope Caſtellum Meliæ, iuxta flumen, quod dicitur Magra, præſentia bonorum hominum, quorum nomina ſubter leguntur, Gotefredus Dei gratia Lunenſis ciuitatis Epiſcopus dedit, & ſuppoſuit Eccleſiam, & plebem S. Andreæ de Carraria Eccleſiæ, & Canonicæ, & decretis S. Frigdiani, cum Capellis ſuis, cum Hoſpitali montis Furculi, & cum Capellis ſuis, videlicet S. Sixti, & S. Brancatij, & cum omnibus ſuis pertinentijs, & cum Hoſpitali S. Leonardi de Padule cum omnibus ſuis pertinentijs, cum viginti iugeris terræ in eodem Padule, & cum duobus iugeris terræ in loco Lauandario, & cum ſex iugeris terræ in loco Broilo, cum Caſſaio, quod eſt iuxta plebem, & cum terra, quæ eſt iuxta plebem, quæ fuit feudum Silemani, cum villa, quæ dicitur Plaula, cum omni ſuo iure, & placito, & diſtricto. Item conceſſit, vt omnes homines modo habitantes in terris prædictæ plebis, aut qui in antea venerint ad habitandum de alia terra in terram ſupradictæ plebis; vel qui venerint de terris ſupradicti Epiſcopi cum eius conſenſu, vel ſuorum ſucceſſorum ad habitandum in terris ſupradictæ plebis, quas modò habet, vel in antea habuerit, ſint liberi, & abſoluti à iuriſdictione prædicti Epiſcopi, vel ſuorum ſucceſſorum. Et inſuper ſupraſcriptus Gotefredus Epiſcopus promiſit obſeruare omnia ſupraſcripta per ſe, & ſuos ſucceſſores Rectores ſupradictæ Eccleſiæ, & Canonicis S. Frigdiani ad pœnam librarum centum optimi argenti. Hæc acta ſunt præſentia Oliuerij, diuina gratia presbyteri, & Capellani ſupradicti Epiſcopi, & Veltri de Coruaria quondam Gulielmi, Genetij quondam Rolandi, Vrdicioni quondam Arcardi, Guidi, & Gulielmi Germanorum quondam Rolandi, Iuſti quondam Guidi. Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo quinquageſimo primo, 3. Nonas Decembris, Indictione 15. ſupradicti homines ibi fuere. Henricus Notarius Domini Imperatoris his interfuit, & per commandamentum prædicti Epiſcopi Gotefredi memoriæ cauſa deſcripſit.

Authenticum originale prædictæ donationis cum originali confirmationis factæ per Eugeniū III. fuit productum Lucæ in Curia Epiſcopali coram Domino Vicario in ſpiritualibus Reuerendiſſ. D. Gulielmi Epiſcopi Lucenſis anno Domini 1346. Indictione 14. die 16. menſis Ianuarij, per D. Ioannem de Piſis Priorem clauſtralem Capituli, & Conuentus S. Frigdiani, & autoritate prædicti D. Vicarij exemplatum, productum, & collationatum cum dicto originali, cū ſubſcriptione Notariorum, videlicet Ioannis quondam Franciſci de Flammis, Betti filij Ser Caſtilionis quondam Betti de Cornilia, ciuium Lucenſium, & Iacobi Finuccij de Sancto Miniate publicorum Imperiali autoritate Notariorū, & per eundem Dominum Vicarium, nomine Ioannem Martronis, canonicum Lucenſem ſubſcriptum, cum decreti interpoſitione, ſigilli appoſitione, cæteriſque ſolemnitatibus opportunis ad fidem in iudicio faciendam, cuius exemplum ſeruatur Romæ in Archiuo Pacis.

20. PRiuilegium eſt Adriani IV. Vernæ Priori, & fratribus, Datum Laterani 9. Calend. Iunij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Iniuncti nobis*. Decernit, vt nullus in parochia S. Frigdiani, & alijs eidem ſubiectis nouas Eccleſias ſine Prioris, & canonicorum conſenſu audeat ædificare. VI.

21. Anaſtaſij IV. Rainerio Priori S. Andreæ de Carraria, & illius fratribus &c. Datum Laterani per manum Rolandi Cardinalis 15. Calend. Iunij, Pontificatus ſui anno 1. 1154. incipit: *Religioſis votis annuere &c.* Confirmat donationem factam per Gotefredum Epiſcopum Lunenſem Priori, & Capitulo S. Frigdiani de Eccleſia prædicta S. Andreæ de Carraria, cum illius iuribus, Capellis, & pertinentijs, quas nominatim exprimit.

22. Eiuſdem Anaſtaſij Lamphranco Priori S. Frigdiani & illius fratribus, Datum Laterani per manum Rolandi, 3. Idus Iunij, Pontificatus ſui anno 1. 1154. incipit: *Officij noſtri nos hortatur.* omnia præcedentia Romanorum Pontificum Paſchalis, Gelaſij, Caliſti, Honorij, Innocentij, Cæleſtini, & Eugenij priuilegia Priori, & canonicis S. Frigdiani conceſſa, in vnum collecta confirmat, & omnes Monaſterij Eccleſias, & bona, quę proprijs nominibus in priuilegio ſunt expreſſa,

ſimiliter

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ſimiliter confirmat. huius, & proximè præcedẽtis originalia cum bullis plumbeis ſunt Romæ in Archiuo Pacis, quæ vidi.

23. Alexandri III. Vernæ Priori, & illius fratribus. Datum Anagniæ per manum Hermãni 12. Calend. Ianuarij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ad hæc vniuerſalis.* Confirmat ſtatutum de Cardinali Diacono S. Mariç Nouæ ex Capitulo S. Frigdiani eligendo.

24. Eiuſdem Alexandri prædictis Fratribus, Datum Terracinæ Pontificatus ſui anno 2. incipit: *Religioſam vitam. &c.* Confirmat omnia priuilegia ſuorum prædeceſſorum.

25. Gregorij VIII. Datũ Laterani anno 1187. incipit: *Religioſam.* inhærens veſtigijs prædeceſſorum Eccleſiam S. Frigdiani cum omnibus illius membris, & bonis ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione recipit, & priuilegia eidem collata confirmat.

VII. 26. CLemens III. Priori, & fratribus Eccleſiç S. Frigdiani, Datũ Laterani anno 1188. Pontificatus ſui 1. incipit: *Religioſam vitam eligentibus.* meminit omnium priuilegiorum Romanorum Pontificum ſupra nominatorum, & etiã alterius Vrbani III. & omnium Eccleſiarum, & bonorũ eiuſdem Eccleſiæ, & monaſterij S. Frigdiani, quæ confirmat, addens hæc verba: *Ad hæc præſentium autoritate ſtatuimus, vt nulli liceat in vos, vel Eccleſiam veſtram excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti ſententiam promulgare, niſi de ſpeciali mandato Romani Pontificis, vel Legati ab eius Latere deſtinati. Parochianos etiam veſtros inuitis, & inconſultis vobis excommunicationi ſubijcere, niſi fortè publico crimine teneantur, & eorum à vobis fuerit negle̅cta correctio, vel ad pœnitentiam, ſeu ſepulturam admittere, aut etiam vngere, dum veſtram potuerint præſentiam obtinere, nullus præſumat: ſed vos hæc omnia præter alicuius infeſtationem huius ſanctæ Sedis freti autoritate peragere.* & infra: *nulla quietem veſtram proceſſionum, & Litaniarum, vel ſepulturarum extra veſtram parochiam contra veſtram conſuetudinem perturbet indictio.* Quod etiam habetur in priuilegio Anaſtaſij IV.

27. Cœleſtini III. datum anno 1191. Pontificatus ſui primo. incipit: *Religioſam vitam.* concordat cum proximè præcedenti.

28. Honorij III. Raynerio Priori, & S.R.E. Vicecancellario, eiuſque fratribus, datum Laterani 16. Calend. Februarij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ex nobis.* Corrigit quandam ſententiam arbitrariam inter Eccleſiam S. Martini, & S. Frigdiani ad fauorem S. Frigdiani, ſtatuit, vt tres tantum canonici ad arbitrium Prioris deputandi ad Eccleſiam S. Martini certis diebus conueniant.

29. Gregorij IX. Priori, & fratribus S. Frigdiani, datum anno 1227. Põtificatus ſui 1. incipit: *Religioſam.* Confirmat præcedentia.

30. Innocentij IV. datum anno 9. ſui Pontificatus. incipit: *Religioſam.* per omnia ſimile præcedenti.

31. Alexandri IV. datum Anagniæ 10. Calend. Nouemb. Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Cum fœlicis recordationis.* declarat, Eccleſiam S. Frigdiani ad Romanam Eccleſiam nullo medio ſpectare, & decernit conſtitutionem Innocentij IV. illius prædeceſſoris, quòd exempti ratione delicti, & contractus poſſint coram locorum Ordinarijs conueniri, non inferre præiudicium priuilegijs canonicorum S. Frigdiani.

32. VRbani VI. datum 19. Iunij 1384. eſt bulla Conſeruatoriæ contra quoſdam Mendicantes. VIII

33. Eiuſdem Vrbani, quo Prioribus S. Frigdiani concedit vſum Pontificalium, quod eſt huiuſmodi: *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & Conuentui monaſterij S. Frigdiani Lucani, per Priorem ſoliti gubernari, ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Auguſtini. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Expoſcit veſtræ deuotionis ſinceritas, & Religionis promeretur honeſtas, vt tam vos, quos ſpeciali dilectione proſequimur, quam monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus. Hinc eſt, quòd nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt tu fili Prior, & ſucceſſores tui Priores dicti monaſterij, qui fuerint pro tẽpore, mitra, annulo, & baculo paſtorali, ac alijs inſignijs Pontificalibus liberè poſſitis vti, ac in dicto monaſterio, & alijs ſibi ſubiectis Eccleſijs benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia populis in eiſdem Eccleſijs conuenientibus ad diuina, dummodo aliquis Antiſtes, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens non fuerit, elargiri poſſitis; Fœlicis record. Alexandri Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit:* Abbates. *& alijs quibuſcunque conſtitutionibus Apoſtolicis in contrarium editis nequaquam obſtantibus, vobis, & ijſdem ſucceſſoribus autoritate Apoſtolica, de ſpeciali gratia tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotẽtis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Ianuæ Idibus Februarij, Pontificatus noſtri anno 8.*

34. BOnifacij IX. quod quia maximi eſt momẽti, totum hic ponitur, videlicet: IX.

Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & Capitulo Eccleſiæ S. Frigdiani Lucani, Ordinis S. Auguſtini, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sub Religionis habitu vacantibus ſtudio piæ vitæ ita debemus eſſe propitij, quod eos defendamus à noxijs, & in eorum laudabili propoſito confirmemus. Hinc eſt quod nos veſtris ſupplicationibus grato concurrentes aſſenſu, vos, & Eccleſiam veſtram, in qua eſtis diuino obſequio mancipati, cum Eccleſijs, ac Capellis, ac membris vobis, & eidẽ Eccleſiæ ſubiectis, & annexis, & dictarũ Eccleſiarum Rectores, ac ibidẽ degentes, & ſeruientes cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter

poſſide-

poſſidetis, & in futurum præſtante Domino iuſtis modis poteritis adipiſci, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, vnà cum Eccleſias, Capellas, Rectores, ſeruientes, & bona prædicta, quæ hic haberi volumus per nomina, vocabula, confines, valores, & diœceſes pro ſufficienter expreſſis, cum iuribus, & pertinentijs eorundē, ab omni iure, iuriſdictione, dominio, & poteſtate, viſitatione, & correctione, ac lege diœceſana, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus Synodalibus Epiſcopi Lucani, & quorumlibet aliorum locorum Ordinariorum in cauſis ciuilibus, & criminalibus, atque mixtis, ac decimarum realium, & perſonalium, portionumque canonicorum pro funeralibus ſepeliendis in eiſdem, tam Epiſcopis, & alijs Ordinarijs, quam parochialibus Eccleſijs debitarū, & debendarum ſolutionibus, & præſtationibus de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, tenore præſentium eximimus, & in perpetuum liberamus. Non obſtantibus fœl. record. Ioannis Papæ xxij. prædeceſſoris noſtri, qua cauetur, quod omnis quicunque exemptus poſſit de delictis, & contractibus coram locorum Ordinarijs conueniri, vel alijs conſtitutionibus Apoſtolicis per quemcunque noſtrorum Prædeceſſorum, ſiue Legatorum eorum, ſiue Sedis Apoſtolicæ in contrarium editis quibuſcunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuſceptionis, exemptionis, & liberationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, 8. Idus Aprilis, Pontificatus noſtri anno vndecimo.

35. Eiuſdem Bonifacij IX. datum Romæ 5. Calend. Aprilis, Pontificatus ſui anno 2. eiſdem Priori, & fratribus S. Frigdiani, incipit: *Pro ſingulorum.* contra canonicos à clauſtris ſine licentia diſcedentes, & à Sede Apoſtolica procurātes beneficia dicti monaſterij, quæ erant manualia, & per canonicos ad nutum Prioris, & Capituli amouibiles regi conſueuerant, ſtatuens, vt nullus dicta beneficia, vel membra à Sede Apoſtolica, vel illius Legatis impetrare auderet, niſi de hoc priuilegio mentio ſpecialis habeatur. & quod canonici extra clauſtra degentes, etiam in Capellanos Sedis Apoſtolicæ recepti, ſubiaceant correctioni Prioris, & poſſint ad clauſtra reuocari.

36. Eiuſdem Bonifacij IX. per quod confirmat priuilegium factum Priori S. Frigdiani ab Vrbano VI. vtendi Pontificalibus. ſic: *Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Priori Eccleſiæ S. Frigdiani Lucani, Ordinis S. Auguſtini ſalutē, & Apoſtolicam benedictionem. Sacra Religionis, in qua mundanis abdicatis illecebris virtutum Domino in humilitatis ſpiritu deuotum, & ſedulum famulatum impendis, promeretur honeſtas, vt illa tibi liberaliter concedamus, per quæ Chriſtifideles ad complacendum ei, facilius inducas. Oblata ſiquidem nobis nuper pro tua parte petitio continebat, quod dudum fœlicis recordationis Vrbanus Papa VI. Prædeceſſor noſter tibi gratiosè conceſſit, quod Prior dictæ Eccleſiæ, qui foret pro tempore, miſſarum ſolemnia, & alia diuina officia liberè, & licitè poſſet Pontificaliter celebrare. Tuque propterea, vt ad dicta officia eò libentius confluat maior populi multitudo, quo vberius dono cœleſtis gratiæ conſpexerint ſe refectos, nobis humiliter ſupplicaſti, vt in fine dictorum miſſæ, & officiorum ſolemnium concedendi auctoritate noſtra ipſis aſſiſtentibus aliqualem indulgentiam facultatem elargiri, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Noſque cupientes reddere Domino populum acceptabilem, & bonorum operum ſectatorem, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, Priori præfatæ Eccleſiæ pro tempore exiſtenti, dum miſſam, & alia diuina officia in Pontificalibus celebrabit, in fine dictorum miſſæ, & officiorum vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus prædictis aſtantibus, relaxandi quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentijs, de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis facultatem plenariam tenore præſentium elargimur. Tibique poteſtatem populo prædicto aſtanti concedimus nuntiari faciendi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, octauo Idus Aprilis, Pontificatus noſtri anno 11.*

37. Eiuſdem Bonifacij IX. datū anno 1400. incipit: *Militantis Eccleſiæ, &c.* eſt confirmatio facultatis eligendi Conſeruatorem.

38. Alexandri V. datum Piſis 9. Calend. Nouembr. Pontificatus ſui anno primo. incipit: *Sinceræ deuotionis affectus.* per quod exemptiones à iuriſdictione Ordinariorum per Alexandrū IV. & Bonifacium IX Priori, & canonicis Sacerdotibus, & Rectoribus, Clericis, & ſeruientibus Eccleſiæ S. Frigdiani, & alijs Eccleſijs, & membris eiuſdem S. Frigdiani conceſſas, denuò roborat, dicta priuilegia de verbo ad verbum inſerendo, & autoritate Apoſtolica innouando, & muniendo, cuius exemplum in pergameno ſcriptum anno Domini 1415. in quodam Conſilio Excellentiſs. I. V. D. Domini Stephani Ioannis de Bonacurſis de Florentia, vidi Romæ in Archiuo Pacis.

39. Leonis X. datum Corneti anno 1417. tertio Idus Octob. Pontificatus ſui anno quinto. incipit: *Ex ſupernæ maieſtatis.* per quod Eccleſiam S. Frigdiani cum decem illius Prioratibus congregationi canonicorum Regularium Lateranenſium in perpetuum vniuit, vt cap. præcedenti dictum fuit.

40. Pij V. datum Romæ apud S. Petrum, die 26. Septembr. 1568. Pontificatus ſui anno 3. incipit: *Decet Romanum Pontificem.* per quod canonicis S. Martini interdicit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & priuationis beneficiorum, ne de cætero in Pentecoſtes, & S. Frigdiani ſolemnitatum diebus, ad Eccleſiam S. Frigdiani ad celebrandum in ea miſſas, vel alia diuina officia accedere audeant, vel alijs modis Priorem S. Frigdiani, & illius canonicos in celebratione

tione diuinorum impedire quouis prætextu, & cauſa, vel occaſione, etiam antiquiſſimæ conſuetudinis &c.

X. ALia ſunt priuilegia peculiaribus locis, & membris dicti monaſterij ſeu congregationis S. Frigdiani cõceſſa, præſertim monaſterijs S. Martini Senarum, S. Bartholomæi de Scalocchio Vulterranæ diœceſis, S. Saluatoris Ferrarienſis &c. quæ omitto, quoniam ad alios tranſierunt.

Porrò vigore dictorum priuilegiorum, & aliorum, & conſuetudinis antiquæ Prior S. Frigdiani in ſua parochia ordinariam iuriſdictionem exercebat, quod probant proceſſus authentici per dictum Priorem in cauſis matrimonialibus formati, & ſententiæ ab eodem latæ, quas Sedes Apoſtolica tanquam à Iudice legitimo, & competenti latas probauit: de qua reſunt ſcripturæ authenticæ in pergameno, anno 1258. rogatæ, in Archiuo Pacis Romæ, quas vidi. rurſus vigore prædictorum priuilegiorum, & ex antiqua conſuetudine, ac etiam decreto Leonis X. in bulla vnionis Prior S. Frigdiani publicè in Eccleſia, vel Eccleſijs ſibi ſubiectis incedit in habitu Epiſcopali, cum cappa ſcilicet Epiſcopali, & annulo, & in feſtis diebus miſſas in Pontificalibus celebrat, & populo ſolemniter benedicit, idque ad libitum, cum nullus dies particularis eidem ſit præſcriptus. Cumque de anno 1595. Lucenſis Epiſcopus prædictum habitum eidem auferre ſtuduiſſet, Illuſtriſſimi Cardinales S. Congregationis ſuper negotijs S. Rituum, viſis literis eiuſdem Leonis X. & de antiqua conſuetudine certiores facti, eidem Epiſcopo ſilentiũ impoſuerunt, prout conſtat ex literis per ſacram congregationem eidem Epiſcopo directis die 17. Ianuarij 1595. ac etiam ex decreto eiuſdem Sacræ Congregationis anno 1618. die 18. Auguſti ſub hac forma verborum ſic emanato: *Priorem S. Frigdiani Lucenſis Congregationis Lateranenſis prædictum poſſe vti Cappa Epiſcopali, cum Cappucio iuxta priuilegium fœlicis recordationis Leonis Papæ X. coloris tamen nigri, cenſuit Sacrorum Rituum Congregatio die ſabbathi 18. Auguſti 1618.*

CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.

Summorum nonnullorum Pontificum literæ ad Priorem, & Canonicos S. Frigdiani, vel eorum cauſa ad alias perſonas datæ per ſummam referũtur.

I. PRæter ſupradicta Romanorũ Pontificum priuilegia, & alia Imperatorum, Regum, & Principum memorato S. Frigdiani monaſterio conceſſa, quę breuitati conſulentes omittimus, reperitur in eodem monaſterio liber vetuſtus membranaceus, in quo Epiſtolæ Romanorum Pontificum circiter ſeptuaginta deſcriptæ leguntur, vel ad Priores, & canonicos S. Frigdiani, vel eorũ intuitu ad Epiſcopos Lucenſes, & alios datæ: quę quoniam non ſolum ad dicti monaſterij, verum etiam ad totius Ordinis canonici dignitatem oſtendendam magnoperè conducunt, illas ſaltem per ſummam, ſiue compendium hic ſubnectere decreui. harum Prima eſt Paſchalis Secundi, quæ Rothoni Præpoſito, & eius Fratribus dirigitur, in qua inter alia hæc habet: *Qui vos pro B. Petri patrocinio perſequuntur, non vos, ſed Romanam Eccleſiam perſequuntur.*

Secunda eiuſdem Ioanni Caſtellanæ ciuitatis Epiſcopo, & illius canonicis directa, in qua Rothonem S. Frigdiani Priorem vocat Venerabilẽ fratrem, & dictę Caſtellanæ Eccleſiæ Viſitatorem conſtituit, præcipiens, in diſpoſitione vitæ canonicæ illi tanquam ſibi obediri: nam illa Eccleſia tunc erat regularis.

3. Eiuſdem Rothoni Priori, qua teſtatur, ſe Lucano Epiſcopo ſcripſiſſe, ac etiam per Epiſcopum Reginum illum rogaſſe, vt erga S. Frigdiani canonicos tam in ordinibus, quam in alijs mitius ageret. meminit Eccleſiæ S. Floridi Caſtellanæ, per ſe, & ſuos viſitandæ.

4. Eidem Rothoni, qua de illius negligentia in Eccleſia S. Floridi viſitanda, & reformanda conqueritur.

5. Parochianis S. Frigdiani, qua de donis Eccleſiæ S. Frigdiani collatis, & obedientia illius canonicis exhibita gratias agit, & bona ſpiritualia eiſdem precatur.

6. Canonicis S. Martini, in qua de iniurijs canonicis S. Frigdiani irrogatis grauiter queritur, quas proprias reputat, ſubdens: *Licet graue, & intolerabile nobis viſum fuerit: tamen quia prædicti Fratres nos pro vobis rogauerunt, & pacem vobiſcum ſe habere dixerunt, hoc totum vobis condonamus.*

7. Rothoni Priori, & Fratribus cæteris, in qua oſtendit vitæ regularis inſtitutum in primitiua Eccleſia ortum habuiſſe ab Apoſtolis, & hoc inſtitutum à D. Auguſtino ſuis regulis informatũ, & Deo largiente à prædictis Fratribus ſuſceptum per voti emiſſionem, non poſſe ſine reatu præuaricationis dimitti, quod declarat exemplo vxoris Lothi, & ideo approbat excommunicationem per eos latam in quendam, qui poſt factam profeſſionem relinquens ſuſceptam vitam è clauſtro diſceſſerat.

8. Lucano Epiſcopo, queritur grauiter, quod S. Frigdiani canonicos, viros religioſos, ſuſceptos ſub protectione Sedis Apoſtolicæ inquietari permittat. meminit Capellæ S. Michaelis ad ius ſancti Frigdiani ſpectantis, quam à quodam ipſius Epiſcopi plebano indebitè deſtructam præcipit intra certum tempus reædificari, & conſecrari.

9. Eidem Epiſcopo, & canonicis S. Martini, per quam de beneuolentia, & pace cum canonicis S. Frigdiani plurimum gaudet, ſubdens: *Quod enim illis impendiſtis, vobis ipſis tribuiſtis; veſtri enim filij, & fratres ſunt, & illorum bonum veſtrum eſt, ſi veſtra charitate fouentur.*

10. Ad dilectos filios S. Frigdiani canonicos, qua teſtatur, illorum bonam famam non ſolum in Tuſcia, ſed etiam in vlterioribus partibus diuulgatam. Monẽs, vt quò ditiores in bonis temporalibus à Deo ſibi miniſtratis inueniuntur, eo ſint humiliores, & Deo ſeruiendo promptiores: *Nemo enim*, inquit, *adeò bonus eſt, qui non poſſit per Dei gratiam, quandiu in mundo viuitur, ad meliora, proficere.*

11. Canonicis Lucanæ Eccleſiæ, qua illis plurimum gaudet: *Quandoquidem*, inquit, *in parochia veſtra (ſcilicet in Eccleſia S. Frigdiani) illa conuerſationis Apoſtolicæ primordia refloruere.* Hinc eoſdem ad beneuolentiam, & honorem erga dictos S. Frigdiani canonicos hortatur, & vt eis nullam moleſtiam inferant, nec per alios illatam ſuſtineant: *Quod enim*, inquit, *honoris, & reuerentiæ illis impendiſtis, nobis adſcribimus.* Prohibet inſuper excommunicare parochianos S. Frigdiani, vel excommunicatos abſoluere præter canonicorum S. Frigdiani voluntatem, meminit Conuerſi fugitiui excõmunicati, & per Lucanum Archipresbyterum abſoluti, de quo ſic ait: *In Apoſtaſia enim permanens, dum abſolui creditur, amplius ligatus eſt.*

12. Epiſcopo Lucano, qua illi religioſos viros canonicos S. Frigdiani commendat, vt diligat, adiuuet, honoret, & defendat.

13. Parochianis S. Frigdiani, quos tanquam benefactores canonicorum laudat, & in operibus charitatis perſeuerantes eſſe iubet.

14. Priori, & Fratribus S. Frigdiani, qua oppreſſos, & afflictos ad patientiam hortatur, & monet tum autoritate, tum ratione cum quodã ſacrilego, & Eccleſiarum raptore, pauperumque oppreſſore non debere vllo modo communicare.

15. Dilecto filio Priori S. Frigdiani, ſignificans illius ſe aduentum deſiderare, mandanſque, vt quam primum ad ſe proficiſcatur, & cauſam dilationis reddat.

16. Dilectis filijs canonicis S. Frigdiani, qua illorum conſilium laudat de duobus Fratribus ad Priorem miſſis, vtpotè ſymbolo perfectæ charitatis: quos tamen reprehendit, quod Priorem apud Pontificem commorantem reducere curabant, vel alium eligendi facultatem quærebant: *Quia*, inquit, *Prior veſter quaſi nobiſcum ſit, à vobis tamen non receſſit.*

17. Ad dilectos, filios canonicos ſeu laicos, qua miris modis extollit charitatem, ad quam illos hortatur.

18. Priori S. Frigdiani, qua ſignificat, optare ſe ſcandala reſecari, & de emergentibus admoneri: *Quia*, inquit, *nos per nos ipſos vbique eſſe, aut omnia proprijs oculis cernere non valemus*, commendat ſeipſum orationibus Prioris.

19. Parochianis S. Frigdiani, qua decimas, & oblationes præfatæ Eccleſiæ ſubtrahentes damnat, præcipiens ablata reſtituere, & ad ſatisfactionem debita humilitate peruenire; declarat, ratum ſe habiturum ſententiam per Priorem, & canonicos in eos latam.

20. Gelaſij II. Priori, & Fratribus S. Frigdiani II.
directa, qua Priorem Eccleſiæ Lateranenſis illis commendat: *Quatenus*, inquit, *domus veſtra cum Lateranenſi cooperante Domino in dilectione, & ſanctitatis ſemper vnitate permaneat.* ſeipſum deniq; & labores ſuos illorum orationibus committit.

21. Caliſti II. ad Clerum, & Populum Lucenſem rogat, & præcipit, vt S. Frigdiani Fratres vexari ab aliquibus non permittant.

22. Eiuſdem, Priori, & Fratribus S. Frigdiani, qua illis ſuum conſilium, & fratrum ſuorum Epiſcoporum, & Cardinalium de canonicis regularibus ad Eccleſiam Lateranenſem reducendis, in qua olim poſiti fuerant, manifeſtat, quia poſt obitum Paſchalis II. perſecutione cogente loco ceſſerant, & pro huiuſmodi reductione auxilium & fauorem dicti Prioris poſtulat.

23. Eiuſdem, Priori, & Fratribus S. Frigdiani meminit cuiuſdam canonici, nomine Blaſij, ex Eccleſia Lateranenſi ad illos miſſi, quem Pontifex illis commendat.

24. Eiuſdem ad prædictos Priorem, & Fratres in qua meminit Vrſi Prioris Lateranenſis, qui mala valetudine grauatus de licentia Pontificis ad illos redibat, quem illis cupit fore commendatum. Iubet tres de Fratribus ad ſe mittere, quorum vnus nouerit alijs præeſſe: alij vero cæteros Fratres dulci moralitate & religione ſtudeant reformare. III.

25. Honorij II. ad canonicos S. Frigdiani. Poſtulat de prædictis, ſiue de commorantibus in illorum obedientijs aliquem mitti, qui regat Eccleſiam Lateranenſem, mandans vocatum ad hoc munus abſque reſiſtentia obedire, nam Prior, & Fratres Sancti Frigdiani hoc onus recuſabant.

26. Eiuſdem Honorij ad Priorem, & Fratres prædictos, meminit cuiuſdam ſententiæ latæ ab Epiſcopo Lucenſi inter Eccleſiam S. Frigdiani, & Hoſpitale Altipaſſus, pro ſylua de Colle Sacci, quam laudat.

27. Eiuſdem Honorij ad eoſdem, quos ad perſeuerãtiam in bonis operibus hortatur, & poſtulat eorum orationibus adiuuari.

28. Eiuſdem Honorij ad Clerum, Conſules, & populum Piſtorienſem, in qua meminit Eccleſiæ S. Petri per Piſtorienſem Epiſcopum conſtructæ, necnon Religioſorum, quos Epiſcopus pro ſeruitio eiuſdem Eccleſiæ in illa cõſtituerat;

mandans

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mandans ad opus perficiendum opem, & conſilium præbere.

29. Eiuſdem Honorij vniuerſis S. Frigdiani parochianis, quibus gratias agit pro beneuolentia erga Priorem, & Fratres; rogans, ne declinent ab illorum dilectione.

30. Eiuſdem Honorij ad Epiſcopum Lucenſem, qua illi commendat Priorem, & Eccleſiam S. Frigdiani, ſubdens: *Idem enim locus ſpecialiter ſub B. Petri tutela, & protectione conſiſtit: & nos deeſſe ei nec poſſumus, nec debemus.*

31. Eiuſdem Honorij ad Epiſcopum, & canonicos Eccleſiæ Lucenſis, qua illis commendat Priorem, & Eccleſiam S. Frigdiani, vt illis concedatur, in die Paſchæ miſſam ſolẽniter celebrare, & idem Prior eodem die, & duobus ſequentibus cum vno aut duobus Fratribus ſuſcipiatur cum illis ad celebrandum diuina officia. mandat controuerſiam ortam inter canonicos S. Frigdiani, & S. Angeli per Epiſcopum terminari.

IV. 32. INnocentij II. ad Priorem, & Fratres S. Frigdiani meminit perſecutionis Petri Leonis contra illum excitatæ. quærit illorum orationibus adiuuari: *Quatenus*, inquit, *nauem Petri, quæ modo inter procellas fluctuat, ad portum ſalutis profuſis precibus reducatis.*

33. Eiuſdem Innocentij ad vniuerſos Clericos, & Laicos ciuitatis Lucenſis. in qua oſtendit, Eccleſiam S. Frigdiani ſimul, & Fratres in ſumma veneratione haberi, etiam apud vniuerſas exteras nationes, quam Eccleſiam commendat prędictæ Vniuerſitati, præſertim quoad hoſpitalitatem.

34. Eiuſdem Innocentij ad Priorem S. Frigdiani, qua decernit, vt ſi qui fuerint in ſua parochia criminoſi, Prior adeat Epiſcopum, vel Archipresbyterum, vt ſecundum Cenſuram Eccleſiaſticam pœnitentiam eis iniungat. quod ſi noluerint, Prior autoritate Apoſtolica illis pœnitẽtiam iniungat.

35. Eiuſdem Innocentij ad Epiſcopum, & canonicos Lucenſes. mandat, vt Fratribus S. Frigdiani contra monachos S. Georgij, contemnentes interdictum Apoſtolicum iuſtitiã faciat, quos excommunicationi ſupponit.

36. Eiuſdem Innocentij ad Archidiaconum, & Archipresbyterum Lucenſes. meminit donationis à ſe factæ Priori, & fratribus S. Frigdiani de Eccleſia S. Pantaleonis. mandat prædictis, ne ſuper huiuſmodi conceſſione aliquam moleſtiam per ſe, vel per alios illis inferre audeant.

37. Eiuſdem Innocentij ad quoſdam canonicos S. Martini. eſt eiuſdem tenoris, et præcedens, quidam enim canonici dictæ donationi reluctabantur.

38. Eiuſdem Innocentij ad Archidiaconũ, & Archipresbyterum Lucenſes, qua mandat nonnullos canonicos S. Martini dictæ donationi reſiſtentes, ſi non deſtiterint, ab officijs ſuſpendere.

39. Eiuſdem Innocentij ad prædictos. mãdat, vt non patiantur vllam inferri moleſtiam Priori, & Fratribus S. Frigdiani occaſione iuramentorum, quæ potius in pernitiem, quàm in ſalutem Eccleſiæ S. Pantaleonis facta eſſe dicebantur.

40. Eiuſdem Innocentij Plebano de Maſſa, & vniuerſis Capellanis dictæ plebis, quibus notificat donationem factam de prædicta Eccleſia S. Pantaleonis. mandans, admoneri populum, ne aliquam moleſtiam Priori, & Fratribus S. Frigdiani pro tali donatione inferre audeant, & contra facientes tanquam excommunicatos caueri, donec reſipiſcant.

41. Eiuſdem Innocentij ad Conſules Lucenſes, cum quibus queritur, quod permitterẽt prædictos Priorem, & Fratres S. Frigdiani moleſtari occaſione prædictæ donationis: mandans, ne in poſterum id amplius permittant, ſed potius eiſdem Priori, & Fratribus auxilium præſtent.

42. Eiuſdem Innocentij Capellano Eccleſiæ S. Laurentij, cui mandat Priori, & Fratribus S. Frigdiani obedire, vtpote quibus ab ipſo Eccleſia S. Pantaleonis fuerit commiſſa.

43. Eiuſdem Innocentij ad nonnullos Presbyteros, quibus præcipit obſeruare iniuncta, rationẽ præfatæ donationis: nec manere in dicta Eccleſia, ſiue in aliquo loco ad eam pertinente, abſque prædictorum Prioris, & Fratrum licentia, ſub pœna interdicti contra facientibus.

44. Priori, & Fratribus prædictis, qua oſtẽdit moleſtè accepiſſe vexationem, quam paſſi fuerant, pro dicta Eccleſia S. Pantaleonis, ſubdens ſe commiſiſſe Archidiacono, & Archipresbytero Lucenſibus, ſuſpendere ab officio contumaciter aduerſantes.

45. Eiuſdem Innocentij canonicis S. Frigdiani, quibus condolet de morte Attonis Prioris, cuius ſubtractione ſibi cum canonicis maiora conſilia ſint ſubtractã, dicit illius vitam coram Deo, & hominibus laudabilem extitiſſe, congaudet de electione Hieronymi Prioris vnanimiter per illos facta in hac epiſtola multa deſunt.

46. Eiuſdem Innocentij. meminit translationis Reliquiarum S. Riccardi. nõ poteſt benè legi.

47. Eiuſdem Innocentij ad Archidiaconum Lucenſem. mandat quoſdam presbyteros in Eccleſia S. Saluatoris Priori S. Frigdiani nolentes obedire, ab officio remouere, & etiam à beneficio, donec pareant.

48. Eiuſdem Innocentij Signoreto Presbytero, & ſocijs, quibus præcipit obedire Priori S. Frigdiani, & eius Fratribus pro Eccleſia S. Saluatoris illis conceſſa, cum omnibus ſuis appendicijs.

49. Priori, & canonicis S. Angeli in Foro. prohibet prædictos, & eorum Parochianos vexare canonicos S. Frigdiani occaſione prædictæ Eccleſiæ S. Saluatoris: *Solicitè*, inquit, *præcauentes, ne in pœna illis ſitis conſortes, quibus in maleficio eſtis conſentientes.*

ſentientes: facientis enim procul dubio culpam habet, & qui quod poteſt corrigere, negligit emendare.

50. Eiuſdem Innocentij Hieronymo Priori, cui electo Epiſcopo Aretinæ Eccleſiæ mandat obedire, & ſuſcipere regimen, ad quod Domino diſponente, vocatus fuerat.

51. Eiuſdem Innocentij ad canonicos S. Frigdiani, quos monet, vt Hieronymo Priore in Epiſcopum electo, de alio prouideãt, & vt in tali prouiſione modum ſeruent, & eligendi conditiones attendant: *Vnanimes,* inquit, *ſitis, & non ſint in vobis ſchiſmata, ſed Spiritus ſancti gratia inuocata idoneam religioſam, & diſcretam perſonam vobis in Patrem, & Priorem eligatis, per cuius prudentiam, & ſolicitudinẽ Eccleſia veſtra præſtante Domino gratum ſuſcipiat incrementum.*

52. Eiuſdem Innocentij Priori, & Fratribus S. Frigdiani. Congaudet ſuper electione Prioris, vtpotè perſonæ ſapientis, & honeſtæ, quem monet, tanquam Patrem affectione præcipua diligere, & honorare, & tanquam animarum ſuarum cuſtodi obedientiam, & reuerentiam exhibere. monet etiam Priorem illius officij: *Commiſſum,* inquit, *tibi regimen, & curam ipſius Eccleſiæ cum ea diſcretione, & ſolicitudine adminiſtrare ſtudeas, vt regularis vitæ obſeruantia ibidem ad honorem Dei, & animarum ſalutem conſeruetur, & ipſa Eccleſia tam tẽporaliter, quam ſpiritualiter ſub tuo regimine, præſtante Domino, augeatur.*

53. Eiuſdem Innocentij ad prædictos, quorum vitæ ſanctitatem commendat, & hortatur ad perſeuerantiam. Oſtendit, ſe illorum Eccleſiæ, & perſonarum curam, & ſolicitudinem præcipuam gerere: *Nos autem,* ait, *perſonas, & locũ veſtrum in Domino Charitate diligimus, & in omnibus ſecundum Deum iuuare, & manutenere volumus.*

54. Eugenij III. ad Priorem, & Fratres S. Frigdiani, quibus ſignificat ſuam electionem ad Põtificatum, apud quos petit pro tanto regimine in eorum orationibus ſpecialiter commendatum haberi.

55. Eiuſdem ad Epiſcopum Lucenſem, queritur, mandatum ſuorum prædeceſſorum Pontificum ſuper Eccleſia S. Saluatoris per Priorem, & Fratres S. Angeli non fuiſſe obſeruatum. præcipit Epiſcopo, vt illud faciat obſeruari, ſub pœna excommunicationis, & interdicti.

56. Eiuſdem Eugenij ad Epiſcopum Lucenſem, qua canonicos S. Frigdiani in Eccleſiam S. Pantaleonis, quæ erat quorundam clericorum, introducit, & Epiſcopo mandat, canonicos defendere, & in aduerſantes pertinaciter ſententiã excommunicationis promulgare.

57. Eiuſdẽ Eugenij ad prædictũ Epiſcopum, qua de illius negligentia in introducẽdo canonicos S. Frigdiani in dictã Eccleſiam conqueritur. præſcribit tẽpus introductionis, cũ poteſtate ſuſpendẽdi ab officio, & beneficio clericos, & interdicendi ab ingreſſu Eccleſiæ laicos impedientes.

58. Eiuſdem Eugenij prędicto Epiſcopo. Ratam habet excommunicationem de ipſius mandato promulgatam contra inſultum facientes in canonicos S. Frigdiani, & illis aduerſantes.

59. Eiuſdem Eugenij ad Conſules Lucenſes. continet idem, quod in præcedenti.

60. Eiuſdem Eugenij Priori, & Fratribus S. Frigdiani, quos monet de cenſuris inflictis monachis S. Georgij occaſione iniuriarum, & moleſtiarum eiſdem canonicis illatis pro Eccleſia S. Pantaleonis.

61. Ad Abbatẽ, & monachos S. Georgij, qua repetit ſententiam Innocentij pro Fratribus S. Frigdiani ſuper Eccleſia S. Pantaleonis, cuius Parochiam Abbas, & monachi ſibi vſurpabant.

62. Eiuſdem Eugenij ad vniuerſos Chriſti fideles, in qua meminit conſecrationis Eccleſiæ S. Frigdiani per ipſum Eugenium proprijs manibus factæ, ob reuerentiam corporis S. Frigdiani, quod ibi ſeruatur, & Indulgentiarum quadraginta dierum conceſſarum viſitantibus dictam Eccleſiam in die conſecrationis, vel intra illius octauas.

63. Eiuſdem Eugenij ad Priorem S. Frigdiani, cuius præſentiam poſtulat pro reformatione S. Mariæ nouæ, cui Priori dictæ Eccleſiæ diſpoſitio commiſſa fuerat.

64. ANaſtaſij IV. ad Epiſcopum, & canonicos V.
Lucenſes, quibus mirificè commendat vitam canonicorum S. Frigdiani, quorum conuerſatione teſtatur homines plurimum proficere; quorum Eccleſiam affirmat per ſuos anteceſſores fuiſſe ſpecialiter dilectam, ſicut ſpecialem filiam, eiuſdem affectus ſe in illã profitetur, ſubdens, ita charos ipſius loci fratres habere, vt qui eos offenderit, Romanam Eccleſiam offendat, & qui tetigerit, pupillam ſui oculi tangat. dolet de iniurijs nonnullorum ex Parochianis in dictos canonicos, qui impetu frangentes portas Eccleſiæ S. Saluatoris de Muſtolio, ſimul perſonas clericorum inhoneſtè tractare voluerunt. dolet de canonicis, qui talem iniuriam neglexerunt. mandat Epiſcopo, quatenus congregato cœtu Eccleſiæ in die ſolemni, candelis accenſis, principales huius malitiæ vinculo excõmunicationis aſtringat, & alios durè corripiat, & ad ſatisfactionem venire compellat.

65. Eiuſdem Anaſtaſij ad Epiſcopum Lucenſem, qua committit, ne permittat, clericos S. Pantaleonis procedere in electione Prioris Eccleſiæ, ſine conſenſu, & volũtate canonicorum S. Frigdiani, nec ipſe in tali electione procedat, hoc enim eſſet auferre ius, quod dicti canonici in eadem electione habere noſcuntur.

66. ALexandri Tertij ad Archipreſbyterum, VI.
& canonicos Eccleſiæ Lucenſis, quos reprehendit, aſſerentes publicè corpus S. Frigdiani exiſtere in eorum Eccleſia, vtpotè detrahẽtes Eugenio ſuo prædeceſſori, qui præſentibus

dictis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dictis canonicis, Epiſcopo, & vniuerſa penè Ciuitate Corpus B. Frigdiani proprijs manibus cõtrectauit, & in altari, quod ipſemet dedicauit, fecit recondi. ſtatuens, ne de cætero tale quid amplius dicant, neuè more ſolito feſtum S. Frigdiani ſolemnius celebrent, & prohibeant clericis, vel laicis viſitare Eccleſiam S. Frigdiani more ſolito in præcipuis ſolemnitatibus: ſed in his ita canonicos S. Frigdiani iura, & honores ſuos ſeruare permittant, vt non habeant vlterius aduerſus ipſos materiam querendi. addit, ſe Priori, & canonicis S. Frigdiani in mãdatis dediſſe, vt in die dedicationis Eccleſiæ Lucanæ feſtum B. Abrahæ nullatenus celebrent, ſed alio die magis congruo.

67. Eiuſdem Alexandri ad Priorem, & canonicos S. Frigdiani. ſtatuit, vt ſi quando canonici Lucenſes à ſe falſa ſuggeſtione impetrauerint, quæ priuilegijs illorum ab Apoſtolica Sede indultis derogare noſcãtur, ea ipſis nullum poſſint præiudicium generare.

68. Eiuſdem Alexandri ad diſpenſatores rerũ cuiuſdam Cardinalis, per quam abrogat Legatũ prædicti Cardinalis, quo libros nepoti ſuo legauerat; *Quia*, inquit, *iſte ſe, & ſua iampridem S. Frigdiani Eccleſiæ tradiderat, libros, quos habebat, inconſulto Priore, & Fratribus alij dare non potuit*, & mandat, vt libri, quos habebat, quando factus eſt canonicus, & Eccleſiæ obtulit, & alij, qui poſtmodum ei de præſcripta Eccleſia miſſi ſunt, memorato Priori, contradictione, & excuſatione ceſſante, cum integritate reddantur.

69. Lucij Secundi Priori, & Fratribus S. Frigdiani. ſtatuit, vt non teneantur ad inſolita grauamina impoſita Eccleſiæ S. Martini Senenſis ab illius Priore, præfato Priore, & Fratribus S. Frigdiani inconſultis.

70. Eiuſdem Lucij Secundi, in qua tandem nihil memoratu dignum continetur. Alia plurima memoria digniſſima extabant in Archiuis dictæ Eccleſiæ S. Frigdiani, quæ anno 1596. incendio perierunt.

CAPVT QVADRAGESIMVM SECVNDVM.

De fundatione monaſteriorum S. Mariæ Gratiarum Caſtri Vineolæ, S. Mariæ ad Parietem propè Ciuitatem Nolanam, & S. Benedicti Cremæ.

1. SVb Pontificatu Beatiſſimi Patris Leonis Papæ Decimi fundatũ fuit monaſterium canonicorum noſtræ congregationis propè Caſtrum Vineolæ, in Epiſcopatu Mutinenſi, largitione, munificentiaque Illuſtr. & R. adm. D. Iacobi de Murenis nobilis Mutinenſis, & Mutinenſis Eccleſiæ Præpoſiti, qui ſub finem vitæ ſuæ omnium ſuorum bonorum hæredes inſtituit monaſterium, & canonicos ſanctiſſimæ Trinitatis Mutinæ, totamque congregationem canonicorum regularium Lateranenſium, adiecta conditione, vt infra tres annos, à die mortis illius computandos, in palatio, ſeu viridario, quod ille habebat propè dictum Caſtrum Vineolæ, monaſterium, & Eccleſiam ſub inuocatione, ſiue titulo Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis erigere deberent, ac in eo Præpoſitum vnà cum quatuor canonicis, & duobus Conuerſis, perpetuò ibidem manſuros, conſtituere, qui iuxta mores, obſeruantias, & laudabiles conſuetudines dictæ congregationis gratũ Deo famulitium exhiberent. Confectæ ſunt tabulæ Vineolæ in domo reſidentiæ, & ſolitæ habitationis eiuſdem Domini teſtatoris, quæ poſita erat extra Caſtrum, propè foueam in loco nuncupato, Villa Moreniana, anno Domini 1513. indictione prima, die quinta menſis Septembr. per Beltramolum filium quondam præſtantiſſimi viri Domini Antonij de Balbis de Laude, nũcupati de Catancis, de Vignola, publicum notarium, præſentibus Illuſtri, & potente Domino D. Vgutione de Contrarijs quondam magnifici Domini Antonij de Contrarijs de Ferrariã, inſigni, & generoſo Equite, & Comite Vineolæ, nec non Ven. P. D. fratre Baptiſta quondam D. Balthaſaris de Corteſijs, de Mutina, Ord. S. Franciſci de Obſeruantia. Ven. P. D. fratre Dionyſio quondam Antonij de Breſſanis, de Caſali maiori, eiuſdem Ordinis, Dom. Alphonſo quondã Ludouici Paulucij de Ferraria Secretario præfati Illuſtris Comitis Vgutionis, eximio artium Doctore D. Nicolao quondam N. de Montagnana, de Ferraria Medico Vineolæ, Dom. Sebaſtiano quondam Ioannis de Cauazuris presbytero Mutinenſi, & Ioanne Iacobo filio Vincentij de Roſſettis de Coregio clerico. Quo quidem Domino teſtatore vita functo, Prior monaſterij Trinitatis Mutinæ ſuo, & ſuorum canonicorum, & totius congregationis Lateranenſis nomine, illius hæreditatem corporaliter adiuit, ſtatimque monaſterium cum Eccleſia ſub titulo Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis in eodem Palatio, & viridario ædificauit, & Patres noſtræ congregationis vnum Præpoſitum cum quatuor canonicis, & duobus Conuerſis iuxta diſpoſitionem prædicti Domini teſtatoris ibidem poſuerunt, primuſque loci Præpoſitus fuit Ven. P. D. Auguſtinus de Bononia.

Manſerunt autem in eodem monaſterio Præpoſitus, & canonici præfati vſque ad annũ 1557. quo Domini de Contrarijs, dicti Caſtri Marchiones ad illud muniendũ monaſterium cũ alijs multis ædificijs, & Burgis Caſtro adiacentibus, euerterunt. Ex quo tempore dicti Præpoſitus, &

canonici empto quodam prædio cum domibus non longè à dicto Caſtro, quod Podium dicitur, memoratum monaſterium ad illud tranſtulerũt, extructis nouis fabricis, cum Eccleſia, diciturque monaſterium S. Mariæ Gratiarum, vulgo il Poggio, vbi nunc Præpoſitus cum aliquot canonicis degit

II. ANno 1518. Generale Capitulum congregatum fuit Rauennæ. Rector Generalis R.P. D. Valerius Vicentinus. Viſitatores D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Gaſpar Vercellenſis, D. Gabriel Veronenſis, D. Thomas Cremonenſis. Anno 1519. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Albertus Veronenſis. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Ioannes Maria Vercellenſis, D. Seuerinus Mediolanenſis, Dñs Michael Vicentinus.

III. HOc eodem anno, vel paulo ante illud fundatum eſt monaſterium noſtri Ordinis, & congregationis S. Mariæ ad Parietem prope Ciuitatem Nolanam, quod antea fuerat parua Eccleſia B. Virgini Dei Genitrici nuncupata, cuius imago in pariete picta cum aliquot miraculis coruſcare cœpiſſet, prædicta Eccleſia, quam Illuſtris Comes Nolanus de Iurepatronatus ipſius eſſe affirmabat, quique ad hoc ſpecialem 68 Monaſt. & liberum ſuum aſſenſum præſtitit, per R. P. D. Vicarium Epiſcopi Nolani, poteſtate ordinaria fuit collata D. Leonardo de Verona, noſtræ congregationis canonico, qui vigore dictæ collationis, ſiue conceſſionis illius corporalem poſſeſſionem apprehendit, nullos certos redditus habentis, poſt quam apprehenſionem noſtri canonici apud illam ſub regulari obſeruantia degentes, Deoque ac illius Beatiſſimæ Virgini Genitrici debitum ſeruitutis obſequium deuotè impendentes, paulatim monaſterium erexerunt. quod populi cernentes, affectu quodam peculiari deuotionis, & dilectionis, tum Eccleſiam, tum etiam canonicos proſequentes, multas eleemoſynas conferre cœperunt, quibus primum Eccleſia in amplam, & elegantiſſimam formam fuit renouata, calicibus, paramentis, & ornamentis Eccleſiaſticis locupletata: deinde monaſterium aliquot prædijs dotatum, ex quorum redditibus octo, vel decem canonici, exceptis Conuerſis, aluntur, qui Deo, & beatæ Virgini ſub diſciplina canonica ſub regimine vnius Prioris ibidem famulantur. Eccleſia propter miraculoſam ipſius Virginis imaginem in ſumma veneratione habetur, ad quam diebus ſolemnibus, in honorem ipſius Beatiſſimæ Virginis dicatis, innumerabilium vtriuſque ſexus perſonarum fit concurſus. Cæterùm canonici Lateranenſes, vt prædicta donatio maius firmitatis robur obtineret, illam per Sedem Apoſtolicam confirmari ſupplices petierunt, illorum votis annuente Leone X. anno Incarnationis Dominicæ 1519. pridie Idus Aprilis, Pontificatus ſui anno 7.

Hoc etiam anno memoratus Pontifex Prioratum S. Benedicti, in oppido Cremenſi, tunc Placentinæ diœceſis, eiuſdem Ordinis S. Benedicti, & Parochialem, quem Reuerendiſs. D. Aluyſius Taſſus Epiſcopus Recanatenſis in commendam obtinebat, & in quo nullus actu monachus degebat, eodem Epiſcopo ad fauorem noſtræ congregationis illum in manibus Papæ ſpõte reſignante, extincto in illo inſtituto, & Ordine S. Benedicti, & erecto Ordine canonicorum regularium Lateranenſium, noſtræ congregationi in perpetuum vniuit, & donauit, reſeruata ipſi Domino Aluyſio Comendatario certa penſione, conditione adiecta, vt poſt illius ex hac vita deceſſum in dicto monaſterio viginti ſaltem canonici iugiter manerent, prout teſtãtur Bullæ vnionis hoc eodem anno 17. calend. Aprilis emanatæ. 96 Monaſt. Hoc monaſterium paucis ab hinc annis in Abbatiam erexit Paulus V. qui præter Parochiã Vrbanam quatuor alias rurales ſibi ſubditas habet, per canonicos dicti monaſterij regi cõſueuerũt.

Eodem anno cum Pontifex Zachariam Lilium Vicentinum noſtræ congregationis canonicum ad Epiſcopatum euexiſſet, dubitatum eſt à nonnullis an canonici regulares ad Epiſcopatum prouecti, habitum cæterorum Epiſcoporum qui ex clericis ſecularibus aſſumuntur, ferre deberent, quibuſdam contradicentibus, præſertim Magiſtro Cæremoniarũ Paride Graſſo. quam ob cauſam edidit Zacharias Ferrerius Iure conſultus clariſſimus librum de proprio & vero habitu canonicorũ regularium, in quo doctiſſimè, ſolidiſſimèque probauit, canonicos regulares ad Epiſcopatum, & Cardinalatum euectos, habitu canonicorum, & cæterorum clericorum ſecularium, qui ad gradus ſimiles aſſumuntur, legitimè vti poſſe. qui liber habetur in volumine Priuilegiorũ noſtrę Lateranenſis Congregationis pag. 436. & ſequentibus. incipit. *Audiui pridie narrantibus pleriſque*. quam ſententiam Leo Decimus, publico generalique decreto promulgato probauit, quod habetur in nouo Bullario inter Bullas huius Pontificis, conſtitutione 34. & confirmat nouum Cæremoniale Romanum.

IV. HOc etiam anno memoratus Pontifex, cum antea in Concilio Lateranenſi priuilegia quædam mendicantium, inſtantibus Epiſcopis, & Parochis limitaſſet, ac moderatus fuiſſet, ac deinde moderationem, & limitationem huiuſmodi ad aliorum quorumcunque Ordinum, etiam non mendicantium priuilegia extendiſſet, quæ limitatio, ſeu moderatio habetur inter illius Cõſtitutiones vigeſimaſecũda in ordine, incipit, *Dum intra mentis, &c.* nouis literis Rectori Generali, Viſitatoribus, cæteriſque canonicis noſtrę cõgregationis directis, quę incipiunt: *Decet Romanum Pontificem:* ipſam congregationem, cum omnibus, & ſingulis eiuſdem canonicis à

præfata

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

præfata moderatione ſeu limitatione penitus exemit. habentur literæ in lib. Indultorũ pag. 478

Anno 1520. coactum fuit Generale Capitulũ Mortarij, in quo quidem electus fuit Rector Generalis R. P. D. Ioannes Iacobus Cremonenſis, additis Viſitatoribus D. Raphaele Placentino, D. Coſmo Mediolanenſi, D. Zacharia Nouarienſi, & D. Ioſepho Veronenſi. Anno 1521. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Valerius Vicentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Timotheus Papienſis, D. Petrus Martyr Mediolanenſis, D. Petrus Cremonenſis. Hoc anno Leo X. Romanus Pontifex antea Ioannes de Medicis Patre Laurentio, matre Clarice Vrſina progenitus, clariſſimarum proſapiarũ nobile germen, quarum ſplendorem virtute, & dignitate auxit, qui ſacrorum cultum reſtituit, Diuos coluit, religionem, & pietatem amauit, iuſtitiam incorruptam ſeruauit, bonas artes coluit, literarum ſtudia replantauit, literatos non ſolum verbo, & lingua dilexit, ſed opere, & veritate fouit, & muneribus cumulauit, qui Italiam pace donauit, & ſeculum aureum reuexit, bonis quibuſque mœrentibus ex hac vita fuit ſublatus die 21. Decembris, ætatis ſuæ anno 45. cum ſediſſet in Pontificatu annos 8. menſes 8. & dies 21.

CAPVT QVADRAGESIMVM TERTIVM.

De fundatione monaſteriorum S. Petri Gatinariæ, S. Stephani Citadellæ Vercellenſis Diœceſis, & S. Iuliani Imolæ.

I. ANno 1522. Sede Apoſtolica per obitum Leonis Decimi vacante electus fuit in Romanum Pontificẽ Adrianus VI. die 9. Ianuarij, quem alij ferũt patria Traiectenſem, alij verò Italum, ex oppido Salodienſi, apud lacum Benacum exortum, ſed à puero in Hollandiam profectum, & Hollandinum propterea reputatũ. Hoc autem anno Generalia noſtræ congregationis Comitia ſunt habita Rauennæ, ac in illis electi Rector Generalis R. P. D. Deſiderius Mediolanenſis. Viſitatores D. Gaſpar Vercellenſis, Dom. Thomas Cremonenſis, D. Gabriel Veronenſis, & D. Franciſcus Vicentinus.

Anno 1523. idem Adrianus Sextus ex hac vita migrauit, die 14. Septembris, in cuius locum electus eſt Iulius de Medicis presbyter Cardinalis die 19. Nouembris, qui Clemens Septimus fuit nuncupatus. Eodem autem anno Generale Capitulum habitum fuit Placentiæ. Rector Generalis electus R. P. D. Albertus Veronenſis. Viſitatores D. Raphaël Placentinus, D. Archangelus Papienſis, D. Gabriel de Gatinaria (hic erat frater Illuſtriſſimi Cardinalis Mercurini, magni Cancellarij Caroli Quinti Imperatoris) & D. Michaël Vicentinus.

Anno 1524. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Ioannes Iacobus Cremonenſis. Viſitatores D. Raphaël Placentinus. D. Coſmas Mediolanenſis, D. Ioſeph Cremonẽſis, & D. Valerianus Bergomenſis. Hoc anno Clemens VII. inſigne priuilegium immunitatis monaſterio Tremitano à ſuis prædeceſſoribus Sixto IV. Innocentio Octauo. Leone Decimo conceſſum, confirmauit, die vltima Martij. Eodem anno dictus Põtifex ſtatutum fecit, ne perſonæ cuiuſuis ſexus, vel ætatis, & conditionis monaſteria canoniſſarum noſtræ congregationis, etiam vigore facultatum à Sede Apoſtolica obtentarum ingrederentur, exceptis medicis, Cœmentarijs, &c. & de licentia exiſtentium pro tempore Rectorum Generalium, idque ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ reſeruatæ. quod ſtatutum habetur in lib. Indultorum noſtræ congregationis pag. 481.

Anno 1525. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Raphaël Placentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, D. Agapitus Vicentinus, & D. Petrus Cremonenſis. Anno 1526. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Thomas Cremonenſis. Viſitatores D. Archangelus Mediolanẽſis, D. Angelus Vercellenſis, D. Frãciſcus Vicentinus, & D. Gabriel Veronenſis. Anno 1527. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Papienſis. Viſitatores D. Michaël Vicentinus, D. Gregorius Placentinus, D. Gabriel à Gatinaria, & D. Ambroſius Bergomenſis. Hoc anno in Vigilia Annunciationis B. Virginis cum Carolus Borbonius cum copijs Germanorum ad radices montis Belliani conſtitiſſet, vt die ſequenti ad monaſterium diripiendum aſcenderet, nocte ſequenti tanta nix cum imbribus de cœlo cecidit, vt milites ferè omnes in aquis fuerint præfocati, cæteris fuga ſibi conſulentibus, cuius rei memoria quotannis agitur ab Indigenis in eodem feſto Annunciationis, vt ſupra c. 28. dictum fuit. qui Carolus ſub fide contra fidem datam Romam cũ exercitu Imperatoris contendens, Vrbem cœpit, & deprædatus fuit, & Pontificem intra molem Adrianam receptum obſedit.

Anno 1528. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Michaël Vicentinus. Viſitatores D. Ioſeph Veronenſis, D. Lucas Nouarienſis. D. Valerius Placentinus, & D. Ioannes Franciſcus Mediolanenſis. Anno 1529. Capitulũ Generale Bononiæ. Rector Generalis R. P. D.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ludouicus Salodienſis. Viſitatores D. Agapitus Vicentinus, D. Deſiderius Ianuenſis, D. Petrus Cremonenſis, & D. Ludouicus Mediolanenſis. Anno 1530. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Papienſis. Viſitatores D. Archangelus Mediolanenſis, D. Angelus Vercellenſis, D. Franciſcus Vicentinus, & D. Hieronymus Cremonenſis.

II. ANno 1531. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Gabriel à Gatinaria. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Eugenius Veronenſis, D. Valerianus Bergomenſis, & D. Dionyſius Mediolanenſis. Anno 1532. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Ioſeph Veronenſis, hic fuit vir miræ probitatis, & probatæ religioſitatis, & ſæpiũ inſtaurator. Viſitatores D. Lucas Nouarienſis, D. Valerius Placentinus. D. Ioannes Franciſcus Mediolanenſis, & Ioannes Baptiſta Mutinenſis. Anno 1533. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Agapitus Vicentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, Dom. Petrus Cremonenſis, & Dom. Deſiderius Ianuenſis.

Anno 1534. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P. D. Archangelus Papiẽſis. Viſitatores D. Angelus Vercellenſis, D. Franciſcus Vicentinus. D. Clemens Venetus, & D. Valerianus Bergomenſis. Hoc autem anno Clemẽs Papa Septimus ex hac vita migrauit die 25. Septembris, cuius loco Alexander Farneſius S. R. Eccleſiæ Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis communibus votis eſt electus die 13. Octobris, & Paulus Tertius nuncupatus.

70 Monaſt. Hoc eodem anno fundatum eſt monaſterium ſub titulo Præpoſituræ S. Petri de Gatinaria in Epiſcopatu Vercellenſi, munificentia, & donatione Illuſtriſſimi Domini D. Mercurini de Arboreo Caroli V. Imperatoris olim Magni Cancellarij, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ presbyteri Cardinalis tituli S. Ioannis ante portam Latinã, fratris Illuſtris D. Comitis Gatinariæ. Cuius fundationis ſeries in authẽticis dicti monaſterij monimentis ſic habetur. Præfatus Illuſtriſſimus Dominus Mercurius Cardinalis per ſuum vltimũ teſtamentum rogatum per Dominum Ioannem de Cumalunga publicum notarium, & S. Cæſareæ maieſtatis Secretarium, mandauit, in oppido Gatinariæ, in Eccleſia Parochiali S. Petri conſtitui, & erigi collegium canonicorum regularium Ordinis ſancti Auguſtini, & noſtræ Lateranenſis congregationis ſub titulo Præpoſituræ, in quo nouem canonici de redditibus ipſius Illuſtriſſimi Domini fundatoris alendi, & manutenendi ſub regulari diſciplina iugiter manerent: quos tamen de domo Arborea, vel de illius affinibus eſſe voluit, & ad electionem Illuſtris Domini Comitis Gatinariæ illius fratris, & ſucceſſorum in eodem collegio deputari, cui ius patronatus eligendi, nominandi, & præſentandi Præpoſitum, & canonicos in eodem collegio ſtatuẽdos, in perpetuum reſeruauit. Mandauit etiam, ex ſuis bonis alterum collegium inſtitui nouem puerorum de domo Arborea, vel de illius affinibus, qui per ſeptem annos in Grammatica, & arte ſcribendi per aliquem Scholarum Magiſtrum, & Rectorem docerentur. Quorum omniũ præmiſſorum executorem teſtamentarium vnicum, & inſolidum R. P. D. Gabrielem de Gatinaria noſtræ congregationis canonicum, & illius fratrem, tunc S. Andreæ Vercellarum Abbatem deputauit. qui tamen in illius voluntate quoad omnia implenda difficultates inſuperabiles offendit, tum quòd non reperirentur de familia Arborea tot canonici regulares, qui prædictum collegium poſſent complere, nec eſſent alij canonici, qui vellent recedere à congregatione, & ſubijci iuri patronatus præfati Domini Comitis Gatinariæ: tum etiam quod Reuerendiſſ. D. Gulielmus de Gatinaria Epiſcopus Nicomedienſis, & Eccleſię ſancti Petri Gatinariæ Plebanus nollet prædictæ Eccleſiæ renuntiare, niſi ad fauorem canonicorum noſtræ congregationis, neque homines cõmunitatis Gatinariæ vellent, memoratum Dominum Comitem in eadem Eccleſia ius patronatus habere. Propter quas, & alias quamplures difficultates memorati D. Gabriel Abbas ſancti Andreæ, & D. Comes Gatinariæ ſupradicti Domini Cardinalis fratres, vt illius voluntas, quoad fieri poſſet, ad effectum deduceretur. anno Domini 1534. indictione 3. die 7. menſis Nouembris ad ſequentes conuentiones, ſaluo Sedis Apoſtolicæ beneplacito, deuenerunt, primò vt Dominus Comes omni iuri patronatus cederet, quod in præfata Eccleſia, vel in illius Præpoſito, & canonicis nominandis, præſentandis, ſeu eligendis prætenderet, ſed illorum electio, præſentatio, & nominatio poſt primam vicem, pro qua ſpectaret ad præfatum D. Gabrielem Abbatem, & executorem, deinceps ſpectaret ad congregationem canonicorum regularium Lateranenſiũ, ſiue ad illius Generale Capitulum in perpetuum. Secundò quòd præter nouem canonicos ad diuina in eodem collegio peragenda deputandos, loco trium puerorum in altero collegio inſtituẽdorum, acciperentur tres alij Religioſi de dicta congregatione, prout magis expedire videretur, pro quorum manutentione ſtipendia, quæ pro tribus pueris alendis tribuenda eſſent eidem collegio canonicorum tribuerentur, rogato inſtrumento concordiæ, & conuentionum in oppido Gatinariæ, in palatio eiuſdem Illuſtris Comitis Gatinariæ, die, & anno proximè notatis, per Dominum Ioannem Dionyſium de Mandello publicum notarium, & ciuem Vercellenſem.

QVibus conuentionibus initis Reuer. Preſbyter Damianus de Viecomitibus Rector III. Eccleſiæ Parochialis loci Paleſtri, qui in Eccleſia

ſancti

S. Petri memorata clericatum obtinebat, ad quẽ clericatum ſpectabat fundus prope Eccleſiam, in quo monaſterium exſtruendum erat, anno Domini 1534. indictione 7. die 14. menſis Ianuarij prædictam clericatum, ad effectum erigendi in illius fundo monaſterium, in manibus Reuerendiſſ. Dñi Auguſtini de Ferrerijs Vercellenſis Epiſcopi reſignauit, eodem Epiſcopo reſignationem acceptante, & probante, quam die decimaſexta eiuſdem menſis, & anni Venerabiles canonici, & Capitulum Eccleſiæ Vercellenſis firmauerunt, rogato inſtrumento per eundem Dominum Dionyſium de Mandello, in Sacriſtia magna Eccleſiæ S. Euſebij Vercellenſis, die, menſe, & anno ſupradictis: in quo de erectione ipſius Eccleſiæ S. Petri in Præpoſituram Ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, ad effectum conſtruendi, & inſtituendi iuxta illa monaſterium, & collegium canonicorum per Sedem Apoſtolicam facta ad inſtantiam memorati Illuſtriſſimi Cardinalis tunc viuentis, expreſſa, & ſpecifica mentio habetur: & ex tunc, quia vt præmititur, Eccleſia in Præpoſituram, & collegium canonicorum regularium per Sedem Apoſtolicam iam fuerat erecta, idem Ven. P. D. Gabriel executor teſtamentarius monaſterium ſatis pulchrum, & nobile conſtruendum curauit, & abſoluit, conſtituto in eodem primo Præpoſito Domino Theophilo de Gatinaria cum canonicorum collegio, redditibus iuxta piam mentem teſtatoris ſatis pro loci conditione dotato. Quod Illuſtriſſimi Comites Gatinariæ multis beneficijs fouerunt, & ſingulari affectu dilectionis pro ea, quæ ſumma eſt Illuſtriſſimæ familiæ Arboreæ in Religioſos pietas, ſunt proſequuti, & nunc etiam proſequuntur. ſed & D. Gulielmus quondam Ioannis de Gulielmis, ex nobilibus de Gatinaria ipſum monaſteriũ an. 1552. omniũ ſuorum bonorum vniuerſalem hæredẽ inſtituit.

Ex quo viri nõnulli cum primis celebres prodierunt, videlicet memoratus D. Gabriel ex Cõmitibus de Gatinaria, prædicti Illuſtriſſimi Cardinalis frater, & monaſterij fundator, vir probatus, & optimus, qui pluribus noſtræ congregationis collegijs præfectus, publicis etiam muneribus Viſitatoris, & Rectoris Generalis totius congregationis ſemel, ſecundò, & tertiò digniſſimè functus, tandem anno 1547. dum eſſet Rector Generalis, ad æterna præmia laborum ſuorum, vt piè creditur, capeſſenda migrauit, Mantuæ in monaſterio noſtro S. Bartholomæi tumulatus. Item D. Valerius à Gatinaria Theologus, & prædicator facundus, & celebris, qui pluribus annis in præcipuis Eccleſijs in ſumma populorum frequentia conciones Quadrageſimales cum habuiſſet, & multa monaſteria optimè rexiſſet, anno 1581. Mediolani obijt in monaſt. S. Mariæ de Paſſione, quo ãno erat Abbas S. Mariæ Nouæ Aſtæ, generaleſq; noſtræ congreg. viſitationes peragebat. Item D. Theodoſius Gatinarenſis de Badinis, prædicti Valerij nepos, qui pluribus annis S. Theologiam eſt profeſſus, inter præcipuos ſui temporis Prædicatores Italicos meritò recenſendus: nam & Romæ in Baſilica D. Petri, & Mediolani in Metropolitana, Ianuæ, Neapolis, Taurini, alijſque inſignioribus Vrbibus tempore Quadrageſimæ prædicauit, Sereniſſimo Sabaudiæ Duci Carolo Emanueli valdè charus, qui illum in Epiſcopum Saluciarum à Paulo V. poſtulauerat, verum conditione temporũ votum effectus non æquauit. Obijt Vicentiæ anno 1611. Abbas S. Mariæ Nouæ Aſtæ, cum triennio proximè lapſo fuiſſet electus Viſitator congregationis.

IV. ANno 1535. Capitulum Generale Placentiæ, Rector Generalis R. P. D. Gabriel à Gatinaria, Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Eugenius Veronenſis, D. Dionyſius Mediolanenſis, & D. Valerianus Bergomenſis. Anno 1536. Generale Capitulum Rauennæ, Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Mediolanenſis. Viſitatores D. Ioſeph Veronenſis, D. Lucas Nouarienſis, D. Valerius Placentinus, & D. Michaël à Mordano. 71 Monaſt.

Hoc autem anno Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Bonifacius de Ferreriis S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Sabinenſis, qui cœnobium Abbatiale S. Stephani de Citadella in Ciuitate Vercellarum Ordinis S. Benedicti, olim inſigne, ſed tunc ſatis collapſum, in commendam obtinuerat, illuſq; titulum D. Petro Franciſco nepoti reſeruatis ſibi fructibus, vita durante, reſignauerat, de monaſterio canonicorum noſtræ congregationis in eodem cœnobio erigendo ſub regimine Præpoſiti, manente titulo Abbatiali pro Commendatario, deliberauit, & pro huiuſmodi erectione Sũmo Pontifici Paulo III. ſupplicauit, & amotis nonnullis monachis, qui in dicto monaſterio, ſine clauſura tamen, & à regulari diſciplina plurimum relaxati degebant, collegium quatuordecim canonicorum, cum vno Præpoſito in eodem cœnobio ſtatuit, quibus præter Eccleſiam, & monaſterij fabricas, & hortos adiacentes, membrum quoddam Abbatiæ, Lachellis nuncupatum, cum omnibus illius poſſeſſionibus, manſiſæ, dificijs, & iuribus ab ipſa Abbatia diſmembratum perpetuò tribuit pro victu, & menſa conuentuali canonicorum, quæ conſtant ex Bullis Pontificijs Pauli III. datis apud S. Petrum 3. Idus Aprilis anni 1536. & pontificatus ſui anno 2. Verum cum propter bella, & alia impedimenta fructus dicti membri minimè pro quatuordecim canonicis ãlendis ſufficerent, nec prędia poſſent ad culturã redigi, numerus canonicorũ ad octo fuit reductus, cõceſſione ipſiuſmet Pontificis facta pridie nonas Septẽbris an. 1541. põtificatus ſui an. 6. Poſtea cũ ab an. 1550. & deinceps Prępoſitus, & canonici ad cõtributiones hoſpitũ

militum

militum (quippe quod monaſterium eſſet in arce conſtitutum) & ad onera militaria cogerentur, numerus canonicorum rurſus imminutus, & ad tres ſolos redactus demum tumultibus bellorum creſcentibus, & multis cladibus, ruinis, & miſerijs ingruentibus, Præpoſitus, & canonici loco excedere coacti, & à militibus pulſi, qui monaſterium profanatum in ipſorum hoſpitium, & armamentarium conuerterunt. Eccleſia verò iuſſu Principum diruta, & ſolo æquata, & ipſum monaſterium militibus arcem cuſtodientibus traditum & dirutum, præter ea, quæ illorum vſibus deſeruirent: vnde memorati Præpoſitus, & canonici ad beneuolos receptatores perrexerunt. Porrò cum Abbatiam S. Stephani Illuſtriſſ. D. Guido Ferrerius Vercellenſis Epiſcopus, & S R. E. Cardinalis in commendam obtinuiſſet, is Præpoſitum, & canonicos dicti monaſterij, qui interim in alio eiuſdem congregationis collegio S. Andreæ morabantur, etiam bonis temporalibus per Sedem Apoſtolicam ipſis attributis exſpoliare cogitauit, contra quos litem coram Nũtio Sedis Apoſtolicæ Taurini commorante ann. 1574. inchoauit, quæ ad annum vſque ad 1580. eſt protracta, quo tempore idem D. Cardinalis, qui aliam Abbatiam S. Iuſti Se uſiæ ordinis S. Benedicti in commendam obtinebat, nonnullis monachis ibidem degentibus, ad aliud eiuſdem ordinis monaſterium S. Michaëlis, eidem Cardinali commendatum, translatis, Præpoſitum cum collegio canonicorum in dicta Abbatia S. Iuſti repoſuit, certis quibuſdam redditibus pro illorum menſa conuentuali deſignatis, eiſdem canonicis, omnibus iuribus, quæ in ſancti Stephani Præpoſitura prætendebant, viciſſim cedentibus, de qua re infra, cum de prædicto S. Iuſti monaſterio agemus, ſermo iterum redibit.

V. ANno 1537. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, D. Ioannes Baptiſta Cremonẽſis, & D. Theophilus Vercellenſis.

Anno 1538. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Ludouicus Salodienſis. Viſitatores D. Vbaldus Papienſis, D. Ioannes Iacobus Mediolanenſis, D. Leonardus Venetus, & D. Columbinus Cremonenſis. In eodem Capitulo communibus votis decretum fuit, vt ſi fieri poſſet, regimen canoniſſarum S. Ioannis Lucenſis omnino dimitteretur, quod cum non facile poſſet obtineri, Prior S Frigdiani cum toto Capitulo quaſdam domos, & alia bona eiſdem canoniſſis donauerunt, ſub certis conditionibus, & reſeruato eidem Priori, & Capitulo antiquo iure, quod habebat in Eccleſiam S. Ioannini, ſub quibus tandem conditionibus renunciatio regiminis dictarum canoniſſarum per Sedem Apoſtolicam eodem anno fuit admiſſa.

Anno 1539. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Gabriel à Gatinaria. 7. Maij.
Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Eugenius Vercellenſis, D. Valerianus Bergomenſis, D. Dionyſius Mediolanenſis. Hoc anno fundatum eſt monaſterium S. Vbaldi ſiue S. Iuliani ad Forum Scillæ, quod nunc dicitur Imola. Obtinuerant prius noſtri canonici apud S. Iuliani parochialem palatium, in quo paruo ſacello extructo in honorem S. Vbaldi, pauci canonici degebant, ex paucis quibuſdam redditibus vtcunque victitantes. Cum autem præfatam S. Iuliani parochialem, quæ de iure patronatus Dominorum Galeatij, & Alexandri de Bommercatis ciuium Imolentium aſſerebatur, quidam Ven. Sacerdos nomine Matthæus de Cornazanis in titulum obtineret, is dictam parochialem in manibus Vicelegati Bononienſis, & totius exarchatus Rauennæ, habentis ab Illuſtriſſ. Legato ſpeciale mandatum, reſignauit. Qui quidem D. Vicelegatus, accedente conſenſu Patronorũ, ipſam Eccleſiam S. Iuliani canonicis in dicto Palatio, & oratorio S. Vbaldi commorantibus perpetuò conceſſit, ad effectum erigendi ex prædictis Eccleſia, & palatio monaſterium canonici ordinis noſtræ congregationis, quæ vnio, & monaſterij erectio, vt perpetuæ robur firmitatis haberet, autoritate Apoſtolica fuit probata, & confirmata per Paulum III. vt ex bullis datis apud S. Petrum anno Domini 1539. 4. Idus Martij, Pontificatus ſui anno 5. & Venerabili Epiſcopo Imolenſi directis, liquet. Hoc monaſteriũ protulit Theologum inſignem Vener. Patrem D. Valerianum Zampetrium eiuſdem monaſterij Præpoſitum, & meum in Sacra Theologia Magiſtrum, de quo multa prætereo, quoniam adhuc viuit propè octogenarius.

Hoc eodem anno Paulus III. omnia priuilegia canonicis regularibus Lateranenſibus per Romanos Pontifices illius prædeceſſoris conceſſa firmauit nouo diplomate, dato apud S. Petrum die 16. Auguſti Pontificatus ſui anno 5. incipit: *Cum alias fœlicis recordationis, &c.* Quod ad ſcrupulos amputandos alio diplomate anno 1541. die 23. Aprilis emanato, declarauit. vtrunque habetur in libro Indultorum noſtræ congregationis pag. 487. & ſeq.

CAPVT

CAPVT QVADRAGESIMVM QVARTVM.

De ijs, quæ in noſtra Lateranenſi Congregatione ab anno 1540. vſq; ad an. 1559. contigerunt.

I. ANno 1540. coacta fuit Generalis Synodus noſtrorum canonicorum in canonica Portuenſi in Ciuitate Rauennæ, in qua renũciatus eſt Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Mediolanenſis, additiq; Viſitatores D. Lucas Nouarienſis, D. Ioſeph Veronenſis, D. Valerianus Placentinus, & D. Petrus Martyr Florentinus. Anno 1541. Generale Capitulum Cremonæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicentinus. Viſitatores D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, D. Ioannes Baptiſta Cremonenſis, D. Ioannes Auguſtinus Vercellenſis, & D. Thomas Brixienſis. Anno 1542. Capitulum Generale congregatum eſt Mantuæ, in quo electus fuit in Rectorem Generalem R. P. D. Archangelus Papienſis, & Viſitatores D. Nicolaus Cremonenſis, D. Syluanus Venetus, D. Conſtantius Mediolanenſis & D. Timotheus Veronenſis. Cauſa verò Generalis Capituli in eadem Ciuitate Mantuana cogendi hæc fuit. Nam Illuſtriſſ. D. Cardinali Nicolao de Fliſco Protectore vita functo, deſignatus fuit Protector congregationis Illuſtriſſ. D. Cardinalis Hercules Gonzaga, qui vt erat Princeps religioſiſſimus, & perfectus ipſius congregationis amator, cum nouitates quaſdam à nonnullis in congregationem inuectas, minuſque proficuas deprehendiſſet, ne ſpinæ in rhamnum creſcentes altius radices figerent, refodiendas, & conuellendas iudicauit. Quod antea idem Pontifex efficere ſtuduerat, per quoddam ſuum decretũ, pro congregationis reformatione promulgatum, cuius tamen exemplum multa diligentia conquiſitum nullatenus inueni.

Anno 1543. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Ioſeph Veronẽſis, Viſitatores D. Angelus Vercellẽſis, D. Thomas Placentinus, D. Raphaël Bergomenſis, & D. Cyprianus Mediolanenſis. Anno 1544. Capitulum Generale Cremonę Rector Generalis R. P. D. Thomas Placentinus, Viſitatores D. Clemens Nouarienſis, D. Vitalis Rauennas (hic fuit vir inculpatiſſimus & canonicæ diſciplinæ zelator feruidus) D. Gregorius Venetus, & D. Eugenius à Carauaggio. Anno 1545. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerend. P. D. Valerianus Bergomenſis. Viſitatores D. Cherubinus Vercellenſis, D. Matthæus Mediolanenſis, D. Fœlix Cramonenſis, & D. Fœlix Vicentinus.

ANno 1546. congregatus fuit Generalis conuentus noſtræ congregationis Cremonæ, ibique renunciatus Rector Generalis R. P. D. Pacificus Placentinus, & Viſitatores deſignati D. Franciſcus Vicentinus, D. Columbinus Cremonenſis, D. Liberalis Taruiſinus, & D. Angelus Gabriel Papienſis. In quo quidem Capitulo, ſiue conuentu cum Dominus Noſter Paulus III. aliquos ex canonicis noſtræ congregationis viros doctos, pios, & graues ad ſacrum Generale Concilium Tridentinum mittere iuſſiſſet, electi fuerunt ad tale munus obeundũ D. Riccardus Vercellenſis Abbas S. Mariæ de Præuallo, & D. Sixtus de Rhenis Cremonenſis Abbas S. Bartholomæi Piſtorij, & alius, cuius nomen excidit, quorũ primus aduerſa valetudine grauatus ipſum Concilium abſolutum non vidit: alter verò eiuſdem Sacri Concilij Prædicator deſignatus, poſtmodũ Carinulenſis Epiſcopus eſt renunciatus. Extant literæ dicti Pontificis ad Illuſtriſſ. Herculẽ Gonzagam Protectorem ea de cauſa datæ, in quibus etiam de ſtudijs literarum, quæ negligentia Prælatorum langueſcere incipiebant, in ſingulis monaſterijs congregationis per eundem Illuſtriſſ. Protectorem ſedulò reſtituendis, etiam per ſuſpenſionem à Prælaturis, & alias grauiores pœnas cauetur. II.

Verum quia controuerſia de præcedentia inter canonicos Lateranenſes, & monachos Caſſinenſes iam à temporibus Sixti IV. exorta, inter Prælatos vtriuſque congregationis in eodem Cõcilio exiſtentes repullulauit, prout etiam Pius IV. in motu proprio teſtatur, quam tandem controuerſiam penitus terminauit, idem Paulus III. ad fauorem Prælatorum noſtræ congregationis in eodem Concilio degentium literas ſequentes dedit, videlicet à tergo:

Dilectis filijs Rectori Generali, & Viſitatoribus congregationis Lateranenſis Ordinis S. Auguſtini canonicorum regularium: intus verò: *Paulus Papa III. Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dudum cupientes, vt quæ in ſacro Oecumenico Concilio Tridentino in dies diſputanda, & ventilanda occurrebant, per viros ætate graues, & moribus probatos, ac literarum ſcientia præditos tractarentur, & ventilarentur, dilecto filio noſtro Herculi S. Mariæ Nouæ Diacono Cardinali de Mantua nuncupato, qui officio Protectoris congregationis veſtræ apud nos fungitur, per alias noſtras in forma Breuis literas commiſimus, & mandauimus, quatenus vnà cum tunc Rectore Generali, & Viſitatoribus dictæ congregationis duos, aut tres ex congregatione veſtra Prælatos, in ſacris literis eruditos, aliaſque bonæ vitæ, & conuerſationis, qui nomine ipſius congregationis ad dictum Concilium accederent, & quæ inibi pro defenſione Catholicæ fidei, & Reipublicæ Chriſtianæ facienda occurrerent, quantum in eis foret,*

facerent, & exequerentur, deligeret; & quod ad Concilium ipſum properarent, cum effectu faceret, prout in eiſdem literis plenius continetur. Cum autem ſicut nobis nuper exponi feciſtis, tam dictus Hercules Cardinalis, quàm vos mandatis noſtris parendo, tres Prælatos ex eadem congregatione ad dictum Concilium transmiſeritis, & alios ſucceſſu temporis transmiſſuri ſitis, nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt modernis, & alijs per vos in futurum ex eadem congregatione pro dicto Concilio deligendis Prælatis, in ſeſſionibus, proceſſionibus, & alijs actibus publicis locum ſolitum, & ante alios, quos vos de iure, vel conſuetudine præcedere conſueuiſtis, aſsignare, ac cum eiſdem Prælatis, vt vltra Prælaturam eis pro tempore conceſſam, etiam alium Prioratum, ſeu Præpoſituram, vel aliam dignitatem obtinere poſſint, diſpenſare, aliaſque veſtro, & eorum ſtatui in præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur veſtræ, & Prælatorum ad præmiſſa pro tempore deputatorum tranquillitati, & commoditati conſulere volentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, eiſdem modernis, & alijs per vos in futurum ex eadem congregatione pro dicto Concilio deligendis ſeu conſtituendis Prælatis in ſeſsionibus, proceſsionibus, & alijs actibus publicis locum ſolitum, & ante alios, quos vos de iure, vel conſuetudine præcedere conſueuiſtis, Apoſtolica autoritate, tenore præſentium aſsignamus, & per Præſidentes eiuſdem Concilij, ac alios, ad quos id ſpectat, aſſignari mandamus; & cum eiſdem Prælatis, vt cum Prælatura eis ad hoc per vos, ſeu alias pro tempore conceſſa, cuiuſuis qualitatis exiſtat, alium Prioratum, ſeu Præpoſituram, vel aliam dignitatem, quem, vel quam ante Prælaturam huiuſmodi obtinuerint, ſeu poſt eandem Prælaturam alias canonicè aſſecuti fuerint, quarumcunque qualitatum, quas præſentibus haberi volumus pro expreſſis, exiſtat, donec in eodem Concilio reſederint, ſeu eorum deputationis tempus durauerit, in ſimul retinere liberè, & licitè valeant, autoritate, & tenore prædictis, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Non obſtantibus Generalis Concilij, & quibuſuis alijs etiam conciliaribus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorum, nec non monaſteriorum, & aliorum regularium locorum, quorum ſeu in quibus Prælaturæ, Prioratus, Præpoſituræ, & dignitates huiuſmodi fuerint, ſeu à quibus illos, & illas dependere contigerit, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, ſub quibuſcunq; tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis quomodolibet conceſsis, ac etiā iteratis vicibus approbatis, & innouatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Prouiſo quod Prælaturæ, Prioratus, Præpoſituræ, & aliæ dignitates huiuſmodi, debitis propterea non fraudentur obſequijs, & animarum cura in eis, ſi qua illis immineat, nullatenus negligatur, ſed eorum congruè ſupportentur onera conſueta Datum, &c.

Quibus tamen literis dicta controuerſia finē nullatenus accepit: vnde cauſam intelliges ob quam licet ſacro Concilio Occumenico noſtri præſentes fuerint, nullus tamen in Catalogo illorum, qui eidem Concilio ſubſcripſerunt, legitur notatus.

Anno 1547. congregatum fuit Capitulū Generale Rauennæ, in quo electus fuit Rector Generalis R. P. D. Gabriel Gatinarienſis, qui Mantuæ obijt, & pro illo fuit electus R. P. D. Raphael Bergomenſis. Viſitatores D. Hieronymus Brixienſis, D. Dionyſius Modiolanenſis, D. Cherubinus Nouarienſis, D. Illuminatus Mutinenſis. In quo quidem Capitulo ad exonerandum monaſterium S. Mariæ in Portu Rauennæ à debito trium millium aureorum cum diuerſis perſonis in Romana Curia contracto, pro totidem pecunijs Cameræ Apoſtolicæ ab eiſdem perſonis, nomine dicti monaſterij ſolutis, ſtatutum fuit, reſeruato beneplacito Sedis Apoſtolicæ, vt poſſeſſiones, domus, & alia bona dicti monaſterij exiſtentia in Ciuitate, diſtrictu, & territorio Senogalienſi traderentur Priori, & monaſterio, ſiue conuentui S. Mariæ Charitatis Venetiarum in perpetuum, pacto, & declaratione adiectis, vt Prior, & canonici, ſiue conuentus S. Mariæ Charitatis dictam ſummam trium millium aureorum cum illius intereſſe intra annum creditoribus in Romana Curia degentibus perſoluerent, & cœnobium Portuenſe à debito, quod illius occaſione contraxerat, penitus, & omnino releuarent, & liberarent, confecto publico inſtrumento eodē anno Rauennæ in monaſterio Portuenſi, in aula Generalis Capituli, die 12. menſis Maij, rogato per D. Hieronymum quondam Iuſtiniani à Portu Ciuem, & publicum notarium Rauennatenſem. quam traditionem, ſiue tranſactionem, & releuationem Paulus III. per ſuas literas Apoſtolicas eodē anno 1547. ſeptimo Calend. Decemb. emanatas, confirmauit, eiſque robur perpetuæ firmitatis adiecit

Anno 1548. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gregorius Venetus. Viſitatores D. Eugenius Veronenſis, D. Valerius Placentinus, D. Gratianus Vercellenſis, & D. Eugenius à Carauagio. Anno 1549. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Columbinus Cremonenſis. Viſitatores D. Cherubinus Vercellenſis, D. Conſtantius Modiolanenſis, D. Gaſpar Bononienſis, & D. Angelus Vicentinus. Hoc anno Paulus III. cum ſediſſet in Pontificatu annis 15. diebus 28. naturæ debitum ſoluit, die 10. Nouembr. Vacauit Sedes menſibus 2. & diebus & 29.

ANno 1550. qui fuit annus magni Iubilei, Ioannes Maria de Monte Aretinus ex Cardinali Epiſcopo Prœneſtino Summus Pontifex fuit renunciatus die 7. Februarij, & Iulius III. nuncupatus. quo anno Generalis Synodus noſtræ congregationis fuit habita Rauennæ, ac in illa re- III.

nunciati Rector Generalis R. P. D. Conſtantius Mediolanenſis. Viſitatores D. Franciſcus Vicentinus, D. Fœlix Cremonenſis, D. Liberalis Tarviſinus, & D. Marcus Antonius de Bagarotis Placentinus, qui S. Auguſtini canonicam Placentinã fundauit, & abſoluit. Hoc eodem anno Iulius III. die 2. Maij omnia priuilegia per Romanos Pontifices noſtræ congregationi conceſſa nouo priuilegio confirmauit, cum Indulgentijs, ac etiam priuilegia per Reges, Duces, Barones, Principes, & Comites, & alios Dominos temporales, tam in genere, quam in ſpecie conceſſa. habetur in lib. Indultorum noſtræ congregationis pag. 494.

Anno 1551. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicẽtinus. Viſitatores D. Ioſeph Veronenſis, D. Dionyſius Mediolanenſis, D. Gabriel Nouarienſis, & D. Angelus Gabriel Papienſis. Anno 1552. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores D. Gregor. Venetus, D. Paulus Placentinus, D. Vitalis Rauennas, & D. Eugenius à Carauagio. In quo quidem Capitulo Conſtitutio quædam ſaluberrimã pro fidei Catholicæ puritate ſeruanda, fuit promulgata, quam Iulius III. ſequentibus literis probauit:

Iulius Papa Tertius. Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis feciſtis, quod vos ad conſeruandum, quantum in vobis eſt, puritatem Religionis Chriſtianæ in veſtro Capitulo Generali nouiſſimè celebrato inter alia ſtatuiſtis, & ordinaſtis, quod quicunque veſtræ congregationis canonicus hæreticas, & maximè Lutheranas aſſertiones pertinaciter aſſereret, carceri, vel (ſi ad id conſenſus Sedis Apoſtolicæ adeſſet) triremi perpetuò deputaretur. Si verò eas non pertinaciter, ſed alio quouis modo, aut prætextu aſſereret, iuxta quandam in alio Capitulo Generali editam ordinationem veſtram incipientem: Si quis nutu, vel verbo puniretur, & quicunque vobis ſubditus talem aſſertionem audiret, nec id Superioribus ſuis reuelaret, tanquam criminis particeps carceri ad annum manciparetur: & quod ad probationem præmiſſorum duo, aut tres fide digni teſtes ſufficerent. quodque pleniſſima ſuper præmiſſis iudicandi poteſtas eſſet penes pro tempore exiſtentem Rectorem Generalem, & vnum ex Viſitatoribus ex congregatione huiuſmodi, aut duos, ſine eodem Rectore, Viſitatores, vel in eorum abſentia duos probos viros: & vlterius eligerentur quatuor Iudices à dicta Sede confirmandi, qui plenam ſuper præmiſſis iuxta canonicas ſanctiones inquirendi, & culpabiles repertos, ad eorum cuſtodiam tantum incarcerandi haberent: ſententia tamen diffinitiua, & illius executio penes Rectorem Generalem, vel Viſitatores præfatos, cum vno, vel duobus ex Iudicibus dictis remaneret: tenerenturque idem Rector, & Viſitatores iuxta canonicas ſanctiones duntaxat iudicare. Quodque verbi Dei ex congregatione veſtra Concionatores, qui in ſuis totius Quadrageſimæ prædicationibus aſſertiones Catholicas, & Eccleſiaſticas, videlicet ſuffragiorum mortuorum, & Purgatorij, ac Indulgentiarum, & poteſtatis ſummi Pontificis, nec non Euchariſtiæ, & Confeſſionis, & venerationis Sanctorum, nec non neceſſitatis operum contra id, quod ab hæreticis tenetur, non infererent, tanquam de hæreſi ſuſpecti punirentur, prout in inſtrumento ſeu alio documento publico deſuper confecto plenius dicitur contineri. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt ſtatutis, & ordinationibus veſtris prædictis pro illorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adijcere, aliaſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui religionem eandem cõſeruare, & augere totis viribus procuramus, ſupplicationibus huiuſmodi inclinati, ſtatuta, & ordinationes veſtras prædicta, prout illa concernunt omnia, & ſingula in inſtrumento, ſeu documento huiuſmodi contenta, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus pro expreſſis habentes, Apoſtolica autoritate tenore præſentium, ex certa ſcientia approbamus, & confirmamus, ac illis plenum, & perpetuum firmitatis robur adijcimus. ſupplentes omnes, & ſingulos iuris, & facti defectus, ſi qui forſam interuenerint in eiſdem, ea omnia, & ſingula ſuos plenarios effectus ſortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obſeruari debere decernimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, ſub quibuſcunque tenoribus, ac formis & etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, alijs etiam inſolitis clauſulis, irritantibuſque & alijs decretis quomodolibet conceſſis approbatis, & innouatis. Quibuſque omnibus, eorum tenorem ac formam præſentibus pro ſufficienter expreſſis habẽtes, illis alias in ſuo robore permãſuris, hac vice ſpecialiter, & expreſſè derogamus, contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 3. Ianuarij 1552. Pontificatus noſtri anno 3.

Prædictas literas cum facultate, Iudicibus per Generale Capitulum deputandis attributa, confirmauit Paulus IV. alio priuilegio, quod in eodem libro pag 502. legi poteſt, quę cum alijs multis ad hoc ſpectantibus omitto, quoniam dictæ facultates per noua Romanorum Pontificum decreta ſunt abrogatæ.

ANno 1553. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gaſpar Bononienſis. Viſitatores D. Cherubinus Vercellenſis, D. Columbinus Cremonenſis, D. Angelus Vicentinus, & D. Theodorus Laudẽſis. Anno 1554. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Franciſcus Vicentinus, D. Conſtantius Mediolanenſis, D. Fœlix Cremonenſis, & D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis. Anno 1555. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Franciſcus Papienſis, D. Gregorius Venetus, IV.

D. Raymundus Nouarienſis, & D. Gabriel Mediolanenſis. In eodem Capitulo decretum fuit, regimen canoniſſarum S. Mariæ Ciuitatis Ferrariæ legitimas ob cauſas fore dimittendum, ſi tamen Excellentiſſimo Duci Ferrariæ placuiſſet, qui noluit per noſtros dictum regimen dimitti. In eodem Capitulo in vim Auguſtinianæ regulæ, & facultatis ab Alexandro VI. anno 1496. noſtræ congregationi factæ quidam incorrigibiles, & peſtilentes omnibus probãtibus de noſtra ſocietate ſunt proiecti, quod vtinam à poſteris eſſet obſeruatum. & alia plura ſpiritualem, ac temporalem totius congregationis profectum, & commodum promouentia fuerunt ſaluberrimè decreta; Hoc eodem anno obijt Iulius III. die 23. Martij, in cuius locum Marcellus II. ex presbytero Cardinali S. Crucis in Ieruſalem fuit ſubrogatus die 19. Aprilis, qui duodecim tantum diebus vixit in Pontificatu, & die 1. Maij naturæ debitum ſoluit.

Marcello verò ſublato die 25. eiuſdem menſis Ioannes Petrus Carafa ex Cardinali Epiſcopo Oſtienſi Summus Pontifex eſt renunciatus, & Paulus IV. nuncupatus.

V. ANno 1556. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gregorius Venetus. Viſitatores D. Gratianus à Bugella, D. Eugenius à Carauagio, D. Vitalis Rauẽnas, & D. Cherubinus Placentinus. Hoc anno Domini oppidi Meſſerani in Epiſcopatu Vercellenſi obtulerunt congregationi monaſterium S. Benigni, poſitum in illorum ditione, mandatumq́ue per Capitulũ Generale Abbati S. Andreæ Vercellarum, & Præpoſito S. Sebaſtiani Bugellæ, ad illud videndum accedere, & cum Dominis Marchionibus de numero Sacerdotum in eodem monaſterio manutenendo, prouentibuſque pro alendis canonicis tractare. quod tandem, omnibus diligenter inſpectis, accipere noluerunt.

Anno 1557. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Columbinus Cremonenſis. Viſitatores D. Gaſpar Bononienſis, D. Cherubinus Vercellenſis, D. Theodorus Laudenſis, D. Angelus Vicentinus. In quo Capitulo ad viam ambitioni, quæ omnium malorum in regularium cœtibus eſt mater, præcludendam ita ſtatutum reperio: *Igitur innouantes cæteras ordinationes hucuſque factas, & præſertim illam, quæ incipit;* Quicunque conuictus fuerit, &c. *contra procurantes fauores per literas Principum, & poteſtatum ſecularium, præſenti Conſtitutione decernimus, quod quicunque recurrerit ad Principes, & poteſtates ſeculares, ſiue Eccleſiaſticas, vel alio modo, vel medio externo procurauerit obtinere Prælaturas, ſeu dignitatem aliquam, ſi eam non habet, vel habere meliorem, careat & priuetur non ſolum ea dignitate, ſeu Prælatura, quam habet, per decennium, ſed etiam ſuffragio, & voce actiua, & paſſiua per decennium.*

ANno 1558. Capitulum Generale congregatum fuit Rauennæ, in quo electus Rector Generalis R. P. D. Conſtantius Mediolanenſis. VI.
Viſitatores D. Marcus Antonius Placentinus, D. Liberalis Taruiſinus, D. Fœlix Vicentinus, & D. Sigiſmundus Cremonenſis, & in eodem Capitulo prędium, Inuruni nuncupatum, quod erat de iure monaſterij S. Mariæ Caſoreti, ab eodem monaſterio diſmembratum, & ſeparatum, canonicæ S. Auguſtini, ſiue S. Mariæ Paſſionis fuit applicatum, & vnitum, pariterq; pars bonorũ Præpoſituræ S. Georgij de Brinate ab illo diſmembrata, eidem canonicæ fuit vnita, quæ diſmembrationes, & vniones non ſolum autoritate Capituli Generalis, verum etiam per Sedem Apoſtolicam fuerunt probatæ, & confirmatæ, prout in actis eiuſdem Capituli continetur. Eodem anno allatæ ſunt ex partibus Hiſpaniarum literæ Capitulo Generali directæ, quibus petebatur, vt Ven. P. D. Franciſcum de Ayala canonicum regularem noſtri Ordinis profeſſum, qui iam per aliquot annos in Inſulis Indiarum nuper inuentis Infidelibus conuertendis operam dabat, tam in dictis Inſulis inuentis, quam in inueniendis alijs Vicarium Generalem nomine canonicorũ noſtri Ordinis, & congregationis conſtitueremus, cum poteſtate monaſteria noſtri Ordinis tam virorũ, quam mulierum erigendi, & vt viros probos, ac religioſos de licentia ſuorum Superiorum illuc cauſa prædicandi Euangelium profectos recipere, congregare, & gubernare poſſet. teſtantur literæ illo anno ſcriptæ, quæ Romæ in noſtro Archiuo Pacis fuerunt inuentæ.

Anno 1559. quo Paulus IV. Romanus Pontifex, vir planè ſanctiſſimus, ex hac vita ad cœleſtẽ Patriam migrauit die 18. menſis Auguſti, & poſt quatuor menſium interregnum die 26. Decemb. electus fuit in Pontificem Ioannes Angelus Mediceus ex presbytero Cardinali S. Priſcæ, qui Pius IV. fuit nuncupatus, Capitulum Generale coactum fuit Rauennæ, vbi electi Rector Generalis R. P. D. Raphaël Bergomenſis, qui tamen integrum annum ſui regiminis morte præuentus nõ abſoluit, quamobrem in eius locum ſubrogatus fuit R. P. D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis, vir omnigena linguarum, præſertim Hebraicæ, Chaldaicæ, Græcæ, & Latinæ, ſcientia conſpicuus. Viſitatores verò fuerunt D. Hieronymus Brixienſis, D. Franciſcus Papienſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Regulus Nouarienſis. In hoc Capitulo inter alia illius ſaluberrima decreta, ſic ad verbum legitur ſtatutum: *Huius Generalis noſtræ Synodi autoritate decretum eſt, & firmiter ſtatutum ſit, quod de cætero in vnoquoque monaſteriorum noſtrorum, vbi morantur duodecim canonici, quilibet Prior teneatur habere vnum Lectorem, vel canonicum, vel ſecularem, qui legat lectionem iuris canonici.*

CAPVT QVADRAGESIMVM QVINTVM.

De fundatione Abbatiæ S. Stephani de Ponticulo diœceſis Bononienſis, & alijs in noſtra Lateranenſi Cōgregatione ab anno 1560. vſque ad ann. 1580. contingentibus.

1. ANno 1560. Generalis Synodus noſtræ congregationis eſt habita Rauennæ, in qua electi Rector quidem Generalis R. P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores verò D. Eugenius à Carauagio, D. Vitalis Rauennas D. Celſus Placentinus, & D. Paulus Venetus. Anno 1561. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Paulus Venetus. Viſitatores D. Cherubinus de S. Germano, D. Columbinus Cremonenſis, D. Theodorus Laudenſis, & D. Caliſtus Vicentinus. Et quia Patres noſtri ſtatim ab initio reformationis pluribus in Comitijs firmiter ſtatuerant, regimen ſanctimonialium nullo modo ſuſcipere, ad quod tamen accipiendum pluribus in locis, vel Ordinariorum, vel Principum importunitate, vel etiam Pontificum autoritate, cum comminatione cenſurarum fuerant adacti, quod teſtatur Innocentius VIII. in ſuis literis ad Rectorem, & canonicos noſtræ congregationis, quæ habentur in lib. Indultorum pag. 372. hoc anno Rector Generalis, cernens huiuſmodi regimen difficile, & quod multa incommoda afferret noſtræ congregationi, Summum Pontificem adiuit, preces ſupplices porrigens, vt congregationem ab illo onere ſubleuare dignaretur. Qui illius votis annuere noluit, ſed tamen, vt ſuſceptum regimen tum ipſe, tum illius ſucceſſores melius, & facilius ad Dei omnipotentis laudem, & diuini nominis incremētum exercere poſſent, ſequentes literas in forma Breuis dedit, videlicet à tergo: *Dilecto filio moderno, & pro tempore exiſtenti Rectori Generali canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini congregationis Lateranenſis.* intus: *Pius Papa IV. Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Vt ea, quæ ad Religionis cultum, perſonarumque tibi ſubiectarum bonum, ac ſalubre regimen, & tranquillam quietem tendere dignoſcuntur, melius, ac facilius ad Dei omnipotentis laudem, & diuini nominis incrementum gerere, & exercere valeas, tuis etiam in hac parte nobis humiliter porrectis ſupplicationibus inclinati, tibi, vt de cætero perpetuis futuris temporibus quotieſcunque aliquæ moniales cuiuſuis monaſterij tibi, & eidem tuæ congregationi ſubiectæ ordinationib. ſtatutis, ac mandatis per te pro illarum fœlici gubernio, & vitæ regularis obſeruantia hactenus editis, & in poſterū edendis parere, & obedire recuſauerint, ſeu contempſerint, tu, Diffinitorum tamen Capituli Generalis eiuſdem congregationis tempore ipſius Capituli expreſſo ad id accedente conſenſu, gubernio, & adminiſtratione, curaque audiendi confeſſiones dictarum monialium, vobis, vt præfertur, obedire recuſantium vos liberare, atque exonerare, ac illarum gubernium, adminiſtrationem, & curam huiuſmodi locorum Ordinarijs totaliter dimittere, & relaxare liberè, & licitè poſſitis, autoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam concedimus, & facultatem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 5. Nouembr. 1561. Pontificatus noſtri anno 2.*

Aliud etiam ampliſſimum priuilegium ab eodem Pontifice ad exceſſus illorum corrigendos, qui forent de noſtra congregatione, prædictus Rector Generalis impetrauit, huius, qui ſequitur tenoris: *Dilecto filio Rectori Generali canonicorum regularium.* intus: *Pius Papa IV. Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum, ſicut nos non ſine animi noſtri diſplicētia accepimus, nonnullos canonicos, & alias perſonas regulares Ordinis S. Auguſtini, congregationis Lateranenſis aliquando à rectitudinis tramite deuiare, &c. Nos ad quos talibus, ne deteriora parturiant, debitam adhibere diligentiam pertinet, ſuper his prouidendum eſſe cenſentes, diſcretioni tuæ, de cuius, & infraſcriptorum Diffinitorum fiducia in Domino plurimum confidimus, & pro tempore exiſtenti Rectori Generali dicti Ordinis, vt quoſcunque dicti Ordinis canonicos, & perſonas errantes, vel delinquentes, ac irregularitatem contrahentes, tempore Capituli per vos celebrari ſoliti vna cum octo Diffinitoribus eiuſdem Ordinis per te, & ipſius Ordinis canonicos ipſo tempore deputatis ad te euocandi, & eos iuxta illorum exceſſus, errores, & crimina per te, & eoſdem Diffinitores, nemine eorum diſcrepante, corrigendi, puniendi, & mulctandi, nec non in rebelles, & inobedientes, excommunicationis, & irregularitatis, ac alias ſententias, cenſuras, & pœnas promulgandi, facta illorum, qui, ſi in ſeculo eſſent, vltimo ſupplicio damnarentur, prius degradatione, ſi ſupraſcripto Rectori ordinis, & octo Diffinitoribus incorrigibiles viſi fuerint, aut ſine graui ſcandalo diutius ſuſtineri in religione non poſſe dijudicauerint, illos perpetuò vel ad tempus ad triremes mittendi, & condemnandi, eoſque in manus executorum ſecularium conſignandi, ac contra non parentes, ſeu inobedientes declarationem incurſus cenſurarum, ac pœnarum huiuſmodi, illarumq; aggrauationem, ac alias, prout neceſſarium fuerit, donec paruerint, procedendi, omniaq; & ſingula alia in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, & quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi, quacunque appellatione remota, Apoſtolica autoritate tenore præſentium liberam licentiam, & facultatem concedimus, tibique pariter indulgemus. Non obſtantibus &c. Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die 28. Iunij 1561. Pontificatus noſtri anno 2.*

II. ANno 1562. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Cõſtantius Mediolanenſis, D. Fœlix Vicentinus, D. Sigiſmũdus Cremonenſis, quo ante expletum annum defuncto, electus fuit D. Raphaël Cremonenſis, anno ſequenti 1563. die 2. Februarij Romæ, & D. Hyppolitus Brixienſis, (hic fuit vir doctiſſimus, vt in Catalogo ſcriptorum noſtræ congregationis dicetur.) In hoc Capitulo vigore facultatis anno præterito per Sedem Apoſtolicam nobis factæ ſtatutum fuit. vt monaſteria Monialium ciuitatis Nouariæ, & Ferrariæ curæ, & regimini Ordinariorum dimitterentur, & ita de alijs, quæ conſtitutionibus ſalutaribus in Generalibus Capitulis promulgandis ſubijci nollent, generaliter decretum fuit.

Anno 1563. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis, D. Franciſcus Papienſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Secundus Nouarienſis. In actis iſtius Capituli ſic ſcriptum inuenio: *Imponitur Abbati ad Aram, vt cantet Miſſas ſecundum ordinem anni præteriti Pontificales iuxta præceptum Apoſtolicum.* per quod firmatur id, quod de præcepto Apoſtolico Abbati S. Petri ad Aram Neapolis facto de Miſſis cum mitra, & alijs inſignibus Pontificalibus certis diebus cantandis tradidimus ſupra cap. 27.

Anno 1564. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gregorius Venetus. Viſitatores D. Gratianus de Bugella, D. Vitalis Rauennas, D. Deſiderius Mediolanenſis, & D. Laurentius Placentinus. Hic autem annus Dei Omnipotentis gratia, & Sanctiſſ. D. N. Pij IV. benignitate, prouidentiaq; toti congregationi fœlix, fauſtiſſimuſq; fuit expeditione, deciſioneque longiſſimæ, æquè, vt grauiſſimæ cõtrouerſiæ per Ven. Monachos Caſſinenſes à temporibus Sixti IV. contra noſtram congregationem ſuper iure præcedendi in proceſſionibus, & alijs actibus publicis excitatæ, & coram diuerſis Iudicibus, etiã in Palatij Apoſtolici Auditorio ſæpius ventilatæ, tandemque in ſacro Concilio Oecumenico Tridentino inter congregationum Abbates renouatæ. Nam Beatiſſimus Pontifex grauiter admodum ferens, huiuſmodi controuerſias inter religioſas perſonas, præſertim reformatas diutius exagitari, & propterea illas omni ratione ſubmouendas, publicæque Religionum tranquillitati, reconciliationi, & mutuæ dilectioni conſulere neceſſarium forè dijudicans, primum quidem motu proprio dictas controuerſias, ſiue lites, & cauſas coram quibuſcunque Iudicibus in quibuſuis inſtantijs indeciſas pendentes, ab eiſdem iudicibus ad ſe aduocauit, illaſque tribus S. R. E. Illuſtriſſimis Cardinalibus Ioanni Michaëli Saraceno tituli S. Anaſtaſiæ, Ioanni Baptiſtæ Cicadæ tituli S. Clementis, & Bernardino Scotto Presbyteris Cardinalibus audiendas, cognoſcẽdas, & decidendas per quandam motus proprij ſchedulam, deinde verò per aliud reſcriptum eiſdẽ Cardinalibus audiendas tantum, ſibique referendas commiſit. poſtea cum prædicti Cardinales partibus in contradictorio ſæpius auditis, dubijſque emergentibus ſæpius diſcuſſis, & plenè reſolutis ſua vota eidem Sanctiſſimo retuliſſent, idẽ Pius IV. decreto fatali, & inappellabili ſententiauit, & iudicauit, Abbates, Prælatos. & canonicos noſtræ congregationis in proceſſionibus, & in omnibus alijs actibus publicis, & priuatis ipſos R. Monachos Caſſinenſes præcedere debuiſſe, ac debere. De quibus quoniam lib. 2. cap. 71. diffusè tractauimus, vbi etiam Pontificium Decretum cũ motu proprio ab eodem Pontifice ob eandem cauſam emanato reddidimus, ad illum locum Lectores beneuolos remitto. Ab hoc anno Rectores Generales cœperunt etiam vocari Reuerendiſſimi, quia omnes deinceps fuerunt etiam Abbates.

ANno 1565. Generale Capitulum celebratum fuit Rauennæ, in quo electi fuerunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Columbinus Cremonenſis. Viſitatores verò D. Archangelus Bononienſis D. Caliſtus Vicentinus, D. Georgius Vercellenſis, & D. Gaſpar Mediolanenſis, & in eodem capitulo Patres decreuerunt, quendam canonicum incorrigibilem de noſtra Societate ad normam Auguſtinianæ Regulæ proijci debere. vt hinc videas documentum ſaluberrimum Sanctiſſimi Patris noſtri de incorrigibilibus eijciendis, autoritate Apoſtolica firmatum, in noſtra congregatione ſemper vſui demandatũ. Hoc autem anno memoratus Pontifex noſtræ cõgregationi indulſit, vt in cubiculis infirmorum tam virorum, quam mulierum, qui ob infirmitatem à cubiculis exire non poſſunt, miſſæ ſuper altari portatili decenter præparato celebrari poſſint, teſtantibus eius literis in forma Breuis datis apud S. Petrum die 18. Maij. Qui cum ſediſſet in Pontificatu annis quinque, menſibus vndecim, diebus quindecim, hoc eodem anno menſe Decembr. die 10. viam vniuerſæ carnis eſt ingreſſus. III.

Huic Pontifici re & nomine verè Pio, noſtra congregatio tantum debet, quantum alteri nunquam magis. nam ipſam congregationem impẽſiſſimè dilexit, controuerſiam grauiſſimam nonaginta circiter annis inter RR. Monachos, & noſtros, magnis diſpendijs exagitatam, ad fauorẽ noſtræ congregationis ipſe tandem diremit, priuilegijs, & beneficijs cõpluribus nos cumulauit, ſexdecim Præpoſituras ſiue Prioratus noſtræ cõgregationis in Abbatias erexit, licèt ſub illius Põtificatu ſuper huiuſmodi erectione literæ Apoſtolicæ minimè fuiſſent expeditæ, ſed ſub Pio V. illi' ſucceſſore, vt in ſequentib. dicemus. Et quod caput cæterorum eſt, ipſe noſtros canonicos ad

Latera-

Lateranenſem Baſilicam reducere ſummoperè optauit, quod & prę̄ſtitiſſet, niſi negotium à noſtris fuiſſet aut neglectum, aut ad veteres diſcordias cum canonicis ſecularibus cauendas, diſſimulatum: de qua negligentia Superiores noſtræ congregationis non ſemel, nec leuiter obiurgauit. cuius rei fidem faciunt literæ prædictæ reductionis nondum tamen expeditæ, eum conuentionibus inter partes initis, & Conuentu pro eadem Lateranenſi Baſilica deſignato, quæ ad rei memoriam ſeruantur in Archiuo Romano S. Mariæ de Pace, quæ omnia vidi. Quam ob cauſam iuſtiſſimè in Comitijs Generalibus ſtatutum fuit, vt quotannis illius Anniuerſarium in omnibus noſtris monaſteriis ſolemniter ageretur, vt conſtat etiam ex prima parte noſtrarum conſtitutionum typis editarum cap. 18.

Anno 1566. quo Generalis Synodus noſtræ congregationis eſt habita Rauennæ, ac in illa electi Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Gaſpar Mediolanenſis. Viſitatores D. Marcus Antonius Placentinus, D. Fœlix Vicentinus, D. Raphaël Cremonenſis, & D. Cyprianus Brixienſis, die 7. Ianuarij electus fuit in Romanum Pontificem Michaël Ghiſlerius S.R.E. Cardinalis, Epiſcopus montis Regalis in Principatu Pedemontano, & Pius V. vocatus, vir certè pius, & ſanctiſſimus, qui eodem anno erectionem ſexdecim monaſteriorum noſtræ congregationis in Abbatias antea factam firmauit, & Bullas Apoſtolicas conſici mandauit, quæ editæ ſunt eodem anno apud S. Petrum 16. Calend. Februarii. multas indulgentias, immunitates, & exemptiones tum omnibus Regularibus, tum ſpecialiter noſtris canonicis Lateranenſibus conceſſit, licet poſtea per ſuos ſucceſſores vel reuocatas, vel limitatas. Idē quoque Pontifex de Sanctis noſtri Ordinis, quorum officia certis diebus in noſtra congregatione recitari conſueuerunt, decretum condidit, necnon etiam de loco, qui noſtris canonicis in proceſſionibus, & alijs actibus publicis, & priuatis debetur, quod vide ſupra lib. 2. cap. 71.

Hoc eodem anno in prædicto Capitulo Generali commiſſa fuit Patribus Viſitatoribus autoritas tractādi charitatiuam vnionem cum Venerabili congregatione canonicorum regularium noſtri Ordinis Colimbricenſi, quæ eſt in Regno Luſitano, quæ multa cum laude ſanctitatis in illis Regionibus floret.

IV. ANno 1567. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Fœlix Vicentinus. Viſitatores D. Hieronymus Brixienſis, D. Philippus Nouarienſis, D. Angelus Papienſis, & D. Valerius Mediolanenſis. Anno 1568. Capitulū Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſimus P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores D. Clemens Mediolanenſis, D. Baſilius Brixienſis. D. Laurentius Placentinus, & D. Timotheus Venetus. In hoc autem capitulo facta eſt facultas Domnæ Gabrielæ canoniſſæ monaſterii S. Mariæ Gratiarum Ferrarienſis, vulgo Mortarij nuncupati, eundi ad reformandum, ſiue inſtituendum monaſterium canoniſſarum S. Auguſtini, noſtri Ordinis, quod eſt in Caſtro, Lugo appellato.

Hoc anno fundatum eſt Abbatiale Cœnobium S. Stephani loci Ponticuli in Epiſcopatu Bononiēſi, cuius fundationis primordia hæc fuerunt. Eccleſia S. Stephani Ponticuli erat parochialis, & plebania, quam in titulum obtinebat R. presbyter D. Marcus Iulianus de Bagnara, qui ob ſingularem affectum dilectionis erga noſtrā congregationem, de monaſterio noſtrorum canonicorum apud illam erigendo ſæpius cogitauit: tandemque conſilio cum Patribus communicato, Eccleſiam ad hunc effectum in manibus Summi Pontifici Pij V. ſpontè, ac liberè reſignauit, qui prædictam Eccleſiam in Abbatiam erexit ac in illa Ordinem S. Auguſtini Canonicorum regularium noſtræ Societatis inſtituit, noſtræq; congregationi perpetuo vniuit, & incorporauit. Expeditę fuerūt Bullę vnionis ān. 1568. 10. Calend Ianuarij, Pontificatus Pij V. anno 3. In quibus ſunt nonnulla verba diligenter notanda, videlicet: *Ita quod liceat eiſdem Abbati, & Diffinitoribus corporalem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ per ſe vel alium, ſeu alios propria autoritate, abſque Iudicis alicuius miniſterio libere, apprehendere, & perpetuo retinere. eiuſdemque Eccleſiæ fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ſuos, ac monaſterij, & Eccleſiæ huiuſmodi vſus, & vtilitatem cōuertere; necnon ipſi Eccleſiæ per vnum ex dictæ congregationis canonicis ad eorundem Abbatis, & Definitorum nutum ponendum, & amouendum deſeruiri, illiusque parochianorum animarum curam exerceri facere, Diœceſani loci, vel cuiuſuis alterius licentia deſuper minimè requiſita, etiam perpetuo concedimus, & aſsignamus. necnon loci Ordinario, & quibuſuis alijs etiam inferioribus collatoribus, ad quos dictæ Eccleſiæ collatio, & alia diſpoſitio quomolibet ſpectat, & pertinet, in virtute Sanctæ Obedientiæ, ac ſub pœnis arbitrio noſtro imponendis, ne eoſdem Abbatem, & congregationem, quominus præmiſsis omnibus pacificè frui, & gaudere poſsint, impedire, moleſtare, vel perturbare quoquo modo audeant, vel præſumant diſtrictius inhibemus &c.* Harum igitur literarum vigore dicta parochialis in Abbatiam noſtræ cōgregationis hoc anno fuit erecta, & in illa Abbas cum canonicis iuxta conſuetudines noſtræ Societatis inſtitutus, qui per Dei gratiam in eadem perſeuerat. 73 Monaſt.

Notandum etiam circa ſupradictas literas, ab hoc tempore noſtræ Societatis Rectores in literis Apoſtolicis fere ſemper Abbates Generales nuncupari, qui mos ſub initio Pontificatus Pij V. poſt erectionem ſexdecim monaſteriorū in Abbatias inoleuit.

Anno 1569. Capitulum Generale Raunenæ. Rector Generalis Reuerēdiſſ. P. D. Archāgelus

Bononienſis. Viſitatores D. Columbinus Cremonenſis, D. Angelus Gabriel Papienſis, D. Caliſtus Vicentinus, & D. Georgius Vercellenſis. Hoc anno R. D. Leander Lana nobilis Brixienſis Eccleſiam S. Marię Magdalenæ parochialem oppidi Deſenzani, ad ripas Benaci inter Brixiam, & Veronam, ad fauorem noſtræ Societatis, vt in ea collegium canonicorum noſtri Ordinis inſtitueretur, in manibus Summi Pontificis reſignauit, qui illam in collegium noſtræ congregationis erectam eidem perpetuò habendam, & tenendam vniuit. Verùm in illius poſſeſſione adipiſcenda oppidanos aduerſarios, neſcio quibus de cauſis noſtri habuerũt: vnde lis excitata, quæ vſq; adeò deferbuit, vt Pontifex duodecim communitatis dicti oppidi Conſiliarios anathemate percuſſerit, & totum Oppidum interdicto Eccleſiaſtico ſuppoſuerit. quod Patres noſtri cernentes exemplo Beatiſſimi Patris noſtri Auguſtini, qui nonnũquam bona illius Eccleſiæ tradita, & legitimè quæſita pro pace ſeruanda vel reſpuebat, vel reddebat, dictam parochialem in manibus Pontificis reſignauerunt, quorum precibus idem Pontifex memoratos Conſiliarios à cenſura excommunicationis abſolui fecit, & interdictum abſtulit, vt ex authenticis documentis in Archiuo Pacis pro teſte ſeruatis liquet.

V. ANno 1570. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerẽdiſſ. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Paulus Laudenſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Sixtus Cremonenſis (hic fuit Prædicator, & Theologus Sacri Concilij Tridentini, & Epiſcopus Caninularum.) D. Adeodatus Bergomenſis, & Dominus Columbinus Bononiẽſis. Anno 1571. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuer. P. D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Iuſtinianus Veronenſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Angelus Papienſis, & D. Archangelus Placentinus. In hoc autem Capitulo data eſt facultas Reuerendiſſ. Rectori ſiue Abbati Generali, & Procuratori Generali pro congregatione in Romana Curia degenti, vt accedente beneplacito Sedis Apoſtolicæ, Tremitanam arcem cum toto beneficio, aut aliquibus illius membris permutare poſſent, aut alienare, propter onera grauiſſima, & diſpẽdia inſupportabilia, quæ illius cauſa tota congregatio ſuſtinere cogebatur, quod vtinam executioni fuiſſet mandatum.

Anno 1572. quo Generalis Conuentus noſtræ congregationis eſt habitus Rauennæ, ac in illo renunciati Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Caliſtus Vicentinus, Viſitatores D. Gratianus Bugellanus, D. Clemens Mediolanenſis, D. Baſilius Brixienſis, & D. Michaël Angelus Nouarienſis (obijt verò D. Baſilius, & eius loco electus fuit D. Cyprianus Brixienſis die 22. Decembr.) Sanctiſſimus Pontifex Pius V. ex hac fragili vita ad æternam, & immarceſcibilem, vt piè credere fas eſt, migrauit die 1. Maij. In cuius locum Gregorius XIII. antea Hugo Boncompagnus presbyter Cardinalis tituli S. Sixti magno totius Eccleſiæ emolumento fuit electus die 13. eiuſdem menſis, & in die Pentecoſtes 25. eiuſdem menſis coronatus.

Anno 1573. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Raphaël Cremonenſis. Viſitatores D. Archangelus Bononienſis, D. Georgius Vercellenſis, D. Marcus Papienſis, & D. Cornelius Vicẽtinus. Anno 1574. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Paulus Laudenſis. Viſitatores D. Euſebius Cremonenſis, D. Gabriel Venetus (hic fuit declamator omnium Italicorum ſui temporis facilè Princeps, qui multa typis edidit, cuiuſque memoria nunc etiam viget, obijtque Epiſcopus Clodienſis) D. Laurentius Placentinus, & D. Laurus Brixienſis. Anno 1575. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Theodoſius Placentinus. Viſitatores D. Hieronymus Brixienſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Ludouicus à Grauina, qui fuit Epiſcopus Caſtelli maris, & D. Gaſpar Bononienſis.

ANno 1576. ob Epidimiam, quæ nonnullas VI.
Italiæ ciuitates inuaſerat, Capitulum Generale more, ac tempore conſueto celebrari non potuit: ſed ex Apoſtolica diſpenſatione menſe Iunio die 30. facta fuit quædam congregatio Romæ in canonica S. Mariæ Pacis, cui Rector Generalis cum quatuor Viſitatoribus anni præcedentis, & decem Abbatibus, duobuſque monaſteriorum Procuratoribus, qui ſocij capitulares apud noſtros vocantur, interfuerunt, per quos ex Apoſtolico priuilegio electi fuerunt in Rectorẽ Generalem Reuerendiſſ. P. D. Georgius Vedanus Vercellenſis, qui poſtea fuit Abbas S. Andreæ Vercellarum, in cuius manibus ipſe ſolemniter iuxta ritum noſtræ congregationis meam profeſſionem Regularem emiſi. Viſitatores verò D. Gabriel Mediolanenſis, D. Cyprianus Brixienſis, D. Michaël Angelus Nouarienſis & D. Petrus Franciſcus Veronenſis. dictus tamen D. Michaël Angelus Nouarienſis integrum annum ſui regiminis, à quibuſdam latronibus interfectus, non expleuit, cuius vicem ſuppleuit D. Theodorus Nouarienſis.

Anno 1577. habitum fuit Generale Capitulũ Rauennæ, die 28. Aprilis inchoatum, in quo peſte in nonnullis præcipuis ciuitatibus Italiæ, præſertim Venetijs, & Mediolani ſæuiente, non omnes Abbates, & Prælati votum in Comitijs Generalibus habentes, nec Procuratores monaſteriorum, ſocij capitulares nuncupati, conuenerũt: nam ex Prælatis ſolum vigintiquinque, ex ſocijs verò capitularibus ſolũ nouem adeſſe potuerunt. Verũ Rector Generalis hunc defectum præuidens,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dens, ne acta Capituli ob maioris partis vocalium abſentiam inualiditatis, ſiue etiam nullitatis notarentur, illum antea præcauit, obtentis literis Apoſtolicis, datis 18. Martij, quibus facultas Capitulum vltra tempus conſuetum differendi, & per eos, qui eidem Capitulo intereſſe potuiſſent, illud abſoluendi, & omnia tractandi, quæ in pleno Capitulo tractari, & perfici conſueuerunt, eidem fuit attributa. quarum literarum vigore Generale Capitulum, vt præmittitur, Rauennæ fuit cõgregatum, ac in eo electi Rector Generalis Reu. P. D. Archangelus Bononienſis, & Viſitatores D. Raphaël Cremonenſis, D. Cornelius Vicẽtinus, D. Hugo Vercellenſis, & D. Marcus Papienſis.

Anno 1578. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Gabriel Flãma Venetus. Viſitatores D. Euſebius Cremonẽſis, D. Paulus Laudenſis, D. Adeodatus Bergomenſis, & D. Archangelus Placentinus. In hoc Capitulo productæ ſunt literæ Prioris S. Ioannis de Nicia Palearum prope Alexandriam, quibus dictum Prioratum, vtpote membrum antiquæ congregationis Mortarienſis, quæ per Sedem Apoſtolicam cum omnibus illius membris noſtræ fuerat vnita, nobis reddere proponebat certis conditionibus, quas Patres admittere noluerunt, & propterea dictus Prioratus nondum congregationi fuit reſtitutus.

Anno 1579. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Cyprianus Brixienſis, qui annum ſui regiminis non expleuit; ſed illo defuncto electus fuit Reuerendiſſ. P. D. Hieronymus Brixienſis de Calinis. Viſitatores verò D. Theodoſius Placentinus, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Ludouicus de Grauina & D. Gaſpar Bononienſis. ad hoc Capitulum allatæ ſunt literæ Sereniſſimi Ducis Mantuæ, quibus noſtræ congregationi ſuam collegiatam S. Barbaræ Mantuæ, quæ eſt capella Ducalis, offerebat. quibus publicè lectis ſic Patres noſtri decreuerunt: *Fiat mandatum R. P. Generali, & R. P. D. Theodoſio Placentino Viſitatori, vt poſſint cum Sereniſſimo Mantuæ Duce negotium acceptandi Eccleſiam S. Barbaræ tractare, capitula quæcunque ſint, acceptare, modificare, omniaque alia perficere, quæ neceſſaria erunt ad iſtud negotium terminandum: & quidquid ab eis determinatum, & contractum fuerit, à toto Generali Capitulo pro rato, & confirmato habeatur:* Verum in cauſæ concluſione propter quaſdam conditiones, quibus dicti Commiſſarij congregationem ſubijcere noluerunt, viſum fuit, dictam Eccleſiã nullatenus acceptare.

Anno 1580. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Petrus Frãciſcus Veronenſis, Viſitatores D. Georgius Vercellenſis. D. Gabriel Mediolanenſis, D. Laurus Brixienſis, & D. Ludouicus Nouarienſis.

CAPVT QVADRAGESIMVM SEXTVM.

De tribus Præpoſituris S. Paſtoris Reatini, S. Iuſti Secuſiæ, & S. Stephani Dertonæ, & nonnullis, quæ ab anno 1581. vſque ad 1600. in Congregatione noſtra contigerunt.

ANnus 1581. in noſtra congregatione memoria dignus extitit, quoniam in illo forma I.
regiminis totius cõgregationis ſiue publici, ſiue priuati penitus fuit immutata. Nam Rector ſiue Abbas Generalis, & Viſitatores, qui annuales tantum erant, quique anno illorum regiminis abſoluto, in ordinem redigebantur, vſque ad integrum triennium ſunt prorogati. Similiter Abbates, Priores, cæterique monaſteriorum Prælati, qui triennales tantum erant, facti ſunt perpetui, adiecta nihilominus conditione, vt triennio regiminis in vno monaſterio abſoluto ad aliud transferrentur, ne more Prælatorum fiduciariorum, quos Commendatarios dicimus, dominia monaſteriorum ſibi vendicarent. Sed & Capitulum Generale, quod ſingulis annis cogi conſueuerat, nonniſi de triennio in triennium cœpit congregari. Multaque alia circa regimen tum publicum, tum priuatum, & præſertim circa conditiones eligendorum in Generalibus huius anni comitijs decreta, quæ Gregorius XIII. probauit per ſuas literas in forma Breuis, Illuſtriſſ. D. Marco Antonio Columnæ congregationis Protectori directas, quæ in actis Capituli Generalis anni præſentis leguntur. Hoc igitur anno congregatum fuit Capitulum Generale in monaſterio S. Mariæ Pacis de Vrbe, præſidente in eo Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. D. Cardinali Marco Antonio de Columna noſtræ congregationis Protectore clementiſſimo, vigore literarum Apoſtolicarum in forma Breuis, die 8. Aprilis eiuſdem anni datarum. In quo quidem capitulo electi fuerunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Theodorus Placentinus. Viſitatores D. Archangelus Bononienſis, D. Caliſtus Vicentinus, D. Valerius à Gatinaria, & D. Sylueſter Cremonenſis. In eodem autem capitulo noua quædam ſtatuta fuerunt promulgata, quæ tum ab eodem Illuſtriſſ. Protectore autoritate Apoſtolica ſibi facta, tum à Sixto V anno 1588 per alias literas in forma Breuis eidem Illuſtriſſimo Cardinali Protectori directas, quæ in actis Capi-

tuli Generalis eodem anno celebrati leguntur, ſunt confirmata. inter alia verò decretum eſt, vt quandoquidem Generale Capitulum nonniſi de triennio in triennium foret celebrandũ, duobus annis intermedijs loco Capituli Generalis congregatio Rectoris Generalis, & Viſitatorum, & aliquot Prælatorum ex ſenioribus haberetur, quam noſtri Dietam dicunt. quod pro intelligẽtia dicendorũ in ſequentibus monuiſſe ſit ſatis.

Cæterum hoc anno Gregorius XIII. eodem Illuſtriſſimo Cardinali Protectore inſtante, Præpoſituram conuentualẽ S. Paſtoris in agro Reatino Societati noſtræ vniuit. nam idem Illuſtriſſ.
74 Monaſt. Cardinalis duas Abbatias, alteram S. Sophiæ ciuitatis Beneuentanæ, alteram verò S. Paſtoris in commendam obtinebat, in quarum prima Præpoſituram conuentualem canonicorum noſtræ congregationis per Sedem Apoſtolicam erigendam curauit, nonnullis redditibus pro menſa canonicorum deſignatis, quam noſtri per integrũ triennium, deſignato in illa Præpoſito Venerab. P.D. Paulo Placentino inſigni Theologo tenuerunt, teſtãtibus actis capitularibus annorũ 1578. & duorum ſequentium. Verùm cum propter nõnullas cauſas locus minus commodè à noſtris teneretur, haberent etiam in eadem ciuitate ſatis amplam Abbatiam S. Modeſti, dictam Præpoſituram ſpontè reliquerunt. Quibus idem D. Cardinalis dedit aliam Præpoſituram S. Paſtoris in Agro Reatino, conſtituto in illa Præpoſito, & conuentu canonicorum, diſmembratisq; nonnullis prædijs ab Abbatia, eidemque Præpoſituræ pro menſa canonicorum applicatis: nam monaſterium S. Paſtoris vetus erat Abbatia Ordinis Ciſtercienſis ante annos quadringẽtos fundata per Illuſtriſſ. Comites Marſorum, & Nahartium, qui nunc de Caſtello nuncupantur. non tamen in loco, vbi nunc eſt, ſed prope lacum in colle iuxta caſtrum Riuodutri, nuncupatum, præfuitq; illi S. Balduinus filius Berardi Comitis Marſorum, ad quem ſunt literæ S. Bernardi. Verum ob aëris inſalubritatem ex priori loco in eum, vbi nunc eſt, anno Domini 1255. ſub Alexandro IV. translata, prout ex inſcriptione conſtat, quæ in tabula marmorea, in eius clauſtro poſita iuxta portam Eccleſiæ conſpicitur. ipſa verò Abbatia, ſeu illius bona ſunt commendata. Literæ inſtitutionis, & erectionis dictæ Præpoſituræ anno 1580. Idibus Decembris ſunt datæ; ſed hoc anno Præpoſitus in loco fuit inſtitutus Ven. P.D. Ioſeph Veronẽſis, vir optimus, qui multis alijs monaſterijs magno illorum emolumento ſpirituali, ac temporali digniſſimè præfuit. nunc autem ſenio confectus in canonica S. Leonardi apud Veronam adhuc viuit.

II. HOc eodem anno Gregor. XIII. Præpoſiturã S. Iuſti Secuſiæ, nullius diœceſis, ſed prouinciæ Taurinenſis, noſtræ congregationi conceſſit. nam cum Illuſtriſſimus D. Guido Ferrerius S.R.E. Cardinalis, qui Abbatiam S. Stephani de Citadella Vercellarum in commendam obtinebat, monaſterio S. Stephani, in quo Præpoſitus cum collegio quatuordecim canonicorum noſtræ cõgregationis per Paulum III. fuerat inſtitutus, attributis eidem conuentui certis prædijs pro mẽſa conuentuali, per miniſtros Sereniſſ. Ducis Sabaudiæ prætextu arcis muniendæ deſtructo, litem contra noſtros ſuper bonis dictæ Præpoſituræ mouiſſet, eaque per aliquod temporis ſpatiũ fuiſſet exagitata, demum ſic fuit compoſita, vt alteram Præpoſituram in Abbatia S. Iuſti Secuſij, quam ſimiliter in commendam habebat, cũ collegio canonicorum erigeret; quod hoc ipſo anno effecit, amotis nonnullis monachis ibidẽ degentibus, & ad aliud monaſterium S. Michaelis de Cluſa ſibi etiam commendatum translatis, deſignatiſque pro conuentu canonicorum certis redditibus. quam erectionem, & inſtitutionem Pontifex autoritate Apoſtolica firmauit Tuſculi Idibus Iunij anni 1581. cuius primus Præpoſitus fuit Ven. P.D. Ioſeph Vercellenſis, vigetque nũc etiam collegium canonicorum ſub regulari obſeruantia. De iſtius verò monaſterij fundatione, ſacriſque Reliquijs in Eccleſia S. Iuſti per Marchiones Secuſiæ reconditis plura Baronius tomo II. ſub Anno 1027. num. 10. & ſequentibus ex Glabro Monacho, & Iacobus Philippus in Supplemento Chronicarum lib. 14. ſub anno 985. vbi quod inquit, dictum monaſterium Ordini S. Benedicti à Montis errati Marchionibus ædificatum, non ſic accipiendum, vt ab initio monachis fuerit traditum, contrarium enim conſtat ex donatione Oddonis Marchionis, & illius coniugis Adelaidis, & filiorum canonicæ S. Laurentij de Plebe martyrum circa annum 1057. factæ ſic: *Ego Oddo, & vxor mea Adelaidis, & filij mei Petrus, & Amadeus, & filia mea hanc donationem fecimus ad clericos, qui in eodem loco (ſcilicet S. Laurentij) regulariter viuunt.* In inſtrumento præterea ſuper quadã controuerſia inter Eccleſiam S. Iuſti, & Eccleſiam S. Laurentij anno 1149. rogato Regulares S. Iuſti non vocantur monachi. Sed nec Glaber, qui fuit in dicto monaſterio eo tempore, quo caſus ille accidit, quem ex ipſo Baronius loco proximè citato memorat, abſolutè audet affirmare Regulares tunc inibi degentes monachos fuiſſe, ſed ſub diſiunctione ſic inquit: *Nocte denique inſecuta viſa ſunt à quibuſdam monachorum, ſeu aliorum Religioſorum monſtruoſa in eadem Eccleſia phantaſmata*: planè indicans, Religioſos qui dictam Eccleſiam per illud tempus tenebant, quos ratione profeſſionis Regularis monachos appellauit, propriè alterius inſtituti à monaſtico ſtrictè ſumpto extitiſſe. Poſtea vero loco canonicorum regularium S. Laurentij D. Benedicti monachi ſucceſſerunt circa annum 1198. nam eo anno 1198. in quadam controuerſia inter S. Mariæ Maioris, & S. Iuſti Eccleſias exorta, 75 Monaſt.

D. Bene-

D. Benedicti monachi vocantur, & ita deinceps vſque ad annum 1581. quo monachis excedentibus iterum canonici ſucceſſerunt.

Conditur autem in Eccleſiā S. Iuſti in primis corpus S. Iuſti martyris, non illius, qui Puer ſub Diocletiano apud Bellouacum paſſus fuerat, de quo Martyrologium Romanum die 18. Octobris, & ibi Baronius poſt Bedam, Mombritium, Surium, & alios ibi relatos, vt Glaber à Baronio tomo II. ſub eodem anno 1027. irrelatus ſcribit: ſed S. Iuſti martyris, & monachi S. Laurentij nūc de plebe Martyrum vocati, circa tempora Leonis I. à Vandalis illac pertranſeuntibus cum alijs pluribus tum monachis, tum Laicis pro fide Catholica interfecti, vt eiuſdem Eccleſiæ S. Laurētij tabularia vetuſtiſſima, & etiam alterius Eccleſiæ monachorum de Noualeſia nuncupatæ Breuiaria teſtantur. Quare corrigēdum etiam, quod de monaſtica S. Iuſti ſub regula D. Benedicti profeſſione nonnulli per errorem ſcribunt, cū temporibus S. Iuſti B. Benedictus nondum natus eſſet. Corpus inſuper B. Hugonis Epiſcopi Lugdunenſis in eadem Eccleſia ſeruatur, & S. Mauri Abbatis S. Benedicti diſcipuli, cū brachio S. Remigij Abbatis, & brachio S. Antonij, & alijs Sanctorum Reliquijs. nec deſunt, qui affirment corpus B. Stephani Protomartyris in eadem Eccleſia reperiri, ex quibuſdam Reliquijs cum chirographo vetuſtiſſimis characteribus Romanis exarato, alijſque indicijs, & antiquis monumentis recens in quodam altari vetuſtiſſimo repertis, quibus quoniam Breuiarium Romanum, & traditio apud Romanos conſtantiſſima contradicit, de hoc aliquid affirmare non audeo.

III. Anno 1582. habita fuit congregatio Rectoris Generalis, & Viſitatorum Anconæ in monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ, vbi R. P. D. Archangelus Bononienſis ob grauem ſenectutem officio Viſitatoratus renuntiauit, & in eius locū electus eſt R. D. Petrus Bononienſis Theologus inſignis. Anno verò ſequenti 1583. eadem congregatio fuit habita Mantuæ in canonica S. Bartholomæi.

Anno 1584. congregatum fuit Capitulū Generale Rauennæ, ibique deſignatus Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Petrus Franciſcus Veronenſis, & Viſitatores D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Aſcanius Brixiēſis, D. Hyppolitus Placentinus, & D. Matthæus Cremonenſis, qui fuit Epiſcopus Melphitanus, & Orator Sereniſſimi Ducis Mantuæ apud Pontificem. Anno 1585. habita fuit congregatio Romæ, quo anno Gregorius XIII. defunctus eſt die 10. Aprilis. die vero 24. eiuſdem menſis Fœlix Perettus S. R. E. Cardinalis tituli S. Hieronymi Sclauorum Pontifex eſt renunciatus, & Sixtus V. nuncupatus. Anno 1586. congregatio eſt habita Romæ. Anno 1587. eadem congregatio ſimiliter habita fuit Romæ: nam cum eodem anno deberet Generale Capitulum congregari, ex diſpenſatione Pontificia dilatum fuit in annum proximè ſequentem. in eadem verò congregatione cum R. P. D. Matthæus Cremonenſis factus eſſet Epiſcopus Nicomedienſis, & Mantuæ ſuffraganeus, eius loco fuit electus quartus Viſitator P. D. Andreas Cremonenſis.

Anno 1588. congregata fuit Generalis Synodus noſtrorum canonicorum Rauennæ, in qua electus fuit in Rectorem, ſeu Abbatem Generalem Reuerendiſſ. P. D. Camillus Becius Caſalenſis, vir optimus, & verè Pater noſtræ congregationis, qui diſciplinam canonicam nutantem reſtituit, & firmauit: qui poſtea fuit Epiſcopus Aquenſis in prouincia Montisferrati, additi quoque Viſitatores D. Conſtantius Laudenſis, D. Aurelius Veronenſis, D. Iacobus Venetus, & D. Sigiſmundus Placentinus. In qua Synodo conſtitutiones Romæ in Capitulo anno 1581. celebrato editæ iterum ſunt confirmatæ, & promulgatæ. Vtinam executioni demandatæ. hoc certum, in prima Conſtitutione cautum, vt Vicarius ſiue Rector Generalis ſtatim iurare deberet illas obſeruare, & obſeruari facere, quod à tunc electo Rectore Generali præſtitum in actis huius Capitoli reperitur.

Hoc anno fundata eſt Præpoſitura S. Stephani Dertonæ, cuius initia hæc fuerunt: Pius V. ex Boſcho Alexandriæ oppido cum eſſet adhuc laicus D. Seraphinum de Boſcho noſtræ congregationis canonicum familiarem, & cū tota domo ſua (erat enim inter oppidanos honeſtiſſimis parentibus natus) benefactorem habuit, quem ſemper in Cardinalatu, & Pontificatu dilexit, & inter ſuos familiares beneficiorum memor retinuit, dignitateſque non ſemel obtulit, quas ille recuſauit. multas etiam pecunias in opera pia diſpenſandas contulit, ex quibus ille prius Oratorium quoddam in dicto oppido ad erigendum in eo collegium canonicorum propria autoritate erexit, quod Patres nullatenus probauerunt. Poſtea cum Pius V. in monaſterio S. Stephani Dertonæ, Ordinis S. Benedicti monaſticum ordinem penitus extinxiſſet, & monaſterij bona alteri monaſterio ſanctæ Crucis in dicto oppido Boſcho, ſeu prope illud ab eodem Pontifice exſtructo applicauiſſet, fabricas verò, & Eccleſiam S. Stephani Epiſcopo & canonicis cathedralibus, quorum Eccleſiæ ſuadente tutela ciuitatis paulò ante fuerat deſtructa, conceſſiſſet, noua cathedrali ædificata cum domibus canonicorum, ijdem canonici Dertonenſes fabricas dictæ Eccleſiæ S. Stephani, ad effectum erigendi in illis, & ex illis collegiū noſtræ Societatis pretio mille aureorum vendiderant, quam venditionem, & traditionē probauerat ante hunc annum Gregorius XIII. teſtantibus eius literis ad Vicarium, & Archipresbyterū Alexandrinos anno 1578. die 13. Nouembris emanatis: licèt non ante hunc annum conuentus

76 Monaſt.

cano-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

canonicorum, neque Præpoſitus in dicta Eccleſia fuerit inſtitutus. Quod monaſterium prædictus D. Seraphinus ex pecunijs largitate Pontificia ſibi collatis ſatis abundanter dotauit.

Eccleſiam S. Stephani ferunt antiquiſſimum templum ante Saluatoris Noſtri Iesv Christi aduentum Idolis erectum, in cuius noua ampliatione, & inſtauratione anno 1621. facta Reliquiæ S. Innocentij V. eiuſdē ciuitatis Epiſcopi in arca marmorea candidiſſima cum cineribus Quintij, Patritij Romani eius genitoris ob Domini Noſtri Iesv Christi fidem illic cum tota ſua familia relegati in altero ſarcophago marmoreo ſepoſitis ſunt inuentæ die 24. menſis Martij, quæ poſtea in eadem Eccleſia honorificentius repoſitæ fuerunt.

IV. Anno 1589. habita fuit congregatio Rauennæ die 30. menſis Aprilis, & ſimiliter anno 1590. quo anno Sixtus V. Pōtifex verè Maximus naturæ debitum ſoluit die 27. Auguſti. die verò 15. Septembr. renunciatus eſt ſummus Pontifex Ioannes Baptiſta Caſtagna presbyter Cardinalis tit. S. Marcelli, qui Vrbanus VII. fuit appellatus. quo poſt tredecim dies defuncto electus eſt poſt duorum menſium interregnum Nicolaus Sfondratus presbyter Cardinalis tituli S. Cæciliæ, dictus Gregorius XIV. die 15. Decemb. qui ſedit in pontificatu menſes 10. & dies 10.

Anno 1591. Generale Capitulum coactū fuit Cremonæ, in quo præfatus Reuerendiſſ. D. Camillus Rector Generalis autoritate Apoſtolica pro triennio immediatè ſequenti in eodem regimine Generalatus fuit prorogatus; ſed Viſitatores in ordinem redacti, pro quibus alij quatuor per vota totius Capituli de more fuerunt electi, videlicet D. Caliſtus Vicentinus, D. Antonius Rauennas, D. Theodoſius Papienſis, & D. Riccardus Mediolanenſis. In eodem verò Capitulo multa fuerunt ſalubriter decreta, inter quæ renouata vetus Conſtitutio, vt illegitimi ad habitum canonicorum noſtræ congregationis nullatenus admitti poſſint. quæ Conſtitutio per totum Capitulum diſcuſſa fuit diligenter, & obtenta.

Hoc autem anno Gregor. XIV. die 15. Octobris ex hac vita migrauit, & in eius locum ſuffectus eſt Innocentius IX. antea Ioannes Baptiſta de Fachinettis nuncupatus, die 29. Octob. qui obijt die 30. Decemb. eiſdem anni. Sequenti verò anno 1592. die 31. Ianuarij euectus fuit ad pōtificatum Hyppolitus Cardinalis Aldobrandinus, qui Clementem VIII. ſe fecit appellare. Hic Regularium ordinibus reformandis, & ad prima cuiuſque inſtituta reuocandis operam impendit, cuius rei cauſa multa ſtatura edidit, ſed & cōgregationem quandam Prælatorum ſecularium pro reformandis regularibus inſtituit, per quam quia contra quod Sanctiſſ. Pontifex ſperauerat, potius ijdem regulares ab illorum inſtitutis abducebantur, Paulus V. illius in pontificatu ſucceſſor illam abrogauit. Eodem autem anno congregatio fuit habita Rauennæ die 3. menſis Maij, in qua prædicta Clementis VIII. decreta pro reformatione regularium edita ſunt promulgata, & alia inſuper addita. poſtmodum verò R. P. D. Caliſtus Vicentinus primus, Viſitator vita functus eſt, in cuius locū anno ſequēti 1593. die 2. Feb. ſuffectus fuit D. Angelus Mutinenſis, quo ſimiliter anno die 16. Maij congregatio eſt habita Rauennæ, in qua lectæ ſunt literæ Illuſtriſſ. D. Cardinalis Colūnæ Protectoris, quibus de optima Sereniſſ. Ducis Mantuæ erga noſtram congregationem propēſione, voluntateq; conferendi nobis ſupra memoratam Eccleſiam collegiatam, & capellā Ducalem S. Barbaræ, Patres ibidem cōgregatos certiores reddebat, præcipiens aliquos cum mandatis, & facultate dictam Eccleſiam acceptandi, ad eundem Sereniſſimum deſtinari.

Anno 1594. Generale Capitulum Rauennæ. V.
Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Aſcanius Martinēgus Brixienſis. Viſitatores D. Hyppolitus Placentinus, D. Theophilus Bergomenſis, D. Secundus Nouarienſis, & D. Frigdianus Cremonenſis. Anno 1595. congregatio fuit habita Bononiæ. Anno verò ſequenti 1596. eadem congregatio fuit habita Patauij. Cæterū ſub hoc regimine triennali nihil memoria dignum in noſtra congregatione geſtum fuiſſe reperio, niſi quod omnes canonici noſtræ cōgregationis antiquum vſum deferendi almutias de panno nigro ſuper Rochettum, cum in Eccleſia diuinis intererant, reſumpſerunt, qui nihilominus poſt aliquot annos paulatim obſoleuit, neſcio quibus de cauſis, cum ſit habitus antiquus canonicorum regularium cum à Benedicto XII. in conſtitutionibus pro reformatione canonicorum regulariū editis, tum ab ipſis exordijs noſtræ reformationis omnibus noſtris canonicis præſcriptus.

Anno 1597. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Theodoſius Papienſis ex Comitibus de Rouſcalla. Viſitatores D. Petrus Bononienſis, D. Aurelius Veronenſis, qui ante annum expletum obijt, eidemq; ſuffectus D. Benedictus Veronenſis, D. Celſus Mediolanenſis, & D. Conſtantinus Vercellenſis, qui ſimiliter poſt vnum annum obijt, & eius loco electus fuit D. Conſtantius Laudenſis. Sub hoc verò regimine quædam ſunt immutata: nam in prima congregatione anno ſequenti 1598. Cremonæ celebrata Clemens VIII. accepto, quod in quodam Capitulo Generali Abbatiæ, Præpoſituræ, Prioratus, & aliæ Prælaturæ inter quaſdam nationes fuiſſent diſtributæ, nonnullis ſeptem, alijs quatuor, vel paucioribus aſſignatis (quod tamen in actis Capitulorum Generalium, quæ ad manus meas deuenerunt, nullatenus inueni) per ſuas literas in forma Breuis Rectori Generali directas diuiſionem ſiue diſtributionē huiuſmodi

penitus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

penitus caſſauit, & perpetuo reuocauit, & annullauit ſtatuens Abbatias, Præpoſituras, ac cæteras Prælaturas perſonis quarumcunque nationum, meritorum cuiuſq; ratione habita deinceps conferri debere, præcipiens propterea ipſi Rectori Generali, vt in eadem congregatione Dicta nuncupata, dictis literis Apoſtolicis ſolemniter publicatis, pro illarum executione ante omnia omnes Abbates, Priores, Præpoſitos, & Prælatos ab illorum Prælaturis abſolueret, ac reuocaret, ac deinde dictas Prælaturas perſonis tantum dignis, & ad eas obtinendas idoneis, ſine aliqua limitatione, vel exceptione conferret: & ita in poſterum perpetuis futuris temporibus fieri mandauit, quod tunc ab illo, & deinceps ab alijs fuit poſtea obſeruatum, prædictis literis Apoſtolicis, quæ anno 1598. die 27. Martij fuerant datæ, inter acta dictæ congregationis ſiue Dietæ regiſtratis. Hoc eodem anno Reuerendiſſ. P. D. Camillus Becius, qui per ſex annos fuerat Rector Generalis noſtræ congregationis, Epiſcopus Aquenſis per Clementem Papa VIII. fuit renunciatus.

Anno verò 1599. habita fuit congregatio, Dicta nuncupata, Rauennæ die 8. Aprilis, poſt quam congregationem eodem anno obtentum fuit decretum à Clemente VIII. Confirmatum, vt Rector Generalis, & Viſitatores noſtræ congregationis, qui antea Prælaturas monaſteriorũ durante illorum officio tenebant, in poſterum, quandiu in eiſdem officijs permanerent, ab ipſis Prælaturis eſſent abſoluti. quod decretum anno ſequenti ante congregatum Generale Capitulũ fuit promulgatum, & deinceps executioni demandatum.

CAPVT QVADRAGESIMVM SEPTIMVM.

De ijs, quæ in noſtra Congregatione ab anno MDC. vſque in hunc annum MDCXXIII. quo iſta ſcribimus, acciderunt, & de fundatione Præpoſituræ S. Caroli loci Menaſii.

1 ANno 1600. congregatum fuit Generale Capitulum Rauennæ, in quo renunciati ſunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Seraphinus Rauennas, D. Hieronymus à Riccaldono Caſalenſis, D. Archangelus Seuerinus Neapolitanus Cõcionator celebris, & D. Frigdianus Lucenſis. Ex hoc autem tempore vſque in hodiernum diem multa in noſtra congregatione ſunt immutata, dum quiſque in ſuo ſenſu cupit abundare. Et in primis cum eodem anno in mẽſe Septembri Rector ipſe Generalis cum Viſitatoribus, Procuratore Generali, præcipuiſq; nonnullis Societatis noſtræ Patribus Arimini in Canonica noſtra S. Marini fuiſſent pro grauiſſimis negotijs congregati, omnes quotquot prædictæ congregationi interfuerunt intra paucos dies vel obierunt, vel grauiter cum vitæ periculo ægrotauerunt, ex quibus defuncti duo Viſitatores, Procurator Generalis in Curia Romana, & Reuerendiſſ. P. D. Aſcanus Martinengus, qui ambo Generalem totius congregationis præfecturam duobus triennijs immedietatè præcedentibus obtinuerant. Viſitatores, qui ex hac vita tunc exceſſerunt, fuerunt D. Hieronymus à Riccaldono & D. Frigdianus Lucenſis. quorum loco ſuffecti D. Petrus Franciſcus Malettus Vercellenſis, & D. Conſtantinus Cremonenſis eodem anno. Sequenti verò anno 1601. poſt habitam congregationem Rauẽnæ Rector ipſe Generalis Romam profectus, inopinato interitu fuit ex hac vita repentè ſublatus, in cuius locum ſuffectus eſt eodẽ anno Reuerendiſſ. P. D. Seraphinus Rauennas ex primo Viſitatore, non tamen in Capitulo Generali, nec iuxta formam à S. Concilio Tridentino præſcriptam, ſed more antiquo noſtræ congregationis, obtenta facultate à Sede Apoſtolica, qui vix ad Generalatum euectus, Romam ſtatim contendit, & vt Prælaturæ, quæ in congregatione Prælatis, illorum vita durante conferri conſueuerant, triennales fierent, & Prælati poſt expletum triennium illorum regiminis in ordinem redigerentur, à Pontifice impetrauit; idq; in cõgregatione ſtatim ſequente, quæ habita fuit Rauennæ anno 1602. executioni mandauit. vnde vis obedientiæ, & Prælatorum reuerentia penitus eneruata, & ferè conculcata.

ANno 1603. Capitulum Generale Rauennæ, Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Celſus Dugnanus Mediolanenſis Prædicator celebris. Viſitatores D. Aurelius Imolenſis, D. Secundus Nouarienſis, D. Columbinus Bergomenſis, & D. Michaël Papienſis. Verum poſt primam congregationem, quæ ſequenti anno 1604. fuit habita Arimini, D. Aurelius vita functus eſt, & eius loco electus D. Iacobus Bononienſis. Anno 1605. congregatio eſt habita Patauij, quo anno Clemens VIII. die 4. Martij ex hac vita migrauit, & in eius locum electus Alexander Mediceus S. R. E. Cardinalis Archiepiſcopus Florentinus, qui Leo XI. fuit appellatus. qui cum ſediſſet in pontificatu diebus 27. magno ſuo deſiderio bonis omnibus relicto naturæ debitum ſoluit, die 27. Aprilis. poſtea die 26. Maij in feſto S. Vbaldi Epiſcopi Eugubini, & canonici regularis euectus fuit ad Papatum Paulus V. Burgheſius antea Camillus, qui S. Vbaldum in Breuiario Romano reponi, ac illius officium ſub II.

ritu

ritu ſimplici recitati mandauit.

Anno 1606. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P.D. Petrus Bononienſis, Theologus quidem præſtantiſſimus, & ob multos labores pro congregatione exantlatos de illa optimè meritus, verùm tunc octogenario maior, & ſenio confectus, & idcirco ſuo muneri peragendo parū idoneus. Viſitatores D. Petrus Andreas Alexandrinus, D. Theodoſius à Gatinaria Theologus & Prædicator inſignis, D. Petrus Venetus, qui paulò poſt deceſſit, & in eius locum ſubrogatus D. Valerius Taruiſinus, & D. Matthæus Lucenſis. Hoc autem anno tempore ipſius Generalis Capituli Paulus V. totum Dominium Venetorum generali interdicto ſuppoſuit, ob quod monaſteria noſtræ congregationis in eodem dominio poſita grauiſſima diſcrimina tulerunt. Eodem anno diuiſio noſtræ congregationis in quinque prouincias à nōnullis ſua quærentibus apud Sedem Apoſtolicam, contra prima illius inſtituta eſt procurata, & obtenta. nam Sanctiſſ. Patres noſtræ reformationis, & congregationis parentes, & primi autores canonicorum collegia, quæ ab inuicem diuiſa labebantur, in vnum colligentes ex pluribus familijs, & congregationibus vnam familiam, & congregationem effecerunt, quam propterea Romani Pontifices congregationem canonicorum regularium de vnitate in ſuis literis Apoſtolicis nonnunquam appellare conſueuerunt. pro cuius vnionis, ſeu vnitatis perpetua ſoliditate, conſeruationeq; ſtatuerunt, vt omnes & ſinguli dictæ cōgregationis canonici, quanquam diuerſorum monaſteriorū, & locorum profeſſi, nihilominus vnum corpus, & vna congregatio inuicem vnita, ſiue connexa cenſerentur, ac ſub vna, & eadem lege, obſeruantiæq; regularis vnitate, morumq; conformitate, & eiſdem conſuetudinibus, priuilegijs, & ordinationibus, ac ſtatutis ſubeſſent; omnes etiam, & ſingulos canonicos licèt in diuerſis monaſterijs, & locis profeſſos, ab eorundem monaſteriorum, ſiue locorum Prioribus, ſiue Præpoſitis, & Rectoribus abſoluentes, illorum locorū canonicos reputari voluerunt, ad quos per eorum legitimos Superiores fuiſſent ex obedientia deſtinati. quam vnitatem ex ſeptingentis circiter canonicorum collegijs, quæ antea in Italia fuerant, quæ amplexata fuerunt, & ſeruauerunt, ſeruata ſunt, cætera deleta, quorum ne veſtigium quidem manet ſuper terram. Emanauerunt autem literæ Apoſtolicæ, diuiſionem iſtam confirmantes hoc eodem anno 1606. die 30. Decembr. Anno vero 1607. congregatio fuit habita Rauennæ, & anno ſequenti 1608 Mediolani in Canonica S. Mariȩ de Paſſione, ſed nihil geſtum, quod memoria dignū cenſeri poſſit.

III. ANnò 1609. Capitulum Generale fuit congregatum Rauennæ, cui Illuſtriſſ. D. Cardinalis Platus congregationis Protector interfuit, qui ſpeciali facultate à Paulo V. impetrata eidem Capitulo præeſſe voluit, in quo electus fuit in Rectorem Generalem Reuerendiſſ. P.D. Archāgelus Mediolanenſis ex Procuratore Generali in Romana Curia, qui proximè dictam congregationis diuiſionem procurauerat. Verum integrum annum in regimine non impleuit, Florentiæ mortuus, dum ad congregationem, Dictam vocatam, Bononiam ſemiuiuus proficiſcebatur. Viſitatores in eodem Capitulo renunciati fuerūt D. Athanaſius Placentinus, D. Cherubinus Brixienſis, D. Ioannes Chryſoſtomus Neapolitanus, & D. Hieronymus Fanenſis. Rectore verò Generali vita functo congregatio ſequentis anni 1610. non amplius Bononiæ fuit habita, ſed Romam per Illuſtriſſimum Protectorem reuocata, ad quā non omnes acceſſerunt, ad quos vigore ſtatutorum, ac etiam de iure noui Rectoris electio ſpectabat, ſed Illuſtriſſ. Protector impetrato reſcripto Apoſtolico abſentium numerum ita ſuppleuit, vt pro illa vice ad paucos, qui eidem congregationi aderant, electio deuolueretur. quamobrem in eadem congregatione renūciatus Rector Generalis Reuerendiſſ. P.D. Ioannes Chryſoſtomus Neapolitanus, vnus ex Viſitatoribus, vir prudens, & eruditus, & illo gradu digniſſimus. In cuius locum pro Viſitatore ſuffectus D. Conſtantius Cremonenſis. Anno verò 1611. congregatio habita Vicentiæ in canonica D. Bartholomæi, poſtea D. Conſtantio Cremonenſi ante expletum annum vita functo, in eius locum pro quarto Viſitatore electus D. Placidus Cremonenſis.

Anno 1612. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P.D. Seraphinus Rauennas. Viſitatores D. Celſus Mediolanenſis, D. Antonius Cremenſis, D. Marcus Antonius Ianuenſis, & D. Petrus Franciſcus Vercellenſis. In hoc capitulo decretum eſt, vt antiquæ ordinis conſtitutiones ante ſacrum Concilium Tridentinum editæ, ob nonnulla dicti Concilij, & alia Pontificum decreta poſt illarum impreſſionem emanata, corrigerentur, & denuò imprimerentur: illarum tamen correctione prius in eodem Capitulo diligenter diſcuſſa, & probata. Eodem anno 1612. fundatum eſt monaſterium S. Caroli in oppido Menaſij diœceſ. Nouocomenſis, largitione Illuſt. D. Cinthij de Caluis nobilis Nouocomenſis & D. Catharinæ coniugis, qui illud omnium ſuorum bonorum hæredem inſtituerunt. Eccleſiam canonici erexerunt, ac in eodem monaſterio canonicorum conuentus ſub regimine Præpoſiti conſtitutus.

Anno ſequenti 1613. congregatio habita Rauennæ. poſtquam D. Antonio Cremenſi vita functo, in eius locum ſubrogatus D. Seraphinus Cremenſis. Anno autem 1614. eadem congregatio eſt habita Romæ in canonica S. Mariæ de Pace.

Anno

IV. ANno 1615. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Petrus Franciſcus Vercellenſis, qui nunc eſt Epiſcopus Niciæ in Prouincia. Viſitatores D. Ioãnes Chryſoſtomus Neapolitanus, D. Hyppolitus Bononienſis, D. Benedictus Veronenſis, & D. Camillus Nouarienſis. In hoc Capitulo publicatæ fuerunt quædam Pauli V. literæ, quibus iuxta diuiſionem congregationis in quinque prouincias electio Rectoris Generalis, & Procuratoris item Generalis per turnum, vt aiunt, fieri iubetur, & alia, quæ in eiſdem literis ad calcem conſtitutionum recens editarum impreſſis videri poſſunt. Anno ſequenti 1616. congregatio habita Ferrariæ in canonica S. Io. Baptiſtæ. An. 1617. eadem congregatio habita Bononiæ, quo anno D. Benedictus Veronen. Viſitator dum munus viſitationis perageret, Regij Lepidi ex hac vita deceſſit.

Anno 1618. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reu. P. D. Seraphinus Cremẽſis. Viſitatores D. Marcus Antonius Florentinus, D. Hieronymus Fanenſis, D. Conſtantinus Laudenſis, & D. Policarpus Caſalenſis. in hoc Capitulo reformatio Conſtitutionum iterum eſt propoſita, & per Capitulum Generale nonnullis demandata, & eodem anno perfecta, licet conditione præſentium temporum non omni ex parte abſoluta. Anno ſequenti 1619. Patres congregationem habuerunt Bononiæ, ſimiliterque altero anno 1620.

Anno 1621. Capitulum Generale Rauennæ. in quo electus Rector Generalis Reuer. Pater, & mihi pluribus nominibus colendus D. Conſtantinus Laudenſis, cuius multifariam eruditionem, vitæ integritatem, & in rebus gerendis prudentiam, clementiam, & dexteritatem, quod tota Lateranenſis familia optimè perſpectam habeat, vino per ſe vendibili ſuſpenſam hederam non impono. Viſitatores D. Petrus Franciſcus Malettus Vercellenſis, qui paulò poſt à Gregorio XV. Epiſcopus Nicienſis eſt renunciatus. quam ob cauſam, in eius locum electus D. Thomas Taurinẽſis ex clariſſima familia Prouana, Sacræ Theologiæ, diuinarum literarum, & Iuris Pontificij notitia peritiſſimus, & morum candore conſpicuus, quem vtpotè meum olim condiſcipulum amantiſſimum, nunc vero Præſulem digniſſimum honoris, amoris, & veritatis gratia ſic decuit nominare. D. Athanaſius Neapolitanus, D. Aſcanius Veronenſis, qui multis annis in noſtra cong. S. Theologiæ fuit Lector emeritus, & priuilegio decoratus, & D. Laurus Ariminenſis. Hoc autem anno Paulus V. Pont. Max. & Optimus, & Regularium parens piiſſimus, & clementiſſimus ex hac vita fuit ſublatus die 28. Ianuarij, & in eius locum electus Gregorius XV. die nona Februarij. Anno vero 1622. Patres congregationem habuerunt Bononiæ. Demum hoc anno 1623. quo iſta ſcribo, eadem congregatio fuit habita Ferrariæ, quo anno die 8. Iulij Gregorius XV. vita functus eſt, & die 6. Auguſti in feſto Transfigurationis Saluatoris Noſtri IESV CHRISTI Illuſtriſſ. Cardinalis Maphæus Barberinus ex Præfecto Signaturæ Iuſtitiæ communi, & ingenti totius populi Chriſtiani lætitia, & emolumento vniuerſalis Eccleſiæ Paſtor, & Pontifex renunciatus eſt, & Vrbanus VIII. appellatus, quem Dominus conſeruet, & viuificet, & Beatum ita faciat in terra, vt ad vitam vna cum grege ſibi credito perueniat ſempiternam.

CAPVT QVADRAGESIMVM OCTAVVM.

Omnium, & ſingulorum Lateranenſis familiæ Cœnobiorum Synopſis ex præcedentibus collecta.

CONgregationis canonicorũ regularium Lateranenſium in Italia 124. ſunt monaſteria, quorum aliqua Conuentum ſiue Collegium habent canonicorum, quædam verò conuentu carent, & alijs collegium habentibus ſunt vnita. Rurſus quædam antiqua erant canonicorum regularium Cœnobia ante reformationem Frigdionariam; alia verò aliorum ordinum per Sedem Apoſtolicã nobis vnita. Rurſus ex antiquis collegijs canonicorum regularium, quæ ad noſtram congregationem tranſierunt, quædam habebant actu cõuentum, ſiue collegium canonicorum, qui in ipſa vnione tranſierunt in noſtram Societatem: alia verò canonicis erant penitus deſtituta. Dicemus primò de monaſterijs conuentum canonicorum habentibus. ſecundò de non habentibus, ſed alijs collegium habentibus vnitis, tertiò de antiquis collegijs canonicorum, quæ in noſtram Societatem tranſierunt. Monaſteria noſtræ congregationis, quæ conuentum habent, vel aliàs habuerunt, hæc ſunt: I.

Primum. S. Mariæ de Friſonaria in Epiſcopatu Lucenſi. Prioratus, in quo noſtra reformatio primam originem accepit. de quo ſupra cap. 6. à S. Frigdiano fundatum; à Mathilde Comitiſſa reparatum, & ab Equite Marcoaldo de Malpilis Lucenſi ſub Alexandro IV. renouatum, tandemque à noſtris Lateranenſibus anno 1511. reſtitutum:

2. S. Mariæ loci Caſoreti prope Mediolanum. Abbatia. quod vir nobilis Petrus de Tantijs anno 1405 fundauit. Vide ſupra hoc lib. cap. 10.

3. S.Leonardi prope Veronam. Abbatia. antiquum collegium canonicorum regularium tẽporibus Gregorij IX.erectum,& per Gregorium XII. anno 1407. noſtræ congregationi vnitum. vide ſupra cap.11.

4. S.Mariæ Charitatis Venetiarum. Abbatia. antiquum collegium canonicorum regularium circa annum 1122.ſub Caliſto II.per Marcum Iulianum clericum fundatum, & ſub eodem Gregorio XII. anno 1409. eidem noſtræ congregationi vnitum. vide ſupra cap. 12.

5. S.Mariæ Tremitanæ in inſulis Diomedeis. Abbatia inſignis, & olim caput monaſticæ congregationis primò Ordinis D.Benedicti, poſtea Ciſtercienſis, de cuius antiquitate conſtat ante annum 1030. poſtea per Gregorium XII. anno 1412.noſtrę congregationi vnitum, de quo ſupra cap.13.

6. S.Victoris prope Bononiam.Prioratus.antiquum collegium canonicorum regularium,de cuius antiquitate conſtat ante annos octingentos,anno 1415. noſtris Frigdionarijs à canonicis S.Ioannis in monte conceſſum, nunc autem cõuentu caret. vide ſupra cap.14.

7. S. Ioannis in monte Bononiæ. Abbatia. Vetus canonicorum regularium collegium ante annos 1000 fundatum, in quo Deo diſponente canonica diſciplina ſemper viguit,quemadmodũ & nunc viget.anno 1417. noſtris vnitum.vide eodem cap.14.

8. Sanctorum Quadraginta Martyrum Taruiſij.Prioratus. Vetus collegium canonicorum congregationis S.Frigdiani Lucenſis.nobis conceſſum 1418.vide ſupra cap.15.

9. S.Saluatoris Brixiæ.Abbatia, antiquũ collegium canonicorum,eodem anno 1418. noſtris conceſſum.vide ibid.

10. S.Mariæ in Portu apud Rauennam. Abbatia.inſigne collegium canonicorum, & caput antiquę congregationis Portuenſis,de quo dictũ eſt lib.2. cap. 47. quod anno 1420. per noſtros fuit reformatum.vide ſupra cap.16.

11. S.Ioannis Baptiſtæ de Cereto propè caſtrũ S.Archangeli in Epiſcopatu Ariminenſi,vulga la Canonica nuncupatum.Prioratus, & conuentus canonicorum. eodem anno curante D. Carolo de Malateſtis nobis conceſſum, ſed poſt aliquot annos dimiſſum,vide cap.16.

12. S.Bartholomæi prope Mantuam. Abbatia. olim membrum antiquæ congregationis Portuenſis,cum ſuo capite dicto anno 1420.nobis vnitum. vide cap.17.

13. S.Iacobi Cellæ Volanæ,quod erat antiquũ collegium canonicorum regularium, & caput paruæ cõgregationis: ſed temporum iniuria collapſum prope Ferrariam ad monaſterium S. Lazari, tandem intra ciuitatem ad Eccleſiam S. Ioannis Baptiſtæ translatum. Abbatia. quod per noſtros Lateranenſes fuit reformatũ anno 1424. vide eodem cap.17.

14. S.Lazari de tertio prope Ariminum.Prioratus.vetus collegium canonicorum, de cuius antiquitate conſtat ante Innocentium III. quod circa annum 1420.in noſtram Societatem tranſiuit,de quo vide eodem cap.17.porro poſt aliquot annos obtento in ciuitate monaſterio S. Marini conuentus canonicorum ad illud fuit translatus.

15. S. Auguſtini Placentiæ, antea S.Benedicti. Abbatia. quod noſtris conceſſit Eugenius IV.anno 1431.vide cap.18.

16. S.Ioannis in Viridario Patauij. Abbatia. quod reſignante Illuſtriſſ. D.Cardinali Antonio Corario Eugenius IV. noſtris conceſſit anno 1436. vide ibidem.

17. S.Bartholomæi Feſulanum. Abbatia. per eundem Eugenium IV.anno 1439. noſtræ congregationi vnitum, quod magnus Coſmus cum Eccleſia,& Bibliotheca totum à fundamentis reſtituit.vide cap.19.

18. S. Petri de Pado Cremonæ. Abbatia. per eundem Eugenium IV. eodem anno nobis conceſſum. vide ibidem.

19. S. Bartholomæi in Suburbio Vicentiæ. Abbatia. erat collegium canonicorum Ordinis D.Marci, quod nobis conceſſit idem Eugenius IV.anno 1443.vide cap.20.

20. S. Bartholomæi Piſtorij. Abbatia. eodem anno 1443. ab eodem Eugenio IV. conceſſum. vide ibidem.

21. S.Laurentij in Cęſarea prope Rauennam. Prioratus.vetus canonicorum collegium noſtræ congregationi vnitum anno 1444.quod habuit conuentum vſque ad annum 1550, quo tempore prætextu muniendæ ciuitatis fuit euerſum, & illius bona Portuenſi cœnobio applicata. vide ibidem.

22. S. Mariæ Calenæ in Epiſcopatu Sipontino. Abbatia. per eundem Eugenium IV. anno 1445. eidem congregationi vnitum. vide ibidem.

23. Sacroſancta Lateranenſis Baſilica. Prioratus.ad quam Eugenius IV.in initio ſui pontificatus noſtros canonicos vocauerat. ſed Bullæ vnionis non ante annum 1445.datæ leguntur, vide ſupra cap.21.

24. S.Sylueſtri prope oppidum montis Compatrum in Epiſcopatu Tuſculano. Prioratus. à nobilibus Annibaldenſibus ſiue de Molaria anno 1448. noſtræ congregationi donatum, quod anno 1541. fuit dimiſſum, & eius loco accepta Eccleſia S. Michaëlis de Vultedo Præpoſitura nuncupata in Epiſcopatu Cremonenſi. vide ſupra cap.25.

25. S. Crucis Mortarienſis Præpoſitura inſignis,& caput congregationis anno Dom. 1080. fundata:anno vero 1448.noſtræ congregationi

vnita,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vnita, de qua dictum eſt lib. 2. ca. 46. & hoc 3. lib. cap. 25.

26. S. Epiphanij Papiæ. Abbatia. vetus collegiata canonicorum ſecularium, ſed in regularem mutata, & noſtræ congregationi conceſſa per Nicolaum V. inſtante Excellẽtiſſimo Duce Mediolani anno 1451. vide ſupra cap. 26.

27. S. Theodori Ianuæ. Abbatia. antiquum monaſterium congregationis Mortarienſis, tum per generalem vnionem anno 1448. factam, tũ per ſpecialem conceſſionem ſub anno 1451. nobis vnitum. vide ibidem, & lib. 2. in congregatione Mortarienſi.

28. S. Mariæ de Martorano apud Parmam. Prioratus. antiqua Eccleſia canonici ordinis eodem anno 1451. conceſſa, poſtea monaſterio S. Sepulchri Parmenſi vnita. vide ſupra c. 26.

29. S. Mariæ Pediſcryptæ Neapolis. Prioratus. Eccleſia anno 1353. fundata & 1453. conceſſione Sereniſſimi Alphonſi Regis Neapolis nobis donata, de cuius fundatione dictum eſt capite 26.

30. S. Petri ad Aram Neapolis. antiquiſſima canonici ordinis Abbatia; ſed anno 1453. eodem Sereniſſimo Rege Alphonſo, qui facultatem de illa diſponendi, prout etiam de Eccleſia S. Mariæ Pediſcryptæ à Sede Apoſtolica impetrauerat, cõcedente, & iubente per noſtros reformata. vide cap. 27.

31. S. Gratiani Vercellarum. Prioratus. antiquum monaſterium congregationis Mortarienſis, canonicis Lateranenſibus vnitum anno 1453. quod poſtea illis abſtulit Sixtus IV. anno 1480. vide c. 27.

32. S. Mariæ montis belli. Archipresbyteratus. inſigne collegium antiquæ congregationis S. Frigdiani, quod noſtræ congregationi vniuit Caliſtus III. anno 1455. dicti collegij canonicis ſupplicantibus. vide cap. 28.

33. S. Andreæ Vercellarum. Illuſtris Abbatiæ congregationis Victorinæ, anno 1224. vel circa per Illuſtriſſimum Guallam de Bicherijs S. R. E. Cardinalem ex canonico regulari fundata: ſed anno 1459. inſtante Sereniſſimo Sabaudiæ Duce Ludouico noſtræ congregationi Lateranenſi vnita. vide cap. 28.

34. S. Viti Mantuæ. Abbatia. collegium canonicorum Ordinis S. Marci, ſed petente Illuſtriſſ. D. Barbara Gonzaga Mantuæ Marchioniſſa, & concedente Pio II. per noſtros Lateranenſes anno 1459. reformatum. vide cap. 29.

35. S. Sepulchri Parmæ. Abbatia. cum vnito ſibi S. Fœliculæ extra Parmam; quæ à fundatione fuere collegia canonicorum regularium, per noſtros anno 1460. reſtitutum. vide eodem cap. 29.

36. S. Michaelis diſcalceatorum apud Piſus. Abbatia, inſtantibus Magnificis Coſmo, & Petro Mediceis nobis conceſſum anno 1463. vide eodem cap. 29.

37. S. Catharinæ Firmi. Prioratus. cum vnito ſibi monaſterio S. Marci, vetuſto, & inſigni canonici ordinis Cœnobio, inſtantibus ciuibus Firmanis nobis traditum anno 1463. vide eodem cap. 29.

38. S. Marini Ariminenſis. Prioratus. quod òbtentum fuit anno 1464. interceſſione Illuſtriſſimi D. Sigiſmundi de Malateſtis Domini Ariminenſium. vide cap. 30.

30. S. Mariæ Gratiarum Regij Lepidi. Abbatia. ex fundatione, & dotatione, conceſſioneque Reuerendiſſ. Patris D. Philippi de Zobolis Epiſcopi Comaclienſis, facta anno 1467. vide eodem cap 30.

40. S. Mariæ de Gloria in Epiſcopatu Anagnino inſignis, & vetuſtiſſima canonici ordinis Abbatia.

41. S. Mariæ de Balnearia, vulgo della Bagnara in Epiſcopatu Miletenſi in Calabria. Prioratus. ſimiliter collegium canonicorum regulariũ, quæ duo monaſteria Reuerendiſſ. D. Petrus de Anguillaria Apoſtolicus Protonotarius Priori Lateranenſi, & toti congregationi reſignauerat, probante Paulo II. vt in eis canonica diſciplina reſtitueretur. Verum Sixtus IV. cum Eccleſia Lateranenſi etiam illa nobis abſtulit, & canonicis ſecularibus donauit. vide eodem cap. 30.

42. S. Mariæ Gratiarum Nouariæ. Prioratus. anno 1472. à canonicis noſtræ congregationis fundatum. vide cap. 32.

43. S. Mariæ nouæ Aſtæ. Abbatia. membrum antiquæ congregationis Mortarienſis, vnitum anno 1448. & ſpeciali conceſſione 1472. vide ibidem.

44. S. Mariæ de Caſtello Alexandriæ. Præpoſitura. ſimiliter membrum S. Crucis Mortarienſis, in generali vnione comprehenſum, ſed hoc anno iterum vnitum. vide ibidem.

45. S. Spiritus Bergomi ſuburbanum. Abbatia. inſtante Sereniſſimo Duce Venetorum cum vniuerſitate ciuium Bergomi, anno 1475. per canonicos Lateranenſes reformatum, de quo vide ibidem.

46. S. Antonij caſtri Conegliani in Epiſcopatu Cenetenſi. Prioratus. Collegium antiquum canonicorum Ordinis S. Marci noſtris conceſſum anno 1479. vide ibid.

47. S. Bartholomæi Laudæ. Prioratus. ad inſtantiam Excellẽtiſſimi Ducis Mediolani noſtræ congregationi anno 1481. attributum: ſed anno 1545. intra ciuitatem ad Eccleſiam parochialem S. Romani tranſlatum. vide ibidem.

48. S. Mariæ de Præuallo in Epiſcopatu Ianuenſi. Abbatia anno 1481. ea cõditione attributum, vt Abbatia ad caſtrum Nouium in Dertonenſi Epiſcopatu transferretur. vide ibidem.

49. S. Mariæ montis Cretæ. Abbatia in Epiſcopatu Caſalenſi, antiquiſſima Canonica regularis, ab Illuſtriſſimis montis Ferrati Marchionibus fundata, & ab eiſdem anno 1481. noſtræ cõgregationi donata. vide ſupra cap. 33.

50. S. Mariæ Pacis de Vrbe. Abbatia, ex fundatione, & conceſſione Sixti IV. anno 1483. facta. vide ibidem.

51. S. Crucis Ceſennæ. Abbatia. vetus membrum congregationis Portuenſis anno 1420. cũ ſuo capite noſtræ Lateranenſi vnitum, ſed anno 1484. in conuentum ſeparatum erectum. vide cap. 34.

52. S. Auguſtini, vel S. Mariẹ de Paſſione Mediolani. Abbatia, à Reuerendiſſ. D. Daniele Birago anno 1485. fundatum, & dotatum. vide ibidem.

53. S. Mariæ lachrymarum Triuij in Epiſcopatu Spoletano. Præpoſitura. fundatum anno 1494. ex piorum eleemoſynis. vide ibidem.

54. S. Georgij de Brinate inſignis Præpoſitura congregationis S. Mariæ de Creſcentiaco per Vrbanum III. anno Dñi 1180. fundata, & ex bonis patrimonialibus locupletiſſimè dotata, quam ſibi commendatam Reuerendiſſ. D. Antonius de Stangis Apoſtolicus Protonotarius anno 1498. ad fauorem congregationis Lateranenſis reſignauit. vide cap. 35.

55. S. Mariæ de Friſa prope Lancianum. olim Abbatia congregationis S. Mariæ Tremitanæ, & cum ſuo capite noſtræ Lateranenſi vnita: ſed anno 1499. Conuentus canonicorum in illa inſtitutus, quæ poſtea intra ciuitatem fuit translata. vide ibidem.

56. S. Mariæ de Creſcentiaco prope Mediolanum. Illuſtris Præpoſitura. quæ erat caput congregationis nonnullorum collegiorum canonicæ inſtitutionis. Verùm commendata, in qua anno Domini 1502. conuentus canonicorum noſtræ congregationis fuit reſtitutus ſub regimine Prioris omnibus ferè prouentibus Præpoſito commendatario reſeruatis. vide ibidem.

57. S. Iuliani in monte apud Spoletum. Illuſtris Abbatia à S. Iſaac monacho ante D. Benedictum fundata, cuius D. Gregorius meminit in libris Dialogorum, ſed monachis deſtituta & cõmendata, ad preces vniuerſitatis Spoletanæ congregationi Lateranenſi anno 1502. conceſſa; conuentu tamen canonicorum poſt aliquot annos intra ciuitatem ad monaſterium S. Anſani eiuſdẽ Abbatiæ membrum rogantibus eiſdem Ciuibus translato. vide ibidem.

58. S. Petri in Cœlo aureo Abbatia vetuſtiſſima, de qua lib. 1. ad finem, & hoc 3. lib. c. 36. anno 1503. per Lateranenſes reformata.

59. S. Sebaſtiani oppidi Bugellæ in Epiſcopatu Vercellenſi Præpoſitura ab Illuſtriſſ. D. Stephano de Ferrerijs S. R. E. Cardinali, & Vercellenſi Epiſcopo fundatum, ac dotatũ anno 1504. vide cap. 37.

60. S. Ioannis Baptiſtæ Anconæ, Abbatiale, quod ex reſignatione Reuerendiſſ. D. Ioannis Archiepiſcopi Raguſini nobis tribuit Iulius II. anno 1504. vide ibidem.

61. S. Matthæi Dertonæ. Prioratus. membrũ S. Crucis Mortarienſis, ante annos circiter quingentos fundatum, & in generali vnione anno 1448. facta comprehenſum, ſed anno 1504. nouis literis Apoſtolicis vnitum noſtræ congregationi. vide ibidem.

62. S. Modeſti Beneuenti. antiqua Abbatia monaſtici ordinis; ſed commendata, & monachis deſtituta, quam anno 1505. congregationi Lateranenſi attribuit Iulius II. vide ibidem.

63. S. Petri Caſæ nouæ in Epiſcopatu Aretino. Prioratus, quod ad effectum erigendi ex illo monaſterium intra ciuitatem anno 1505. noſtræ congregationi fuit attributum: ſed ob redditũ paucitatem monaſterium intra ciuitatem erigi non potuit. manet tamen in eodem monaſterio Prior cum ſocio, ibidem.

64. S. Cateruì Ciuitatis Tolentini in Piceno. Præpoſitura, anno 1506. congregationi Lateranenſi attributum, ibidem.

65. S. Trinitatis in Suburbijs Mutinæ. Abbatia. vetus canonici ordinis cœnobium, ſed in eo conuentus noſtræ congregationis anno 1506. reſtitutus, ibidem.

66. S. Vbaldi propè Eugubinum. Præpoſitura. à Sereniſſimis Vrbini Duciſſis Elizabetha, & Leonora anno 1512 fundatum, vide cap. 38.

67. S. Frigdiani Lucæ. Prioratus. Illuſtriſſimũ canonici ordinis collegium, & caput celeberrimẹ congregationis, anno 1517. noſtræ Lateranenſi cum decẽ Prioratibus vnitum. vide c. 39. & duobus ſequentibus.

68. S. Mariæ Gratiarum Caſtri Vineolæ in Epiſcopatu Mutinenſi. Præpoſitura. à nobilibus de Morenis circa annum 1515. fundatum propè foueam dicti Caſtri, quod anno 1558. euerſum pro eiuſdem Caſtri tutela ad locum vicinum vulgo il Poggio nuncupatum translatum eſt. vide cap 42.

69. S. Mariæ ad parietem propè Nolam. Prioratus. fundatum anno 1520. ex piorum eleemoſynis. vide ibidem.

70. S. Benedicti Cremæ. Abbatia. ex reſignatione Reuerendiſſ. D. Aluyſij Taſſi Bergomenſis, & Epiſcopi Recanatenſis facta anno 1519. vide ibidem.

71. S. Petri oppidi Gatinariæ in Epiſcopatu Vercellenſi, Præpoſitura. fundator Illuſtriſſ. D. Mercurinus de Arboreo S. Cæſareæ Maieſtatis ſupremus Secretarius, & S. R. E. Cardinalis, Comes Gatinariæ, anno 1534. vide cap. 43.

72. S. Stephani de Citadella in ciuitate Vercellenſi. Præpoſitura, ex reſignatione Illuſtriſſ.

D. Bo-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. Bonifacij de Ferrerijs S. R. E. Cardinalis facta anno 1536. ſed iſtud monaſterium prætextu arcis muniendæ à miniſtris Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ fuit euerſum, & anno 1580. omnino amiſſum. vide ibidem.

73. S. Vbaldi ſiue S. Iuliani Imolæ. Præpoſitura. fundatum à canonicis regularibus anno 1539. vide ibidem.

74. S. Stephani loci Ponticuli in Epiſcopatu Bononienſi. Abbatia, erectum anno 1568. vide cap. 45.

75. S. Paſtoris in agro Reatino. Præpoſitura ex reſignatione Illuſtriſſ. Cardinalis Marci Antonij Columnæ Protectoris facta anno 1581. vide cap. 46.

76. S. Iuſti Secuſiæ Prouinciæ Taurinenſis. Præpoſitura. ex reſignatione Illuſtriſſ. Cardinalis Guidi Ferrerij facta eodem anno. vide ibidem.

77. S. Stephani Dertonæ. Præpoſitura. fundator D. Seraphinus Grindellus, canonicus regularis Lateranenſis Pij V. familiaris anno 1588. vide cap. 46.

78. S. Caroli oppidi Menaſij in Epiſcopatu Nouocomenſi. quod fundauit D. Cinthius Caluus, anno 1612. vide cap. 47.

II. SVpradicta omnia monaſteria ſunt collegiata, & habent conuentum canonicorum. præter quæ ſunt alia 46. conuentu deſtituta, & alijs monaſterijs conuentum habentibus vnita.

Primum S. Clementis Venetiarum. Prioratus. antiquum monaſterium canonici ordinis, vnitum monaſterio Sanctæ Mariæ Charitatis anno 1432.

2. S. Mariæ de Valle propè Vaſtum Aimonis in Apulia. Prioratus, membrum antiquæ cõgregationis Tremitanæ, monaſterio Tremitano vnitum.

3. S. Agathæ propè ciuitatem ad mare. Abbatia, olim ſubiecta monaſterio Tremitano. & illi vnita.

4. S. Mariæ Bethleemiticæ in ciuitate Taruiſina. Prioratus antiquus canonicorum regulariũ, vnitus monaſterio Sanctorum quadraginta Martyrum Taruiſij anno 1490.

5. S. Mariæ Magdalenæ propè Brixiam. Prioratus. vetus canonicorum monaſterium, vnitum monaſterio S. Saluatoris Brixiæ anno 1441.

6. SS. Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem. Præpoſitura. antiquum monaſterium canonicorum, vnitum eidem monaſterio S. Saluatoris anno 1523.

7. S. Georgij de monte Claro eiuſdem diœceſis. Prioratus. antiquum monaſterium canonicorum, vnitum eidem monaſterio S. Saluatoris anno 1528.

8. S. Dominici oppidi Tuſculani in eadem diœceſi. Prioratus. vnitum monaſterio S. Saluatoris anno 1564.

9. S. Margaritæ in agro Ferrarienſi. Prioratus. antiquum membrum monaſterij Portuenſis ordinis canonicorum regularium, & cum illo vnitum anno 1420.

10. S. Mariæ de Stradella. Prioratus, propè Fauentiam membrum eiuſdem monaſterij Portuenſis, & cum illo noſtræ congregationi vnitum.

11. S. Auguſtini in agro Foroliuienſi. Prioratus. membrum eiuſdem monaſterij Portuenſis.

12. S. Laurentij in Cæſarea. Prioratus. vetus canonicorum monaſterium, ſed modò euerſum, & monaſterio Portuenſi vnitum.

13. S. Petri de Domo Dei in Epiſcopatu Placentino. Prioratus. inſigne olim monaſteriũ canonicorum, ſed canonicis deſtitutum, & monaſterio ſancti Auguſtini Placentiæ anno 1442. vnitum.

14. S. Saluatoris Vallis Agnæ in Epiſcopatu Florentino. Prioratus Abbatiæ Feſulanæ, & illi vnitus.

15. S. Saluatoris apud Pratum, in Epiſcopatu Piſtorienſi. Prioratus eidem monaſterio Feſulano vnitus.

16. S. Mariæ ad Niues in Ciuitate Florentina. Abbatia. olim monaſterium ſanctimonialium, eidem Abbatiæ Feſulanæ anno 1443. vnitum, nunc eſt hoſpitium eiuſdem Abbatiæ.

17. S. Pauli Cremonæ. Prioratus antiquus Abbatiæ S. Petri de Pado Cremonæ, de cuius antiquitate conſtat ante annos quingentos.

18. S. Mariæ Vallis Viridis propè Cremonam. Præpoſitura. antiquum canonici ordinis collegium, monaſterio S. Petri vnitum anno 1442.

19. S. Mariæ Æthiopiſſæ propè Vicentiam. Prioratus antiquus, monaſterio S. Bartholomæi vnitus anno 1482.

20. S. Mariæ de Pane in ſacco. Prioratus. monaſterium ordinis S. Marci, dicto monaſterio S. Bartholomæi Vicentiæ vnitum.

21 S. Thomæ in Epiſcopatu Piſtorienſi. Prioratus. olim monaſterium ordinis S Gulielmi, vnitum monaſterio S. Bartholomæi Piſtorienſis anno 1504.

22. S. Mariæ, vel ſancti Laurentij de Priano, in Epiſcopatu Ianuenſi, Prioratus congregationis Mortarienſis, monaſterio S. Theodori vnitus anno 1453.

23. S. Fœliculæ in Epiſcopatu Parmenſi. Prioratus. monaſterium ordinis canonicorũ regularium cœnobio S. Sepulchri Parmæ vnitũ 1460.

24. S Hermanni in eodem Epiſcopatu Parmenſi. Prioratus. monaſterium antiquum canonicorum regularium eidem cœnobio S. Sepulchri vnitum 1474.

25. S. Mariæ de Aggere in agro Nouarienſi. Præpoſitura. antiquum monaſterium congregationis Mortarienſis, canonicæ S. Mariæ Gratiarum Nouariæ vnitum anno 1472.

26. S. Stephani de Bornagno in eodem agro

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nouarienſi. Præpoſitura. monaſterium eiuſdem congregationis Mortarienſis eidem cœnobio S. Mariæ Gratiarum vnitum.

27. S. Iacobi de Strata in eodem agro Nouarienſi. Prioratus eiuſdem congregationis Mortarienſis, eidem monaſterio S. Mariæ Gratiarum vnitus.

28. S. Marthæ propè Nouariam. Præpoſitura. vetus canonicorum cœnobium eidem monaſterio S. Mariæ Gratiarum vnitum anno 1511.

29. S. Petri apud oppidum Neuias in Epiſcopatu Albenſi. Archipresbyteratus congregationis Mortarienſis, monaſterio S. Mariæ Nouæ Aſtenſis vnitus.

30 Sanctorum duodecim Apoſtolorum. Abbatia propè Aſtam, eidem monaſterio S. Mariæ Nouæ vnita anno 1523.

31. S. Mariæ Magdalenæ. Prioratus congregationis Mortarienſis eidem monaſterio S. Mariæ Nouæ vnitus.

32. S. Andreæ de Caſtelletto propè oppidum S. Saluatoris in Epiſcopatu Caſalenſi. Prioratus congregationis Mortarienſis. monaſterio S. Mariæ de Caſtello Alexandriæ vnitus anno 1482.

33. S. Stephani de Sacedio in Epiſcopatu Aquenſi Abbatia monaſterio S. Mariæ de Caſtello Alexandriæ vnita.

34. S. Agathæ Pontis Sturę. Prioratus congregationis Mortarienſis, monaſterio S. Mariæ Cretæ in diœceſi Caſalenſi vnitus.

35. S. Bartholomæi Alexandriæ. Prioratus cõgregationis Mortarienſis monaſterio S. Mariæ de Alexandria vnitus.

36. S. Mariæ de Riolo propè Laudam, Abbatia monaſterio S. Bartholomæi, vel S. Romani Laudenſis vnita anno 1482.

37. S. Fidis, vel S. Fidei. Prioratus in Epiſcopatu Vercellenſi, monaſterio S. Sebaſtiani Bugellæ vnitus anno 1515.

38. S. Stephani de Cella. Prioratus in Epiſcopatu Hipporegienſi, monaſterio S. Sebaſtiani Bugellæ vnitus 1516.

39. S. Mariæ de Carbonaria in Epiſcopatu Papienſi. Prioratus congregationis Mortarienſis monaſterio S. Petri in cœlo aureo Papiæ vnitus anno 1524.

40. S. Andreæ de Carraria nullius diœceſis. Prioratus. monaſterium congregationis, S. Frigdiani eidem S. Frigdiani monaſterio vnitum.

41. S. Mariæ de Caſtro Franco Vallis Arni. Prioratus. monaſterium eiuſdem cõgregationis, & eidem monaſterio vnitum.

42. S. Frigdiani de Saccis Bononiæ. Prioratus. monaſterium eiuſdem congregationis, & eidem monaſterio vnitum.

43. Saluatoris de Moſtolio. Prioratus dictæ congregationis, eidem monaſterio vnitus.

44. Sanctorum Quirici, & Iulitæ in oppido Caſij diœceſis Bononienſis. Prioratus eiuſdem congregationis, & eidem monaſterio vnitus.

45. S. Pauli de Mezano, alias Moſiano. Abbatia in agro Placentino, monaſterio S. Mariæ Paſſionis Mediolani vnita.

46. S. Michaëlis de Vulturio. Prioratus olim Conuentualis in Epiſcopatu Mediolanenſi, monaſterio S. Mariæ Paſſionis vnitus anno 1519.

EX ſupradictis monaſterijs 67. ante reformationem Frigdionariam erant canonicorum III.
regularium, vt numeranti patebit, computatis nonnullis, quæ erant canonicorum regularium ordinis S. Marci. ex quibus 24. tempore illorum vnionis habebant canonicos, qui in noſtram Societatem tranſierunt: alia verò Canonicis omnino erant deſtituta. Quæ tempore vnionis habebant Canonicos, qui noſtram reformationem amplexati noſtris ſe adiunxerunt, hæc fuerunt: S. Mariæ Frigdionariæ, S. Frigdiani Lucenſis, cum decem illius Prioratibus, S. Victoris Bononienſis, S. Ioannis in monte Bononienſis, S. Iacobi Cellæ Volanæ diœceſis Comaclienſis, S. Mariæ in Portu Rauennæ, S. Lazari de tertio Ariminenſis, S. Mariæ montis Belli in Epiſcopatu Bononienſi, S. Mariæ Charitatis Venetiarum. Sanctorum quadraginta Martyrum Taruiſij. S. Saluatoris Brixiæ, S. Crucis Mortarienſis. S. Theodori Ianuæ. S. Mariæ de Aggere. & S. Stephani de Bornago in diœceſi Nouarienſi. S. Gratiani Vercellarum. S. Mariæ de Creſcẽtiaco propè Mediolanum, S. Mariæ Nouæ Aſtæ, & S. Petri in Cœlo aureo Papiæ.

Alia inſuper monaſteria complura canonicis noſtris fuerunt oblata, quæ accipere noluerunt. quædam etiam accepta, & per aliquot annos retenta, ſpontè dimiſerunt, ex quibus fuerunt monaſterium S. Saluatoris Venetiarum, S. Mariæ de Vado Ferrariæ, S. Auguſtini Nicoſiæ in diœceſi Piſana, S. Michaëlis Angeli de monte in Epiſcopatu Lucenſi, & S. Sophiæ Beneuenti, quæ omnia patent ex actis Capitularibus noſtræ congregationis.

Sunt igitur omnes Abbatiæ, quæ poſt reformationem Frigdionariam ad noſtram congregationem ſpectauerunt numero 45. Prioratus 56. Præpoſituræ 21. Archipresbyteratus duo. ex ijs ſeptem amiſſa videlicet S. Ioannis Baptiſtæ propè Caſtrum S. Archangeli, S. Saluatoris Lateranenſis, S. Syluestri montis Compatrum, S. Gratiani Vercellarum, S. Mariæ de Gloria, S. Mariæ de Balnearia, & S. Stephani de Citadella Vercellarum. Reliqua retenta, licet nonnulla tranſlata.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPVT QVADRAGESIMVM NONVM.

De Collegijs Sacrarum Virginũ Canoniſſarum Congregationis Lateranenſis.

1 PRudentiſſimi Patres primi noſtræ reformationis autores illud memoria retinentes, quod ſcribit D. Gregorius Ioanni Rauennatenſium Antiſtiti à Gratiano in cap. Nemo 16. q. 1, relatus, neminem in regulari obſeruantia facilè poſſe perſiſtere, & ſimul obſequijs Eccleſiaſticis deſeruire, ad canonicæ diſciplinæ vigorem in Lateranenſi familia diutius ſeruandum, duo inter cætera firmiter ſtatuerunt, quæ ſæpius in Generalibus Comitijs ſunt renouata, & confirmata. Alterum, vt nullum omnino monaſterium acciperent, quod animarum perſonarum ſecularium curam adiunctam habuiſſet: quam ob cauſam non pauca monaſteria illis oblata reſpuiſſe, quędam etiam poſtquam acceptauerant, dimittere decreuiſſe, inter quæ collegium inſigne ſancti Ioannis in monte Bononiæ, in actis Capitularibus illorum temporum reperitur. Alterum autem, vt à regimine ſanctimonialium, ſiue alterius, ſiue etiam noſtri ordinis penitus cauerent. Quæ diu ſeruare nullatenus potuerunt, præſertim de monialium regimine loquendo, cogentibus ad illud tum importunis quarundam vniuerſitatum precibus, tum etiam Principum, ac in primis Pontificum iuſſionibus, etiam ſub cenſurarum interminatione: quod ex eorum decretis, & literis Apoſtolicis ſupra recitatis apertè liquet. hinc effectum, vt noſtra Lateranenſis familia non ſolum canonicorum, verum etiam Sacrarum Virginum Canoniſſarum multis collegijs fuerit per Italiam propagata. De quibus collegijs pro complemento præſentis operis aliqua dicturus, ijs omiſſis, quæ de canoniſſarum antiquitate, origine, ſanctitate, plura dicenda eſſent, quòd prolixiores eſſe hic minimè poſſimus, hoc vnum pro fundamento dicendorum neceſſariò præmittendum fore iudicaui, ſcilicet quemadmodum canonicorum, ita etiam ſanctimonialium Virginum, quæ canoniſſæ, vel canonicæ vocantur, inſtitutum ab Apoſtolis, & viris Apoſtolicis in exordio naſcentis Eccleſiæ ſuam originem accepiſſe: & quemadmodum in primitiua Eccleſia, & deinceps ordo regularis virorum in duas claſſes partitus fuit, tum nomine, tum habitum differentes, quorum altera canonicorum, ſiue clericorum, monachorum altera fuit nuncupata: ita & de ordine regulari fœminarum dicendum. nam fuiſſe olim in Eccleſia Sacras Virgines ſanctimoniales canonicas, ſiue Virgines clericales, ſiue diaconiſſas à monachabus tum nomine, tum habitu diſtinctas, ſequentia Patrum & Conciliorum teſtimonia certiſſima teſtantur.

Primum Innocentij III. in cap. Cum dilecta. de Maioritate, & Obedientia, in quo de quadam Abbatiſſa canoniſſarum ſermo habetur, vt legẽti patebit.

Secundum Sigiberti Gemblacenſis in Chronico ſub anno 820. vbi ſcribit: in Cõcilio Aquiſgrani factam fuiſſe reformationẽ monachorũ, & etiam clericorum, & clericalium ſanctimonialium regulas quaſdam factas.

Tertium Concilij Ticinenſis ſub Benedicto III. & Ludouico II. Imperatore anno 855. celebrati dicentis, monaſteria virorum, & fœminarum, vel ſecundum regulam D. Benedicti, vel ſecundum canonicam inſtitutionem diſpoſita eſſe debere.

Quartum Concilij Pariſienſis ſub Gregorio IV. & Ludouico Primo Imperatore anno 829. celebrati, c. 46. ſic dicentis: *Comperimus etiam quoſdã canonicos, & monachos poſthabito Religionis ſuæ pudore monaſteria ſanctimonialium tam monacharum, quã canonicarum inconſulto Epiſcopo imprudenter, atque irreuerenter adire.*

Quintum Concilij Remẽſis ſub Eugenio Secundo c. 3. ſic dicentis: *Statuimus, vt ſanctimoniales, & mulieres, quæ canonicæ nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta Beatorum Benedicti, & Auguſtini regulam vitam ſuam in melius corrigant, & emendent.* Hic canon cum alijs nonnullis habetur in 3. volumine Conciliorum poſt decreta Eug. II.

Sextum Concilij Cabilonienſis, quod tempore Caroli Magni eſt celebratum cap. 53. vbi ſic dicit: *Libuit namque huic ſacro conuentui quaſdam admonitiunculas breuiter eis ſanctimonialibus ſcribere, quæ ſe canonicas vocant: quoniam ex, quæ ſub monaſtica norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quam profitentur, regula ſcriptum habent.*

Septimum Chronicæ Treuerenſis ſcribentis, Athelam, & Iriminam Dagoberti Francorũ Regis filias Treueris in palatio, & in alio loco, qui Horreum vocabatur, congregationẽ ſanctimonialium canonicam vitam profitentium inſtituiſſe. Obijt autem Dagobertus anno 622. ex Reginone in Chronico.

Octauum Iuſtiniani Imperatoris in nouellis Conſtitutionibus dicentis; *Si quis rapuerit, vel ſollicitauerit, vel corruperit Aſcetriam, vel Diaconiſſam, vel monacham, vel mulierem religioſam vitam habentem, bona ipſius, & eorum, qui huius ſceleris communione contaminati ſunt, religioſo loco vindicentur, monaſterio &c.* Aſcetæ verò, & Aſcetriæ idẽ prorſus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

erant cum clericis, & mulieribus clericalibus regulariter viuentibus, de quibus Philo in lib. de Vita ſupplicum, & Euſebius lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 16. & 17. quique à B. Marco in primitiua Eccleſia inſtituti dicuntur.

Nonum S. Baſilij Magni, inter cuius opera ante libros Regularum monaſticarum eſt libellus ſub titulo Animaduerſionum ad canonicos, & canonicas delinquentes.

Decimum Soteris Papæ, cuius verba referũtur in cap. Sacratas 23. d. dicentis: *Sacratas verò fœminas, vel monachas, ſacra vaſa, vel ſacras pallas penes vos contingere &c.* vbi vides fuiſſe ſacratas fœminas diſtinctas ab illis, quæ monachæ vocabantur: hæ autem illæ erant, quas Patres, & Concilia canonicas, & Sigibertus ſanctimoniales clericales vocare conſueuerunt.

II. NEque ſolo nomine verùm etiam profeſſione, & habitu monachas à canoniſſis, ſiue Virginibus clericalibus ab initio diſtinctas inuenio: nam temporibus primitiuæ Eccleſiæ, vel ſaltem Beatorum Auguſtini, & Hieronymi monachi, & monachæ pullis, & fuſcis veſtibus induebantur, quod non ſolum, ex epiſt. Hieronymi ad Ruſticum, & de laudibus Aſellæ, quæ ſunt 4. & 15 in ordine, ſed etiam ex Epiſt. B. Auguſt. ad Ediciã in ordine 199. apertè liquet, dum illam reprehẽdens, quod contra mariti voluntatem monachalem habitum ſumpſiſſet, inquit: *Quid enim eſt abſurdius, quam mulierem de humili veſte viro ſuperbire? cui te potius expediret obtemperare candidis moribus, quàm in nigellis veſtibus repugnare: quia etſi te indumentum monachæ delectabat &c.* At verò Canoniſſarum quemadmodum & canonicorũ habitum è contrario candidum fuiſſe, teſtatur in primis Auguſtini regula, quã ſicut pro canonicis exarauit, vt lib. 1. eſt demonſtratum, ita etiam canoniſſis accomodatum eiſdem ſeruãdum epiſtola 109. præſcripſit, in qua de veſtimentis ad arbitrium Præpoſitæ lauandis ſic dicit: *Indumenta veſtra ſecundum arbitrium Præpoſitæ lauentur ſiue à vobis, ſiue à fullonibus, ne interiores animæ ſordes contrahat munda veſtis nimium appetitus.* Quæ res ex facto comprobatur, nam in Hiſtoria B. Brigidæ Virginis, & ſancti Patritij canonici ordinis in Scotia, ſiue Hybernia fundatoris diſcipulæ legitur, quod dum adhuc eſſet infantula, pater ſuus vidit duos clericos in veſtibus candidis introeuntes, ſacrum oleum illius capiti ſuperfudiſſe, quæ cùm adoleuiſſet, omnia mundana propter amorem Domini Ieſu Chriſti contemnens, ad Machæam Epiſcopum ſancti Patritij diſcipulum perrexit, petens, vt ſe Deo conſecraret, qui illam veſte candida, & pallio albo induit, & ad profeſſionem recepit: quæ innumerabilium Virginum Sacrarum mater eſt effecta in monaſterio Reiglers nuncupato, ſiue Regularium: vnde collegia canoniſſarum non ſolum in tota Hybernia, ſed etiam in Anglia, & Belgio, ad quas prouincias ſicut canonicorum, ita etiam canoniſſarum inſtitutum ex Hybernia primitus videtur deriuatum, regularium vocantur, quemadmodum etiam collegia canonicorum, vt videre eſt apud antiquos illarum Prouinciarum Scriptores, & apud D. Bernardum, qui canonicos regulares, & illorum monaſteria ferè ſemper ſimplici, & nudo vocabulo vocat regularium, & ad regulares.

Confirmat idipſum Hiſtoria S. Gertrudis Pipini Ducis filiæ, quæ illuſtre Sacrarum Virginum Niuellenſium Canoniſſarum in Belgio collegium fundauit circa annum Domini 662. prout vulgati verſus indicant.

In ſexenteno quinquageno duodeno
Fiunt Niuellæ Gertrudis clauſtra puellæ.

quam Canonicam non ſecularem, ſed regularem fuiſſe, ſatis indicat illius hiſtoria à Ioanne Molano in Natalibus ſanctorum Belgij ſub die 17. Martij, & ante illum à Ioanne Mauburno in 3. lib. ſui Venatorij cap. 21. deſcripta, cuique Beatus Patritius, quem illa præ cæteris Sanctis impenſiſſimè coluerat, & dilexerat, & illius diſcipulos, & alumnos receperat, in hora exitus illius obuiauit: illa enim candidis induebatur, & poſt mortem ſanctæ Modeſtæ Virgini in candido habitu apparuit, prout eadem Hiſtoria teſtatur. Et ſemel cum in Belgio, & finitimis prouincijs temporibus Pipini Ducis, & Dagoberti Regis Galliarum, & deinceps poſtea innumera Canoniſſarũ collegia fuerint fundata, quorum multa nunc etiam florent, alia reformata, illã omnia candidũ habitum geſſerunt. vnde nunc etiam illarum nõnullæ, etſi reformatæ, albæ Dominæ nuncupari conſueuerunt: vt videas, canonicas ſicut in nomine, & regula, ita etiam in habitu cum canonicis regularibus Apoſtolicis cõuenire conſueuiſſe.

QVibus omnibus addendum, quemadmodum ex regularibus clericis, ſiue canonicis ſeculares ortum habuerunt, ita ex regularibus canoniſſis verè profeſſis originem accepiſſe nonnulla præcipuæ nobilitatis collegia Canoniſſarũ, ſecularium tamen, quæ nunc in quibuſdam Prouincijs Germaniæ, Lotharingiæ, & Belgij viſuntur, cuiuſmodi eſt ſanctorum Cornelij, & Cypriani Buchouienſe, & ſanctæ Gertrudis Niuellenſe ſancti Petri Armoricenſis, & alia. nam Buchouienſe collegiũ à prima fundatione canoniſſarum verè regularium, & ſub Beati Auguſtini regula viuentium ab initio fundatum, teſtatur Gaſpar Bruſchius in lib. de Monaſterijs Germaniæ fol. 18. pag. 2. in principio. Idem etiam de ſancta Gertrude manifeſtè teſtatur hiſtoria fundationis eiuſdem collegij Niuellenſis à Molano ſub die 17. Martij in ſuis Natalibus relata: nam de illius matre propriam domum in monaſterium vertente, ſic in eadem hiſtoria legitur: *Iis diebus superuenit ſanctus Amandus Epiſcopus, à quo matrona caſtæ profeſſionis velamen accepit, & domum in ſanctimonialium monaſterium eiuſdem Antiſtitis conſecratione commutauit:* III.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tauit: ob quod factum multas calumnias, & iniurias cum dilecta filia ſuſtinuit: mater autem his non mota etiam filia nondum conſecrata arrepta forfice capillos abſcidit, qua aliquanto poſt inter virgines ſuſcepto velamine conſecrata, vnanimi conſenſu cœnobij ad regimen eſt expetita, &c.

Confirmant eandem ſententiam, quæ de monaſterio per ſanctam Beggam in Gallijs, loco Audenna, inſtituto ſcribuntur, illam ex monaſterio S. Gertrudis vtriuſque ſexus chorum, ſcilicet canonicorum, & canonicarum, ſub forma regulari viuentium conuocaſſe: *Vbi corde, & voto ſe obligauerunt Deo ſeruire vſque ad extremum vitæ in propoſito regulari.* Sic enim in geſtis ſanctæ Beggæ prænominatæ ad verbum habetur. Scio ex parte refragari Ioannem Molanum lib. 1. de Canonicis c. 15. vbi licet concedere videatur, canonicas ſeculares quemadmodum etiam canonicos ex regularibus originem duxiſſe, negat tamen illos canonicos regulares, quos à monachis diſtinguit, verè regulares cum trium votorum emiſſione fuiſſe, quod etiam de canonicis dixerat; ſenſit. n. nullos niſi monachos, vel monachas verè regulares cũ votorum emiſſione fuiſſe, & pro cõſtanti habet, canonicos, ſiue canoniſſas per votorum emiſſionem monachos, vel monachas neceſſariò effici. Verùm illum à ſcopo errare plurimum, tum quæ lib. 2. c. 3. & ſequenti, tum quæ modò de S. Gertrude, & de canoniſſis in monaſterio S. Beggæ ex familia ſanctæ Gertrudis acceptis ſunt dicta, manifeſtè conuincunt: nam Virgines ſanctimoniales ſine votorum emiſſione conſecratas inueniet nunquam; etſi aliquot ſeculis poſt dicti collegij Niuellenſis fundationem, cum regularis obſeruantia in eo defeciſſet, Paſchalis Secundus breuẽ quandam honeſtæ vitæ formulam, ſine tamen votorum obligatione, manente vita communi ſub Abbatiſſarum regimine virginibus ibidem degentibus præſcripſiſſet, quam hactenus ſeruari dicunt. Verum de hac re ſatis. qui plura cupit, videat Ioan. Mauburnum in Venatorio lib. 3. c. 21. Claudium Eſpencæum lib. 2. de continentia, cap. 12. & Molanum locis proximè citatis, in quibus refert Ioannem Nider, Ordinis Prædicatorũ inſignem Theologum, ſummam diligentiam feciſſe ſuper canoniſſarum ſecularium origine, nec inuenire potuiſſe, niſi quod ex prima fundatione fuerint ſanctimoniales ordinis vel D. Benedicti, vel alterius: exceptis paucis collegijs recenter pro nobilium ſuſtentatione fundatis.

IV. DE collegijs verò canoniſſarum tũ antiquis, tum recentibus, illorumque originibus, & fundationibus velle integrum hic loci catalogũ retexere, magnus, & immenſus eſſet labor, & noſtris viribus omnino importabilis, qua de cauſa cæteris prætermiſſis, ex ſolis Italicis aliqua recenſebimus, quæ ad noſtram Lateranenſem congregationem attinent, quæque nunc ſuperſunt; nam plura, vel hominum incuria, vel iniuria temporum exciderunt. hæc verò ſunt.

In Vrbe collegium canoniſſarum regularium Spiritus ſancti, quod vſque ad annum 1606. manſit ſub regimine Abbatis S. Mariæ Pacis: ſed illo anno iuſtis de cauſis eius regimen Illuſtriſſ. D. Papæ Vicario reſignatum.

In Ciuitate Neapolis S. Mariæ Reginæ cœli. collegium inter cætera illius vrbis, tum numero, tum generis, & virtutis nobilitate, ſanctitateque præcipuum.

In Ciuitate Nolana B. Virginis Annunciatæ, vulgo collegium nuncupatum, anno 1213. per Comitem Nolanum fundatum, & dotatũ, ad quod nonniſi Virgines nobiles, vel ex eadem Ciuitate, vel Neapolis admitti conſueuerunt.

In oppido Lauro eiuſdem ciuitatis monaſterium Ieſu Mariæ; paulò antea per Comitiſſam Nolanam fundatũ, & dotatum, ex antiquis monimentis dictæ ciuitatis.

In oppido Arienſo, in Diœc. S. Agathæ collegium B. Virginis Annunciatæ, ante annos 400. cum alio canonicorum S. Mennæ fundatum: ſed hoc ſecundum excidit, ſola Eccleſia pulchritudinis incomparabilis ſuperſtite.

In Ciuitate Spoletana ſunt duo collegia canoniſſarum ſub regimine Abbatis S. Iuliani, ſiue S. Anſani. primum S. Matthęi vbi B. Marina eiuſdem cœnobij ſanctimonialis in veneratione habetur, cuius impollutam animæ virginitatẽ per corporis integritatem Deus teſtatam eſſe voluit. quod poſt 100. annos integrum omnibus ſuis partibus, & palpabile nunc etiam monſtratur, quod ipſe vidi.

Alterum S. Mariæ de Stella, in quo centum ferè ſacræ Virgines ſub magna regulæ diſtrictione laudabiliter viuunt.

In oppido Caldarola diœc. Camerini monaſterium S. Catharinæ de Senis, per Illuſtriſſimum Dominum Euangeliſtam Pallottam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ante paucos annos fundatum.

In Ciuitate Ancona monaſterium S. Bartholomæi antiquiſſimum, quod aliquot annis fuit ſub regimine congregationis.

In Ciuitate Arimini collegium S. Sebaſtiani, in quo octoginta ſacræ Virgines, & amplius ferè omnes nobiles laudabiliter degunt.

In Ciuitate Ferraria S. Mariæ Gratiarum collegium, vulgo Mortarium, quòd ex canoniſſis Mortarienſibus illuc profectis fuerit fundatum an. 1502. quodque ſub regimine noſtræ congregationis ſemper manſit.

In oppido Lugo Comitatus Ferrarienſis monaſterium S. Auguſtini, quod duæ Canonicæ ex Ferrarienſi Sanctæ Mariæ Gratiarum collegio profectæ fundauerunt ante annos ſeptuaginta.

In Ciuitate Bononia collegium S. Laurẽtij Sacrarum Virginum præcipuę nobilitatis antiquiſ-

ſimum,

ſimum, eſt ſub regimine Abbatis ſancti Ioannis in Monte.

In Ciuitate Regij Lepidi monaſterium ſancti Petri Martyris. ſub regimine Abbatis S. Mariæ Gratiarum.

In Ciuitate Parmenſi monaſterium S. Saluatoris antiquum, & numeroſum. ab aliquot annis manet ſub regimine Ordinarij.

In Ciuitate Mantuæ ſunt duo collegia, alterum S. Mariæ Præſentationis, quod multis Priuilegijs Romanorum Pontificum eſt exornatum, ſub regimine Abbatis ſancti Bartholomæi. Alterum S. Mariæ Virginis Annunciatæ in Suburbio S. Georgij, ſub regimine Abbatis S. Viti.

In Ciuitate Veronæ monaſterium S. Ioannis de Beueraria. hæ cum alterius eſſent inſtituti noſtræ congregationis regimini ſubeſſe, ac cæterarum noſtri ordinis canonicarum habitum accipere à Sede Apoſtolica obtinuerunt, quæ poſt aliquot annos ſunt dimiſſæ.

In Ciuitate Vicentia collegium S. Thomæ, quod optimarum ſanctimonialium eſt plantarium, magna ſanctitatis laude celeberrimum. ſubeſt regimini Abbatis S. Bartholomæi. Claruit in hoc collegio virgo quædam nomine Euphroſina, quæ à ſororibus pro Beata colitur, cuius vitam Italico idiomate ſcripſit eleganter, & typis edidit R. admodum P. D. Aſcanius de Ordeis noſtræ congregationis Prædicator celebris, & S. Mariæ Caſoreti nunc Abbas.

In Ciuitate Caſtellana ſiue Venetiarum monaſterium ſancti Danielis, quod inſtante Sereniſſimo Venetorum Duce cum Patriarcha ſub cura congregationis ſuſceptum, anno 1605. Abbas S. Mariæ Charitatis, quòd eius autoritas ad illud regendum minus ſufficere videretur, vt in literis dimiſſionis exprimitur, in manibus Summi Pontificis reſignauit.

In Ciuitate Mediolani S. Virginis Annunciatæ collegium numeroſum, & præcipuæ nobilitatis. ſub regimine Abbatis S. Mariæ Paſſionis.

In Ciuitate Papiæ monaſterium S. Mariæ Ioſaphatis vetuſtiſſimum; cum alio S. Victoris eidem vnito, ſub regimine Abbatis S. Epiphanij.

In oppido Mortarij Papienſis diœceſis collegium S. Caſſiani ſub regimine Præpoſiti ſanctæ Crucis.

In Ciuitate Nouaria monaſterium S. Agathæ, ſub regimine Prioris S. Mariæ Gratiarum.

In Ciuitate Vercellarum collegium S. Mariæ Virginis Annunciatæ, ſub regimine Abbatis S. Andreæ.

In Ciuitate Aſtenſi cœnobium Beatæ Virginis Annunciatæ anno 1476. fundatum ſub regimine Abbatis S. Mariæ Nouæ.

In Ciuitate Taurinenſi collegium S. Crucis anno 1535. ab Illuſtriſſima Comitiſſa Beatrice à Ronſeco fundatum, accitis ex licentia Generalis Capituli eo anno celebrati ſex canoniſſis ex alijs monaſterijs cum duabus Conuerſis, quarum nomina fuerunt ſoror Apollonia Mediolanenſis, ſoror Deſideria Vercellenſis, ſoror Monica, ſoror Angela, Catharina Vercellenſes, ſoror Ludouica Nouarienſis, & ſoror Archangela Mortarienſis canonicæ, ſoror Bona, & ſoror Leona Conuerſæ. Huic collegio anno 1560. Pius IV. monaſterium S. Petri iuxta plateam arcis dictæ Ciuitatis, extincto in eodem ordine monialium D. Benedicti, cum illius bonis vniuit. Reguntur autem prædictæ Canonicæ ab Abbate S. Andreæ Vercellarum iuſſione Pauli III. anno 13. ſui pontificatus, apud quas diſciplina regularis celebri fama ſanctitatis viget. ex quibus nonnullas cum opinione ſanctitatis poſteris relicta corpore ſolutas nuper à R. admodum D. Clemente S. Martino, qui eiſdem erat à ſacris confeſſionibus, nunc autem Præpoſitus S. Petri de Gatinaria, per literas accepi, de quarum numero feruat extitiſſe Angelam Catharinam, quæ ſpiritu prophetiæ claruerit, & dum animam exhalaret, veluti radium ſolarem multis ſororibus, quæ adſtabant, videntibus à vultu emiſerit.

In Ciuitate Ianuenſi ſunt tria primæ nobilitatis collegia, magnoperè commendata. primum S. Mariæ Gratiarum, cuius alumna extitit Domna Baptiſta Vernacia, virgo deuotiſſima, & doctiſſima, in qua illud experimento comprobatum, quod communiter dici conſueuit, myſticam Theologiam potius oratione, & affectu deuotionis, quàm ſtudio, & lectione diſci. nam fœmina cum eſſet, ſupra vires propriæ conditionis, de diuinis arcanis tam multa didicit, quæ tribus voluminibus typis poſtea editis ſunt exarata, vt doctiſſimos Theologos exæquaſſe viſa fuerit. Obijt anno 1585. nonagenaria. ſecundum eſt S. Andreæ, tertium S. Bartholomæi, quæ omnia reguntur per Abbatem S. Theodori prædictæ Ciuitatis.

In Ciuitate Lucenſi collegium S. Ioannis de Capite Burgi, vulgo S. Ioannini. eſt Eccleſia de iure monaſterij S. Frigdiani. manſit autem hoc collegium ſub regimine Prioris S. Frigdiani vſque ad annum 1538. quo canonici noſtri reſeruata antiqua iuriſdictione in Eccleſia illud reſignauerunt.

Alia complura noſtri ordinis, & antiquæ congregationis Lateranenſis collegia fuerant olim in Italia, quæ vel penitus exciderunt, ſicut etiam canonicorum; vel alienum habitum, & inſtitutum acceperunt, qualia erant Venetijs S. Andreæ, Taruiſij ſancti Pauli, Bononiæ S. Mariæ de Guardia, Brixiæ S. Mariæ, & S. Catharinæ, & alia &c.

CAPVT

CAPVT QVINQVAGESIMVM.

De Baſilicæ Lateranenſis, ac cæterorum Lateranenſis Cōgregationis Monaſteriorum Canonicis in Sanctorum numerum relatis.

I. IOannes de Nigrav alle Apoſtolicus Bibliothecarius in ſæpè allegato epilogo ſuarum Chronicarum 13. c.18. de numero Sāctorum canonici ordinis verba faciens, hæc inter alia ſcribit: *Sanctorum denique numeroſitate Religiones omnes excellit prænominata Religio; quia vt ex diuerſis Catalogis Sanctorum, ac Martyrologijs, & antiquis hiſtorijs colligere potuimus, immenſus propemodum Sanctorum tam Martyrum, quam Confeſſorum ex ipſo ordine numerus reperitur. & quantum pro certo numero ſummari poſſunt, vt refert Anaſtaſius Cardinalis, & S.R.E. Bibliothecarius in Catalogo, quem edidit ad Carolum II. Gallorum Imperatorem, reperirentur circa ſexdecim millia, centum, & vltra &c.* Eſſet autem labor nimius, & immenſus, nec omnino ad iſtum locum pertinens, velle in hoc libro illorum Catalogum ex integro deſcribere, quare quod præſentis inſtituti ratio poſtulat, nunc tantum de canonicis Lateranenſis Baſilicæ, vel aliorum Lateranenſis congregationis, & inſtituti collegiorum in Sanctorum catalogum relatis, verba faciemus: de cæteris in proprio libro de Viris Illuſtribus canonici ordinis, ſi Deus conceſſerit, commodius, & abundantius locuturi. In quorum Lateranenſium Catalogo texendo, licèt ab eiuſdem Lateranenſis Baſilicæ primordijs, cuius originarij, primordialeſque clerici vocamur, & ſumus, meritò ſermonem exordiri deberemus, ſolum à temporibus Beatiſſimi Patris Auguſtini, cuius regulam S. Gelaſius ſub Leone I. ad Lateranēſem Baſilicam reuexit, narrationem aggrediemur: non quidem eorundem Sanctorum res geſtas, & elogia exactè deſcribentes, ſed ſolum autores referendo, qui de illorum ſanctitate, canonicaque profeſſione teſtantur. In qua re peragenda ne forſan Æſopi corniculam agere videamur, neceſſario monēdum ducimus, nos S. Frigdiani congregationē cum Lateranenſi confundere, cum conſtet S. Frigdiani canonicos ab Eccleſia Lateranenſi acceptos, eoſdemq; per Summos Pontifices Alexandrum II. Paſchalem, Gelaſium, Caliſtum, Honorium, & Innocentiū II. ad dictam Lateranenſem Baſilicam reuocatos, vt ex illorum epiſtolis ſupra cap. 41. & ex alijs documentis ſuperius adductis liquet.

CAnonici Lateranenſes in Sanctorum Catalogum à temporibus B. Auguſtini, & deinceps relati inter alias ſunt, S. Patritius Martini Turonenſis ex filia ſororis nepos, Scotorum, ſiue Hybernenſium Epiſcopus, & Apoſtolus circa annum 430. per Cœleſtinum I. Romanum Pontificem deſignatus, cuius feſtum 17. Martij celebratur, qui B. Auguſtini regulam, & canonicorum regularium ordinem in Scotiam inuexit, & latiſſimè propagauit. vide lib. 2. c. 34. & 35. per totum, vbi de hoc diffusè tractaui, & officia canonicorum regularium Lateranenſium per Pium V. probata. II.

Sanctus Leo I. ex Lateranenſis Eccleſiæ canonico, & Archidiacono Romanus Pontifex renunciatus. qui canonicam inſtitutionem ſecundum B. Auguſtini regulam à Gelaſio ex Africa Romam aduectam, in Baſilica Lateranenſi reformauit. Baronius tomo 5. Annalium ſub anno 430. num. 90. vbi illius in Lateranenſi Eccleſia Archidiaconatus meminit, ex Caſſiano in principio lib. contra Neſtorium. idem Onuphrius in Chronico. nec refert quod dicat illum Archidiaconum Eccleſiæ Romanæ, non autem Lateranenſis, idem enim omnino ſunt, vt ſupra c. 1. eſt notatum. Ioannes de Nigraualle in epilogo ſæpè citato. Ciaconius in Honorio Primo in principio. Officia canonicorum regularium Lateranenſium in feſto S. Gelaſij I.

Sanctus Gelaſius Valerij Epiſcopi filius (neſcio an naturalis, an per regenerationem, prout de S. Petronilla Petri Apoſtoli filia ſcribitur) & B. Auguſtini diſcipulus, qui in perſecutione Wādalica ex Africa profugus cum cæteris Auguſtini diſcipulis, eius regulam Romam attulit, & ſub Leone I. iuxta illam canonicum inſtitutum in Lateranenſi Baſilica reformauit. tex. in c. Oſius 56. d. officia canonicorum regularium Lateranēſium per Sedem Apoſtolicā probata. Onuphrius in Chronico, & in additionibus ad Platinam in vita Gelaſij I. in li. de Septē Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi, & in lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi c. 3. Ioannes de Nigraualle loco citato. Volaterranus lib. 21. in Auguſtino in principio Ciaconius in Honorio I.

Sanctus Proſper Aquitanus presbyter, patria Lemouicenſis Auguſtinianæ doctrinæ defenſor acerrimus, prout illius ſcripta contra Collatorē, & contra Maſſilienſes, & ad Capitula Gallorum, & ad obiectiones Vincentianas, & illius epiſtola ad Auguſtinum, quæ præmittitur libro de Prędeſtinatione Sanctorum, & demum illius peregrinatio ad Sedem Apoſtolicam ſub Cœleſtino I. Pontifice pro eadem Auguſtini doctrina tuenda ſuſcepta, de qua in epiſtola prima eiuſdem Cœleſtini, teſtantur: necnon Auguſtinianæ regulæ, ac inſtituti clericorum regulariter, & communi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ter viuentium æmulator feruidiſſimus, quod ex illius libris de vita contemplatiua potiſſimum intueri licet. Cum iam factus presbyter pro Chriſti amore omnia ſua pauperibus erogaſſet. Romam iterum peregrinus ſub Leone I. reuerſus, primò quidem benigniſſimè à Pontifice ſusceptus inter Lateranenſis Eccleſiæ clericos eſt conſtitutus, cuius opera idem Pontifex in conſcribendis epiſtolis potiſſimum eſt vſus: deinde Regienſis Epiſcopus ab eodem Leone ordinatus. Gennadius de viris illuſtrib. Marcellinus in Chronico. Ioannes de Nigraualle. Petrus de Natalibus. Baronius in Martyrologio ſub die 25. Iunij, vbi alios refert. Onuphrius lib. 3. de Eccleſia Lateranenſi cap. 15. vbi illum inter S. R. E. Bibliothecarios recēſet. ex Marcellino in Chronico. tabulæ Eccleſiæ Regienſis in Flaminia, & officia cononicorum regularium Lateranenſiū probata. Hunc verò Regij in Aquitania Epiſcopum extitiſſe nonnulli contendunt, tum quod natione Gallus extiterit, tum quod Concilijs duobus Gallicanis Vaſionenſi, & Carpentoratenſi ſubſcripſerit: alijs Eccleſiæ Regienſi in Flaminia illum pro poſſe vendicantibus. Mihi homini Italo partes Italicorum tueri libet, fauentibus noſtræ ſententiæ non ſolū Regienſis Eccleſiæ in Flāminia, & noſtræ Lateranēſis familiæ tabularijs, verùm etiam Petro de Natalibus, & Baronio, & cæteris, qui dicunt, illum S. Leonis I. notarium, & Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarium extitiſſe, & à S. Leone Regienſem Epiſcopum ordinatum, id enim ſi verum eſt, planè conuincitur Proſperum, qui dictis Concilijs ſub initio Pontificatus Leonis I. celebratis ſubſcripſit, alterum ab hoc fuiſſe, ſcilicet Epiſcopum Aurelianenſem, inter Sanctos ſimiliter relatum, cuius feſtum Iulij die 29. agitur: quod etiam Baronius aduertit in notis ad Martyrologium die 25. Iunij, & 29. Iulij, quem vide.

S. Frigdianus Lucēſis Epiſcopus, patria Hybernus, ſiue Scotus, Regis Vltoniæ filius, qui Romā veniens ſub Pelagio I. & in Lateranenſi Baſilica per aliquot annos commoratus, poſtmodum in patriam reuerſus, ibique monaſterio canonicorum ædificato, iterum in Italiam reuerſus, & in ciuitate Lucenſi commoratus defuncto Epiſcopo à Lucenſibus poſtulatus, & à Pontifice conſecratus canonicam inſtitutionem ex Lateranenſi Baſilica acceptam in Eccleſia Lucenſium plantauit, quæ hactenus ibidem in duobus monaſterijs S. Frigdiani, & S. Mariæ Frigdionariæ Deo fauente viget. ex tabulis Eccleſiæ Lucenſis, & officijs Canonicorum Regularium Lateranenſium probatis. Huius viri ſanctitatem teſtatur D. Gregorius in Dialogis lib. 3. cap. nono.

Sanctus Sergius Pontifex huius nominis I. & inter Sanctos à Damaſo in Pontificali, à Baronio in Martyrologio ſub die 9. Septembris relatus, natione Syrus, ſed Panormi in Sicilia Patre Tyberio natus, qui Romā veniens ab Adeodato Pōtifice inter clericos Eccleſiæ Lateranenſis numeratus, per gradus aſcendens vſque ad Sacerdotiū presbyter S. Suſannæ fuit ordinatus. hic mortuo Conone Pontifice, ſchiſmateque inter Paſchale Archidiaconum, & Theodorum Archipresbyterum exorto, Deo diſponente Pontifex eſt renunciatus. de quo Cardinalis Baronius in Annal. to. 8. ſub anno 687. ex Anaſtaſio, & Petrus de Natalibus in Catalogo lib. 8. cap. 58. & idem Anaſtaſius, qui dicunt Lateranenſem Baſilicam ab illo fuiſſe reparatam, Ioannes de Nigraualle in Epilogo Chronicarum loco citato, & Ciaconius in Sergio I.

Sanctus Leo IV. in Martyrologio Romano die 17. Iulij notatus, qui teſte Anaſtaſio adhuc puer à parentibus diſcedens ob ſtudia literarum in monaſterium S. Martini, quod erat apud S. Petrum, conceſſit, vbi non ſolùm literas didicit, verùm etiam in ſanctæ conuerſationis ſtudio ſic profecit, vt non quaſi puer, ſed velut monachus, iſque perfectus videretur, & eſſet inter monachos, quaſi vnus ex illis. Cuius fama, & ſanctitatis opinione Gregorius Pontifex commotus, ad ſanctæ matris Eccleſiæ (ſcilicet Lateranenſis, quę omnium eſt mater) gremium perduxit, & in ſuo ſeruitio familiarem habuit, & Subdiaconum ob laudabilis vitæ famam effecit. qui quamuis locū mutaret, & ordinem, ſemper tamen regulariter vixit. ex eodem Anaſtaſio. vnde habes, quò illos corrigas, qui eum inter D. Benedicti monachos recenſēt, contrariū expreſsè docente Anaſtaſio illius contemporaneo, ac dicente inter alia: *Hic primùm à parentibus ob ſtudia literarum in monaſterium B. Martini Confeſſoris Chriſti, quod foris muros huius Ciuitatis Romanæ iuxta Eccleſiam B. Petri Apoſtoli ſitum eſt, quouſque ſacras literas plenius diſceret, ſponte conceſſit. vbi non ſolum literas didicit, verùm etiam in ſtudio ſanctæ conuerſationis, non quaſi puer, vt tunc erat, ſed velut perfectus monachus manſit. cuius etiam piæ conuerſationis exemplo alij ſub eodem monaſtico degentes ritu, omnipotenti Domino plus deuotè ſeruiebant, eratque cum illis, quaſi vnus ex illis.* Hæc ille. ex quibus vides, Leonem inter monachos à puero quidem vixiſſe, non tamen animo monachandi, ſed ſtudio literarum incumbendi: licèt etiam in inſtitutis regularibus adeò profecerit, vt eſſet inter monachos quaſi vnus ex illis. nam quod inquit: *Eratque cum illis, quaſi vnus ex illis.* planè indicat, illum non verè monachum fuiſſe, Ciaconius etiam in Leone IV. vbi tamen corrigendum, quod per errorem ſcribit, illum monachum etiam fuiſſe in monaſterio SS. Martini, & Syluestri in Montibus, contrarium ſcribente Anaſtaſio, illum vixiſſe inter monachos S. Martini non in Montibus, ſed propè S. Petrum, cui magis credendum.

Sanctus Emirtius Epiſcopus Aurelianenſis, de quo Ioannes Philippus Nouarienſis, qui Gal-

lias

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[..]las peragratus multa Eccleſiarum Gallicarum tabularia vidit, hæc lib. 4. ſuæ Chronicæ cap. 14. ſcribit: *Emirtius ſanctiſſimus Aurelianenſium Epiſcopus, & canonicus regularis digniſſimus, filius fuit cuiuſdam nobiliſſimi viri Romani, qui in pueritia in timore Domini educatus, cum ad adoleſcentiam perueniſſet, liberalibus diſciplinis operam dedit, quibus ſolerter inſiſtens, breui, quod concupierat, aſſecutus eſt. Cum autem ad iuuenilem perueniſſet ætatem, S. Spiritus vnctione præuentus, ſeculo mundana relinquens, parentibuſque vale faciens in Lateranenſi monaſterio canonicus regularis efficitur, vbi tanta humilitate, & virtute emicuit, ieiunijs, contemplationibus, & abſtinentijs inſiſtens, quod mirum omnibus videatur. Contigit illis diebus in Gallijs Epiſcopum Ciuitatis Aurelianæ mori. quare ciues amiſſo paſtore inconſolabiliter lachrymas fundebant, peractoque exequiarum officio, vna conueniunt, & Legatos ſolemnes Romam mittunt ad Pontificem, rogantes, quatenus ſibi Paſtorem optimum eligere dignaretur. Venientes autem Legati Romam, ad Pontificis pedes proſtrati, dari ſibi Epiſcopum inſtanter poſtulabant, quos Pontifex benignè ſuſcipiens, iuſſit bono animo eſſe, & exacto triduo ad ſe redire. Interim conuocato Clero iubet orationibus inſiſtere omnes, vt Dominus Ciuitati Aurelianenſi de Paſtore ſancto prouidere dignaretur. elapſo triduo iuſſit Pontifex Legatos ad Eccleſiam Lateranenſem accedere, & ſuper quem viderent Columbam de Cœlo deſcendentem, ipſum ad ſe adducerent. at illi velocius iuſſa complentes ad Eccleſiam Lateranenſem accedunt, atque ibidem Miſſarum ſolemnijs inſiſtentes, viderunt ſuper Emirtiũ Subdiaconum Columbam deſcendentem, cum de more epiſtolam decantaret. Quod illi videntes lætitia replebantur, & Miſſarum ſolemnijs expletis ipſum Emirtium de voluntate Patris monaſterij Pontifici præſentauerũt, qui gratias Deo agens, ipſum Epiſcopum conſecrauit: & ita læti cum Emirtio Epiſcopo in Gallias reuerſi ſunt, vbi per multos annos B. Emirtius ſanctiſſimè vixit. tandem bona ſenectute obdormiuit in Domino 7. Idus Septembr.* Eadem ferè Petrus de Natalibus in Catalogo lib. 8 cap. 49.

Sanctus Guarinus, patria Bononienſis ex nobili familia de Fuſcarijs, Lucij II. Pontificis conſanguineus, & clericus Eccleſiæ Bononienſis, tunc quidem regularis, ſed ſatis relaxatæ; qui arctioris vitæ deſiderio ad Mortarienſem canonicam regularis diſciplinæ laude celebrem contendens, ibi tantum profecit, vt à Papienſibus Epiſcopo deſtitutis magno deſiderio non ſolum poſtularetur, ſed quod fugam illum meditatum intellexiſſent, in cuſtodia detineretur, quorum de manibus elapſus per feneſtram, tamdiu latuit, donec alius in Epiſcopum fuiſſet conſecratus. Poſtea verò ad S. Frigdiani Eccleſiam pergens, cum inter monaſterij illius canonicos aliquot annis ſanctiſſimè vixiſſet, à Lucio II. Romam accitus, S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopus Præneſtinus inuitus & renitens fuit ordinatus. Baronius in Martyrologio ſub die 6. Februarij. Surius tomo 1. ſub eodem die, & Auguſtinus Ticinenſis ab illis citatus, Ioannes Philippus Nouarienſis in Chronica lib. 4. cap. 11. officia canonicorum regularium Lateranenſium probata. Ciaconius in Lucio II. Onophrius in vitis Pontificum in Luciò II. vbi ſic ad literam: *Dominus Guarinus Fuſcarius Bononienſis, ex clerico Eccleſiæ Bononienſis canonicus regularis monaſterij S. Crucis de Mortaria, congregationis ſancti Frigdiani Lucenſis, Epiſcopus Cardinalis Præneſtinus.* Quibus refragantur Ioannes Baptiſta Signius lib. 2. de canonicis cap. 8. pag. 237 & Ioſephus Mozzagrugnus lib. 4. fol. 4. pag. 1. & lib. 8. fol. 54. pag. 2. vbi etiam contra Ioannẽ Philippum Nouarienſem grauiter inuehitur. ſed neutri credibiles cum præter Sigonij teſtimonium, in gratiam illorum ex turbidis Annalium Saluatorienſium fontibus haurientis, nihil habeant, quod pro illorum ſententia proferre poſſint, è contra plura obſiſtant, primum, Papienſiũ electio, ſiue poſtulatio, quam iſti Autores admittunt, quam de canonico Bononienſi, & in ciuitate Bononienſi degente, & tot millibus paſſuum diſtante factam, vix credibile fuerit: multo autem minus, illum fugam meditantem à Papienſibus cuſtoditum. nam quomodo illũ cuſtodiuiſſent, qui centum viginti millibus paſſuum ab illis diſtitiſſet? ſecundum, eiuſdem ſancti viri grauis ætas, quo tempore per Luciũ II. ann. 1144. Cardinalis, & Epiſcopus Præneſtinus fuit ordinatus, cum illi dicant, ſanctum virum antea in monaſterio Rhenano propè Bononiam annos 40. vitam regularem egiſſe, quod nullatenus verum eſſe poteſt: nam monaſterij Rhenani primus Prior, Guido nomine, in viuis agebat anno 1173. eodem Ioſepho Mozzagrugno teſtante lib. 4. fol. 12. pag 1. illũ enim Guidonẽ, cuius ibi meminit. primũ Priorem monaſterij Rhenani dixerat fol. 9. pag 2. illis conceptis verbis: *Hic autem omnibus in literis Guido Prior appellatur, nempe primus in ordine, & canonica Rhenana, cuius memoriam, & cognitionem habemus ex literarum monumentis.* Deo autem gratias, qui dixit de tenebris lumen ſplendeſcere; nam ſi verum eſt, vt veriſſimum, hunc Guidonem primum monaſterij Rhenani Priorem fuiſſe, maximè cum ante priuilegiũ Innocẽtij II. & Gualterij Rauennatenſis Epiſcopi anno 1116. nullum antiquius proferant, corruũt ſtatim omnia, quæ de canonica in dicto monaſterio Rhenano profeſſione Honorij II. Innocentij II. Lucij II. Pontificum, & B. Guarini Cardinalis, & aliorum ex memoratis Annalibus Saluatorienſibus toties repetuntur, & etiam cum iurgijs, & conuitijs à nonnullis inculcantur.

Sanctus Aldobrandus natione Flaminius, patria Ceſennas, ex canonico monaſterij Portuenſis primo Præpoſitus Eccleſiæ Ariminenſis poſtea Epiſcopus Foroſempronienſis, vbi præſentis vitæ curriculo ſanctiſſimè abſoluto inter Sanctos habetur. Hieronymus Rubeus in Hiſtoria Ra-

uennatenſi lib.5. ſub anno 1119. tabulæ Eccleſiæ Ariminenſis, & Foroſempronienſis, quarum exemplum à Cancellaria Epiſcopali Foroſemproníenſi ad me tranſmiſſum de canonica S. Aldobrandi profeſſione in cœnobio Portuenſi teſtatur.

S. Vbaldus Epiſcopus Eugubinus, primum cathedralis Eccleſiæ Eugubinæ SS. Mariani, & Iacobi, poſtea Portuenſis cœnobij canonicus, vnde regularis vitæ inſtituta cum illius conſtitutionibus accepit, quæ ad eandem cathedralem aduexit, & quibus canonicam diſciplinam penè collapſam in illa reſtituit. factus poſtea ciuitatis Epiſc. ab Hon. II. cum illam Eccleſiam aliquot annis ſanctiſſimè rexiſſet, ad cæleſtem patriam migrauit, in album Sanctorum à Cœleſt. III. ann. 1192. relatus, à die verò obitus illius anno 34. Breuiarium Romanum, Tabulæ Eccleſiæ Eugubinæ, Officia canonicorum Lateranenſium probata, Beatus Thebaldus primus illius in Epiſcopali Sede ſucceſſor, Iordanus Prior canonicæ Caſtellanæ, Auguſtinus Ticinenſis, & alij recentiores.

Sanctus Anſoinus Camerini Epiſcopus, temporibus Ludouici Imperatoris (puto fuiſſe Ludouicum IV. vt ex Eccleſiæ Camerinenſis tabularijs, & totius Ciuitatis conſenſione habetur, à ſua iuuentute in ordine clericorum regularium, & in ſtudijs ſacrarum literarum educatus, tantum profecit, vt ad ſacerdotalis dignitatis gratiam euectus, defuncto Epiſcopo Camerini omnium ciuium ſtudijs, ac votis in Epiſcopum poſtularetur. cuius rei gratia Imperatorem, qui iam Epiſcopos more ſecularium militare cogebat, quique ipſe Anſoinus chariſſimus, & loco patris habebatur, vt illum Epiſcopum fieri permitteret, ſupplices adierunt, & poſtulata obtinuerunt. qui à Pontifice conſecratus viuus, & mortuus miraculis clarus habetur. Eius feſtum colitur die 13. Martij, vt etiam Baronius in Martyrologio eodem die notauit. In vetuſtis nummis, qui ſub Camerini Dominijs cudebantur, ex vna parte imago ipſius S. Anſoini cernebatur, cũ inſcriptione, quæ illum regularem canonicum Lateranenſem oſtendebat, quod nunc etiam Camerini ciues ex maiorum traditione paſſim, & vnanimiter fatentur. Habeo ipſe numiſma cum eiuſmodi inſcriptione à Reu. admod. P. D. Claudio S. Caterui Tolentini Præpoſito tranſmiſſum, quod pro teſte ſeruatur.

CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

De quibuſdam alijs viris Beatis, nondum tamen in Sanctorum Catalogum relatis.

1. ALij multi fuerunt in eadem congregatione ſanctitatis fama celebres, licèt in albũ Sanctorum ab Eccleſia nondum relati, ex quibus, vt de multis paucos recenſeamus, fuerunt:

B. Petrus Rauennas ex nobili familia de Honeſtis, Portuenſis Eccleſiæ, monaſterijque reſtitutor, & eiuſdem monaſterij Prior, qui Conſtitutiones pro canonicis Portuenſibus ſcripſit, quas Paſchalis II. ſuo diplomate probauit, & à canonicis Portuenſibus ſeruari præcepit, quem cum B. Petro Damiani S. R. E. Cardinali, & Epiſcopo Oſtienſi nonnulli perperam confundunt. de quo quia lib. 2. c. 47. prolixè ſatis diſſeruimus, lector locum illum videat. Obijt anno 1119. in Portuẽſi cœnobio, cum Epitaphio tumulatus.

B. Iacobus de Gluſianis monaſterij S. Georgij de Brinate Præpoſitus, vir venerabilis, & miræ ſanctitatis, & liberalitatis erga Chriſti pauperes, cuius ſanctitatem Deus ingenti miraculo manifeſtare voluit, quod lib. 2. c. 49. fuit narratum. vixit circa anno 1340. vide ibidem.

Beatus Bartholomæus de Columna Romanus, genere quidem clariſſimus, ſed vitæ ſanctitate longè clarior, quem noſtra Lateranenſis congregatio vt Patrem, & Frigdionariæ reformationis autorem iure, ac merito veneratur, quia non ſolum illius ſanctiſſimis adhortationibus venerabiles S. Petri in Cœlo aureo, & S. Mariæ Frigdionariæ canonici, alijque pij, & deuoti eiuſdem reformationis autores tãtam prouinciam ſubierunt, verum etiam ipſius reformationis ſarcinam ipſe inter primos ſuſcepit. de quo, quia ſupra hoc eodem libro cap. 8. multa tradidimus, inutilis repetitionis vitandæ gratia locum indicaſſe ſufficiat. Hunc nonnulli ſecularem presbyterum vocant, quod etiam epitaphium eius tumulo ſuprapoſitum ſtatim referendum innuere videtur. Cæterùm ita ſe habet rei veritas, illum antea ſecularem quidem clericum presbyterum, & Coronenſem canonicum fuiſſe: nam in ſtemmate clariſſimæ Columnenſium familiæ, ſic ſcriptum reperitur. Verùm ab initio reformationis Frigdionariæ anno 1402. eius loci canonicis regularibus ſeſe adiunxiſſe, illorumque habitu ſumpto monaſterij Priorem electum, & Prioratus munere functum, quem etiã pluribus

Generalibus Comitijs noſtrę congregationis interfuiſſe ab anno 1418. vſque ad annum 1430. ac in illis more cæterorum canonicorum votum dediſſe, plurieſque Diffinitorem electum, illorũ annorum acta capitularia tunc deſcripta euidenter indicant, quæ monſtrabimus. Obijt apud Mãtuam in D. Benedicti cœnobio, anno Domini 1430. cuius reliquiæ in magna veneratione habẽtur. condiderant illud Venerabiles Monachi ab initio apud turrim campanariam in peculiari ſepulchro: verùm Eccleſia renouata, corporeque S. Simeonis in nouo ſepulchro marmoreo albo, è regione ſacelli glorioſæ Virginis Dei Genitricis ſacri repoſito, etiam huius beati viri reliquiæ cum alijs Sanctarum Vicetæ, Aquilinæ, & Epiſcopi Vbaldi viri ſanctiſſimi ad illud translatæ, in eodem ſepulchro reconditæ fuerunt. Porro Epitaphium B. Bartholomæi ſepulchro impoſitum hoc eſt, videlicet:

Stirpe Columnenſe Romanum Bartholomæum
Marmoris hac niuei continet arca Patrem.
Qui ſacras quondam Benedicti venit ad ædes,
Et pius, & verus pacis amator erat.
Presbyter hic latus ſignis, dum vita manebat,
Claruit, & ſenio denique Sanctus obit.
Mille quadringentis Domini currentibus annis,
atque tribus decies regna beata ſubit.

Beatus Leo de Carate Mediolanenſis S. Petri in Cœloaureo Papiæ Prior, & iuris canonici Doctor, vnus de primis autoribus noſtræ reformationis, vir fuit admirabilis ſanctitatis, ſibi rigidus, & auſterus, alijs mitis, & compatiens, & terrena cuncta deſpiciens. hic craſſis, & vilib. indumentis ſemper vtebatur, & in exercitijs canonicæ diſciplinæ laborioſus, & indefeſſus, ſuper omnia verò miſericors, & pauperum amator. hic primus ex noſtra congregatione monaſterij Tremitani Prior fuit, vbi per multos annos in magna paupertate, & vitæ aſperitate manſit, de ijs, quæ à vicini continentis incolis offerebantur, nautis, & alijs ad inſulam applicantibus largiter ſuccurrens: cuius charitatem Deus gratam habuiſſe miraculo teſtari voluit, quod ſupra hoc eodem lib. cap. 13. narrauimus. qui tandem poſt multos labores in congregatione deſudatos, circa annum humanæ ſalutis 1438. ad Dominum migrauit, Prior S. Crucis Ceſennæ, vt ex actis cap. 1437. apparet.

II. BEatus Martinus Bergomenſis, vnus de primis noſtræ reformationis Frigdionariæ ſectatoribus fuit, qui noſtram congregationem anno 1410. eſt ingreſſus, vir ſimplex, & rectus, & Deum timens, humilitatis, & paupertatis ardentiſſimus amator: nam cum multis vicibus Generalem monaſteriorum noſtræ congregationis viſitationem ex officio per Generalia Capitula ſibi cõmiſſo peragerat, ſemper pedeſter ibat. de quo autor Hiſtoriæ Eccleſiæ Bergomenſis par. 2. cap. 87. ſic ſcribit: *Multa operatus eſt in hac vinea Beatus Martinus canonicus regularis, ciuis Bergomenſis, qui cũ eſſet vitæ ſanctiſſimæ, electus fuit generalis Viſitator anno præfato, qui quaſi omnia monaſteria canonicorum Obſeruantiæ cum magna charitate viſitauit: & ſic in dicto anno ad patriã ſuam Bergomenſem venit, & ſuos canonicos nouiter in præfatum monaſterium ingreſſos viſitauit, & eos in ſancta regulari obſeruantia animauit, & corroborauit, & multos in hac ſua patria Bergomenſi ſuis prædicationibus, & miraculis ſpiritu, & corpore ſanauit. & tandem poſt multa, & præclara geſta ibi perpetrata, ab hac ſua patria recedit, & ad Papienſem vrbem iuit, & in monaſterium S. Epiphanij ſui Ordinis ſe contulit, & ibi ſuam manſionem elegit, vbi vſque ad mortem in ſanctis operibus permanſit: nam multa mirabilia per illum Dominus operabatur: infirmos enim curabat, & Dæmones expellebat. Cum autem ad decrepitam peruenîſſet ætatẽ, factus eſt curuus: quapropter oportebat baculo ſuſtentari, cuius maior pars eſt in monaſterio præfato ſancti Spiritus Bergomi, qui baculus mulieres in partu periclitantes adiuuat mirabiliter. tandem anno ætatis ſuæ nonageſimo tertio, & ſuæ profeſſionis 68. quartodecimo Calend. Decembris in pace quieuit, anno ſalutis 1478. & in dicto monaſterio S. Epiphanij ſepultus eſt, clarus miraculis vſque in hodiernum diem.* Hæc ille. Similia ſcribit Ioannes Philippus noſter in Chronica lib. 6. cap. 37. cuius vita ſcribitur etiam lib. 5. de Antiquitatibus, & Geſtis Diuorum Bergomenſium c. 7. de quo Petrus Apollonius Colatinus presbyter, & Poëta Nouarienſis ſic ait.

Oſſa Papia tenet, fulgent miracula paſſim
Martini, ſupera ſpiritus arce nitet.

Huius ſancti viri corpus poſt centum annos integrum fuit repertum, anno 1579. quod poſtea anno 1614. in decentiorem locum fuit translatũ, vt ſupra c. 26. dictum fuit.

Venerabilis Pater Dominus Fulgentius Cremonenſis, & ipſe inter beatos viros meritò eſt numerandus, prout illum inter beatos ſcriptum inuenio in Catalogo Epiſcoporum Cremonenſium, iſtis verbis: *Beatus Fulgentius Cremonenſis Ordinis canonicorum regularium clarus habetur.* De iſto Venerabili Sacerdote Ioãnes Philippus in Chronica lib. 6. cap. 38. ſequentia ſcribit: *Beatus Fulgentius Cremonenſis & ipſe de antiquis Patribus in ordine noſtro clarus euaſit: nam Spiritu Sancto totus erat ignitus, & cum literarum modicam haberet intelligentiam, tamen per Ciuitates, & Caſtella Verbum Dei diſſeminabat, quidquid illi ſuggerebat Spiritus Sanctus hoc populis proponens. fiebat autem ad eum concurſus populorum, qui hominis ſanctitatem intuebantur, & propter mirabilia, quæ circa illum Dominus operabatur: nam ex inſtinctu Spiritus Sancti cum eſſet Venetijs, intrauit in carcerem ad quendam, qui ad mortem adiudicatus erat, quem reperiens impœnitentem, & deſperatum, mutato habitu illum liberum abire fecit, & ſe occidendum expoſuit. Cum autem in Ciuitate Ferrarienſi magna peſtis eſſet, hic homo Dei zelo charitatis ductus cadauera ſepulturæ mandabat. multa alia laude*

digna egit hic vir Venerabilis, quæ breuitatis cauſa omittimus. Obijt tandem in domino in bona ſenectute, plenus bonis operibus. Hæc ille. Quo autem tempore obierit, etſi certò inuenire non potuerim, cõſtat tamen ſupra annum 1470. licet ſenio confectum, aliquantum vixiſſe.

III. BEatus Theodorus Placentinus in ordine noſtro ſanctiſſimè conuerſatus eſt. erat enim homo auſterus, & ſibi rigidus, ſeruans, quæ in ordine ſeruanda ſunt etiam ad vnguem promptus ad vigilias, & ad quæque ardua pro Chriſto toleranda, operibus Charitatis, quæ in ordine fiunt intentiſſimus, meditationibus, & contemplationibus deditus, circa Domini paſſionem quotidie maxima lachrymarum effuſione verſabatur, parcus in cibo, vilibus veſtitus, & inter canonicos exiſtimabat ſe infimum, & viliorem. quanta etiã humilitate præditus fuerit hic ſanctus vir dicere non ſufficimus. Obijt Placentiæ clarus miraculis. Ioan. Philippus lib. 6. cap. 39.

Beatus Franciſchinus de Caſali Diaconus, licet fuerit ſtatura puſillus, vita tamen, & ſanctimonia excelſus, & magnus extitit. hic ex humilitate Diaconij gradum nunquam voluit tranſcẽdere. quam laudabiliter, & ſanctiſſimè in Religione vſq; ad ſenectam vixerit, palam omnibus eſt. In monaſterio Mortarienſi vbi vitam egit, ſemper officio portæ vſus eſt. admirabantur cuncti eò accedentes, videntes prima facie homunculũ veneranda canitie, aſpectu Angelico, ſermone diſcretum, conuerſatione humillimum, ſpeculũ non ſolum illius monaſterij erat, ſed etiam totius Religionis. & quamuis per humilitatem ipſe ſe occultaret, de eo fama circumquaque ferebatur. multos infirmos varijs languoribus detentos ſua oratione ſanauit: multis in calamitatibus poſitis, & penè deſperatis futuram proſperitatem prædixit, nam prophetiæ ſpiritu plenus erat. omnes in eo relucebant virtutes, miſericors, pius, & clemens; vnde pater pauperum appellatus eſt. multoties in oratione poſitus rapiebatur in extaſim mentis, vnde fertur quod quodam tempore, in nocte Domini Noſtri IESV CHRISTI Natiuitatis puerulum Ieſum ſibi à matre MARIA oblatum dulciter amplexatus eſt. magna de homine iſto certè dicenda forent, ſed non ſufficimus. obijt in ipſo monaſterio clarus miraculis vſque hodie. Inter miracula verò, quæ omnipotens ad huius ſancti viri preces operari dignatus fuit non reticendum, quod idem autor lib. 7. cap. 13. iſtis verbis ſic narrat; *Narrauit mihi Venerabilis Pater D. Auguſtinus Mediolanenſis de Fagnano, dum ipſe eſſet Vicarius in monaſterio S. Crucis ſub Patre Andrea de Bilijs de Mediolano Præpoſito, accidiſſe miraculũ, quod narro. Venerandus ille Pater Franciſchinus canonicus regularis eiuſdem monaſterij, & Diaconus, qui dicebatur pater pauperum, petijt à Domino Præpoſito ſibi dari pro pauperibus illud parum vini, quod de mere remanet in vaſe, de quo conuentus totus bibit. Libenter viro Dei annuit pater. ille autem beatiſſimus per ſex menſes continuos de illo vino pauperibus abundanter tribuit, mirantibus cunctis, & ſtupentibus: nam tale miraculũ legimus de oleo ſub Eliſæo factitatum.* Hæc ille. Dolendum autem, neſciri à noſtris, vbi tanti viri corpus fuerit tumulatum, propter vaſtationes frequentes oppidi Mortarienſis, nam Eccleſia Mortarienſis ſemel, iterum, ac tertiò fuit à noſtris reædificata, primò in oppido, ſecundò extra oppidum in loco, vbi erat vetus cœnobium, ac tandẽ tertiò intra oppidum, prioribus ædificijs ſolo penitus æquatis.

BEatus Blaſius patria Vicentinus, in ſeculo pauperculus ſutor veterum calceorum, ſed in congregatione donis cœleſtibus affluenter ditatus, erat enim apud ſemetipſum vilis, & abiectus, ſpiritu feruentiſſimus, in oratione aſſiduus, & ad lachrymas promptus, quas in concionibus ad populos largiſſimè fundebat, in diuinis literis optimè verſatus, memoria tenaci dotatus adeo, vt totum librum Decretorum memoria teneret, & in promptu haberet. hic per totam Italiã prædicando diſcurrens, ſeculi vanitates, & huius vitæ fragilis illecebras exaggerans, Inferni pœnas intolerabiles, & Paradiſi gaudia populis proponẽs, omnes ad lachrymas, & lamenta trahebat, & fructum multum ferebat, ab omnibus in magna veneratione, & precio habitus. qui demum anno 1499. Nouariæ in monaſterio S. Mariæ Gratiarũ extrema ægritudine laborans, cum diem, & horam ſui exitus prædixiſſet, in feſto S. Laurentij martyris ad Dominum migrauit, ibidem ſepultus, miraculis clarus. cuius ſepulchro Petrus Apollonius Colatinus presbyter, & Poeta Nouarienſis ſequens Epitaphium impoſuit: IV.

Diuino ſermone potens, vitaq; probatus,
Vltima poſt frugis ſemina iacta ſatis
Blaſius, huic populo laſſos quoque credidit artus,
Parte ſui cælum nobiliore petens.
Hæredem decuit fore te Vicentia Patris;
Quem tuleras, ſed non fata dedere tibi.

De iſtius viri ſanctitate Carolus à Baſilica Petri Nouariæ Epiſcopus in deſcriptione Nouarienſis Eccleſiæ lib. 1. pag. 30. ſic teſtatur: *Ex Cœnobio item canonicorum regularium S. Mariæ ad Gratias dicto, amplo, & nobili, commemorandus eſt Blaſius, qui cum varijs locis, & in hac præſertim vrbe ſanctitate vitæ, & ſacrarum Concionum diuina quadam efficacia floruiſſet, in eius tandem Cœnobij Eccleſia ſepultus, beatitudinisq; honore omnium voce cultus fuit: quamquã neſcio, quo errore euenit, vt nunc certus ſepulchri locus monſtrari non poſſit. Vbi tamen eius corpus collocatum erat, hi verſus leguntur. Diuino ſermone potens &c.* Hæc ille. de eodem Ioannes Philippus in Chronica lib. 6. c. 16. qui ſe illius funeri piam operam dediſſe fatetur.

Beatus Andreas Nouarienſis dicti Blaſij Sinchronos, de quo idem Ioannes Philippus, qui illũ vidit, lib. 6. cap. 42. ita ſcribit; *Andreas Noua-*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rienſis de Caſtro domus Oſſula vir propè diuinus, tot ſuique bonitatis inſignis. cum eſſet presbyter parochianus, Eccleſiam ſuam cuidam presbytero Riccardo viro ſanctiſſimo (quem ego noui) reliquit, & canonicum ordinem ingreſſus eſt, vbi per 40. annorum ſpatium indefeſſe ieiunijs, vigilijs, & orationibus intentus, corpus ſuum caſtigans, carnem ſpiritui ſeruire coegit. in tantum beatiſſimus hic vir paupertatem amauit, vt nunquam tunicam nouam habuerit, niſi prius alia ſciſſa eſſet, & vna ſola contentus erat, veſtes de raſſa, & pelliceas ſemper abhorruit. omnes Religionis obſeruantias, & diſciplinas, quas ſenes cæteri omittere ſolent, ille beatiſſimus tam auide amplexabatur, vt cæteros iuuenes, etiam fortes, anteiret. Si quando oportebat eum aliquo ire, pedeſter ibat ſemper: & quia propter eius ſanctitatem à ſecularibus viris, & mulieribus ei multa dabantur, ſi comeſtibilia, omnia fratribus in refectorio communia eſſe volebat: Sin verò alterius generis, ad Eccleſiæ ornatum deputabat. tandem plenus bonis operibus quieuit in pace, in monaſterio noſtro Nouarienſi Diuæ Mariæ Gratiarum 1500. de menſe Septembri, de quo infra dicemus. & infra lib. 7 cap. 2. *In monaſterio S. Mariæ de Gratijs extra muros Nouariæ canonicorum regularium fuit quidam canonicus valdè ſanctus; & auſteræ vitæ illius diœceſis, oriundus de pago, quod Domuſſula dicitur. Hic fuit in ſeculo presbyter, in prima ſua iuuentute diſcolus, & poſtea totus in Deum conuerſus: cumque ageret ætatis ſuæ 36. annum, relicto beneficio canonicus regularis eſt effectus, & in Abbatia S. Andreæ de Vercellis habitum ſuſcepit. ibi per annos quatuor moram traxit. poſtea de maiorum ſuorum voluntate Papiam miſſus, in monaſterio S. Epiphanij eiuſdem ordinis, deinde Nouariam venit, & inibi per annos 26. cum ſanctitatis odore degens, in anno Domini 1500. dormitionem accepit in Domino. Erat in præfata Ciuitate quædam matrona nobilis vidua, prædicti patris filia ſpiritualis; quam vir ſuus moriens omnium bonorum ſuorum vſufructuariam reliquerat. parentes autem prædicto vſufructu eam priuare nitebantur, relicta ſibi ſola dote. illa autem miſera non inueniens viri de mortui teſtamentum, miſerabiliter ſuo dominio priuabatur. omni autem auxilio humano deſtituta cauſam ſuam Domino commendabat. Veniens autem ad Eccleſiam præfati monaſterij, & procidens ad ſepulchrum viri Dei, qui Andreas vocabatur, cœpit lachrymis rogitare ſuffragium, & ita ait: Mi Pater Andrea, quantum in vita te dilexerim, & nunc autem, quod te minimè lateat credo; quantam erga te deuotionem habui, noſti. & nunc quia credo, & indubitanter teneo, te cum Domino æterna frui in Cœli gloria; aſpice me miſeram, & de manibus inimicorum meorum hæreditate mea priuare me cupientium libera. & his dictis abſceſſit. Nocte vero inſecuta ei dormienti Andreas canonicus regularis apparuit; & dixit: O Catharina filia mea, quid ploras? miſſus ſum ad te à Domino, vt conſolationem accipias, nam fides tua tibi ſubuenit; in ſcrinio tuo, & ipſius ſcrinij angulo: in paruo ſacculo teſtamentum viri tui inuenies. quæ euigilans obſtupuit, & teſtamentum reperit; quod Andreas reuelauerat; & ſic confuſis inimicis victoriam reportauit.* Similia leguntur apud D. Patrem Auguſtinum lib. de Cura pro mortuis agenda cap. 11. vbi ita ſcribit: *Pro certo cum Mediolani eſſemus, audiuimus, quod cum debitum repeteretur à quodam, defuncti patris cautione prolata, quod filio neſciente à patre iam fuerat perſolutum, contriſtari homo grauiſſime cœpit, atque mirari, quod ei pater moriens non dixerit, quod deberet, cum feciſſet etiam teſtamentum. tunc nimis anxio apparuit idem pater eius in ſomnis, & vbi eſſet recautum, quo illa cautio euacuata fuerat, indicauit: quo inuento iuuenis, atque monſtrato, non ſolum falſi debiti calumniam propulſauit, ſed etiam paternum recepit chirographum, quod pater non receperat, quando eſt perſoluta pecunia. Hic itaque putatur, animam hominis curam geſſiſſe pro filio, & ad eum veniſſe dormientem, vt docens, quod ignorabat, à magna eum moleſtia liberaret.* Hæc ibi Auguſtinus.

ALios plures referre merito poſſemus, quos opinione valde probabili ſanctitatis poſt ſe relicta commigraſſe, noſtræ congregationis conſtans eſt traditio, nõnullorum etiam teſtimonijs externorum comprobata. Eiuſmodi fuerunt Venerab P. D. Petrus Lucenſis ſenior, D. Seraphinus Firmanus, ambo Theologi, Prædicatoreſq; celeberrimi, Spiritu ſancto pleni, & diuini amoris igne ſuccenſi, ambo in vinea Dei laboratores indefeſſi, qui ſuis laboribus fructum multum patri familias retulerunt, quorum ſpiritus, qui, & quales fuerint, ex illorum opuſculis facile dignoſci poterit, modo palatum ad ſapores ſpirituales diſcernendos idoneum quis habeat; ambo tandem Bononiæ in Canonica S. Ioannis in monte vita functi, propè organum à parte ante, licet nõ eodem anno tumulati: nã Prior anno 1522. obijt, cum eidem monaſterio præfuiſſet, prout Prælatorum dicti monaſterij ſeries indicat, & Ioannes Philippus lib. 6. cap. 34. teſtatus, vbi etiam ſpiritu illum prophetiæ claruiſſe ſcribit; quod Autor Hiſtoriæ Eccleſiæ Bergomenſis ſub titulo Viticæ par. 2. cap 113. confirmat, vbi alia plura in huius Sancti viri laudem ſcribit: poſterior vero circa annum 1540. ex hac vita migrauit. de amborum opuſculis infra cap. 55. verba faciemus. Gaſpar quoque Placentinus vir religioſiſſimus, & vitæ inculpatæ, regulariſque obſeruantiæ ſtudioſus æmulator, qui inter alia digna opera, prædicti Seraphini opuſcula, Italicè ſcripta, Latina reddidit; ſed & illa, quæ Italicè ſcripta nonnulli Typographi cum multorum errorum admixtione impreſſerant, ab eiſdem erroribus repurgauit. Hic Ven. Sanctimonialis Dominicæ Baptiſtæ S. Mariæ Gratiarum Ianuæ à ſacris confeſſionibus per multos annos extitit; cuius libros ſpirituales præmiſſa præfatione ſatis erudita, & mea etiam opinione neceſſaria, typis edendas curauit anno 1588. V.

Verum vt antiquiora omittamus, noſtris etiã diebus plebem ſuam Lateranenſem familiam

omnipotens viſitare dignatus eſt, mittens ei ſeruum ſuum D. Albertum, natione Vicentinum, ex honeſta familia de Altiſſimis, profeſſione canonicum regularem, & S. Bartholomæi Vicẽtiæ profeſſum, quod Cœnobium per aſſumptionem regularis habit⁹ ſemel ingreſſus, per annos duos ſupra quinquaginta, nunquam amplius, niſi cum ad publicas proceſſiones cum cæteris ſui Capituli canonicis procedere neceſſarium fuiſſet, eſt egreſſus. cuius heroicas virtutes, & totius vitæ curriculum, ſanctitatemque toti ciuitati perſpectã, quoniam R. admod. P. D. Paulus Æmilius ex nobili familia de Saracenis, dicti Cœnobij Abbas, duobus libris exactè, copioſeque deſcriptam lingua Italica perſtrinxit, noſque ſupra c. 20. nonnulla de hac ipſa re tetigimus, nunc ſolum Epitaphium eius ſepulchro inſcriptum, tanquam illius vitæ compendium, & ſynopſim ſubijciemus, illud autem eſt:

Albertus de Altiſſimis Vicentinus, honeſtis parentibus ortus, canonicus regularis Saluatoris Lateranenſis S. Auguſtini, ſacerdos, profeſſus, charitate, obedientia, humilitate, pietate, patientia, manſuetudine, vigilãtia, abſtinentia, votorum obſeruantia, orationis aſſiduitate, cæteris denique Chriſtianis, ac religioſis virtutibus inſignis, die ſuæ migrationis prædicto, inter acerbiſſimos, & morbi & mortis cruciatus, orando, pſallendo, Deum laudando, adſtantes hortando, & eorum orationibus ſe commendando, magna ſanctitatis opinione fœliciſſimam animam ſuo creatori reddidit. cuius corpus qua triduo inſepultum, mirabili ciuium omnium ordinum concurſu, abſciſſis, & ablatis à frequentiſſima piorum confluentium multitudine veſtibus, & capillis eius. Cũ. canonici (ſi quando Deus in ſeruo ſuo glorificari dignaretur) hic tanto Patre orbati, mæſtiſſimi: ſpe verò cæleſtis ipſius retributionis lætabundi. poſuere.

Anno ſalutis MDCXVIII. 5. Calend. Februarij.
Ætatis vero ſuæ LXXI.

CAPVT QVINQVAGESIMVM SECVNDVM.

De Summis Pontificibus ex ordine Canonicorum Regulariũ, ac præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.

I. RAphaël Volaterranus lib. 21. ſuæ Antropologiæ, ſiue Commentariorum vrbanorum de ordine canonicorum regularium verba faciens, poſt multa, quæ in eius laudem ſcribit, hæc ad literam ſubdit: *Nunc viros perquiramus ex ordine præclaros, in primis autem pontifices triginta ſex, inter quos Gelaſius Primus, Leo Octauus, Alexander Secundus, Paſchalis Secundus, Alexander Tertius, Innocentius Tertius, Honorius Tertius. Cardinales ad trecentos, Sanctos viros ad ſeptem millia, & quingentos:* Hæc ibi. Ioannes verò de Nigraualle ſæpè allegato Epilogo 13. cap. 18. in eorum Catalogo texendo tres ſupra quinquaginta recenſet. Quod ne mirum, ac forſan etiam fabuloſum alicui videri poſſit, quatuor meminiſſe debet, quæ ſupra ex probatis autoribus ſunt deducta, veridicisque teſtimonijs comprobata, quorum Primum eſt, omnes primitiuæ Eccleſiæ clericos, ſaltem vſque ad B. Syluestri tempora, necnon etiam Euſebij Cæſarienſis regulariter vixiſſe: quique nunc clerici canonici dicuntur, ſiue regulares, eiuſdem omnino inſtituti, ac ordinis cum illis primitiuis clericis, eſſentialiter ſaltem, exiſtere. quod quia ſufficienter tum in 2. libro cap. 68. tum in hoc 3. cap. 22. probatum arbitror, ad prædicta loca te lectorem beneuolum remitto. Secundum eſt, à temporibus Leonis I. ſub quo Lateranenſis Baſilica, ſecundum Beatiſſimi Patris Auguſtini Regulam à Gelaſio I. ex Africa Romam delatam, eſt reformata, vſque ad Bonifacium VIII. inſtitutum canonicorum regulariũ in eadem Lateranenſi Baſilica nunquam interrupto tramite ſucceſſionis difficillimis etiam tẽporibus perſeuerauiſſe, quod ſimiliter hoc 3. libro cap. 4. fuit demonſtratum. Tertium quod ex ſecundo per ſequelam euidentem deducitur omnes Pontifices per illud temporis interuallum ex Lateranenſis Eccleſiæ clericis, vel canonicis, vel archipresbyteris aſſumptos, canonicos regulares extitiſſe, etiamſi formalibus verbis id minimè dicatur, antiquis præſertim temporibus, quibus geminatum illud vocabulum canonicorum regularium nondum in vſu erat poſitum: nam qui nunc regulares canonici, olim abſolute vel clericorum, vel canonicorum nomine compellabantur, quod etiam ſuper hoc 3. lib. c. 1. indicauimus. Quartum eſt, nonnullos Pontifices tum in Catalogo canonicorum, tum etiam monachorum ritè, ac legitimè computari, quia primò canonici regulares fuerant, ſed poſtea vel arctioris vitæ ſtudio, vel quia ad Prælaturas monaſticas aſſumebantur, ad monaſticum ordinem tranſierunt, quod in Stephano IX. Vrbano II. & Paſchali II. & alijs ſtatim recenſendis intueri licet, quos certò certius conſtat, primò regulares canonicos fuiſſe, deinde ad monaſticum inſtitutum tranſiſſe. Hæc ſi ſupponantur, quæ veriſſima ſunt, apparebit, ſtatim fabuloſum, vel impoſſibile nõ eſſe, verum potius probabile, veritatique conſentaneum, quod præfati autores de Romanis Pontificibus ex canonicis regularibus aſſumptis docuerunt: quanquam non negauerim, Ioannem de Nigraualle nonnullos in eorum Catalogum retuliſſe, qui clerici canonici non fuerunt, prout è contra nonnullos omiſit, qui fuerunt verè canonici regulares.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Porrò in illorum Catalogo deſcribendo, ne longiores ſimus, ijs omiſſis, qui Beati Sylueſtri, addo etiam B. Leonis I. tempora præceſſerunt, ab ipſo Leone Primo, ſub quo Lateranenſis Baſilica ſecundum B. Auguſtini regulam fuit reformata, narrationem exordiemur. Pontifices, de quorum canonica profeſſione, vel ex antiquis hiſtoricis, & chroniſtis, vel alijs teſtimonijs fide dignis conſtare nobis potuit, hi fuerunt:

S. Leo Primus natione Tuſcus Sacroſanctæ Lateranenſis Eccleſiæ clericus, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, de quo ſupra ca. 50. dictum fuit.

S. Fœlix Tertius natione Romanus ex Patre Fœlice presbytero de titulo faſciolæ. Anaſtaſius Bibliothecarius. Ioannes de Nigraualle. Ciaconius in Vitis Romanorum Pontificum in Honorio Primo.

S. Gelaſius Primus Valerij filius, & B. Auguſtini diſcipulus. de quo ſupra cap. quinquageſimo dictum fuit, ex Onuphrio, Volaterrano, Ciaconio, & alijs.

Honorius Primus Campanus, Petronij viri conſularis filius, ex canonico Lateranenſi. Ioannes de Nigraualle. Ciaconius in Honorio Primo, de quo inter alia ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Hic temporibus ſuis multa bona fecit, hic erudiuit clerum. temporibus ſuis renouauit omnem faſtigium Beati Petri Apoſtoli,* Sed notandum, & recolendum, quod ſupra hoc eodem libro cap. 4. monuimus, ſub B. Gregorio Papa, cuius obitus Honorij Pontificatum annis viginti præceſſerat, totum clerum Romanum ad vitæ regularis inſtitutum: vt erat in primitiua Eccleſia, fuiſſe reſtitutum. hinc enim facilè intelliges, omnes Pontifices, aliquot ſaltem annis poſt, ex clero Romano aſſumptos, regulares canonicos fuiſſe, vel monachos.

S. Sergius Primus, Lateranenſis Eccleſiæ clericus de quo ſupra cap. 50 dictum fuit, ex Anaſtaſio Bibliothecario, Ioanne de Nigraualle, & Ciaconio in Sergio Primo.

Gregorius Secundus ab eodem Sergio Primo inter Lateranenſis Eccleſiæ clericos à puero enutritus, deinde Subdiaconus Sacellarius, & S. R. E. Bibliothecarius. Anaſtaſius Bibliothecarius in Gregorio II.

Zacharias Primus natione Græcus ex canonico regulari monachus ordinis S. Benedicti. Ciaconius in vita Zachariæ Primi. Ioannes de Nigraualle.

Stephanus Tertius natione Romanus ex patre Conſtantino, qui adhuc paruulus patre defuncto inter clericos Eccleſiæ Lateranenſis ſub doctrina Apoſtolicæ traditionis ſub Gregorio Secundo, & Zacharia Romanis Pontificibus fuit educatus, & per ſingulos ordines vſque ad Diaconatum perductus. Anaſtaſius in Stephano Secundo, & Tertio. Ciaconius in Stephano Tertio. Ioannes de Nigraualle.

Paulus Primus Romanus eiuſdē Conſtantini filius, & Stephani Tertij frater, ac cum illo à puero, patre defuncto, inter clericos Eccleſię Lateranenſis ſub Gregorio II, & Zacharia nutritus, & eruditus, & cum fratre ſuo ſacris initiatus. Anaſtaſius, & Ciaconius in Paulo Primo.

Leo Tertius natione Romanus patre Azuppio, inter clericos Eccleſiæ Lateranenſis à parua ætate nutritus, & educatus, vbi omnem Eccleſiaſticam diſciplinam ſpiritualiter eruditus, tam in Pſalterio, quam in ſacris diuinis ſcripturis pollēs, Subdiaconus factus, ad presbyterij honorē prouectus eſt, monachorum, & ſeruorum Dei ſuper omnia conuerſatione oblectabatur. Anaſtaſius in Leone Tertio. Ciaconius ibidem, vbi dicit, illum ex canonico regulari poſtea factum monachum D. Benedicti, quod etiam Anaſtaſius ex aſſidua illius cum monachis conuerſatione ſatis ſubindicat. Ioannes de Nigraualle.

PAſchalis Primus, de quo Anaſtaſius ita ſcribit: *Paſchalis natione Romanus, ex patre Bonoſo, annos ſeptem, menſes quinque, dies ſexdecim. qui à primæuo ætatis ſuæ diuino cultui mancipatus, atque in Sacroſancta Eccleſiæ Patriarchio ſtudijs diuinæ, ſalutiferæque ſcripturæ imbutus, tam in Pſalterio, quam in ſacris paginis noui ac veteris teſtamenti ſpecialiter eruditus, elegans, atque in omni bonitate perfectus, Subdiaconus quidem factus, & poſtmodum Diaconus, atque Presbyter honorificè conſecratus eſt.* Hæc ille, qui cum non dicat, illum alterius Eccleſiæ presbyterum conſecratum, de Lateranenſi neceſſariò eſt intelligendus, quod ſemel indicaſſe ſufficiat non ſolùm de presbyteris, ſed etiam de Diaconis & Subdiaconis loquendo, illis præſertim temporibus, quibus nullus ad ſacros ordines, niſi alicuius Eccleſiæ ſeruitio deſignatus, conſecrabatur: qui mos per multa tempora fuit in Eccleſia cuſtoditus, illumque ſacrum Generale Concilium Tridentinum reſtituendum curauit ſeſſ. 23. de reformatione cap. 16. renouando canonem ſextum ſacri Concilij Calcedonenſis, in quo decretum fuerat, vt nullus ſacris ordinibus, niſi certæ alicui Eccleſiæ adſcriptus, initiaretur. Quod neceſſariò admonendum duxi, & diligenter notandum erit, propter Zoilos, & obtrectatores, ad effugium præcludendum, quod quis meditari forſan poſſet dicendo, aliud eſſe, quempiam in Patriarchio Lateranenſi clericum fuiſſe, aliud in Lateranenſi Eccleſia: ſicut nunc aliud eſt, quempiam eſſe clericum de Palatio Pontificio, aliud de Eccleſia D. Petri, licet Palatium Pontificium ſit apud Baſilicam D. Petri. nam præter quod euaſio puerilis eſt, quia in Palatio Pontificio non recipiuntur pueri nutriendi, & erudiēdi in cæremonijs Eccleſiaſticis, & diuinis officijs, & ſacris literis, vt exinde procedente ætate ad ſacros ordines promoueantur, ſicut de pueris in II.

Patriarchio Lateranenſi receptis dicitur; vnde neceſſariò dicendum, illos receptos inter clericos Lateranenſis Eccleſiæ, apud quam clerici nutriri, & erudiri conſueuerant, vt ad ſacros ordines, & munera Eccleſiaſtica obeunda idonei euaderent, quod in omnibus Eccleſijs cathedralibus rectè inſtitutis etiam ex præſcripto Generali Conciliorum obſeruatur; non autem receptos inter aulicos, qui in Palatio Romani Pontificis deſeruirent. Præter hoc, inquam, cum legamus, eiuſmodi pueros poſtea adoleſcentes Subdiaconos, Diaconos, vel etiam presbyteros ordinatos, nec titulum alicuius Eccleſiæ, cui eſſent addicti, teneamus, de Lateranenſi Eccleſia, in qua & apud quam illi nutriti, & eruditi fuerant neceſſariò intelligere debemus.

Eugenius Secundus primò S. Sabinæ, olim canonicorum regularium Eccleſiæ presbyter à Leone Tertio ordinatus, quam Pontifex factus ad meliorem cultum perduxit. poſtea Lateranenſis Baſilicæ Archipresbyter, in qua, vt inquit Anaſtaſius per multa tempora ſuum mirificè propoſitum rexit. poſt mortem Paſchalis à cunctis Romanus Pontifex renunciatus. qui Romæ Concilio habito diſciplinam canonicam iuxta morem primitiuæ Eccleſiæ inter clericos non ſolùm Romanos, ſed aliarum ciuitatum per totum mũdum reſtituere curauit, generali decreto promulgato, quod habetur in cap. Neceſſaria 12. q. 1. Anaſtaſius, & Ciaconius in Eugenio II. Ioannes de Nigraualle in Catal.

Sergius Secundus Romanus, illuſtri genere natus, puer duodecim annorum parentibus orbatus à Leone Tertio inter clericos Lateranenſis Eccleſiæ cooptatus, & in cantico Eccleſiaſtico, ſacriſq; literis prius optimè eruditus, primùm Acolytus ab eodẽ Leone Tertio in dicta Eccleſia ordinatus. Secundò Subdiaconus à Stephano Quarto. Tertiò presbyter tituli S. Syluestri ordinatus à Paſchali I. cui etiam in Pontificali Sede ſucceſſit. Anaſtaſius in Sergio Secundo, Ciaconius in eodem Sergio Secundo.

Leo Quartus Romanus ex patre Rodoaldo, à pueritia in monaſterio S. Martini propè D. Petri Baſilicam in ſacris literis eruditus, vbi inter monachos, quaſi vnus ex illis religioſiſſimè vixit, à Gregorio Quarto ex monaſterio ad Lateranenſem Eccleſiam reuocatus, vbi ſemper regulariter vixit, à Sergio II. presbyter tituli SS. quatuor Coronatorum ordinatus. Anaſtaſius in Leone IV. Ciaconius in eodem. Vide, quæ diximus de hoc Pontifice. ſup. c. 50.

Benedictus Tertius Romanus ex patre Petro nomine, qui vt Anaſtaſius ſcribit: *Celeberrima cum de eo fama perulgaretur, in Lateranenſe Patriarchium perducitur, cleroque locatur.* & in ſancta Lateranenſi Eccleſia Subdiaconus à Gregorio Quarto ordinatus, ac deinde presbyter à Leone Quarto, cui poſtea ſucceſſit in Pontificatu. Anaſtaſius, & Ciaconius in Benedicto Tertio. Ioannes de Nigraualle.

Formoſus Portuenſis Epiſcopus, quem virũ ſanctiſſimum Anaſtaſius in Nicolao I. & ex illo Baronius tomo 10. ſub anno 891. appellauerunt, ab eodem Nicolao I. ex canonico regulari factus Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis. Ciaconius in eodem Formoſo. Ioannes de Nigraualle.

Benedictus Quartus Romanus, Mammoli filius, vir optimus, vt ex illius epitaphio Baronius tomo 10. ſub anno 907. notauit. hunc ex canonicis Lateranenſibus aſſumptum ſcribit Ciaconius in illius vita.

Lando Sabinus, Tami filius, ex canonico Lateranenſi Pontifex renunciatus. Ciaconius in eius vita. Ioannes de Nigraualle.

Leo Octauus canonicus Lateranenſis, & Protoſcriniarius. Raphaël Volaterranus lib. 21. Antropolog. Iacobus Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronic. lib. 11. ſub anno 960. Ioannes de Nigraualle, licet per errorem pro Leone VIII. poſitus ſit Leo IX.

Stephanus Decimus, quem Onuphrius vocat Nonum, antea Fridericus Gozelonis Lotharingiæ Ducis filius, primùm ſancti Lamberti Leodienſis, quam Eccleſiam tunc regularem fuiſſe ſupra lib. 2. cap. 38. oſtendimus, regularis canonicus. ex Ciaconio in illius vita. poſtea Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, & Cardinalis, Bibliothecarius, & Cancellarius pro Herimanno Colonienſi Archiepiſcopo, teſtantibus Onuphrio lib. 3. de Eccleſia Lateranenſi cap. 15. & lib. de Põtificibus, in Leone IX. Victore II. & Stephano IX. Baronio tomo 11. ſub anno 1054. num. 1. iuſſu Leonis IX. cum altero Cardinali Humberto Epiſcopo Syluæ Candidæ, & Petro Archiepiſcopo Amalphitano ad Imperatorem Conſtãtinopolitanum legatione functus. ex qua reuerſus in Italiam cum magno auri pondere, cum Henrici Secundi Imperatoris inuidiam incurriſſet, ad illam declinandam monachus Caſſinenſis ſub Abbate Richerio eſt effectus, cui paulò poſt in munere ſucceſſit teſte eodem Baronio ſub an. 1054. num. 41. & ſub anno 1057. num. 1. quo Imperatore vita functo, timore ſolutus, & à Victore II. Cardinalis reſtitutus, tandem Pontifex eſt renunciatus. Ciaconius vbi ſupra. Ioan. Molanus in Natalibus ſanctorum Belgij ſub die 29. Martij, qui illum Belgam, & Leodienſis Eccleſiæ Archidiaconum, immo & Beatum ex Chronicis Leodiẽſibus, & Sigonio de Regno Italiæ ſcribit. III.

ALexander Secundus Mediolanenſis, ex nobili familia de Badagijs, vulgò Bagijs nuncupata, canonicus Lateranenſis, deinde Epiſcopus Lucenſis, tandem ſummus Pontifex renunciatus. Qui labentem in Lateranenſi Baſilica diſciplinam regularem, accitis illuc ſancti Frigdiani canonicis magna tunc ſanctitatis fama toti Italiæ conſpicuis, reſtituendam curauit. Onuphrius in

libro

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

libro de Romanis Pontific. & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 3. & in libro de Septem Vrbis Eccleſijs. Ioannes de Nigraualle in catalogo. Volaterranus lib. 21. Ciaconius in Alexandro Secundo. Laërtius Cherubinus in Bullario Ioann. Baptiſta de Cauallerijs in Imaginib. Pontificum.

Vrbanus Secundus patria Rhemenſis, ex canonico regulari Lateranenſi monachus Cluniacenſis, teſtantibus Onuphrio in Vrbano II. & in lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 3. Ciaconio in Gregorio Septimo, & Vrbano Secundo, Laertio Cherubino in Bullario, & Io. Baptiſta de Cauallerijs. ſunt tamen qui dicant, illum regularē quidem canonicum antea fuiſſe, non tamen Eccleſiæ Lateranenſis, ſed Rhemenſis, quam olim regularem extitiſſe ſupra lib. 2. cap. 33. notauimus. & ita ſcribere Guidonem in ſuis Chronicis, notauit Ioannes Mauburnus Doctor Pariſienſis in ſuo Venatorio libro ſecundo, cap. 14. quæ Chronicæ ad manus meas nondum venerunt, ſed tamen autor, qui de illis teſtatur, eruditus, & fide dignus eſt. Cæterum de illius canonica profeſſione ante monachatum non ſolùm præfati autores teſtantur, ſed ex Iureconſultis Oſtienſis in cap. Intelleximus. de ætate, & qualitate, dicens, de mente illius canonis eſſe, quòd canonicus regularis nunquam poſſit fieri monachus, niſi in caſu, qui tangitur in cap. ex literis. de iure patronatus, & hoc ſtatuiſſe Vrbanum II. ſcribentem ad Abbatem ſancti Rufi; quia ipſe Vrbanus II. fuit canonicus regularis. Conſentit ibidem Abbas Panormitanus, & Antonius de Butrio in eodem c. intelleximus. in fine.

Paſchalis II antea D. Raynerius, Creſcentij filius, ex Blera Tuſciæ oppido, ex canonico regulari Lateranenſi, vbi ſanctè vixerat, monachus Cluniacenſis, & Abbas S. Laurentij extra muros à Gregorio VII. Cardinalis creatus. Volaterranus. Onuphrius in Gregorio Septimo, & Paſchali Secundo, & lib. 2. de Eccl. Later. cap. 3. Ciaconius in Gregorio Septimo, & Paſchali Secundo. Laërtius Cherubinus in Bullario in Paſchali II. Ioan. Bapt. de Cauallerijs in lib. Imaginum Pontificum. Hic Lateranenſis canonicæ reformationem ab Alexandro inchoatam ad perfectum deduxit, inſigni priuilegio Rocio Priori, & illius canonicis regularem vitam profeſſis cōceſſo, quod habetur in Bullario inter bullas dicti Pontificis, conſtitutione ſecunda. Hic ordinem canonicū, multum dilexit, vt patet ex illius epiſtolis Priori S. Frigdiani ſcriptis, ſupra capite quadrageſimoprimo relatis.

Honorius Secundus antea D. Lambertus de Fagnano, patria Bononienſis, canonicus regularis Later. poſtea Bononien. Eccleſiæ Archidiaconus, deinde presbyter Cardinalis à Paſchali II. creatus. Onuphrius in Paſchali II. & Honorio II. & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi c. 3. & in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs in Lateranēſi. Ciaconius in Paſchali Secundo, & Honorio Secundo, Sigonius lib. 10. de Regno Italiæ, & lib. 2. de Epiſcopis Bononienſibus. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioan. Bapt. de Cauallerijs in lib. de Imaginibus. Sunt tamen, qui contendant, illum canonicum S. Mariæ ad Rhenum, non autem Baſilicæ Lateranēſis extitiſſe, vt Io. Baptiſta Signius lib. 2. de Canonicis c. 7. & Ioſephus Mozzagrugnus lib. 4. fol. 22. pag. 2. vbi dicit, ſe neſcire: *Qua ratione Panuinus dicat, hunc fuiſſe canonicum regularem Lateranenſem, cum apertiſſimè conſtet, fuiſſe Rhenanum, niſi velit Lateranenſem appellare ea ratione, quia vnita fuit Eccleſia Lateranenſis Eccleſiæ Rhenanæ, vel id ſcripſerit arbitratu, & complacentia eorum, qui aërem verberant, & amplectuntur, quaſi ſponſam Iunonem accepturi, & diuites, qui dormientes nihil inuenerunt in manibus ſuis: verè dormientes, qui cum dormiunt, dicunt ablatum corpus Chriſti, quos illudit D. Auguſtinus.* Sed hæc omnia illorum pace dictæria ſunt, & fabulæ, quæ ex dictis ſupra cap. 50. falſitatis apertiſſimæ redarguuntur. quomodo enim potuit Honorius ante pontificatum monaſterij Rhenani canonicus fuiſſe, qui ad Cardinalatum euectus fuerat, priuſquam prima fundamenta Canonicæ Rhenanæ ponerentur? cuius primus Prior Guido nomine anno 1173. adhuc in viuis erat, cuius antiquitatis ante ann. 1136. nullum authenticum teſtimonium oſtenſum fuit, ſed nec proferri poteſt. Quocirca minus etiam conſultè, mea ſententia egerunt, qui vt eundem Honorium Secundum Rhenanæ Canonicæ adiudicarent, Ciaconij librum corruperunt, folia auferentes, in quibus autor de illius canonica profeſſione in monaſterio Lateranenſi teſtatur, & alia ſupponētes, quibus Rhenanæ Canonicæ adſcribitur. vt videas eundem autorem eodem anno, & loco, ab eodem typographo duplici vultu editū. quod etiam in vita Lucij II. & B. Guarini Epiſcopi Cardinalis factum inuenitur.

INnocentius Secundus, antea Dominus Gregorius, ex familia de Papareſijs Transtyberina, nunc de Matthæis vocata, canonicus regularis monaſterij Lateranenſis, ab Vrbano II. in numerum Cardinalium cooptatus, & anno 1130 Pontifex renunciatus. Onuphrius in Vrbano II. & Innocentio II. & lib. 1. de Eccleſia Lateran. c. 7. & lib. 2. c. 3. & in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs. Sigonius de Regno Italiæ lib. 11. ſub anno 1130. Ciaconius in Vrbano II. & Innocentio II. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptiſta de Cauallerijs in lib. de Pōtificum Imaginibus. Hūc Cardinalis Baronius tom. 12 ſub anno 1130. Monachum Ordinis D. Benedicti ex monaſterio Lateranenſi Sanctorum Ioannis Baptiſtæ, & Euangeliſtæ, atque Pancratij dicti ordinis aſſumptum contendit, nixus teſtimonio cuiuſdam ſcripturæ in Archiuo S. Praxedis repertæ. quod eſſe non poteſt, quia ex tempore Alexandri Secundi vſq; ad Bonifacium VIII. monaſterium Sanctorum IV.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ioannis Baptiſtæ, & Euangeliſtæ conſtat fuiſſe canonicorum regularium, non monachorum: & quanquam temporibus Ioannis III. & Gregorij Tertij D. Benedicti monachi monaſterium SS. Ioannis Baptiſtæ, & Euangeliſtæ apud Eccleſiam Lateranenſem obtinuiſſent; tamen aliquot ſeculis ante Alexandrum Secundum loco exceſſerāt, nec illorum vlla prorſus in Lateranenſis Eccleſiæ monumentis recordatio habetur, vt Onuphrius, qui Lateranenſe cartophilacium ſcrutatus eſt, teſtatur. fuiſſe verò temporibus Alexandri II. monaſterium Lateranenſe SS. Ioannis Baptiſtæ, & Euangeliſtæ non monachorum, ſed canonicorum, habes ex priuilegio Anaſtaſij IV. Ioanni Priori, & illius fratribus canonicis Eccleſiæ Lateranenſis, ad exemplar alterius ab Alexandro II. Priori, & canonicis dictæ Eccleſiæ Lateranenſis facti: nam priuilegium ſic incipit: *Anaſtaſius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Ioanni Priori Sacroſanctæ Patriarchij Baſilicæ Saluatoris Domini, quæ Conſtantiniana vocatur, pariterq; Ioannis Baptiſtæ, ac Ioannis Euangeliſtæ, eiuſque fratribus canonicis, tam præſentibus, quàm futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.* & infra: *Eapropter vobis in Domino filijs Eccleſiam ipſam, in qua diuino mancipati eſtis obſequio, ad exemplar prædeceſſoris noſtri beatæ memoriæ Alexandri II. apoſtolicæ Sedis priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum & B. Auguſtini regulam ibi noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur:* quam veritatem confirmat Paſchalis II. priuilegium Rocio Priori, & canonicis Lateranenſibus factum anno 1106. quod in Bullario nuper edito per Laërtium Cherubinum legitur, in quo cum totius parochiæ Lateranenſis fines deſcribantur, Eccleſiæ, Monaſteria, & Hoſpitalia intra dictam parochiam exiſtentia, vel illi cohærentia, iſtius monaſterij Ordinis monahcorum D. Benedicti nulla prorſus mentio habetur.

Multò autem minus veritati conſentaneum, quin potius famuloſum, quod Mozzagrugnus lib. 4. de Rebus geſtis canonicorum regularium fol 23. pag. 2. his verbis narrat: *Anno 1136. Innocentius II. Romanus, antea vocatus D. Gregorius canonicus regularis eiuſdem ordinis canonici in monaſterio ipſo Rhenenſi, ac S. Potentianæ de Vrbe vnito, vbi canon. & canonicum habitum ſuſcepit ſub Adriano IV. vt in Bulla præfati Pontificis ſub Dat. Romæ apud S. Petrum 6. Calend. Aprilis 1154. vt ſupra, dum eſſet Bononiæ cauſa ſtudij, ad ſummum apicem aſcendit dignitatis Pontificiæ. Seditq; annis 13. menſibus 7. diebus 8. vt in Calendario Rhenano antiquo legitur. Commendatur ibidem eius obitus anno Domini Incarnationis 1143. Hic verò Pontifex 14. menſ. Septembris ſepultus eſt in Laterano, in concha apoſirica, miro opere ſculpta. De hoc item mendosè Panuinus, quòd fuerit canonicus regularis Lateranēſis: fuit quidem Romanus de Regione Trāſtyberim, familiæ de Papa, vel de Papareſiis vocatæ &c.* Hæc ille. quis vnquam talia monſtra vidit, vel paradoxa audiuit? primò inquit anno 1136. Innocentium Secundum euectum ad pontificatū. Sed hoc incuriæ Typographorum indulgeamus pro an. 1130. ponentium 1136. Secundò ſubdit, Innocentium II. antea Gregorium de Papa vocatum, fuiſſe canonicum regularem in monaſterio Rhenenſi, & S. Potentianæ de vrbe vnito, vbi canonicum habitum ſuſcepit ſub Adriano IV. vt habetur ex Bulla præfati Pontificis data 6. Calend Aprilis 1154. optimè profectò, peroptimè. Innocētius II. ab Vrbano II. factus eſt Diaconus Cardinalis, qui Vrbanus anno 1099. ex hac vita migrauit: & tamen canoniens regularis factus fuit, & canonicum habitum ſuſcepit ſub Adriano IV. anno 1154. Rurſus Innocentius Secundus anno 1130. Pontifex eſt renunciatus: Eccleſia verò S. Potentianæ de Vrbe non ante annum 1154. vt ille fatetur, aut 1155. vt eſt rei veritas, monaſterio Rhenano fuit vnita, quod ex literis vnionis patet: & tamen ipſe Innocentius Secundus fuit ante pontificatum canonicus regularis in monaſterio Rhenano, ac S. Potentianæ de Vrbe vnito. Rurſus Adrianus IV. non ante menſem Decēb. anni 1154. ad pontificatum eſt euectus: & tamen inquit Mozzagrugnus, illum eo anno dediſſe literas Apoſtolicas 6. Calend. Aprilis, ex quibus literis dicit haberi, dictum Innocentium Secundum ſumpſiſſe habitum canonicorum regularium ſub eodem Adriano Quarto. Sed ad vlteriora pergamus, Tertiò dicit Innocentium II. qui ante annos 30. per Vrbanum Secundum Cardinalis fuerat effectus, aſſumptum ad pontificatū, dum eſſet Bononiæ cauſā ſtudiorū. Quartò cum conſtet apud omnes, Innocentiū II Romæ Pontificem contra Anacletum Antipapam creatum, Roma ſtatim aufugiſſe, & in Gallias contendiſſe, ille iuuenem fingit, Bononiæ ſtudijs literarum incumbentem, qui Pontifex renunciatus, ad Vrbem fuerit reuocatus. & hæc ex antiquo Calend. Rhenano ſe deprompſiſſe fatetur. Iam videas, quam fidem illi Calendario, ex quo plurima depromit, valeas adhibere. Cæterum crediderim, in illo Calendario, in quo ſolùm nomina defunctorum deſcribi conſueuerant, nihil iſtorum prorſus haberi. Redarguit quoque confidenter Panuinium, quod mendosè Innocentium II. inter canonicos Lateranenſes cenſuerit, cum potius Rhenenſi canonicæ adſcribere debuiſſet; qui tamen multis annis antea Cardinalis fuerat, quàm dictæ canonicæ prima iacerentur fundamenta. Demùm cum dixerit, eundem Innocentium II. fuiſſe Romanum de Regione Tranſtyberina ex familia clariſſima de Papareſijs, pagina ſtatim ſequente de Lucio II. loquens, ſubdit: *Mox verò, vt Innocentius II. Frangipanes ex parte Romanorum nobilis, immo de Regione Tranſtyberina, qui à Paſchali II. fuerat Diaconus Cardinalis creatus.* adeò quod ſecundum iſtum diligentiſſimum, & æquè fideliſſimum hiſtoricum familia de Papareſijs Romana

Tranſty-

Tranſtyberina eadem eſt cum familia de Frangipanis vocata, eaque ſimiliter inter Tranſtyberinas cenſenda erit, quod an verum ſit, nullus, qui ſemel, aut ſecundò Romæ fuerit, neſcit.

V. LVcius Secundus, patria Bononienſis, ex nobili familia de Caccianemoris, Gerardus antea nuncupatus, ex canonico regulari congregationis S. Frigdiani Lucenſis, presbyter Cardinalis S. Crucis in Ieruſalem ab Honorio Secundo creatus, qui monaſterium dictæ Eccleſiæ totum inſtaurauit, & vt ibidem canonica inſtitutio iugiter permaneret, ad pontificatum euectus ſtatuit, vt presbyter Cardinalis dictæ Eccleſiæ titularis nonniſi de gremio congregationis S. Frigdiani ſumeretur. Volaterranus lib. 21. Ioan. de Nigraualle in Catalogo. Baronius tomo 12. ſub anno 1144. Onuphrius in Chronico, & in Honorio Secundo, Innocentio Secundo, & Lucio Secundo, & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 2. & 3. & lib. 3. cap. 15. & in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs. Sigonius lib. 2. de Regno Italiæ ſub anno 1144. Ciaconius in vita Caliſti Secundi, & Lucij Secundi Ioan. Baptiſta de Cauallerijs. reclamantibus è contrario Baptiſta Signio lib. 2. de canonicis cap. 7. & Ioſepho Mozzagrugno lib. 4. fol. 24. pag. 1. vbi dicit, illum mendaciſſimè Onuphrium adſcribere congregationi S. Frigdiani Lucenſis, vt patere poteſt ex Annalibus monaſterij S. Saluatoris Bononienſis, & li. 8. fol. 54. pag. 1. vbi carpit Ioannem Philippum in Chronica lib. 4. cap. 4. ſcribentem, Lucium Secundum primum fuiſſe canonicum monaſterij ſanctæ Crucis in Ieruſalem, & in ipſa Eccleſia Cardinalem presbyterum: ſiquidem illud collegium eligebat Cardinalem vel de ſeipſis, vel de monaſterio S. Frigdiani, vt conſtat ex priuilegio Alexandri III. quod eſſe falſum contendit tum ad hominem, cum Alexander III. longè poſt Lucium Secundum aſſumptus fuerit, tum ſecundum rei veritatem, repugnantibus grauiſſimis autoribus præter Chronicam, & Calendarium Rhenanum, qui illum Rhenenſi canonicæ adſcribunt. Qui tamen de canonicis Rhenanis inaniter ſibi, & ſuis blandiens, tum ad hominem, tum ſecundum rei veritatem à ſcopo plurimum aberrat. & ad hominem quidem, quia ſi Alexandri III. priuilegium attentè legiſſet, vt debuerat, vidiſſet, in eo fieri mentionem alterius priuilegij ipſius Lucij II. & priuilegium Alexandri III. ad exemplar illius Lucij II. conceſſum, vt formalia illius verba ſonant. Secundum autem veritatem, quia ſi Lucius II. monaſterio ſanctæ Crucis inſtaurato ſtatuit, vt nullus in presbyterum Cardinalem dictæ Eccleſiæ, niſi de illius collegio, vel de congregatione S. Frigdiani ſumeretur, argumentum euidens eſt, illum non de Rhenana congregatione, quæ vt dixi, ante illius Cardinalatum nondum erat fundata, ſed de Frigdiana ſumptum fuiſſe. Vero namque conſentaneum eſt, ſi de Rhenana extitiſſet, illum ſuam congregationem potius, quam alienam decoraturum. Et hinc etiam vides, vt ex alijs multis, quid veritatis ex Annalibus, & Chronicis Saluatorienſib. haurire poſſis.

Anaſtaſius IV. Romanus, Benedicti filius, de Suburra, antea Conradus ex canonico regulari, & Abbate ſancti Rufi apud Valentiam (rectius apud Auenionem) S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Sabinus ab Honorio II. creatus. Onuphrius in Honorio II. & Anaſtaſio IV. & ſub anno 1153. & lib. 1. de Eccleſia Lateranenſi c. 7. Sigonius lib. 12. de Regno Italiæ ſub anno 1153. Ciaconius in Honorio II. & Anaſtaſio IV. Ioan. de Nigraualle in catalogo Pontificum. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioan. Baptiſta de Cauallerijs, & chronicæ congregationis S. Rufi ab illius Reuerendiſſ. Abbate Generali Romam ad me tranſmiſſæ. VI.

Adrianus IV. natione Anglus, antea Nicolaus Haſtifragus nuncupatus, primum clericus in Eccleſia S. Iacobi de Maglorio Magalonenſis diœceſis in Gallijs, poſtea canonicus regularis, & Abbas S Rufi, ab Eugenio III. Cardinalis Epiſcopus Albanus creatus. Onuphrius in Eugenio IV. & Adriano IV. S. Antonin' in 2. p. Hiſtor. tit. 17. c. 1. § 9. ex Ioanne Saliſberienſi eiuſdem Adriani familiari, Sigonius lib. 12. de Regno Italię ſub anno 1154 Ciaconius in Eugenio III. & Adriano IV. Ioannes Pitſius in libro de Scriptoribus Anglicanis. Ioannes Baptiſta de Cauallerijs. vnde habes, quo Trithemij, & aliorum quorundam errorem corrigas, qui illum inter D. Benedicti monachos recenſent, vel ordini Ciſtercienſium adſcribunt; cum pateat S. Rufi Abbatiam, licet ex vrbe Auenionenſi Valentiam translatam, nunquam vſque in hanc diem canonicum inſtitutum deſeruiſſe.

ALexander III. antea D. Rolandus Paparo, vel de Bendinellis, patria Senenſis ex canonico regulari Lateranenſi S. R. E. Bibliothecarius, & Cancellarius, & diaconus Cardinalis, poſtea presbyter Cardinalis tituli S. Marci ab Eugenio III. creatus. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio, & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 3. & in libello de Septem Vrbis Eccleſijs. Volaterranus, & Ioan. de Nigraualle locis citatis. Sigonius lib. 13. de Regno Italiæ ſub anno 1159. Ciaconius in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptiſta de Cauallerijs lib. allegato: quem tamen Onuphrius, & Laërtius, & alij non ex familia de Bendinellis, ſed de Paparonis, patre Raynerio genitum affirmant. Cæterùm idem Onuphrius in chronico addito ad Platinam, ex familia de Bendinellis ortum fatetur. fuerat antea clericus Piſanus, ſed ab Eugenio Romam accerſitus, in Lateranenſi Eccleſia canonicus fuit conſtitutus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Innocentius Tertius, patria Anagninus, antea D. Lotharius ex clariſſima familia de Comitibus Signiæ, ab ineunte ætate factus canonicus Lateranenſis, miſſus deinde Pariſios ad ſtudia literarum, vir magnæ probitatis, & eruditionis factus, à Cœleſtino Tertio diaconus Cardinalis ſanctorum Sergij, & Bacchi creatus. Onuphrius in lib. de Romanis Pôtificibus in Cœleſtino III. & Innocentio III. & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 3. & in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs. Volaterranus, & Ioannes de Nigraualle. Sigonius de Regno Italiæ lib. 15. ſub anno 1198. Ciaconius in Innocentio III. Laërtius Cherubinus in Bullario. & Ioannes Baptiſta de Cauallerijs in lib. de Imaginibus Pontificum. Hunc D. Petri canonicum nuper ſcripſit eruditiſſimus Abrahamus Bzouius in continuatione Annalium Baronij tomo 13. in principio, ex quibuſdam ſcripturis ab Eccleſia Aueniouenſi acceptis. Verùm cui magis credendum, an Onuphrio, qui Lateranenſis Eccleſiæ monimenta luſtrauit, Ioanni de Nigraualle, qui fuit Apoſtolicus Bibliothecarius, Volaterrano ſcriptori erudito, & in Romana Curia optimè verſato, Sigonio etiam, & Ciaconio, an vni ſcripturæ ex Aueniouẽſibus cartophilacijs acceptæ, legentes conſiderent. Eundem Ioſephus Morzagrugnus ex ſuis Calendarijs, & Annalibus Saluatorienſibus inter canonicos S. Mariæ de Rheno ſiue S. Potentianæ de Vrbe canonicæ S. Mariæ de Rheno vnitæ numerat: *Quem ignorauit*, inquit, *Panuinus, cuius ordinis eſſet.* Verum autem Panuinus ignorauerit, cuius ordinis eſſet, videri poteſt in locis proximè allegatis. Sed huic autori ſoli Annales Saluatorienſes contra omnes alios autores, & ſæpiùs contra veritatem ſapiunt. Et fortè quia in Calendario defunctorum notatum inuenit Innocentium III. illum ex monaſterio Rhenano, vel S. Potẽtianæ deſumptum credidit; non aduertens, in eo Calendario alios etiam canonicos regulares eiuſdem antiqui inſtituti, non illius, quod nunc ibi viget, præter Rhenanos ſcriptos fuiſſe, vt ſupra lib. 2. fuit notatum.

Honorius III. Romanus, antea D. Cencius ex familia clariſſima de Sabellis, Aymerici filius à teneris annis Lateranenſi monaſterio oblatus, ibiq; educatus, & canonicus factus, à Cœleſtino Tertio diaconus Cardinalis S. Luciæ in Orphea, & Camerarius creatus, & ab Innocentio Tertio presbyter Cardinalis SS. Ioannis & Pauli. Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus in Cœleſtino Tertio, Innocentio Tertio, & Honorio Tertio, & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 2. & 3. vbi dicit, Honorium ſtatim ad Pontificatum euectum ſuo monaſterio Lateranenſi grati animi cauſa inſigne priuilegium contuliſſe, anno primo ſui Pontificatus datum anno 1216. quarto Idus Nouemb. Indictione quinta, per manum Raynerij Prioris S. Frigdiani, quod fatetur ſe legiſſe, illudq; in regiſtris Bibliothecæ Vaticanæ ſeruari. Raphael Volaterranus lib. 21. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptiſta de Cauallerijs eodem libro de Imaginibus, ſiue Iconibus Romanorum Pontificum, ex Aldi Manutij, & Onuphrij elogijs collecto.

Non deſunt etiam, qui Vrbanum III. noſtro Ordini non immeritò adſcribant, ex quibus Ioannes Mauburnus in Venatorio lib. 2. cap. 14. ex Seuerino Calco in quadam epiſtola ad D. Ioannem Cribellum S. Petri de Vlmo Regularem Præpoſitum, inter cætera ſcribente: *Tu honoris canonicorum regularium magnanimum ſemper, & inuictiſſimum te defenſorem præſtitiſti. quam te Vrbani Tertij Pontificis Maximi imitatorem, filiumq́, eſſe præ te fers, qui de Cribellorum antiquiſſima, & nobiliſſima ſtirpe traxit originem. Is pro ſui Ordinis canonicorum deuotione, & obſeruantia multa apud Mediolanum erexiſſe monaſteria dicitur, inter quæ illud præſtantiſſimum eſt, in quo nunc Rector præſides*, quanquam nec Onuphrius, neque alij recentiores Regularis illius profeſſionis meminerint, ſed ſolùm dicant, illum ex Archidiacono Mediolanenſi presbyterum Cardinalem, & Archiepiſcopum Mediolanenſem factum. ſed potuit fuiſſe canonicus alicuius Eccleſiæ regularis Mediolanenſis, & quidem coniectari licet ſanctæ Mariæ Creſcentiaci, & inde ad Mediolanenſem Archidiaconatum aſſumptus, ſicut Lambertus de Fagnano, qui fuit Honorius II. ex canonico Lateranenſi ad Archidiaconatũ Bononienſem fuerat aſſumptus. Præter quod ipſa quoque Mediolanenſis Metropolitana olim regularis erat, vt lib 2. c. 26. diximus. Hoc certum. Vrbanũ III. duas inter alias inſignes prepoſituras canonicorum regularium in ſuis allodijs paternis fundaſſe, & de proprijs bonis patrimonialibus dotaſſe: alteram S. Petri ad Vlmũ proximè memoratam: alteram S. Georgij de Brinate, quam congregationi S. Mariæ de Creſcentiaco donauit, quæque modo noſtræ congregationi Lateranenſi cum ſuo capite eſt vnita, ambas olim diuitijs affluentes, & habentes pro ſingula redditus, decem millium aureorum.

Cœleſtinus quoque II. huius nominis eidem Ordini canonico probabiliter adſcribi poteſt, ſi vera ſunt, quæ de illo traduntur à nonnullis, Tiphernatenſis Eccleſiæ S. Floridi clericum illum fuiſſe, ſacris ordinibus ibidem initiatum, quod teſtatur Ciaconius in Cœleſtino Secundo, confirmantque priuilegia, & dona eidem Eccleſiæ ab illo Pontifice renunciato facta, quæ nunc exſtant.

CAPVT

CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

De Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Bibliothecarijs, Cancellarijs, & Vicecancellarijs ex ordine canonicorum regularium, præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.

TEſtis eſt Volaterranus lib. 21 ſuperius etiam allegato, Cardinales S.R.E. numero trecẽtos ex ordine canonicorum regularium aſſumptos. quod ne mirum alicui, vel minus credibile forſan videatur, recogita[illegible] debebit, in Sacroſancta Latera[illegible], quæ omnium Eccleſiarum prin[illegible] mater eſt, canonicorum regularium inſti[illegible] per annos octingentos, & amplius ſtetiſ[illegible] illa Pontifices Romanos quinque ſupra [illegible] acceptos, vt capite proximè præcedenti [illegible] illud etiam recolere oportebit, [illegible] 2 dictum fuit, duos Cardinalares S. Cru[illegible] Ieruſalem & S. Mariæ nouæ titulos Decre[illegible] ſæpius innouatis, non niſi cano[illegible] regularibus per multos annos conferri ſo[illegible] tandem ipſius Ordinis canonici am[illegible], qui maiorem partem Eccleſiarum [illegible], Metropolitanarum, & Cathe[illegible] olim tenebat. vt alia dicti ordinis colle[illegible] miſſa faciamus. Licet verò propo[illegible] non ſit, omnium Cardinalium, qui ex [illegible] ordine ſunt aſſumpti, catalogum exactũ, [illegible] hic loci deſcribere, quod nec ante [illegible] feciſſe legimus, ſed nec fieri poſſe ſi[illegible] reuelatione arbitramur, cum nec illi, [illegible] Romanorum Pontificum data opera [illegible] ſuſceperunt, ante Leonem IX. ſeriem [illegible] eorundem Cardinalium, niſi valde di[illegible] potuerint. vt nihilominus noſtrũ qua[illegible] ſtudium etiam in hac parte nullatenus [illegible], conabimur de multis ſaltem aliquos [illegible] ex probatis autoribus, vetuſtiſq; familia[illegible] monumentis collectos, præſertim ex Onu[illegible], Ciaconio, & ex calendario antiquo cano[illegible] Rhenanæ apud Bononiam, cuius memine[illegible] Ioannes Baptiſta Sigonius, & Ioſephus Mor[illegible] in ſuis libris de canonicis regularibus [illegible] cum abuſu, & admixtione multorum [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

De Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Bibliothecarijs, Cancellarijs, & Vicecancellarijs ex ordine canonicorum regularium, præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.

I. TEſtis eſt Volaterranus lib. 21 ſuperius etiam allegato, Cardinales S.R.E. numero trecẽtos ex ordine canonicorum regularium aſſumptos. quod ne mirum alicui, vel minus credibile forſan videatur, recogitare ante omnia debebit, in Sacroſancta Lateranenſi Baſilica, quæ omnium Eccleſiarum princeps, & mater eſt, canonicorum regularium inſtitutum per annos octingentos, & amplius floruiſſe, ac ex illa Pontifices Romanos quinque ſupra viginti acceptos, vt capite proximè præcedenti monſtrauimus. illud etiam recolere oportebit, quod li. 2 dictum fuit, duos Cardinalares S. Crucis in Ieruſalem & S. Mariæ nouæ titulos Decretis Pontificum ſæpius innouatis, non niſi canonicis regularibus per multos annos conferri ſolitos; atque tandem ipſius Ordinis canonici amplitudinem, qui maiorem partem Eccleſiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium olim tenebat. vt alia dicti ordinis collegia innumera miſſa faciamus. Licet verò propoſiti noſtri nõn ſit, omnium Cardinalium, qui ex noſtro ordine ſunt aſſumpti, catalogum exactũ, & integrum hic loci deſcribere, quod nec ante nos aliquem feciſſe legimus, ſed nec fieri poſſe ſine diuina reuelatione arbitramur, cum nec illi, qui Geſta Romanorum Pontificum data opera ſcribenda ſuſceperunt, ante Leonem IX. ſeriem creationis eorundem Cardinalium, niſi valde diminutã notauerint. vt nihilominus noſtrũ qualecunque ſtudium etiam in hac parte nullatenus deſideretur, conabimur de multis ſaltem aliquos referre, ex probatis autoribus, vetuſtisq; familiarum monimentis collectos, præſertim ex Onuphrio, Ciaconio, & ex calendario antiquo canonicæ Rhenanæ apud Bononiam, cuius meminerunt Ioannes Baptiſta Signius, & Ioſephus Mozzagrugnus in ſuis libris de canonicis regularibus editis, licèt cum abuſu, & admixtione multorum errorum.

Sciendum enim eſt inter antiquas conſtitutiones canonicæ, & congregationis Portuenſis ſtatutum fuiſſe, vt in ſingulis Eccleſijs illorum Ordinis, & profeſſionis, licèt diuerſarum congregationum, calendaria conficerentur, & in illis nomina omnium canonicorum dicti ordinis, & profeſſionis, cum illorum obitus renunciatus eſſet, continuo notarentur, fierentq; pro illarum animabus ſuffragia, & anniuerſaria, vt lib. 2. in congregatione Portuenſi notauimus. quas conſtitutiones quoniam Innocentius II. mandauit in canonica Rhenana paulo ante fundata ſeruari, ideo in dicta canonica huiuſmodi calendariũ confectum fuit, ſicut etiam in alijs D. Ioannis in monte, & S. Victoris eiuſdem Ciuitatis monaſterijs ſeruabatur. quod calendarium in monaſterio S. Saluatoris nunc etiam fertur adſeruari, ex quo præfati autores deducunt, omnes canonicos in eodẽ calendario notatos, in monaſterio Rhenano profeſſos fuiſſe, quod licet minimè verum ſit, illud tamen veriſſimum, omnes canonicos regulares, & eiuſdem ordinis cum antiquis illis canonicis in monaſterio Rhenano tunc degentibus, etſi diuerſarum familiarum, extitiſſe. quod ſi ſolùm prædicti autóres velint, vt velle videntur, præſertim Ioannes Baptiſta Signius lib. 2. cap. 8. in principio, cũ inquit: *Sexdecim Canonicos de Rheno ipſo ad Cardinalatus honorem aſſumptos, nec ſanè mirum, cum ipſa Lateranenſis Eccleſia, & omnes Eccleſiæ titulares Cardinalium regerentur per eos tunc Canonicos.* & c. 9. cum ait: *Ordinis eiuſdem canonicorũ de Rheno erant quoque tunc monaſteria S. Ioannis in monte in Ciuitate, & S. Victoris extra Bononiam, quorum omnium obitus in eodem Calendario antiquo Rhenano pariter commendantur.* illi inquam veriſſimè dicunt, de identidate ordinis, & profeſſionis loquentes, non autem congregationum, ſeu familiarum.

CArdinales igitur S. R. E. quos ex prædictis autoribus, & antiquis monumentis ex ordine canonicorum regularium acceptos inueni, hi ſunt, videlicet: II.

D. Fridericus Gozzelonis Ducis Lotharingię filius, Eccleſiæ Leodienſis tunc Regularis Archidiaconus, à Leone IX. S. R. E. Cardinalis diaconus, S. Mariæ in Dominica, necnon Bibliothecarius, & Cancellarius creatus, & ab eodem Leone Legatus ad Imperatorem Conſtantinopolitanũ deſtinatus, poſtea monachus Caſſinenſis, ad Hẽrici II. Imperatoris inuidiam declinandam, effectus, & eo defuncto Cardinalis à Victore II. reſtitutus. Onuphrius, Molanus, Ciaconius, & Baronius. vide cap præcedenti in Stephano X.

D. Petrus Archipreſbyter canonicæ Lateranenſis, qui inter Cardinales recenſetur in operibus B. Petri Damiani lib. 2. epiſt. 10. in ordine; nã illius libri epiſtolæ omnes ad Cardinales ſcrĩtur ſcriptæ. Eſt autem titulus epiſtolæ. *Domino Petro Lateranẽſis Canonica Archypresbytero, Petrus peccator*

monachus fraterna glutinum charitatis. & in epiſtola circa finem de conuentu Lateranẽſi verba faciens: *Porro autem quia Sancti conuentus Rector conſtitutus es, noli diſſimulare culpam &c.* Sic enim habetur in epiſtola, quam refert Baronius tomo ij. ſub anno 1065. num. 6. licèt ad conuentum canonicorum in Lateranenſi Baſilica tunc temporis exiſtentem forſan occultandum, in noua editione Romana operum B. Petri Damiani iſta verba fuerint omiſſa. Neſcio autem, an iſte Domnus Petrus idem fuerit cum Petro Bibliothecario, quem Onuphrius in Leone IX. & Alexandro II. dicit, fuiſſe Bibliothecarium, & Cancellarium, & diaconum Cardinalem: nam ille dicitur fuiſſe Præpoſitus ſancti Georgij in Laterano, & Cardinalis diaconus: hic verò Archipresbyter: ſed vtrunque eſſe potuit, vel ſimul, vel ſaltem ſucceſſiuè.

D. Otho de Caſtellione, Rhemenſis diœceſis, Gallus, ex canonico regulari Lateranenſi monachus Cluniacenſis, Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Gregorio VII. & Vrbano II. vide alios citatos cap. præcedenti in Vrbano II.

D Raynerius, Creſcentij filius, Bleranus, ex canonico regulari Lateranenſi monachus Cluniacenſis, & Abbas ſancti Laurentij extra muros, Cardinalis presbyter tituli ſancti Clementis creatus ab Vrbano Secundo. Onuphrius eodem libro in Vrbano Secundo, & Paſchali Secundo, & alij citati ſuperius in Paſchali Secundo.

D. Gregorius de Papa, ſiue de Papareſijs, nunc de Matthæis, Romanus, ex canonico regulari Lateranẽſi Cardinalis diaconus creatus ab Vrbano Secundo. Onuphrius in eodem lib. in Vrbano Secundo, & alij citati cap. præcedenti in Innocentio Secundo.

D. Lambertus de Fagnano aliàs de Scannabecchis ciuis Bononienſis ex canonico regulari Lateranenſi, & Archidiacono Bononienſi Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis creatus à Paſchali II. Onuphrius eodem libro in Paſchali Secundo, & in Honorio Secundo, & alij cap. præcedenti citati in eodem Honorio Secundo.

Domnus Cuno Germanus à Trunciberenger, prius Eremita, poſtea canonicus regularis, & vnus de fundatoribus congregationis de Aroaſia in Gallobelgica, Cardinalis Epiſcopus Præneſtinus à Paſchali Secundo creatus. Onuphrius in eodem libro de Romanis Pontificibus in Paſchali Secundo, Sigibertus Gemblacenſis, ſiue illius Continuator in chronico ſub anno 1114. Baronius tomo 12. ſub anno 1112. & 1114. & 1116. & 1118. qui licet dicant, illum fuiſſe Eremitam, fatentur tamen fuiſſe vnum ex primis fundatoribus congregationis Aroaſienſis, quam extra omnem dubitationem eſt canonicorum regularium, non Eremitarum fuiſſe, prout etiam multa illius monaſteria, quæ nunc ſuperſunt clariſſimè demonſtrant. multa huius viri pro Eccleſia Catholica contra Tyrannos tum in Oriente, tum in Occidente pluribus legationibus præclarè geſta commemorat in locis proximè citatis Cardinalis Baronius.

D. Aymericus Burgundus, Illuſtri genere ortus, ex canonico regulari diaconus Cardinalis S. Mariæ nouæ creatus à Caliſto Secundo. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Caliſto Secundo, & lib. 3. de Eccleſia Lateranenſi cap. 15. Hic ſui tituli canonicam renouauit, & vt Cardinalis titularis non niſi de gremio congregationis S. Frigdiani ſumeretur, à Caliſto Secũdo impetrauit, cuius priuilegium alij Romani Pontifices firmauerunt, de quo dictum eſt lib. 2. cap. 16.

D. Gerardus de Caccianemicis Bononienſis ex canonico regulari S Crucis, & congregationis S. Frigdiani Cardinalis presbyter S. Crucis in Ieruſalem ab Honorio II. creatus. Onuphrius in eodem lib. de Romanis Pontificibus, & alij citati cap. præcedenti in Lucio II.

DOmnus Conradus de Suburra Romanus, ex canonico regulari, & Abbate S Rufi apud III.
Valentiam Cardinalis Epiſcopus Sabinus creatus ab eodẽ Honorio II. Onuphrius in Honorio II. & alij cap. præcedẽti allegati in Anaſtaſio VI.

D. Anſelmus ex canonico regulari monaſterij S. Petri in Cœlo aureo Papiæ Cardinalis presbyter tituli ſancti Laurentij in Lucina creatus ab eodem Honorio Secundo. Onuphrius eodem lib. de Romanis Pontificibus in Honorio II. Ciaconius in eodem Honorio II. eiuſdem meminit Baronius tomo 12. ſub anno 1130. cum alijs tribus Cardinalibus canonicis regularibus, ſcilicet Conrado Epiſcopo Sabinenſi, Gerardo presbytero S. Crucis, & Aymerico diacono S. Mariæ nouæ, pro vero Pontifice Innocentio Secundo, contra pſeudopapam Anacletum ſtrenuè decertantibus, licet canonicam illorum profeſſionem de more omiſerit.

D. Theodeuuinus Germanus, ex canonico regulari Cardinalis Epiſcopus Portuenſis creatus ab Innocentio Secundo. Onuphrius in eodem lib. de Romanis Pontificibus, vbi tamen canonicæ illius profeſſionis non meminit, ſed illa habetur in calendario Rhenano, referente Ioanne Baptiſta Signio lib. 2. cap. 8.

D. Thomas Mediolanenſis ex canonico regulari S. Mariæ de Creſcentiaco prope Mediolanũ Cardinalis presbyter tituli ſanctorum Vitalis, & Veſtinæ creatus ab Innocentio Secundo Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Secundo, & monimenta congregationis S. Mariæ de Creſcentiaco.

D. Ioannes, ex canonico regulari cõgregationis S. Frigdiani Cardinalis diaconus S. Mariæ nouæ creatus à Cœleſtino Secundo. Onuphrius in eodem lib. in Cœleſtino Secundo.

D. Vbaldus Bononienſis, ex canonico regulari S. Crucis in Ieruſalem, cõgregationis S Frigdiani

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

diani Cardinalis presbyter eiuſdem tituli creatus à Lucio Secundo. Onuphrius eodem lib. in Lucio Secundo. calendarium Rhenanum.

Magiſter D. Guido Bononienſis, ex canonico regulari S. Mariæ de Rheno Bononiæ, Cardinalis presbyter tituli S Potentianæ, ſiue Pudentianę creatus à Lucio Secundo. calendarium Rhenanum. Onuphrius in eodem lib. in Lucio Secundo. vbi tamen non dicit, illum fuiſſe canonicum regularem. Huius precibus Adrianus IV. anno 1155. 16. calend. Aprilis Eccleſiam Cardinalarem S. Potentianæ de Vrbe canonicis Rhenenſibus conceſſit, vt ordo canonicus Deo autore per illos ſecundum obſeruantiam illorum Regulæ in eadem Eccleſia conſtitueretur, & perpetuis temporibus inuiolabiliter obſeruaretur.

S. Guarinus de Fuſchararijs Bononienſis, ex clerico Eccleſiæ Bononienſis, & canonico regulari Mortarienſi primùm, deinde congregationis S. Frigdiani, Cardinalis Epiſcopus Prænestinus ab eodem Lucio II. creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Lucio Secundo, de hoc diximus ſupra c. 50. qui locus videndus erit.

D. Rolandus Paparo, aliàs de Bendinellis, Raynucij filius Senenſis, ex clerico Piſano canonicus regularis Lateranenſis, primum ſubdiaconus Apoſtolicus, mox diaconus Cardinalis SS. Coſmæ, & Damiani S. R. E. Bibliothecarius, & Cancellarius creatus ab Eugenio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio. vide cap. præced. in Alexandro Tertio.

D. Nicolaus Malmesburienſis, ex oppido S. Albani Bathonienſis diœceſis in Anglia, quem Ioannes Pitſius in lib. de Scriptoribus Anglicanis Nicolaum Haſtifragum vocat, & in vico Langley nuncupato genitum dicit, primùm clericus ſancti Iacobi de Maglorio Magalonenſis diœceſis, poſtea canonicus regularis, & Abbas S. Rufi, Cardinalis Epiſcopus Albanus creatus ab Eugenio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Eugenio Tertio. vide notata cap. præced. in Adriano Quarto.

IV. DOminus Ildebrandus Craſſus Bononienſis, ex canonico regulari S. Mariæ de Rheno Cardinalis diaconus tituli S. Euſtachij creatus ab eodem Eugenio Tertio. Onuphrius in Eugenio Tertio, ſed dicit illum fuiſſe Rectorem Eccleſiæ S. Geminiani Mutinæ. Verùm illum fuiſſe canonicum Rhenanum ſcribit Io. Bapt. Signius loco allegato, ex calendario antiquo Rhenano.

D. Hugo de Folietto, ex canonico regulari S. Petri Corbienſis, vt Onuphrius, & Ciaconius, vel S. Petri Cordubenſis, vt S. Antoninus, vel S. Petri Corbitienſis, vt Ioannes de Nigraualle, Cardinalis creatus ab Eugenio III. Onuphrius in Eugenio Tertio, Ciaconius in Innocentio Secundo, dicens illum creatum Cardinalem ab eodem Innocentio Secundo. Cæterum Onuphrius in Innocentio II. nullum Cardinalem nomine Hugonem ab hoc Pontifice creatum numerat, niſi quendam Iuonem Gallum presbyterũ Cardinalem tituli . . . & fortè vnum ex duobus conflauerunt: & potuerunt eſſe duo Cardinales eiuſdem ordinis, alter Iuo, alter Hugo nuncupati, alter ab Innocentio, alter ab Eugenio creati vt vt fuerit, Hugonem de Folietto canonicũ regularem, inſignemque Doctorem extitiſſe, præter Onuphrium, & Ciaconium, teſtantur Ioannes de Nigraualle, & D. Antoninus in 3. par. Hiſtoriali tit. 18. cap. 2. in princ. ex Vincentio in Speculo Hiſtoriali lib 28. c. 18. quod ſi verum eſt, illum non monaſterij Corbeiæ, ſed alterius vel Cordubenſis, vel Corbitienſis profeſſum fuiſſe, neceſſarium erit, cum conſtet, Corbeiam vtramque, in Gallijs ſcilicet, ac in Germania non ordinis fuiſſe canonicorum, ſed monachorum.

D. Boſo Anglus ex canonico regulari, & Papæ ſcriptore Cardinalis diaconus ſanctorum Coſmæ, & Damiani, & Camerarius creatus ab Adriano Quarto. calendarium Rhenanum, & Onuphrius in Adriano Quarto, vbi canonicæ illius profeſſionis non meminit.

D. Ioannes Pizutus, alius Phizutus Neapolitanus, canonicus regularis S. Victoris Pariſienſis, Cardinalis diaconus ſanctæ Mariæ in Porticu creatus ab Adriano Quarto. Onuphrius, & Ciaconius in Adriano Quarto. Hic ille eſt Cardinalis Ioannes, qui vetuſtam, & inſignem canonici Ordinis Abbatiam S. Petri ad Aram Neapolis penè collapſam reſtituit, & canonicorum conuentum ibidem repoſuit, accito in illius Priorem, ac deinde Abbatem Domino Nicolao S. Victoris Pariſienſis canonico, de quo ſupra dictum fuit.

Dominus Bernardus canonicus regularis, & Prior monaſterij Lateranenſis, cuius meminit Onuphrius lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. primo, ſic: *Innocentium quoque Secundum donaſſe inueni Baſilicæ Lateranenſi centum Lucenſis monetæ libras, quibus agri emerentur, ad Canonicorum in ea reſidentium ſuſtentationem: ex quibus Bernardus tunc Prior Lateranenſis, poſtea Epiſcopus Cardinalis Portuenſis aliquot poſſeſſiones emit non longè ab Vrbe, prope Eccleſiam ſanctæ Helenæ.* & cap. 3. *Multi præterea magni nominis Cardinales ex eo monaſterio prodierunt, ex quibus præcipuus fuit Bernardus, qui multis annis Prior monaſterij Lateranenſis fuerat ſub Innocentio Papa Secundo, & ab Eugenio Tertio ex Lateranenſe Priore presbyter Cardinalis primum tituli ſancti Clementis, deinceps Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, & ſanctæ Ruſinæ, & Secundæ ab Adriano Quarto factus eſt.* Conſentit Ciaconius in Adriano Quarto. ipſe tamen Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus in Eugenio Tertio, & Adriano Quarto nõ dicit, illum fuiſſe canonicum regularem, & Priorem monaſterij Lateranenſis: quia hoc ad notitiam illius necdum venerat, ſicut nec aliorũ nonnullorum, quorum promotiones ad Cardinalatũ

tacita illorum profeſſione canonica in eodem libro recenſet.

D. Hieronymus Lucenſis ex canonico regulari S. Frigdiani Cardinalis diaconus ſanctæ Mariæ nouæ creatus ab Alexādro Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Arduinus ex canonico regulari congregationis S. Frigdiani Cardinalis presbyter S. Crucis in Ieruſalem ab Alexandro Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Matthæus Lucenſis canonicus regularis S. Frigdiani Cardinalis diaconus S. Mariæ nouæ ab Alexandro Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Petrus Bonus Veronenſis ex canonico regulari Cardinalis presbyter tituli S. Suſannæ creatus ab Alexandro Tertio. calendarium Rhenanum. Onuphrius in Alexandro Tertio.

Magiſter D. Albinus Mediolanenſis canonicus regularis S. Mariæ de Creſcentiaco Cardinalis diaconus à Lucio Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Lucio Tertio.

V. DOmnus Bernardus canonicus regularis monaſterij S. Frigdiani, Cardinalis diaconus S. Mariæ nouæ, creatus à Clemente Tertio. Ciaconius, & Onuphrius in eodem Lucio Tertio.

D. Lotharius de Comitibus Signiæ, Anagninus, ex canonico regulari monaſterij Lateranenſis, in quo à teneris annis canonicam vitam fuerat profeſſus, Cardinalis diaconus SS. Sergij, & Bacchi à Cœleſtino Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Cœleſtino Tertio, & Innocentio Tertio. vide notata cap. præced. in Innocentio Tertio.

D. Cencius Sabellus Romanus, ex canonico regulari Lateranenſi Cardinalis diaconus S. Luciæ in Silicæ, & Camerarius à Cœleſtino Tertio creatus. ijdem Onuphrius, & Ciaconius in Cœleſtino Tertio, & Honorio Tertio. vide notata cap. præcedenti in Honorio Tertio.

D. Leo de Brancaleonibus Romanus canonicus regularis congregationis S. Frigdiani, Cardinalis diaconus S. Luciæ in Septiſolio creatus ab Innocentio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Tertio.

D. Gregorius Creſcentius Romanus, ex canonico regulari Cardinalis diaconus S. Theodori creatus ab eodem Innocentio Tertio. calendarium Rhenanum, in quo illius obitus ſub anno 1208. eſt notatus. Onuphrius ſcribit illum creatum Cardinalem ab ipſo Innocentio Tertio.

D. Iacobus Gualla de Bicherijs Vercellenſis, ex canonico regulari monaſterij S. Petri in Cœlo aureo Papiæ Cardinalis diaconus ſanctæ Mariæ in Porticu creatus ab eodem Innocentio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Tertio. Hic Abbatiam nobilem S. Andreæ Vercellarum ſuis ſumptibus fundauit, & locupletiſſimè ditauit, vt lib. 2. diximus.

Magiſter D. Iacobus de Vitriaco ex oppido Argentolio diœceſis Pariſienſis, canonicus regularis S. Nicolai de Oëgnies, primo Epiſcopus Aconenſis in Palæſtina, poſtea Cardinalis Epiſcopus Tuſculanus creatus à Gregorio Nono. Onuphrius, & Ciaconius in Gregorio Nono. habetur ex illius vita, quæ præmittitur eius libro intitulato Hiſtoria Orientalis, & Occidentalis.

Frater Anglicus, ſiue Angelicus Grimaldi de Briſaco Mimatenſis diœceſis, ex canonico regulari congregationis ſancti Rufi, Cardinalis presbyter ſancti Petri ad Vincula creatus ab Vrbano V. cuius erat nepos, & ſecundū nonnullos frater. Onuphrius, & Ciaconius in Vrbano V. chronica congregationis ſancti Rufi. Hic collegium in monte Peſſulano pro ſtudentibus dictæ congregationis fundauit, & dotauit.

D. Ioanes canonicus regularis ſanctæ Crucis Colimbricenſis, Epiſcopus Sabinenſis S. R. E. Cardinalis, & Legatus Apoſtolicus in Regno Luſitaniæ, qui Eccleſiam S. Crucis Colimbriæ conſecrauit. ex tabula cōſecrationis dictæ Eccleſiæ, & relationibus authenticis ad me tranſmiſſis, in quibus tamen quo tempore ille vixerit notatum non inuenio.

Domnus N. Hiſpanus, ex canonico regulari monaſterij montis Anagonum presbyter Cardinalis creatus à Benedicto Decimotertio Papa ſchiſmatico, eo relicto anno 1419. Martino V. legitimo Pontifice creato, in numerum Cardinalium ab eo conſcriptus. Onuphrius in Benedicto Decimotertio, alias Vndecimo, & Martino Quinto.

D. Ludouicus Alamannus Gallus, canonicus regularis, & iuris vtriuſque Doctor celebris, ex Epiſcopo Maclouienſi, poſtea Archiepiſcopo Arelatenſi, Vicecamerario, & Prolegato Bononienſi Cardinalis presbyter S. Cæciliæ, & Bononiæ Legatus, à Martino V. creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Mart. V.

D. Nicolaus de Cuſa, ex canonico regulari, & Præpoſito monaſterij Vartobergenſis, cuius ille meminit in epiſtola liminari libri de Filiatione Dei, Archidiaconus Leodienſis, Cardinalis presbyter ſancti Petri ad Vincula creatus à Nicolao V. Onuphrius, & Ciaconius in Nicolao V.

Domnus Iuo canonicus regularis ſancti Victoris Pariſienſis Cardinalis, referente Volaterrano lib. 21. vbi tamen non dicit, quando, vel à quo ille fuerit Cardinalis creatus, & fortè hic ille eſt cuius Onuphrius meminit in Innocentio Secundo, vocans illum Magiſtrum Iuonem Gallū.

Refert etiam Ciaconius inter Cardinales ab Innocentio II. creatos Magiſtrum Hugonem de ſancto Victore, cuius nomen apud Theologos in precio habetur: ſed Onuphrius nullum talis nominis ab eodem Innocentio Cardinalem creatum numerat, & potuit hoc accidiſſe, quod antequam ille inſignia Cardinalatus acciperet, ex hac

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ex hac vita migraret: nam ponitur creatus anno Domini 1138. poſt quem annum non multo interuallo naturæ debitum ſoluit.

Demum his omnibus addit Ioann. Bapt. Signius lib. 2. de canonicis cap. 9. D. Hugonem Priorem ſanctæ Praxedis, qui obijt 1256. & D. Bernardum Priorem ſanctæ Potentianæ, qui obijt anno 1276. & D. Raynerium de Vrbe Veteri, cuius obitus commendatur ſub ann. 1217. Verùm in Catalogo Cardinalium ab Onuphrio deſcripto iſtorum nomina non inueniuntur, neque creationi Alexandri IV. qui vixit anno 1256. neque creationi Innocentij Quinti, qui fuit anno 1276. aliquis Cardinalis iſtorum titulorum interfuit, neque in viuis agebat. De Raynerio de Caſtro Veteri, quem ille vocat de Vrbe veteri, certum eſt non fuiſſe Cardinalem, neque obijſſe anno 1217. vt ſtatim dicemus. vnde puto, hunc autorem multa diuinando ſcripſiſſe, & ſuo illo Calendario Rhenano multipliciter abuſum fuiſſe.

VI. PRæter Cardinales fuerunt etiam multi ex canonicis regularibus, & præſertim congregationis Lateranenſis, S. R. E. Bibliothecarij, & Cancellarij, ſeu Vicecancellarij. Ex Bibliothecarijs fuerunt, referente Onuphrio lib. 3. de Eccleſia Lateranenſi c. 15. vbi illorum integrum Catalogum collegit.

Sanctus Proſper Aquitanus Epiſcopus Regienſis, Rhetor, & Poëta celebris ſub Leone Primo anno Dom. 450. ex Marcellino in Chronico.

Fridericus Lotharingus Ducis Lotharingiæ filius, & Archidiaconus Leodienſis, creatus anno 1051. ſub Leone Nono, & Victore Secundo, qui fuit Stephanus X.

Dominus Gerardus de Caccianemicis ſub Innocentio II. & Cœleſtino II. qui poſtea fuit Lucius II.

Porrò ex Cancellarijs, & Vicecancellarijs S. R. Eccleſiæ fuerunt in primis ijdem Proſper Aquitanus, & D. Fridericus Lotharingus.

Tertius Dominus Aymericus Burgundus, Diaconus Cardinalis S. R. Eccleſiæ S. Mariæ Nouæ, ſub Caliſto II. Honorio II. & Innocentio II. ab anno 1123. vſque ad annum 1141.

Quartus D. Boſo Anglicus Scriptor Apoſtolicus pro Cancellario anno 1153.

Quintus D. Rolandus Paparo, ſiue Bendinellus Senẽſis ſub Eugenio Tertio, Anaſtaſio Quarto, & Adriano Quarto (hic fuit Alexander Tertius) ab anno 1153. vſque annum 1159.

Sextus Dominus Moyſes canonicus Regularis Lateranenſis, & S. R. Eccleſiæ Subdiaconus, qui quòd Cardinalis non eſſet, nõ Cancellarius, vt Cardinales conſueuerant, ſe appellare voluit, ſed Cancellarij vicem agens dictus eſt, cum nihilominus Cancellarij munere fungeretur, prouẽtuſque, & Regalia omnia Cancellarijs dari ſolita à Pontificibus, haberet. fuit hic primus, qui poſt longa tempora cum nõ eſſent Cardinales, Cancellarij Sanctæ Romanæ Eccleſiæ functus eſt munere: antea enim non niſi Cardinalibus officium illud demandari ſolitum erat. hinc Vicecãcellarij origo emanauit. vixit ſub Gregorio Octauo, & Clemente Tertio ab anno 1186. vſque ad annum 1194.

Septimus D. Raynerius de Caſtro Veteri, oppido diœceſis Tudertinæ, quod nunc eſt dirutũ, canonicus regularis, & Prior S. Frigdiani Lucæ ſub Honorio III. hic primus, teſte Onuphrio, pro Cancellarij vicem agente commodiore vocabulo vſus eſt nomine Vicecancellarij. Tenuit officium quatuor annis, anno verò 1220. Patriarcha Antiochenus fuit conſecratus, quo anno quoddam altare in Eccleſia S. Frigdiani conſecrauit. ex illius Eccleſiæ tabulis.

Octauus D. Papinianus Taurinenſis, ex canonico regulari S. Andreæ Vercellarum Epiſcopus Parmenſis, Vicecancellarius creatus à Bonifacio VIII. ſub eodem Bonifacio, & Benedicto XII. & Clemente V. Onuphrius in lib. de Romanis Põtificibus.

CAPVT QVINQVAGESIMVM QVARTVM.

De Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ex Monaſterijs Congregationis Lateranenſis acceptis.

QVoniam laborioſa nimis foret Prouincia, ſingulorũ Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ex ordine canonicorum regularium profectorum integrum Catalogum deſcribere, illos ſolummodo recendos ſumemus, quos ex noſtræ Lateranenſis congregationis collegijs acceptos, authenticis documentis probari poteſt, de quibus in progreſſu iſtius tertij libri mentio peculiaris eſt habita, inter quos ſequentes meritò cenſeri poſſunt, videlicet: I.

S. Aldobrandus ex canonico monaſterij Portuenſis, primùm Ariminenſis Eccleſiæ Præpoſitus, poſtea Foroſempronienſis Epiſcopus, circa annum Domini 1119. creatus. ex Hieronymo Rubeo in Hiſtoria Rauennat.

D. Albertus ex canonico S. Crucis Mortariẽſis, primum Epiſcopus Vercellenſis, deinde Patriarcha Ieroſolymitanus. ex Onuphrio in Chronico ſub anno 1204. & ex Chronico monaſterij Mortarienſis.

D. Airaldus, patria Nouarienſis, ex Præpoſito

Mortarienſi Ianuenſis Archiepiſcopus, ab Vrbano Secundo anno 1099. creatus, cuius ſub illo anno meminit Auguſtinus Iuſtinianus in Hiſtoria Ianuenſi. vide lib. 2. c. 46.

D. Albericus ex Priore S. Ioann. in monte Regienſis Epiſc. in Flaminia, creatus anno 1163. vide hoc 3. lib. cap. 14.

D. Auguſtinus de Strozzis Florentinus, ex canonico Abbatiæ Feſulanæ Hipponenſis Epiſc. poſt reformationem Frigdionariam. ex monumentis dictæ familiæ.

D. Alphonſus Herrera Hiſpanus, ex Canonico S. Petri ad Aram Epiſcopus Ariani Obijt ante paucos annos ſepultus in Eccleſia B. Mariæ Pedis cryptæ.

D. Alexander Turrianus, ex canonico S. Benedicti Cremæ, Theologiæ profeſſor, Epiſcopus Scythiæ, ac Hierapetræ in Creta, à Clemente Octauo creatus. obijt anno præterito 1622. Veronæ.

D. Archangelus de Rubeis, ex canonico S. Petri de Pado Cremonæ, & Abbate ſancti Iuliani, Epiſcopus Carinulæ à Paulo Quinto renunciatus. obijt in ſua Eccleſia ante duos circiter annos.

D. Bernardus ex Præpoſito Mortarienſi, cui ſcribit Paſchalis Secundus anno 1115. Epiſcopus Papienſis, vide lib. 2. c. 46.

D. Blaſius de Nouellis Ferrarienſis, ex Priore ſancti Iacobi Cellæ Volanæ, pœnitentiarius Eccleſiæ Lateranenſis, poſtea Epiſcopus Adriæ ab Eugenio Quarto creatus. obijt ſanctiſſimè in monaſterio noſtro ſancti Lazari propè Ferrariam, deinde ad ædem ſancti Ioannis Baptiſtæ translatus.

D. Camillus Becius Caſalenſis, ex Abbate Generali noſtræ congr. cui ſex annis digniſſimè præfuit, Epiſcopus Aquen. à Clemente Octauo creatus. obijt ante tres annos in ſua Eccleſia ſanctiſſimè.

D. Celſus Mancinius, ex canonico Portuenſi, vir doctiſſimus, Epiſcopus Alexani à Clemente Octauo creatus. obijt apud ſuam Eccleſiam anno 1619.

D. Daniel de Arluninis, ex canonico S. Lazari apud Ferrariam Borſi Ferrarienſium Ducis Orator, poſtea Epiſcopus Foroliuienſis. vide hoc lib. c. 17.

D. Deſiderius de Lilijs Ferrarienſis, ex canonico dicti monaſterij Epiſcopus in Campania, vide ibidem.

S. Emirtius, ex canonico Baſilicæ Lateranenſis Epiſcopus Aurelianenſis, de quo dictum eſt ſupra cap. 50.

D. Florianus Nanius de Caſtro Caſij, ex canonico S. Ioannis in monte Bononiæ, Theologoque verſatiſſimo, Epiſcopus Scalæ in Regno Neapolis, & Bononienſis Eccleſiæ Suffraganeus. obijt Bononiæ anno 1599.

D. Franciſcus Maria de Abiatis Mediolanenſis, ex Abbate S. Mariæ de Caſoreto Epiſcopus Bobienſis. adhuc viuit.

D. Gualterus, ex canonico regulari Rauennatenſiũ Archiepiſcopus, canonici ordinis, & præſertim monaſteriorum Portuenſis apud Rauennam, & S. Mariæ de Rheno apud Bononiam inſignis benefactor, qui Rauennaten. Eccleſiam S. R. Eccleſiæ reconciliauit, & multa pro Sede Apoſt. præclarè geſſit de quo multa Hieron. de Rubeis in Hiſtoria Rauennat. & Sigonius de Regno Italiæ laudabiliter ſcribunt.

D. Gulielmus, ex canonico S. Petri in cœlo aureo Papiæ Burdegalenſium Archiepiſcopus, Ioann. Philippus Nouarienſis in Chronicis lib. 3. cap. 29.

D. Gerardus, ex canonico S. Ioan. in monte creatus Epiſcopus Bononienſis anno 1145. ex Sigonio de Epiſcopis Bononienſibus.

D. Gerardus Giſla, ſiue de Giſellis, ex canonico ſancti Ioannis in monte Epiſcopus Bononienſis anno 1188. Sigonius de Epiſcopis Bononienſibus.

D. Gabriel Flamma Venetus, prædicatorum ſui temporis præcipuus, ex canonico, & Abbate S. Mariæ Charitatis Epiſcopus Clodienſis. obijt anno 1587.

D. Hieronymus, ex Priore S. Frigdiani Lucẽſis Epiſcopus Aretinus creatus ab Innocentio II. de quo dictum eſt ſupra cap. 39.

D. Henricus Conſolimeus Brixienſis, ex canonico S. Victoris apud Bononiam Epiſc. Bononienſis creatus anno 1213. Sigonius.

D. Hieronymus Vida Cremonenſis, ex canonico primùm congregationis S. Marci, poſtea Lateranenſi, & Priore S. Syluestri Montis Compatrum Epiſc. Albenſis à Leone X. creatus. ex Sixto Senenſi in Bibliotheca, & ſcripturis illius monaſterij.

D. Hieronymus Righettus Venetus, ex canonico S. Marię Charitatis Epiſc. Caprulenſis creatus à Sixto V.

D. Ioannes, ex canonico S. Ioannis in monte Epiſcopus Bononiẽſis creatus an. 1161. Sigonius.

D. Iacobus, ex canonico Mortarienſi Archiepiſcopus Ianuenſis creatus anno 1341. cuius meminit Auguſtinus Iuſtinianus in Hiſtoria ſub anno 1343. vocans illum Iacobum de S. Victoria congregationis Mortarienſis.

D. Iacobus de Vngarellis, ex canonico S. Ioannis in monte Milepotomenſis Epiſcopus in Creta anno 1397. ex Chronica dicti monaſterij.

D. Inicus de Aualos Neapolitanus, ex canonico S. Petri ad Aram Epiſcopus Iſchiæ. nunc etiam viuit.

DOminus Ludouicus Maioranus à Grauina, ex canonico S. Petri ad Aram Epiſcopus II.
Caſtelli maris obijt circa annum 1590.

D. Lam-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. Lamphrancus, ex canonico S. Petri in cœlo aureo Papiæ Epiſcopus, ex Chronica Ioannis Philippi Nouarienſis.

D. Landulphus, ex canonico eiuſdem monaſterij Epiſcopus Aſtenſis. ex eodem Ioanne Philippo.

D. Matthæus Brumanus, ex canonico ſancti Petri de Pado Cremonæ ſereniſſimi Ducis Mantuæ apud Pontificem orator, primum Epiſcopus Nicomediæ, poſtea Melphitanus. obijt anno 1596.

D. Nicolaus Bononienſis, ex canonico S. Victoris, & Priore monaſterij Lateranenſis electus Epiſcopus Bononienſis. obijt anno 1444. non 1443. vt Sigonius ſcribit.

D. Obertus, ex Præpoſito Mortarienſi Epiſcopus Dertonenſis, ad quem ſunt literæ Lucij II. datæ anno 1144. ex Chronico Mortarienſi.

D. Obertus alter dicti monaſterij canonicus, poſtea Epiſcopus Bobienſis, ex eodem Chronico.

D. Obertus, ex canonico S. Petri in cœlo aureo Epiſcopus Papienſis. ex Ioanne Philippo in Chronico lib. 3. c. 29.

D. Octauianus, ex canonico dicti monaſterij Epiſcopus Sauonenſis. idem Ioannes Philippus ibidem.

S. Patritius, ex canonico Eccleſiæ Lateranenſis Hybernenſium Archiepiſcopus. Vide ſupra cap. 50.

S. Proſper Aquitanus, ex canonico Lateranẽſi Epiſcopus in Flaminia creatus à Leone I. de quo vide c. 50. ſupra hoc libro.

D. Papinianus Turonenſis, ex canonico S. Andreæ Vercellarum Epiſcopus Parmenſis, & S. R. E. Vicecancellarius, de quo dictum fuit capite præcedenti.

D. Paulus de Graſſis Bononienſis, ex canonico S. Ioannis in monte Zacynti Epiſcopus à Sixto V. creatus anno 1589.

D. Petrus Franciſcus Malettus Vercellenſis, ex canonico ſancti Andreæ Vercellarum, & Abbate Generali congregationis Epiſcopus Niciæ in Prouincia creatus à Gregorio XV. nunc quoque viuit.

D. Raynerius de Caſtro veteri Prior S. Frigdiani Lucenſis, S. R. E. Vicecancellarius, & Patriarcha Antiochenus ab Honorio Tertio creatus anno 1220. de quo dictum eſt capite præcedenti.

D. Radolus, ex canonico, & Priore monaſterij Mortarienſis Epiſcopus Placentinus. ex Chronico Mortarienſi.

D. Serenus Patauinus, ex canonico S Ioannis in Viridario, Procuratoreque Generali Romano Epiſc. Reuelli à Leone X. creatus ex ſcripturis in Archiuo Pacis repertis.

D. Sixtus de Rhenis Cremonenſis, ex canonico ſancti Petri, Theologoque Sacri Concilij Tridentini Epiſcopus Carinulæ. obijt circa annum 1570.

D. Sigiſmundus de Gambecurtis Neapolitanus, ex canonico ſancti Petri ad Aram, Abbateque S. Modeſti de Beneuento Epiſcopus Theleſinus, viuit.

D. Timotheus Veronenſis, vir eximiæ probitatis, & doctrinæ, ſuorum temporum declamator celebris qui cum dignitates à Nicolao Quinto, & Pio Secundo ſæpius oblatas reſpuiſſet, tandem à Paulo II. Romam accerſitus, præter opinionem, Archiepiſc. Raguſinus eſt renunciatus, ex quo die nunquam amplius lætum viſum fuiſſe teſtatur Matthæus Boſſus in epiſt. 31. ad eundem Timotheum Veronenſem.

D. Thadæus Venetus, ex canonico S. Mariæ Charitatis Epiſc. Scodrę, aliàs Scutari in Albania, ex monumentis dicti monaſterij.

D. Titus de Nouellis Ferrarienſis, ex canonico SS. Iacobi, & Lazari Epiſcopus Adriæ à Paulo Secundo creatus. Obijt Ferrariæ in eodem monaſterio anno 1471.

D. Thomas de Piolatis à Liburno, ex canonico, & Abbate S Andreæ Vercellarum Epiſcopus Foſſani renunciatus à Paulo Quinto, obijt ante tres annos.

S. Vbaldus Eugubinus, ex canonico S. Mariæ in Portu Epiſcop. Eugubinus ordinatus ab Honorio II.

D. Victor Bononienſis, ex canonico S. Ioãnis in monte Bononienſis Epiſcopus anno 1104. ſub Paſchali II ordinatus. Sigonius.

D. Zacharias Lilius Vicentinus, ex canonico S. Bartholomæi Vicentiæ Leoni X. familiaris, & ab eodem Sebaſtenſis Epiſcopus deſignatus, cuius occaſione Conſtitutio de habitu à canonicis regularibus, qui aſſumuntur in Epiſcopos, ferẽdo manauit, quæ habetur inter conſtitutiones dicti Pontificis n. 34. in ordine.

CAPVT QVINQVAGESIMVM QVINTVM.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis eiuſdem Lateranenſis Congregationis, & libris, quos in lucem ediderunt.

CLaruerunt tandem in collegijs eiuſdẽ Lateranenſis cõgregationis omnibus ferè ſeculis viri docti non pauci, qui non ſolùm verbo, ſed etiam libris in lucem editis ſua tẽpora clariora reddiderunt, ex quibus nonnullos hic referam, quorum libri ad meam notitiam venerunt, hi fuerunt.

Abbas Vercellenſis, nomine Thomas, cuius tamen nomen queritur Sixtus Senenſis in ſua Bibliotheca, ſe adhuc minimè inuenire potuiſſe, vir ſummæ religionis, & eruditionis, prout illius Paraphraſis in Dionyſium Areopagitam indicat. dequo in Chronicis Seraphici ordinis B. Franciſci Aſſiſij lib. 5. c. 5. vbi ſermo eſt de B. Antonio de Padua nuncupato, qui priùs fuerat canonicus regularis, ita ſcriptum inuenitur: *Hic Beatus ſanctus primus deinde fuit, qui ſtudijs literarum operã dedit, & Theologiam legit in ordine fratrum Minorum, de licentia S. Patris Franciſci. qui illum Vercellas ad ſtudia cum ſocio, nomine fratre Adamo de Mariſco Anglo, miſit ad Abbatem ſancti Andreæ, clariſsimum illorũ temporum Theologum, qui nuper Diuum Dionyſium Areopagitam ex Græco in Latinum à ſe redditum Commentis illuſtrauerat. Cuius tempore ſtudium Papiæ, & Mediolano translatum fuerat Vercellas. Qui Abbas humaniter illos excepit &c.* Eiuſdem quoq; meminit dicto lib. 5. cap. 28. vbi miraculum in illius perſona per Beatum Antonium patratum narratur. Scripſit Commentarium in librum Dionyſij Areopagitæ de Cœleſti Hierarchia, prius à ſe latinitate donatum, librum vnum. Cuius autographum illius manu exaratum in Bibliotheca Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ Caroli Emanuëlis, ex dono Domini Theodoſij Badinij de Gatinaria, tunc S. Andreæ Vercellarum Abbatis, adſeruatur. Item in Cantica Canticorum Salomonis expoſitiones ſtili non contemnendi, quarum meminit idem Sixtus Senenſis in Bibliotheca, in verbo Abbas Vercellenſis, librum vnum. Eiuſdem meminit Ioannes Gerſon in præfatione ſuorum Commentar. in Cantica. Obijt anno 1146. ex epitaphio illius ſepulchro impoſito, non anno 1400 vt Sixtus Senenſis ſcribit.

Auguſtinus Ticinenſis, Theologus eruditiſſimus Doctor vtriuſque iuris clariſſimus, & verbi Dei prædicator facundus, & celebris Lateranenſis familiæ ſplendor, multa ingenij ſui monumenta, partim typis edita, partim manuſcripta poſteris reliquit, quæ typis edita fuerunt, hæc ſunt.

Commentarium, ſiue expoſitio in regulam Beati Auguſtini, quæ dicitur Speculum Clericorum. liber I.

Dilucidarium Chriſtianarum Religionum in quatuor partes diuiſum. lib. I.

Compendium Speculi Crucis. lib. I.

Dialogus de Altitudine conſilij diuini ſuper ſalutem generis humani. lib. I.

Propugnaculum canonici ordinis in quinque partes diuiſum. lib. I.

Scrutinium tripartitum in quatri conſultum conſilium. lib. I.

De Origine, & Procurſu Chriſtianarum Religionum. lib. I.

Collationum. lib. I.

Rerum geſtarum ab origine mundi hiſtoria quadripartita, & ſex tomis comprehenſa, Prima pars continet libros 10. Secunda lib. 15. Tertia libros 15. Quarta libros 16. Omnes lib. 56. ſeruatur in Bibliotheca ſancti Petri in cœlo aureo Papiæ manuſcripta. Floruit circa annum 1500.

Ambroſius, vel Theſeus Ambroſius, ex Comitibus Alboneſii, iuris vtriuſq; Doctor, Theologus, & omnium linguarum notitia peritiſſimus cuius ſimiles paucos Orbis vidit. qui iuſſu Leonis Decimi in Bononienſi Gymnaſio linguarum Syriacæ, & Chaldaicæ ſcholam primus aperuit, cuius meminit Genebrardus in chronologia ſub anno 1515.

Edidit Introductionem in linguas Chaldaicã Syriacam, & Armenicam, ac decem alias linguas, & characterum differentium Alphabeta circiter quadraginta. lib. I.

Alia complura opera, ſtatim edenda in promptu habebat quæ immani clade Papiæ ſub Fancisco Rege Gallorum perierunt. Obijt circa annũ 1540. nam liber illo viuente fuit editus Papiæ anno 1539.

Acxander Turrianus patria Cremenſis, & Scytiæ in Creta Epiſcopus, Theologus non ignarus, edidit de Fulgenti Radio Hierarchiæ Eccleſiaſticæ. lib I.

Aſcanius Martinengus Brixienſis, ex Comitibus de . . . . Abbas, ſeu Rector Generalis congregationis Lateranenſis, vir multæ lectionis, & in diuinis ſcripturis apprimè verſatus, magno labore compilauit Gloſſam magnam in diuinam Scripturam, cuius duo primi tomi primum caput libri Geneſis explicantes, typis ſunt editi Pauij anno 1569. reliqui, quos abſoluit, manuſcripti, in monaſterio ſancti Saluatoris Brixiæ ſeruantur.

Archangelus de Rubeis Cremonenſis, liberalium artium, ſacræq; Theologiæ multis annis profeſſor, Theologus ſingulariter doctus Poeticæ quoque artis non ignarus, edidit commentarios in quatuor libros ſententiarum valde vtiles, ijs præſertim, qui nimio labori in Theologica facultate diſcenda parcere voluerint: quandoquidem in dictis commentarijs flores reſolutionum, & diſtinctionum Theologicarum ex alijs autoribus decerptos in vnum collegit. Obijt Carinulæ Epiſcopus paucis ab hinc annis.

BAptiſta ſanctæ Mariæ Gratiarum Ianuæ ſanctimonialis Canoniſſa, fœmina ſuorum temporum, ſanctitate, eruditioneq; clariſſima, ſupra conditionem proprij ſexus, proximi ſeculi miraculum, ſcripſit ante paucos annos tria ſpiritualium operum volumina ſermone Italico exarata, quibus manifeſtè indicauit, myſteria diuinæ Theologiæ, quod & ſanctus Thomas Aquinas dicere ſolebat. non tam labore, ac ſtudio, quam meditatione, & oratione diſci. Primus tomus quatuor continet tractatus, Primus eſt de Vnione animæ cum Deo. Secundus de Cogni- II.

tione

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tione Dei. Tertius de Gaudijs cœleſtibus. Quartus Appendix, de modo ipſa Gaudia aſſequendi.

Secundus tomus ſex continet tractatus. Primus eſt de Oratione. Secundus de Canticis ſpiritualibus. Tertius de Gaudio, & planctu ſpirituali. Quartus de Oſculo diuino. Quintus de Mirabili vita eorum, qui mundo mortui ſunt. Sextus de perpetua vnione cum Deo.

Tertius tomus continet tractatus quatuor. Primus eſt Variarum contemplationum pars prima. Secundus Variarum contemplationum pars ſecunda. Tertius de Vita ſpirituali. Quartus eſt quadraginta ſex Dubiorum cum illorum ſolutionibus. Hi tres tomi editi ſunt Venetijs curante R. P. D. Gaſpare Placentino ann. 1588. Poſtea editus eſt quartus tomus Veronæ poſt obitum prædictæ Dominæ Baptiſtæ anno 1602. curante R. P. D. Dionyſio Placentino Feſulano Abbate, in quo alia varia eiuſdem opuſcula ſpiritualia, cũ illius vita per dictum Dominum Dionyſium ſcripta continentur. Obijt anno 1587. Sabbato poſt dominicam Aſcenſionem nonagenaria.

Bartholomæus Paſolinus S. Ioannis in monte Prior, ſub quo facta fuit vnio dicti monaſterij cũ noſtra congregatione, vir doctus, & pius, in omnibus ſcientijs optimè eruditus, ſcripſit Chronicam mutationum ſtatus ſuę ciuitatis, cuius tacito nomine meminit Sigonius de Epiſcopis Bononienſibus ſub anno 1410. de quo dictum eſt ſupra c. 14. Obijt anno 1453. Bononiæ.

Baſilius Zancus Bergomenſis, Theologus, & cultioris linguæ latinæ ſtudioſiſſimus, cui bonarum literarum ſtudioſi multum debent, multa verſibus, & ſoluta oratione ſcripſit, ſed quæ ad manus meas venerunt, hæc ſunt.

Annotationes in diuinos libros. lib. 1.

Quæſtiones in libros Regum, & Paralipomenon. lib. 1.

Poëmatum libros 7. quorum duo priores ſunt de Horto Sophiæ ad Petrum Bembum Cardinalem. lib. 7.

Verborum latinorum ex varijs autoribus librum vnum, ex quo Marij Nizolij Dictionariũ fuit locupletatum. lib. 1.

Hunc veluti præclariſſimum, & doctiſſimum virum Paulus Iouius recenſet, cuius effigiem tãquam inſigne illius ingenij monumentum tranſmittendam optabat. Obijt Romæ cuſtos Bibliothecæ Vaticanæ circa annum 1560.

Baſilius Sirenius Mediolanenſis Theologus eruditus, & de tota congregatione Lateranenſi optimè meritus, edidit compilationem priuilegiorum noſtræ congregationis librum vnum.

Genealogiam Illuſtriſſimæ familiæ Borromæorum. lib. 1.

Benedictus Chocorella Vercellenſis Poëta diſertus, & Hiſtoricus optimè doctus, ſcripſit accuratiſſimè totam Hiſtoriam Inſulæ Diomedeæ, quam nunc Tremitanam vocant, eleganti, ac nitido ſermone ſex libris comprehenſam. qui Mediolani ſunt editi an. 1604. Obijt verò anno 1540. & alia nonnulla ſcribit adhuc monaſterij Mortarienſis Præpoſitus.

Caliſtus Placentinus, de quo Sixtus Senenſis in Bibliotheca ſic ſcribit. *Caliſtus Placentinus, canonicus regularis Lateranenſis Diui Auguſtini, homo doctus, & pius, & inter Italicos Concionatores ſuo tempore præcipuus, Commentarios edidit in Aggæum Prophetam à ſe pro concione explicatum, item Commentarios in Ioannem, atque enarrationes in Euangelia Quadrageſimalia, quibus adiecit volumen exiguum de locis Paleſtinæ, quos diuinæ literæ continent, addita Geographica tabella, quæ totius operis à ſe deſcripti picturã oculis repræſentet. Edidit quoque opus Chronicon ſuper quatuor Euangelia, inſtar Ephemeridis, in quo diligentem ſupputationem temporum, ac dierum collegit, quibus Dominus Ieſus peregrinatus eſt in mundo, annotãs annos, & dies, in quibus acta ſunt ſingula, quæ geſſit, & locutus eſt Chriſtus, & potiſſimum à baptiſmo vſque ad Aſcenſionem. opus ſic incipit. Cum Chriſtianæ profeſsioni.* Hæc Sixtus Senenſis.

Præter hæc, quæ Sixtus refert, edidit aliud volumen Dialogorum centum de Verbo Increato, & Incarnato Italice ſcriptum. claruit circa anno 1550.

Celſus de Maphæis Veronenſis in Theologia, & Philoſophia optimè doctus, & Verbi Dei præco magnificus, multis Summis Pontificibus charus, à quibus Epiſcopatus ſæpè oblatos ex vera cordis humilitate recuſauit. Edidit Diſſuaſoriam ad Principes, ne cenſus Eccleſiaſticos vſurpent. Item quæſtionem, an aliqua Reſpublica poſſit conducere Iudæos ad fœnerandum ſine peccato.

Item Apologiam pro canonicis regularibus contra librum Ambroſij Coriolani, quatuor S. R. Eccleſiæ Cardinalibus directam. claruit circa ann. 1500.

Celſus Mancinus Rauennas Philoſophus, & Theologus acutiſſimus, prout illius libri indicãt, Epiſcopus Aleſtani propè Leucam.

Scripſit de Iuribus Principatuum. lib. 9.

De cognitione hominis, quæ lumine naturali haberi poteſt. lib. 3.

Claruit circa annum 1600.

Cæſar Calderarius Vicentinus, in diuinis literis optimè inſtructus, & concionator ſuorum tẽporum non ignobilis. Edidit Italico ſermone pulchrã, & eruditam explanationẽ in pſalmum quinquageſimum à ſe pro concione explicatum. lib. 1.

Item explanationem in Canticum Beatæ Mariæ Virginis. lib. 1.

claruit circa annum 1580.

Conſtantius Applanus Mediolanenſis, cõgregationis Lateranenſis Procurator Generalis in Romana Curia, primuſq; monaſterij Pacis Præpoſitus, ad quem ſunt literæ Sixti Quarti. Dum

eſſet

eſſet Abbas ſancti Petri Cremonæ ſcripſit opus egregium de Humani arbitrij libertate, & poteſtate, cui præfixus eſt titulus Soliloquia Abbatis. liber 1. claruit circa annum 1590.

Conſtantius Ruſconus Brixienſis, & vitæ probitate, & linguarum varietate conſpicuus, multa ſcripſit, quæ manuſcripta ſeruātur Brixiæ in Bibliotheca ſancti Saluatoris, inter quæ Commentarios in librum Geneſis in octo partes diſtinctos. De fide & terminis humanæ libertatis. liber 1. claruit circa annum 1550.

Cyprianus de Zambellis Veronenſis edidit pulchram explanationem in Orationem Dominicam Italico idiomate.

III. DEſiderius de Luſcis, ſiue Luſchis, Vicentinus, Theologus eruditus, & Poëta celebris, de quo Matthæus Boſſus epiſtola 55. ad eundem inquit, *Ad Carmen potiſſime natura te genuit, in eo quidem Poematum genere multum, & commoditatis, & facilitatis contulit tibi. quando te peperit mater, aſſuiſſe puerperio Muſas crediderim, labiaq; terſiſſe.* Scripſit librum de Vita, & moribus Beatæ Monicæ Sanctiſſimi Patris noſtri Auguſtini matris. vixit circa annum 1480.

Deſiderius Papienſis ſancti Petri in cœlo aureo canonicus, ante aliquot annos librum edidit, cui titulum Propugnaculi canonici ordinis præfixit, qui liber manuſcriptus in Bibliotheca dicti monaſterij ſeruatur.

Dominicus Taruiſinus, Theologus, & declamator ſui temporis egregius, eloquio comptus, & ſermone potens, & moribus concionatore verè Chriſtiano dignis exornatus, edidit opuſculum ſub hoc titulo: *Defenſio canonicorum regularium contra Eremitas.* breue, ſed neruoſum, quod manuſcriptū in congregatione Lateranenſi ſeruatur. huius viri laudabiliter meminit Iacobus Philippus Bergomenſis in ſupplemento Chronicorum ſub anno 1407. claruit circa annum 1470.

Eleuterius Vicentinus ex familia nobili de Leonicenis, vir ſanctitate, ſcientia, & eloquentia fulgens, Poëtaq; diſertus, & facundus ſcripſit verſibus heroicis latinis.

Planctum B. Mariæ Virginis. lib. 1.
In funere Domini noſtri Ieſu Chriſti. lib. 1.
De Aſſumptione B. Mariæ Virginis. lib. 1.
De Annunciatione eiuſdē B. Mariæ virginis. lib. 1
Et alia plura carmina impreſſa Venetijs per Georgium Ruſconum anno 1516. vixit circa annum 1480.

Euſebius de Corradis Mediolanenſis, ingenio acer, ſermone potens, Theologus. & Iureconſultus inſigniter doctus, pro defenſione ſui ordinis aduerſus calumniatores propugnator indefeſſus, multa edidit, ex quibus, quæ ad manus meas venerunt; hæc ſunt:

De ordine, ac dignitate canonicorum regulariū. lib. 1. Reſponſio pro venerabili, & erudito Dei prædicatore Domno Dominico Canonico regulari, clara, atque veriſſima.
Breuis Annotatio in errores Pauli Bergomenſis, & Coriolani ad Sixtum IV. & ad Cardinales ſui temporis.

Eſaias Patauinus, ex oppido Extenſi, canonicus Auguſtinianus, referente Sixto Senenſi in Bibliotheca Commentarios Italico ſermone cōpoſuit in Cantica Canticorum Salomonis anno Domini 1480. cuius etiam meminit Iacobus Philippus Bergomenſis loco citato.

Florianus Nanius de Caſtro Caſij Diœceſis Bononienſis, Scalenſis Epiſcopus, meuſq; olim in Theologia colendæ memoriæ Magiſter, tanta ingenij promptitudine, memoriæq; tenacitate præſtans, vt totam Summam D. Thomæ memoriter teneret, in diuinis etiam Scripturis, & doctrina Sanctorū Patrum optimè verſatus, prout illius ingenij monimenta teſtantur, quæ poſteris reliquit, edidit Commentarium in librum Geneſis ſub titulo Cathenæ Argenteæ lib. 1.

Item in libros Exodi, Leuitici, Numeri, & Deuteronomij Commentarios, qui tamen manuſcripti ſeruantur.

Item Dilucidarium Theorematum Theologicorum ordine Alphabeti diſpoſitum, ſed nondum omni ex parte abſolutum, & elucubratum, cuius ipſe autographum habeo. Obijt anno 1599. vt dictum fuit.

SAnctus Gelaſius Papa Primus huius nominis, qui B. Auguſtini regulam in Eccleſiam Lateranenſem ex Africa primus aductam introduxit, ſcripſit, teſtibus Anaſtaſio, & Gennadio Maſſilienſi, contra Neſtorium, & Eutychetem libros quinque, quos periiſſe viri cumprimis docti, & inter illos Cardinales Baronius, & Bellarminus ſuſpicantur. III

Item contra Pelagianos. lib 1.
Item De vinculo anathematis. lib. 1.
Item Epiſtolas ad diuerſos, quæ habentur in ſecundo volumine Conciliorum. Claruit ab anno 440. vſque ad 496. quo Romanus Pontifex obijt, de quo videndi Cardinalis Baronius tomo ſexto, ſub anno 496. & Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Gelaſio.

Guido Baiſius Bononienſis cognomento Archidiaconus, ex canonico monaſterij ſancti Victoris Archidiaconus Bononienſis, Magiſter Ioannis Andreæ, ſcripſit Commentarium in Decretum Gratiani, quod Roſarium appellauit.
Item Lecturā in Epiſtolas Decretales & in Sextum Decretalium. claruit anno milleſimo ducēteſimo octuageſimo.

Gabriel Flamma, quem concionantem omnis Italia admirata nunc etiam laudat, erat enim eloquio nitidus, & facundus, actione grauis, & potens, aſpectu venuſtus, & amabilis. ex Abbate Generali ſuæ congregationis Epiſcopus Cladienſis à Gregorio Decimo tertio renunciatus.

multa edidit, quibus ordinem canonicum non parum illuſtrauit, Italico idiomate, ſed elegantiſſimo explicata inter quæ
Concionum diuerſarum. lib.1.
Concionum in Euangelium Miſſus eſt Angelus. lib.1.
Carminum ſpiritualium cũ Commentarijs. lib.1.
Diſcurſus prædicabiles ſuper Epiſtolas, & Euangelia. lib.1.
Vitas Sanctorum cum Annotationibus doctiſſimis. lib.1.
Reliqui duo libri poſteriores poſt illius obitum ſunt editi: nam autor morte immatura præuentus illos abſoluere non potuit, ſicut nec alios nã libri taliter ab illo fuerant diſpoſiti, vt quilibet menſis ſuum librum haberet: verùm Parcæ nobis illum inuiderunt. obijt 1587.

Gabriel Inchinus Patria Vicentinus, Prædicator eruditus, ſcripſit de quatuor nouiſſimis. lib.1.
Item librum alium Concionum. lib.1.
claruit circa annum 1600.

Gabriel Paſcolus Rauennas vitæ integritate, ac pietate conſpicuus, egregium ſuæ in Deum pietatis, & deuotionis monumentum reliquit, videlicet librum, cui præmiſit titulum Speculi Crucis. lib.1.

Hieronymus Vida Cremonenſis, ex canonico regulari primum D. Marci, poſtea Lateranenſis, Albæ Epiſcopus, Poëta, teſte Sixto Senenſi, Virgiliani carminis incõparabilis imitator, primus ferè omnium Latinorum Poëtarum vitam, mortem reſurrectionem, aliaque Seruatoris noſtri geſta ex quatuor Euangelijs collecta ſublimitate carminis Virgilianæ maieſtati proxima, ſex libris Chriſtiados adtitulatis fœliciſſime cecinit. Item Ludum Latrunculorum, ſiue Scaccorum. lib.1.
viuebat adhuc anno 1566. teſte præfato Sixto Senenſi.

Hyppolitus Chizzola Brixienſis, ſecundum ſeculi dignitatem nobilis, ſed religione, vitæ probitate, & doctrina longè nobilior, edidit reſponſionem ad Vergerium. lib.1.
Diſcurſus ſacros. lib.1.

Hyppolitus Caracciolus Neapolitanus, inter Prædicatores Italicos ſuorum temporum illuſtris, & celebris, multa ſcripſit, è quibus poſt illius obitum editum eſt volumen Variarum concionum. claruit anno 1580.

Honoratus de Robertis de Ciuitate Iuuenatij Apulus, vir multæ lectionis, & Philoſophus non vulgaris eruditionis, ſcripſit perutiles Commentarios in Logicam Ariſtotelis, quos viuẽs edidit, & alios in Philoſophiam Ariſtotelis, qui manuſcripti ſeruantur.

IV. IAcobus de Beluiſio Bononienſis canonicus, & Prior S. Ioannis in monte, cuius meminit Ioan. Andreæ in Proœ̈mio Nouell. nominando celebriores Iuris canonici ſcriptores, Ioan. quoque Trithemius in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vbi ſic de illo ſcribit: *Iacobus de Beluiſio vtriuſque Iuris clariſſimus Doctor, & cautus interpres, ingenio ſubtilis, eloquio Scholaſticus, conſilio, & ſcientia profundus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, fertur in Iure quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad memoriam poſteritatis tranſmiſit, è quibus nullum adhuc videre potui. Fertur autem eius in authenticis liber vnus, de vſu Feudorum, Additiones in Nouellis liber vnus, & diſputationes variæ. Claruit ſub Rodulpho Imperatore anno 1270.* Hæc Trithemius. Fuit magiſter eiuſdem Ioannis Andreæ.

Iacobus Tribeſcius Brixienſis quædam reliquit laborum ſuorum teſtimonia, partim typis edita, partim manuſcripta in Bibliotheca S. Saluatoris Brixiæ ſeruata, ex quibus ſunt.

Colloquiorum Angelicorum in vniuerſam ſcripturam typis editorum. lib.1.

Colloquiorum in Epiſtolam Pauli ad Romanos manuſcriptam. lib.1.

Paraphraſis item in Epiſtolã ad Romanos li.1.

Innocentius III. ex canonico regulari Lateranenſi ſummus Pontifex, vir multæ pietatis, & doctrinæ, nec minoris prudentiæ in Eccleſia regenda multa fœliciſſimè ſcripſit, quæ nunc duobus tomis comprehenſa, typis ſunt edita, videlicet in primo tomo

Sermones de Tempore.

Item Sermones de Sanctis, tum proprij, tum communes.

Item de Conſecratione Pontificis ſermones quatuor.
De Eleemoſyna. lib.1.
De Laude charitatis. lib.1.
De Contemptu mundi. lib.3.
Precationes de paſſione Chriſti. lib.3.
In ſeptem pſalmos pœnitentiales. lib.1.
De Myſterijs Miſſæ. lib.6.
Encomium in Chriſtum, & eius Matrem
De Sanctorum Veneratione. lib.3.
Hymnus in Chriſtum, & eius Matrem.
Conciones Paræneticæ ad Concilium,
Acta & Decreta Concilij Lateranenſis.
In 2. tomo Epiſtolarum. lib.2.
Conſtitutionum Decretalium. lib.5.

Ioannes Diaconus, & canonicus regularis Eccleſ. Lateranenſis ſcripſit librum de dignitate eiuſdem Baſilicæ Lateranenſis ad Alexandrũ III. cuius ſæpius meminit Onuphrius in libris de Eccleſia Lateranen. ex quo ſe multa accepiſſe confitetur, & etiam in lib. de ſeptem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi.

Ioannes Baptiſta de Manfredonia, in ſeculo vocatus Franciſcus Capuanus, ex Patauini Gymnaſij Philoſopho vbi in magna ſcholaſticorũ frequentia Peripatheticam, Philoſophiã, & Mathematicas, profitebatur, canonicus regularis Lateranen. inter alia ſui præclari ingenij monumenta Commentarios doctiſſimos edidit in Theoricã

planeta-

planetarum. Obijt circa annum 1490. temporibus Ferdinandi Regis Aragonum.

Ioann. Philippus Nouarienſis dignitatis, & gloriæ canonici ordinis ardẽs æmulator, pro cuius monumentis è ruderibus vetuſtatis eruendis nulli parcens labori, non ſolum pleraſque vrbes Italiæ, verùm etiam Galliarum peragrauit, quod ipſemet inſinuat lib. 7. cap. 7. in principio, Chronicam canonici ordinis primus (quod videre hactenus potuerim) edidit, ſtilo quidem ſimplici, ac demiſſo, & in multis deficientem. Verùm cui nõ ſolum indulgendum, ſed pro labore, ac ſtudio ab omnibus canonici ordinis profeſſoribus gratiæ habendæ. Hæc Chronica libris ſeptem continetur.

In quorum primo de canonici ordinis inſtitutione diſſerit.
In ſecundo de ipſius ordinis Martyribus.
In tertio de illius Reformationibus.
In quarto de Paſtoribus, & Prælatis.
In quinto de Doctoribus.
In ſexto de verbi Dei Prædicatoribus.
In ſeptimo de quibuſdam mirabilibus, quæ in ordine canonico acciderunt. Viuebat adhuc ſub anno 1529. quo anno dictam Chronicam abſoluit.

Ioannes Chryſoſtomus de Zanchis Bergomenſis, Baſilij ſuperius memorati tum carne, tũ religione germanus nec eruditione inferior, vir omnigena literatura inſtructus, ſed linguarum varietate cum primis celebris, opus valde vtile molitus eſt, quod partim publicis muneribus præfecturæ, etiam Generalis ſuæ congregationis præpeditus, partim morte præuentus abſoluere non potuit, Dictionarium videlicet S. Scripturæ in quo triplici lingua Hebraica, Græca, Latinaq; ſacræ Scripturæ dictiones, phraſes, & vocabulorum vires explicantur. quod opus iuxta numerũ literarum Hebraicarum in tomos duos ſup. viginti fuerat diſtributum, ex quibus decem & octo, Vau ו vſq; ad literam צ Tſade incluſiue abſoluti ſeruantur in Bibliotheca S. Spiritus Bergomi, quos ipſe vidi. reliqui deſiderantur. claruit circa an. 1560.

V. S. LEo I. canonici ordinis in Lateranenſi Eccleſia reformator, & eiuſdem Eccleſiæ Sacerdos, & Archidiaconus, Pontifex vitæ ſanctitate, ſapientia, & Reipublicæ Chriſtianæ regendę prouidentia termaximus, edidit Homilias eloquentiſſimas de præcipuis ſolemnitatibus Domini, & ſanctorum. Item Epiſtolas ad diuerſos de rebus grauiſſimis nonaginta octo, quæ epiſtolæ ſunt in primo volumine Conciliorum. claruit anno 440.

Ludouicus à Grauina de Maiorinis, ex canonico regulari Later. Episc. Caſtellimaris, S. Theologiæ, & linguæ latinæ peritiſſimus, ſcripſit de vero Dei cultu ſub titulo Clypei militantis Eccleſiæ. lib. 1. De optimo Reipublicæ ſtatu ad Patres S. Concilij Tridentini. obijt circa annum 1590.

Matthæus Boſſus Veronenſis, canonici ordinis ſydus clariſſimum, de quo ſupra cap. 11. nonnulla ſcripſimus, vir incomparabili ingenij fœlicitate præditus, omnibus diuinis, & humanis diſciplinis excellens, ſed vitæ probitate, animique candore in primis clarus, ab ipſa natura ad exercendas eloquentiæ vires progenitus adeo, vt tum dicendi, tum ſcribendi lepore, ſuauitate, grauitateque Hieronymiano Frontoni ſit non immeritò comparandus, à ſummis Pontificibus, cunctiſque, Italiæ Principibus in pretio habitus, cuius laudes celebrant Autor Supplementi Chronicorum, Antonius Poſſeuinus, Hieronymus Platus, Petrus Calcedonius, Syluester Maurolicus, & alij. ſcripſit

De tolerandis aduerſis ad Ioannem Philippum fratrem, & concanonicum
Dialogum in duas partes, ſiue libros diuiſum.
De gerendo Magiſtratu, Iuſtitiaque colenda.
Orationum variarum, quarum ea præcipua, quã habuit ad Reuer. D. Beſſarionem Cardinalem, Bononiæ Legatum, pro honeſto cultu fœminarum Bononienſium ſeruando. lib. 1.
De inſtituendo ſapientia animo. lib. 1.
De veris, & ſalutaribus animi gaudijs. lib. 1.
Epiſtolarum ad diuerſos lacteo ſtylo, ſummaque pietate refertarum, in quibus Autoris religio, & pietas tanquã in imagine conſpicitur. lib. 1.

Marcus Corrigiarius, cognomento Biantæus, ſancti Petri in cœlo aureo Papiæ Præpoſitus, quẽ laudat Lucas Contilis in ſuo libro de Proprietatibus emblematum, ſiue impreſiarum, vir in omni ſcientiarum, & linguarum genere verſatiſſimus, Theologus acutiſſimus, Philoſophus Platonici. Pythagoricique dogmatis defenſor acerrimus, hiſtoriæ antiquæ notitia conſpicuus, cultioriſque linguæ, tum Latinæ, tum Italicæ, ac in primis Poëticæ ſtudioſus multa fertur ſcripſiſſe, quæ ad manus meas non deuenerunt, inter quæ recenſentur Rerum Theologicarum volumina duo, alterum Gregorio XIII. alterum Sixto V. nuncupatum.

De Eccleſiaſtica Hierarchia lib. 12. verſibus heroicis exarati.
De Eccleſia Pœnitentium. lib. 14.
Diuerſorum carminum. lib. 1.
Dialogus de amicitia, ſermones in epiſtolã Pauli ad Coloſſenſes, & alia multa, quæ manuſcripta in eodem D. Petri monaſterio reperiuntur. obijt anno 1592.

Nicolaus Maniacutius canonicus regularis Lateranenſis Baſilicæ ſcripſit catalogum omniũ Romanorum Pontificum ad Alexandrum III. verſibus heroicis Leoninis, cuius ex Archiuis Baſilicæ Lateranen. meminit Onuphrius in Additionibus ad Platinam in Alexandro III. vbi dictum catalogum inſeruit.

Paulus Maphæus Veronenſis ſecundum ſeculum clarus, ſed religione, ac vitæ ſanctitate lõgè clarior, verbi Dei præco maximus, religioſæ paupertatis, humilitatis, & caſtitatis amator ardentiſſimus, quem ferunt vſque ad mortem virginem manſiſſe, ſcripſit Meditationum paſſionis Domini Noſtri Ieſu Chriſti. lib. 1.

Item de colenda iuſtitia ad clariſſimum virum Dominum Antonium Gradenicum Patritiũ Venetum. lib. 1.

Obijt anno 1440.

VI. S. PRoſper natione Aquitanus, canonicus Eccleſiæ Lateranen. ſub Leone I. & illius in conſcribendis epiſtolis Notarius, Regij in Flaminia Epiſcopus ab eodem Leone ordinatus, cuius vitæ ſanctitatem, & omnigenam eruditionem ſuperfluum eſt laudare, cum clariora ſole ſint illius opera.

Scripſit de prædictionibus. lib. 3.
De vocatione Gentium. lib. 2.
De gratia, & libero arbitrio ad Rufinum.
Reſponſiones ad Capitula Gallorum, Obiectiones Vincentianas, & Genuenſium.
De gratia Dei contra Collatorem. lib. 1.
Sententiarum ex D. Auguſtino exceptarum. li. 1.
De Prouidentia Dei. lib. 1.
Ad S. Auguſtinum de prędeſtinatione epiſtolam.
Commentaria in aliquot Pſalmos.
Epigrammatum.
Continuationem Chronici Euſebij, & D. Hieronymi. Claruit circa annum 1540.

Paulus Æmilius de Saracenis Vicentinus S. Bartholomæi Abbas, ſcripſit vitam ven. viri D. Alberti de Altiſſimis dicti monaſterij canonici cũ odore ſanctitatis paulò ante a vita functi. li. 2. Obijt anno 1622.

Petrus Lucenſis S. Frigdiani canonicus, vir planè ſanctiſſimus, Theolog⁹, & Philoſophus inſignis, vitæ Apoſtolicæ ſedulus æmulator, & Prædicator per omnem Italiam magna in veneratione habitus, cui Cardinales, Epiſcopi, Principes, propter illius ſanctitatem, omnes aſſurgebant, ſpiritu quoque prophetiæ clarus, libellos quoſdam ſpiritu Dei plenos edidit, qui quantum ille in Dei amore profeciſſet, euidenter indicant, inter quos recenſentur:

De arte rectè cogitandi, & meditandi D. N. Ieſu Chriſti paſſionem. lib. 1.
De imitatione Chriſti tractatus.
De modo benè moriendi. lib. 1.
Documenta triginta vitæ ſpiritualis lib. 1.
De humilitate. lib. 1.
De munditia cordis. lib. 1.
& alia nonnulla, obijt Bononiæ anno 1521. monaſterij Prior ſanctiſſimè.

Petrus Franciſcus Malettus Vercellenſis ex Abbate Generali ſuæ congregationis Epiſcopus Nicienſis, vir multæ eruditionis, ſcripſit vitam Beati Amadei Sabaudiæ Ducis.

Raphaël Nouocomenſis Theologiæ profeſſor, qui pluribus annis ſacram Theologiam in collegio ſancti Ioan. Viridariani Patauino maximo cum emolumẽto ſcholaſticorum, & totius congregationis legit, apud Principes in pretio habitus, Hæreticorum acerrimus inſectator, ſcripſit iubẽte Carolo V. de Diuortio Henrici VIII. Regis Anglorum, & Catharinæ illius legitimæ coniugis. lib. 1.
De Prædeſtinatione, & libero arbitrio. lib. 4.
Malleum Hæreticorum. lib. 1.
& alia quædam. Claruit circa annum 1530.

Seraphinus Firmanus, Declamator ſermone quidem ſimplex, ſed ſenſu acer, & actione vehemens, cuius verba diuini amoris igne ſucceniſa, tanquam carbones, & ſcintillæ ignis ardentis audientium animos inflammabant, ſanctitatis autem opinione omnibus admirandus, cuius potiſſimum conſilio & ſuaſione duæ congregationes regularium clericorum in Italia fuerunt inſtitutæ, vt ſupra cap. 29. notauimus. Edidit opuſcula quædam ſpiritualia ſermone Italico, quæ poſtea D. Gaſpar Placentinus Latino reddidit, videlicet:

De interna oratione. lib. 1.
Problematum centum. lib. 1.
De Conuerſione ad mulieres de Pœnitentia, Cõuertitas nuncupatas. lib. 1.
De Diſcretione ad Illuſtriſſ. Ioannam Marchioniſſam Vrſinam. lib. 1.
De Cognitione, & victoria ſui ipſius. lib. 1.
Speculum internum. lib. 1.
Modus confitendi. lib. 1.
In Apocalypſim S. Ioannis Apoſtoli. lib. 1.
Obijt Bononiæ circa annum 1540.

Seraphinus Bononienſis, optimæ vitæ ſacerdos, & erga ſacratiſſimam Virginem Deiparam peculiariter deuotus, ſcripſit illius vitam ex ſacris Euangelijs, & alijs probatis autoribus, cui præmiſit titulum; Paradiſus Delitiarum ſpiritualiũ, multis documentis ſpiritualibus exornatum. Editus eſt liber Bononiæ anno 1562.

Timotheus Veronen. ex canonico regulari Lateranenſi Archiepiſcopus Raguſinus, de quo dictum eſt ſupra, ſcripſit librum ad Alphonſum Regem Neapolis, cuius meminit Matthæus Boſſus epiſtola 5. ad eundem P. Timotheum.

Timotheus alter Veronenſis, quem Philoſophum acutiſſimũ, & Theologum eruditiſſimum ſuo tempore Patauij in pretio habitum, ſcribit autor ſupplementi Chronic. lib. 14. ſub an. 1407. edidit in Summam D. Thomæ volumen magnũ teſte Ioan. Philippo li. 6. c. 17. quod ego non vidi.

Thomas Garzonius à Bagnacaballo, cuius ingenium acutum, & ad omnia promptum nunquam ſatis admirari potui, multa edidit, quibus ſe in cunctis non ſolùm ſcientijs ſpeculatiuis, verùm etiam artibus liberalibus, & mechanicis adeò verſatum exhibet, vt dixeris, illum annis

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

multis artes illas exercuiſſe, ex his, quæ typis ſunt edita, hæc habentur Vitæ Illuſt. fœminarum vtriuſque teſtamenti. lib. 1.
Cœnaculum deſiderabile in Canticum Canticorum. lib. 1.
Platea vniuerſalis. & alia quædam. obijt circa annum 1590.

Zacharias Lilius Vicentinus ex canonico regulari Lateranenſi Epiſcopus Sebaſtẽſis à Leone X. renunciatus, ſcripſit Dictionariũ Geographũ, & Coſmographum, quod laudatur à Petro Calcedonio in quadam epiſtola ad Marcum Antonium Sabellicum. floruit circa annum 1520.

CAPVT QVINQVAGESIMVM SEXTVM.

De Priuilegijs per ſummos Pontifices Canonicis Regularibus Congregationis Lateranenſis conceſſis.

I. CIrca priuilegia, & indulta per ſummos Pontifices conceſſa noſtræ congregationi multa forent ſcribenda, quæ ſi cuncta nunc perſtringere mens eſſet, integrum volumen exſcribere oporteret. Verùm quòd illa vel omnia, vel ſaltem præcipua Baſilius Sirenius proprio volumine perſtrinxerit, & paucis abhinc annis ediderit. & quæ in ipſo volumine deſiderari videbantur, nos in hoc libro ſuis quæque locis diſpoſita reſtituimus nũc quod præſentis loci, ac inſtituti ratio poſtulare videtur, circa prædicta priuilegia quatuor legentes animaduertere monemus.

Primum eſt, omnia, & ſingula priuilegia, indulta, gratias, immunitates, & exemptiones non ſolùm per Romanos Pontifices, verũ etiam Imperatores, Reges, Duces, Barones, & Principes, Dominia, & communitates ſingulis monaſterijs, & locis noſtræ Congregationis, ſeu Religionis conceſſa, & conceſſas, & etiam in poſterum concedenda, & concedendas, in omnibus, & per omnia ad vniuerſa, & ſingula loca, & monaſteria, Prioratus, & Præpoſituras, & domos, eorumque perſonas, quæ nunc, & præcedenti tempore ad huiuſmodi religionem, & congregationem ipſius, & ad eiuſdem fratres, & canonicos reducta, vel vnita ſunt, ſeu reduci, & vniri contigerit, cum illorum ſuppoſitis, vel vnitis, vel in poſterum iuſto titulo acquirendis, pariformiter, & vniformiter extendi. patet per priuilegium Martini V. datum Tibure pridie Kalend. Iulij Pontificatus illius anno 4. videlicet anno 1421. quod incipit: *Sollicitudinis Paſtoralis* in illis verbis *ſtatuẽtes inſuper eadem autoritate pariter, & ordinantes, vt tam huiuſmodi ſtatuta, ordinationes, & voluntates, noſtraque cætera priuilegia, cõceſſiones, immunitates, & gratiæ ſingulis antedictis monaſterijs, ac locis ipſius Religionis, ac congregationis prædictæ per Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ſeu pro Romanis Pontificibus ſe gerentes, Imperatores, Reges, Duces, Barones, & Principes, Dominia, Communitateſq; conceſſa, & conceſſa, quæ omnia præſentibus haberi volumus pro expreſſis, & in poſterum fauente Domino concedenda, in omnibus, & per omnia ad vniuerſa, & ſingula loca, & monaſteria, Prioratus, & Præpoſituras, & domos, eorumq; perſonas, quæ nunc, & præcedente tempore ad huiuſmodi religionem, & congregationem ipſius, & ad eiuſdem fratres, & canonicos reductæ, vel vnita ſunt, ſeu reduci, vel vniri contigerit, cum illius, aut illorum ſuppoſitis, vel vnitis, aut per eoſdem canonicè acquiſitis, & iuſto titulo acquirendis, vt præfertur, extendi debeant, cum omnibus dictæ congregationis, & religionis moribus, & modis. Conſuetudinibus, & obſeruantijs, ordinationibus, & priuilegijs, atque ſtatutis, conſtitutionibus, atque reſeruationibus Apoſtolicis, atque noſtris generalibus, vel ſpecialibus quorumcunque tenorum exiſtant, alijſq; contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis à quoque, quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, Nulli ergo, &c.* Secũdò patet per aliud priuilegium Martini V. datum Romæ apud ſanctum Petrum anno 1450. Kalend. Ianuar. Pontificatus ſui anno tertio, quod incipit: *Ex prouiſione Sedis Apoſtolicæ*, per quod prædicta Martini Quinti conceſſio ſpecialiter confirmatur. quod priuilegiũ habetur in Lib. Indultorũ dictæ congregationis fol. 317. Tertiò, patet ex alio ſimili priuilegio per Iulium III. canonicis regularibus S. Saluatoris de Bononia conceſſo anno Dom. 1551. 10. Kalend. Nouemb. Pontif. illius anno 2. quod incipit: *Cum à nobis petitur, &c.* & habetur in eodem libro Indultorum Congregationis Lateranenſis pag. 496. in quo notanda ſunt iſta verba: *Et deinde recolendæ memoriæ Iulius Papa II. ſimiliter prædeceſſor noſter, cuiuſuis particularis monaſterij, ſeu loci tam vniti, quam vniendi, tam præſentis, quam futuri dictæ congregationis priuilegia, conceſſiones, quocunque nomine nuncupatas, immunitates, & gratias tam per Romanos Pontifices, quam alios quoſcunque conceſſas, in omnibus, & per omnia ipſi toti congregationi, & alijs eius particularibus monaſterijs eſſe communia, & ad illa extendi: præfatamque congregationem, ac omnes, & ſingulos illius canonicos gaudere omnibus, & ſingulis, &c.* quo priuilegio ipſi quoque canonici regulares congregationis Lateranenſis pariformiter, & vniformiter gaudent, prout etiam omnibus, & ſingulis alijs priuilegijs dictæ congregationis S. Saluatoris de Bononia nuncupatæ.

SEcundò aduertendum eſt, omnia, & ſingula priuilegia, indulta, conceſſiones, immunita- II

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

teſque per Romanos Pontifices, Imperatores, Reges, & Principes cōceſſa Sacroſanctæ Lateranenſi Baſilicæ, aut illius locis, & membris ſubiectis, & canonicis, vel clericis, & perſonis eiuſdem Lateranenſis Baſilicæ, pariter, & vniformiter eſſe conceſſa omnibus, & ſingulis canonicis regularibus, perſonis, monaſterijs, & alijs locis dictæ congregationis Lateranenſis: dictoſque canonicos regulares Lateranenſes vbilibet exiſtentes dictæ Lateranenſis Baſilicæ clericos, miniſtros, & religioſos, ac de ipſius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs cenſeri patet primò per priuilegium Eugenij Quarti datum Romæ anno Incarnationis Dominicæ 1446. 18. Kalend. Ianuarij, Pontificatus illius anno 16. quod incipit: *Cum ad Sacratiſſimam venerandam Baſilicam, &c.* in illis verbis: *Decernimus præterea, & ſtatuimus, vt deinceps omnes dictæ congregationis conuentus, & loca ab huiuſmodi ſanctæ Baſilicæ titulo, & totius congregationis capite nomen accipiant, & SALVATORIS CONGREGATIO appelletur, & ſingulos dictæ congregationis canonicos, vbicunque Domino ſeruientes, huius Baſilicæ clericos, miniſtros, & religioſos, ac de ipſius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs cenſeri decernimus, ac ibidem ſummi Regis laudes, obſeruationes, gratiarum actiones, & quotidianas preces, ac ſacrificia pro populi Chriſtiani, & Romanæ Eccleſiæ ſalute deuoto corde, & puriſſimis mentibus offerant, &c.* Secundò patet per priuilegium Nicolai V. proximè allegatum in illis verbis: *Nos igitur, qui ad congregationem ipſam, illiuſque monaſteria, Eccleſias, & loca, ac perſonas propter eorum laudabilem, ac religioſam vitam, & multiplices, & vberes fructus, quos in vinea Domini, Altiſſimo miniſtrante, gratiam dietim afferunt, ſingulari deuotionis afficimur, ipſos, & eorum monaſteria, atque loca ſpiritualibus fauoribus, atque gratijs proſequi volentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, autoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia, tenore præſentium tam Martini, quam Eugenij literas prædictas, necnon omnia, & ſingula in eis contenta, ac quæcunque inde ſecuta approbamus, ac pleno firmitatis robore ſubſiſtere, necnon perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari debere, decernimus. necnon concedimus, & indulgemus omnibus, & ſingulis congregationis canonicorū huiuſmodi Eccleſiis, monaſterijs, Prioratibus, locis, & perſonis præſentibus, & futuris, vbicunque conſiſtentibus, & conſtituendis, quod in prædictis Martini, & Eugenij prædeceſſorum contentis literis, ac omnibus, & ſingulis alijs exemptionibus, priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, gratijs, & indultis, bonis, & iuribus ſpiritualibus, & temporalibus conceſſis, & concedendis, quibus dicta Eccleſia veſtra, ſeu Baſilica Saluatoris Lateranen, eiuſque ſuppoſita vtuntur, & gaudent, ſeu vti, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, in omnibus, & per omnia pari modo, & abſque vlla differentia in perpetuum, vti poſſint pariter, & gaudere.* Tertiò patet ex alio priuilegio Sixti Quarti, dato apud Sanctum Petrum anno 1472. Calendis Maij, quod incipit: *Regimini Vniuerſalis.* per quod motu proprio omnia, & ſingula antedicta priuilegia canonicis regularibus Lateranenſibus ab Eccleſia Lateranenſi exactis confirmat, in illis verbis: *Motu proprio, non ad ipſius congregationis Lateranenſis, vel alicuius illius canonici, vel alterius pro illis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate omnes, & ſingulos, tam Eugenij quoad intitulationem congregationis, quam omnium, & ſingulorum priuilegiorum, immunitatum in eis contentorum, ac aliorum prædeceſſorum literas approbantes, & confirmantes, ex certa ſcientia, autoritate Apoſtolica decernimus, & declaramus, tam per prædictas Calixti prædeceſſoris noſtri, quam noſtras literas, & inde ſecuta quæcunque eidem congregationi Lateranenſi quoad intitulationem, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiuſmodi, tam per Eugenium, quā per alios prædeceſſores noſtros dictæ congregationi Lateranenſi, eiuſque canonicis, & perſonis conceſſa in nullo præiudicatum, ſeu derogatum fuiſſe, aut eſſe quoquo modo: & pro potioris cautelæ ſuffragio literas Eugenij huiuſmodi in priſtinum, & eum ſtatum, videlicet quoad intitulationem congregationis, necnon priuilegia, immunitates gratias, & indulta illi conceſſa, in quo erant, antequam à Calixto prædeceſſore, & etiam à nobis literæ huiuſmodi emanarent, quomodolibet exiſtebant, autoritate, & ſcientia ſimilibus reponimus, reſtituimus, & plenariè reintegramus. Statuentes denuo, & etiam ordinantes, quod canonici prædicti perpetuis futuris temporibus, non Beatæ Mariæ de Friſonaria, ſed Lateranenſes vbique ab omnibus vocentur, intitulentur, & etiam nuncupentur. Calixti prædeceſſoris, atque noſtris literis in ſuo pleno, & firmo robore permanſuris.* Item ex alio priuilegio Sixti Quarti, quod ſupra cap. 31. reddidimus, & ex alijs confirmationibus Romanorum Pontificum ſequentium.

III. TErtiò aduertendum, eoſdem canonicos regulares congregationis Lateranenſis, vti, & gaudere omnibus, & ſingulis priuilegijs, indultis, & immunitatibus conceſſis venerandæ congregationi monachorum Caſſinenſium ordinis ſancti Benedicti cui cum ſint conceſſa omnia priuilegia monachorum aliarum congregationum, etiam canonici regulares Lateranenſes dictis priuilegijs pariformiter vti poſſunt. Patet per priuilegium Sixti Quarti, datum Romæ apud S. Petrum anno 1477. 10. Kalend. Septembr. quod ſupra cap. 31. legi poteſt. in illis verbis: *Cumque acceperimus, & reipſa didicerimus, congregationem ſanctæ Iuſtinæ de Padua ordinis ſancti Benedicti, &c.* Videantur ibidem §. 32. Patet ſecundo per confirmationes ſequentium Pontificum, & præſertim Gregorij XV. die 23. Auguſt. per quam non ſolum priuilegia dictæ Ven. congregationi ante Sixtum Quartum conceſſa, & per eundem Sixtum Quartum ad ipſos canonicos regular. Lateranenſes extenſa confirmat, ſed alia poſt Sixtum Quartum eiſdem monachis conceſſa, & etiam

in poſterum concedenda, ad eandem congregationem Lateranenſem extendit: quod priuilegiũ ſtatim ſubijciemus.

Quartò cum à nonnullis in dubium reuocaretur an canonici regulares Lateranenſes gauderẽt omnibus, & ſingulis priuilegijs congregationis canonicorum regulariũ S. Saluatoris de Bononia, idem Gregorius XV. noua conceſſione omnia, & ſingula dictæ congregationis de Bononia nuncupatæ priuilegia ad ipſam congregationem Lateranenſem pariformiter, & vniformiter extendit, prout ſubiectum illius Priuilegium monſtrat ſic:

Gregorius Papa XV, ad perpetuam rei memoriã. Iniuncti nobis Apoſtolici muneris ratio poſtulat, vt Sacrarum Religionum gratos Domino fructus aſſiduè præſtãtium paternam curam gerentes priuilegia, gratias, & indulta illis à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris conceſſa, quò validius perpetuò ſubſiſtant, Apoſtolicæ confirmationis robore libenter communiamus. Exponi ſiquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Iacobus à Bononia, Procurator Generalis Canonicorum regularium congregationis Lateranen. ordinis S. Auguſtini, quòd nonnulla monachorum congregationis Caſſinẽſis, ordinis D. Benedicti, & alia diuerſa priuilegia, gratiæ, & indulta, à diverſis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, eidem Congregationi Lateranenſi, tam per viam communicationis, & extenſionis, quàm aliàs conceſſa fuerunt. Cum autem, ſicut eadem expoſitio ſubiungebat Iacobus prædictus, plurimum cupiat priuilegia, gratias, & indulta huiuſmodi pro eorum maiori validitate, & ſubſiſtentia, Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communiri, & alia priuilegia eidem Congregationi Caſſinenſi hucuſque conceſſa, dictæ Congregationi Lateranenſi concedi, Nobis propterea humiliter ſupplicari fecit, vt ſuper præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur Iacobum prædictum ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, ipſumque, ac ſingulares dictæ congregationis perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas forè cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati; Omnia, & ſingula priuilegia, gratias, & indulta prædicta per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros eidem congr. Lateranen. tam per viam communicationis, et extenſionis, quàm alias, vt præfertur conceſſa, dummodo tamen ſint in vſu, & non ſint reuocata, neque ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa, Sacriſq; Canonibus, & Concilij Tridentini decretis, & Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, ac noſtris Conſtitutionibus, non aduerſentur, Apoſtolica autoritate tenore præſentium perpetuò approbamus, & cõfirmamus, illiſq; inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus, ac quatenus opus ſit, dictæ congregationi Lateranenſi de nouo concedimus. Præterea eidem congregationi Lateran. illiuſq; Abbatibus, Superioribus, Canonicis, alijſq; perſonis, quòd omnibus, & ſingulis alijs priuilegijs gratijs, & indultis tam ſpiritualibus, quam temporalibus, tam eidem congregationi Caſſinenſi in hunc vſque diem quam congregationi canonicorum regularium ſancti Saluatoris Bononienſis, illarumque Abbatibus, Superioribus, & perſonis quibuſcunque etiam, vt præfertur, aut alias quomodolibet per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam Nos conceſſis, ac quibus vtuntur, fruuntur, & gaudent, ac vti, frui, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum, dũmodo ſimiliter ſint in vſu, & non ſint reuocata, neque ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa, nec Sacris Canonibus, ac Concilij prædicti decretis, aut Conſtitutionibus Apoſtolicis repugnent, pari modo vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant autoritate, & tenore præſentis etiam concedimus, & indulgemus. Decernentes præſentes literas perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ac primo dictæ congregationi, alijſque prædictis in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari: ſicque per quoſcunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtante Noſtra de gratijs ad inſtar non concedendis, alijſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quatenus opus ſit Ordinis, & Congregationis huiuſmodi, etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum omnium tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 23. Auguſti 1622. Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

S. Card. S. Suſanna.

Porrò autem ex hactenus tum in hoc Tertio libro, tum in toto volumine fideliter, veraciterque deductis, laborioſum non eſſet, aliquorum ſcribentium notas in ipſam Lateranenſem familiam cõiectas abſtergere, illaſq; præſertim, quas recens autor Ioſephus Mozzagrugnus in quodã ſuo volumine, cui titulum præmiſit: *Narratio rerum geſtarum Canonicorum Regularium.* Venetijs anno 1622. apud Alexandrum Polum typis edito, ex Apologijs, & libellis Pauli Bergomatis, Ambroſii Coriolani, & quorundam aliorum magno ſtudio conquiſitis, cum auctario multorum ſcommatum collegit, quod ſupra libro ſecundo cap. 51. ſpoponderam, & meritò forſan præſtandum mihi eſſet. nam vt ſermone primo de Communi vita clericorum, B. Auguſtinus ſcribit: *Prouidemus bona, vt ait Apo-*

ſtolus,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtolus, non ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus. propter nos conſcientia noſtra ſufficit nobis, propter vos fama noſtra non polluit, ſed pollere debet in vobis. tenete quod dixi, atque diſtinguite: duæres ſunt conſcientia, & fama. conſcientia neceſſaria eſt tibi: fama proximo tuo. qui fidens conſcientiæ ſuæ negligit famam ſuam, crudelis eſt: & ſermone ſecundo in principio: *Quia enim, vt ait Apoſtolus, ſpectaculum facti ſumus mundo, & Angelis, & hominibus, qui nos amant, quærunt, quod laudent in nobis; qui autem nos oderunt, detrahunt nobis. Nos autem in vtroque medio conſtituti, adiuuante Domino Deo noſtro, & vitam, & famam noſtram ſic cuſtodire debemus, vt non erubeſcant de detractoribus laudatores.* Cæterum quoniam Illuſtriſſimi Domini Cardinales ſacræ Congregationis Indicis Decreto nuper facto memoratum volumen dicti Ioſephi Mozzagrugni prohibuerunt, pro ſuſcepta meæ congregationis inculpata, legitimaque tutela, & pro conuenienti reſponſo dictum eorundem Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium Decretum mihi ſatis eſſe iudicaui. Ad laudem Dei ſanctiſſimæque Dei Genitricis ſanctæ ſpei matris, Beatiſſimorum Apoſtolorum Canonici Ordinis Protoparentum, & Sanctiſſimi Patriarchæ noſtri Auguſtini, & omnium Sanctorum. Amen.

Omnia verò tum in his tribus libris, tum in alijs omnibus ſcriptis, dictis, contenta, vel explicata, cenſuræ, correctionique S. R. E. Catholicæ, & Apoſtolicæ, corde ſincero, & animo volenti libentiſſimus ſubijcio Ego D. Gabriel Pennottus Nouarienſis Canonicus Regularis Congregationis Saluatoris Lateranenſis. Romæ in Canonica noſtra Sanctæ Mariæ Pacis.